

Eesti Teaduste Akadeemia
Eesti Keele Instituut
2022

EESTI MURRETE SÕNARAAMAT

VII köide

34. vihik

podinal–puisklema

Toimetanud
Mari-Liis Kalvik
Mari Kendla

ISBN 978-9916-677-28-5

podinal *podinal* VNg IisR Vai Khk Muh Mar Mär Kse Tor Hää Saa Hag Juu Kad VJg Iis Lai Plt

1. *podinaga*, *popsudes*; *robinal* `Putru kies *podinal* `pliita pial IisR; *katel keeb ühna podinal* Muh; *parred lükati viglaga lau alt ära ja vili tull'i podinal tare põrandu* `pääle Saa; *põrnikad olid puude* `otsas - - *raputati*, *sis tulid maha kohe podinal* Juu; *nõnna akkasivad õunad kukkuma et podinal kohe* Kad; *kui paksem supp, eks siis kee kua podinal* Lai **Vrd** *podina*

2. *podinal*, *podinal moga* `otsidega `vaide *podinal lase* (räägib) VNg; `Eided pikka juttuga, `rääkisid *podinal* `puole `üöni IisR; *laps lugo podinal* Vai; *ta pomises* `rääkida *podinal* Khk; *räägib nii podinal, kis seda aru saab* Mär; *mis sa lued nii* `kärrest *podinal*, *neist sõnadest soa arugi* Juu; *reagib podinal* VJg

podine *podine* Jaa Var mudane `kangest *podine* maa, *lepapadrik, suured mättad ja mätaste vahel* - - *vesi* Jaa; *vee laan, see oo pehme podine* Var

podinik *podinik* *podiseja* *tämä podiseb* *alate*, `niske *podinik onegi* Kod

podisama, podisema *podisama* Trv; *podise|ma* Kuu RID(-mma) Jäm Khk VII Pöi Muh Rei Mar Kul Mär Vig Kse Han Tõs Khn Tor Hää Saa Hag Juu Koe VJg IPõ Äks Plt KJn Puh Nõo Vön, -mä Juu Kod, -me Hls Krk San

1. *podinat* *tekitama* **a.** *keema* *Ega pudru nii tulisel* `süüä, *kui pajass podiseb* Kuu; *vala vesi* `vällä, `kartulid *jo podisevad* Lüg; *pudru podiseb* *pajas* `kiia Khk; [Kartulid] *akkavad juba podisema, kalla vesi pealt ää* Pöi; *Mis sõune paks asi on, podiseb nenda, kui ta keeb* Rei; `väikse *tule peal podises, ega suurt tuld pudru paja* `alla `võigi `panna Mär; `kapsa *supp podises, tä oli paks* Tõs; *pesu läks paas* `keema ja *akas podisema* Saa; *supp nii paks, et podiseb* Juu; *vesi kieb nagu podiseb* Iis; *vedelam supp, see ei podise* Lai; *pudru pada podiseb* *tulel* KJn; *puder podisess, joba paksuss* *lännu* Krk; *vesi podiseb* `katlan Puh **b.** *popsuma siil* *vahest podiseb, kui lähäd ligi* Lüg; *siilud kiskusid, podisesid ja pañnid aga kül'lega raps ja raps* Saa

2. (rääkimisest) **a.** *podisema, porisema* *Mes sa siel podised, kas oled* `oige *tige* Kuu; *mokkapodin on* `nõnda, *ku* `õoisele *vähä podised* `vasta Lüg; `Armastab *omaette podiseda* IisR; *nõnda tasagessi podiseb* - - *oma abenesse kõneleb* Jäm; *Sääl ta podiseb* `pääle *sure* *paksu keelega, saa mina sest aru* Rei; *podiseb, [et] ei saa seda* `tehtud *ega teist* `tehtud Mar; `Ambuta `suuga *oo jutt segane* - - *siis mõni inimene podiseb* *nagu pudrukatel* Han; *ei sua ta jutust aru, mis ta podiseb* Hag; *podiseb alati* `vasta VJg; *ärä podise, kõnele* `selgess Kod; *podiseb_päl, ei saa aru* Hls **b.** *lobisema podise ja podise, ei jätta enamb järele* VNg; *Podiseb ja podiseb, ära ei lähe* Vig; *mis sa podisat* Trv

podistama *podista|ma* Kuu IisR Pöi Khn Hag, -mma Lüg

1. *podinat* *tekitama, popsoma* *Podistimmegi moduriga* `Suome `puole Kuu; *jo* `kartulid `kieväd, *et vesi podistab* Lüg; *Las sie* `siebipada *nüüd podistab* `kieda IisR; *Siili popid podistasid põõsaste all* Pöi

2. *podisema* *Podistab ja pudistab oma juttuga, tia miks inime ei või* `selgelt `rääkida IisR; *podistab* *koa, aga sest sua aru* `ühti Hag || *lobisema podistab* `piale *edasi, ei sua enese suud* `pietud Har

3. *lohakalt tegema, soperdama* *Sie_ss mõni tüe ond,`ühte`viisi podistõt* Khn

podisti *podisti* *lohakas inimene* `Sioksõd *podistid mingä tüe kallalt param ää* Khn

podjum *podjum* g -i *tungraud podjum on* *veike tungraud, on kahearuline puu* Kod

podra *podra* *loba, plära* *Liiale läksid oma podraga* Trm

podrama *podrama* Hlj Jõh IisR Phl Mär Juu JMd Koe Kad VJg Sim IPõ

podras

1. patrama, loba ajama *mis te podrate* Jõh; *Mis sa podrad*, `milla ma olen [seda] üeld IisR; *ää podra muðu`tühja juttu* Mär; *ära niipailu podra* JMd; *juobnud mehe jutt nüüd, muudkui podrab* Kad; *rahvas podrab muðu* Sim; *sie podrab peal nago õleks jopastand õlema* Trm || podinal keema – Koe

2. purssima ei `õskand `õieti vene kielt ka, *podras* IisR; *tema podrab koa vene kielt natuke* Kad; *laps podrab juba`reakimist* VJg; *see ikke podrab juba, kui`riakimine põld veel`selge* Lai

3. sonkima; sumama `Külväsin ja podrasin`kaerad kudagi`sisse Jõh; *Ega laps ei`oska ju ise`üüia, niisama pihuga podrab* IisR; *podra seäl soos nõnna* Juu

Vrd potrama

podras segi, sassis kella `lüemine on nõnna podras, et tuleb `õigest ajada Iis

podrets → podräts

podretsik → podrätsik

podri *podri* Jäm Kaa

1. pehme mäda, *podri puu* Jäm; *Maa oo vihmase ajaga nii podriks läind, et äi talu nonni ka änam peel* Kaa

2. hõre, liru *Seuke podri riie äi kolva* Jäm

podrigune *podrigune, podre-* Jäm

1. hõre, liru *podrigune ning arukene riie, mis`pehmest kujutud* Jäm

2. pehme `õitspul [on] *podregune süda* Jäm

podrima *podrima* sumama, sumpama `Pehme põld - -`loomi poleks `tohtind lasta`sinne`peele *podrima* Kaa

podruski pl *podrusk|i?*, *-e?*, *podrski?*, `porski?`pruutneitsid `tütriku?`tahtsõ?`podruskist`minnä?; *podruski?* `pandva`lenta ja linige Se **Vrd** potski

podräts *podräts* g -i Plv Röp; *podre|ts* g -*dsi* Har; pl *pudrätsi?* Rõu *podrätsik mi_podreís* ol'l koir miis, *tuu is massa? kellegi raha`õigõdõ kätte* Har; *pudrätsi?*, *kiä jäl?* `kaupli voorimehe hobõsit Rõu; *podräts võit`hindä pääle tuu tüü* Plv

podrätsik *podrätsi|k* (-*ís-*) Vän Tor VJg Krk Ran Hel/-*räätsik/* Vas Se, g -*ku* Pee Trm Plt Pil Hls Puh, -*gu* Khk; *podrätsi|k* Jõe, g -*ku* Jõh IisR; *poträtsi|k* g -*ku* Lüg/`p-/ Mär Trv(-*räätsi|k*) Pst; *podrets|k* (-*ís-*) g -*ku* Jäm LNg Vig Kei Koe; *potrets|k* g -*ku* Aud/-*í-/* KJn/-*ei-/*, -*gu* Krk; `poträ(*ä*)*tsi|kä* g -*gä* Vai; *poderätsi|k*, *podaretsi|k* g -*gu* Kuu; *porätsik* Tõs; *pudrätsi|k* (-*ís-*) Rid Pär Kei Kos, *puträtsi|k* Hää Juu, g -*ku*; *pudrätsi|k* g -*gu* Krl; *pucretsi|k* g -*ku* Tõs Aud PJg Hää; *puaderätsik* HljK; *porudretsik* Juu; *puultreetsik* Kod; *prodeísik* Kei Koe; *tretsi|k* Juu/-*í-/* Kos, *retsi|k* Vig, *reetsi|k* Mär, g -*ku* (ehitus)töö ettevõtja, ka töödejuhataja *vene poderätsigud, ken odid`suuri töid ede* Kuu; `enne jõge`müödä`aeti`palke, siis üks`üeldi`poträtsikust, *tämä õli oma`pääle`kaubeld`selle puuajamise* Lüg; *Podrätsiku`juures tüö õli`päikese`tõisust`luojani* Jõh; *oli kraavi podretsik, oli selle oma jauks`kouplend,`maksis`tõolistele* Jäm; *podrätsik - - on tööde`järge`vaatja* Khk; *Kes neid pudrätsikuid võib uskuda* Rid; *poträtsikud oo ehitajad`meistred* Mär; *Lähän retsiku jutule, kas tööle saab* Vig; *porätsik annab plaanid käde, kudas tuleb ehetada ja maksab raha* Tõs; *parve podrätsik võttis üks kümme, kakskümmend`parve oma teha,`tellis sis ise mehed ja Vän; Puträtsikud iis ja taga, kus sa sääl viilida saad* Hää; *Oli mõisa podreísik ja rahakas mies* Kei; *treísiku mehed`tauvad tubasi* Juu; *podrätsikud olivad siis jo rikkamad* Pee; *Kuristal kivitegija oli sie prodeísik siis* Koe; *kes oma`piale`kaupleb majaehituse, sie on podrätsik* VJg; *puultreetsiku`juure läksid`kaupa tegemä, vene miis õli* Kod; *Kui podrätsik tuli, siis lasti kätel käia* Plt; *ma lähän potretsiku`alla`tüüsse* KJn; *siin olliv vene potretsigu, kes`mõise ehitete`meisteri olliv* Krk; *podrätsik, sij võit mihi oma ala ja*

juhatess tüüüd Hel; pudrässik kaep mõtsal puid Krl; podrätsik, tuu om iüst `võtja Se Vrd podräts, podrätsnik

podrätsnik *podrätsni|k Röp, g -ku Hel Rõu; pudrätsni|k g -gu Rõu; podrätsni|nik g -ngi Vas podrätsik Ma `teie joba podrätsnikuge kauba valmiss Hel; ku vanast `vuuri `veeti, siss ol' iks pudrätsnik; mu veli ol' `veski ehitämise man podrätsnikun Rõu; podrätsnik kaabõl' (kauples) muudoki mehe[?], kes `parvõmise tüü `pääle tul'liva[?] Röp*

poduse|pulk → poduskapulk

poduska → potvuska

poduska|pulk *poduska-, poduse- Vai, podoska- Lüg(polo-) Jõh rõuk- ja teljepakku ühendav pulk igal `vankril on ies `õtsas podoskapulk, mõlemast plockist läbi Lüg; podoskapulk on ies, lakkalisest ja `assist läbi, `vankert `annab `kierama sest `pulgast Jõh; poduska `pulgad pidäväd ratta `pohja `kinni Vai*

poe- *poe- `moisa puold `anneti keik leib ja `kartul ja `silgud ja siis pue `kraami `ostasid ise (moonakatest) VNg; siin Savala `puodis, vahel on siin kolm tükki pue `preilisi Lüg; Ühe `poisi `saatas `linna, sie sai säel pue `poisist IisR; äga mees viis `linna poeärra käde raha oida; keisid `linnast poe `kaupa `toomas Khk; poekraam keik `pandi `kastide `sisse Kär; `antvärgid põle saksad ega talopoead, `änämästi `peenemad `seltsi, poemehed Mar; poe `saksu `põlndki `poodis, kui ma `sisse läksin Mär; pueniit on rull'i peäl; koi sõi mul selle musta poevillase aluse puruks kaíti Juu; ega\_s `enne miestel ei old pueülikõndasi, kõik olid koduvillased Koe; seebi `kütmesel - - vahest tuleb nii ia, `niigu puestiip kohe Pil; poeg, siü õppis poesel'isse, `ol'li poesel' Vil Vrd poodi-*

poeg *poeg g poja (poea) Jõe Jõh IisR S(poia Jaa Pöi) L HaLä Jä TaPõ VIPõ, poa Muh LNG Rid Aud; pueg g poja (puja) Jõe Kuu Hlj Lüg Hi Kei Hag Juu HaId Amb Koe ViK Iis Trm Kra, pua Ann; poig g poja R(n `poiga) Saa MMg eL(poea, puja)*

1. meessoost järglane, poeglaps *pojad on nüüd merel Jõe; Pojast polv `muutu, poig tegi toist ku tä isä Kuu; esimest `poiga sõaväe `tienistusse ei `võetu, kui `tõine poig õli kolm `aastat `nuoremb Lüg; pojaga `sõimõ siis sene krabu `vällä Vai; mool suur poeg juba, päris isa poeg Khk; sügise õöl on üheksa `poega Pha; Kes `katlast sõõb, teeb musta `peaga poja Pöi; kui pujad olid, siis nee `aitast ka Käi; `eese lapsed ja poa lapsed olen kasvatand LNG; mene `valge eest ää, ega sa klaasissepa poeg põle Kul; poead ja `poege naesed, kõik ühüs majas Vig; vanarahva sõna `ütleb, et peksa `poega kui pakku ja ehita tüdard kui tokki Aud; Võta põhi `väl'la, saad poja (põhjani joomisest) Hää; ühe `poegil olid sinised paßsid, siis neid ei `võetud sõtta Ris; pueg on eluga peris `persses Juu; mul omalgi oli kaks `puega sõjas HJn; pojad on üksteesega tülis JMd; ennemb pista jalad poja laua `alla kui `väime laua `alla, eks ta ole `mõnda `muodi VMr; ema `muodi pueg on õnnelik Rak; pojadele `aändis maa poolest, nüüd on kaks talu Trm; siü naene_o kaks `kõrda lesk, `poege juuren eläb Kod; nüüd ei ole nähnud `poegasi mitu `aastad Äks; õöl on üheksa `poega, see tähendab, et `õösse on ilma muudatus Lai; parem poeg sai paännirauad, sitem poeg sai suure paja KJn; miu poig sai sõan `surma Pst; ää `poigi emä, laia rißtluidega, siü tuu `poigi Krk; me oleme kõik velled ja üte esä pojad Ran; minijäga ei ole mul kedägi, poig ei kuule sõna Puh; `pernane `ol'li viie `kümne üte `aastane, ku `sündusi poig ja serände jõrakass mijs `kasvi; kolmekeste lätsime, sepä poig ja pereme poig ja mina, ütesugutse jõmmi ollime kõik Nõo; edimäitse poja olliva esä `toitja, noid pal'lu kroonu pääle es `võeta Ote; täl om siin poig ja sääl poig, tolle pääle tulep näil pahanduisi Rõn; olõ õs esä halv esä, `tütrille es `poelõ Urv; lais õks mia lais, tütar vai poig Har; imä murõht pal'lo puja peräst Plv; ma ol'li siss last [ootamas], hinnästpiteh ol'li pujaga<sup>?</sup> Vas; poig käüse tunnikellä<sup>?</sup> kaalah, a esä `lõikass*

poeg

tsuvva kablaga `leibä kotoh Se; ema meilitses ütte, esa tõist `poiga Lei; jumala poig um pühä `Kristuss Lut

2. looma, linnu vm poeg `martsi kuus `piavad õlema jänessel esimesed pojad Lüg; `kissal on pikkaraised pojad Vai; konna pojad olid `loikus Khk; teder teeb ju suure karja `poegi Mus; Suure koera poeg `öötakse kaua lol'ol olavad Pöi; rootsused lennatavad pojad `välja, kevade vara munevad Muh; Mütu `puega kassil on Rei; põldpiül oo pallu `poegi, `peale kahe`kümne Mar; `veissel naa metu võsa sarbe peäl, naa metu `poega tä toond oo Vig; kana tuõ\_ss kedägi `poegi `vällä Khn; purika pojad ajavad üles raba `ääre suure vete `aegu Vän; päält poea jäi lehm `aiges Hää; lammas tuon paar `poegasi HMd; vana kukk ja nüid ne kebadist poead, nüid `jüsku_sured õue kellad Juu; lehm on aher, kui ta `poega ei tuo JMd; [part] `audub kolm nädalad, siis tulevad pojad `väl'la VJg; ilma `poeketä emmis, tõene [on] `poegegä emmis Kod; kahed pojad tõiva üht puhku teised, nee `kangest olliva söödetu (lammastest) MMg; püi kah, koorib poead `väl'lä KJn; `Mõskja pil'ds vett iki kate peog `järgi: poig `perrä, poig `perrä, sji tõi tallekse `õnne Hls; kana lää karutsess, om vihane ja kuri, ku ta `poigi kaits; ää sigineje siga, sji tuu egä `aaste ulk `poigi Krk; maasik om `alla viül nuur lehm, kigest nel'lä poja emä Hel; ussi poja om peeniksed nigu pulgad ja pakeva ruttu puu `otsa Ran; jähness mütsitap poja `pehme `karvu `sisse Puh; ku `lambal sügise poja olliva, noid üteldi et kõrsikvoonakese; pääsuke tuleb, om noki vahel, mes täl om püvvetu, tuuþ `poigele Nõo; kure küll `kanva `usse `poele Võn; vanast üteldi, et kapstastel piab olema nii laga vahe, et lammass paari `poigega mahub magama Ote; poja teevä jo looma kõdurass, poja võtava jõvvu ärä Rõn; kui_katõ `aastandõ õhvakõni poja tuu?, siss om tel õhvildõ poig Krl; hopõn ol'l maal puu alh ja ime' umma `poiga Har; ilosa plaaniga vasik, hüä lehmä poig Rõu; susi ol'l `kaenu\_noid `poigõ ni ol'l unnanu? Vas; veri `haino koratass `kalkune `poelõ Röp

3. a. vastne ühekorra vaadeti sitiga `poegi, kui nad kurgu all on, siis peab vara külitama Khk; nii pailu `poegi oli `kärvide sihes, `poegi ning mune täis Kär; ku mesiläse pesä löödäd, siis on poja kärjed ja mede kärjed Kod; mõnel prussakul om kašt taka, tuu om emäne prussak, kastin om poja sehen, na_m peenikese nigu kirbu Nõo b. noor mesilaspere `linnu puu `andas `mulle poja, lasi esimese pere `vällä Lüg; see puu `eitis juba kolmandema poja Mär; linnu puu tegi `poega Ris; nuur pere om poig, vana jääb `sisse, poig lääb `vällä Hls; nuu mehiläse, mes puun omava, nuu laseva `poiga, ega siss maamehitse `poiga ei lase Nõo; Ku_mihine lask `poiga, siss tulõ kaia?, et poig ärä? ei `linda? Har

4. võrse, idu, kasv käbü pojad Vai; rukis ajab `puega VJg; ema rukki mua sees tule kua kõige `enne - - pojad on ilisemad Trm; rükis `uutab `poega järele, `enne ei aka eelitsämä Kod; rukki aab `poega, lääb paksemas KJn; kui om `poiga aanu, siss om üttest `sijnnest aanu neli viis kõrt; `erne ja uba tuleva mišs mehen, nu `poiga ei saa Kam; kesev ja rügä külvets arvemb, niu aava `poiga Ote; Ku\_pal'lu `uhtõid ma? olõ `vällä kakkunu, medägi ei avida?, ajava `endä `poigõ Har; üttest `sijnnest ol'li kasunu mitu `poiga Rõu; [lill] om nii pal'lo `poigõ `vällä ajanu? Plv || noor kartul kartuli pojad mädäneväd mua `sisse ärä selle vedegä Kod

5. millegi väiksem osa a. küpsemata tükk ku toorass sijst olli, periss poja alle sehen (leivast) Krk; vere käkil võis ka poig sehen olla, tõenekõrd `võtsit käki paast `väl'lä, lõegassit `kaški, `oll'i sehest tooress Nõo; kāk'k tooress sijst, käkil poig sehen, pandass tagasi patta Kam; poig om sisen, toorõss viül San; ko leib olõ õi kütse, sis ül'däss, õi poig om siseh Se b. (muud juhud) kana sulel on `tüikus pisike poeg, ane sulel ei ole Juu; Sõss ol'l tuu nooda perä ja\_perä sisehn poig, pojalõ teiti suu `sisse; Pojaga `mõrda saa õs ni\_pal'lo kallu `sisse minnä? es Rõu

poegima `poeg|ima Sa Muh Käi Rei Mar Kir Kse Mih Tõs Khn Hää Ris Rap JMd Koe Trm Lai Plt KJn, *-ema* Krj Kul Vig Tor Ris Juu; `puegi|ma Mär Juu Jür JõeK Amb Kad Sim Iis, *-mä* Kod; `poigi|ma Kuu Lüg Vai Saa Trv Nõo, *-me* Hls San

1. järglast ilmale tooma (loomast) *sie punane lehm on viel nuor, on ikke `poigimatta viel* Lüg; `ülge `poigib jääridüs Vai; *kaäs `poegib vahel mütu `korda `aastas Khk; `enne `poegimest me `lüpsime poolteist nädalt `ühte `lehma Kär; See on `tiine lehm, kevade pidade `poegima tulema Pöi; linnasse `jalgu andasse lehmale, kui ta `poegib Muh; on viis `korda `poegind, on viie vasika emä Mar; `raske tiine lehm, varsti tuleb `puegima Mär; kaásid `poegesid Tor; kas ta tuuþ `poega või ei tuu, aga `poegimata ta on Hää; lehm on `poegen Ris; kui lehm `lüpsmä akkab, sis `puegib Juu; rebane `puegind, õenes puu ja `puegind `sinna `sisse JõeK; kuer `tuodi tuppä `puegima Amb; umbaher ei `puegi `ültse Kad; loomad saivad jõe `einu, kui `lüpsma tulid `piale `poegimist Lai; lehm `olli `piäle `poegimest `aige KJn; siõ siga akkab `varsti `poigime Hls || (inimesest) `Nurga `naised, kuus nädälä `päälä `poigimist `võisid `alles keriku `mennä Lüg; tüdruk läks `linna `poegima Khk*

2. idanema, võrsuema vili `puegib, kui iad ilmad on Sim

poeg|laps poisslaps vüöd oli keik ära `kaunistatud ka ikke. `kellel oli pueglaps, sinise `äärega, `kellel tüttarlaps, punase `äärega; Küll old `nuorukaistel `poiga `lapsil sis sidä kive `vieretämist Kuu; poiglaps on `mulla `tallaja -- peremes ja nime `kandaja tuleb maja Lüg; Viimane oli poeglaps, mis `sündis Pöi; üks poeglaps on asutu Noa; poeglapsed, nad ikka tugevamad kui tüttarlapsed HMD; kui tüttarlaps `sündis, siis `paändi ta meesterahva särgi `sisse, kui pueglaps, siis našte `rahva särgi `sisse Amb; poeglaps ja tüttarlaps, kui suuremass suavad, akavad karjan `käimä Kod

poegnema `poegne|ma Lai, *-mä* Kod; `poigne|ma Ote, *-õma* Plv; `poiginem(m)a Lüg, poigõnõmma Rõu

1. poegima `ülge tuleb jää `rõukude vahele `poiginemma Lüg; lehmäd on `aiged, `poegnäväd, siis tammuvad Kod; ta (kits) küll ilusast `poegnes, nüid akkas `piima lisama Lai; kohe timä tuu pesä tege, tuud ei olõ `nännü?, ja `kon tä poigõnõss, tuud ka `i `tiiä? (nugisest) Rõu; meil omma `vana? emmisse?, kes `poignõva? Plv

2. võrseid ajama rügä `poigneb manu, aab `poigi kõrvalt üless Ote; orass poigõnõss, juurõst aja Rõu

poeh poeh Hls Krk oih; võeh poeh, sa ka siin Hls; poeh, või sea `ütlet seast rumalt sõna Krk

poekesel `poekesel poikvel – Äks

poekil `poekil Hää Saa M Puh

1. poikvel, paokil uks oo `poekil Hää; uús om `poekil, pane `kinni Trv; Suu om `poekil `valla, `amba paštave Hls; siõ makkass, silmä `poekil; `siiber olli `poekil `valla, periss `valla es ole Krk

2. poikvele, paokile kanad lähavad `väl'la `kurja tegema, kui värati `poekil jätad Saa; jätä uús `poekil, et toss ja ving `vällä tule Krk

poekile `poeki|le Trv Hls Rõu/ `poi-/ , -lle Vil

1. poikvele, paokile jätä uús `poekile Trv; Jätä aken `poekile, õige lämi Hls

2. poikvel, paokil uks on `poekille Vil; uús om `poekile Rõu

poeksil poikvel, paokil `Kitsalt `lahti, `poeksil Hää

poekuli → poikuli

poeldama `poeldam(m)a

1. kiratsema olõ läbi `poeldanu? nigu vähägi või Plv

poeldi

2. korraldama olõss na[?] `aigu annassi, sõss saass tõist `muudu `poeldada[?] Plv

poeldi `poeldi Hel, `poelti Krk

1. poikvel, paakil üiis om `vällä lännu, uss om `poelti Krk; uss om `poeldi Hel

2. poikvele, paokile aa aken `poelti `valla; kirstu kaas `panti üless `poelti, et ta üle sel`lä ei lää Krk

poeldusõss `poeldusõss, `poeltu-, `poeldusest (millestki hädapärasest vms) vanast ol`li_tsuuva[?] ja viiso[?], nuu viiso[?] ol`li nigu hädä `poeldusõss; är iks hädä `poeltusõss näet; `poeldusest võino olla, `tarbist ärgu `tulku Plv

poeldõt tud-kesks `poeldõt poikvele lükatud, paotatud uss om `poeldõt Röp

poeli `poeli Saa Pst Hls

1. poikvel, paakil mia läksin kirikus, kiriku uks ol`li `poeli Saa; sil`ma om `poeli Hls

2. poikvele, paokile tuul lükas ukse `poeli Saa; jäta uss vähä `poeli Hls

poeline¹ `poeli|ne g -tse, -dse hajasalt V; pojeline San poegadega või tiine Saa õi\_taad tappa<sup>?</sup>, ta\_m `poeline lammass Urv; `poeline tsiga ol`l, tuu| ol`li\_puja<sup>?</sup> viij olõmada<sup>?</sup>; `poelidsele immisele piät õks parembahe süvvä `andma Rõu; taa om meil `poeline kana, puja[?] umma_poolõtõdõ `kuutsõ<sup>?</sup> Plv; tsudsu (hunt) opaás õks ummi `latse: söögu_i õks hopo `poelist, `võtku_i lammast laisiliist Se

***poeline**: alalü `poelisel poeskäija `meite `poelisel läheb koa `aega Muh

poel|lõim ostetud lõim `Loimeks olid poe`loimed ja linane koe, siis sai poollinast `riiet Hlj; linu `kasvas `palju, ega siis pue`loime `uolind `osta, pue`loime oli `kallis VNg; Juo minu `nuores `põlves õli pue`lõime `saada, sai tehä padja`püüri `riiet pue`lõime `sisse Lüg; Poelõimet oli musta ja valget Kaa; viimati akas poest `lõimid `saama, siis `tehti poelõimetega `riided Pha; `enni `tehti lenased `lõimed ja vellane koe kujoti `sesse, või `toodi `jälle poe`lõimed, siis sedä `üiti pool`vilne riie Mar; akati nisuksi `kirjud [seelikuid] tegema, aga poelõemetega Ris; tegid pue`lõimega, kudusid linast `sisse JIn; linastel ja takustel tuli seda `elbeid maha, aga puelõime `kangal ei tuld kedagi maha Sim; poelõime riiet `tehti poomvillase lõimega Trm; poelõime `piäle tuleb pidu riie Kod; panin poelõime ülesse, linast kodusin `sisse Plt

poerdama `poerdama Har(-mma) Rõu soperdama, vusserdama taa ei olõ mihe tett nurmik, taa om `poiskõisil kokku `poerdõt Har; tä `tjiki[?] kõrralikku tüüd, kõge `poerdass Rõu

poerduss `poerdu|ss g -sõ

1. esialgne, proovi- ku_tõrikõnõ saa kokku lõigatuss, siss lüüäss kõgõ `üismält `poerduss vits pääle, siss tulõva periss vitsa_tetä[?] ja pääle aia[?] Har

2. soperdus, vusserdus `õigõ `treiman ei tii[?] säärást `poerdusõ tüüd, ku\_ta tege, siss tege minga `langa tetä_ka[?] õks saat Har

poer|riie poest ostetud riie mo mihel oli sinine poe`riidest ülikond Jäm; Poerriie oli ikka sakste riie Põi; änamasti need (pluusid) olid linasest `riidest, ega poerriiet polnd pal`lu Rid; kui nüüd `leeri `lähtad, siis oo poe`riided Mih; kuuendikumehed `lasksid õmmelda oma `kootud `riidest, kis sis puerriiet `osta sai Kos; iljem, siis akati juba pue`riidest õhukest `püksu suveks tegema Amb; kõigil olid linased särigid, ega_s pue`riidest ei `tehtud Koe; nüid kroogivad ja korsivad teised [seelikuid] ike juba poe`riidest Lai; `Vol`tidega `kampsun `ol`li sel`lās ja kõrtsik `ol`li vist poe`riidest KJn

poetama `poe|tama (pue-) Kuu VNg Lüg Sa Muh L hajasalt K I, Trv TLä TMr Rõu Plv, -dama Hi, -teme Hls Krk San, -tõmõ Krl

1. kuhugi panema, pistma; kukkuda, pudeneda laskma *Ma harudin peräst - -`solme`lahti ja`puedin`köüejubi mere Kuu; Ku tüttärlaps`sündis, sis tittle`puetas`ämmämuor`mieste`püksi`sääräst läbi, et mehele`saíses Lüg; ma`poeta`piiprellidest lõhja läbi Jäm; Kes teab, kus metsa`põõsa see selle [vasika]`poetas Pöi; Poetame selise mõrrasilmadest läbi Emm; augod`tehti`sisse, paelad`poedade seeld läbi Käi; sis`poetasime jälle soa niiede`sisse Noa;`poetas tüki õlma`alla ja läks LNg; tuul`puetab täna pal`lu rukist maha Mär; tä`poetas oma`kinda maha Tõs; kui tütarlaps sünnib, siis peab mieste`rahva mustast särgist kolm`korda läbi`puetama Jür; kardeti, et vikatiga`poetab`rohkem [teri maha] Pee; nied pisikesed varre lehed, nied`puetas maha, siis akati teda (lina)`kiskuma Koe;`pueta sie nüer sialt august läbi Kad; no mis sa sest`kal`list kannust maha`puetasid Sim; sa`poetad levä poha maha Vil; ma ole rahakoti kogemada maha`poetanu Trv;`Pijndre om`valmis,`poete nüid niij`erne maha Krk; mul om muru`puhtass pühitu, ärä sa`poeta`siia`prügi maha Nõo*

2. puistama; pudendama *Puetas põllest kanadele teri Han;`poeta kanadelle ibikesi Juu; ma`puetan leiva piima`sisse, suab ia pudi Sim;`puetab kanale`leiba Iis;`puetan leväd pudis KJn; ma`poeti kanadele teri Trv; egal talul tetti`taari, küdsätedi taari leib,`poetedi taari tõrikesi Puh; temä`poetab`leibä piimä`sisse, tiij`pudi Nõo; siis`aeti`kijmä tuuj õlu,`poetedi`sisse tuuj leib TMr; ma`poeti kannulõ`leibä Krl ||`saismisega om`ündrik nii ärä`rutenu, et võta näpu vahele,`poeta`kõik lak`ka Nõo*

3. a. lüdimä akkame`ernid`poetama LNg; sool`aega küll, mine too oa`kauni ja`pueta ube Mär; kaonast`puetadi`erni Var; Miol`juba`erned`poetõt Khn; uad`kuivast`väl`las ära ja`puetadi Ris; poeta`erneid supi`jäuks kua Juu; nopin kaunad ää ja`puetan nad ää Ann; uvad tulevad`kaunade siest`väl`la`puetata Sim b. küljest võtma täna`puetatasse meil`varte kül`lest`ernid Ksi;`kartuli iud [vaja] ää`poetada KJn

4. a. lükkima mõni tieb`suitsukala,`puetab`varda ja`suissetab Lüg; kudrussi`poetase lõhja`sisse Khk; akkas kalu lõhja`sisse`poetama Kaa;`elmed ja`pärlid pannakse nõöri`otsa,`poetakse Krj; saab`elmed ää`poetet, siis pannasse`aakide taha Muh;`elmid pidi paela`peale`poetama LNg; kudrust`puetati ää ja õmmeldi riiete`peale Kse;`poeta mool kudrosed ää Mih; Räämed`poetõt, tuli taris ju saona`ahju`panna Khn;`puetasin nüebid kõik`paela Kad b. põimima, punuma kas sa muistad köit`pueta Emm; suka`paelu`poedati, mütu`lõnga nopidi ja`veedi läbi Käi; [kui]`paala`puedad, lõhjad loe pooleks ja akka`pääle Rei c. niietama sai siis kääritud ja siis sai üles`pandud ja`poetud ja selle järel sai siis kuduma akatud juba Noa; ta`poetab linast kangast LNg

5. kuhugi (vargsi) liikuma, pugema kui läbi lähäb`kitsast kõhast luom ehk`lammas,`puetas läbi Lüg; Juhan poetas ennast ka uksest sisse Kaa;`Poeta aga koa ennast`sõnna teiste vahele Pöi;`poetas ennast toast`välja Muh;`puetas enese sealt`rahva ulgast läbi,`keegi ei näind`ühti Mär; Puetasi enese koa teiste sekka Han;`poetas ennast toast`väl`lä Tõs; ta`poetas enese ää sialt, läks salaja minema Nis;`poetab enese kõrvale, mine sis`oisi tedä Juu; ma`puetan ennast teiste ulgast läbi Koe; pahur siga`poetab ennast aadikust`väl`ja Trm; ei näind, milla ta end tuppa`poetas Plt; poets`enda ka`siita Hls; tä`poef`hiindä`aigu müüädä ussöst`väl`lä Rõu

poetis `poetis Mar/-es/, g -e Tõs Aud, `poetse Muh; `puetis Kse, g -e Var helmenöör kui `puetis katti lähäb elmelstel, siis`aetse uus`puetis`sisse Kse; need`elmed sööväd`puetised kaiti Var;`elmed pannase`poetise`sisse Tõs **Vrd** poetus

poetse → pojadsõ

poetus `poetus g -e Ris; `poetos g -õ Khn helme- või kalanöör`Üks`pärgel pudus`poetosõst maha; taris`sauna`uatama`minnä, mõni`poetos ehk maha satn Khn **Vrd** poetis

poevil

poevil paakil *uks on` poevil* Saa

poganahe ropult, mustalt, lohakalt *poganahe and süvvä?*; *tege tüüid poganahe* Se

***pogandama** (sa) *pogandat* solkima, reostama *sa pogandat vii är?* Se

pogar *pogar, pogar|as g -a* kamakas *suured saue pogarad* Vig

pogarane *pogarane* tükkis, kamakaid täis *Põld on pogarane* Vig

pogaras → *pogar*

poger¹ *poger g -i* Khk Pha Muh Emm Mar Vig Kir Khn/*-õr/* Kos põhjasüvendaja, bager *’Riigas`olla pogerid, mis mere põhast kivisid`väl’ja`tõstvad* Khk; *poger`olli* Kuivastus Muh; *poger`tõötäs kaks kolm suid* Mar; *jõe peäl, seäl oo poger, jõe põhjust tõi kiba`vällä* Vig; *jõgõ süvendäs sie pogõr`Pärnü jões* Khn; *Poger võtab mere põhjust muda`väl’la* Kos **Vrd** *puger*

poger² → *pagor*

pogerdama *pogerdama* bagerdama *Madala väina pogerdata joomikohad sisse* Emm **Vrd** *pugerdama*

pogi *pogi* Jäm Emm väike raudahi *Laevas küteda pogiga* Emm

pogima *pogil|ma* Puh Nõo Kam Ote San Kan Urv Har(*-mõ*) Röp Se, *-me* Hls San *pugima*, *mugima pogib pääle`kuiva`leiba* Hls; *pogib ütte`viisi`süümist* Puh; *’ambit ei ole, nüüd mugu pogi`putru* Nõo; *pogib`ainu, süüib`aiga`müüdü* Ote; *takan om kaits ammast, mukku pogi`putru õnnõ* San; *Tel es olõ`õigid`hambid, sõss pogisi* Urv; *ma ei saa süvvä?*, *ma pogi õnnõdõ* Har; *süü?* *ilosappa, pogigu,?* ni *jäle’hhehe* Se

poginal *kubinal puhasta taad last ka umõta, taal om pää poginal`täie täüs* Har

poginallõ *pungile Mi_sa ajat suu nii poginallõ`süüki täüs* Urv

poginitsu *kubinal kõik`jõge ol`l kallu ja_`vähki täüs ku_poginitsu* Rõu

pogisama, pogisema *pogisa|ma* Trv Rõu Vas, *-mma* Har; *pogis|ema* Tõs Plt Nõo, *-em(e)* Hls Krk San, *-õm(m)a* Plv Vas Röp

1. **a.** *pugisema, ägisema lehm naa täis, pogiseb üsä; inimese kõht pogises ja läks`lahti* Tõs; *pogisap ja mügisap pääle* Trv; *mia võti latse`ündriku rüppi, laits pogisi mul rüpi sehen* Nõo; *ma_sai ka`täämbä üle pikä ao`rõõska`piimä, no?* *nakass kõtum pogisamma, ai kõtu`luhti täüs* Har; *sei`hiindä täüs ku?* *pogisass* Rõu; *Mul om kõtt nii täüs, et nakkass pogisõmma* Vas
b. *pobisema, podisema ta pogisep`pääle, ma midägi aru ei saa; siil pogisess, tege pogint äält* Krk

2. *kubisema naistõrahvast kerik täüs ku pogisass* Har; *Ol`l illuss`ísombakõnõ, kallu täüs ku_pogisi* Rõu

pogri n, g *pogri* IisR Pha VII Hää Saa Ris Nis Kei Juu Plt Krk Nõo; *pogur* Plt, *pogor* KJn, g *-i*; *sisseü pogri|sse* Emm Mär, *-he* Röp, *’pokri* Jõe Han Hls

1. *vangikong, kartser`pandi`soldat`pokri, et`kolme`pääva pärast`lassa maha* Jõe; *Istus pogris kolm`päeva, nüüd`silmad äbi täis* IisR; *ma püstan su pogrise* Pha; *Panti mees nõdaliks ajaks pogrissse* Emm; *nüüd viib kohe pogrissse* Mär; *teine oo pime pogri ja teine`lahtine* Hää; *tahan`panna sind pogori* KJn; *nad`pandsid ta`puuri,`pokri* Hls; *me vallamaja man ei oole pogrit* Krk; *Pogrin iste oma aja ärä, siss lasti jälle väl’lä* Nõo; *’võõti kinni ja pisteti`pokrihe* Röp

2. *hurtsik, uberik [elab] maea pogri sihes,`uunis* Pha; *’keegi pogrit ei taha, liiga`väike on, ei saa`asju panna`kuiskil* Saa; *väike pogri - - inimesel koa vilets elukord* Nis; *ehitab`väikse`okstest õnni, pogri* Kei **Vrd** *pogrits*

pogrits *pogrits* g -a Kan Rär; *pogrits* (-re-) g -i Plv hurtsik, uberik *pogrits om tettu puist ja ruudlist, tuu om väikene matal vilets elotusõkõnõ* Kan; *mis noode pogreitsidega tetä* õigõ Plv; Nii väikoh *pogritsah om väega vilets ellä* Rär **Vrd** *pogri*

pogur¹ *pogur* bager, süvendaja *pogur süvendäss jooma kotussit* Rär

pogur² → *pogri*

pohadelnä *pohadel'nä, pu-* vaestemaja *pohadel'nähe andass* Se

pohe *pohe* pehme, pude *'kartoli`olli poheõss küdsänü* Urv

pohedu → *puhetu*

poheja *poheja* ablas, õgard *Mõnes peres oo kõik suured pohejad, ei jätn`kildu liha äga kannikast`leiba järel* Han

poheldama *poheldama* Kan Urv, *puheldam(m)a* Urv hingetuks muutuma, hingeldama *taa om`juuškmisega är`poheldanu`* Kan; *es jovva, är`pohel'd, Ma juuškõ nii, et ma puheldamma`naksi* Urv **Vrd** *pohelduma*

pohelduma *poheldum(m)a* Kan Urv Vas Se, *puhel-* Har Plv Se

1. hingetuks muutuma, hingeldama *hobõnõ`juuškõ`kõvva, poheldu är`* Kan; *ma joosi märke üless, puheldu nii vällä?*, *et is saa enämb`kuigi hingada* Har; *tijd kõvastõ tüüid, poheldut* Vas; *är pohelduss, hõng jääss kinni?* -- *raputõdi ja nühiti mäantsidõ`olgi* Se **Vrd** *poheldama, pohendum*

2. puhituma *lehm om ar`poheldunu, ku`hõngu täüs* Vas

***pohelema** (sa) *poheled* lobisema *ää pohele`tühja* Muh **Vrd** *puhelema*

poheltsema *poheltsema* keedest puhastama – Ris **Vrd** *pohetsema*

pohema *pohema* pugima, aplalt sööma *Ma pohesi`pehmed`leiba kõhu kõbaste täis* Han

pohemold *pohe-* Jäm Ans Kse Pälö Tor Ris JõeK, *puhe-* Khk Mus Mär Khn Tor Nis Lai; *pohimol'l* Mus puuliud või väike küna *oma tuuligul`tangu`tehti, jähid keed`sisse, sai pohe`moldis uhjutud* Jäm; *vanast`tehti pohi`mollis`tangusi`puhtaks, rapudati käte vahel, keed`lindasid sehest`väl'ja* Mus; *odrad`paandi puhemol'li`sisse ja seal oli`tangu`tehtud* Mär; *'piskest last`pesti koa pohe`moldis* Mih; *pohemol'd oli puust, libedase öövelatud -- ühest`ainsast puust`õõnes`tehtud* Tõs; *kui kalu pestässe ja puhastasse, siis pannasse pohe`mol'di* Khn; *pohemol'liga puistati linu* Tor; *'enne, kui`veškid ei teind`tangu,`tehti`tangu käsikibiga, puhemol'liga puhastadi ketest* Nis; *pohemold on obusel kaerte jaoks* JõeK **Vrd** *ohemold, pohikomold*

pohendum *pohendum* hingetuks muutuma *ar_pohendu,`hingämine jäi`väikos* Vas **Vrd** *pohelduma*

pohenu nud-kesks *pohenu* tusane, torssis *esi nii pohenu ja ikunõ* Urv

pohestama *pohestama* porisema, vihaselt pobisema *Ää pohestag kedägid üksi`nurkõs, tulõ aga teste segä kua* Khn

pohesti *pohesti* poriseja, vihaselt pobiseja *'Sioksõ pohestist siis mõni aru kua suab või* Khn

***pohesõma** (ta) *pohesõb* puhisema *Mis sul ikka viga ond, et viha tävegä egä päe pohesõd* Khn

***pohetama** imperf impers *pohetati* keedest puhastama *enne kui patta`pandi, pohetati tangod läbi, et suuremid`kessa`väl'la võtta* Mih

pohetsema *pohetsema* keedest puhastama *pohetsedi keed ulgast`väl'lä* Ris **Vrd** *poheltsema*

pohevil *pohevil* puhevil – Mih

pohh *pohh* naerma ajamise mäng; selles mängus osaleja *Akkamõ`pohhi* [mängima]; *Sia, pohh, akkasid ju`naerma* Khn

pohi

pohi- põhjakaare- `irmsad *pohi* `lained on, `irmus `suured `lained; muud `tormi ma ei `kartand kui *pohitorm*; vahest oli *pohivuo* viel *Juminda* `nieme `otsast Kuu

pohik *pohi*|k g -gu nərb sääne *pohik* õks om, ei_süü? Urv

pohiko|mold pohemold *pohikomol'd*, *vihaga tuulatud selle abil* Ris

***pohima** (ta) *pohib* midagi teha vehkima *tied* `müödä lähäb üks inimine, *pohib* `mennä Lüg

pohi|moll → pohemold

pohinesä algupäraselt *Eks se* `rannakiel *siss old pohinesä* `palju `toisemb Kuu

pohi|ranna Kuusalu Kõnnu ja Kolga randade murrak *Nämäd said minust* `oitegi hüäst `arvu `pääle, *ku lasin periselt sidä pohi* `rannat Kuu

***pohisema** (ta) *pohiseb* (posimisest) *ega sihuksid va* `nõidasi änam põle, *kis sõnu pohiseb*

PJg

pohja|kouk merikilk *Pohja* `kougud\_o `pruuni `karva ja `kääväd `müöde mere `pohja edesi Kuu

pohjanesä põhjast *Sie* `tünner\_o `pohjanesä *haba*, `ärgä `sinne *kalu* `panga Kuu

pohka¹ *pohka* jahurokk – Urv **Vrd** *pohkats*¹

pohka² *pohka* morn inimene *Kohe tuu vana pohka no_lätt* Rõu **Vrd** *pohkats*²

pohka|nahk karusnahk kasuka kaunistamiseks *vanast ummõldi kasuga?*, *siss* `pañti *pohkanaha ümbre viiri müüädä ja* `karmani suu `ümbre, *villa puul* `välläpoolõ Har

pohkatama *pohkata|ma* Nõo, -mma Har; *puhkatamma* Urv hingeldama, lõõtsutama *Väsib ärä*, *siss pohkatab nii et Nõo; Ma tul'li kerikust*, `õkva_ *puhkatamma pañd* Urv

pohkats¹ *pohka*|ts g -tsi jahujook, -rokk *Sügüse ja talvõl'*, ku_ `piimä viil *veidü ol'l*, *sõss teiti jäl\_taad pohkatsit*. *Rüä jahu ja\_vesi* `siäti segi, `lasti `apnema *minnä?*, *sõss* `pañti `piimä *pääle ja_ süüdi*; *mõisa rahvass* - - nä `irsiva, *et meil pohkats pütün* Urv **Vrd** *pohka*¹

pohkats² *pohkats* morn inimene *Vana pohkats* õks um, *ega timäl kuna rõõmust* `naku *päähn olõ õi?* Rõu **Vrd** *pohka*²

pohkats³ *pohkats* (vanast kasukast) `kasku *pohkats* `tõmba? *maha?* Har

pohkemas mas-vorm *pohkemas* lõhkemas `sääre *marjad* `pingu kui `pilli `kieled, *vahi et igä minut* `aeva *pohkemas* Kuu

pohkima *pohkima*, impers *poheti* keedest puhastama *vanaste poheti* `tangu Tõs **Vrd** *puhkima*

pohklaadis puuslakis *erilase pesa kõrvetatse ää*, *kui obu* `pohklaadis oo, *see* `kaotade *küha ää* Muh

pohkman *pohkman* pohmelus *ku* `duodõ (kui jood), *sõss am* `pohkman Lei

pohknema *pohknema* pehkima – VJg **Vrd** *pehknema*

***pohkutama** imperf (ta) *pohku* hingeldama `istõ ja *pohku*, `hingämise *pañd kiñni?* Har

pohkõrdamma *pohkõrdamma* askeldama, toimetama *mugu pohkõrdass inne* `ümbre Rõu

pohl *pohl* g *pohla* Jäm Noa Var Tor KPõ TaPõ Plt Pil KJn, `pohla R/n `pohla Vai/; *pohol* g *pohla* Kod a. igihaljas taim (Rhodococcum); *pohlamari siel on* `metsa `palju, *jämedad puud, ja siel on* `pohlaid Jõe; *pohladega saab punast, aga neid peab siis* `jälle *hulk olema, kui saad jälle* `riiet `värvidä Kuu; *pohlad* `õilevad Lüg; *Nõmmedes kasvavad mustikad, männametsas on pohlad* Var; *pohlad kasvavad raba* `eares `põndre *moa peal* Hag; *pohlad soavad ike* `enne `val'mis *kui jõhvikad* Juu, *meil on aarikaid ja* `pohle Amb; *vahest ike kiedame kua seda* `muosi `pohladest IisK; *pohlal on suured kobarad* Iis; *karu ühelnud: pihlik, pohol mehe mamm, mušsik, muasik sitt mamm* nalj Kod; *kuremarjad ja pohlad on punased* Pal; *küll oli pal'lu* `pohle, *kõik mättad punasid* Lai; *pohlad ka kasvavad küngastes* Plt b. (sise- ja väliskohakäändeis

adverbiaalselt pohlade korjamise kohta) lähän `pohlasse Kuu; mul õde käis `pohlas Lüg; lähme pohlele rabasse JIn; mehega käisime sial pohlel Sim; tulid pohlelt kodo Kod

Vrd pool⁴, pohlakas¹, poolgas

pohla pohla Lüg/`p-/ Kod poola `pohlakad, eks nied `pohla kielt `rääkined Lüg

pohlakas¹ pohlak|as g -a Var Jür Iis Trm pohlamari pohlakaid oli ja mustikaid oli mis ime sial `nõmmes Var; lähme pohlakaid `õtsima Iis **Vrd** poolakas², pohlukas

pohlakas² pohlak|as Mar Ris Kei Kos KuuK JMd Tür Koe Rak VJg Trm Plt KJn, `pohlak|as R(-g|as), g -a; `pohla|ka g -ga VNg Vai poolakas ta oli ise vist `sündimise `puolest `pohlagas VNg; üks `pohlakas õli `müüda mend Lüg; `pohlakad on kattoliku usulised Vai; pohlakad ja `lätlased oo pooled vennad Mar; pohlakas põletas metsa maha Kei; `sinna tapetud üks pohlakas ära - - pohlaka vaim old KuuK; pohlakid `tuodi `seia taludesse `tüüle Tür; iga peresse `pändi kümme pohlakast `korterisse Rak **Vrd** pohlaklane

pohlaklane pohlakla|ne g -se Kod Pal poolakas pohlaklased pidid siin tüül õlema Kod; mes `usku pohlaklased on Pal **Vrd** pohlakas²

pohla|mari punast pidi `värvitämä `jälle `nende `pohla `marjadega Kuu; anna `miule ka `pohla `marja mekki Vai; kui lapsed olime, siis käisime ikka pühäbä pohla `marju `korjamas Juu **Vrd** poolamari

pohla|vahe pohlavahe laelaudade vahe – Kod

pohlukas pohluk|as g -a pohl Ommen on pohluka korjamese päe, lähme kõik pohlukid `otsma SJn **Vrd** pohlakas¹

pohmak pohma|k g -ku Kod Ply, -gu Rõu pahmakas, pundar rükis kõik pohmakun, egät `muudu pohmaku lüänud Kod; Kiä tuud ette mõist arvada, et sääne pohmak `vällä `pal'li (segasest asjast) piltl Rõu; suur pohmak ol'l, tuud sai `õkva `nõsta Plv

pohmakille mossis sij_o viha täis ja pohmakille, kes sellegä kõnelda suab Kod

pohmell poh|me-ll g -melli Jür; poh|mö-ll g -möl'li Ris; `pohmell Kuu Jõh, `pohmel Lüg, g -i; seesü pohmellis VNg Khk Pöi; g pahmell'i Hää **a.** pohmelus `keideti abu `kapsta suppi, sie oli siis `pulma loppu toit ja `muidu `pohmelli toit Kuu; sie on tänä pohmellis, `eile joi VNg; `eile võttis `viina pali, nüüd on `pohmel Lüg; ku mijs `juunu olnu ja pärast `laeva tuleb, siis `antakse pahmell'i `rohtu Hää; Kui nošu põhjani täis võtad, jääd viinast pohmelli Jür **b.** joove, purjusolek Ta oli `õhta ikka täis pohmellis, kui koju tuli Pöi

***pohmeltämä** da-inf pohmel'tä pead parandama vaia ar pohmel'tä Se

pohmelu `pohmelu VNg Vai(-o) pohmelus `eile join `paljo `viina, tänä pääd kivistä ja on `pohmelo; kaik `miehed on `pohmelus Vai **Vrd** pohmelä

pohmelus pohmelus g -e Khk Pöi JMd VJg Iis Trm, -õ Urv; `pohmelu|s g -se VNg IisR, -kse Kuu Vai kassiahastus, pohmell Täna on tal `pohmelus, täna tämast tüömiest ei ole IisR; kaik `miehed on `esmäspä `pohmelukses Vai; tal oli nii `kange pohmelus Khk; `Eildine pohmelus alles peas Pöi; pohmeluses `uitab, pual `aige VJg; pää om urril, esi pohmelusõn viil Urv **Vrd** pohmelu

pohmelä pohmel'ä pohmelus viina `haiguús om pohmel'ä Se **Vrd** pohmelu

pohmi mossi, torssi jo see põlnd ta moka järäle `ühti, läks naa `pohmi näost Mär

pohmima `pohmima Kuu, (ta) pohmib Jaa Mär Han Var Tõs Aud Sim Lai Pil; `pohma Khn, `pohmma Nõo Ote, (ma) pohmi

1. vohmima, süia ahmima suur kähmakas liha kää ja muudku pohmib `süia Mär; `Pohmis kere naa täis, et pärast akkas `liiga tegema Han; Ennemä `pohmis kantsäkä liha `nahka, siis akkas suppi `laipma Khn; küll pohmib aga `süia, mis sa pohmid Sim; `õstis sial kiriku juures

pohmis

`saia, `pohmis sial, nigu põleks `enne `süia saand Lai; ta pohmib ala `süia, päävad `otsa Pil; ma näi küll, kudass ta toda `leibä ja liha `pohmse, suu käis ike matsat, matsat Nõo; kari pohm noorendikun Ote Vrd puhmima

2. sumpama Kogu tie oli `ummes ja ans `pohmida `angies Kuu; küll seal sai `pohmida, `ühtegid `jälge pole ees olnd Jaa

3. kohmima, kohmitsema `ootan teda - - ei tia, mis ta sial nii kaua pohmib Lai

pohmis `pohmis Mär Tõs Tor Juu Koe KJn mossis, torssis seesab aga `pohmis `peale, süda oo sool paegal täis Mär; mokad järjeste `pohmis Tor; kui vihäne on, sis seesab `pohmis, ei reägi `ühti Juu; `pohmis nägu ies teisel Koe; sijj `pohmis nüid, ei taha kõneldä KJn Vrd puhmis

pohmist → puhmistu

pohmistama pohmistama aegamisi sööma sa `aigupite süüt, pohmistat õnnõ Vas

pohmistik → puhmistik

pohmistu → puhmistu

pohmistuline pohmistuline g -tse puhmaline ta om kõik' pohmistuline hainamaa Har

pohmosses mossis, torssis meie naene tänä `jälle pohmosses KJn

pohmuksis mossis, torssis seisab pohmuksis, ei reagi sõnagi Plt

pohmustama pohmustam(m)a mugima, mäluma mul ei olõ `hambõid, selle piat pohmustamma; `tütrik om ajanu kapist piha `leibu täüs, no_muudku pohmustass pääle Har Vrd pohmutamma

pohmutamma pohmutamma mugima, mäluma ta pohmutass pääl ilma `ambita Võn Vrd pohmustama

pohmõrdamma pohmõrdamma vohmima, aplalt sööma ta muudku pohmõrdass inne `süümist Plv

pohol → pohl

pohova pohova must, metallplaatidega kaunistatud kaabu mu esägi kaänd_vil pohovat Se

pohtama `pohtama põhjama, kiruma no mes sa `pohtad `toisi `asjata, võib `olla su henes süü oli kaik sie `nurja menu Kuu

pohtima `pohtima, (ma) pohin posima, ohutama Tämä õli siis `kauva `aiga `aige, ei õld `arsti, `pohtimas [käisid] küäl `eided Lüg

pohulgad pl pohulgad PJg Rap, poholgad Var PJg, puhulgad Vän Tor Rap pohlad seäl oli ette paelu poholgu Var; apusi `õunu on ea puhulgate `sesse `keeta Vän; läks puhulgid `metsa `korjama Tor

pohuss pohu|ss, puhu|ss g -s(s)õ nõiutud asi, mingitest ainetest kokku pandud kahjutegev nutsak kia olli nõia?, ollu? tõistele pohussõid viinu?; lihha vai `villu `pantu puhussõss Har

pohuvalla puhitusse ma_sei hapund `putru kõtu täüs, no? om kõtu pohuvalla ajanu, no? om täüs nigu `paistõt Har

poi poi Hlj SaLä Põi Muh Hi Rid Mar Khn Hää Ris Koe

1. meremärk; ujuk laevad `seisvad `poide `otsas `kinni Jäm; poid `pandi `kuivade `peepe merese Khk; tükk langi `otsa vee peel `üiti poiks Mus; Esimese võrgu peal `ankru kohas oli poi, muna `moodi kuusepakk kõöve `otsas Põi; ühe poi aas taga `randa `maale Muh; poi, märk merel, kuhu noodad on pant Rei; poi ojob vee peal `ankrus Rid; `Trehväsime otsõ Riia poi `juurõ Khn; poi kannab võrgu üles, oiab vie peel Ris; poid `näitavad laevale tied Kos

2. vender poid oo sülla ja laeva vahel, siiss laev äi peksa `vastu `sülda Phl

poiakillõ poiakillõ paokil – Urv Vrd poiakuli

poiakuli paokil uss om poiakuli Har Vrd poiakillõ

poig¹ *poig* Võn San Har Räp, *g poja* Ote Rõu, *puja* Se pujus *kala läävä`mõrda pojast* Ote; *Mõrdul iks poig sisen* San; *Mõrra perä poolõ\_tēti mõrra poig, nigu\_kala tul'l, nii`õkva mõrra suust`sisse ja\_läbi poja mõrra perä`sisse* Rõu; *mõrral omma - - kolm`poiga* Se

poig² → poeg

poigahtuma *poigahtu|ma* Vas, *-mma* Rõu poikvele või kinni minema *ku mul silmä`aotulõgi`aigu kiinni_poigahtu?*, *nii ol'l hopõh`kaonu?* Rõu; *`kärbläse`korjusõ\_kõik` taha`aknõ pääle, ku_päiv pääle paist, nigu akõh poigahhuss, nii omma_tarõh* Vas

poigeldama *poigeldama* põiklema – Kuu

poiginema → poegnema

poiglema *poigle|ma* Ran, *-me* Hls sünnitama, poegima *sij`akkab`poigleme,`poiga`tuuma* Hls

poigme *poigme* pujus *Kalamõrra om kats jakku, edimäne poigme ja tagomanõ poigme, kost kala mõrda sisse ojossõva* Võn

poigulõ poikvele, paokile *Sannah om`väega kuum, tekke ust poigulõ* Vas

poigus¹ *poigu|ss* *g -se* Ote; *pl poigusõ?* Urv ree põigus, ristpuu *kaustpuu om pääl poiguste* Ote; *kõdaridõ`otsõ pääl omma_poigusõ?*, *riil om neli poigust* Urv

poigus² *poigus;* *poigoõs* *g`poigosõ* Räp pujus *poiguss om mõrra sulõng, iust om kitsas. ku kala`sisse lätt, sõss inämb`vällä ei saa?*; *egal mõrral om kats`poigost, edimäne om neläkanõdelene, tõõne om katõ siivoga?* Räp

poigutama *poigutam(m)a* Urv Rõu Vas paotama *Läts kül`sängü, a ei\_maka\_vijl, poigutass`sil'mi* Urv; *veli poigut`pini suud, et vaest saa pinile`viina valla?*, *a es saa?* Rõu

poigõnõmma → poegnema

poikala, poikalla *poikala* Võn Ote Se, *poikalla(?)* Kan Rõu Plv Räp Se

1. poikvel *uõs om`poikala* Võn; *akõn ka või`olla`poikalla?* Rõu; *uõs om`poikalla,`touka kiinni?* Plv

2. poikvele *veli võit`pinikese suu`poikalla, et vala pinile`viina`suuhtõ, viin um rohoss* Rõu; *jätko_i.?`ust`poikalla?* Räp **Vrd** poikallah

Vrd poikallõ

poikallah poikvele *panõ uss`poikallah* Plv **Vrd** poikalla

poikallõ, poikalõ *poikallõ* Kam Ote, *poikalõ* Võn

1. poikvel *uõs om`poikallõ, mine`sisse* Ote

2. poikvele *kirstu uõs`poikallõ ei saa`jäädä, tuu satass esi kiinni* Kam

Vrd poikalla

***poikama** *impers poegati* põimima *viisk poegati läbi`soaga* Aud

poikile → poekile

poikili poikvel *uks on`poikili* Ksi

poiku¹ *poiku* Plv Vas

1. poikvel *uõs om`poiku* Plv

2. poikvele *uõs jäi`poiku* Vas

poiku² *poiku* väike sõrm – Juu

poikuisi poikvele *lasõ_vijl akõnd vallalõ, lasõ_vai`poikuisi* Vas

poikuli *poikuli,`poe-*

1. poikvel *uõs om`poikuli* Hel

2. poikvele *mis sa usse`poekuli jätit,`tõmba`kinni* Hel

poikulla *poikulla?* Rõu Vas

poikval

1. poikvel *silmä umma`poikulla`* Vas
2. poikvele *piim tük'iss üle ajama, ma_panõgi_`poikulla\_taa kaasõ* Rõu; *lasõ` no ust`veetkese`poikulla`* Vas

poikval poikvel *uús om`poikval* Nõo **Vrd** poikvala

poikvala `poikvala poikvel – Plv **Vrd** poikval

poikvale `poikval|e Võn Kam, -õ Võn Kan Urv

1. poikvel *uús om`poikvale* Võn

2. poikvele *ma lase ust vähä`poikvale* Kam

poikvel `poikvel Põi Kod SJn paokil *Oja õllenõu vikid poikvel, kui õlut lased Põi; uks on`poikvel* Kod **Vrd** poikval, poikvil

poikveli `poikveli Äks TLä

1. poikvel *uks on`poikveli* Äks; *laoda uús om alati`poikveli, et kana`väl'lä saava ja`sisse jälle munele* Ran; *akan om`poikveli, kihulaisi tuleb tare täis* Nõo

2. poikvele *jäta uks`poikveli* Äks; *lase`värjä vähä`poikveli* Ran; *mes sa`aknast`poikveli jätit, tuul`tõmbab`valla* Nõo

poikvil poikvel *uús om`poikvil* Ran

poikvile `poikvi|le Rõn San, -llõ Urv

1. poikvel *uús om`poikvillõ* Urv

2. poikvele *Ma jäti kirstukaase`poikvile* Rõn

poikvillõ → poikvile

poikõlõ poikvele *mul imä`läitse vett tuuma,`värgist (väravaist) läts`vällä ja nu`jäievä`poikõlõ* Räp

poimud pl `poimud voldid – Kuu

poina *poina* Trm, `poina RIid VJg Räp Se; *pojona* Se tapamaja lihunikude `poisid, *kie`luomi tappavad`poinades* Lüg; *vein`ärjä`poina* Jõh; `poinas *tabeda`luomi* Vai; *siin samas elas, tegi omale poina, poinas tappis`loomi* Trm; *vaja`laskõ härg pojona* tappa Se

poisa *poisa* Krk Krl *poisu poisa, tule siiä, miu poja, sedäsi õigats ellast* Krk

poisiljunn *poisipõnn, poisike`poisi`junnid vahivad ja`kuulavad, midä`meie`räägimä* Lüg; *kas kaheksa`aastane vai üheksa`aastane,`poisijunn õlin* Jõh; *oh sa poisijunn* Muh; *sina pisike poisijuun* VJg; *sij`veike pisikene poesijuun* Kod; `seantsi *poisi`junne enneki nätt* Hls; *kos_tu poesijuun mu ratta nüid om aanu* Nõo

poisijõmpikas *poisike Vahi, kus on juba`poisi`jõmpikas* (on suureks kasvanud); *Kus sie`poisi`jõmpikas on, ma`talle tahan`näitada* Jõh; *üsna suur poisijõmsik juba* Khk; *sel emal on pal'ju poisijõmsikaid* Mär; *poisijõmpikud - - oo alles`seoksed poisiksed* Aud; *poisijõmsikad on`jälle kadund jõe`ääre* Vän; *va poisijõmpikad tein pahanlust* Ris; *üks poisijõmsikas - - vemmalt oleks sihuksele vaea* Plt; *sij`on ul'ak poisijõmsikas küll alles* Vil; *no`mi\_sa poisijõmpikas`hulladõ, käüt mürräten maad`müüdä* Har

poisikane `poisika|ne Kuu, `poisikai|ne Vai, `poiska|ne Ote, g -se; `poiska|nõ Räp Se, `poška|nõ Kra, g -sõ *poisikene* Suvine `poisikane `seisub ühe jala pääl, *saa`kerdane kasuk`seljäss = kapsas* Kuu; *oli viel`poisikaine, kui akkas sulaisest* Vai; *poiskane - - iks lümmittä*nuka tagatsit`müüdä Ote; `poiskasõ`leivä`tuli`püssü Räp; *sa olõt viijl`poiskanõ* Se

poisike(ne) *poisi|ke* Jõh/`p-/ Jäm Khk Kaa VII Jaa LÄPõ Kse Han Tõs Tor Hää Saa Ris Kei Juu Amb Tür Koe Trm Plt KJn Trv Hls, *poesi|ke* Muh Kei VMr/pue-/ Kod Vil Hel TLä, *poosi|ke* Äks Ran, g -k(e)se; *poisike|ne* Jäm Khk/-ge|ne/ Mär Khn JõeK JMd Koe ViK IPõ Ksi Lei Lut, `poisike|ne VNg Lüg Jõh, *poisike|ne* Pal TLä TMr San/-kõ|ne/, *poosike|ne* Kod MMg Nõo,

g -se; *poosikõ|nõ*, *pooskõ|nõ* g -sõ Lut; *pois|ke* g -k(e)se hajusalt T; *poiske|ne* g -se Kod/`poe-/T; *poiskõ|nõ* g -sõ Võn Ote V(-kõ|ni Krl; -s-) väike, noor poiss *sie one viel* `poisikene, *sie* `tahtu ise `olla mehe `muodi VNg; *minu isa lell õli madalamb mies kui mina, aga* `õige jäme, *mina õlin* `üsnä `poisikene *tämä käes* Lüg; *ma oli siis üsna poisike, keige poisikesem sest lügist* Jäm; *ää olg sa nii poisike, ise vana mees* Khk; *Ko'rv oli sile ning ümargune, see polnd üht poisikse* `tehtud Kaa; *pisike poisike tansib jääda kauda, lai lakike peas, kala niisuke suus* = kedervars Jaa; *kui ma poesike* `olli, *siis* `olli kõik käsitsi töö Muh; *see oli mu poisikeses* `põlves, `noores ias Kul; *ei poisikest tohi obusega nii* `kaugele `väl'la `saata Mär; `Suine poisike, *saja* `korne kasukas = kapsas Han; `Seuke `väike võsakirves `ol'li - - me poisiksed täkkisime, *sij* `ol'li mede amet Hää; *oled ika poisike viel* Ris; *Poisikestel oli malakas kää, irmutasid nendega* [hobuseid] *takka* Kei; *alles poisikene, aga naist jo tahab võtta* JMd; *poisike sibas* `joosta Tür; *sulane oli ka nisuke nuor poisikene nagu minagi olin* Rak; `valge põllega poisike (viinapudelist) *nalj* Trm; *juba poesikesen varassas, selless ei sua* `asja; *tõene poeg oo üvä suur* `poeskene Kod; *nii pikukene poesikene jäi pimedast* Pal; *vanema mehe* `kohta [õeldi] *ka, kes* `koerust tegi, *et kurradi poisike, poisikesse* *tükka teed* Plt; *poisike künnäb nõnna et ei jõuva* `atra `tõstagi KJn; *uus* `tohter *om iki küll peris poisike alle* Trv; *sääl* `olli *pullu poisiksid kogosin* Hls; *kes* `alla *kate kümne, tuu* [alles] *poesike* Hel; *tõene ollu õge kõva poesike, aga tõene ollu nigu kõder kõhnake* Ran; `poiske *ütel, et kuul* `meistre *om* `väega rummal, `kõiki *küsip* *miu käest*; `poiskese *tennuva pütsikust pritsi, siss lasnuva pritsist* *üitstõstele vett* `kaala Nõo; *ku ma* `poiskõnõ *ol'li, siss kuuli kõigi pooli uaruug ja* `erneruug, *peräst* `tul'le *supp* Võn; *õdagu õegatu kari kodu ja* `poiske *tullu karjaga kodu, karja* `poiske Kam; *ma* `poiskõsõn `põssi `hernit Kan; *poiskõsõst pääst ol' ta periss tola, no* om täüsmihess `muutunu Har; *Tsuuva* `ánti `poiskõisi *kätte paranda* Rõu; *püve pesäkeisi esi* *ka sai* `poskõsõh `lõütüss Vas; `Poiskõsõd<sup>o</sup> *omma* *viil säändse* *latsõdse*, *karah käve* Se || kämm, väike *hunnik paneme aena* `poiskesi, *tõene säll* *lätäis visati tõesele* `otsa ja `olligi `poiskene Nõo **Vrd** poisikane, poisokanõ

poisikeselt *poisikeselt* Kaa Pöi, `poisikeselt Lüg Jõh poisikesena *kuus või* `seitse suve `käisin `poisikeselt `karjas Lüg; `poisikeselt *pialt* `käisin `kõrtsis Jõh; *poisikeselt, noores* `põlves *sai parunite* `juures *teenitud* Kaa; *See oli poisikeselt kohe* `sõuke *kergats* Pöi

poisik|lats *poisslaps* *täo poisik* *latsi pal'lu* `rohkep `sündinu *ku tüdruguksit, poisiklatse* `rištmise *vesi visatevet katuse pääle, esi* *üteldet: poiss piap suure au sehen eläme* Krk

poisiline *poisili|ne* g -se *poisiohtu olid sehantsed poisilised mihed* Khk

poisilt *poisina poisilt oli ta tubli poiss* Ris

poisim *poisim* Kaa Emm Han, *poisem* Jäm, g -a *kehvem, halvem* Tänä *oo ilm veel poisim* *kut eile* Kaa; *Aigus läks natuse ajaga ulga poisimaks* Emm; *Ilm lähäb ikka poisimas, akkab* `rohkem `tormama Han

poisine *poisine* *poisiohtu kui ma poisine oli, sii es ole mitte üht rookõrt* Ans

poisokanõ *poisokanõ* *poisikene timä man* (temaga võrreldes) *om poisokanõ* Se

poiss *poiss* g *poisi* (-oe-) eP eL(n -sõ V), `poisi *Kuu/-ss-/* Lüg Jõh, *poisi* Kod MMg T Lut; *poisš* g *poiži* Lei (pluurali vormid võivad olla lühenenud: *pošte, pošte-*)

1. a. *poisslaps*; *ka noormees* `seitse kaheksatõist `kümme `aastast *saab* `lierist `lahti, *siis saab* *jo mehe* `kirja, `enne *ikke saab* `poisist `üeldud Lüg; `tütrigod ja `poisid `lähväd *mere randa* `ulkuma Vai; `jõulu `õosse - - *siis* `aksid *poisid* [peresid pidi] `käima Jäm; `meite *poisid* *keisid* `liugu `laskmas Khk; *va poiss käristas kaaned ää kül'jest* Mus; *Ta oli rikas ja õle valla kuulus* *poiss* Pöi; *igavene poiste liik läks* `müõda Muh; *Poiss pitka kaalaga, pee otsas naalaga* *nalj* Emm; *mei poisid on joulou poisid* (jõulukuu sündinud) Rei; *sõda võttis siitkülä poisid* `puhtas

poiss

ää Mär; see oli üks `poisside poiss, `niukest `poissi ofsi tulega Mär; `erneirmutis tehässe poesi `moodi Var; poesid `võtvd pue `juurõs `viina Khn; liperdab `peale poestega `ringi Aud; sij juba `metsas käija poiss Hää; poiss on `loodud `püidjaks, tüdruk oma `oidjaks Kei; põle naist koa enesele võtt see poiss Juu; Poistel olid kõigil va suured takused püksid Amb; pailu neid `poissa on, kes õpivad lõbu pärast VMr; aab poštega `ringi kui lol'l Kad; tüdrikile ja poesale kuul `meister õppab võrgu tegemiss Kod; Poosid pidid oma pahameele alla kuugistama MMg; kes juba töös käis, see oli täitsa poiss, mõni nel'ja viietest `kümne `aastane `kündis, küllis, `ru'llis Plt; lõin ühe pikä poesi maha KJn; poestel sai südä täis, et ta sedäsi tegi Vil; `assa koradi poiss, tule siia Trv; poiss ku ponks, sil'mä ku rosina, süü esi või anna sigade kätte Krk; Poissi kaiass pääst, tüdriगत jalast Hel; tütarlastele kirjutust es opeta, poštele om vaja, nuu lähvä soldatiss Ran; nemä om imelise poesi, kõik tüü nemä tunneva Puh; ku meie poosi `poiskese olliva, siss karjapoiss tõi tõesele tõese jähesse; poiss `teie `vilkat, pak'k `mulle kah Nõo; `keškmätse pühä, siss `tul'liva tüdrukud ja poesid tõõsest talust, siss nakati `paäsi `lüümä TMr; Kusta joosnu kodu `käijäl takan ja tõsõ poosi kah Võn; suur poiss, mängi\_ks `latsigõ Krl; poišs, mine sa? üless pärilõ, aja vili maha Har; timä läts ilosalõ poisilõ, a saa as illošs elo Rõu; hummogu lätsi `ussõ, kai et `üüše poisal kala? `arki varastõdu? Vas; pal'lo um rähmälikka `mijhi ni `poišsõ Lut **b.** peiupoiss `õhta akkas `lahja jagamine - - `poisid `saivad sukkad ja `kindad Lüg; sajarahvas olid sedasi, et poisid tüdrugud olid, neli `poissi, neli tüdrugud oli kummagil Jäm **c.** soldat kaardimängus kuningas, emand ja poiss Hää

2. **a.** sulane, noortööline, abiline vms seppäl õli jo poiss ka `mõisa puolt `kaubeldu Lüg; obused olid üksteše `ändas - - `ooste poiss oli `keskel Kär; sa oled see oo-ärja poiss, kes `põldu arib VII; kas teil oo `poissi koa tänabu või olete üsna ilma Mär; `kangrutel oo poisid ees Tõs; suure taludel ol'li ikki pal'lu `poisse, sääl ol'li pal'lu tööd Saa; Tee aga ise, ega ma su poiss ole Jür; `estiks oli poisiks, kui oli õppind, siis oli sel'l JõeK; mõisas olid koerte ja `uoste poisid JMd; poiss pereme järel ja tüdruk poisi järel ja mutku `niitsime Tür; kus suurem koht oli, sial oli ikke poiss kua, aga muðu oli `mõlder ikke üksi VMr; Ta on selles talus kolm aastat poisist õllud Trm; poisid olid taludes, ega mõjal ei old Lai; mina akkasin töömeheks nel'jateist `kümne `aastaselt, `jäeti `võtmata võeras poiss Plt; poiss võis ka küllida, aga üks iki küllimene ole änamaste pereme asi SJn; temä olli poisin, mia olli tüdrukun Hls; temä esi ei jõvva tetä, siss ta piap `poissi pidäme Krk; poesid teevä ilusad tooli, olliva pedäjä juurdest põhjad all Ran; perenaene ahd `tütrigadele üte silgu ja poštele `anti kaits Puh; poiss `võtnu linapunna ja visanu `aida lumeange pääle ja peni `aukseva toda lina `punda Nõo; `poišsi-`tütrigu lätsivä iks päid nurmest kodu `tuuma obõstõga Rõn; pedirõõvass peremihe puult ja kõrd lõimõga pühapäävä `rõivõid, nuu jäi poisilõ `palgass Har; peremijš küllü un poišš künd Lei **b.** (imustus-, üllatushüüatustes) aga teda (vihma) tuli ka, oh sa poiss VII; oh sa poiss, `ongi sedasama `plaani Rid; Oh sa poiss, küll aga läks Jür

3. piitl **a.** (looma vm kohta) Meite kutsu nii kena poiss; See orikas oo sul üsna püksis poiss Kaa; mis poisil vaja olli (koeraga kõneldes) Krk; meie `oina ei anna `võõrale tappa, nij ei ole `kakeja poesi Nõo; nigu ta tul'l `sinnä, mia `mõtlen, et ooda poiss (tedrejahist) TMr; angerja sõõse kongo `suuhtõ - - `omgi poišs otsan Röp **b.** viljavihuhakk kui kümme `poissi sai, siis `pandi `napra Juu **c.** mingi eseme osa see on poiss, mis [vokil] `sõtkelaua ja ratta vahel on Käi; poisiga saab tõmmatud [lõimet] sua vahelt läbi JJn **d.** miski raske, halb, hull Põhatuul on täna päris poiss Jäm; oli ikka rehetegu poiss küll Mus; Täna oo ta veel päris poiss, mültab nõnda, et ep nää maad ega taevast Kaa; Asi leheb poisiks Käi; mo jalg on nii poiss, tä on `aige ja valotab Mar; Ruki tarimene oli palava päävaga poiss küll Han

poiss|laps, -lats poeglaps, poiss *Poiss* `lastest, neist ole muud kui pahandust, `aeva üks `toise `kuklas `kinni Kuu; tal `sündis poisslaps Khk; Poisslapsed on elu aja koeremad olnd kut tüdrukud Pöi; poisslaps upitati ahu otse `kohta, et levad ep pakata ää mitte, tüdruk ju alt `lõhki, siis levad pakatavad ää Muh; tüdruklaps ulk param kasvata kui poisslaps Käi; rüpepoiss - - poisslaps pidi olema, `pañdi noorikule `sülle Mih; poisslapsõd `jälle, nendele `mieldib `kangõst sie merepüüd ikka Khn; kui klaasi põrandad `pešti, siis pesid kõik tütarlapsed ja poisslapsed `sel'tsis Ann; illuss poisslats nigu muna, aga tõist `jalga likat Nõo; Poisslatsele `antu kolm `kõrda `rinda päevas ja tütarlatsele kai'ts `kõrda; hummõn om poisslastõ liij' Plv; tävve `kuuga võõrutõdass poisslats nisa mant Se

poiss|mees vallaline mees (põhisõna võib lühenenud olla) Poissmihe elu on `priius, `naisemies aga `riius Kuu; kui `enne `kolme `kümme ei võttand naist, siis õli poissmies, kui jo `pääle `kolme `kümme, siis õli vanapoiss Lüg; Poissmees ta on ja jääb ka selleks Pöi; poissme elu oo `muutlik Mär; `ennemuiste `õeti ikke poissmeeste naene (vallasemast) Aud; oli kolm poissmest `venda ja kaks vanapiigat JIn; one viij ilma naeseta, poissmiis Kod; poissmiis läheb iki õnne `piale `välja Ksi; poissmehe seevä `mõisa lavvast Ran; ega sa enämb poissmiis ei ole, sa olet naiseline miis Puh; poissmiis `õlli, naist es `ihna võtta Rõn; tuu `kuuligi poissmeheh Vas; ol'l kül täl poissmehe põlv pik'k, ar õks võit naase Se

poiss|mehe|põlv vallalise põlv eks poissmehe `põlves sai ikke küll seda `viina jua Lüg; mis see poissmehepõli oo ka, põle sool naist ega kedägi, elad nagu üks va känd üksi Mar; poissmihepõlvõn olõt rõõmus ja lustiline Har

poistok `poisto|k g -ki kalapüünis – Vai

poiu paakil, pilukil *poiu_silmä* Rõu

poiukalõ *poiuka|lõ* Se, -llõ Urv paakil(e) Vrd pojukala

poiukil, poiukili paakil *ús om poiukil ~ poiukili* San Vrd poiukul

poiukilõ → pojokile

poiukul paakil *ús om poiukul* San Vrd poiukil

poiukuli → pojokuli

poiukulla paakil *ús - - sais poiukulla?*, ei olõ? ligi Har

poiukulõ *poiukulõ* San(-e) Krl Har

1. paakil *mõni makass nääd silmä poiukule välän* San; *ús om poiukulõ* Krl

2. paokile *võta ús poiukule* San

poiukõsõlõ paokile *ku_ma silmä poiukõsõlõ pi'sidä, siss tulõva `võõra nao ennedä `sil'mi ette; lasõ_taad ust `raaskõsõ poiukõsõlõ* Har

poiuli *poiuli* San Krl paakil *ús om poiuli* Krl Vrd poiulõ

poiulõ *poiulõ* Urv Krl Har Rõu

1. paakil *ús om poiulõ, panõ kiñni?*, külm tulõ `tarrõ; ta maka alasi nii sil'mä poiulõ Har

Vrd poiuli

2. paokile *Jätä_sa ús poiulõ, ma_i_näe_muidu `vällä minnä?* Urv; *Edimält ai tuu rehetarõ `väega_savvu täüs, sõss `lasti ús poiulõ?*, säält lats tuud `savvu `vällä Rõu

***poiutama** impers *poiutõdi* paotama *Ku_sanna küteti, sõss `lasti sanna paja lak'ka ja_poiutõdi ust kah* Rõu

poiutem *poiutem* pojuks hüüdma *mis sa tast ninda poiudet* Krk

poja *poja* Kuu Khk Lih KJn Nõo, *poia* Krk, *puja* Se pojake; väike poiss *isä poja, emä poja, keness poja oled* Kuu; *poja on kõhima akkand* Khk; *poja lõi seinad üles* Lih; *siij_o nänni poia alle viij* Krk; *Ku? tahat, et tä `kullõsi?*, siss `ütlet õks puja Se Vrd pojui

poja

poja- poja- `kasvatab viel vanas iäs pojapoja üles Lüg; *pojanaine oo sehande tige inimene; nää, kui suur pojatüdar mool juba on Khk; niid on `jälle noor perenaine koha pääl, pojanaine on perenaise `õiguste sees Krj; tä oo poja `tütre nägu Kse; vanaisa `andis siis pärast koha pojapojale Aud; läksin oma poja `puegi `vaatama Kos; pojalapsed kõik väl'las tööl Tür; pojamärgi om lehmil `sarve pääl, egä pojage tuleb üits märk manu Hel; sia lõppiva ärä viimätseni, pojatooja emmisse kõik ütten tävvega lätsivä Ran; miu pojalatse om kõik ää ameti pääl; pojapoja käevä ja kaeva, aga pojatütär ei tule `jalga siiä Nõo; taa pujanainõ um sääre kärre, tõrölöss alati naidõ `latsiga^o Plv*

pojadsõ pl *pojadsõ^o* Har Vas/pu-/; `poetse<sup>o</sup> Plv *pojad `mitmakese `tul'li `kambrõdõ, nuu `ol'li lelli pojadsõ<sup>o</sup>* Har; *niä<sup>o</sup> omma `õkva lellä `poetse^o Plv*

pojak poja|k g -kse võõraspoeg *sij om miul pojak, periss poig ei ole Krk*

poja|koda emakoda, emakas *obese pojakõdad `paanti peñni `piäle, mõnel õli mitu tükki üles tare lakka pandud Kod; pojakoda käü `vällä, sij lehm om vigane Krk; latseloomake kasvab pojakuan, ta ei näe, ei kuule Ran; pujakuan om eläjapoig seeniss seen, ku tä `ilma tulõ Kan; mi_lemhäl tulõ pojakoda `ussõ Har; pojakoda, säält - - tulõ vašk `vällä Se*

pojand poja|nd Rld Trm Kod Ksi Lai Kam Ote Lei, poja|nd Trv Hel, g -ndi; poja|nt g -nti Hls Krk; n, g *pojandu* VNg; *pujand g -i Võn, -u Plv Vas Lut kasu-, võõraspoeg tämäl one üvä pojandu* VNg; `Läksin lesele mehele, nii sain `endäle `tütrendid, mehel `poigi ei õld, *pojandi en saand* Lüg; *Pojandille sai pärandus, kui oma `poega ei old* IisR; *kel võõrasemäk ek isäk om, sij om pojañd* Trv; `õige poeg ta es ole, *pojantis õigati* Hls; *ta olõ uma poig, ta_m mullõ pujand* Plv **Vrd** *pojandikko*

pojandikko *pojandi|kko* g -go kasu-, võõraspoeg *miu pojandikko juo mäni `kuoli Vai Vrd* *pojand*

pojass *pojass* poeg – Lai

pojatama *pojat|ama* Kod, -em Krk *pojaks hüüdma mes sa alate kutsud ja pojatad* Kod; *mis sa iki mut pojadet, kas sa mut nimepidi ei vöi õigade* Krk

pojeline → *poeline^o*

pojeng *pojeng* Tor, *pujeñg* Plv, *pullong* Jäm, g -i; *puje|ng* Mus/-jõ-/; g -ngi IisK, -ñji Khk, *pujeñgi* Lüg; *puje|ñn* g -nni Trv; *pujã|nk* g -ngi Ris; *pu_ing* Krk, *pujanka* Muh; pl *pujeenid* Tõs, *puiandi^o* Har uus suurte õitega püsilill (Paeonia) *kodo õlid meil `suured `jürjeni `põõsad, pujeñgid* Lüg; *pujeng on punaste `paksude õidega, pujeññil on tupsu `taulised `õitsmed* Khk; *nee oo pujanka `seemned* Muh; *pojengid ei taha sii kasuda* Tor; *pujeñgi lil'il om kõgõsugumadsõ tutu^o Plv*

pojokanõ *pojoka|nõ* g -sõ puju vm taim *pojokasõ_kasussõ liiva maa pääl, ku `häitsese<sup>o</sup>, sõss omma\_hal'li\_ `hæelmu^o* Räp **Vrd** *pojokõnõ*

pojokile *pojokile* Trv Hel, *poiukil(l)õ* Urv

1. *paokil uss om pojokile* Trv

2. *paokile Üte silmä pitsit kiñni^o, tõsõ jäät poiukillõ* Urv

pojokuli *pojokuli* Hel, *poiui-* Krl *paokile mis sa usse pojokuli jätit* Trv; *ma lasi tarõ ussõ poiukuli* Krl

pojoma *pojoma* (-o eo-), *poju-* Ris Nis Kei, *pujuma* Ris(*pujo-*) Kei *pudenema, varisema vili akkab juba pojoma* Ris; *ärjabed poeovad, kui `liiga kuib on* Nis; *tõmmati pahmas läbi krapsi `piide ja `seemed pujusid lina `piäle; leib pojub* (mureneb), *on vähe `sõtkuda soand* Kei

pojona → *poina*

pojoss *pojoss* g -e *kuhjavarda tugipuu – Ran*

poju¹ *poju* Jäm Kos San Har, *pojo* Muh Mär Trv; *poi*u Krk *poja ole ea pojo* Muh; *tõi il'li pojule pil'li* Kos; *sa old alle_vil pojo* Trv; *emä õigaśs iki poi*u, *siss poi*u võts *naise* Krk

poju² *poju* Kaa Põi, *pojo* Muh Nis Rõu *puju* vm *taim õled* `pandi ala ja õle pee `peelee ka, *poj*ud *torgiti pee* `sisse ja *võruti kenast äe* Kaa; *pojosid\_o* nii palju, `kanged `niita Muh; *pojo* - - *kõba varss*, `õitseb *isi koa veel* Nis

poju³ *poju* Juu, *pojo* Juu Koe urb *pojod* või *tudud* Juu; *pajo* *pojod* Koe

poju⁴ *poju* mure, rabe *poju leib*, *pu*deneb *ära* Kei

pojukala *pojukala* Urv Lut Lut, *poiukalla*² Urv

1. *paokil silmä*² *pojukala pään*; *uśs om poiukalla*² Urv

2. *paokile jäta uśs pojukala* Urv

Vrd *poiukalõ*

pojukas¹ *pojok*|as Kir Jür, *pojok*|as Kir Var, g -a *puju* vm *taim pojokad oo rohod*, *mis* `vil`jä *lämmästäväd* Var; *pojokad on suured pikad rohud*, *peavad olema krambi rohud* Jür

Vrd *pujukas¹*

pojukas² *pojok*|as g -a mure, rabe *see nenda pojukas leib* *sedakord*, *lihab puruks*, *jahud oo jämed olnd* VII

pojukeli *pojukeli*, *pojo-* *paokile Jätä siss tu uśs pojokeli*, *ku ma vii paariga tule* Nõo

pojukene *pojuke*|ne Lüg Jäm Khk/-ge|ne/ Iis Puh, *pojoke*|ne Kse Koe Kod, g -se; *pojukõ*|nõ g -sõ San Har Rõu/*pojo-*/; *pojuke* Jäm Tõs Hää Ris Juu VJg Plt, *pojoke* Muh Mar Juu KJn, *poeuke* Vil, g -se dem < *poju¹ sie on minu pojukene* Lüg; *oh sa kallis pojugene* Khk; *mu kallis pojuke* Hää; *kuule pojuke*, *se*da *ära tie* Ris; *pisuke pojuke* VJg; *oh mu kallis pojukene*, *emä silmäteräkene* Kod; *tillukene pojukene om ällin* Puh; *pojukõnõ*, *olõ hää lafs*, *tu*u *mulle vett* Har; *pojokõsõ kasusõ* Rõu || (imestushüütuses) *isa poeuke*, *ühel mehel periss kabjad all* Vil

pojukõnõ *pojukõ*|nõ San Urv Har, *pojo-* San Rõu Plv Vas, g -sõ *puju* vm *taim pojokõisi om mõtsan kruusa maa pääl* San; *ku_ma* `mõisa `raavi *puhasti*, *siss üte raavi* `põhja ol' *pal'lu pojukõisi kasumu*, *nuist ol'* `väega *rassõ* `lapjut läbi `litsu Har; *ma* `kaksi *pojokõsõ är*² Rõu

Vrd *pojokanõ*, *pujokõnõ*

pojus → *pujus*¹

pojutama *pojutama* Khk Kär Kaa Krj Põi HMD, *pojo-* Muh Kei/*poeo-*/; *pujutama* Jäm Pha Khn

1. *pu*dendama; *poetama lapsed leeva ää närgitsend*, *ammastega*, *küistega* *pojutavad kallas* Khk; *Ema pojutab kanadele levaraasuksid* Kaa; *undi jummikud pojotatse padide* `sisse; *ma pojotasi* `pulbri `pabri `sisse Muh; *vikatiga sai ennem maha*, [aga] *vikat poeotab rukist* Kei

2. *l*üdimä *uad said leigatud ära* `nuaga `jälle *juure peelt ning nee said pojutatud otse käsitsi* Kär; *ma pujuta* `erneid Pha; *uad pojutadi käte vahel* HMD

3. *l*ükkima *pojuta nad* `siia *paela* `sisse Khk; *pojota omale elmed* Muh

poka pl *poka* Trv Hel T, *poka*² VLä Rõu Vas *rõuged* *Mul om ka poka tähni näo pääl* Hel; *vanast olliva* `nõskme ja *poka*, *niid om* `rõuge Nõo; *pokke põdenu*, *nägu nigu tsirgudel ärä tsüünitü* Kam; *nel'läkeste olliva pokken*, *ma* `põõti Ote; *mi läämi pokkõ* `pandma San; *Siiä_käe pääle_pandass poka*², *sõss ku kasuma läävä*², *sõss jääse_poka asõma*² Urv; *latsil tulõva*² *poka*² pääle, *lats kumõtass* Krl; *ku sääränne nakkaja* `haiguss *majan om*, *tu*u *võtt kõrrast inemise kõik*<sup>1</sup> *maha*<sup>2</sup> *nigu pallavtõbi ja poka*<sup>2</sup> Har; *taha\_käe pääle pandass õks pokkõ*, *mõnõl veretäse*<sup>2</sup> `väega² Rõu

pokan *pokan* (-n) g *pogana* Se; *pokõn* g -e Röp

pokateme

1. ropp; sündsusetu *tõdsõl omma käe^o `muadsõ^o nigu pokaⁿ kaia^o*; *lavva man tohi_i mähtset poganet sõnno ül'dä^o Se*

2. saastane, roojane *naa omma `väega pogana eläjä^o, söövä hainalotsit Se*

3. kirumissõna *pokaⁿ, kohe no läis Se*

pokateme *pokateme* lammast paaritama *kas `lamba om ärä pokatet* Krk

poka|täheline rõugearmiline *`Püürel ol'l ka pokatäheline nägu* Urv **Vrd** pokatähine

poka|tähine rõugearmiline *pokatähine nägu* San; *pokatähidse `naoga* Har **Vrd** poka|täheline, -tähtine

poka|tähtine *poka `tähtine* rõugearmiline – Har **Vrd** pokatähine

pokeline *pokeli|ne* g -se sarviline *`pekril om `säantse - - pokelise, `säantse `sarvige* [saiad] Hls

pokerdama *poker|dama* Kse Saa Kod Plt KJn Trv Ran Puh, -deme, -tem(e) M, -demme Krl; *pokõrdam(m)a* Kam V

1. soperdama, oskamatul või lohakalt tegema *si_on üks pokerdud kapi* Saa; *pokerdab `piäle, aga ei saa edesi `kuškile* KJn; *ku sa mõne nõu piass `val'mi pokertem, ka\_ta siss vett piab* Hel; *kes periss `meister ei oole, tegije ei oole, pokerts pääl* Krk; *ta pokerdess `pääle, ta ei teeni levä üist ka mitte* Hel; *majakese pokerdava `endile* Ran; *pokõrd iks pokõrd nii kavva, ku nakaski joba periss `häste `umbõma* Kan; *om õnnõ kokku pokõrdõt* Har; *väikene `hujunõkõnõ kohe pokõrdõt üless* Rõu; *ma pokõrdi tahan üte riij kokko, illoss ei olõ^o, a kül^o käüse* Plv; *taa tüüj om nigu pokõrdõdu, om halvastõ tettü* Räp

2. komberdama, tuigerdama *obesel jalg pokerdab, ei sua üväss käedä* Kod; *väike laits nakap jo `käimist pokerdama* Puh; [laps] *edimält lätt kápili, nellä jala pääl, siss perän nakass pokõrdamma `piisti* Kam; [vasikas] *pokõrdass pääle `lauta pite, ei saa^o üless aia^o* Räp

3. a. mugima vana *pokerdes ilm_ammastede* Krl; *ta nakass ka jo `leibä pokõrdamma* Har; *olõ õi<sup>o</sup> `hambit, sõss pokõrdass pääle* Vas b. puterdama *pokerdab sõnu `peale* Kse; *pokertess pääl oma kõnege, aru tast midägi ei saa* Krk; *mu lais nakkass ka jo_pokõrdama* Kan; *pokõrdass pääle uma jutuga^o, ai üte sõna säält, tõsõ säält* Rõu

4. külge või kokku kleepuma *kui värnits `lahti on, siss pokerdab päält `kiinni, siss akkab `ühmuma* Saa; *kama puder pudeli sehen, siss pokerteve ärä (kärbestest)* Hls; *lumi pokerts `vankre ratta ärä ja me es `saagi edesi* Krk

Vrd pukerdama

pokert *pokel'rt* g -rti soperdis; soperdaja *om üiis poke'rt muðu tett, ega ta kedägi asi ei oole; poke'rt pokertess ärä* Krk **Vrd** pokerts

pokerts *poke|rts (-rts)* g -rtsi Saa Pst Hls

1. soperdis *si_ `kirve vars on nõnda ku üks pokerts* Saa

2. oskamatu, saamatu *sij om üiis igavene pokerts* Pst; *mõni tege pokerts tüüj, ken õpib alle* Hls

Vrd pokert

pokih *kipras kask (kasukas) om `köpro `kiskunu^o, om pok'ih* Plv

pokin *pokin* San Plv, g *pogina* Puh Har/n -k'-/ pugin vm heli *magu ni_täüis `paistõt, et tõmmaas maokelme `lahki nigu pok'in ennedä* Har; *seivä^o nigu pokin* Plv

pokit *pokit* Ans Kaa VII Muh kirumis-, vande- vm hüüdsõna *Pole ma sii, pokit, vara `tõusand midad* Ans; *Kes, pokit, seda niid äkisti osab ööda* Kaa; *vahel ma vannu `musta `kuiva, vahel pokit või pidal* VII; *küll mool selg valutab, pokit ikka* Muh **Vrd** pokit-langit

pokit-langit -langit Pöi, -`lanki Muh hüüds *pokit-langit*, küll\_o kenad paiud Pöi; oh *pokit-`lanki* Muh **Vrd** pokit

pokitsamma *pokitsamma* (-k'-) nokitsema, kõpitsema *Pokits* küll noid `saapatük'ke, a pal'lo nu\_noodē `iistki sai; Jaan *pok'itsass* sääl - - rehe all Rõu

pokk *pokk* Tõs, g *poka* Saa Trv Pst Hel Krl Har Rõu isane lammast või kits *pokk oenas oo jääb, jäärutab* `lammu Tõs; *pokal on ead sarved, saab ead tutu-lutud tehja* Saa; `mõisa `tuudi *Saksamaa lammast ja pokk olli üten* Trv; *esä sikk kutsutess pokass* Hel

pokk *pokk* g *poka* õngekork *pokast kõõluss läbi* Se

pokk *pokk* g *pok'i* nui *Pok'iga pok'iti* `kapsta_kinni[?], *meil om mitu pok'ki* Har

pokkanõ *pokkanõ* g *pokadsõ* rüugearmiline mul tul'l üts *pokadsõ* `ñaoga vanamiiss `vasta Har

pokki *kipra kask* (kasukas) *om pok'ki* `kisknu[?] kuuma käeh Plv

pokma *`pok'ma*, (ma) *pok'i* tampima, nuiama *Pok'iti* - - *nikagu_vesi pääle tul'l* [kapsastele] Har

poko *poko* väike jalapink – Kan

poks *poks* IisR Lut, g *poks|i* Puh, -u Rei; *pok's* San Kan, g *poksi* Trv Ote Rõu, *pok'si* Plv Se; g *poksi* Kod Krk(-u) Kam; p `poksi Rõn Har

1. puks, müks *and sul igävese poksu ~ poksi* Krk; *tuu* `käännü `ümbre ja löönu *jalaga üte poksi tolle* `kuurmale `kül'ge Kam; `Oina löövä `poksi Rõn; *sai hää pok'si* Plv || *torge, piste* `Hüüfläse[?] *pok's um valluss* Se

2. hüüds, adv *Päss* `juoksi `teiste `karja ja säel *muudku* `teiste *omaga piad pokk kokku* IisR; *oinas lööb pokk, pokk* Rei; *ku* `poiskõnõ *oinast tsušk, sõss* `ütless *pok's, sõss* *oinass and* `sarviga *ku parts* `vasta Kan

poks *pok's* g *poksi* Urv Röp Se punn, pabul; noor loom *mõni pok's om* `karmanni *jäänü<sup>?</sup>* (õuntest) Urv; `mihklepääväst *tapamõ_härä poksi* Se **Vrd** puks²

poksahhama *poksahhama* = poksahamma – Vas

poksahamma *poksahamma* raksatama; mütsatama *puu oss poksahhti* `kaški; *laís sattõ* *kui poksahhti* Rõu **Vrd** poksahhama

poksahuss *poksahu|ss* g -sõ Har Rõu Vas/-hh-/ raksatus; mütsatus *ol'l üts poksahuss jala alh, kai, kanamuna* `kaški *lännü* Har; *sõnni\_`pok'sli* vai `lamba[?], *ol'li_poksahusõ[?]* Rõu

poksak *poksak* mütsatus kuuli, et *poksak olli* Krk

poksama *`poksama* San/-me/ Rõu, da-inf *poksa|ta* Trv Puh/ma-inf `poksma/ Nõo Kam Ote, -da[?] Vas; `poksamma, da-inf *poksa|ta<sup>?</sup>* Plv, -da<sup>?</sup> Har puksama, müksama *oinass poksas sarvega* `külge Trv; *Temä* *kui midägi tahab, siss poksab külge* Nõo; [oinas] `sarviga *lüü, nigu nuiaga* `poksass Kam; *ma[?] ai* `lamba ristikhainast `ussõ, *päri poksas lammast* `pääga, *nigu tuu süü peräst olõss neid* `ussõ *aet* Har; *ma[?] `poksa sullõ* Rõu; *oinass* `poksass *pia är[?], kui hoolõh ei olõ[?]* Plv

poksatama *poksa|ama* Trv Rõu, -amma Har, -eme Krk San järsku lööma, müksatama *ta oli* `vastu `posti *poksatanu* Trv; *and kõvasti ku poksats* Krk; `Oina *lei_sarvõ_kokko ku_poksati* Rõu

poksima `poksima, (ma) *poksi(n)* Jäm Khk VII Rei Aud Tor Juu Plt, `poksin IisR Vai; `pok'sma Saa/-k-/ Krl/-mõ/ Har Rõu, (ma) *poksi* Trv San Plv/-k'-/; `pok'sme, (ma) *poksi* Hls Krk

1. puksima, müksima *pässid kohe* `ninda *poksivad, et mehe lüüb maha* Vai; *poisid* `poksidsid *teineteist ruusigutega* Khk; *Ää viluda pukit* `poksima Rei; *kui oinas õue es saa, siss akas kohe* `poksma *aia väratid* Saa; *kitsed poksivad sedäsi* `sarvepidi Juu; *ärä lasta oinast*

pokslema

`poksi Hel; *noorõ kitsõ pogsissõ* Krl; *mi\_poisil ka om alasi himmu pärri* `pok'sma opada Har; *inemise_kah* `pok'sva Rõu

2. koksima [ma] `pok'se niä `ka'ski (munadest) Plv

pokslema `pokslema Jäm, da-inf *pokselda* Trv TLä; `poksleme Krl/-mme/, da-inf *pokselde* Hls Hel San; *pokslõm(m)a* Urv/-k'-/, da-inf *pokõlda*? Har Rõu Plv Vas Lut; `poksõllõma Rõu *pukslema sõnni om jälle* `poksleme lännu Hel; *Kui edimält lamba väl'lä lastass laadast, siss oina ja lamba poksleva* Nõo; *Oisü pok's, üttese_`poiskõsõ `oinalõ, ku oinast `pok'slõma oppasõ*? Urv; *päri `naksi `pokslõmma, nika `pok'sli, ku `poksõ tõsõ `kuu'luss* Har; *vanast sika_`poksõlli*? Rõu; *tahaki*? inämb *pokõlda, vil'and tõistõl, omma pokõlnü*? `hindä veritssess Plv

poksma¹ `pok'sma, (ma) *poksi* Har Vas Se

1. popsima *Vanaesä naka's* `piipu `pok'sma Vas; *vanamijs ol' - - õigõ suurt* `piipu `poksõ Se

2. popsuma *ma_`sieie kõtu hapund* `piimä täü's, no? *nakass kõtt* `pok'sma Har

poksma² → poksama, poksima

poksti poksuga, puksti *lei ku* `pok'sti Krk Vrd pokstik

pokstik puksti *loomad puksivad* `sarvedega, `lambad panevad `pokstik joonelt Pha Vrd poksti

poksutamma *poksutamma* popsutama *mis sa tah alati tast püibust poksutat* Plv

poksõllõma → pokslema

poku *poku* Nõo, *poko* Plv

1. oinas *Vahel poku poksib niü, et poiskestel vesi silmån* Nõo

2. nalj väike poiss *kos tuu poko jäi* Plv

polat → polut

polatka *polatka, polo-* laelune riitul *sibula omma polatkide pääl ülevån; lae all om polotka - - siss sibula pandass lae ala kuioma* Võn

polavernik → poluvernik

polaviina *polaviina* tähis noodakõiel `Nuoda `nastil, veu `kõüel nahast `merkisi nimidetti `jälle polaviina - - üks lai nahariba `säigete vahele `pandud Kuu

polbatama *pol'batama* lobisema *mis sa pol'batat* Võn Vrd *poldatama*

polda *pol'da* Plv Se pudikeelne inimene, pudrutaja *kagoh om pol'da, taad samma saa ai ar ilosahe kõnõlda*?; *pol'da, kas su keelest saa ka kiä* `arvo Se

poldastõ pudinal, ebaselgelt *kida kasunu, pol'dastõ kõnõlõss* Se Vrd *poldatsõhe*

poldatama *pol'datam(m)a* Võn Plv Vas Rääp Se

1. putrama, tõnkama *meil vinne* `tüütrek `tul'le, *tuu väüt ka iks sedä kiijt pol'datada*?; *la's nakkass joba pol'datamma, joba murd mõnd sõnna* Plv; `väega *pol'datass, mõista_i kõnõlda* Vas; *pol'datass pääl uma pudi keelega*? Rääp

2. patrama, lobisema *muidu pol'datass inne* Plv; *mis sa pol'datat tah* Rääp; *ma*? *noidõga ka_ks pol'dadi küll* Se Vrd *polbatama*

poldatsõhe *pol'datsõhe* ebaselgelt, pudistades – Vas Vrd *poldastõ*

poldatuss *pol'datu|ss* Plv, g -sõ Vas

1. loba *tuu pol'datuss massa_i midä, täst olõ_i midä kullõlda* Plv

2. putramine – Vas

polder `pold|er g -ri Ans Khk Põi Muh Phl, -re Rid Hää JõeK(`polderi) *pollar kõõved keivad kiibist läbi* `poldri `kinni Põi; `laedel oo ravast `poldrid Muh; `laevas on ta `polder, maal on

paal' Hää; `poldreid on laevas neli tükki, need on neljakandilised puu tükid, kaks `jalga pikad, kuus `tolli jämedad JõeK || `poldred on `püsti, kelle `külge rellingi lavvad pannakse Rid

poldsõrdõmõ → polsterdama

poldukas *polduk|as g -a* liha soolveest ja odrajahust soust *poldukas*, `tuadi liha sualvett, `pañdi padasse, õdra jahu `sisse Iis

poldun *poldun g -a* viljastamata muna, mis haudumisel jääb mädamunaks *kolm munna läís poldunast* Se

poldu|puu küttepuu `sinne `Uhtjusse `menness `täädüs `poldupuud ka `kaasa otta; `Tammistu küllä ei `kelba muuks kui Juminda külläle `poldu `puieks nalj Kuu

polduska `polduska rokk õhta `piigistetti `küpsi `kartulid `ulka ehk `pandi jahu, sie õli `lammaste `polduska Jõh

pole → olema

poleer *polee-r g poleeri* Jäm Pöi Tor, `polee-ri Lüg; *pulee-r* Tõs Tor Kod, *pulij-r* Hls San Rõu/-r/, g *puleeri* uus mööbli läige, lihv *polee-r on pääl, kui saab `polee-ritud* Lüg; `Mõisas ma nägi kapi, kus *polee-r oli peal, noagu loas `läikis* Pöi; *kapil oo pulee-r piält ää läin* Tõs; sää! es oleki `pulij-ri pääl, ärä päält `õõrun Hls

poleerima `polee-rima, (ma) *poleeri(n)* Jäm Khk VII Pöi Muh Var Tor Juu JMd Koe Plt; `polie-rima, (ma) *polierin* Ris VJg; `pulee-rima Khk VII Tõs Tor Hää/-ij/- Ksi KJn, `pulij-r|ma (-r-) Trv Puh Har Vas, -mä Har Rõu Plv, -me Hls Krk San Krl, (ma) *puleeri(n)*; `pulie-rima, (ma) `pulie-rin Kuu/-mä/ VNg Lüg Jõh

1. läikima hõõruma (hrl mööbli kohta) *ilus kahe `puolega `pulie-ritu `vuodi oli* VNg; `pulie-risima *kappid ja `kummudid* Jõh; *nendel olid puleeritud `mööblid* Khk; `laskes asemed kua ää `pulee-rida VII; väimees *puleerib sängid ja kummudid ää* Tõs; *poleeritase ka pil'diraamid ää* Tor; `tislarid *puleerivad kappisi `läikmä* KJn; *kummu! oli kikk ärä puleerit* Trv; `pulij-rmin muud ei ole, et na õõruse, et ta `rohkep `kiilam lää Krk; *kõik ilusahe `vällä poleerit* Rõu; *kapp tahassi üle `pulij-ri?* Plv

2. ehtima; minkima `polee-ris ja `määris ennast Var; küll tema *puleerib ennast* Ksi Vrd leerima⁴

polga|pea → polkapea

polgat `polga|t g -ti jopp pani `polgati `selgä ja läks küllä `pääle Lüg

polgo → polko

polgutamma *polgutamma* Võn Har Se

1. pilgutama *kae, ta polgu! tõõsõlõ `silmi* Võn; *üis tulõ `sil'mi polgutõn* Har

2. mugima *timä polgutass, olõ õi `hambit, saa ei süvvä?* Se

polisemma *polisemma* solisema – Har

politsei *politsei, -sei* Jäm Khk(*polu-*) VII Pöi Rei/-ss-/ Mär Vig Tor Rap Kos Jür JMd Iis Trm Plt KJn Vil Trv Hls Puh Nõo San hajusalt V; *poletsei (põle-), -sei* hajusalt R Lää(*pu-* Mar), Pälö/*polo-* Khn/ Hää Ris Kei Juu Kos Amb VJg Sim Iis Krk; *poolitsei* Muh, *poole-* Koe Krk; `pol'tseja Se; *polits* KJn, g -a Trv Se

1. politseinik vm vastav teenistuja; vastav korralvalveasutus *poletsei-d kävid edesi-tagasi `ringi* Kuu; *poletseile kui `kaibad, et sie on varastand, siis `mennasse ja `õtsitasse kõik läbi* Lüg; *varas `viidi `politsei-de* Khk; `linnas oo *politsei* `väl'jas VII; *Oli `õhta politsei `juures käind, et pul'l nii kuri ja `metsas `lahti* Pöi; *See varguseasi anti põletsei kätte* Mar; *politsei* viis laadal mitu tükki `kinni Mär; *Põletseisid oli igas `valdas üks* Han; *põletsei* oo `mõisa `juures, teeb protokoli Tõs; *urädnikud ol'lid maal poletseid* PJg; *pidi `viitama poletseis* Hää; *poletsei*

politseinik

`kiskus `öössi keik laoda ja aeda ukсед `lahti talve kül`maga; parunil oli koa politsei- `õigus Kos; põletsei- pidi `nõudma `maksusi minu käest Amb; Politseiülem `ol`li veneläne ja es kannata parunisi Vil; mia lää politsei-s Hls; pooletsei lää üle `kulleme Krk; `varga `viidi politsei`ide Puh; tüttegemine `olli - - `iispä `veeti `kruusa ja `laotedi ja roogiti `kraavi, tõõsibä `tulli politsei-saks (politseiametnik), võit tii `vasta Nõo; ta\_m politsei- asi, ta ei putu `meile Har; ma läisi `liina politseihte, aani aša üless Rõu; mu esä ol`l politsah Se

2. vallakohtunik või vallakohtu ametnik *põletsei-*, möda vallamaeasi ta käib Juu; *polits* `mõistis kõegile kohot, igä kolme `aasta tagalt arvati uus KJn

politseinik *politsei`nik (-ei-) g -ku Jäm Khk/polu-/ Pöi Koe/poo-/ Plt Hls San Har, -gu Kuu/pole-/ Khk Trv Puh Krl, -ki Plv Vas korravalvur politsei`nigud `võtsid `varga `kinni; `terve valla `peele oo üks polutsei`nik Khk; politseinigu viisive `kinni Trv; linnan om pal`lu politseinikke Hls; politseinigu seisava uulitsa pääl Puh; mi_sa tanh alasi kamandat naidõ politseinikõga Har*

polk *polk g polgu Jäm Khk VII Muh Rei Mar Kul Mär Vig Kse Tõs PJg Tor Hää Saa Juu Koe VJg Iis Trm Kod Plt Trv Hls Krk Puh San Krl Har Rõu Vas Se, -o Khn Ris Kod KJn Plv, `polgu Kuu Lüg(-o); `polku (-o) g `polgu (-o) Vai*

1. rügement *`polgos on nelitõistküme `ruodu `soldatimi, ehk tuleb üle tuhande `soldati Lüg; `Varssavist `läksin `ratsa `polku Vai; polgul oli oma muusik Khk; söa aal oli vene `polkusi sii koa VII; mõni polk oo suurem, teine vähäm Mar; igäl polgul oma nimi ja igäs `polkus oma mehed Tõs; üks polk `olli neid, kes odadega sõdisid Hää; sõjas on mitu `polku soldatisi Iis; `nuadega raiuvad, sji üks `taplejä polk Kod; ma_i `tiägi, kus polgos ta `ol`li KJn; mede Juhañ läits Siberi `polku Trv; miu poig tijnõds selle polgun Hls; mi_polk lätt hommõn ette Har; üts polk `soldanõ läits `müüdä Rõu; polgonik om polgo üle `pantu? Plv*

2. pilt salk, hulk inimesi *see on meie poeste polk Kul; Täna oli raabi tööl päris logaski polk koos PJg; poiste polk `seisis tie pial VJg; mia `kartsin seda `polku, need ol`lid teise valla poisid puha Saa; peig tuli miässe ja pruu` naesse polgoga kerikuss `väljä Kod; inimesi lääh periss polgun Trv*

polka *polka Mar Kul Lih Kse Saa Iis Trv Hls Krk Har Lut, `polka Kuu Lüg Mär Lih Tõs Khn Tür Kad Plt KJn TLä San hajusalt V, polku Rei; pol`ka Jäm Pöi Mär HMd Jür JõeK JMd VMr VJg Trm Kod Krl, `pol`ka Jäm Khk Muh Tor Koe Sim, `pol`ga Hää; polk Lei tants; selle tantsu muusika `tantsud olid siis `muidugi, `polkad ja `polka `masu-rka ja valts Kuu; kui mina `tantsija õlin, siis `polkad ikke õlid `suuremb jagu, viru `valssi ikke ka `tantsisid Lüg; tantsib nenda `pol`kad, et las aga `keia Khk; Pol`ka tuurid olid nobed, kui läbi sai, oli nahk märg Pöi; noored inimesed pühade aeal keivad peredes koos, tantsitasse siis ikke polkad Mar; lähme laseme üks `polka Mär; `esti tantsitud veel polkat ikka `ühtepidi ja pärast tuln `jälle `tuuridega polka, siis teinepidi koa Lih; kui teed `polkad, siiss perse ja piä väriseväd Tõs; kui maru polkat tantsiti, siss põrutadi `jalga kas või auk põrmatuus Saa; pol`kad ja val`sid, need `kangest väsitasid HMd; pol`kat tañtsiti ka väga pal`ju JõeK; mina mäletan `kandlid mängiti, siis olid pol`kad ja vananaiste val`ts VMr; uhasid `pol`kad, n\_et pia märg ots Sim; tañtsin pol`kada; pol`ka õli ja `leilender ja konts ja varvas aagenpits Kod; teeme üits polka Trv; tuu `polka `ol`li küll üits ull tands, oh sa pime, tandsi nii et nahk säll`än vatutap Ran; mängi `polkat, ma tahass `tandsi Puh; meil tañdsiti vanast `polkad, no? ei kuulõ muudku `val`tsi Har; `üitrekü `üitlivä tandso pääl: mängi? `polka Plv; polk om `karglõmin Lei*

polka *polka Phl, `polka VNg Lüg jopp vm ülerõivas `enne oli `polka ehk `kampsul, `ninda `kaua kui sigines `pintsak VNg; `polka kasukas, sie on `niske lühikene Lüg*

polka³ *pol'ka* Rõu; *poolka* Vas Se

1. laudi, riitul *Panõ kauśs poolka pääle* Vas

2. lavats – Rõu

polkajjuuksed poisipea *üsna `paljaks ei lõegatud, `tehti `pol'ka`juuksed* Ris; *lühikesed pol'ka`juuksed* Sim

polkama¹ *polkama* Khk Kaa, da-inf *polgata* Muh Khn Hää altkulmu vaatama, kõrvalpilku heitma *vihane inime `polkab* Khk; *Ma pole sõnna`poole mette `polkandkid* Kaa; *`polkab mu kohe vaadata, nõnna võeriti* Muh; *Mitte sõna lausu_s, `polkas muedu `nurkõs* Khn; *Tüdrukud tahavad ikki pošte puul polgata* Hää

polkama² *polkama*, da-inf *polgata* TLä Võn; *polkamma*, da-inf *polga|ta*[?] Plv, -*da*[?] Urv juukseid (lühikeseks) lõikama *poig tuleb, ei tunne ärä, kaeb, et kes sij polgatu `pääga müit om* Nõo; *ega vanast`juussõ `lõikamise maśsinat es ole, siss polgati `käärega kammi pääld* Võn; *Naistõl ol'li_pik'ä_`hiusõ<sup>?</sup>, meestel ja lastõl polgati* Urv; *`polka pää är[?]* Plv

polka|pea *pol'ka-*, *pol'ka-* Põi Mär Ris JMd VJg Sim Iis, *polka-* Mar Plt, *polga-* Juu poisipea, lühikeseks lõigatud juustega soeng *Pol'kapea õõtakse veel lühikste juuste kohta* Põi; *teeme poisile pol'kapia, mis `uhkust tal vaja oo* Mär; *lastel - -`tehti pol'kapia* Ris; *tüdrukutel nüüd ju kõigil polgapiäd* Juu; *`lõika lapsele`pol'kapea, siis ei lue luomad (täid) pähä* JMd; *poisikestel oli pol'kapia, `kääridega ära leigatud. mõnel vanal mehel kua* Sim; *polkapia oli üleni nudi - -`tehti poistele* Plt

polkatama *pol'katama* lühikeseks lõikama *pol'katab`juuksed ärä, alt serväss tasub nigu räśśäsvihu* Kod

polko *`polko, `polgo* tühemik kanamunas – Vai

polksna *pol'ksna* solksatus *pol'ksna om ennade* Har

polla¹ *pol'la* Rõu Plv Räp tobu *om üits igävene pol'la* Rõu; *Sa olõt sääne pol'la, et `minkastke`arvo ei saa[?]* Räp

polla² *pol'la* järi – Lai

polla³ *pol'la* viinaklaas *pol'laga`müidi`viina, puul`sorkat võis olla tu klaasike, ümārik, ilma jalata, pagsu pōhjaga* Ran

pollar¹ *pollar* Jõe Kuu VNg Khk/-er/, *pollar* Emm Käi, g -i post laevaotste kinnitamiseks *`pollari`postide`külge`seota`laevad voi`paadi`rossi`otsad`kinni* Jõe; *Pane`puksier`vaier`pollarisse`kinni* Kuu; [kõis] *visatasse kai`külge, `polleri`üumber* Khk; *pollari`külge`panda laev`vaieriga`kinni* Emm **Vrd** polder

pollar² *pollar* g -i Mar; *poller* PJg pidu, pillerkaar *naervad ehk lagistavad, pidäväd aga`pollari`peale* Mar; *Kutsus nooremad oma tahakamre ja sis alles algas üks pidu ja poller* PJg

poller¹ *poller* kelm *poller mees* Aud

poller² → **pollar**¹, **pollar**²

pollin *pollin* g *polina* mulksumine *Vein`kää`mõnikõrd nigu`pollin om`endä* Har

pollu *pol'lu* Vig Kse söim üks *pol'lu ika oled* Kse

polm → **pulm**

polma *pol'm(m)a*, (ma) *pol'mi* (-l-) San Urv Har Rõu Plv Vas Se

1. a. sõlmima, siduma *Sa olõt tsuua kablā_nii`kinni`pol'mnu* Har; *täl um taa plei`ots nii ärä`pol'mit - - ma`kuigi ei\_saa\_tedä vallalõ* Plv b. põimima, punuma *Pol'mitu aid ol' kolmõ latiga, kolm roodmast ol'`saibõidõ kül`len ja sinna`pol'miti kuusõ ossa_vahelõ* Har; *polmsõ tan üte hürsü`val`miss* Rõu

polmama

2. kortsima, lohakalt nõeluma *taa lagusi är ta räät, ma iks `pol`msõ viil kokku San; vilä koti_kah, kui `hüüste ei\_olõ paigadu?, umma? polmidu? Rõu; pol`mi no kokko õnnõ, taa vana tük`k Plv*

3. sassi, segi ajama *Kes naa? uha? nii ar um `pol`mnu? Har; lais kõik langa `polmõ ar? Se*

polmama → pulmama?

polman → polvand

polmma → polma

-polmus Ls pääpolmus

polonits *polonits g -a Rõu Plv mõrd polonits, vitsa? umma? painutõdu? `rõngahe Rõu*

poloska → poluski

poloska|pulk → poduskapulk

polosnik *polosni|k g -ko* abiline noodapüügil *`anti pualess, polosnikole `anti õma jagu Kod*

polot, poloti → polut

polotka → polatka

polskama *polskama* purssima, tõnkama *Eks ma `ninda `pal`ju `polska, et `ennast ära `müüa ei lase IisR*

polssima *polssima* Jõh IisR(-l-) purssima, tõnkama *Eks ma säel `polssind oma puu vene kielt ka Jõh; Mis `tühja ta `mõistab, mõne sõna `pol`ssib IisR*

polst *pol`st g polsti* naistejakk *pol`st ummeldi allist `rõivast, villatsest `kangast - - `ol`li `väike, lühike; naestel olliva potisinitse polsti Ran*

polsterdama *polsterdama* Khk Hel, *polser-* Mär, *polsser-* KuuK; *polstõldama* Rõu; *poldsõrdõmõ* Krl uus polstriga katma *`tisler polsterdab `mööblid, tegid nad `pehmeks Khk; sohvad ja toolid saavad polserdud Mär; mis sial `kukla pial käib, sie on siis - - `lamba nahaga polsserdatud ära, et sie `pehme on (härjaikkest) KuuK; tell `maakre ollive vedru `vankride ja ilusambe sõidu`riistade polsterdaja ja `värnja Hel; `tuulõ ja sohvasid poldsõrdõdõss `pehmest Krk; polstõldõdu? tooli? omma? `kal`li? Rõu*

polstõldama → polsterdama

polt *pol`t g pol`di* IisR/`p- Mär Var Khn Tor Hää Ris Hag Juu Amb JMd Koe VJg Sim Kod Lai Plt KJn hajusalt *V/bu- Lei/, poldi* hajusalt Sa, Muh Rid Mih Tõs Trm Plt M Ran Nõo Vas; *polt g poldi* Emm Rei Mar, *pol`di* Kuu Lüg; *pol`ti g `poldi* VNg

1. hrl rauast pulk millegi kinnitamiseks *kiiu `poldi `otsad `onvatta logi koja sies VNg; laud, kui `üöveldad, on kahe `poldi vahel, siis ei `liigu kuhugi Lüg; laev tehase raud `poltidega, `naelu äi taritada, poldid lüüase playnyu `sisse; ige pol`t kukkus sihest `väl`ja Khk; Moa oli nii `pehme, rattad jähid `kinni, `tõmmas poldi kõverase Põi; Arud liikust poldi peel üles-alla (ankrust) Emm; pol`t kõib rõugulesest, aksist ja aksipakust läbi Mih; pol`did `lõõdas laeva `sisse Hää; rõukpaku pol`t oeab rõukpakku `kinni Hag; ukxel on sedäsi pol`t taga, lükätäkse õhõ asjaga sõnna taha, sedäsi põegiti Juu; kruupingil on pol`t JMd; vanast oli puu `vankril puu pol`t tel`je otsa sees, et ratas ära ei tule Lai; vaguni ehen om ka poldi Hls; peräpaku mant pannin poldid läbi, [muidu] peräpakk võib `lahki `miinä Ran*

2. (eseme osana.) **a.** triikraua soojendaja *Enne oli suur reßsraud, pala pol`t `pandi `sisse ja reßsiti Põi; `triikimise roua sees oli vanal ajal polt Rei; pol`t `tehti palavase ja `paanti riikrauase Tor; vaßkraud oli ja pol`t käis sees Juu; kui on pal`ju `triikniss, on mitu `pol`ti Kod; pane pol`t `tulle KJn; Üts pressravva pol`t ol`l tulõn, tõnõ ravva seen Urv; na_pol`diga triikraua ei olõ hää, na\_pol`di tulõ alasi kummass aia?, hüütsiga om paremb Har; inne `pol`tega triigiti, noodeka om hõel `triiki Plv* **b.** tinutaja *paneb pol`di `tulde ja ajab kuumaks Mär* **c.** kellapomm *kell keib maha,*

siiss `tõmmad poldid `jälle ülesse Mar; `poltidega kellad, kaks `politi oli, teene oli kõema jaos, teene oli lööma jaos Mih d. kaaluviht nee suured poldid kaalu `juures oo vihid Mar d. kriska pol't, mõned kutsuvad kriiska Kod; pol't om sij, mis käänets Krk; pane poldi `pääle Hel; Ennemb teti poldiga ahi, kui ahi kütetu, siss panti pol't augule pääle Nõo

polutama: `poltama, (ma) `poldan Kuu Hlj VNg Vai põletama Nie `tuhli`varre `tüinged `tüüdüb ärä `poltada; Ku nogulased vade `poltavad, paneb sen koha `oide sühütämä Kuu; `poltasime `piergu `ahju `rinnas; `päivä `politi orakse VNg; `ahju `külge `polta kovast Vai

polutama: `poltama latrama, lobisema üks `poltab üht ja teine teist Emm

poltharak(as) 1. nõid Poltarakas saadab teistel `kõike paha Hää; nõiad `öeldässe poltarakad KJn

2. (kerglasest, lohakast või klatšijast) käib ku va poltarakas, üks ilp `ühte, teine teist Hää; poltarakad, `niskesed `kerged inimesed - - ei tij `õiged tüüd ei tego Kod; poltarak, ken tõise käest kuul' ja tõisele `kaibame lää Krk

3. haigus `lendva või pol'tarakas, mis\_se on läbi käänd, aga siest on `lahti küll Kad

poltik polti|k g -gu naljakas, veider poltigu jutuga mijs Krl

poluk → polut

-poluski Ls pääpoluski

poluski pol|uski Tõs, -oski Juu; poloska Jõh väike vaskraha, veerand kopikat poluski oli vaškraha Tõs; ma olen nii ilma, et mul ei ole mitte punast poloskid Juu

-poluskis Ls pääpoluskis

polut polu|t g -ti Jõh Khk Vig Saa Kei Kos Jür JõeK JIn Pee Trm MMg Ksi Lai VIPõ Hls Krk Hel T, -di R(n pola|t(i) Vai); polu|t Rõn, g -ti Hää VJg Iis Plt M; polo|t g -ti Lüg Jõh Ris MMg Nõo Võn, -di Jõh Lut/n -t/; n, g poluti Hlj Koe Pal Hls, poludi hajusalt R, Mus KuuK Kad Sim, poloti Jõh, polodi Lüg VMr Kod; polu|k g -ku Hel

1. magamislavats `Läksimme kajuti henes `venna `koisse, tämäl oli ülimäne polut Kuu; `tehti viel `müüri `ääre kohe sie poludi - - mei olima vahest `kolmekeste säl poludil VNg; `lierituas sai poloditte pääl magada Lüg; polati oli `seinä küles `kinni, kaks `jalga oli `välläs puol `ääres Vai; poludid olid ka seinä äärt kaudu Mus; Lastele tehti ahju taha polut Vig; vangid läksid poluti `piale magama Kei; enne magati poluti peal, üle magadustoa oli kuolimajas. vahel oli viel kahe `kordne, üks polut oli üleval, teine all JõeK; vanasti olid rehetoas polutid ja laadakaupmeestel olivad ka polutid Pee; poludi on üleval seinä külles, üks kassarmutes ole, soldatid magavad Kad; teil on polut igas nukas MMg; lastel koolis olid polutid, pikad asemed üle tua Ksi; polut `tehti ahju `piale ja seinä `kül'ge, `löödi kaks `vaia, lauad `piale Plt; Olen väsin, lesin poluti pääl Kõp; Poluti jaluts om natuke madalembel ku päits Hel; Tõravere ja Ellenurme `vešken om poluti `veškeliste tuan Ran; leeritarõn o'li pikä poloti sain `viijri piti `ümbre `tsõõri, säääl `üüjse `maati Võn; `kõrtse man `o'li poluti Kam || riitul Tossik seisäb salvige poluti pääl Hel

2. loomasõim Isa `käskis `lastel poludid `puhtast teha Jõh; Üks kana `istub kogu aeg poludi pial IisR; meil o'lid lehmadel polutid laudas, Pühik akas sarvedega oma polutid `lõhkma Saa; mõisa karjal olid suured polotid Ris; `tal'lis tegivad ka polutitega looma `sõimed Pee; lehmäd süäväd polodiss, tehässe pitk polodi üle laada pitku, piä aagud on siden Kod; vii\_nid einad polutisse Ksi; Polutite `sammad juba mädand, peab uued tegema SJn; `Lauta `o'lid aiad vasikate ja lammaste jaos `tehtud ja `lehmi jaos polutid Vil; poluti om kasti `luumel eden, tõine kaits `luuma tõispuul polutit Hls; Parante tõine polu|t kah nüid ütekõrrage ärä Krk; Üjssess

poluvernik

panti eläjedele sasi polutide, tuud na aigumüüda üüše nosisi Hel; mõni kutsub polut, mõni kutsub rešt Ran; Lehm olli pää ajanu poluti alla San

Vrd palat'

poluvernik *poluvern|k (polo-), poluverni|k (polo-)* R(g -gu) Kaa Pöi Mar Ris Kos JMd Tür Pee VJg Iis Trm Kod(*poro-*) Pst Rõu, *poluvärni|k* Hää Saa Jür, g -ku; *polaverni|k* g -ku Aud Hag; *polavärni|k* g -gu Kuu; *poolverni|k* Mär Hag Koe, *puul'verni|k* Rõu, *poolvärni|k* Kul Juu Plt, *puul'värni|k (puul-)* Ksi Nõo Kan Plv, g -ku; *poolaverni|k* g -ku Muh Tor Hää Äks; *poluvernik|as* g -a Jõe/polo-/ VNg

1. a. segarahvusest inimene *sie oli`iestlane, ei old`randlane, nie on poluvernigud* Kuu; *polovernikud, nied ei õle mitte päris venelased, nied õlid`niisikesed segavenelased* Lüg; *ma`rohkemb vene`murre pääl`räägin, poluvernigu`kiele* IisR; *poluvernikud on sial`Iisaku`nurgas, puol venelaised* Vai; *Mened poluvernikud on`kange keelega* Kaa; *Ta on venelase ja`soarlase poluvernik, isa oli venelane* Pöi; *Ei ma selle poloverniku jutust aru saanud* Mar; *ta üks polavernik oo, põle ta`eestlane ega`sakslane* Aud; *poolavernikud keisid sii`kauplemas* Tor; *poluvärniku keelest es saa aru* Saa; *on üks polovernik* Ris; *Kui sa vene kielt eesti kielega segi aad, oled poluvärnik, puol venelast, puol`iestlast* Jür; *nijid\_o polovernikud, akavad kõnelema, üks sõna vene kiilt, tõene eesti kiilt* Kod; *naa\_sääntse\_puul'värniku`omma`* Kan; *ta olõ õi`eestlane ei vinneläne, um`üts puul'vernik* Rõu; *puul'värnikide kiilt`om sääne segämäne* Plv **Vrd** *poluvertsik* b. usust võõrdunu või usku vahetanu *polovernik, `enne olid luteruse`usku ja siis`ristisid ennast vene`usku* Pee c. kentsakas vms inimene *Mis sa`seukse poluvärnikuga õiendad* Hää; *ta no mõni inemine, üts poluvernik om õnnõ* Rõu

2. segatõugu loom *poolvernikud oo segadikud, olgu see`loomaa või oost* Mär; *saksama lammast`siinsega segi annab polaverniku* Hag; *mõisates olid poluvernikud`lambad, nied põld päris saksikud, ei old`koa talupoja`lambad* JMd; *poluvernik on pika savaga ja`piene villaga`lambad* VJg

3. keskmise tihedusega võrk *polavärnigud, ei ole`kiluverk, ei ole`räimiverk, sippusku sai`neiega* Kuu

poluvertsik *poluvertsi|k* Jõh IisR(-värtsi|k) Vai, *polo-* Lüg Jõh, g -ku; *polovirts|kka* g -ga Vai segarahvusest inimene, *poluvernik`Iisaku`rahvas on poluvertsikud* Jõh; *Mõnel`aastal`ostsime poluvärtsikute käest`Jõugalt`erni* IisR; *lähed`Iisaku, [kes] ei saa`esti`kielest aru, nied on poluvertsikud* Vai

polvand *polva|nd* Röp, *pulva|nd* San Plv Vas, *pulma|nd* Kan, g -ndi (-ndi); *polvañ* Vas, *pulvañ* Iis; *polma|ñ* Rõu, *pulma|ñ(n), -n(n)* Nõo Ote San Har Rõu, g -ni; *pulma|í* g -di Urv

1. tedrekuju (peibutiseks) *tedre`pulmañ tetti mustast`rõivast, kõjo`latva [pandi]* Ote; *polvañd tetäss imätetre`muudu, sõss esäteder tulõ* Plv; *tedre`lasõkiva sinna`maaha, koh polvañdi`olli* Röp

2. a. kaltsakas *Küll sa oled`üts pulman, kas sul parembat midägi`säl`gä panna ei ole* Nõo; *hindäl`mitu`vahtõõt`särki`rõivakirstuhn, a`kää ku vana`polmañ* Rõu b. hernehirmutis *mul om`üts pulmañd* Kam c. pundar *Taad`langa`polmañni joht är`ei`aruda* Rõu

3. sõim *oh sa`pulvañ* Iis; *vana`poiskõsõ pulvañd* Plv; *mis sa polvañd`siin nii pal`lo keskit ummi`viguritõga`* Röp

polveridse pl *polveridse`* setud *mi`olõ eesti jako,`vindläse kutsuva` polveridse`* Se **Vrd** *poluveeretis*

polvila *polvi|la* Jõe, -lla Kuu VNg *põlvili mina`vaatan, poisst`polvila`nurgas* Jõe; *Moni inemine`kääb`tuhtli odajes`polvilla, et siis ei jää`selg`haigeks* Kuu

polvisilla põlvili `langis `polvisilla maha Vai

polvärk → pulvärk

pomak *poma|k g -ku* seltsimatu inimene kõik ühed-sugused pomakud, `niske sel'ts kõhe Kod

***pomatama** (ta) *potatab* mühatama *sij_o nõnna pahane, muko pomatas läbi mokke; minü kärissän ja kõnelen, tämä vahel potatab kua Kod*

pombass *pombass* mütakas `keskelt seere päält ol'l inemise jalg nigu *pombass* Trv

pombat *pombat* onomat *tull koodiga [lüües] pombat, pombat, tuu läts nii `väega `viide, tuu `õkva nigu kiä `takti lei Har*

pombis *mossis lustilene inimene, tä põle mette naa `vindus ja `pombis* Var

pombol *pombo|l' g -li* (miski rippuv) *Nail kõo sapakil umma_suurõ_pessu_man nigu_`pomboli? Rõu*

pombone *pombone* rappene *pombone* kauss Kod

pombonks *pombonks, `pom- g -i Khk* Mär Tor Saa KJn *kompvek ta töi moole koti tääve pombonksisi Khk; mis ilma paberita oo, `ütakse pombonksid Mär; `pombonks on ümärik, til'luke KJn*

pombri *pombri* uhmrinui – Rõu

pombuline *pombuli|ne g -se* PJg Kod/*-bo-/* *tombuline pombuline riie PJg; õtstakk, esimesel õtsal `tõmbad, pomboline Kod*

pombutama *pombutama* tõrelema, kiruma *Midäs se inimine nüd pidäb `päivä läbi kohe `pombutama; Küll vanad `eided `pombutavad üks `toise `voidu Kuu*

pombõrnik *pombõrni|k g -ga* popsi pilkenimi – Har

pomika *pl pomika?, `pomka?, `poomka?* surnu mälestuspidu *kuvvõ nädäli peräst `peetäs pomika?, tei esäle suurõ? `pomka? Se*

pomima *pomima* mugima *mi_sa taah pomit, sul ei olõ jo `hambit Röp*

pomin *pomin* Kuu Lüg Jäm Khk Muh Kse Hää Saa Ris JMd Koe VJg Trm Plt KJn Trv Hls, *pommin* Puh San Rõu Vas, *g pomina; n, g pomina* VNg Vai tasane ja ebaselge kõne, *pobin sield `kuulu pomina, ühed one siel VNg; pomina vaid `kuulo, aga `arvo ei saa Vai; `sõuke pomin oli `jälle `lahti Khk; mis pomin see `kambris oo Muh; ma es saa `preestre pominast aru, `muuku üks pomin ol'li Saa; `kaugel metsa taga kuulub jutu pomin VJg; kuulin kõne pominat Trm; võtab ku pomin esi `endäse Trv; kas sa kuuled tõsen `kambrin pominat Puh; es olõ `õigõhe kuulda? mis kõnõldi, üts pommin ol'l õks Rõu*

pominal *pomin|al* Hää Saa Juu Iis Plt, *-äl* KJn *pomisedes, pobinal kui pominal räägib, siss ei kuule Saa; pominal räägib, kohe mitte aru ei soa Juu; riagivad pominal teises tuas Iis; teené kõneleb `sel'gesti, teené pominäl KJn*

pominik *pominik* pomiseja; vasturääkija – Kod

pomisama, pomisema *pomisa|ma* Trv Rõu Vas, *-mma* Har Rõu; *pomise|ma* Kuu VNg Jõh Jäm Khk Pha VII Põi Muh Rei hajusalt L KPõ, IPõ Plt KJn Puh Nõo, *-mma* Lüg Vai, *-mä* Kod, *-me* Hls Krk San; pr (ta) *pomisõss* Krl

1. tasaselt, ebaselgelt rääkima *mina pomisesin küll `rääki, `eiga `teie ottand seda `asjast VNg; sa pomised oma abeme `sisse, `räägi `täieste `vällä Lüg; emm pomises omaede lugeda Khk; Vanamees pole õieti kuulend, kui ta üksi midagi tegi või teed keis, sis muudkut pomises omaede Pha; mis sa muidu pomised Muh; Nad pomisesid oma `keskis Rei; mes sa pomised, et ei räägi `sel'geste mette Mar; pomiseb omale abemesse, kis seda kuuleb Mär; kui inime oo üksi, siss pomiseb omaede Tõs; las ta pomiseda, kui ei kuule, ei kuule Saa; pomiseb ise enesele, teised kuule ega sua sest kedagid `ühti Hag; ta pomiseb enesele abemesse Koe; ei saand aru, mis ta*

pomistama

sial pomises Lai; mis sa pomisesid siin, ma_i kuulnd KJn; pomisap `endele nõna ala Trv; eila `üüsi temä pomisi Hls; kellest tõine mitte `äste aru ei saa, sji pomisess Krk; `tõnnämisi pomiseb, mia aru temä `kõnnest ei saa Nõo; pomisõss `ände ette Krl; ma_lätsi mant minemä, jäi õks tõnõ sinna_pomisamma Har; ta juttu kõnõldõn `väega pomisass Rõu Vrd pomisema

2. lausuma, sõnadega nõiduma `noida pomiso ja `lausu Vai; sõrmega tegi vigurid - - ise pomises sõnu Khk; Pomises sõnad `peale ja see pidi `terveks tegema Põi; nõiad pomisevad Ris; lueb sõnu vee `peäle ehk viinä `peäle, ehk lueb nikastamese sõnu, see koa pomisemene Juu; tuli suolaga, tegi `tervest, ei tia mis ta sinna pomises Kad; nõid pomiseb, katsub kedägi, kas kätt vai, siis mokad liiguvad Kod

pomistama¹ pomistama Iis Kod/-ss-/ Trv pomisema mis `asja sa pomistad sial Iis; kõnelesid ja pomissasid Kod

pomistama² pomistama Rõu Vas mugima Olõ õi_sul ka_ks naid `hambiid, mugu_pomistat süvven Rõu

pomm¹ pomm g pommi SaLä Kär Kaa VII Põi Emm Rei Mar Mär Kse Tor Ris JMd Tür Koe VJg Iis Trm Kod Ksi Plt KJn Vas, `pommi Kuu RiD/n `pommi Vai/; pomm g pommi Muh Var Mih Tõs Hää Trv Hls Krk TLä San Rõu, pommi hajusalt V

1. lõhkekeha pomm, suurtükist `vällä `lasti Lüg; `poissi `löüsi `pommi ja akkas `lohkuma ja `lohkus kääd `vällä Vai; maja seinad vabisevad ka, kõue mürinast ning pommi `lõhkumisest Khk; pomm läks `lahti, `surmas `meite `Oskarigid ää VII; Üks suur pomm oli kukkund `sõnna maja taha põllale Põi; sõja ajal oli kuulda tule `pommisi Rei; pommi oli `lõhken ja lõi tä `sinna mullatükke `alla Var; see ond ko `lõhkujä pommi, ei põletand Mih; sõja aeg pommi kukkus majasse ja `lõhkus teise poole ää Tür; mõned pommid õlid põletajad, mõned `lõhkejad Kod; pommi sehn om püssirohi Hls; pommi plahvat ja `poiske sai `surma Nõo; om `käega visatavvi ja suurõtüükuga `lastavvi `pommiõ Har; `pernase lei pommi `küüki poolõ eloga? Rõu; `tsiatinna valõti pommiõss Plv || (keravälgust) pommi - - `lõhkund `aitas kõik lihanõud ja meepotid lükand `ümmere Mih

2. ümar või piklik ese **a.** kaaluviht Pue `kaalul olivad `pommid IisR; Kaupmeestel olid koalud, koalud olid rauvast, suured malmi pommid olid, naelad peal Põi; kaalu pommiõ ää kadun Muh; kaalule `pandas pommiõ `peale Kse; meiereis mõõdetase iga päe `pommiõega Tor; sa oled `raske kui tina pommiõ JMd; pommiõ käivad kaalu pial VJg; mõnel õlid kvalutud kivid `pommiõde asemel Kod; pane pääl üiõ punnalin pommiõ Krk; ku kaalul `pommiõ es ole, siss kivi olliva ärä kaalutu, olliva `pommiõ üst Nõo **b.** kellapommiõ `kelläl all rippuvad `pommiõ Lüg; Suured kellud olid, suured pommiõ olid `otsas Põi; kel kaits `pommiõ olli, niõ leive, kel üiõs, niõ es lüü Krk; meil `olli vana `pommiõega kell saena pääl Ran; kelläl om pommiõ `kerge, tolleperäst jääp `taade Nõo; kelläpommiõ om jo maha\_käünü? Har **c.** tõstepommiõ Poisid käisid esiti Reinul `pommiõ tõstmas Põi; meie poiss ussaian võtab pommiõ, aab üless ullukene, esi kui piidsakene Ran; jõvvumehe? nõstva `pommiõ, ajava? üless `käega Plv **d.** (kõrvitsast) pommiõ kasvavad Trm

3. pilt **a.** midagi rabavat, üllatavat ütleb `sõused pommiõ et oia Mus **b.** hoop, lõök ta pani moole pommiõ `põhta Khk **c.** la i p o m m tähtis, suureline isik Lai pommiõ, mis ta `ualib Jõh; Pealt näha päris mees, teiste seas veel lai pommiõ Põi; niid on ta lai pommiõ oma ameti poolest Plt; [Ta] um purjult alati laõga pommiõ Rõu

4. töõtu meremees, kes otsib laevadelt süüa Pommiõ käib laevdes sõõmas Emm

pomm² *porúm* g *pommi* Hls Krk paise, muhk üits *porúm om`vällä kasunu käe\_pält,`porúme sehen om mädä; silmilise kardule om suure ja suure nisa ja pommi olli küllen* Hls; *`raängege ärä`pitskunu, aa [hobusele] pommi üless rinna pääl* Krk

pommakas *pommakas* Kaa; *pommag|as* g -a Khk kogukas *sehantsed suured pommagad peedid, et las aga`olla* Khk; *Oo seike pommakas naine, see veib juba tööd teha* Kaa

pommama¹ *pommama* pomisema – Vas

***pommama**² mas-vorm *`pommamas* purjutamas *Juri köib vahel`pommamas* Muh

pommatama *pommatama* tursuma, paistetama *kääd vahest nii lahjad, tänä nii pommatand* Juu

pommeldama → pummeldama

pommi¹ *porúmi* ajama laudu punnima *lauda ussõ laua_vaiä`porúmi aia?, siss saa kõva ús* Har

pommi² *porúmi* IisR Saa Nõo purju *Jääb ruttu`porúmi* IisR; *Nüid om na`endid`porúmi pannuva, tuigerdava ja rabeleva* Nõo

pommima¹ *pommima*, (ma) *pommi(n)* Kaa Krj Emm Mar peale ajama, manguma *`Pommisime nende käest liha* Krj; *Äi tule muidu välja, kut peab laevi mööda käima, süüa pommima* Emm; *Küll ta võis pommida, aga ilma viinata jäi ikka* Mar

pommima² *pommima*, (ta) *pommib* sumama lastel *annab täna oomiku`pommida lumest läbi* Khk

pommima³ *pommima* Kuu, nud-kesks *`pommind* Põi purjutama *Moni mies`pommib kohe igä jumalase päiv* Kuu; *Olid poe`juures`pommind* Põi

pommin purjus *tu mies`olle joba`äste pommin* Võn **Vrd** *pommis*²

pomminanja *pommi|nanja, -naanja, -naalja*

1. surnute mälestuspalve *Loeie pomminaaljat ja mälehtidi`hiinge* Se

2. vihik või leht mälestatavate nimedega *kõik`kerigolise?`andva? uma_pomminaanja_papi kätte, sis papp lugõ noid ja mälehtäss`kuuljidi`hiinge* Se

pommis¹ *pommis* Khk Jaa Põi Hää

1. nutsakus, puntras *ta úsna`pommis* (kubujussist) Khk; [pätil] *pole kudu olnd,`pommis_sur jurakas oli* Jaa

2. punnis *Nägu oli kõik paisetand`pommis, mis tal oli, äi tea* Põi; *Nal`lapärast katsuti viij käega, kas kõht on nii`pommis, et saab kirbu pääl ära tappa* Hää

pommis² *pommis* Põi Mar Saa VMr purjus *Käis`õhta sii, oli nii`pommis* Põi; *Ta oli paras jagu pommis, kui koju tuli* Mar; *ta on vines, on natukene`pommis* VMr **Vrd** *pommin*

pommistama *poimistama* vohmima, õgima *mi_sa tah poimistat* Vas

pommit → pommitu

pommitama¹ *pommit|ama* Khk Aud HJn Kod Ran, -eme Krk Hel; *`pommita|ma Jõe, -mma Lüg pomme heitma; pommidega tulistama nie said soja ajal kovaste`pommitatta Jõe; laiv õli`pommitattud purust* Lüg; *`sakslased pommitasid mütu`pääva* Khk; *Ranna`mõisad pommiteti* Kod; *nüid ütte kotust pommidets* Krk; *`sakslane pommit mõnikõrd nii, et maa lei`lendu* Ran

pommitama² *pommitama* purjutama *siij mijs on pommitand* KJn

pommitu tud-kesks *pommit(u)* punnitud ütél *lavval omma? soonõ?, tõsõl reín sisen, kutsutass pommit põrmad; pommitu ús, tuu ei lasõ vett ka_läbi* Har

pomm|pätakad = pommpätid *Mine tuba ja pane sukavarred jalga ning pommpätakad otsa* VII

pommpätid

pomm|pätid pl pätid, Saaremaa ja Muhu jalanõud *pommpäit*, nelja `kantlik riie pannakse, see nõeluti kõik tiheli ää, kand sedamodi tõmmati kokku, nina oli natukse vahem Jaa; *pommpätidel* oo pitkad pailad järel, nendega `siotakse `kinni Pöi; nõelut `talladega olid *pommpätid* Muh **Vrd** pommpätakad

pomp¹ *pomp* Phl, g *pombu* Hag Juu Ote, *pombo* Kod

1. *tomp tulevad pombud `sisse ja tükid, neid ei tohi `olla, lõng piab sile ja ilus olema* Hag

2. *pamp kus sa selle suure pombuga lähäd* Juu; *vanatüdruk raudammas, `istus toan, koogu otsan, piip suun, pomp sällän, tuhakott turja pääl* Ote

3. *suur tükk, jump suur tükk on pomp, pomp `leiba* Phl

pomp² → *pump¹, pump²*

pompama¹ `pompama, da-inf *pombata* peksma (rehest) *ahi tahab uut `kummi `soaja, siis soab akata `rehte `pompama; sa pead tulema `aitama koa `rehte pombata* Muh

pompama² → *pumpama*

pomparad pl `pomparad tombud, känkarakad mõnel luomal *tappes on liha sies nisukesed tiirud nagu `pomparad; näru sieliku saba, kui käid laudas ehk `kuskil sõnniku sies, on kohe nisukesed kõvad `pomparad alumise serva külles* Kad

pompjas `pompj|as g -a ümar mõni one `sirge kehägä, mõni_o `niske `pompja laia kehägä Kod

pomps *pomps* g *pompsu* löök, hoop *Ta sai suure pompsu* Rei

pompsima `pompsima pusasse, sassi ajama – Kuu

pompu `pompu Kuu Hlj vatijope *Pane sie `pompu `selge ja mene `lehmä `karja* Kuu

pondama `pondama, da-inf *ponnata* Trm Lai kiruma, nurisema *Ponnati mis ponnati, aga ega sest kedagi ei olnud* Trm; *on süda täis, siis tagasel`ja manad, `pondad teist; küll `pondas, `rääkis teisest `alba* Lai

ponder `ponder g -i Lüg Jõh, `pondr|i Iis, -e Lüg Juu; `pund|er g -(e)ri Vai puusepp, tisler `punder tego `tors ja `vaatisi Vai; *akkasid `ühte `pondreks `üidma, tegi `tisleri tööd ja `nõusi* Juu; *kes regesi parandasid ehk puu `riistu, nied õlid `pondrid* Iis

pondi hüüds *Loksutas, loksutas, nii kaua kui ükskõrd `ankru puin `lendas `põndi pialt minema* Trm

pondsahtamma *pondsahtamma* mütsatama *sattõ `maaha kui pondsahnt* Plv

pondso sassi, *puntrasse lang vidä nii `pondso, et sa tedä arotada ei saa* Plv

pondsu *poõdsu* Rõu; *ponso* KJn *pontsakas laps paks `niigu ponso* KJn; *Kos ta `väikene poõdsu lätt* Rõu

pondsuma `pondsuma *ponduma* *vihmatse ilmaga `pondsuvad [uksed] ära* Hää

ponduma `ponduma IisR LNg Var Vän HMd Juu *punduma* *Kui palk `seisab maa peal kuu `aegagi, kohe `pondub alumine külge ära* IisR; *jahud on `ponduma läind* Vän; *nägu on `pondund* HMd; *kääd `pondusid nii üles, sõrmed olid jämedad koe* Juu **Vrd** *pondsuma*

ponga|viisi rohkesti, palju *Ponga `viisi oli täna `kaigil kalu* Kuu

pongerdama *pongerdama* hullama *seäl silla all nad pongerdavad pal`lalt* Vig

pongi `pongi puutükk koeral mängimiseks *Nää, `pongi siel, mene tuo `siie* Kuu

pongotama *pongotama* jahuklompe peenestama *mine pongota lient* Khn

pongulene *pongulene, pongo-* *tombuline pongulene lõng; põle ühütasane mete, pongolene*

Vig

ponik, ponikas *poni|k g -gu* Kuu; *poõni|k g -ku* KuuK; *ponikas* Jõh Jür KuuK

1. kurjategija, kaabakas *Ponigud`pääsid`jälle`vanhjist`lahti; Sie poiss_o neil`jusku ponik kohe,`haukub vanu inimisi ja Kuu; teine on inimene, teine ponikas mis ponikas KuuK*
2. jooksik, põgenik *inimesed läksivad`metsa põnnikuks, läksivad`orjuse iest`peitu KuuK*
3. kangekaelne *Ei`sengä saa`seuras midägi tehä, sie on kohe nii ponik Kuu*

Vrd rospoinik

ponikune *poniku|ne g -se*

1. riiakas, sõjakas *Kupjas oli siel kohe`oite ponikune; Kus ponikused inimesed oma kisa`tostavad, ega siis`viisakad inimesed`neie`seltsis midägi tahu`rääkidä Kuu*
2. ulakas, üleannetu *Tiemme`sulle tänä`tönki, mes sis oled ponikune Kuu*

ponima¹ *ponima Tõs Khn Aud Kam Ote Urv Röp*

1. kortsima mõni *õete lagun asi, poni`kinni Tõs; Nied põlõ kellegi`muõdi nied`riided,`ühte`viisi ond ponitud kua Khn; poni`nätike kokku ka edasi tagasi, kui mõni vana koit või vana asi oo Aud; mes sä ponit sedä`rõivatükki, nõglu iluste Kam; mis sa ponid, kisub`punga, ei sünni`jalga Ote; mis sä inämb ponit taah, vana rääbälä tükki Röp*

2. kohmitsema *mi_sa ponit nii kavva`aegu, nakka jo minemä Röp*

ponima² *ponima Ran Plv pomisema ei tiitä, mes tä sääl ponis esi`endusi Ran; poni tahn, ei saa?`arvo? Plv*

ponimus *ponimus g -õ hooletult, saamatult tehtu Mia`sioksi ponimusi`pulma`selgä ei panõ Khn*

ponisema *ponis|ema Nõo, -eme Hls Krk San, -õmma Plv pomisema aab`ünni ja poniseb`pääle Hls; kõnele`sel`gest, mis sa poniset Krk; õdagu vana juut ponisnu palvet Nõo; ponisi inne`vasta Plv*

ponk *ponk g pong|u Muh Mär Vig Hel, -o Khn, -a San Krl*

1. tomp, klomp *lõhjal`sõuksed pongu kohjad sihes, nõnna jämed Muh; mulla ponk, kui märg maa on ja siis koevaks lähäb Mär; suured pongud lööväd kabja ja raua vahele, obone saa`kõia`ühti Vig; Jahu`ponko jäen Khn; langale ponk`sisse lännu San Vrd pont*

2. (suurest angerjast) *lutsõga`suagid`vjõuka,`ponka üksi suab Khn*

ponkama *ponka|ma Lüg(-maie) Jõh Phl, -mma Har*

1. tõnkama, purssima; veerima *vähä`ponkab sedä`saksa kielt, aga`õiete ikke ei`räägi;`ponkab jo vähä lugeda Lüg; vähä akkab juo`ponkama`võerast kielt Jõh; mõned sõnad`ponkab ka, äi räägi õiete end Phl; loe sa_ka`julgõdõ, medä sa`ponkat Har*

2. pobisema; ühmama *tõine siis nii alt suu`ponkas ka ühe sõna vai kaks`sinna`ulka;`Räägi`selgest, ärä`ponka Lüg; Naaber ei`räägi pali,`arva`ponkab mõne sõna Jõh*

ponkamisi *veerides`ponkamisi lueb joba, mõned sõnad`ütleb ikke Lüg*

ponkar *ponkar g -a nukk, kühm – JõeK*

ponk|laud *ponklaud (-n-) ropsilaud – Krk Har*

ponklikane *ponklika|ne San, -nõ Har tombuline`ende tettü om`ponklikane lang San;`nutlikanõ vai`ponklikanõ lang Har Vrd pontlikanõ*

ponkline *ponkli|ne Mär Khn Hel, -le|ne Mär Vig, g -se tombuline; tüklik`ponkline lõng;`ponklene [maa], vanaste sai`nuiadega`taotud, äkke all ei läind`peeneks`ühti Mär; kangas jäi na`ponklene, põle na ühütasane mete Vig*

ponkma *ponkma, (ma) põngi Har Rõu kohmitsema ku kiä medägi tege`hil`lä vai viutass, siss üldäss: mi_sa_tanh põngidõ Har; nikani nä? tan`ponkva, ku`laskva lehmä?`aida Rõu*

ponk|päkk (kobakäpast) *Ei_saa_`nõpse kinni? - - ta nigu\_ponkpäk`kiga Har*

ponks

ponks *ponks* g *ponksi* Kuu/`p-/ Khk Kaa Mär Vig Han Var Pä Jür VJg Sim Plt KJn, *ponksu* Pha kompvek `Ponksisi toi isa `jouluks neh puest `suure kodilise kohe Kuu; *mis kinad ponksid* Khk; *Tanta tõi lastele linnast ponksisi* Kaa; *siis oli pood siin ja `võtsin iga kord ikka `ponksi ligi* Var; *ponksid oo paperde sees* Tõs; *ponksipuukasi, neid oli [laadal] tohutumalt* PJg; *tõin tüdri gul naala `ponksi* Saa; *anname oma lapsele `ponksi kua* Sim **Vrd** *pombonks*

ponks|sinine *ponksi-*, *ponks-* Hi lillakassinine *Ponkssinisel kut oleks `kulda seas olad* Emm; *ponksisinine `toodi poodist; ponkssinine, see on tumem kui `neiblusunine* Käi; *ponksisinine, pole ta hele, pole ta tume ka* Phl

ponks|sinine → *ponksisinine*

ponku *ponku* Kuu/`p-/ JõeK kronu *Ei sen `ponkuga küll `kuigi `kiiresti edesi `joua* Kuu; *meie Villu on jäänd ponku `muodi* JõeK

ponn *poñn* g *poñni* Mär Hää Saa Kod Plt, *ponni* Kod Trv Hls Krk Nõo Kam; n, g `ponni VNg

1. *paise, vistrik; muhk vahel kasub üks väike poñn silma `ripsmete `sisse, odra iba* Mär; *poñnid aavad üles, kui vapsik ammustab* Saa; *nägu `poñne täis* Trv; *kun `nälginu looma om, sõss om `seantse ponni sellän* Hls; *mõnel om `varba kõndi pääl `seante poñn, siij kutsuts kana sil'm* Krk; *kevaja om kõhnul lehmil kõegil ponni sällä pääl* Kam

2. **a.** väike (noor) õun või mari *Uibil om joba ponni otsan* Trv; *õuna ponni, ponnist peräst maha sadanu kuumage; mis tetäss nende `poñnege; muraku ponni, rohilise ja kõva* Krk **b.** väike olevus *poja `ponni* VNg; *vääksid värse `ponna on pal'lu* Mär

3. *ämber vm nõu mõnel on suu nagu sol'gi poñn; tuled tühja poñniga* Plt

4. *lastek kõht kas poñn on täis lapsel* Kod

Vrd *punn'*

ponni `poñni Saa, `ponni Jõe VNg Hls Krk

1. *punni nüüd aas käe `poñni ülesse, valutab ja punetab* Saa; *puiga tuleve lepä võsust, aab `ponni üles* Hls

2. *kängu `porsas on `ponni jäänd, ei `kasva sugugi* Jõe; *sie vasigas jääb `ponni, ei kasu `eiga* VNg

ponnik → *ponik*

ponnis `poñnis Saa, `ponniss Kuu

1. *punnis nahk ol'li `mitmest kohast `poñnis* Saa

2. *kängus Sie poiss oli `nuoreld `kaua `ponniss, vade peräst sai mies missugune* Kuu

ponn|maaline *maa-alused (nahahaigus) poñn`maalisel om `siantse ponnikse ku `paisekse* Krk

ponnustama *ponnustama, ponno-* *paistetama silm on natuke ponnustan; jalg on üles ponnostan* Ris **Vrd** *punnustama*

ponnutama *ponnutama* LNg Ris Juu *paistetama esiteks võttis selle sääre natukse ponnutama ka* Ris **Vrd** *punnutama*

ponskas *pankas maa on `ponskas, tük'id sehes nagu tel'iskivid* Saa

ponso → *pondsu*

pont *pont* Vig/`üt/, g *pondi* Krl; pl *pondu*? Kan

1. *tomp nõõril olli? pondu? sisse pant, noid es saa? vallalõ ka võtta?* Kan **Vrd** *ponk*

2. *tükk, kamakas* – Vig

pontlikanõ *pontlikanõ* *tombuline lang om `pontlikanõ* Krl **Vrd** *ponklikane*

ponts *ponts* Lüg Vai Vig Kse Koe Kad VJg Iis Krk, g *pontsu* Kuu/'p-/ Kse Mih Trm Plt Nõo(-ds-) Ote, *ponsu* Mär Jür; n, g *pontsu* VNg; pl *pondsa*^o Plv

1. mütsak, pamp; trullakas (olend) Küll *oled* `raskeks` *pontsuks* `kasvand, ei` *joua enämb sülesse ottada* Kuu; *suured jämadad ponsud* `põrssad Mär; *Juba suur ponts poissi* Vig; *Tõmmas pontsu`kainlusse ja läks* Mih; *Seda`pontsu ei saa`sel`gagi võtta* Jür; *eakene ponts tüdrukut* Trm; *maranidel om`seante ponts all* Krk; *minijäss`olli`saatnu suure pondsu sia liha* Nõo

2. suur puuhaamer *pontsuga lüvväss palgi paigale* Ote

3. müts, mütsatus *pontsu`kuulu, kui kukku* VNg; *sääl teha ponts, ponts* (rehepeksust) Vai; *Rukkivihk, kui`vankre pialt maha kukub,`kerge ponts käib* Jür; *üks ponts oli, kas kivi kukkus või mis sie oli* VJg

pontsakas *pontsak|as Khk/-g|as/* Kse Han Hää JMd Koe Iis Trm Plt KJn, *pontsak|as* VNg Lüg, *pondsak|ass* Puh Nõo, *pondsak|as* Mär Jür, g -a; *pontsa|gas* g -ka Kuu; *pontsa|ka* g -ga VNg; *pondsa|k* San Röp, g -ku Nõo, -gu Krk

1. mütsakas, suur tükk *sie`andas üvä`pontsaga`mulle* VNg; *tahad sa selle pontsaga üksi ää`üüia* Khk; *pane üks pontsakas liha* Kse; *suur pontsakas linu sai* JMd; *pondsak all,`seante mütsäk all om tal* (taimel) Krk

2. priske, trullakas *ilusad suured jämadad ponsakad`põrssad* Mär; *Mu laps päris ponsakas kohe* Jür; *nii ponsakas teine* Iis; *serände ponsakass inime`ol`li* Nõo; *tuü va ponsak inemine* San; *Hää ponsak`poiskõnõ, and`tõsta* Röp

3. mütsatus *tämä vist kukkus, ia`ponsakas käis* Lüg; *üüts ponsak olli, tulli ku`pontstigi maha* Krk

***pontsastama** imperf (ta) *pontsasti mütsatama laps`langes`ninda_t maa`pontsasti* Vai

pontserdama *pontserdama* kritseldama, sodima *Pontserdas kõik minu`rehkno`ehvti täis* Jõh

pontsik *poñtsi|k* g -ku priske, ümar *Pojad kaunis poñtsikud, ema alles sündimata* = heinasaad Hää

pontsti *pontsti* Lüg Vai Jür Puh hüüds, adv *kukkus maha`pontsti* Lüg; *Kui`pontsti kukud, siis on suur kukkumine* Jür; *mu jahu koit satte`pontsti maha* Puh

pontsuma *pontsuma* VNg Lüg, (ta) *pontsub* VJg mütsuma, põntsuma *laps kukku käbili et`aiva`pontsus* VNg; *astub nii et mua`pontsub* VJg

pontsuss *pontsuss* ropsilaud – Har

pontsutama *pontsutama* Kuu, *ponsutama* Jür kaisutama, hellitama; *kiigutama übitäb ja`pontsutab* [last] Kuu; *Ponsutad last`kätkis* Jür

pontu|pea *kulles pontupiad on ilma`jalgadeta konnapoead* Nis

ponveli *punnis paese om`poñveli* Nõo

poo n, g *puu* TLä Urv VId, *puhu* Saa M T Urv põu *pištä puhu, sõss ei kao ärä* Trv; *üüts puhun, tõine sülen, kolmass käe kõrvan* (lastest) Krk; *nigu suppi keedeti, siss üteldi: egä nüüd`leibä tarviss ei ole, ua puhun esigi leib* Ran; *ta\_m nii armass latseke, pane puhu vai`suska suhu* Puh; *puhu täis ubinit* Kam; *võti ma puhust tu sõrmussõ ja`tsuskasi`sõrmõ* San; *Üüts lais ol`l üsän, tõnõ puun* Urv; *hoise iks kässi puun* Plv; *pääsugimise hari`pañte`puunho rinna* mano Röp; *taal om midä puun, puu om pundsulõ* Se

poobus *poobus* Ans, g *poopu* Jäm(poobuse) Khk *pooppuu`poopud olid sääl, siis`ööti ikka poobuste alune põld* Jäm; *poobus on päris kõva puu* Khk

pood

pood *pood* (-*d*) g *poe* (*pue*) Khk L HMd HJn Ann Tür Lai Plt, *poodi* Jäm Hi Vän hajusalt TaPõ; *puod* (-*d*) g *poe* (*pue*) hajusalt R(g) *puodi* Lüg), Ris Kei JMd Koe ViK Iis; *poed* g *poe* Sa Muh Rid Mar; *puõd* g *puõe* Khn; *puud* g *poe* Hää Kod KJn Kõp M, *puadi* Kod; *puut* (-*t*) g *poodi* Trv T V; n, g *puodi* VNg Vai, *poe* Ans Mus kauplus *Miks sa ei kraami tuba ärä, sie on jusku nurga Jüri puod kohe* nalj Kuu; *läksid ühte asja puodist võttamaie*, [kaupmees] ütél: *mul puodis ei õle, lähmä tuoma aidast* Lüg; *mei küläs on kaks puodi Vai*; *Tiirimetsal oli keige esimene poe Ans*; *Poest saime vekkisi osta Kaa*; *meitel keige lisem poed on kergu all VII*; *va repetand riided, kümme oastad poodis seisnd Põi*; *seal poodis ta kauples Muh*; *Pood kinni ja mette üks sai änam äi müü Emm*; *küinarpuu on poodis, möödedags riiet Käi*; *sii maeal põle poeda kui Rõdalis ja lennas Mar*; *seisid seal poe ees Mär*; *puoda oli tihti tee ääres Mih*; *Sellekorra ei põlõ puõdis jahu oln Khn*; *Poest osteti väiksi kirju elmi, lükiti lõnga sisse Hää*; *virtsipipart sai poedest HMd*; *see jo puest toodud lõng Juu*; *meie ühisuse puodis on nahka küll suada JMd*; *nüid on puest tuodud tekid VMr*; *sirbid õsteti poodist Trm*; *linnan_o ärid, vai näd poed one Kod*; *pärast lähnuvad poodi juure ja pidanuvad sääl maituld Äks*; *nüid õöldasse poodis ka olema soola silku Lai*; *kui mina nuuf oli, siin es ole muud kui kõrts ja puuf Trv*; *ennemilt poed ol'lid lahti pühäbält Pst*; *siin ol'li jo niipa'lu puute, iki jarest puuf poodin kiinni Ran*; *suure eeringä papre sehen nigu va künni ravva, ei lõppe naa ärä ka sääl poodist Nõo*; *arjukene võtte poodist kraami ja siss tul'le siia müimä Võn*; *Sangaste vaksali pääl, sääl om mitu puuti San*; *ma_tõi poodist kärbläse paprit Urv*; *ma_käve täämbä poodin, is saa medägi osta*, *tul'li töhjält tagasi Har*; *sulasõ_lätsivä_pühäpäväh poodi mano Plv*; *Riiast tuufi viin puufõ ni kõrtsõ, kohe vaja ol' Vas*; *lätsi puuti, huuf jäti huulidsa pääle poti kuufmaga*? Se

poodel → pudel

poodi *poodi* Võn Kan Urv Rõu Plv Röp Se pidi (ka liitsõna järeloisena) *kasuk ol' karvu poodi säälh Rõu*; *kaitsi poodi om kraavi? kaevetu Plv*; *ku ol'gi pal'lo ol'le, sõss paanti tüve alla, sai tüvepoodi katuss Röp*; *taa asi om jo pahepoodi, taa ei olõ joonõh Se*

poodi- *poe-sie õli vastatulelik puodimies ja läks siis selle mehele kodo kõhe tangu viemä Lüg*; *poodilõim õli poomvillast, sij õli peenem ja kõvem, paremast poomvillast tehtud Trm*; *kärbes ammussab puadisukass läbi, puadisukk ei lüü kedägi ette; minul õlid puadivillased riided, esin panegi näid selgä Kod*; *võrgud on sõredad, auklised, villasest lõngast, poodilõngast Lai*; *poodivärmi tulliva il'lembäl aeal, olliva paprest pak'ke sehen Ran*; *poodilette pääl olli pal'lu asju Puh*; *kas om neli nakla toda suhkrut vai poodinaene petse mu*; *Ennembi koeti kõik rõiva esi, ega poodirõevast es osteta; meheemäle anni suka, kinda ja undrigu tävve all poodi veega (poelõimega) rõevast Nõo*; *kui sai lõime osta, siss koeti poodilõime sisse, kui es saa, koeti oma linatse sisse Ote*; *ta ol' puuti lännü? ja nakanu poodimeestege riidlõmõ Krl*; *täämbä ol' puuf nii rahvast täüs, osteti hirmsadõ, poodipoisil ol' päägi hämm otsan*; *Pal'luss vanast poodirõõvast ostõti, mõni tsitsõrgukõnõ vai vallalinõ jakikõnõ Har*; *mu? vanõmba? õstsõ mullõ [leeriks] poodivilladsõ kleidi Rõu*; *Ku ummaküdsõtõ leibä näet, juufsk suu vett ja taha_j halba poodileibä Röp*

poodik *poodi*|k g -ku jäme, jämedakoeline *lase mul siast poodikut lõnga; ma kudasi seast poodikut rõõvast kaltse jaoss või amede jaoss Krk*

poodikin(e) *poodikin(e)* jämedavõitu *pihu peenik ta (kangas) es ole, olli seante poodikine Krk*

poodnik *poodni*|k Khk Mar, *puodni*|k Lüg Koe VJg, g -ku; *puudni*|k Krk, g -ku Hää Trv Hls; *puufni*|k Nõo San Vas, -ka Har poepidaja *puodmes on siin ikke, puodnik on vähä siin üeldu Lüg*; *poodnik oo poemes Mar; poest ostad midagi, tingid sääl, tahad odavamald,*

`puudnik tahab `kallimald Hää; kessi `puudnik sääl om Krk; ma\_läisi `Vahtsõ-Roosa `puuti, sääl om `puufnik `väega lahva miiss Har

poodukses *poodukses* Lai, *puadussen* Kod pooksis, kõrist kinni pigistatud *obene one puadussen* Kod; *mõni loom* - - kui oli ikke kõvast *poodukses*, *poos ära kah* Lai

poodõldama *poodõldama* kiusujuttu ajama *Nigu_sil'mäp`* `alla tege, nii tä nakkass *poodõldama*, `asja iijn, tõist takan, tirra pääle Urv

pooga → pook³

pooganas kumer, kummis *lagi on`pooganas*, ülespidi kõver Khk

poogand *poogaänd* g -i Võn Kan Rõu Plv Räp ropp, korratu inimene *üts vana poogaänd om*, ei `kõlba tõoste sekkä Võn; *tä\_m vana kõrradu inemine*, *tä\_m vana poogaänd* Rõu; *sa olõt ku<sup>2</sup> poogaänd* Vas; *täst poogaändist sa ei<sup>2</sup> tõõsõ`tiijnjät kah* Räp || sõim *assa poogaänd* Kan

pooga|paal *poogapaal* meestevöö – Rei Phl Vrd pookpaal

poogates *poogat|es* g -se sõim *Pime poogates*, `lõikanu omal laka ette, nüid vahib jusku *kaäs sõela ääre alt* Hää

poogats *poogaits* g -i vöö või vööks kasutatav pael *Poogaits*, *üks pael* või `siutes, mis `riidi ülevel *oiab* Hää

poogel → poogen²

poogeline *poogeli|ne* g -se poogaga, äärispaelaga *muiste`ollid poogelised särgid* Muh

poogen¹ *poog|en* Jäm Khk VII Kse Juu Trm Plt, `puog|en Kuu VNg Lüg Vai Ris JMd Koe VJg Iis, g -na; *poogen* g `puug|na Puh, -ne San; `puug|en g -ne Hää Saa KJn Trv Hls Krk; n, g `puugna Har Plv Vas teatud suurusega paberileht *kas toid ühe`puogna paberi* VNg; `anna `mulle üks `puogen paberi, ehk kaks `puogna Lüg; `paprid soab `müidud `poogna `kaupa VII; `ostis kaks `poognad paberit Kse; *selle ühe`puugne kirjutasid täis* Hää; *tõi`poogna paberid*, *pani sõnna`ümmer*, see `maksis koa Juu; *maispaberid on`puugnete`viisi* KJn; *kaits`puugent olli täüis kirjudet* Krk; *ma osti poodist üte`puugna papõrd* Har

poogen² *poog|en* g -na Khk/n -an/ Põi Tor Juu VJg, `poogeni Jäm Tõs; `puog|en Ris, g -na Lüg; `puug|en Hää, g -na Kod Try, -ne Hls Krk; n, g `puugna Urv Krl Har Räp; `poogel Jaa Muh viiuli vm pilli *poogen sie on jo`viiuli`puogen* Lüg; *mis\_se`poogel`maksis* Jaa; *Oja minu viiuli`poogna eest* Põi; *poogenil oo obuse ännä`jõhvest keeled* Tõs; *mol`lipil`lil oo ka`poogen* Tor; *poogen*, [sellega] *lastakse`sahkadi`sahkadi nõnna* Juu; `puugen *läits katik* Hls; `puugnaga_tõmmati üle *noidõ`vinte, sõss viindi\_tei\_hel`lü* Urv; `puugnalõ `kaksi ilma nägemäldä *hobõsõhannast ehvi²* Har; *Ku_`koerust`teiet, sõss kuul`meistre tsähväs viili`puugnaga²* Räp

poogen³ *poog|en* g -na Saa; `puug|en g -ne M nõöp *jak`idel`pantse`poognad ette* Saa; *kasukil om nahast tett nõõbi, niij õigatse`puugen* Pst; *jakil läab tosin`puugnid* Hls; *ümärlikutse olli`puugne* Hel

pooglema *puuglema*, da-inf *poogelda* Puh Nõo rabelema, rapsima *lehm`puugleb keti otsan*, *vaja edesi panna* Puh; *tuuj`poiskene ol`l serände`puugleja*, *es saesa`kossegi paegal*; *tal läits`kuurma`ümbre, ütsindä ta`ol`li, siss poogel niikavva ku ta`kuurma üless sai`aada* Nõo

poognits → puugnits

pook¹ *pook* Khk Põi Muh Rei Mar Tor Saa Juu, *puuk* Hls, g *poogi*; *puok* g *puogi* JMd Koe Kod/ua-/; *pook-* Rei Mär Kse Tõs Kos, *puok-* Kuu VNg Lüg Ris, *puuk-* (-k-) Hää KJn Trv Har pookimine; *poogend sügise ma taha sellele ka uie poogi`kül`ge`panna* Khk; *Paar`pooki ikka akkas kasuma küll*; *Pani mets õuna`seemned maha, kasvatas ise poogi alused* Põi; *nee oo ead poogi oksad* Muh; *poogid ei akand kasuma* Tor; *äit`paändis mõne õunapul neli`pooki`otsa*,

pook

`nel'la `sorti Saa; külm võttis poogid ää Juu; puogi oks pannakse puu `sisse, siis akkab `kasvama JMd; `pantse puugid, võtab tõese õõnapu küljess Kod; poogi vaha Hls

pook: pook Jaa, g poogla Jäm Muh Rei Vig Pär PJg Saa Lai, -i Pär PJg; puuk Trv/-k/, g pooga Hls Krk Vas; n, g pooga Hää

1. äärispael all ääres olid kuue poogad, `setmed nägu. mis oli must kuub, sellel oli suur lai `koldne pook all Jäm; `irmsad pitkad särgid, vammus oli peal, alumises `ääres oli pook, nõnda lai kut kaks `sõrme Jaa; mõõgaga kojoti `pooke ja `laostega öid; takuste `särkidel `ollid madarapunasega poogad Muh; särgil olid poogad, peenikesest niidist palmitud PJg; suured, laiad poogad alus `kuubede all Lai; puuk' `pañti pallapoolikule ala, et ta ärä es kulu Trv; miul olli musta kõrdi ja punane puuk all, ahtike, sõrme laiune Krk

2. vöö Poogad `ol'lid enne meestel `pükste pääl. Neid `ol'li säärepaela `muuđi punutusi jämedast lõngast ja nõõri `muuđi argiga `tehtusi Hää; `pooke `koeti kõladega, tuñid `ol'lid otsas; `tõmma kasuk poogaga `kiñni kõvasti Saa

pook: pook g poogi Emm Kad; puok Kad, g `puogi Kuu VNg/n `puoki/ paak, tuletorn `seilasimme altpuold `puoki läbi Kuu; Poogi tuli lööb täna ka `kõrgele, ilm leheb vist sandiks Emm; Suursare põhjaotsas on kõrgel kalju pial puok Kad

pook|karman poo- Se, puhu- Nõo põuetasku meste prakil om mitu `karmani, puhu `karman om sehetel puul prak'ki, siss om rinna `karmani ja kül'le `karmani; pane raha puhu `karmani, sääld ei saa `keski kätte Nõo

pookima `pookima Jäm Khk Kaa VII Põi Muh Emm Rei Mar Mär Vig Kse Var Tõs Juu Kos Pai Plt, `puukima Hää KJn, `pookma Khn Tor Saa, (ma) poogi(n); `puokima, (ma) puogin Ris JMd Koe VJg Iis, `puogin R(-ua- IisR); `puuk|ma (-k-) Trv Puh Nõo Rõn San Har, -me Hls, -mõ Krl, (ma) poogi

1. üht taimeosa teisega liitma, väärastama `puogitakse, `võetasse õks `tõise `nuori `puie `küljest ja `pannasse `tõise `külge, siis vahaga `pannasse `kinni Lüg; siis õlivad nii pikkad nied puud juo, aga `ükski ei õld `puogitud Jõh; need oo keik poogitud puud, mis ta müib Khk; `Pookima aketi siis, kui lehed peal olid, puu mähäl oli, koor `lahti Põi; [ta] `pookis pirni võsa pihelga `külge Muh; `kärnalid `pookivad Mär; akkas õõnapuid `pookima Tõs; maikuu on `pookmise kuu, pärast koor lähab `kiñni, siss ei tohi änam `pooki Saa; [ta] `pookis, kõik `kuivsid ää Juu; nied on puogitud kirsipuud JMd; `kärnalite juures on õõnapute `puukmene, meil on jakkamene KJn; õõnapuid om vaja `puuki Hls; `nuuri puid poogitass Puh; jakkami siia noorõ `uibu manu, siss saa üts makuss `uibu jäl manu poogituss Har || ta `pookis (külvas) `kõrde, põld `aega `põldu `künda, küliti kohe `kõrde Juu

2. kõitma meil `kuoli õppetaja `puokis `mulle vene `kiele `raamatu kokko Lüg; miu mies oli `raamadu `puokija Vai; Vanasti olid raamadud ilusti poogit, paksud kaaned olid Rei; lasen `linnas raamatud ää `pookida Mär; lapsed viiväd raamatumi `pookida Tõs; ta `puokis raamatuid VJg; lasen raamatu ärä `puukida KJn; raamat tahab `puuki Trv; Vanast koolipoesi `puukseva esi raamatit Nõo; siij raamat om `kal'limb -- ta om jo poogitu? Har || jätkama `puogitu `särki one alesega VNg

3. piitl a. peksma, nahutama Ma `puogin sinu, küll sa siis `tiied `toise `kerra Kuu; lapsed `pookivad ükssteist VII; Küll ma sind kurjavaimu veel poogin Mar; ta sai `puokida VJg b. vintsutama Vana obu oo tööga tiikkis ää poogitud Kaa c. kiiresti sammuma Pani küll `pookides minema, äi tee, kas sai veel tee peel teised käde Emm d. puukima aga ta `pookis `siia suure `suuga Mär; jänes `pookis uad ää Tõs e. meelevaldselt omistama Nääd sa, mis keik `külge poogitakse Kaa

Vrd pootima

pook|meister inimene, kes oskab pookida *pook`meister* - - enne olid `mõisas, kis puid `pookida `oskasid Mar; *pook`meistrid`pookisid õõnapuid Tõs*

pook|oks väärisoks *puok`õksal piab õlema kaks`punga`küljes Lüg; Võttis siit õumpuu otsast kevade pook`oksi Põi; pookoks poogida õunapuu`külgi Rei; pookoksad`võeti sügisi ja`pañti liivasse Saa; läks`paerga pook`oksi`võtma, enne suure kül`ma tulekud Kos; poogimi siia vana`uibu`ossõ manu mitund`soñti jakkõ - - puuk`ossõ Har*

pook|paal meestevõõ kirjud *pookpaalad olid vanasti suure kuue pääl Rei Vrd poogapaal*

pook|sel *pooksel Põi Aud Hää/-uu-/ Juu,`puõksõl Khn,`poossel Muh pooksil õbu nii`pooksel kõve sihes Põi; õbo üsä`puõmisõ piäl,`puõksõl Khn; ma`päästi õbuse`lahti, õlle teene`puuksel Hää; lehm õli nii`pooksel, et õleks`varssi ää poond Juu*

***pookses** *puokses Koe Iis pooksil õbune on`puokses Koe; sa`l kaelas nõnna`puokses Iis*

pooksi pooksisse *Lammast`keeras keti`õmber vaia ning`jahi`pooksi Kaa*

pooksil *pooksil Kul Mär Kse Var PJg Nis Juu Pil KJn,`puuksil Hää kõrist kinni pigistatud, hing kinni jäämas`pooksil - - õbune on lõhikeselt`kinni`seotud Mär; kui`lehma lähed kusagile`viimä ja täl pael`kaelas õo, kui ta`tõmmab ennäst tagatsi, siss tä õo`pooksil Var; õbu õli`pooksil, õleks`enda ära poond PJg; loom sõeme peäl üsnä`pooksil Juu; õli`pooksil`kinni, pidi ää`pooma enese Pil || pilt hädas ta on`pooksil, ei saa edassi ega tagassi Kul Vrd pooksel, pookses, pooksis*

pooksis *pooksis Khk Mus Kaa Krj Lai,`puoksis Kuu/-ss/ Hlj IisR JõeK Kad pooksil õobune on`puoksis Kuu; Ei enamb`jõuva, ing`puoksis juba IisR; kõis nii tugevasti`kinni, õbu üsna`pooksis Khk; kui`lehma`kuskilt kaela`õmber piigistub, siis`üelda, et lehm on`puoksis JõeK; õbune krütind ennäst`kiñni, näe`puoksis õli Kad || pilt hädas Ma õle niid nõnda pooksis, et äi saa edatsi vei tagatsi Kaa*

pooksoak *pooksoak pootshaak - Juu*

pookstav *pookstav Jäm Khk Kaa Põi Muh Mär Kse Tor Rap Koe,`puokstav Kuu Jõh IisR Ris Jür,`pookstoav Kos,`pookstav Muh Mar(-b) Han Juu,`poostav Pha,`puostav Kuu(-uu-) Hlj Lüg Kad Iis, g -i; pl`pookstahbid Mar,`pukstaabid Rei kirja- või trükitäht Pere`mergid õlid`suuremb jagu õmanigu nime esimäne täht,`puokstav; Eks isa-õmä õbetanned`puustavi - - tegemä Kuu;`Lapsel ka`puokstavid`selged IisR; kirjaviga, pole see`pookstav mette, mis taarist Khk; Vene keele pookstavid õo tükkis teistmoodi kut meite eesti keele õmad Kaa; Ju nee pookstavid pole ikka peas õlnd Põi; aa õo esimene`pookstav Muh; lapsele`õõtasse: pea selle`pookstahi`juures`kinni Mar; tññ ja tõññ`üetse, seal üks vähike`pookstav_o teist`moodi Kse;`puokstavid on`sel`ged Ris; saksa keeli`pookstahvid sees, ei ma neist teä kedägist Juu; laps läheb`kuoli ja õpib`puostavid tegema Kad; suured`puostavid õlid vanast Iis || (allkirjast) Ei sial`küstud kedägist, muudkui pane`puokstavid`alla Jür*

pooksville pooksil õbone`õl`li kõies`puuksville KJn

pook|vaha pookvaha *Pookvaha keedeti ise, meevaha, searasu ja vaik sulatati segamine Põi; pane sõrmele pookvaha`peale, kisub viha`väl`la Mär; pookvaha sulatate mesilaste vahast Tõs; kui õunabid poogitase, siis õo pookvaha Tor Vrd pookvaks*

pook|vaks pookvaha pookvaksaga määritase üle puu Tor

pool *pool g poole S L Kei Juu Kos Amb Ann Tür Pee Koe Sim Äks Ksi Lai Plt; puul (-l) g poole Hää Pal KJn Vil M T, poolõ Võn V, puale Kod; puol g puole Ris Hag Kos KuuK Amb JMd JJn Koe ViK Iis Lei/-õl,`puole R(-ua- Jõh); puõl g puõlõ Khn*

pool

I. num 1. a. murdarv üks kahendik *puol* `kolmat (2,5) Kuu; *kolm üks pool* (3,5) Khk; *pool viiet* (4,5) Muh; *kaks ning puõl* Khn b. (kellaajast) `kellu saab *puol kakstoist* VNng; *kellu oo pool neljat* Muh; `ummest *kella pool* `seitsme `aeges Mär; *puul* `seitsme aal *tuleb kodo* KJn; *kell om puul* `üüis Krk; *ma\_pia kell puul* `neli kotust `vällä minemä Har; *tek'ke no_rutto, roõng lätt viie iijst puul* (kuus) Röp

2. hulgal, koguselt üks kahendik tervikust a. ant kogu, terve `vierand `liitrast saa viel midagi, `puolest juba vä\_e `aitab Jõe; *puol obose* `kuormat panin `sõnniku `vankrile ja ise `viisin ära Lüg; *tund ja üks puol* [on leivad ahjus] Jõh; *mie sain puol vakka täüis* `puhti pappu Vai; *param ikka pool muna kut tühi koor* Khk; *Pool kera* `lõnga on veel, `julgest soab teise `kinda `valmis; *Pool pead valutab nagu ull* Põi; *see kannjas* `tehti poole `küinra `laiune Muh; *kahe ja poole* `aastane LNng; *oled pool* `õuna ää sõõnd, *kis sedä teist poolt siis änäm tahab* Mär; *pool* [tööd] oo veel tegemata või änamgi; *ma ole poole elu* `aega `kaosid `lõhkund ja `pumpasid teind Mär; *poole vakama rukist pidi nelja vakama eenama eest* `lõikama Tõs; *Ta* (külimit) `ol'li jusku *puul* kuud, *sij lai külj käis* `vasta `kõhtu Hää; *poštivahe oli* `ohra, *pool poštivahet oli* `kaera Juu; *rukkinabrad on poole* `kuormased või suuremad Kos; *mul põle änam puolt* `leibagi JMd; *jõin poole pudelid* `limunaa-di Tür; *olime Vägeva* `jaamas ja siis [rong] tuli kohe, *kas oli poolt* `tuñdi Pee; *selle* `aaga ingastas *poole pudelid* `viina ää Kad; *puul* `tuñdi `aega, *kui läks* Kod; [vargad] olid *poole üüid* `vahtinuvad, *ei saanud obest ära* `viia Äks; *puul* `tuupi [viina] `maksis minu `aegus kolmkümmend ja kolmkümmend viis [kopikat] Vil; `julguss ollev *puul* `võitu Trv; *nüid_o puul* `vaeva vähep joba, *tüdar tege puha ära* Krk; *ei niidä põhjani maha - - puul* `aina jääb *kasuma* Ran; *puul* `tunni nüid viriseb, `enne ku ta `aiga `ütleb (raadiost) Puh; *mõni üteli, et mul om* `leibä `veedi, *ma_i saa sulle puuld* `pätsi `anda, *siss aind poolest poole*; *puul raha ollu ära* `mastu, *puul raha ollu* `anmada Nõo; *siss tetti nisu jahust* `kartuli pudru `sisse serände karask, *puul* `olli jahu ja *puul* `olli `kartuli `putru; *rabavuss pengi olliva, nii nigu sij puul* `lauda Ote; *puul* `maad saa ütele *pojalõ, tõnõ puul* `tõsõlõ *pojalõ; ku puul* kuud om, *siss üldäss meil nii, et kuu om* `lõikõl Har; *ma_kisi* `ütskõrd `põllõ *lehmä suust, puul* ol'li *suuhn joba* Rõu; *poolõ puñniga lavva?* Plv; *parõmp puul* `munna ku tühi *kuuj* vns Vas || *ku na* (lapsed) vällä *mängivä, siss om jo toda kira ja kärä üle poole* (rohkesti, palju) Nõo b. ant kõik `seilasimme `puoles `purjes (poolte purjedega); *laiva lähte, puoled* `purjed pääl VNng; *puoled inimesed* `läksivad `tüüle, `puoled eväd `saaned tüöd Lüg; *sa\_p tæ* `pooli `asjugid Jäm; *pooled* `tuhlid läksid *mäjaks* Khk; *kaptent* `reekis, *et pooled mehed olid ära uppund* Emm; *pooled inimesed olid juba* `enni ää tulnd, *kui meie* `sõnna saeme Mär; *maa olli nii pehme, et poole nurme jäevä üless* `kümmädä Rõn; *poolõ inemise* `ol'li ristitselle tullu, *kiä* `ol'li kutsutu Har; *sa_i* `tiiä? `pooli `asjugi Plv; *poole peal* (e) kellegagi kahasse või midagi rentides jagama saaki nii, *et omanik saab poole endale sie Ara* `suolaja ost `nuodad ära ja siis `poole `pääle mihed `jälle `püüsid, *puol said siis omale, puol sai peremies* Kuu; *minä vein* `metsävahile ühe [mesipuu] `poole `pääle Lüg; *mia* *tei* [heina] *poole pääl* Krk; *Tüü* *teemi küll poole pääle, a ma_s* saa tost *kibenatki omale* Hel; *mi* `el'li vanast `mõisan üte moonamihe *kotusõ pääl katõköisi poolõ pääl* Har; *kos tu Ossada suu ol'l, sääli* *tetti* `haina *poolõ pääle* Röp; *mi aini osa maad poolõ pääle* tetä? Se c. (millestki väiksemast, poolikust vms) *timbit* [lambad], *nee\_o* *poolde* `kõrviga, *pole* `pitki `kõrvi mette Khk; *mul oli* `sõuksed kätised, *ma kudusi pooled* sõrmed Kär; *Moole oo keige rohkem mokka mööda makid, pooled* *tuhlid* (kooritud ja pooleks lõigatud kartulid) ja *liha* Emm; *pooled tõllad olid na vähämad, na, kus kaks oost ees käis* Mär; *pooled pütäd oo vähemäd ja täis pütäd oo suured* Tõs; `sõitsid *poole tuulega* Kei; *pooled* (kolmveerand) `käissed olid [särgil] Pal; `väegä hõüid *lang om tettü - - poole_keerüga* Har; *keedet_o* *seene?* *pannass* `puultõ

`vaate vai `kirno Rär; rüäl om õnnõ_vil puul' te'rá -- olõ õi? põimuaig kavvõndõh Se d. pilti viitab millegi vähesusele, nappusele `Jusku `puole `mielega, no kuhu sa `tormad IisR; poole äälega räägib; poole ijhega (vaevu elusana) `pääses `randa Khk; Ma_p lousund mette poold sõnagid Emm; Seda sündmust ei puudutatud poole sõnagagi Mar; piab ika puol suud `kinni pidama, jäta ika muist `rääkimatta Hag; ära ole niisugune poole aruga VJg; mis sa ikka lõterdad, pia ometi pool `suudki `kinni Ksi; kui selle naisele `ütlesid poole sõnaga pahasti, siis ta sai nõnna ärritud Plt; tapime kuan kana, lei `kirvega ta `puulde `vinna, kana läits `lendu; koradi poole meelelise -- mes te joosite `õkva `mõisde ärräle `ütlemä Ran; ta_m poole aruga -- aap serätsit jutte, mes koheki ei `kõlba Nõo; sa\_lt jo periss poolõ aruga?, kis kolmapääväl `sanna kütt, sann kütetäss puul'päävä Har; Üldä_tohe ei_tälle puult sõnna ei? Rõu || viij olõ.i: suurõkõnõ -- um puultsika (pole veel täiskasvanud siga) Lut; p o o l e k õ r v a g a k u u l m a juhtumisi, muuseas kuulma Äi mina_p tee sest asjast mette uduaimugid, pole poole kõrvaga ka kuulma juhtund Kaa; Poole kõrvaga `kuulis, mis nõnda salajas `ol'li Hää; oleks nagu poole kõrvaga kuuld Sim; poole suuga, poolest suust põgusalt; vastumeelselt mes `anmene see oo, naa poolest suust Mar; puolest suust ta seda ika `ütles, aga ega sie täis `ütlemine ikka põld Hag; teinekord ei saa täie `suuga lubamisest `asja, ammu siis veel poole `suuga Lai; ta nii poole `suuga iki lubas Ran

3. (määruslikes ühendeis:) kesipaik, keskoht a. kui `vergud on `puoles vies, siis nad on kaks-kolm `sülda vie all Jõe; `Puole vie rivil läks `tarvis juo `potskad ja `lieted, mes `verku parajass sügävüsess avidid `oida Kuu; `kahvel `seiso ülemäl, nii `puoles `mastis Vai; `puoles määs, sedasi alt üles tulemas oled; `Saapad on `poolde `säärde Jäm; leib nõnda pätsiks jäänd, poole `küpsmisega Khk; Tuul murdas kuuse poolest puust katti Kaa; urdad, libed kalad, poolest `saanti (pooleldi) aņņera `moodi Vll; Aug, ta liigub nõnda `puoles vees Põi; mere `saapad_o `puole `reide Muh; palgi `sisse `raiund sedasi õnarad, nii pooleni palgi `sisse Mih; pudel oo poolest saadik vett täis Tõs; puoles eas inimene (30-aastane) Hää; `jupka on poolest perset Saa; laev on puoles laadungis Ris; `suitsu tuli ju `poole tuppa Kos; ei saand `puolde `tiesse, siis tuli sõjavägi `vasta Amb; üks pleht oli seila pial, `poole keresse kohe Ann; kardulid `aeti `puolde `mulda VJg; ukse tegid `lahti poolest saanik Trm; [kuued olid] pooleni siareni või veel allapoole Lai; ta ol'li poolest `saati nõus Plt; poiss saab `ammu `enne `sinnä, teie ei saa `puulde `maassegi KJn; kalapüügige om nõnda, et ku `tervüss käen, om poolest sandik nagu lõbu asi Trv; lükkä [siiber] poolest maad (pooleldi) `kinni, ärä periss `kinni lükkäde; vesi olli poolest `sääri Krk; kui kuhi `olli pia poole pääl, siss nakati alt `kakma; kui kalet `lasti, tollega `minti `puulde `järve Ran; küll `olli kurb `kaeda, eläjäss saesap lume seen pooleni kül'leni Puh; tuu om Savikenk, Savikenk om Miku tii pääl, poolen tii Nõo; mina_s `julge nii `kõrgele minna, jain poole puu pääle TMr; tõrk om poolõni `perseni Võn; `Jätse ussõ `puuldõ `vinna Urv; püss ol' poolõl vinnal Krl; ta om `tsialõ `puuldõ `süamede väidse `sisse tsüsänü Har; ku sa märke üles läät, poolõh mäeh olõt mäe jalal Rõu; Poissa `hammõlõ `paante sääl pääle piht ala, nii poolõni_säläni? Se b. (aja kohta) mei `puoles mais `läksimme [rändpüügile] Hlj; See aasta pole -- õiget koormaveo teed veel olngid, niid alles puoles talves akab lubama Kaa; Kes seal tegemas on, poiss põõnutab pooled päevad magada; Poole õõ ajal ta tuleb veel `teise perese, noagu poleks `päeva `aega Põi; pool suid\_o ammugid läin Muh; Teie tulate siis alles niitma, kui pää juba puoles keskomingus oo Han; vanaste naesed `kehräsid pooleni `õõni Juu; karu `üeldasse, et `kierab puolel `talvel teist puolt VMr; juba puoles `lõunas `aeti kari kodu, kui `kiili akkasid `jooksma Lai; läits poolest kuud ära (kuu keskel); ka ta poole päevä aig om Krk; kui joba vanger (tähekoju) `vehmri ommuku poole püürd, siss teesit, et om jo puul üid `müüädä;

pool

mul sai iki pooleni talveni ubinit süvvä Puh; sij kuu lõpeb nigu lõhn `otsa, nüid om joba poole pääl Nõo; päiv om poolõn õdagusspoolõn Har; päiv sais poolõh `lõunah Plv

4. kaks korda (millegagi võrreldes suurem, väiksem vms) *sie one `puole `targem kui mina VNg; minu `õtrad õlivad kõhe ligi `puole lühemad Lüg; küsis poole `kallimad `inda Khk; `Seaste on lund poole `rohkem, kut minev `oasta oli Pöi; ma sai poole odavamalt Muh; `andis moole poole `rohkem veel, kui ma küsisingi Mär; sie on puole `kal`lim Koe; ta om jo puul` vähep tõisest Krk; temä müis oma `lamba poole `kallimbalt ku mia Nõo; lasnu na (palgid) `ontegi `lahki lõigata keşkpaigast, oless saanu puul `roh Kemp Ote; su_rõivass om poolõ ilusamb ku_mul Har*

II. subst 1. a. kaheks jaotatava eseme, nähtuse vms üks osa; külg *Se kuorm `vankril\_o sul `õise `puole pääl, se `lähte jo `ümbär Kuu; nahal üks on `karva puol, `tõine on sile puol Lüg; ladva pooled rabati ennem Kär; Liha soolati nõnda, et kile pool ikka `alla jähi Pöi; soe pool pannasse `vaeselapse lehel `vastu `aiged (paiselehe alumisest poolest) Muh; Lakard on sihane puu, mis vankri esimest ja tagumest poold koos peab Emm; Kotil keerati pahem pool ja oli jälle puhas Mar; veel olid kahe poolega [särgid], `taksest oli see alus, ja `pialmest oli lina, linane Aud; tagumine pool ehk tagumik Hag; param pool [kehast] jääb nõrgaks Juu; sai `väl`la arvestud, kui lai tuli - - kanna puol jäi `kitsam (pasteldest) JIn; siis nad (turbapätsid) seisivad niikaua, kui jo `pialmist puoled saivad nii kuivast, et kannatas jo kierata Rak; tuuli luud - - sij oli õlest `tehtud luud, `tüikapooled muidugi ijspool ja selle ladvapoolega pühiti Äks; nua piä pooled KJn; `rõõval om üä ja paha puul` Hls; üteli ma näi näo pääl [tulemärki], tõene puul nagu `olli nigu verine Ran; mes tä muud `olli ku älvätuss, tõese poole sehen es ole elu; vahepuu om jälle, mes rataste edimäst ja tagumast puuld kokku oiab Nõo; `mestre jago ol`l nigu hää poolõlõ inämp, nä olliva sääntse lillelise<sup>?</sup> (vööst) Kan; illuss põllökõnõ om taha `laotõt päävä kätte kuiuma, `pitsõga puul` om pääle laotõt, päävägä `plijküss värm vällä<sup>?</sup> Har; täl ol`l koolih `kävvüh jo\_kaal kõvvõr, pää ol`l kõõ üte poolõ pääl Vas; üte poolõga kaar (teat kaerasort) and ka `hõste `väl`la Se b. kuuluvuse, otstarbe, paiknemise vms järgi eristatav osa *kahe poolega pulm - - esimese `õhtu `tuldi ruudi kottu, pulmalised keisid `kahte (pruudi ja peigemehe) vahet Mus; Tüdruk elass kohe poole pääl (oli naaber) Trv; sääal majan om kaits elutust, minijäss eläb sääal tõesen poolen Nõo; Seto poolõ päält tulno Rär; ku`rah puolõh kabõhhõsõ<sup>?</sup>, tuu um kabõhhõsõ puul`. hüäh puolõh umma poesi[?], tuu um `poissõ puul` (naiste ja meeste poolest kirikus) Lut**

2. ühetaolistest osadest koosneva eseme üks osa *Üks pool [aknal] käis `lahti, teine äi käind Pöi; suur kahe poolega kiik `olli värava taga Muh; rihaluse väravad oo koa kahe poolega Mär; ku obustega `tultas `sisse, siis `tehtas mõlemad [värava] pooled `lahti Hää; tee ukse pooled `lahti Juu; õlid kahe pualega väreved Kod; `riihetarõ ussõ[?] omma kõik` üte poolõga, `põhta ussõ omma katõ poolõga Har*

3. a. üks vastastest, vastandlikest leeridest *nee, kes sõdivad, on kaks sõdivat poolt VII; vanaema läin ukse peal ja küsin: no kumma pool võit nüid jähi. titeema `ütlen: võit jähi nüid ikke meite pool (seni olid kõik pojad, nüid sündis tütar) Ris; timä anna\_i peri, kas väits `vasta, õks timä puul` piät pääl olõma Se || kellegi pooldamisest mina põle kummagi puul Hää b. (abikaasast) *Minu tugevamb puol on `mullas Lüg; Vana käis eile `õhta meil, igav akkand `kinni, alumene pool läind `linna nalj Pöi; isane pool `ütles: ise pidid ikka `muistma [lugeda] Phl; müjst üteldi vahel kõvemb puul ja naene `ol`li nõrgemb puul vai õrnemb puul Ran**

pool: pool hajusalt S, L Kei Juu Amb Sim Trm Äks Lai Plt SJn, puol R Jür KuuK Amb JMd JIn ViK, puul (-l) Hää Kod MMg Pal Äks SJn KJn Kõp hajusalt eL, puõl Khn

I. postp (genitiiviga) 1. suunas `länne pool `rannal on `ninda külm vesi Hlj; maa pool ei käind [kalu müümas] Vai; `tuulse ilmaga ike on punased pilved säääl `õhta pool Kad; meil oli põhja pool ilus kuuse mets Lai; põhja puul [oli] suur Uniküla vare - - lõune puul `Raudja vare Ran; kae no[?], koñks om säääl mäe puul (kellaosuti on üleval) Plv

2. kandis, ümbruses, piirkonnas `Ranna pool ei old suurd `metsä Kuu; mei pool `kanneda ka nei `puiga Vai; ons teite pool midad uemad ka `juhtund olema Khk; lee rand\_o koa Nõmmküla pool Muh; sii mede pool oli pailu kiva PJg; me pool ike oma keelemurre, Kuimetsäs ike oma Juu; meie pool on sie muod, et tehakse vägevad `kuormad Jür; tänavu `uasta on meie pool ilusad rukkid VMr; vend oli tal `rautel `kuskil seal `Rakvere pool Kad; meie puul ike `üeldi elejepuu Kod; Võru pool olema mägised maad Lai; vanast Abja puul, ku pidule `minti, siss `võeti kait `tõisku `paari `rõõsku manu Pst; tõese om nüid säääl Võru puul, sina siin Estin `eestlāste (tartumaalaste) siān Puh; me ollime kandime säääl Paluperä puul Rõn; paakspuu mi puul ei kasu<sup>?</sup>, tuud tuuass vällāmaa puul Har; Míssō puul es olõ<sup>?</sup> - - a `Haanih ol'l hirmuss räüßs ja maru Rõu; Aha puul na ei pruugi[?] hii `tähte edeotsah (ei tarvita sõna alguses h-tähte) Rāp

3. kellegi juures ta on `paergu minu pool JMd; ma käesin säääl metsavahi puul Äks; opetaja puul käesime egä päiv kaits `tundi, muidu ollime all `köstre puul (leerist) Ran; ma käesi mäel emä puul Puh; ain om ärä tettu ja tõug ei ole viijl valmiss, mõtli, et ma_lä kai Teele puul ärä Nõo; meil ol'l pereht kah, meid ol'l säidse last, tsõdsõ ja lell ka ol'l mi_puul Rõu; ma olõ õi_käünü_joht neide puul Vas

II. adv 1. märgib paiknemist võib `olla mones pool oli VNg; arimalgad on mõlemal pool katust Jām; teised `mängajad oo teisel pool Muh; nāl'g oli igas pool Kse; mõlemis pool `maantid Mih; teesel pool jõge Tõs; karjama on teenepol seda `aeda Vān; Keede on `jälle al'likakoht, kus ikki vesi `väl'la ajab - - keedet on sii `mitmes puul Hää; Panin kepi ühe otsa jala `alla ja teise silmusest läbi, sedasi sain igal pool teha [sukapaela] Amb; pahemal pool kätt oli einama JJn; paadid ja vened ja luotsikud - - ma vahet ei tia, ma ei old linnas käind ega `kuskil pool ma neid ei old näind VMr; `Praakima mägi oli `kõrge mägi, sood kahel puul Äks; mõlemil puul on majad kohe KJn; kahel puul `lauda `istusid inimest Kõp; mõness muial puul võis olla; olli ta siin ütess puul ja tõisess puul `rehtlikuss Krk; kaits palmikut `ol'i, tõene tõesel puul Ran; niij kōo `lendä kōigil puul ja kuku Nõo; ku sa siist mõtsast `ussõ saat, siss om hääl puul küllä, kural puul villānurmõ<sup>?</sup>; meil ol'l hää tubli kaar, pöörüse\_kõik' ütēl puul nigu viht Har; `pankõ no naid rük'i kokko ar[?], vihma pilve[?] umma_katõl puul Rõu; meil omma[?] ütēl puul seto[?], tõõsõl puul `lätlāse<sup>?</sup> Vas || pilt valmis, lõpetatud, rahul vms `sie ka viel aed, siis on mure ühel pool Hlj; nüid mõtted joba ühel pool, ärä sain `viimased `einād `tehtud Lüg; paness kardulekse maha, oss ehg ütēl puul ollu Krk

2. pooleldi, osalt, pool- `niisukene pool `totrakas tädi oli tal Jõe; esimesed `kardulid olid `sie ka `tulled ja siis inimesed `tuoned [mõisast] ka ige pool `vargusi siis omale neid Kuu; minu emä õli juo pool `arsti, sie tegi pali abi inimistele Lüg; pool salamiste `tahvad `rääkida Jõh; Ise pool surija `valmis, aga `mõtleb `naise `võtmisele IisR; tal oli pool `peetud kuub üll Khk; Põldmint, pool õmargused lehed ja lillad `õitsed Põi; üks vana pool pimedad mees oln Muh; ta oli na vähe pool tola Rei; nisuke pool `saksa oo, pole saks ega talupoeg koa Mär; rätik koa piäs pool `musta Var; Neljäbä `siokõ puõl pühä Khn; kilastand piim, põle apu ega põle rõõsk, pool muratand Hää; Eina `moarjabe `tehti [heinatalgud], siis oli na pool pühabene pää Kei; siis `pañdi [pesu] viel nõnna `auduma tulise vie `sisse - - nihuke pool kiend oli KuuK; ta (hobune) oli pool pimedad JJn; kui üks muna jääb `selga, siss on pool `kul'ti, liha aiseb samuti kui päris kul'dil VMr; tõene sõsar one põhjatu vagane, tõene one puul `ullu Kod; `erned on pool keemata,

pool

tunned ju kõhe, kui on kõvad alles Äks; kel suur talu kääs, see oli ka juba pool `mõisnik Lai; kui [vili] vähä `viltu vajond, siis on pool `longus Plt; kas sa läät puul' pal'lald Trv; ma puul' nal'lage tal `ütli; ku puul' palanu ollu tuli, pant kardule `ahju Krk; `pikne - - olli puul' elutass löönu selle naese Ran; `enne olliva `käistega `amme, nüid ole puul' alaste ja kül'metä Puh; ta `l'i nii ärä `irmenu ja `kohkenu, puul' ikutse eliga kõneli; `pil'tnik üteli, et ole nüid puul' naarul, siss tuleb `väega iluss pil't Nõo; ei ole `õige kõllane ega `valge, om puul' paat Kam; nemä panniva riistkaena puul' likeld `rõuku Rõn; Naistõ `ammõ vundameñdi rõõvass ol'l iks kas sõss läbi `paklanõ vai puul' `paklanõ Urv; no^o sa ainit uma hobõsõ puul' ilma vällä^o Har; vihmanõ ilm `täambä, sääne puul' pilvehn Rõu; linaki ol'l\_i\_nii pik'ä, nigu puul' saistõh kak'i Vas; puul' aher, timä `piimä_vil and (lehmast) Lut

3. poole sügise puol `onvad [lõhekalad] juo `lahjemmad VNg; Sinikivi `kaaluja on `kange ihne - - `kangesti oma puul' `kiskuja Hää; kevade puol talvet akkas sie [haigus] `piale JIn

pool³ pool (-I) g pool/i Emm Rei hajusalt L, Juu Amb Plt SJn, -a Emm Rei; puol (-I) g puoli Ris HJn JMd JIn Koe VJg Iis Trm, `puoli hajusalt R; poel Sa Muh LäLo Var Ris, puel Var Tõs, g pooli; puul' (-I) g pooli Hää Saa KJn Vil eL, puoli Lut, puali Kod; puõl g puõli Khn

1. a. õõnes pulk (koelõngaga), kangapool `surnuka sies on kääv ehk puol Jõh; `Puoli tegemine oli ikke `laste `uolest IisR; taris `pooli akata `aama Muh; `kanga `pooli tegema Rei; poel oo pilliroost, selle `peale `aetasse lõng Mar; kas poolid oo `otses, ma tulen ajan soole mõne pooli Mär; õunabust saab kõege libedamad poolid Kse; sotspooli sees oli ora ja `sinna `sisse püsteti pool; pooli põhi oli - - pilliroog ja `metsas kasusid ka `sioksed putked, mis seest `õõned olid, lõegati nendest Tõs; pooli `peale `aetse koe lõng, kui kujutse Aud; lõng `aeti vokiga pooli `piäle Juu; Tüdruku `aada oli `õhta poolid ja kaks küinart kududa kua Amb; kel olid lapsed, kes `puoli ajasid [läks kiiremini], kui ise pidid ajama, sie võttis `jälle `aega vähämaks JIn; poolid on otsas VJg; `puolisi on `tarvis, kui kangast kudume Iis; pool' tehasse `varda pial, voki suust pannasse varras `sisse, `alla pannasse paks paber või pil'lirioog; `poolide `aamese juures piad `rišti `laskma, muidu tulevad pooli otsad maha Plt; ma pia `puuli ajame Trv; mina pannin iki ruu `sisse poolile, siss es lagune kotspooli sehen ja parembide käis `ümbre kah Ran; ku kangast `koetass, tetäss vokiga `puule Nõo; ma\_tei üte pooli `langa Har b. süstik pooliga vissatse lõimetest läbi Jaa; poel, kellega kujotasse - - puust `tehtud Mar; puul' om sij, kelleg\_koets Krk || õmblusmasinal Vanad `õmblus`massinad olivad pikka `puoliga, pärast `uemasid olid keik lühikese `puoliga IisR

2. värten oki poel ning argid, `arkide vahel oo poel Khk; okil on poolid. kui kedratakse, siis poolid soavad täis VII; poel\_o `katki, kedrad tulavad ää `külgest, ma lase uied poolid `reida Muh; poel köis `ringi Var; poiss, mine asvelda lõngad pooli piält ää Tõs; luheraud kõib poolist ja luhest läbi, pool kõib tale `otsa Aud; Oki pool' `keerleb `varda peal `ringi, varrast määratasse rasvaga, et `ästi libe oleks SJn; miul jäi puul' poolikul alle Krk; voki puul' sai täis, piap tõene puul' `kaema Nõo; Ku\_lina\_vai villa<sup>o</sup> `ol'li är_`kedratu<sup>o</sup>, nii õt puul' täis ol'l, siss keriti lang pooli piält är\_`kerrä Har; pooli^o omma vok'il, mink piäle kedrätäss, `nüüdene rahvass kuts `hoikõst poolist Plv; `tüürel ol'li_silmä_ku pooli_piäh, a no om pümme Vas

pool⁴ pool g poola hajusalt Sa, Hi LäLo Jür pohl ma liha poolale (pohli korjama) Jäm; Kuripüksi taga `loikus mätaste pael on ikka `pooli olnd Khk; poolad akkavad ka juba `valmis `saama Pha; `Talve `toodi metsast lume alt poola `vars ja nendest keedeti teed Põi; See aasta oli metsas pooli küll Käi; Vanasti oli nii `palju `poolaid, et mättad olid punased Rei; poolad saavad odra `leikuse `aegus `valmis Mar

poola *poola* Khk Mar Tõs Tor Ris Krk Ran Rõn Urv Har Röp Se, *puola* Lut *poola poola usk on puht kaduliku usk* Ris; *poola lael om aamtala nätä* Krk; *Tarõl ja kõõgil ol' iks lagi kah, poola lagi ol' Urv*; *poola kaal* (teat suur kaal) Har; [kuslapuu] *leht om tsõõrik nigu poola kirsil* Röp; *'sindõrlavva'*, *noist omma 'lүүүдү'*, *тууд kutsutass poola katuss* Se; *puola krumbakõsõ'* Lut **Vrd** pohla

poolak → poolakas

poolakas *poolak|as* Jäm VII Muh Mär Vig Aud Tor Hää Kos Ksi KJn, *-k|ass* Trv Puh, *'puolak|as* Lüg Jõh, g *-a*; *poola|kas* g *-ga* Khk(n *-gas*) Emm Rei; *poola|k* g *-ku* Saa *poola* rahvusest inimene *ei mina ei tia neid 'puolakaid* Jõh; *poolakad, nee olid ka sõja ajal sii* Jäm; *meite 'roodus oli poolagid ka Khk*; *'ütlevad, et poolakad oo ikke 'kanged akkajad inimesed ja tülikad* Mär; *poolakud on 'lahked inimesed, mia ol'lin sõa aal õhe poolakuga koos sae 'veskes* Saa; *poolakaid oli enne siin küll, neid 'tuodi 'pailu 'seie 'tüöle* Kos; *'tүүүlestega käis isi ühes - - poolakid 'ol'li ja KJn*; *me puul ei elä üttegi poolakat* Puh **Vrd** pohlakas², poolake(ne)

poolake(ne) *poola|ke* g *-kse* Trv Hls; *poolake|ne* Ran, *-kõ|ni* Krl, g *-se*; *poolakõ|nõ* g *-sõ* Har Rõu Plv Se *poolakas mede talun om kah üits poolake* Trv; *kui ma kroonun 'ol'li, siss poolakesed kõik kooditiva 'kuutega* Ran; *ku meil siihn raudtjid tetti, siss 'ol'li poolakõsõ siihn maad kärutamman* Har; *poolakõsõ' kävevä vanast 'mõisahe kivve 'lahkma* Plv

poolama *'poolama*, da-inf *poolata* Pöi Khn/*-uõ-*/ narrima; osatama *ta_b 'oska muud kut 'poolab*; *Küll nad nüüd seda vaest tüdrukud poolavad* Pöi; *mis sa mu sõnu muedu 'puõlad* Khn

poola|mari pohlamari *Poola 'marju on 'raske korjata* Jäm; *poolamarjad on 'valmis* Pha; *'Nove-mbris äi onld änam 'ühtegid poola 'marja ega seenest* Rei; *poolamarjad oo sii 'metse sees* Mar

poola|ritt vurrkann *poolariit*, lang *perän juusk jala pääl 'ümbre nigu vurrin õnne*; *pooli perä, tuust tetti poolariit, vähamb puul pandass ala poolõ, ta tañds maal ilustõ ku hull* Har

poolas *poolas* g *'poola* kangapool; värten *'Palju sa neid 'poolud teed, korv juba täis*; *See poolas on 'liiga jäme, äi mahu süstibu* Rei

poolavernik → poluvernik

poola|vokk poolivokk *Poolavoki ora otsas käivad poola alust rood, üks roog korrald ja akeda sinna pæele poola tegema*; *Poolavoki ora võib olla nii puust kui ka rouast, ainuld sene tagumese otsas peab olema ohja ketas* Emm

poolba, poolbe → poolpäiv

poolbelt laupäeval *'puul'belt keedet 'tanged ube*; *'puul'belt olli sann ja vihuti* Krk

poolde *'puuld|e* Kod Kam, *-õ* Plv Lei Lut *poole jäeb 'jälle sügise 'puulde kõik tүүү*; *'õsta 'puulde lүүүb 'selgele* Kod; *siss perenane 'saatse minnu - - tolle mehe 'puulde minemä* Kam; *pois piät - - hommuku 'puuldõ karah olõma, õdagu 'puuldõ karah olõma, aga 'lõunõssvahe piät 'kartol't 'võtma* Plv; *'eväjä 'puuldõ Lei*; *tsirgu'* *'lätvä' lämmäle 'puuldõ*; *pa'emb 'korja'* *kukka torba täüs 'umma 'puuldõ viiä'* *kui sitta sõnmu* Lut

pooldeti *'pooldeti* Var Tõs(-detti) Hää *pooleldi olid 'pooldeti pahased 'meite 'piäle* Var; *tä oli 'pooldeti koa kasuisa 'muule*; [metssead] *tegavad 'pooldeti lagedas* [kartulipõllu] Tõs; *siis on ta sellest ädast juba 'pooldeti vaba* Hää

pooldind *pooleldi kui sedasi 'pooldind 'pilkamisi* [räägid], *seda 'üiti 'loorimiseks* Krj

pooldma *'puuldma* *poolitama enne lahuti* [puupakk] *iks 'keskest 'lahki, sõss nakati 'puuldma* Har

poole *'poole* S L HMd Kei Rap Amb JJn Plt KJn(*-uul-*), *poole* Pal Ksi Vil M T, *poolõ* Võn Ote San V(*-uo-* Lut), *'puole* R KuuK Amb JMd Koe ViK Iis, *puale* Kod, *'puõlõ* Khn

poole

I. postp (genitiiviga) **1. a.** suunas tuul on nüüd `põhja `puole `kierand Lüg; obone tulo kohe kasvai `selgä, kui säääl rege `säädissimmo, et saiks maa `puole (jääpraio ületamisest) Vai; `tõstis silmad `taeva `poole Khk; Nahklapid (nahkhiired) pidid ikka õles kuu `poole `lenma, kuu on `valge, `valge `poole ta lihab Pöi; ma lähe ikka koju_pole Muh; Ilm na paks ja sombane, leheb vist `rohkem sula `poole Emm; üks tee aro lähäb kiriku `poole, teine lähäb `Aapsalu `poole Mar; Üks suur puät `sõitis kua `Viire `puõlõ Khn; sihukese al`lika vesi, kes põhja `poole jooseb, teeb `aigusi `terveks Tor; mussad pilved, tuul ajab `lõune puale näid Kod; `Tal'na poole `ol'li kolm tükki pärätsikku (kõrtsidest) Vil; soe lännuva siss üttekokku, `tõstnu nukid üless `taiva poole ja ul'unuva Ran; temä es `kaegi miusugutse poole, ku `müüdü läits Nõo; siss ta lennaäs sinna maja poole TMr; mu esäle sai maa `kolmõ `palla, üts pala sai `lõuna poolõ, tõõnõ põha poolõ, kaits `versta ol' maa vahet Rõu; ma\_kääni är\_ `suugi_saina poolõ Vas; kolmahhava mi lätsi maa poolõ pottõga, läts nii kava ar^o ku `Tarto `liina Se **b.** (piltlikes väljendites) Kas saaks midagid suu `poole (midagi süüa) Pöi; igal ühel on küined ikke oma `puole Sim; akkab paremuse `puüle `kiskma KJn; Tä om jah sääne ladvaga^o mõtsa poolõ Vas; Räpinä mehe^o `kisksõva<sup>o</sup> `hiändä poolõ Röp

2. kellegi juurde `mennässe `arsti `puole ja kuhu saab `rohtu `õtsima (ussihammustuse puhul) Lüg; Läktime ühe pääva tädi `poole Kaa; koguvad nel`labä omiku `peime `poole kokku Vig; tule täna minu `puole JMd; lähen armukese poole Ksi; tõi mede poole tema raami (kraami) Vil; temä ei tule konagi minu poole ja mina ei lää temä poole kah Nõo; tu naistõrahvass jäi mu poolõ San; ma lätsi kotust är^o sugulastõ poolõ Urv; mine muia^o, mi_sa mi_polõ tulõt Har; tuu poiss käü Kõomäe `küllä pruudi poolõ Rõu; läts vanamoori manu ja vanamuur` juhataß vanapagana poolõ Vas

3. (ajalise suuna väljendamisel) sügise `puole `ketrus, kevade `puole akkas kudumine VNg; nied `päiväd on `ninda `surma `puole mend, et ei pane tähelegi; `ommiku `puole ta ikke käib siin, `tõine kõrd tuleb `õhta `puole ka Lüg; `joulute `poole olid siin kanamunad keige `kallimad Jäm; Nee on kaurid, mis sügise `puole `õõseti `taeva all suure kohinaga `lendvad Pöi; `õhta `poole akkavad `kärpsed inimest enam vihama Muh; omiku `poole oli ilus ilm Mär; suve `puole kasvavad [paakspuule] punased marjad `külge Amb; sügise `puole suvet käisivad lauakirikus JJn; `pilves pime ilm, nagu sügise `puole on, süda `päeva aal kohe pime VMr; tuleva nädälä lõpe puale aja kaarad maha Kod; om küll joba kevade poole, aga tuule om iki viil kül`mä Hel; joba nakass talve poole `säädmä Ran; mis no<sup>o</sup> mul muud `uuta, ku_päiv otsa poolõ ja tuhn surma poolõ Har; koho `piimä teiti suvõ poolõ, ku\_`piimä lajalt käeh ol' Vas

4. väljendab kellegi toetamist, pooldamist `päiväd `kiskuvad sulase `puole (päevad lähenevad) pilt Lüg; ei ma `tohtind mette kummagi `poole `rääkida Mär; see oleks minu `puole (jaoks) küll ia asi olema Koe; kelle poole sia tunnistet Krk; oiab iki oma sõbra ehk `tutva poole Ran; enne kişk pereme poole, nüid kisub sulase poole (teenijast) Nõo; kõik olliva Aadu poole, tädi ja opetaja ja esändät-emändät kah Rõn; kohuss om su_poolõ, sa saat õks `õigusõ Har; kiä [matuserongile] `vasta tulõ, sis ko õks om sääne jumala poolõ inemine, sis jääß `saisma - - ja mälehtäß `hiinge Se

5. teat omaduse poole kalduv siel olid `rohkebb niisugused `kehva `puole mihed neh; jää oli igä `norga `puole viel Kuu; meil oli ka vana `puole laev juo - - aga sie `seilas VNg; Mul oo see olemine tundmine täna na sandi poole Kaa; ilm just väga jahe põle, aga ta on külma `poole Kei; nesust `piene `puole lafid olid Kad; miul sedä rõõvast om napi poole Krk; `täambä om lepe ilm, `pehme poole ilm Ran; temä om säräne tuema poole, istub nigu nui jälle Puh; vedelä poolõ lumi ol' sadanu Võn

II. adv a. väljendab suunamist, suundumist *vanamuor käis kodu iga üöd, aga siis - - `räägiti`mitmete`puole, enamb ei käind kodu siis VNg; Vahib kahele`puole pia`laili`otsas IisR; edevä`poiga, tämä igäle`puole toppi, kuhu`tarvis ei ole Vai;`keera paremale`puole Kul; ega siis ma`kõikis`puole koa saan mette Aud; Teda`kiški ei`kutsund ja mind`jälle igale`puole`kangešti kutsuti Amb; vat mina ei taht igasse`puole VMr; kummeljid täis, kõegele`puule ajas`teisi KJn; sinna tetti egä keväde katess poole`jõkke aid Pst; sa jooset`kargat ütess poole ja tõisess poole Krk; kolme keelega`ol`li [juuksed] palmitsedu, tõene plett tõesele poole Ran; ku edimäne tijaarg`vasta tuleb, siss käänä sa korale poole Puh; ku ma saa aid`viirde, siss ma tiia esi, kummalõ poolõ ma lähä Ote; mina es näe, kohe`polõ tiä läits San; no^o olõt`mitma tija haru pääl, no<sup>o</sup> ei mõista koolõgi poolõ minnä<sup>o</sup> Har; tõõnõ läts`hüäle poolõ, tõõnõ läts kuralõ poolõ Vas*

b. piltl valmis *Sain`suure`surmaga ka oma`asjad ühele`puole Kuu; saeme`tõõga ike ühele`puole, nüid oo süda rahu Mär; olõss no^o viil`põuda ollu, siss saass tüü ütele poolõ Har*

poolekelle pooleli maja on poolekelle, ei ole`val`mis Pil

poolekil poolekil Khk Mär pooleli töö oli poolekil Khk; sii oo poolekil alles, kis teab, milla`val`mis`saabki Mär **Vrd** poolikul

poolekile poolekile Khk Trv pooleli einaniit jähi poolekile Khk; sii asi`jäie poolekile Trv **Vrd** poolikule

pooleks pooleks VII Pöi Muh/`p-/ Emm Rid Mar Mär Vän Hää Ris(-e) HMd Pee Sim Plt Pil, puoleks Kuu/`p-/ Ris JõeK JMd JIn Koe,`puõlõks Khn, pooles Mar Kse Var Aud Tõs(-e) Ris JJn Ksi KJn Vil, pooleks Tor Kod/`ua-/ Trv(-e) Krk Hel hajusalt T, poolõss Har Vas

1. kaheks osaks; kaheks osaks katki *Põll kärises`keskelt otse pooleks Pöi; suur puu`olli`pooleks läin Muh; vähä nagu muðu`prõksatas ja oligi pooleks Mär; Kuivad õled`löödi`keskelt`kirvega pooles ja`pandi loomale`alla Kse;`lõikas õõna poolese Tõs; jagasid talu pooleks Tor;`tõmmas kõie poolekse Ris; võta lõng`pasmaste`kaupa pooles KJn; teeme pooleks, puul`miul, puul`siul Krk; võtame selle`rõiva siit kottalt pooleks, saab ütevõrsi mõlembile Ran; puu kang`läits pooleks nigu`lopsti jälle, aga raud kang`ei lähä Nõo; es ole nemä`ihne, nemä anniva suupala ka pooleks, ku muud es ole Rõn; mi,`piami see raha poolõss jagama, mi<sup>o</sup> olõ siihn`üüsvõrra`aigu`tüütänü Har || tõnnissepääväl oo lehmäpõhk kua`pualess (poole peal) Kod*

b. (piltlikes väjendeis) *Kas kurat`keskelt pooleks, aga tämä`järke äi anna, nii`kange Pöi; Löö pooleks, saab kaks karjapoissi (pikast mehest) Emm;`Küntagu mind või obustega pooleks (õeld oma õigsuse kinnitamiseks) Hää*

2. **a.** kahes enam-vähem võrdses osas *Pane pooleks`veega, siis`aitab [õunamahl]`juua küll, muidu on liiga apu Pöi; Kui`pakse`kapsid keedeti, siis`ol`li`tangudega pooles KJn; teräd - - mis jahvati, ol`lid kõlgastega pooles Vil;`kääk`k [tehti]`koorega pooleks Trv; Rake külä`popsid, neid olli pooleks suurde taludega Ran*

b. kahasse, kahe peale meil olid *paadiss`puoleks`vergud Kuu; pooles`einä sai tehä Tõs; Võta mio võrk kua oma käde`puõlõks`püüdä Khn; vennaga oli koht (talu) pooleks Pee; [hein]`tehti mõisaga pooleks, see oli mõisa maa, kus`eina sai teha Koe; kui`aina teit pooleks, siss`sait poole`endäle ja poole`annit peremehele Kam*

Vrd poolest:

3. pooleldi *päris mere kruusa kivid aad [võrgu]`kaela, pooleks`pikergused kivid HMd*

poolel poolel Pöi Muh LNg Mar Kul Kse Juu Krk, puolel Kuu/`p-/ Ris JõeK KuuK JJn VMr Kad pooleli; poole peal *Nendel oli sali veel vanu rugisi täis, teine poolel Pöi; see maja oo poolel; raand`o poolel, võta raand ika täis Muh; tõõ oo poolel Kse; asi on puolel Ris; nõu alles poolel Juu; ma rege põle teind siin, aga`vanker on mul puolel KuuK; kui linnas kuol puolel on, ega siis saa [maale]`tulla JJn; uut [maja]`viel ei old, sie oli puolel Kad; einätüü alle poolel Krk*

pooleldi

***pooleldi** *puoleldi* JJn, *poolelti* Saa Krk poolenisti *karduled ol'lid poolelti ära mädanenud* Saa; *verivänts, nisuke puoleldi läbi`autud munad* JJn; *sij` jäi miul poolelti tegemede* Krk **Vrd** poolendi

poolele *pool|ele* Muh Mar Juu Jür JJn Ote Rõn, *-õlõ* hajusalt V; *puolele* Kuu/'p-/ Ris Juu HJn KuuK VMr, *puõlõlõ* Khn

1. *pooleli*; *poole peale ühe`talve kävi* [koolis], *toine jäi`puolele* Kuu; *su viht jäi poolele* Muh; *kus tä külbi poolele on jätnud, seal on külbi rõnd* Mar; *Õhta käe, jätäme tüe puõlõlõ* Khn; *kaup jäi poolele* Juu; *maja`jäigi puolele* HJn; *jõi pudeli poolele* JJn; *tüüriku latak om tüü`poolele`jätmu* Rõn; *mul jäi poolõlõ tuu`tarõ`mõskmine* Urv; *tu jutt`jäie no`poolõlõ* Har; *üis`poolõlõ tett kleit ol'l, tuu`ol'l sälah* Plv; *kudi ka`viisa, jätt poolõlõ* Se

2. *poole nüid saavad tööd ühele poolele* (valmis) piltl Muh; *üppavad pähe ja õlale ja igale poolele* Juu

pooleli *pooleli* Khk VII Mär Vig Mih Tõs Vän Hää Saa Amb KJn Hls Hel TLä Kam, *pooleli* Koe VMr VJg, *puoleli* Hlj Lüg Vai

1. *lõpetamata; poole peal(e) sie tüö ei õle viel`valmis -- jäi`puoleli* Lüg; *jutt jähi pooleli* Khk; [maja] *seesab juba`mõnda`aastad seda`viisi pooleli* Mär; *sa`jätsid kõhu pooleli* (tühjaks), *siin`polndki leha* piltl Mih; *kohos jäi pooleli, põln`kõiki tunnistuse mehi siäl* Tõs; *ega ma saa oma tüöd pooleli`jätta* VMr; *oh sina vana sõnnik, viid vaka pooleli* (poole pealt) *ära, kas sa ei nää täis noppida* VJg; *mul`kanga kudumene pooleli* KJn; [vihm] *es lase* [heina] *ärä tetä, pooleli`jätt* Hel; *sigä -- nätsitab mõne`kartuli ärä, jätäb pooleli* Ran; *õlli`jäänu kuul`täl pooleli, ku esä`kuuļi* Puh; *mul oli kaararõuk pooleli, ma`s ärä`tulla* Nõo **Vrd** *poolel, poolele, poolile*

2. *poolenisti täis`laine läks nii`suureks -- kaks kord`viskas`paadi vett`puoleli* Hlj

pooleline *pooleli|ne* g *-se* Rei Tor; *poolõli|nõ* g *-sõ* Rõu Se

1. *teat mõõduline vms kahe pooleline lõhha viht* Rei; *türgi kaer oo ühe pooleline* Tor; *toobilinõ vai poolõlinõ* Rõu

2. *-poolne, -võitu tä om sääne kidsipoolõlinõ, kidsikene sääne* Se

pooleliselt *pooleldi pooleliselt`kõlbass, pooleliselt ei kõlba`kah* Plv

pool|ema *võðrasema puuļ`immä, olõ õi uma imä* Se

poole|mees 1. *poole talu omanik pualemed -- tõene eläb tõhel puuļ`majan, majad õlid pualeess ja laadad pualeess; sij`pualeme elo ühe aseme piäl_o`põrgu elo, siäl ei mõessa kõnelda ei õiendata* Kod; *minu isa ja ema olivad ka poolte pial siin Araka talus, poolemed olivad* Pal; *kaks poolemeest -- varastasivad sia ärä* Äks

2. *pooleteramees Mei oleme seel`suure koha pääl`puolemiheks, eks sis midägi igä sügüsül saa* Kuu; *puolemies -- kui`tõise`krunti võttab`endale kasutada -- peremies saab`endale`puole`saagist* Lüg

3. *noodavedaja Oli ka neid`joukambi mihi, kes`valmistid`nelja mihe`pääle`nuoda, siis pidi ottama`nuoda`veule viel neli`puolemiest* Kuu

poolen *poolen* Nõo, *poolõn* (-uo-) Lei

1. *pool`nemmi`polõn* (nende pool); *kumbas poolõn om šii`k'ülä* Lei

2. *poole Ommukus poolen om tu ilm, mes tä om, aga õdagus poolen pistäb jälle sadama* Nõo

poolendama *poolendama* Iis/-uo-/ Trv TLä, *poolõndam(m)a* Krl/-õmmõl/ Rõu Plv Vas *poolitama*; *ka tükeldama mis sest leivast siis puolendata, ku enam`ükski ei süö* Iis; *poolendame sij`maa ärä* Trv; *tol kõrral`õlli Aruaia vanan olemisen,`õlli iki terve talu, es ole tedä*

poolendedu Ran; *poolendame* ärä *selle raha* Puh; *mi_sä täst iks poolõndõt, tä om niiki väikõni* Krl || (*paksu toidu vedelamaks tegemisest*) *süü poolõndetuisi upõ; 'kapstit vaia poolõnda'* Rõu
poolendi pooleldi *Aastavahetusel* (sajandivahetusel) *ol'le viil vanu urtsikit, mes poolendi maa sisse ol'le tettu* Nõo

poolene *poole|ne* Khk Mar Pal, *puo-* HJn, *pua-* Kod, *g -se* poolt ühikut omav *ons see koit' naelane või poolene* Khk; *kuu akkab kahanema, 'esteks oo tä veerend kahanend, siss oo tä poolene* Mar; *kahe ja puolene olin* HJn; *ühele 'tütrele ainin 'seitsmese 'kanga, tõesele kolme pualese* Kod; *sigä oli 'aastane ehk poolene, kui oli vaja 'aeda 'panna* Pal

pooleni *pooleni* Hää Kod/*-ua-/* Vil Trv Hel

1. *pooleli maja on pooleni* Hää; *tämä jäeb pualeni, sij jutt* Kod; *Maeas said mõned toad 'val'mis, muist jäid pooleni* Vil; *miul om prilla suka pooleni kudade, ei ole 'langa* Hel

2. *pooleldi lehem minul pualeni 'lõpsmätä* Kod

poolenist, pooleniste *poolenist* Khk; *pooleniste* Nõo Ote, *poolõ-* Võn *poolenisti poolenist täis* Khk; *kallati tuu liim pääl ärä 'tünni ja 'lahti sääil pooleniste ärä 'jahtuda* Nõo; *ku 'kapsta joba pooleniste 'pehmess saiva, siss 'suurma pääle* Ote

poole|ratta pl *poolringikujulised pilud Pooleratta on üits sort pilusid* Hls; *miul om pooleratasteg ame; meestel ka olli pooleratta amedel ehen* Krk

pooles *pooles* Khk Mih, *'pooles* Jäm Khk Kär Kaa, *'puoles* Lüg postp, *adv pool tänä on 'lõuna 'iljast jäänd, päiv on juo 'õhta 'puoles* Lüg; *mine_nüd 'oue, vaada, koes 'pooles ragettisid üles visatast* Jäm; *igas pooles pole rohi ära 'kõrbend mette; ei seisa 'kuskis 'pooles, justkut tuliste süte pael* Khk; *igas 'pooles on oma keelemurre* Kaa; *toa 'pühkimine oli pulma lõpupooles* Mih

pooleski(d) *pooleski* Kaa Pha, *'pooleskid* SaLä Kaa Põi Muh Emm Käi, *pooleskid* Jäm Ans VII *sugugi ei ta_p taha selle ema 'seltsis 'olla 'pooleskid; pole 'kuiva 'kohta pooleskid* Jäm; *'kuula, mis sa räägid, see pole 'pooleskid tõsi* Khk; *tä_p nää änam 'pooleskid* Mus; *Ma äi kannata pooleski meresõitu* Kaa; *nii tühine rugi, pole rugi pooleskid* VII; *'sõnna ma_p tule mitte 'pooleskid* Muh

poolest *pool|est* hajusalt S L, HMD JJn Ksi Lai Plt Pil KJn Trv Hls Krk Puh Nõo Ote, *-õst* V(*-uo-* Kra); *puolest* Ris KuuK JMD Koe VMr VJg Trm, *'puolest* R(*-ua-* Hlj)

I. postp 1. *seisukohast, millestki lähtuvalt üks aru (arvu) 'pualest ole neil ikke 'palju 'luami* Hlj; *ta oli ise vist 'sündimise 'puolest 'pohlagas* VNj; *põllumaa õli 'muidu 'mulla 'puolest ia, aga arimatta maa* Lüg; *'ammeti 'puolest on ta 'rätsep* Vai; *kasu (kasvu) poolest pole väga pikk mette* Khk; *Raha poolest see mees võib selle maja ää 'osta küll; Immu poolest tahaks vahest 'turska 'saaja* Põi; *toidu poolest me oleme ühna rikkad* Muh; *mustreestas ta ika on nime poolest Käi; 'mõistuse ja olemese poolest oli teiste naerda ja 'narrida* Rid; *teine oo jälle paha loomu poolest* Mar; *ega ta keha poolest nii nõrk põlegi* Mär; *toedu poolest oleme rikkad ja 'riide poolest 'vaesed* Tõs; *'silme poolest ma võin kõik ää teha (nägemine on hea)* Aud; *aja poolest 'võiksin küll tulla* Ris; *tema enesest põle suurt võttagi liha puolest, aga supi maitset saad nendest (merihärgadest)* KuuK; *temal on küll elu laste poolest 'lahke (muretu)* JJn; *ihu poolest on ta 'terve* Koe; *'uastate poolest võiks jo viel tüöd teha* VMr; *Pialmine kivi paksuse poolest alla kuutteist tolli ei kõlba (veskikivist)* Trm; *ta olema 'niske alandlik kõege oma 'tarkuse ja au poolest* Ksi; *kui suured ärjad, on jõu poolest tugevamad kui obused* Lai; *olin metsavaht, oolt oli paelu, oole poolest oli räbal amet* Plt; *aja poolest võis tulla* Hls; *temä om sõnade poolest tark, 'ütleb serätsit sõnnu, et tõesel jääb suu 'kinni nigu lõhn* Nõo; *Ma olõ 'tervise poolõst 'täämbä 'väega virril* Urv; *ao peräst olõss ma võinu mitu kord su_puul 'kää,ü, a jou poolõst ei*

poolest

saa minnä[?] Har; om iks ilosampa ja ilotumpa ja niisama inemise[?] õks näo poolõst (mustlastest) Vas; kõrrõ poolõst hää rügä, a pääd ei olõ midäge Se

2. pärast, tõttu Ia (hea) `puolest `katsusin vanainimest `aitada, nüüd pärast viel sugulaste `silmis paha `pialegi IisR; läks viha poolest ari punaseks Jäm; Minu poolest kas tehku vei jätku tegemata Kaa; Mõned [kalad] `moole ka, ea mehe poolest Pöi; minu poolest tulgu kes tahes Muh; üsna sõbramehe poolest Emm; teen sole sugulase poolest odavama innaga Mär; Vedimuste poolest jäävad kõik tööd tegemata Han; armu poolest annab `sulle JMd; põrmatu liistu, nii om ilu poolest; ma avide sut nindasamati ää inimese poolest Krk; ärä mureta `sijjne poolest, kui miul nüid jakkub, küll mia anna Puh; ta pedi - - sugulusõ poolõst mullõ hobõst `andma, aga näet, Uralõ and ennembi ku mullõ Har; mu[?] poolõst võit tulla[?] Vas

3. poolt `saapad, munder, sinel ja müts `saivad ikke `kruonu `puolest Lüg; Vanasti sai - - jalavarjud keik kodus omapere isaste poolest valmis tehtud Kaa; mool oo koa üks `muistne kasukas, küll ta mu poolest ikka `kiskumata (kandmata) jäeb Muh; valla poolest siis `viidi nendel `kraami `sõnna (vaestemajja) Mar; vii minu poolest ka tal pal`lu tervist Ris; `mõisa poolest olli ant sij einämaa; `kohtu poolest om temät mitu `kõrda rahvit Krk

II. (muud juhud) a. poolt meele `eega saab ägast poolest `õigu; `kiusab ägast poolest, p`lahe oma põllalt ka läbi `keia Khk; tuust puolõst (sealt poolt) Kra b. pooleldi poolõst lubaäs Vas c. pooltki mul ei ole poolest toda `jõudu Ote

poolest: pool|est Trm MMg Lai TMr Võn, -õst Võn Kan Rõu Röp Se; puolest VMr Kad Iis, `puolest Lüg IisR Vai; pualest Kod pooleks `Näljaga `puolest sai talv läbi elatud piltl IisR; tappasivad `ärgä `vällä ja jagasivad liha `puolest Vai; ais `murdus kohe `keskelt puolest VMr; pualest (kahasse) `einä tegemä Kod; `raidus `vasta kas vai nui poolest MMg; mõtsavaht `lasknu tolle üksile kolm `pauku, ega paogu `aigu lännü poolõst, nuu tük'i kah Võn; panõ poolõst `piimä, poolõst vett Rõu; `lõikass poolõst Se

poolest: `puolest Khk Kär Kaa Pha sugugi sedasi kummargil ep või kaua `puolest `olla, teeb pæe kohe `aigeks Khk; sa pole ju `poolest magand Kär; ta pole nii ull `poolest mette Pha Vrd poolestkid

poolestama poolestama poolitama poolesta leib ää Kse

poolestkid `poolestkid VII, poolestkid Muh Phl sugugi ma\_p tea `poolestkid VII; ma_s `oota poolestkid veel Muh Vrd poolest[?], poolistkid

pooleteme pooleteme poolitama pooleteme, pooless `võtme; ei ole vaja poolete Hls

poole|tera peal(e) pooleterarendil(e) ma `annan oma `krundi `puoleterä `pääle, `iõine tieb `viljäd maha ja sügise võttama `puolest Lüg; mõni annab oma kuha poole tera `pæele, äi taha ise maa tööd teha Khk; Läks ise `linna, `mõisa oli poole tera pääl Pöi; annab teisele pooleterä `peale, siis tehässe kõik pooleks, mõedetasse seeme kebädeks `vällä ja einäd ja põhod tehässe pooleks Mar; mõisa `andis `esti [maad] inimeste kätte pooletera `piale, vili `tehti pooles, pool jäi mõisale ja pool jäi selle töötigijal Lih; muist moad on teese kää poole terä peal Juu; tädil oli koht pooletera pial, sieme oli `este pereme poolt, põllusaak `tehti puoleks JIn; mina annin õma mua puale terä `piäle Kod; ol`lin pooleteräkse pääl - - pidäsin `põldu ja maad ja, aeasin sedäsi `päevi edesi Vil; talu `anti poole terä pääl Krk; mul tulõ ar maa poolõ terä pääle `anda, jovva ai esi[?] tetä[?] Se

poole|terakas pooleteramees siin olid pooleterakad sijs Pil

poole|terake(ne) pooleteramees suure taludel ol`lid keigel pooleteraksed - - pooleterake pidi poole vil`last ja keigest peremehele `anna Saa; Patasse `mõisas olime pooleterakest mehega Pal; temä om talu pääl pooleteräk; sääl [talus] om pooleteräkse sehen, peremijs esi `põldu ei

pia Krk; *pooleteräke, sji tegi põllu ärä ja peremehege`võtse* [saagi] *poole*ss Hel; *Põdral`olli* mitu *pooleteräkest* Ran; *Poolõteräkene aänd poolõ`vil`lä perremehele, puu!` jäi henele?* Har || *segarahvusest inimene pualeteräkene õlema, emä`eestlane ja isä`muslane* Kod

poole|tera|mees *pooleterarenti maksev talupoeg`Pualeteramees`andas`puale`viljast peremehele* Jõh; *Oli Tumas pooleteramees mõned`aastad, siis`ostis koha ää* Põi; *meie küläs põle pooleterämehi üht* Mar; *aeotiselt oli võtn näid`sinna pooleteramehese, saagi sai poolese* Aud; *äit võttis -- omal pooleteramehe, isi läks raha`teenma* Saa; *vili soab pooleks`võetud, pool soab peremele ja pool pooleteramehele* Juu; *pooleteramees sai poole vil`ja pereme käest omale töö eest* Trm; *pooleterämijs pidäs talu, tei kõik talu tüüid ja maäs peremehele poole saagist* Ran; *sa võta ka`hiindäle poolõterämiis* Se **Vrd** *poole|terake(ne), -teräline*

poole|teräline *poolõteräline* *pooleteramees* – Plv **Vrd** *puoleteräkline*

poole|ti *pooliti* *teenekord teed maha, [luste] on pooleti rukkiga* Lai

poole|toimne (*teat kangakude*) *särgi ülalmine ots oli`toimne ehk poole`toimne, teist küljest oli teist`moodi* Jaa; *poole`toimne saab kolme niiega, teine pool oo`toimne ja teine pool labane* Kse; *poole`toimse lõksud, kellega pooletoimist teeme* Aud; *poole`toimset kojutakse kolme niiega* Hag

poole|toobine 1. a. *pool toopi mahutav toobine ja poole toobine pudel* Kse; *ükskord`leitsid aida trepi alt ühe puoletoobise pudeli* Jür; *üks tuabine kruus, tõene puale tuabine* Kod **b.** *pooletoobise mahuga (viina)pudel`Puale`tuobisega pidasime`liigud ära* IisR

2. *kolmveerand pikkusega püksid Maa`poisid`kandasivad`puole`tuobisi, linna omad ei kand* IisR; *Pooletoobitsed olid kodused püksid* Tõs; *Pooletoobised püksid on, kui sääred on poolest saadik allapoole`põlvi, nagu poisikestel vahel`tehti või meestel sui ajal mõne tüü juures* Hää

poolgas`poolg|as** Muh Kul Mär Lälõ Pälõ Tor Ksi, *puu!g|as* Hää, *puõlg|as* Khn, g -a **a.** *pohl`poolgad kasuvad`tortis, suured`poolga tordid ühna* Muh; *lähme pühaba`poolgud`õisma;`poolgad saavad odraga`seltsis`val`mis, nüid odrad`val`mis,`poolgad koa`val`mis* Mär; *ma nopin`poolgaid* Vig; *jõhvigud ja`poolgud oli`ermsast* Kir; *ma`keetsi`poolgatest`moosi* Tõs; *lepa kooredaga sai kollane [värv],`poolga`va`rssa sai`sisse`pandud, see teeb ka ikka kollakaks* PJg; *puu!ga õiedest saab ää tii* Hää **b. (*väliskohakäänetes adverbiaalselt pohlade korjamise kohta*) *me läksime`poolgule* Muh; *poolgad oo`val`mis küll juba, lähme`poolgale* Mär; *Kas sa oled`poolgul ka kõind* Mih; *lähme`puõlgalõ* Khn

-pooli **Ls** *karvupooli, katsipooli, kõigipooli, pahepooli, hüvipooli*

pooli|aju -aju Tõs, -ajo Vig, -au Han (*kolme päeva sulasest või sellisest tööst*) *Oli`mõisas pooliaiu;`Pailud kõisid pooliaiu töös, siis said pool nädalid kodu töös`olla* Han; *pooliaju sulane teeb kolm`päevä peremehele ja kolm omale* Tõs

pooli|jao (*töolisest, kes nädala peremehe juures, teise kodus töötab*) *poolijao sulane; kas teil`sulised ka oo, kas oo ü!d või poolijao* Mih

poolik`pooli|k Pst Võn Räp, g -ku VII Põi Muh Emm Phl Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Saa Kei Juu Trm Pal Plt Pil KJn Trv Hls Hel TLä Kam Plv, -gu Jäm Khk Rei Krk Rõu Vas; *puoli|k* Ris HJn JMd Koe Kad VJg Iis, *puoli|k* Jõe Hlj, *puali|k* Kod, g -ku; *puoli|k* Vai, g -gu Kuu

1. *pooleks tehtud; poole peal olev poolik tuhlis jähi laua`peepe; lapsed sõid pooliguid`õuni* Khk; *ma võta selle pooliku leiva* Kse; *tõivad kiriku juurest`altari pealt pooliku`küindla* HJn; *vana`ernelgi jäi kua poolikid teri järele* Trm; *ma\_i taha`leibä poolikuss tetä; üits poolik leib om alle söömäte, mis sa sel`tervest jälle`ürgät* Krk; *rehe tarel olliva poolikud ussed,`päälmäne`olli suidsu`väl`lä`laskmise uiss, alumane`olli`lämmä`oidmise jaoss* Ran; *meie*

poolik

ütteleme nüid `õkva kõvan sõnan ja kõva tähtega, ega me poolikit sõnnu ei kõnele pilt Puh; poolik väits, puuļ' ärä `murdenu Kam; poolik annom Vas

2. lõpetamata, pooleliolev; mittetäielik; mittetäisväärtuslik jättis töö poolikuks VII; See (aia tegemine) oli kõik üks poolik asi, lehmad olid `väljas jälle Pöi; poolikut `seltsi (segatõugu) `lambad Phl; ta teeb ikke poolikud `moodi, jätab [töö] kättä pooleli Mär; kavva ta poolik seisab, peab ära lõpetama Hää; see on üks puolik tüö JMd; sie asi on kõik nii puolik VJg; sij' ame om `alla poolik Trv; mul om kähen pal'lu poolikid `tüüsid Hls; ošt pooligu maja ärä Krk; poolik sulanõ (kolme päeva sulane) võõdass Plv; unõtamma om nigu üts poolik sõna, tävvelik sõna om unõhtamma Röp

3. subst pool (hrl liitsõna järelosana) pää `puoligud `läksid siguelle ja kanuelle, aga sava `puoligud, nie ige `süüdi ja `läksid `tündri ka `suolamisele (kalast) Kuu; `jõulu `päandi siapia `puolikud kerikselle Hlj; me olime sääļ `õhta pooligul Khk; Sügise poolikul oli vilja koristamine Kei; ta magas `terve ommiku puoliku JMd; and mullõ leivä pooligu Rõu

4. pooletündriline nõu; ka pooleks lõigatud suurem tünn Sai `suolatud `silku kohe `puoligu täüs `kerraga Kuu; üks nõu oo veerend, teine oo poolik, kolmas_o `tünder Muh; poolik, `veiksem kui `tünder ja veeränd on jälle `veiksem kui poolik Juu; mul on mitu `tühja silgu puolikut JMd; ieringe pualik, pualeess lõegatud sij' pütt Kod; seda `poodi ei old, kus silgu poolikud sees ei olnd Pil; [tal] `olli eeringe poolik võid täis, ega ta esi es täi süvvä, tolle ta müis ärä Nõo || ühest puust õõnestatud nõu vaia vili sinnä `poolikuhe panda?, sinnä ei_saa_hiire_manu õi? Har

5. pooleliitrine pudel viina kolm `puoliku viel sai `laualt - - ärä `korjada Lüg; Kas teeme laupäeva õhtu puhul ühe pooliku Mar

Poolik poolik Võn, g -ku Lai M, -gu Krk Lut(-uo-), -ke Nõo Kam Ote, -kõ, -gõ San hajusalt V; puulik g -ku, -ke Kod lehma nimi a. (laupäeval sündinud lehmast) Poolik, `puuļbe `sündünü lehm Hls; pühäbä Pühik, `iispä Eesik - - `puuļba Poolik Nõo; puuļ'pääväne um Poolik Rõu; puuļ'pääväl `sündünü `lehmä nimitedi Poolikõsõst Plv; anna Poolikõlõ `mõškmitt pangiga ette Se; puuļ'pävä sünnünü? um Puulik Lut b. (valgete külgedega lehmast) Puulik one pugala kül'jegä, kül'je piält `valge Kod; mušt lehm `val'gide `kül'gige om Poolik Trv; kel puuļ' magu `valge olli, sij' olli Poolik Krk

-poolikas Ls kodupoolikas

poolikul poolikul Muh Rei/-gul/ Tõs Hää HMd Plt Hls Krl, puolikul Lüg/`p-/ Ris JMd pooleli, poole peal(e) sie tüö ei õle viel läbi `tehtud, on viel `puolikul Lüg; kellel ta (heinatõõ) poolikul oo, sellel oo alb küll Muh; Kui pooligul töö `körva `panna, siis `jääbkid Rei; `kohtu asi oo veel poolikul Tõs; poolikul ei vôi kedagi jätta Hää; kleit on poolikul (õmblemisel) HMd; meil om rüä `lõikus poolikul Hls; es saa periss täis, poolikul alle; me jätim einäteo poolikul; kaup jäi poolikul Krk Vrd poolekil

poolikule pooli|kule Muh Mär Tõs Tor, -kulle Juu, -kulõ Krl, -gule Rei; puolikule Ris Koe, `puolikulle Kuu pooleli, poole peale ega se jutt loppu - - sie jäi `puolikulle Kuu; vilja `toomine jähi puolikule `jälle Muh; õppis näh, aga see jähi pooligule Rei; töö jäi `sinna puolikule Mär; jättis mõne töö puolikulle `jälle Juu; asi jäi seekord puolikule Koe; tüü jäi puolikulõ Krl Vrd poolekile, poolikuli

poolikuli pooleli kao tegemine jäi poolikuli San Vrd puolikule

poolikulla poolikulla, -a? Har Rõu Vas Se pooleli ma `käve kängsepa puuļ, `tahtsõ `saapõid `osta?, is saa, kõik' ol'li poolikulla; timäl hain viļ poolikulla, ristikhaina omma `tuuṛa? Har; läki `tüüle, tüü om poolikulla Rõu; tarõ om poolikulla? Se Vrd puolikõlla

poolikult *poolikult* Mär, *puoli-* Lüg/`p-/ Ris poolikuna, mitte täielikult ei `ütle sõnu `täiest `vällä - - lueb `puolikult Lüg; *kudas ma poolikult annan so kättä, ma teen ikke ilusti `val`mis* Mär

poolikune poolik *ta alle poolikune, ei ole `valmi* Krk

poolikõlla pooleli tüü`jää *poolikõlla?* Se Vrd poolikulla

poolildõ *poolildõ* Har Rõu Plv Vas pooleks *ennemustõ ollõv vana`juuda?* *riistiinemiisiga poolildõ `käänü?* Har; *võtame seo upiñ poolildõ* Rõu

poolile *poolile* pooleli – Vig

poolima: `poolima, (ta) *poolib* Jäm Khk VII Rei Mar Vig Han Tõs Tor Kos; `puolima, (ta) *puolib* Koe VJg, `puolib Lüg IisR poolile ajama *Lapsed, ruttu `puolima, `viimase panin `surnuka `sisse IisR; ma aspelda ning pooli `lõnga Khk; mõni poolib einputke `peale, roog jookseb paremine* Mar; `poolis *lõngad ää* Tõs; *niit poolitakse pooli `piale* Kos; *puolin `niiti* VJg

poolima: `poolima, (ta) *poolib* Muh Kse Aud PJg poolitama; osadeks jagama *talud\_o* *ennast ää `poolin; ruki kahlud oleks soan riialas ää `pooli küll* Muh; *enne olid õle katused. vihud `tehti `pistese, `ööldi, et `õl`gi `poolima, suurest õlest `tehti* [väikesed] *vihud* Aud; *Nad poolisid seal nüid vanatädi varandust; `poolis ära, pool teesele ja pool teesele* PJg || *kui katust saab `tehtud, saavad õled poolitud* (tasaseks lõigatud) PJg

poolima: `poolima, (ta) *poolib* hajusalt L(`poolma Vig Mih), Amb/-uo-/ osatama, teise sõnu kordama *ta poolib aga `peale* Mär; *mis sa poolid - - räägid teese sõnu `ümmer* Kse; *See sõnade `poolimene oo kiuslikkude inimeste mood; Teisel oli nutumaik suus, aga tä `poolis ikka* Han; *Ma ei kannata, kui sa mu sõnu poolid* PJg; *mis sa puolid neist sõnadest* Amb

pooline: *pooli|ne* g -se Jäm Mär, -tse Trv Pst Krk Ran Nõo Kam San; *pooli|nõ* g -tsõ, -dsõ San hajusalt V; `puoli|ne g -se hajusalt R (hrl liitsõna järelosana)

1. millegi pool küljes või suunas paiknev *pohise `puoline ja siel on `louna `puoline* Kuu; *peseb ja `tuhrab `puhtast liha `puolised nahad* (naha lihapoolse külje) Lüg; *tolle veerevao põllu pooline kül`g tehti äkilisemb, et ussid es saa üless ronida* Ran; *nüid om tu tornipooline ots ka ärä tettu* Nõo; *põña poolitse tuule `loetass üks kül`membä kui `lõune poolitse* Kam; *Rõugu poolidsõ rahvass läts üless `Haaniss poolõ* Rõu; *lõunõ poolitsõ poolõ puuld `aase `pil`vi üless* Plv

2. kellestki lähtuv, kelleltki pärinev *oma sugulastele ja `kaigile mihe `puolistelle pidi sis* [pruut] *`kinkima* Kuu; *siis `läksiväd `peigome `puolised `jälle `pruudi talu pühäbä `ommiku* Lüg

Vrd poolne

pooline: *pooli|ne* g -se Jäm Khk Tor, -tse Tõs *teat poolitäitest koosnev kahe pooline lõhja viht* Khk; *kolmepoolitsed vihid* Tõs; *kahe poolisese* [lõngavihti] *oo kaks `pooli `ühte `aetud* Tor

-**poolis** Ls kodupoolis, suupoolis, toidupoolis

poolis `poolis Kaa Põi adv pool *Seda\_p tee ükskid ing, kus poolis me oome oleme* Kaa; *Seda `vihma pole egas `poolis `õhti olnd, see oli nii kohati* Põi

pooliskid `pooliskid Kaa Pha VII Jaa Põi sugugi, üldse mitte *Ma pole `pooliskid nõnda `rääkind* Kaa; *ta ei näind `pooliskid* VII; *pole vanamad seda tahtnd `pooliskid* Jaa; *poolvillane kanngas saadeti juba vabriku `värvimisele ning `uhtumisele, aga `enne_s ole seda `pooliskid, kõik pidid ise käsitsi tegema; `enne pole `pooliskid eli olnd mette, `peergudega oli* Põi

poolist: *poolist* Jaa Põi poolt *igast poolist said `süia* Jaa; *Egast poolist polnd `sõuksi kivisi leida mette, mis oleks tuulingukiviks `aitand* Põi

poolist

poolist: `poolist Khk Kaa Pha VII sugugi, üldse mitte *pärast tuli `väl'la, et Miina pole `poolist seel `olndkid Khk; Nad pole `poolist `ühte nägu Kaa; sa_p oia sigu `poolist, ära `purgend see karjama Pha Vrd poolistkid*

poolistama poolistama KuuK VJg/-uo-/, `puolistama Kuu Hlj poolt olema, pooldama Mes sa `tühjast viel `puolistad, kankkaul on eluaja old; Sie emä `puolistab oma `poissi, kui sie `koerust tegeb Kuu; kui üks vanem last karistab, siis ei tohi teine poolistada KuuK; ta puolistab alati oma `lapsi VJg

poolistkid `poolistkid Khk VII sugugi, üldse mitte äi see asi\_s ole `poolistkid nõnda Khk; mis külas `käimine see ega `õhta on, kodu seisa `poolistkid VII Vrd poolestkid, poolist:

pooli|sõnu poolikute sõnadega; napisõnaliselt mõni räägib poolisõnu Muh; laps räägib alles muðu pooli sõnu, ega ta `rääkida `oska veel Mär; Nii poolisõnu kutsus mind peole, aga ma ei lähe Vig; õpetaja ei ole rahul, et laps poolisõnu loeb Hää; ta pooli sõnu ütél, periss tävvest ta es `ütte `vällä Krk; sa_It harinu nii `puuüli sõnnu lugõma Har

poolit|aiga|sulane pooleaja sulane meil um poolit`aiga sulanõ, nu läts umalõ nädälile Vas

poolitama: poolit|ama Khk VII Mär Lih Tõs Tor Trm Plt KJn Trv, -amma Har, -eme Krk San; puolitama Koe VJg Iis pooleks jaotama kes seda akkab poolitama, võta juba `tervelt Khk; õle vihud sai -- jälle ää poolitud ja said jälle `kambre ja tubade või maja `piale `pandud Lih; poolitasid rugi poolese Tõs; ta puolitab kõik asjad alati oma vahel VJg; mis tast poolitad KJn; pooleteräksel poolidets ärä vii; einämaad om `vällä võet, sedä ei poolidede Krk; timä jäi nuid (kartuleid) poolitamma, ma\_`tul'li umma tñd Har

poolitama: poolitama Mär Var Juu osatama, pilkama ära poolita teist, ole parem vait Mär; mi_sa poolitad tesest Juu

poolitama: poolitama poolt olema, pooldama mis sa tast poolitad Kad

poolitama: poolitama poolima akkas `lõnga poolitama, poolitas `õhta läbi Juu

poolite poolite Ran Nõo, `puolite Lüg, puolte Kod

1. pooliti, osaliselt mõni `olli täis sulane, mõni `olli poolite sulane, kolm `päivä `olli peremeel, kolm `päivä tei `endä tñüd Nõo

2. pooleks; koos; kahasse küll õli jänessenahk, `pelgäb, jänessitegä puolte võsun Kod; om saanu poolite `aina tetä -- Konuri luht `olli meil mitu `aastat poolite tetä Ran; pane musta ja `valge villa poolite, tuleb tume al'l; inemise eläsiva vanast sigadega poolite Nõo

pooliti pooliti Khk VII LNg Tor Trm Lai KJn Trv Hls Krk Puh Nõo, puo- Koe VJg Iis

1. pooleldi, poolest saadik, osaliselt tüdruk oli pooliti `röömus ning pooliti kurb Khk; töö on vahest pooliti `valmis VII; `ämmer on pooliti vett täis LNg; `ol'li pooliti `suilene, ühe nädali ühes `kohtes, teese nädali `teises (pooleaja sulasest) Tor; ta on juba puoleti nõus VJg; nõu om pooliti täüs Krk; pooliti talvel olli kotun, pooliti koolin Puh

2. pooleks; kahasse tegivad pooliti `eina Iis; Üks ea kõhurohi õli must `palsam, kas `sel'gelt võtta ehk viinaga pooliti Trm; need silmad tulevad jägada `varda pial pooliti Lai; temäl mõte `kohta pooliti võtta KJn; võit einä pooliti tetä Trv; siin ei ole kedägi teri, periss agantege pooliti; `villu panet pooliti, `muste ja `valgit Krk; küll sääl `olli ää aanamaa, ma\_less kas vai pooliti tennu, aga ma jäi `kaugess Nõo

3. poolikult mis sa nõnna puoliti reagid Koe; loeb pooliti, ta ei mõsta Hls

-poolitse Ls alapoolitse, katsipoolitse, veerpoolitse

poolit|sulane poolitsulane kolme päeva sulane – Saa

pooli|vokk vokk kangapoolide ajamiseks `puoli vokk tieb `käävi Jõh; pooliokid, sial oli ora läbi luhe augudest Tõs; poolioki, see oo se_sama oki mis teinegi, aga -- pooli ajamise jaos, täl

oo ainult luheraud sees Aud; mõni tegi `pool'e `ketramise okiga, aga meil ol'li ikki poolioki Saa; puoli vokk - - pannakse ora `kurku, kus pial pannakse pilleroog, saab `kanga poel `tehtud Ris; puoli vokal on kedra, kus nüör üle käib ja varras, kus pooli põhi käib JIn; pooli vok'k om mõnel kah, kos `ruuge `pääle lang tetäss Ran; poolivokk ol'l mõni vana vokk, kellega enämp es kedrätä, `tuuga teiti `puule Kam

pooljalg (teat pikkusmõõt) pooljalg, `kämbl'i `laius ja põial `juure Rid

pooljao|sulane pooljao (-jão) sulane kolme päeva sulane – Rid Kul

pooljoosku pooljoostes oh sa jummal, ku rahvass panniva läbi vil'läde ja mina kah puul'juusku iki takan, no kõik `tahtsiva lennukit nätä Ran

pooljoosten pooljoostes läits puuljoosten `müüdä, es `ütle minule mitte üits nih ei noh Nõo

pooljoostes pooleldi joostes loom - - sõrgib nii pool'joostes Juu Vrd pooljoosku, -joosten, -joosul

pooljoosul pooljoostes Teispere noorik oo viks ja kärke inimene, ikka toimitab pooljoosul Han

poolka → polka^a

poolkasuk(as) lühike kasukas puolkasukas on ülemalle `põlve, lühemb Jõh; `Valge kasuka `nahkadest `tehti puolkasukad, `kellega tüöl `käidi IisR; Poolkasukas oli `õmber õlade, `istus `kolde ees Põi; `perses saantik ol'li see - - poolkasuk, poolkasukuga ol'li parem tööd teha Saa; poolkasukas, lühike, kuue pikkune Hag; pihtkasukas, sie on sie puolkasukas, neesukene lühikene, ilma `riideta pailas kasukas VMr; nüüd jo naisil ka omma<sup>a</sup> piht'kaska<sup>a</sup>, poolõ `kaska^a, tobu `kaska^a Urv

poolkaudu pooleldi, peaaegu sie oja on puol'kaudu `ummuksis, `meierei `sol'gid `lasti `sisse Hlj; nüid ju puol'kaudu saksa põli JõeK; kui ei `jäksa `taßsida, siis vea sedasi nagu puol'kaudu järele ja puol'kaudu taßs Kad; aeab teinekord `pilve üless, vahel pool'kaudu nigu `pikse `pilve Lai; puul'kaudu sai lubat Trv Vrd poolkaut

poolkaut -kaut R(-kaud Jõh) Trm Lai = poolkaudu paat `lohkub jää `katki `raskusega, sa piad `vahtima, kui et `oska, siis oled puolkaut vajund; Neil [mere] `saabastel olid kohe `oite pikked `säared, et puolkaut kohe `püksüie iest ka Kuu; sie on `sündind lugu ka, puolkaut VNg; õetüttär mul õli käsi `tüöline ja puolkaut `õmblija Lüg; Vanaema oli puolkaut pime, kobamiste keppiga käis Jõh; mei olemo ikke puolkaut sugulased juo Vai; ta on poolkaut `aige Trm

poolkautu pooleldi paniskas - - tuleb nisukene puol'kautu unenäu `muodi `silmade ette üks iisik - - ja siis matab sinu luud `liikmed `kangeks KuuK

poolkihtu poolviltu `Roekad olid pool'kihtu ajaks `pandud Kaa; kaevu vinn on pool'kihtu Tür Vrd poolkiuhku

poolkihtumesi poolviltu Läks justkut peksasaand kuer poolkihtumesi üle karjama minema; Laev liigub vahest tuulega edasi poolkihtumesi Emm

poolkinnas sõrmeotsteta kinnas pool'kindaid `kañti karduli `võtmise `juures Mih

poolkiuhku pool'kiuhku poolviltu – Var Vrd poolkihtu

poolkiuhti poolviltu `koormas oo pool'kiuhti; pane siit pool'kiuhti läbi Kse; maea nurk läheb pool'kiuhti Tõs

poolkulussilla poolärkvel Ku_puul'kulussilla olõt, siss võit luu `painaja pitsitä\_külh; Puul'kulussilla olõt siss, ku ei\_maka<sup>a</sup> `õigõdõ, ei olõ^a `ülhen kah Har

poolkülite, -küli poolkülili sie rist on `nõnda puol külite `langend Lüg; ußs olli puul'küliiti seinä järel Krk; rohtaid om puul'küliiti Ote

poolküllüne poolviltune puul'küllüne aid Lut

poollane

***poollane** pl `poollased poolakas Poolamaal oo `poollased Mar

pool|lihvõldõ puu|lihvõldõ libamisi – Plv

pool|muidu tühise tasu eest *Kes see oma asja ikka kääst ää annab poolmuidu* Kaa; *Anti üsna poolmuidu ja raha tagasi* (öeld, kui midagi saadi väga odavalt) Emm; *Andsid selle hobuse küll poolmuidu* Mar; *tehti kõik pool muedu`mõisa* Tõs; puu|`muudu - - anni käest ärä Krk

pool|naist lapsega tüdruk *kel`tütrikul läts ol'l ollu?, siss toolõ ol'l sannan pant müts pähä,`üllti nii puu|naist* Har; *läts mehele, ol'l jo puu|naist; võtt puu|naist`hiindäle näitsikost* Se || *armuke puu|naist, ku miel ütš naanõ om laulatet un tõõnõ om pi_tulnu* (juurde tulnud) Lei

poolne `pool|ne Jäm Khk Pha VII Pöi Muh Kse Tõs Tor HMD Juu Plt, `puol|ne Ris JMd Koe Kad VJg Iis, g -se; puu|`ne Puh Nõo Har/-nõ/, g -se Hää Kod KJn, -tse hajusalt M(-l-) (hrl liitsõna järelosana)

1. millegi pool küljes või suunas paiknev *tõtkes - - punakas kala, ilma soomuseta, ämma`poolne lai; mere`poolne mets* Khk; *riidel oo üks pool ikka ühim`poolne ja teine pahu`poolne* VII; *tal on rukkid meie`puolse väl'la pial* JMd; *naela pia`puolne ots jääb augu`piale* Kad; *mes jääb järve puale, one järve`puu|ne; külä`puu|sed väl'jad one ike tõene mua* Kod

2. kellestki lähtuv, kelleltki pärinev *niid on emä`puu|sed sugulased, tädid ja tädilapsed; linniked sidoti miässele`kaala ja naessele vүүid peio`puu|sitele* Kod

Vrd pooline¹

3. teat omaduste poole kalduv *vanaduse`puolne inimene* Ris; *asi on siis alva`puolne* Iis; *ega esä es anna kellelegi midägi,`olli serände kiski`puu|ne inime* Nõo; *taa õks om kõva`puu|nõ* [puu], *ega taa kogumi hõel ei olõ?* Har

poolnik puu|nik|k Hel/-l-/ Vas, g -ku Krk, -gu Rõu, -ka Har/-l-/; `puõlnik Khn

1. rentnik või osanik *Puõlnik sai puõlõ raha ning laeva peremies puõlõ;`Puõlnik sai kümme-viisteist rubla reesist, puärsada rubla`tiens sui ää* Khn; *ta mul`puu|nik, meil om`taaga talu maa poolõss ja mi elämi üte katusõ alh; ma is joua maa moonamihe kotust ütsindä`petä?, siss võti timä`puu|nikass* Har; *haina`puu|nik* Vas

2. naaber *miu kõrvan elli miu`puu|nik, ütest`võõrusest käime; miu`puu|niku`pernan näkkusi`vällä minevet* Krk; *puu|nika käest läts`oõsma,`puu|nik ol'l lähükse* Har

poolpe → poolpäiv

poolpelt laupäeval `Puu|pelt ik tetäss karaskid Hls

pool|peonõ poolpidune *and mullõ kaõs säänest puu|piost`ündriku; ol'l rikass`pernaõ, a ar_`kuu|, puu|`piodsõ_sukakõsõ_`pañti`jalga* Vas; puu|`peonõ nuu|t Se

pool|pidune pruugitud, pooleldi kulunud *mul oli puolpidust`langu* Kuu; *neid vana puolpidusi`riidi one juo pali* VNg; *üsnä puolpidused`keñjad ans senele* Lüg; *kudas sia tänä panid sene puol pidose`kuue`selgä, tänä on jo pido* Vai; *Mu kamassid oo na poolpidused, aga selle suiseaja keivad veel ää* Kaa; *mool`olli pool pidune ratas* Muh; *poolpidosed`saapad* Kul; *Poolpidusid`riidid tuleb kõigil kanda, kui tööinimene ollatse* Han; *mul oo selle sepa`tehtud veel üks vikatigi, pool pidone, sii eena niidu jaoss* PJg; *põle uued egä põle üsnä vanad, siis on nad pool pidused* Juu; *on ühed puolpidused kingad* Sim; *õsõs puu|piduse`vankri* Kod; *igä riist, mis ju käsil on, on puu|pidune* KJn; *puu|pidutse`rõõva sel'lan* Trv; *Naid puu|pidutsid`rõivid jäi täl`ulka`järgi, a kis naid taht* Hel; *tuu jak'k om jo puu|pidune, egä ta enämb`vastne ei ole* Puh; *Ol'l umalõ mehele`ostnu ka_puu|pidudsõ`puksi?* Rõu || *kehvake, viletsake* Majapidamine vai *kedagi, eks ta üks puolpidune värk ole* IisR

poolpime 1. hämar tuba oli poolpime Tõs; see on nisuke töö, mis õhta poolpimedas saab tehtud, käsi kaudu Kei; puulpimedas kõrtsis tõi lusikaga mekki Ksi; pilvine ilm ja udsune, nigu puulpime ilm Ran

2. halvasti nägev minu väime õde oli kohe puolpime Kad; ta on poolpime, eks ta ikke nää Lai; tä ol' puulpimme inemine, käve korjamah (kerjamas) Rärp

poolpine puulpi|ne g -se laupäevane puulpise pääle ei või mea kedägi tüüd arvade; puulpisit tüüsit om pal'lu Krk

poolpistuline poolviltune puulpistuline aid ol' liuhka, tol es olõ? päälmidse otsa? ütepiku Rärp

poolpurjun, -purjunu poolpurjus olõ is ma juubunu, puulpurjun ol'i; karja poiskõnõ ol' puulpurjunu Har

poolpäiselt, -päisilt laupäeviti puulpäiselt tehti võidu; ku ma_pääkoolin käve, siss mia lätsil perrä jäie süüki, tuu anti saändõlõ puulpäisilt Har

poolpäiv -päiv T V, -päe Tär; poolbä Saa, puul|ba (-l-), -bä Trv Hel T V, -pe Hls Krk(-be) laupäev laubad es ole, lauba ol'i ikki poolbä Saa; mitu puulbat joba sadanu Trv; Puulpe kütetse meil sanna Hls; puulba lätsive laulatusle Hel; kui puulba õdag tul'li, siss aeti koolilatse kerkude jumalat pallema Ran; ega puulba olli piimä lännikide liivatamine Puh; vanast üteldi nii, et rjidi rista kokku ja puulba pühä sisse Nõo; ommen om rjidi, üleommen puulpäiv Ote; No üttelugu puulba õdagult tañdsiti ja mængiti pil'lega Rõn; igä puulbä veie ma imä rjikesega sanna Krl; ku sul kats pruñtsi ümbrel om ja alumine om alt ussõn, siss üldäss nii: puulpäiv om pikemb ku rjide Har; Maa kündmist alustõdi õks kas neläpäävä vai puulpäävä, nuu? ol'i nuu_hüä_päävä? Rõu; puulbä es saa_mu jala? inäp sängü, tul' tal'litamma naada? Vas; tal'sipühi puulpäävä, suurõ neläpäävä ja suurõ rjide keedeti tañi ruuga (seenesuppi) Se Vrd poolpühä

poolpäiväne -päiväne Võn Har, -pääväne Rõu Plv Vas; puulbane (-l-), -bäne Hel Ran Nõo Kam San Rõu laupäevane olli puulbane päe, ku neid El'me kirikun laulatedi Hel; lähme alustame rüä ärä, nüid om puulbane päiv, siss üispä nakame põimma Nõo; Poolik om puulpäiväne lehm Võn; mul tahap põrmand mõske, puulbane päiv om Kam; puulbätse päävä ol'i kotohn Rõu

poolpäävilde laupäeviti puulpäävilde iks pühiti tuud otspaia Plv

poolpäävitse pl laupäevased Pühapäävitse süüde ka niisaadõ miä sai, hummogoss ol' pia alate puulpäävitse_keedeto_kapsta_peesütetü? Rärp

poolpühä laupäev nii ol' vanna muudu süümine, puulpühä ol'liva sakõ_kapsta? Plv; vanast ol' ütirik mõsknu puulpühä õdagu perän sanna anomid Vas; ma pandõ vahatsõ tsuvva? jalga ja lätsi üteh tõste poistega puulpühä õdagu jõõsa pääle Rärp; õga puulpühä anti üts ruubli nooda päält kingitüst kerikollõ; ku tal'ssõ pühä puulpühä tul'l, siss tuudi liha lavva pääle tarrõ Se Vrd poolpäiv

poolpühäne -pühäne Se, pühäne Vas laupäevane tõõnõ hingepäiv om käis nädälet inne maaselitsa jäl puulpühätsel pääväl Se

poolpüstati poolviltu kurendi aid, mis irred nõnda poolpüstati Krj

poolrõõtsus poolrõõtsakil Mõni noor inimene ei oska sirgelt seista, ikka poolrõõtsus mõne aśsa naal Han

poolsa pool'sa kasu tuust (meheleminekust) ka pool'sa väikene; olõ õi pool'sat Se

poolsaabas lühikese sääreosaga saabas (mõlemad osised võivad käänduda) puol saapaid on paeltega ja ilma Jõh; pooled saapad, naistel pitkemad, meestel lühemad Jäm; Enne tehti

poolsaag

koa puu talladega `pooli `soapud, nahk oli kallis Pöi; pooled `soapad - - missel seart peal pole, `nüüridega kõivad `kindi Muh; pooled `saapad - - need oo ikke peeniksest nahast, näd `jälle keiväd siis nendega pühävite Mar; Pooled `saapad päris `lantsisid `jalgas Mih; `pooli `saapid `kañti porise `aaga Saa; pooled `soapad nii nagu meeste ma`ssid (kamassid) on Juu; poistele `tehti ikke pualed `soapad Kad; enne olid naistel pool `suapad Lai; poole `saapa om nii, kellel nüüj pääl om; mea taass `endel `puu`li `saapit `osta Krk; poolõ `saapa` omma lak`ka võtta_ku `jalga ajat ja\_siss nõõriga ja\_hakõga\_kokku tõmmada` Har

pool|saag -saag, -saak Lüg Jõh Juu JõeK, - `saagi VNg(- `saaki) Vai; g - `saagi Hlj pootshaak `selle puol `saagi `varrega lükkasivad [paati] Hlj; minagi `käisin [palke] `parvetamas - - puolsaag õli, `miska siis lükkasid `palki edesi ehk `päästasid `lahti; ku lähäb maja põlema, `tõmma puol `saega `palgid `laiali, on paremb tuld `kussutada. sie puolsaag piab õlema igal majamehel Lüg; puolsaak - - kui vesi `ämber läheb `kaivo `põhja, `võeta `vällä senega Jõh; kui uppund on, sis teritakse pool `saega `väl`lä Juu; iga peres piab olema puolsaag, kellega võib `kiskuda `pal`ka `lahti JõeK

pool|sada viiskümmend toop õlut, poolsada `räimeid Jäm; puu`l`sada `aastet, tõist viis kümment saast vaja Krk; ma_le joba puu`lsada `aastat lesk ollu, ei ole `kiäkina `kosjule tullu Nõo

pool|saksik (liik lambaid) `täied `saksikud ja `puoled `saksikud, `tõisel on `pitkemb vill, `tõisel lühemb Lüg; puol `saksikud on lühema savaga IisR

-poolsed Ls kahepoolsed

pool|suuline, -suulist kolme päeva sulane jüripäävast akab, teeb kolm `pääva nõdalis `mihkkipäävani, see on pool `suulist Jäm; pool `suuline keib kolm `pääva peremihe `juures ning kolm `pääva on kodu Khk Vrd poolsulane

pool|sukk sokk (mõlemad osised võivad käänduda) `Peigome isäle sai särk, `puoled sukkad ja `kindad Lüg; `Talvel mehed `puolisukki ei pidand, pidasid jala `nartsu, nied olid `suemad IisR; poisõl kae is olõki nuid `puu`li sukkõ, `ol`li siia üless põlvõni Har; puul`suka omma mehil Plv

pool|sulane, -sulast kolme päeva sulane puol sulane one sie, mida kolm `pääva nõdälas tege VNg; poolsulast - - oo kolm `pääva nõdälas sulaseks Kse Vrd poolsuuline

pool|sõsar, -sõsart poolõde (mõlemad osised võivad käänduda) me olime pooled sõsarad Khk; si_o minu puu`lsõsart; ei nähntki puu`lt sõsart, pualesõsaregä ei suand kokko Kod; temä võts miu poolesõsare naisess; mul om kaits puu`lt sõsart Krk; puu`lsõsard `ol`li, kelle man laits `ol`li vahepääl kasuman Nõo; ta om mul puu`l`sõsard Har; poolõsõsaraga` `ol`li eelä` marah Se

pool|sälitus (teat viljamõõt) puol sälitus on kolm `kümmend `seitse ja puol vakka Lüg

pool|särk setu meestekuub puu`l `särk [oli] pik`eb ku nõo` pindsagu`, põl`vini ja alapoolõ `põl`vi ol`li?, prundsi ol`li sääl takah `puusõ kottal; Poolõsärgi - - nuu ol`liva_kõik` ar\_kirividi `langoga_kirotõdu Se

poolt pool`lt Sa Muh Lä Mih Aud PJg Saa Ha Amb Tür Pee Sim Trm Äks Lai Plt SJn, -ld Emm Käi; puu`lt Kod Pal KJn Vil eL(-ld); puolt R(-ld) Ris Jür KuuK Amb JMd JJn Koe ViK Iis

I. postp (genitiiviga) I. suunast ü,e `korra olime `jälle ajus ja üks alus tuli `linna puold Jõe; tuul on `ommiku puolt Lüg; touk, kummast otsast `rohkem sinine on, kui on pee poolt, siis on kevadis pool vihmane Jäm; popsud keivad metsa\_polt, jo säääl jahimihi on `püssi `laskmas Khk; Päävatõusu puolt müristab Kaa; võrk `olli pinede poolt ää kärisen Muh; tuul puhub maa poolt Mar; taevass `koldas `loode poolt Kse; metsa poolt tul`li üks `kerjaja Saa; Tallata sai pahema

kää poolt `piale Amb; mõisas andis nüüd `vihma, mõisa puolt Kad; tuul_o külä puuļt õtse, pitku `väl'jä Kod; põhja puuļd valgendap Trv; sepp pañd vahel paega kah, kui [vikat] kandsu puuļd `lahki läits Ran; `veski puuļt `ol'li suur plahvatuss kuulda Puh; Liina_pult tulõ `täambä niipal'lu inemiisi, tiia\_kas mõni\_sur pidu `kongi jäl om vai Urv; maa puuļt tul'liva_kala `õfsja', `vaehtiva_vil'aga Röp

2. (ajalise suuna väljendamisel) Neid [leevikesi] nägi nii aru `arva, alati sügise, kui juba külm oli ja sügise poolt talvet Pöi; see `olli `õhta poolt ööd Muh; sügise poolt saab `lesta, kevade poolt on silk Ris; kui poisid sügise poolt `aega saaks, teeks päranda `alla HMd; ma olen näind sabaga `tähte, see oli - - sügise poolt `talve Sim; sa tuled `õhta puuļt `päävä, si tähendab kellä kuvve aeg, pääv ike viļ `kõrgel Kod; ommuku puuļt es saa neid (kohakalu) Trv; poesid olliva [leeris] kevädest puuļt `talvõ, meie ollime sügisest puuļd, tütärlatsõd Ran

3. kandist, piirkonnast te olete `Tartu puold mehi Jõe; nägin oma puolt `rahvast ka `linnas, oma külä `rahvast Lüg; me poolt üks eit `reakis, tema oli kratti näind Juu; olid vist Vil'jandi poolt tuld Lai; mede puuļd inimene Trv; Mõtsküälä `pernane `ol'li Mulgimaa puuļd peri, temä tei kätte `sorti `korpe Nõo; nimä omma\_salt `Pankjavitsa puuļt tulnuva[?] Vas

4. kellegi juurest `väimijs toona endä esä-emä puuļd `piitest `aetut siirupit ja `kõiki, mes vaja Nõo; ma[?] iilä `tul'li sõsarõ puuļt Har

5. (kasut tegija või selle märkimisel, kellelt midagi saadakse, pärineb või tuleb) eks meil old `mõisnikude puolt kohad `antud Hlj; õli sie poiss vai `piiga - - ikke `määräti `karja vanemate puold; tämä sai noh `valla puold ka, kolm `kruoni kuus Lüg; olgu nee `teile münu poold igaveseks mälestuseks, nee mõned sõnad Käi; see oli parunite poolt `väl'lä kaubeldud Vig; aseme `riided olid_s ikke perenaese poolt Aud; arsti poolt `anti väk'e raamat `sukru `aigetele HMd; tervita tedä koa minu poolt Juu; paat oli lainte poolt `randa uhutud TÜR; kui ma mihele läksin, `anti ema\_polt mul lehm Pee; `peigme puolt `tuodi puoled sia piad Kad; `mõisa puuļt õlid ehitet_ned majad Kod; riigi puuļt laanitasse mets ärä KJn; kuuļ `meistre puuļt `kiļldu es ole, et latse ei tohi üstõist aagute ega nokki Hel; valla puuļd `aeti küll `nõstmit panema Puh; `miule piäss riigi puuļd obene ilma `anna maa tetä Nõo; ma kingi sulle üte vaka `ernit `endä puuļd `siimness Kam; ku laits alvaste `rõvil, siss saap ta tõste laste puuļt koolin nigu ärä naaretuss Rõn; siss tul'l valitsusõ puuļt kiļld, et ei tohe hobõsõga kerigu manu minnä[?] Har

6. pooltest sie [õnge] püüd sen puold oli hüä et, nie `püünüksed olid odavamad Kuu; käside ja `silmade puold tehnd `präigaski [vokke], aga vot pahemb jalg ei `talland enamb VNg; `sõpra puolt müüs `mulle odavamald Lüg; mõni peremes oli `vaene ja teene oli rikas kõege\_polt Nis; ma olin uolas selle puolt, et mul olid alate ilusad `sirged [kangad] KuuK; meil vilets karjam oli väga, ei old `rohtu, vilets rohu puolt väga Amb; kää puolt ka ei või kedagi teha (käsi on haige) JIn; aja puolt ma võiksin ikka `tulla Koe; neil on `ästi ablaksed luomad süõma puolt VJg; vili õli tänade kõrre poolt kõhnakas Trm; `jalge puuļt lähän ike, aga rinnad `paavad `käämise `kiñni Kod; minu mihe vend oli piä puuļt arukas Pal; `kärpseseentel on `valged topid pääl - - muedu värvi puolt on [puravikega] ühesugused Äks; ku\_ta nakap kodu manu `käämä - - siss mõni koolep ärä, kas tulep eläjä puuļt kahju vai inemine (väänkaelast) Kam

7. väljendab pärinemist nel'ländä pääbä, siss läksid jälle nooriku poolt pulmalesed `peidme koju võerussele Vig; kimbud `anti `peigme poolt sugulastele Mih; `peidme puolt pulmalistele `anti täied ainnid Jür; pruudi või nooriku poolt rahvas `üeldi langud SJn; pojandiss üteldäss võõrast `poiga, olgu kas esä vai emä puuļt Kam; Peigmehe puuļt ol' mõni viis kaasitõjat Har

8. väljendab toetamist või pooldamist tämä `sõisab minu puold Lüg; tämä on juo `Lienu puold, ei taha midägi üles `rääki Vai; ma olen selle poolt, ei mool põle selle `vasta kedagi Mär;

pooltald

kas oled selle poolt, et `linna sõidame Saa; olen tema puolt Ris; mea ole siu puuld Trv; ku ma siss mõne sõna Arri puuld `ütli, siss ma sai lõhnata Nõo; meil tul'l -- suur` vaieluss, mi_perremiis ol'l õks mu_puult Har; olõ mu^o puuld Plv

9. mingi omaduse poole kaldu seal mõni vana poolt inimene VII; süia `anti ikke nagu kasina poolt; mul\_o `kuulmine nõnna kasina poolt Muh; sij noore puult mijs alle Hls

II. adv 1. paigast, suunast; küljest kummast poolt see tuleb Jäm; teiselt poolt küljest Khk; siga läheb igass poolt läbi; võta alt poolt Muh; ööbelatud mõlemilt poolt Mär; põle `kaltsu `kuuskilt poolt võtta Kse; `pooda oli `tihti tee `ääres, egast poolt saab, mis `tarbis oo Mih; pahemalt puolt `müöda `menna VMr; egält puult võtavad, siit ja siält Kod; pistan siit kokko kahelt_pult - - sedävisi sis akatse ahendama KJn; käänä `amme pahupidi, muðu üält puult määr mustass Krk; kui suvvale `kõrvu es panda, siss `aeti aasanduse `tärmist läbi, väl`lätselt puuld susati `sissepoole ja sehetselt puuld `väl`läpoole; kae tedä ijst ehk takst, ütesugune om mõlebilt puuld Nõo; nemä `püävä kõigilt puuld, vanainemisel olli lehm, `võeti ärä Rõn; ta püünd ja kaap taad varandust egalt puult kokku, kost kätte saa Har || kandist me olem ütest puult kül`lest Krk

2. (ajalise suuna väljendamisel) kevadeks olid [rood] kuivad nink tõin ära `talvel, kevadest poolt talvet mere äärest Ans; Kasub sügisest poolt, kui rohkem märga on (limarohust) Pöi; kevadest poolt ta `jälle kaks ööd magas sii Kse; kargutame eina `ümmer, saab `õhtast poolt `loogu Aud; sügiss poolt, kui `jälle vilum aeg tuli Rap; ma olin ommikust puolt üöd päris üleval JMd; loomad akkavad `kiili `jooksma kevadest poolt suve Lai; sügiselt puult tuleb parajat peenikest seene `vihma Ran

pool|tald jalatsi talla päkaosa tugevdav kiht (mõlemad osised võivad käänduda) park nahk õli - - senest `tehti `jälle `niskesed `sussid, siis perä `pandi tämale puoltall viel `alle Lüg; panen `uuvved `puoled `tallad Jõh; ma löö oma `saapale -- pooled tallad ala Jäm; Pooletalla nahk võeti ikka pihu õhem, kut päris tald oli Kaa; Sain pooltalla alla Rid; tahvad `uusi `pooli `taldu Mär; pooltalladega `saapad on `soemad; selle nahatükist saab paraviisi kaks pool `talla Saa; `poolesi `taldasi `alla panema või apsati plekkisi `lööma Kos; `suapa puultall tullud ärä alt Kod; üksvahe kinksepad ei `teindki [saabast] ilma poole `taldadeta Lai; pooletalla pannass ka ala, ku terve tall katik lää Krk; anna mulle `liiste pooli `tallu ala lüvvä San; poolõtalla? `alla `laskõ `panda sapažnikal Se

pool|taolist kergats edev tüdrik, sehande edev kergats on, puultaolest Vil

pool|teed -teed Khk Juu, -tjijd Pil Kõp Vil; `pool|ded Mus LNg, -det Krj Käi, -did Pöi; `puuldid Kõp Trv/-l-/ poolenisti, pooleldi mehed `viidi poolteed vägisi εε Khk; pika jäme varrega rohud, kasvavad vilja sehes, `poolded koerputkeste `moodi Mus; metskits karjub `erkja äälega, ta on `pooldet teise kitsse `moodi ka, kut kodused kitsed on Krj; `pooldid oli ju nende aganatega segamene se jahud Pöi; poolteed kiuste tegin sedä tööd Juu; mina olin ka pooltjijd segane Pil; nevä om `puul`did sugulase, ega na periss `võõra ei ole Trv **Vrd** pooltehti

pool|tehti poolteed pool `tehti sugulane Kir; sa\_i ole siis söönud ega söömata, pool `tehti `nälgas Var; Mede maja puol `tehti `aigõmaja, kõik `pitkes `aigõd Khn

pool|teismene pooltleist ühikut omav Ju see [laps] nüüd juba kuu pool `teismene on; Kala nõu oli kaanega nõu, vakased, vaka pool `teismesed olid Pöi **Vrd** pooltõiseline

pool|teist -teist Jõe hajusalt eP, -tõist Lüg Kod hajusalt eL, -toist Kuu Vai (mõlemad osised võivad käänduda)

1. üks ja pool kõis `pañdi puolteist `kortselt ehk kaks `korda `ümber Jõe; `kõrjas puoltõist `tuopi `mantsikuid Lüg; puoltoist `aasta olimo `välläs, no `toine suvi tulimo kodo Vai;

`paksudest `loudadest, poolteist tollistest `loudadest `tehtud Ans; Suur kena siga oli, selg olnd poolteist `vaksa lai Pöi; poolteist `puuda pane jahu `sisse, tee leivaks Phl; tunni pool`teistme pärast ma tulen `siia, `enni ma küll ei jõua Mar; poolteist `aastad oli kadund, teand `keegi, kus ta oli Mär; sain einad kokku poolteise tuunniga Saa; poolteist rubla Juu; kuda `kiegi `pulme pidas, kas puolteist `päeva kummagi juures VMr; põllumaad ei old küll `rohkem kui puolteist `ektari Rak; pualetõese `uassane, siis peksä [last] Kod; kõvaste üle versta, puultteist kilu `meetrid `kaugel [olid karjamaad] Äks; `pääle söögi sedäsi tuunn ja `puultteist `olli `puhkeag Vil; mul saa iki pooletõisess päeväss [kartuleid] võtta; `sinna ei `läägi puulttõist `pangi `sissi Krk; `kampsunil olliva kõdara all, `tolli puulttõist vai mes nä olliva Puh; puulttõist `nakla `langa `saie, saab sukka ja kinnast kodada Nõo; puulttõist nädälit `olli vašk vana, siss müüsi `vaska ärä Ote; ma ole sinust puulttõist `naala rasõhõp Har; hääst tarost saasõ puulttõist `puuta mett suvõ `pääle; ma^o `olli pooltõisõ talo tütar (isal oli poolteist talu) Röp

2. pooleldi sie suri küll puolteist näl'la pärast ära; kummut mul tühi puolteist JIn; Pannud poolteist juba riide, aga neske väsimus tulnud piale; See kapp õli nagu poolteist sahvri asemel Trm; umb al'likas, poolteist `kinni `kasvand Plt

3. piltl (lonkamisest) Lõoabs ka puulttõist, puulttõist poodi poolõ Rõu; Lašk puulttõist ja puulttõist Röp

pooltki `pooltki Mär Kse, `puoltki VNg Koe, `pooltkid Ans; `puultiki Hls, -tigi Krk, -digi Trv, -degi Hää kaugeltki, poole võrragi õhugene kord ning pole `pooltkid änam see `vastupidavus (rookatuses, mille roog on kõrgelt lõigatud) Ans; see põle `pooltki nii suur kui räägitakse Mär; ta ei ole `pooltki nii kurv Kse; ei ole `puultdigi nõnda suur Trv; ei ole `puultigi `seante, ku ta pidi olem Krk

pool|toimne (teat kangakude) puol `toimist [kootakse] `kolme `niiega, siis jääb `tõine puol sile ja `tõine puol `toimine Lüg; pool `toimne riie, mis teise sua pii vahel üks lõng, teise vahel `jälle kaks lõnga Jäm; pool `toimne riie\_o kolme niiega kojotud, linsed lõimed ja `vilsed koed sees. `ümrikud kojoti pool `toimsed Muh; pool `toimne on kolme niiega, alt labane, peält `toimne Juu

pool|toop(i) (teat mahumõõt) `Kõrtsist - - `osteti `viina puoltuop ehk tuop kuda taheti, puoltuop on kaks `kortli Lüg; Sa pinni `eese pool `toopi `välja, kihlvädu on kihlvädu Pöi; kui küla kõrtsid olid, siis oli pool `toopi ja tuop viina mõõdud Käi; oli täistuop ja pooltoop, nüid on `lütred Juu; puult `tuupi - - niid one `veiksed tuabid Kod; puult `tuupi `viina mass kümme kopikut Krk

pool|tooras, -toorast pooltoores niij puu om alle puulttoorast, ei ole kujunu Krk; hain - - ei olõ viil häste_kuiv, ta_m puulttoorass Har

pool|toorekas pooltoores kui terad õlid pooltoorekad ja ärä `kuivand, siis õlid nigu nirsakud Trm

pool|toorelt adv < pooltoores puol `tuorelt `süiakse ää, kes neid `küpsesest laseb `suada VMr; `vil'la kasuda ei ole saanu, siss `õõrnuva, söõnuva puult `tuureld Ran

pool|toores, -toorest mitte päris küps Pooltoorest nahast saapaid teha äi aita, nahk läheb kõvaks Kaa; Nee (kartulid) on ju pool `tooreks jäänd Pöi; pooltoorest leib\_o `tänkis Kse; kardulid on pajas ära `räidinud, on puol `tuored JõeK; puol `tuored einad `pandakse `õnni Kad; liha alles puulttoores, ei sünni viil süädä Kod; ain `olli viil puulttooress, sarran `kuivi ärä Ran; `Kapsta^o umma viil puult `tuurõ^o Rõu Vrd pool|tooras, -toorekas

pooltreetsik → podrätsik

pooltuul

pool|tuul, -tuult külgtuul kui on puoltuult `jälle, siis on külipäält Kuu; pooltuuld - - kui tuul pole `üsna `vastu ega `üsna kõrvald ka Phl; `pakstav tuul `ongi puoltuul JõeK

pool|tõiseline pooltteist ühikut omav sain mõne naglalise ahuma ja puultõeselisi, katelisi kah trehväss; [vankri] põhilaud tetti kuusest vai pedäjäst - - tolliline vai puultõeseline Ran; Aholuud ol' l tetti puultõisest vai puultõisest puust Rõu; tollilise lavva, katõlise puultõisest lavva^o Plv Vrd poolteismene

pool|täkk, -täkk ühe munandiga täkk puol täkk on sie, kie ühe munaga, sie `raibe sugu ei tie Lüg; pooltäkk on õhõ munaga, ei sünni ruunata Juu; isa `õstis laadalt obuse, pidi ruun olema, aga oli puultäkk, ei `seisnud `koskil paegal Pal; Või siis puultäkk kellegi obene on KJn; puultäkk ullep viil ku periss täkk, mõni lääp õige tigess Krk; vana kiss, vana `tütrik, kesvä uhak ja puultäkk obest, nuu om kõik üte vääri pääl, noist ei piä `kiäki lugu Puh

pool|tõlssi pooljoostes puul `tõlssi lääb Ran

pool|tütar, -tütar võõrastütar kui tä_o teist isä vai teist emä, siss tä oo sedäsi pooltütar Vig; õgass ta olõ õi täl ainuss tütar, a puultütard Se

pool|uks, -ust topeltukse välimine, poole ukseava kõrgune uks (mõlemad osised võivad käänduda) sie puoluks oli `kinni `talvel, et `liiga `palju `külma\_i tuld `sisse siis; säält puol `ukse `august läks sie suits `välja VNg; `suitsu `saunas `niskene puolust - - õli siis `väljäspuol, aga peris uks õli siespuol, siis sie peris uks siespuol `tehti `lahti Lüg; Rihaltse ja toa vahel oli veel poolust, et obused ahju küti `aegu tuba äi tulnd, kui teine uks `lahti oli Põi; enne `ollid pooled ukсед, siis es tule nii palju `külma tuppä Muh; pool uks, kus suitsu tuba on, sial on niisukene uks, et alumene uks on isi ja `pialmene uks on isi Nis; pooluks on kas pikiti pool või põigiti pool Juu; minu isal olid küll niuksed ukсед, et oli päris uks ja pooled ukсед Ann; kui ahi akas valmis `suama - - siis tõmmati puulust `kinni Kod; rehetual olnud poolust, siis lähnud suits ülevall `väl`lä Äks; tõine olli tõmmateve uss, tõine puulust, `panti sigade iust ette Krk; puulust `ol'li vanast `rišti pidi poolest, nüid om pik`ute Ran; vanast olliva täisusse ja pooleusse, puuluis olli poolestsaandi, `olli alt `kinni, täisuis olli `valla, siss läits suits `väl`lä Puh; [rehetoa kütmisel] puulust tõmmati `kinni ja suur uss ol'li `valla TMr; puulust ol'li vällä puul, periss uss ol'li sise puul; puulust ette tougada<sup>o</sup>, siss käve iks sau pääl `vällä Har; [suitsutarele] tetti poolõussõ^o ette, et külmä poiskõnõ ei saa^o `sisse tulla^o Räp

pool|vakk, -vakka mahumõõt, ka puust anum, kehik (mõlemad osised võivad käänduda) matti järele tuleb `kilmit ja siis puolvakk; `pruudil pidi juo suur `veimevakk õlema - - `tuodi `suure `puolevakkaga nied sukkad `lavvale ja siis puolvakk siest siis jagas Lüg; põll ies, vili `põlles ja, mõni `jälle õli `niske puolvakk, puolvakk `kainlas (külvamisest) Jõh; siis akkas [pulmas] `lahja jagamine, siis `tuodi puolvakk, ämm tuli `viskas kolm koppika `sinne `puolevakk `sisse; [Tal] olivad jalad `jusku puolvakkad (suured), ega täma omale puest `saabast `jalga `saandki IisR; puolvakk on `setveriku `suurune Vai; puolvakk oli koa ja veerendisi ja kõik olid puust `tehtud Mar; matist suurem on ridalik, aga viel suurem on puolvakk VMr

pool|veli, -velle 1. poolvend emä puold puol `veljed Lüg; miul\_o tõine periss veli ja tõine\_o puul `velle Krk; miu lastel `ol'li ka puul `velle Nõo; taa om mul perissveli, tuu tõnõ om puul `velle Har; nää olõ õi vele<sup>o</sup>, omma õnnõ puul `vel'ja Se

2. (millestki, mis on omavahel sarnased) sisalik om uisa puul `velle Trv; kiiniga `raoti agu - - tuu om `kirve puul `velle; oodenvaldi om `väikseverevä puul `velle - - `sihkjä koorega ja kõllatse ihuga Ran

pool|velidsõ pl puulvelidsõ poolvennad – Lut

pool|vend, -venda 1. vend ühe ühise vanema järgi (mõlemad osised võivad käänduda) *puol`venda tuli `meile `käima VNg; `puoled `vennad, kie tõist isä ehk tõist emä on Lüg; [Ta] oo mu poolvend, meitel oli üks isa, aga kummagil oma ema Kaa; Lihane vend kadus sõja `aegu ää, see on pool`venda Pöi; pooled vennad -- kui emä oo teine või oo täl isä teine Mar; emal oli võerasisa, pooled vennad ja õed olid Tõs; [tal] es ole poolt `venda, ol`li peris vend Saa; `üitakse puol`venda, kui nad on teisest isast ehk emast Kos; kaks täit `venda ja kaks puolt `venda oli VMr; isa suri ära -- `éstiks elasime seal puolevenna juures Kad; nemad `tiavad, et sij on pool`venda Äks*

2. (millestki, mis on omavahel sarnased) *hörüläne, tä oo sie mesilase puol`venda Kuu; akid nõnda sama kut nonnid -- nee jo `nonnide pooled vennad Khk; pohlakad ja `lätläsed oo pooled vennad Mar; angerjas peab ju olema ussi pool`venda Kse; kärbis -- see on `seoke `väiksem, auna poolvend PJg; üebiku puoled vennad, laalavad ka ikke üebiku `plaani VMr; lillakas, muštika pool`venda VJg*

Vrd poolveli

poolvern → poluvern

pool|viilati poolpõiki *Kui veel ark vai muaadraga seeme `mulda `aeti, siis see seemendamine käis kua poolviilati, teisest `peenra servast `teisi Trm*

pool|viiste poolpõiki *vat `riegu (jäälöhe) ottand sise -- sie läks `sinne puol `viiste `Loksa `kohta; `Raiuti `metsäst -- kase ja lebä lattisi, nie ladid siis `raiuti üles `puole `tostme `auku `üästi puol`viiste `jäässe ridamisi Kuu*

pool|vilakute, -vilamisi pool|vilakute, -vilamisi poolviltu – Lai

pool|vildakil(e), -vildakili veidi viltu *käekaatsad lõövad poolvildakili laiali, kollased `õitsed ripuvad alatsipidi Pöi; irred saab poolvildakil `panna, ülalt ühe `tassa Var; katuse arjal käivad õled teisepidi kui katus, vähä poolvildakile, et vihm ei jooseks `sisse Nis; sie `üiti nüri kuu olema -- puol vildakille `kierab ennast Amb*

pool|villane 1. hrl villase koega ja linase või puuvillase lõimega *puol`villane [seelik] oli viel, pue `loimed ja `villane kude VNg; Vanast `tehti `mieste `püksid ikke puol`villased Jõh; pool`vilne -- igapäiseks töö `riideks Jäm; Pool `viltset oli kude `vilne ja lõime linune Pöi; poolvillane\_o poe `lõimdest, villane kude_o sehes Muh; pool`viltset `riidest `tehti kõik need samad asjad kui `viltset `riidest -- pinsakid, püksid, vestid Mar; poolvillane kangas -- linased `lõimed ja villast kujuti `sisse Aud; poolvillane on pool linast ja pool villast Hag; `Toimselt `kooti kua poolvillast tööriiet -- `pañdi `jälle linane ülesse ja villane `sisse Amb; tegivad poolvillast -- sui olid `kergemad ja lahedamad siis Koe; puol`vilne, pue `lõimed ja villased kued VMr; puu|villane on ta siis linase lõime piäl ehk poe lõime piäl Kod; puu|villane, linane vee `ol`li ja villane `sissekoe Nõo; puu|villanõ rõivass om viil kõvõmb petä_ku villanõ Har; vanaimä ol`l rikaś, siss täl ol`l `sel`gevillanõ rüüd, a puu|villatsit ka? ol`l Se*

2. tangu- või jahupuder kartulitega *Pani kere puol`villast täis, siis akkas taga kärisema IisR; ma `keetsi täna poolvillast pudru Vig; ku jahu `pañdi `piale pudrule, oli poolvillane Kei*

pool|vilta poolviltu *küünasnukkude peal akkan sedäsi pool`vilta ronima Mih; `püsti `pandud `teivad ja siis irred saavad seda `moodi pool `vilta `pandud (püstandiast) Aud; Linad `viiti likku ja `kukrad `pañti `kuivema, `seukse -- kärbiste pääl või puu|vilta lauade pääl Hää*

pool|viltu veidi viltu *koer jooseb pool `viltu Khk; kand peab pool `viltu `kitsamas lõigatud olema; uuri nuga oo vähike ja lühike, pool `viltu teraga Kse; pool `viltu saavad [harjapealsed katuseõled] `säetud, et ta `vihma koa peab pidama Mih; tuul on nii pool `viltu, vahest siitpoolt nurgast ehk sealt Juu; [pastla] nahk oli nel`la nurgeline -- ja siis [peremees] `lõikas sedamodi*

poolvindusel

pool`viltu `lõhki, nina poolt oli laiem ja kannapoolt oli `kitsam Amb; `pañti puu|`viltu puu minemä, kutsuti `ruu|di aid Nõo; hoobiss maan ei olõ?, om nii puu|`viltu, `lün|gä lännü? puu mõtsan Kan Vrd pool|vilakute, -vilta

pool|vindusel haigusevimmas *õli juba puu|`vindusel Kod Vrd poolvinvel*

pool|vinvel 1. = poolvindusel *peris terve ei õlegi, `niskesen puu|`vinvel; `tervis one viil puu|`vinvel Kod*

2. poolärkvel *siis one magus uni, ku õled väsinud, muedo õled puu|`vinvel Kod*

poolvärk → pulvärk

poolvärnik → poluvernük

poolõde õde ühe ühise vanema järgi (mõlemad osised võivad käänduda) *Puolode obet minu juo `nuoreld `kann|ast kuduma Kuu; õlivad puolõed mehe puolt Lüg; mu õe `tütre poolõde akkas niid selle koha `pääle Krj; need oo - - pooled õed, kui emä oo teine või oo täl isä teine Mar; minul ei ole `rohkem poolõde, kui sie, mis seal kodu on Nis; puoled õed - - ei ole ühest emast ega ühest isast VMr; see on mu perisõde, aga see on mu poolõde KJn*

poolõgi *poolõg|i Har Vas, -e Röp pooltki mu_`tsiga ei olõ poolõgi nii\_suur ku\_su tsiga om Har; Ua\_`suurmetega es olõ_poolõge nii hää?, ku ummi surmutuise kruppõga? Röp*

poolõhusi *poolõhusi Har Rõu Vas(-hh-), poolõ,usi Har Rõu*

1. pooleldi *Mul om kangass poolõ_usi koet, üle poolõ viil kodamalda Har; lehm tapp inemise ar_poolõhusi Rõu; tõõnõ päiv, siss ol' `haigõolõk' poolõhusi Vas*

2. poolleli *tu tüü|jõi poolõ_usi, ma is saa_tuud vällä_tetä? Har*

poolõldõ *poolõldõ San Röp pooleldi `pälkämine ol' iks nii sügüsetsen aon, ku\_vil'lä `ol'li_poolõldõ `val`miss saamatõ San*

poolõliste pooleldi *Mihkkipääväss oll rüäriih pissetü, tapeti oinass ja peeti poolõliste pühäss Vas*

poolõõ, -õõd keskõõ *kus sa õled `ninda puol üöst `saate Lüg; kukk laulab, juba puu|lүүd Hää; ku reñntähe kesk taevast olli, siis olli puu|`үүd Krk*

poolürbenu nokastanud *kui puu|`ürbenu, siss om nokun, ei ole nii täis viil Ran*

poolürge 1. pooltoores *puu|`ürged marjad KJn; pudõr om puu|`ürge, ei olõ periss ärä keenu; krohv om viil puu|`ürge (pole veel tahenenud), ei ole nii kuju Ran*

2. napakas, nõrgamõistuslik *mõni om serände puu|`ürge, ei ole tävve aruga; pääle toda `pik`seõnnetust elämä ta jäi, aga - - iki `sände puu|`ürge `ol'li Ran*

poom¹ *poom S/n poem Muh/ hajasalt L Ha, Tür Trm Plt, puum Hää Saa hajasalt eL(-m) M Har Lei, g poomi; puum g pooma Rõu Se Lut, puama Kod; puom g puomi Ris HJn JõeK Koe VJg, `puomi R(n `puomi VNg Vai); puõm g puõmi Khn*

1. rõhtpuu, millele kinnitub purje alumine serv *puom oli all viel, et ois alumase `seili `servä `sirge Kuu; `puomi `arki `pandi kajuti lae `pääle `puomi `otsa `alle VNg; `kahvel `seisõ ülemäl nii `puoles `mastis ja all on `puomi Vai; laiva poom on see, millega puri alt `väl`ja lükatase Khk; paadi poom, kus puri `külges käis Emm; suurel laeval oo poom Mar; priitpuri, mes masti `sisse kõib ja all oo poom Tõs; mašt `püstü ning puõm all; Rooli otsõ, ää lask `puõmi üle `minnä Khn; puum piab purju `sirgu Hää; puom käib tagumese purju all Ris*

2. pakk või (pikk) puu töövahendina või selle osana **a.** pakk kangastelgedel, mille ümber on lõim või kootud kangas *puom, kuhu `kangass `este lähäb Jõh; tagumine poom, misse `ümber `lõimed keridaste Jäm; poom, kus riie `peale tuleb; Lõime on `õmber poomi Põi; `kangal oo poom, kellega lõngad `peale `aatasse Mar; `seoke suur poom oli ja siis `ümme `rinki siis läks [kangas] `sinna poomi `piäle Tõs; kas poomil jo särk `sel`gas või püksid `jalgas oo, küsitse ikke,*

kui `kanga ots oo jo all `ümmer `riide poomi Aud; tagumine puom, kus lõngad on Ris; `kanga `tel`lidel on poom, kus `ümmer kangas `aetakse Juu; üle rindpuu lää kangas `alla poomi `pääle Trv; *Puum om joba lõime paras jagu täüs Pst; lõpetuss pulk `ol`li poomi sehen Ran; tule mulle appi kangast poomi pääle `aama, ütsindä ei saa Nõo* **b.** koormapuu *puum on `kuurma pääl Hää; `tõmma kuurm kõvasti poomiga `kiini Saa; panõ no_puum pääle, ta `kuurma om parass; edepoolõ pandass poomi kapl Har; võta\_puum õnnõ, saa `kuurmat kiini_ `kõütmä naada<sup>o</sup> Rõu* **c.** hrl pl latt vankri laiendamiseks *me tõime ohra `kuormad, puomid said `vankri `peale `pandud HJn; `puomidega `vanker, puomid pial JõeK; eleje vedämise puamad, kokko lüädud; pane puamad `piäle `vankrile Kod* **d.** (muu varb, latt vms) [Rüsa] `suutme `pääle `siuti puom, `süllä pikkune puu, mes ois `suutme `päälis `paula `lahti ja `sirgu Kuu; puom - - `millegä kivisi üless `uovatasse; `kandusi ka ma `painasin `puomiga üless; `tõisel veräväl on puom ja `tõisel kramp `küljes - - kramp `panna `ümber `puomi `õtsa Lüg; *kaju vinna poom Khk; `vankril on poom all, poomiga saab `tellida `vankrid kas lühemaks või pikemaks VII; Mees kut suur poom, soa nii pailu änam `kõverase, et ise `soapa `jalga saaks Põi; poomiga tõstetse `pal`kisi riij `pääle Saa; poom on õhe väraba `kül`gis, teene ots on `lahti, käib üle mõlemi väraba Nis; tõss väreve kõege puamadega üles Kod; kive kaalutass poomiga Trv; Mitu `puumi pannas ala, ku suur kivi oo Hls; siul aa või puum kül`le ala, siss ka ei saa maast üless, kangute või poomige Krk; käe varre nigu poomi Ran; puum usse ette tougada Se*

poom^o poom g pooma poomine ei oln na ead pooma `kohta Kse

pooma `pooma, da-inf `puua hajusalt S L, Juu Ann Pee Plt Vil, `puuva Trm; `puuma MMg Pal Ksi, da-inf `puua Hää, `puuva KJn Kõp, puuva Trv Hls, puuva Trv Krk(-uu-) T(-p-), puuva^o V(puua^o Har Rõu), puada Kod; `puoma Iis, da-inf `puua Kuu Jõh Ris JMd JIn Koe VMr VJg, `puoda Lüg; `puõma, da-inf `põua Khn; imperf (ta) poi, `poie hajusalt T, V

1. a. hingamiseliidid sulgema, sel moel surmama *eks neid õle siin ka õld, kes on puond enese üless Lüg; vana `koera\_b maksa `enne ee `puua, kut noor `aukuma akab; `looma ep või sedasi `kimi `panna, poob ennast ää Khk; tuulekala vahel juhustikuld mõrras puond VII; vana parun `poodi üles Muh; `poomise `surma on `arva Rei; jo tal siiss elämise `tahtmene täis oo, et ennäst isi `pooma akkab Mar; poos enese püksi rihmaga sängi `samma `õtsa ülesse Mär; `võllapuu `õtsa puuasse ülese Tõs; Metsäst oli `puõdud mies `leütüd; Ää puõg sedä iäd nuõrt `kassi ää Khn; ta `võtnu kätte ja poonu ennast ära Hää; ei või vana oost `kõide `panna, päräst varss lähäb ohelikku, poob ää Juu; põlegi änam seda `lehte, kus inimese `poomist sies ei ole JMd; kaks puond inimest on siin old Ann; sie mies on ülesse `puodand VJg; valeta peal, ega ei `puuva Trm; nuur tüdrik ennäss ärä puus poosi päräss; puanud inimesed `paniti ise `kõsta keriku `aida Kod; oli - - ära puond ennast, särgi palistuse alt rebind ära ja sellega puond Plt; nevä poosive koera ülesse Trv; oben puu ennäst ärä jala päidsete `sissi; mikebešt inimes ennast ärä poove Krk; tondi pannuva nõõri tala `kül`ge, poiss `puuõegi `endä ärä Ran; mõnikord om nõnda alb, et mine kas `õkva uputa vai puu Puh; obene `poie `endä edimäitse `aasta ärä, illuss obene `ol`le Võn; pannu usse lingi `kül`ge nõõri ja poonu `endä sinnä ärä Ote; Oh sa_ku`ravaimu `liisi, ka_vanavaim poi poja är^o (õeld, kui lõngale läks sõlm sisse) Urv; kis `hindä puu, tuu lätt `põrgulõ Krl; üts hobõsa varass `puudi `võlladõ; sina hommõn puuat üless (sind puuakse homme üles) Har; tuu poi `hindä är<sup>o</sup>, ol`l ripakulla^o redeli külehn Rõu; ei massa^o `hindä tühä aša peräst üless puuva<sup>o</sup> Plv; ar\_ `puuõdsõ (poos) `hindä Se **b.** (ristilõõmisest) `Jeesus `poodi `risti Khk; `Jeesus `poodi risti peäl - - `lõõdi `risti Juu; küll om `irmus inimene, ta puuõs või `risti tõise Krk; `Deesuss am puuõd rišti_päle Lei*

poomakas

2. pilti nõõrima, pigistama `poodi niidiga alt nii kaua, kui ta (soolatüügas) `välja kukkus Mus; selle särgi `kaalduke poob `kangesti Saa; mis sa `endest puuŕ - - ku mõni `tõmbass räti ülearu kõvast lõvva ala `kinni Krk

3. a. riputama mis sa nõnda `kõrgess olet selle kinnitsepust üless poonu Krk; iihn `puuŕdav tek'k om juudi kerikun (eesriidest) Har; `nitsepuu um sääne ku rihavars, mink pääle `nitse^o umma_`puuŕdu<sup>o</sup>; vikat puuvass üless Lut b. kinnituma kärbes lüüŕ noka seenä `sisse ja puuŕb ärä ennäss - - ku külmäss lähäb, siis akavad `puuŕma `kärpsed Kod; `kärpsed augusti kuu lõpul akkavad `puuŕma ennast Pal

poomakas *poomak|as* g -a jäme kaigas Igavene *poomakas* `pantu rihavarreks; `Vargal anna *poomakast*; *Seukse poomakaga* mõni kirjutada saab (jämedast sulepeast) Hää

poomima *poomima*, (ma) *poomi(n)* Jäm Kaa Muh Mar Ris/-uo-/ kangast poomile ajama *kui kajjast sai* `poomima akatud, siis mehed tulid ka abi, mehed `keertsid siis ikka `poomi Kaa; *kui kajjast poomid*, siis pannasse piirud `sisse, siis ta_p varise mitte Muh; kangas poomitasse Mar; *tulge aidake kangas üles* `puomida Ris

poomka → pomika

poom|kael *poomkael* väänkael; vigurdaja – PJg

poom|kant ümaraks või viltu tahutud palgi, puiteseme vms serv *Puss `nuaga siludetti* `pullu külid ja `servad silejäks ja *puom`kanti*, et kaik `üästi sile olis Kuu; kie `palgid teras `kanti tahub, ikke `jääväd *puom`kanti* Lüg; *Pinnalouad on keik poomkanti* Jäm; *ku poomkañt`voodi*, siis on ia titeõñn Var; *poomkañt - - kui ümmargune puu soab kañdileseks* `tehtud ja siis seda ümmargust `serba vähä `väl'lä pastab Nis; *poola lae talase om puuŕmkandin* Krk; *jalassed tahuti kateld puuŕld* `kirvegä ärä - - ku ta jäme es ole, jäi puuŕm `kanti kah mõne kotusse pääl Ran; *Ku\_tala om `nel'lä`kanti ärä_lüüŕd*, siss alumitsõl kül'lel lüüäss katõlt puuŕlt puuŕmkañt maha^o, tuu om siss nigu^o ilusap Har

poomsaak, poomsak *poomsaa|k* g -gi Mär; *poomsa|k* Tõs SJn, *puuŕmsa|k* (-m-) M, *poonsa|k* Khn/-uõ-/ Aud Tor Saa/-uu-/ , g -ki; *poom|saag* g -sae Nis pootshaak *poomsaagiga* tiritakse `pal'ka Mär; *Lüe `puõnsak taha ning vää`juurõ* Khn; *poonsak oo pikk puu ja raudkida* `otsas, sellega tõmmatse venesid `kaldale lähemale Aud; *Tal on `puuŕnsak käes ja `uŕjab `pal'kisi* Saa; *poom`saega tõmmatakse* `assu veest `kaldale Nis; *Igas maeas põlegi meie külas* `poomsakki, aga kui tulekahju on, peaks neid `poomsakkisid ikki `rohkem olema võtta SJn; *puuŕmsakil om konks ja lükatis* Pst; *tulest kistass* `pal'ke `vällä `puuŕmsakige Krk

poom|vill puuvill igal `ongal on lips - - enamaste on *puom`villa* `niidist Jõe; *puom`villa* `tunti küll, aga tekki vahele `pandi takku VNg; *linased `särgid ei õle `ninda `pehmed*, kui *puom`villa* `särgid Jõh; `ennevanast käviväd `suured `villa `laivad, `toivad *puom`villo* `Narva Vai; *poomvillast* tehasse pesu Khk; *Suur kena palitu oli*, *poomvillad olid vahel* Põi; *Vanaste tulnd poomvilla laev* Kõpu `alla `maale, siis inimest said sääld *puom`villa* Rei; *poomvella - - riie määriti `pärimi täis*, laps mässiti `sesse ja akati arjassid `võtma Mar; *poomvilla vaat* pannatse `riide vahele Kse; *puuŕmvillad `pantas rõõvaste* `alla `suujuse pärast Hää; *puomvilla lõngast* siis `tehti\_ned tahid [küünaldele] HJn; *puomvilla sokid* Koe; `enne oli tussa, sie oli lai palit, *puomvillad all* VJg; *vanast - - neid poomvilla sukki ei old müügil*, siis tegivad *linased* *sukad* `jalga Sim; *poodi lõim õli poomvillast* Trm; *aaduti ahju piäl puuŕm`ville siden*, kutsuti *puuŕmvilla* `poeske (enneaegsest lapsest) Kod; *puuŕmvilla riie on kõva*, *aenuke*, et ta `värvi ei pida, värvi `viskab pialt ärä Pal; *uñdi nui on nigu poomvill*, *padjasid* `tehtama nende villast Plt; *kas sa puuŕm`villu kah palidu vahele panet* Trv; *ku kõru õige valuts*, siis pane

puum`villege`kampust`siissi* Krk; *ma\_võti`üte`tükü`puum`villu`ja`paäni`ruhega`haava`pääle Har; *il`vesse<sup>o</sup>* (villpead) *kaussõ`niidu`pääl`nigu`puumvilla`täträkese`-`otsah`Räp*

poom|villane puuvillane *palitu`vuodrid`õsseti`puom`villased`Lüg;`purjeriie`[on]*
poom`viltsest`riidest,`mis`see`kõige`paksem`on`Jäm;`kui`ma`ühekorra`[kalavõrku]`kuduma`aksi,
siis`oli`juba`-`seda`poomvillast`lõnga`Ans;`Poom`viltsest`riided`on`talve`külmad,`viltsest`on`
soemad`Kaa;`poomvellane`riie`tehti`toimne,`see`oli`peenike`riie`Mar;`poomvillane`vooder`
Tõs;`poomvillast`riiet`ostetase`pükstes`Tor;`mõni`vanutas`puomvillast`kua`VMr;`minu`emäl`
õlid`valged`puum`vilsed`vüüd`[lapse`mähkimiseks]`Kod;`[pesuriie]`om`ike`puumvillane`Hls;
võrgo`langa<sup>o</sup>`omava`nüüt`puumvillatsõ`Võn;`mul`om`ka`puumvillanõ`hamõ^o`Har

poom|õli hrl oliivõli *Püssü`laadimisel`tehtud`tagu`trobid`puomõligä`niisheks,`et`trobid`*
libejämäd`olis`Kuu;`puomeli`on`neske`pehme`eli,`senega`määritasse`massinuid`ja`senega`
tütrikud`määrisivad`juuksi`Lüg;`Puomeliga`sai`karedad`nahka`möslada,`kui`nahk`lõhkend`
ehk`veiked`kriimud`peal`IisR;`kui`lapsed`kõhivad,`antasse`poomõli`lastele`sisse`Khk;`Kui`
kõru`valutas,`kallati`sooja`poomõli`kõrva`Põi;`puomeli`pannasse`lehma`udarate`peale,`kui`
paistes`oo`Muh;`poomõli`on`ussi`nõolamese`vastu`Emm;`vokka`ja`masinud`määritasse`
puomeliga`Mar;`puomeligä`määritse`paistuse`aigust,`lehmä`udaru`ja`obuse`kaelu`Tõs;
perenaene`toonu`puumeli,`tõmmanu`pääl,`põle`paestetanu`ega`kedagi`Hää;`Kui`[lehmad]`
udaraga`aiged`oliid,`siis`tuli`tärgendiiniga`määrida,`puomeli`aitas`koa`Kei;`põlend`oava`
peäle`pannakse`tule`ebemeid`ja`puomeli`ja`apu`piima,`see`olla`kõege`param`Juu;`puomeli`tieb`
vuava`pehmeks`JMd;`puomeliga`-`mul`põle`muud`võida`kui`vokki`VJg;`isä`võit`luku`edess`
ärä,`miärd`puumeligä`Kod;`puumeli`põleb`kiriku`lampides;`puumeli`pannasse`varvaste`vahele,`
kui`varvad`audund`on`KJn;`puumeli`määritass`jala`pääle,`ku`ta`aige`om`või`audunu`Trv;
mea`ole`ende`piimämasine`puumelige`määrin`Krk;`ma`lasi`ka`henele`puumel`li`tuua<sup>o</sup>,`ma`taha`
juussõid`määri`Har;`puumõl`li`pandass`värnitse`sekkä,`om`hää`pehmekene`Plv

poona poona tõrges olt sa üts poona, saa ai kunagi sukka ar kokko kõnõlduss; jovvat sa taa poonaga kõrda saia^o Se

poonatama poonatat(m)a Rõu Vas Se

1. selgitama, seletama *kül`tuu`oll`pal`lo`tälle`poonatanu`-`et`mi`sa`saõdilõ`lääde^o;*
ma`poonadi`väega`ilosahē:`võta`no`hindälle`taa`kapp,`ma`nii`suurt`taha`ai<sup>o</sup>`Rõu

2. vastu vaidlema *Mis`sa`nakkat`poonatamma,`ku^o`esi`midägi`ei`tiia`Vas*

poonitama poonitam(m)a Vas Se(poonita-) vaidlema; tõrkuma *kullõ`õi`sõnna,`poonitass`*
vasta`Vas;`sa`ilma`asalda`poonitat;`jovva`ai`sukka`ar`poonita^o;`naksi`poonitamma`tuu`pääl,`
mitu`aestakka`sais`olõ`katuss;`timä`poonitass`ka`nii`kas`väits`vasta;`huulõ`pika<sup>o</sup>,`massa`õi`
poonita^o`Se

poonsak → poomsak

poonus *poonu|s`g`-se`Hää`Saa`Hls`Krk/-u|ss/*

1. (poov) side, pael vms *Kui`lapsed`lintisi`või`paelu`omal`kaela`sidusid,`siis`õeldi:`mis`*
poonusi`sa`omal`kaela`oled`ajanu;`Kurjavaimu`luum`-`jälle`lahti`nüistnu,`ikki`olgu`ma`ilma`
poonused`ümmer`Hää;`võtsin`obesel`poonuse`kaala`ümmert`ära`-`säänste`poonustega`võib`
ära`kah`puua;`tee`see`poonus`käe`ümmert`lahti,`veri`saab`käia`Saa

2. kaltsakas *pal`lu`rõõva`närusid`sel`län,`sij`ku`ts`poonus;`Poonus`om`-`must`inimene,`*
rõõva`tolgenteve`ja`narmenteve`sel`län`Hls

3. tomp lõngas *ku`lemlise`ja`pudeve`lõnga,`siss`-`poonuse`lääve`niidsete`taga`Krk*

poonus|kael *latraja,`tagarääkija`poonuskael`-`nisuke`vana`ümber`aaja,`mis`ühte`puhku`*
latraks`ja`räägiks`teisi`inimesi`Ksi

poonussede

poonussede poovasse olekusse *om`endä poonussede`kinni`mäšnu; egä luuḡm võis`jäädä poonussede`-`kas nüür`tõmmass`ümbre kaala vai jäi`kaalapidi kohegi vahele Ran*

poonussen poovas olekus *luuḡm`-`om poonussen, mõni kabel nii`kinni mässitu, es saa`valla; lammass taht ennäst`lõaga ärä`puvva, ol`li poonussen Ran*

poonustama *poonustama Saa KJn mässima obene ol`li ennast`kiinni poonustanud köie otsas Saa; Poonustas kasuka rihmaga eneselle kõvasti ümmer KJn*

poop|puu pihlaka perekonda kuuluv lehtpuu (Sorbus intermedia) *`poopud, suured puud ja`marju täis; Marjad sökuti`taina`sisse, siis`saadi`poopu marja kakk Jäm; pooppuul on punased imalad marjad; sii pole pailu`poopid`ühtid Khk; [tuuliku hammasratta]`ambad olid`poopu puust Mus*

poora *poora* kangekaelne *Külh sa² mul olõt poora laís, inämp sukugi kõllõ õi Se Vrd* *poorva*

poord *poord g poordi Emm Hää; n, g`puordi VNg; g`puordi Kuu Vai laeva parras Sidä`aiga tuligi`piiri`valve paat`meie`puordi, kaks meest hüppäsid`püssud kääs`meie tegile Kuu;`piidad kävivatta`poigite üle ühest`puordist`toise VNg; nee (lained) panevad üle`puordi ikke`sisse kohe, ku [laev]`poigite vaid`juhtu olema Vai;`purjesed altsita õhe poordi peeld üle Emm; Paartekkis on päästepaadid, teine on teinepool`poordis Hää*

poordiline *poordili|ne Mih, pordile|ne Mar Ris, g`-se triibuline siilikusi`tehti`enni koa`öödilesi, mõni`ütles et pordilene Mar; mõnel olid põigiti poordilised, testel`jälle pikuti kiudud Mih; pordilene sielik Ris*

pooritama *pooritama Lut,`puoritamma Vai, poortamma Se* *vaidlema nävad alalde`puoritivad`vassastikko; älä`puorida nii pali Vai; kiä olõ õi rahul, poortass Se; jõvva`i`üistõist är² poorita² Lut*

poorna *poorna* = poornapäiv *Poorna om, ku üts nätäl paastu om ar² müüdä lännü Se*

poornapäiv *poorna-,`puurna- VId;`puurnaba Rõu* *lihavõtte paastu esimene pühapäev ku`puurnaba lummõ üle riij`jalasõ`tuiskass, sõss`maarjaba`tuiskass üle katusõ Rõu;`puurnapäiv om kevjä`märdsi kuu siseh Plv; Edimätsel paastu pühapääväl om`poornapäiv, siss küdsete`vatska Se Vrd* *poorna*

poorna|vatsk *lihavõtte paastu esimesel pühapäeval küpsetatud karask`poorna vadsa`sisse`pañti`kõikõ`vil`ja, kardohkit nii rük`i nii`kešvi, suurõb jago ol`l õks rük`i; Ko`küñdjä tulõ kodo, siss andass`poorna`vatska ja valõtass`vijga², siss saa virk`küñdjä Se*

poort *poort g poordi Mar Kir Sim; puort g puordi Koe,`puordi (-ti) Kuu Jõh IisR; poñt g poñdi Ris; n, g porde VNg/`p-/ Ans Han Mih Kos VMr Nõo, porte Plt KJn Hls pael, riba vms rõivastel äärte ilustamiseks; ka muu äärekaunistus`mütsi`porde on`ääre`ommeldu VNg; minul õli ka üks`puortiga`sielik Jõh;`Tislar tegi mõne`pienema`tüöle ka`puordi`äere IisR; põigeti keib porde ülal tapeedi peel Ans;`põlledele kujoti poordid`alla Mar; poordid olid [seeliku allääres], mõned olid kulla`karva, mõned olid õbeda`karva Kir;`Kõrtidele kujuti`alla porded Mih; porde on tabiedi serva pial Kos;`rahva`riided, mõnel olid triibulised, mõnel olid porded`alla`tehtud VMr; portege rõõvas, sij`vijr om kirivene koet Hls*

poorti *krussi, tompu ku sa`langa`ketrat, lätt üts kotuss pal`lu peenembäss, siss panõ lina`hende nii manu², et otsa vallahõ liibõllõma ei jää², nuu,`kiskuva kodamise`aigu`puuñti Har*

poorva *poorva* kangekaelne *kagos om poorva, essä ka`kullõ`i²; olõ õs hüä karruuss, määne poorva ol`l Se Vrd* *poora*

poosam *puuşam g`-e komps, kandam Olli ää`puuşam käe otsan; Temä taris`suuri`puuşamid rattile Hls*

***poos|haak** *puos(s)|haak* g -'haagi Kuu; *puuſshaak'* Plv; *poos|aak* Trm, *pooss-* Juu, *puos-* JõeK Iis, g -aagi; *poosvaa|k* Lai, *poosvua|k* JMd Trm/-voa|k/, *puosvaa|k* Koe Kad/-vua|k/ VJg, g -gi; *'puosa|k* g -kki Jõe; *'puſsa|k* g -gi Röp pootshaak *oli vana`alli mend`lüöma`suure`puosakkiga* Jõe; *mihed juo kävid siel`suurembie jäätükküje pääl, siis lükkisid neid juo`suurde`puiega ja puoss`haakiega edesi* Kuu; *paat`peeta laeva küljes puosaagiga`kinni* JõeK; *poosvuak pidi kasu järele igas peres olema tulekahi jauks* JMd; *puosvuak on rauast ja putk on taga, kõver raud nagu üks`oina sarv* Kad; *puosvaagiga tõmmatakse tulest`välja`asju* VJg; *vanast ol'l egah majah puuſshaak', tuuga`kisti maja lak'ka, et är^o es saa palla^o* Plv; *edimält oma_pal'gi_yiin lajalõ, sõss võõdass`puſsagiga, sõss nakatass näid`rinda võtma* Röp

poosklema *'puuſklema*, da-inf *pooselda* visklema, siia-sinna liikuma *ta käänap ja väänap ennäst, mitte iluste ei lähä, muku`puuſkleb*; *muidu poosel iks edesi-tagasi ja peſs`jalguga, es lase lähikesi`minnä* (lehmast) Nõo

poos|kõides kõitele toetumas *koñdi`aiged loomad on järjest poos`kõides, alt`pandakse kahed kõied läbi ja nendega`seotakse loom ülesse, et ta saab`seista* LNg

pooslank → puuslak

poosih *poosih* Plv, *puusih* Vas

1. *poovas olekus hobõnõ om poosih* Plv

2. *pittl kimpus, hädas Sa^o olõt uma taloga nigu puusih, ei olõ tast tolku, ei saa tast ka vallalõ* Vas

poosih *poosih* Plv, *poosihõ* Röp, *puuſsihe* Se *poovasse olekusse hobõnõ jäi poosih* Plv; *mijs`õitse mõtsa alost piteh ja jäi poosihõ* Röp; *puuſsihe jäi ossa`kül'ge* Se

poosille *poovasse olekusse poosille ol'l jäänu* [loom], *keti`otsa* Kan

poos|kanep *isakanep pooskanepi^o* - - *noil olõ õi`stijnnit, nu kakutasõ varahapa`vällä; pooskanep - - tuul olõ õi terrä, häitsess õnnõ, medägi ei saa^o* Se

poosta *poosta* Har Lut(-uo-) *armetu, vilets; korratu ta om nigu poosta maja, tanh ei olõ`miaki`kõrda* Har; *puosta`huonõ^o, kon mitägi olõ_i sieh; vahadsõ_kaara^o külbetäse^o, kon puostõmb maa* Lut **Vrd** *puusta*

poostel *poostel*, *'poostel* (-uſ-) g *'poostle* (-uſ-) Hää M, *'puuſtli* San; *poostõl* Har, g *'puuſtli* Urv/n -l'/; n, g *'puuſtli* Ote Kan/-s-/ Plv Lei(*'pousli*)

1. *nõid`ol'li`sõuke`poostel, enne jüri`pääva, ku lehmad`väl'la läksid, siis tema võttis`lehmade jäl'ledest liiva,`teised`täädsid ära, et ta`sõuke`poostel`ol'li; Enne on`seuksed`poostled olnu, tuleb ku tuulekeeris,`tuiskab põllu pääl, viab põllu ramu, põllu tulu ära* Hää; *'poostel nõis`ärä tõise looma* Krk

2. (pahelisest, laimajast vms-st inimesest; ka sõimusõna) *'Poostli küllalt, ku sa`ümmer`vaatad* Hää; *Mi_sa kurjavaimu`poostel otsid siit, kuradi vana`puuſtel* Hls; *'poostel om üits tige kuri inimen, ta ei või kedägi nätä; sij om`poostel küll - - aa`tõisi`tül'li oma ullu lårdige* Krk; *'ossa`puuſtli, mis sa nii teit Ote; poostõl`- -`tühja juttu aja* Urv; *nigu`puuſtli pini, kes kõkkõ`tahtsõ läbi`nuhki^o* Plv; *'pousli om ai-tätädav* (täitmatu) *pütt* (laimajast, kellel kunagi juttudest küll ei saa) Lei

poostelteme *poostelteme*

1. *nõiduma poostelts`ärä mu loomakse* Krk

2. *laimama, tühja juttu ajama kõñd`ümmer, poosteltes`pähl ja lüüj oma`lärti; käi tõiste taresit`müüdä poosteltemen* Krk

poostlema *'puuſtlema* Ran, da-inf *poostelda* Rõn *nihelema, rahutu olema lehm`puuſtleb, mine pane tälle ette midägi, sis\_tä ei`puuſtle nii* Rõn

poostlipää

poostli|pää `puu`stlipää vurrkann – Kan

poostma `puu`stma, (ma) *poosti* Ran San; `puu`stma Hel/-me/, (ma) *poosti* Urv Har(-mõ) Rõu

1. rüüstama, laastama `puu`stma - - *kui tõise varandust `endele poostid San; Sa tahat minnu no `pal`lass `puu`sti\_kõigist `rõivapulstõst Urv; mugu_`puu`stva ja_`puu`stva? ol`li\_nuu\_suurõ\_mõtsa ja\_kõik` är_poo`stidu? Rõu*

2. nõiduma *niij tekkiv küll kahju - - `puu`stiv üüts`tõisi Hel*

3. noomima *puu`st [teda], siss ta `ol`li paar nädälit ilma viinata; mes sä iki poostid minu Ran*

poost|vaak → pootshaak

poot *poot* g *poodi* pookoks `Mõisa aedniku käest sai poodid, aednik `pootis ja `näitas teistele koa Põi

poot *puu`st* g *poodi* Vas; pl `puu`tõ Röp

1. vöö *vanast - - ol`liva laja\_`puu`tõ?, sõss ligi kaits `tol`li laja? ja mõni kaits `sül`dä pik`ä? ja `tuuga `mähke timä tollõ raiussõ ülembäst otsast oma rõnna `koisilt `puu`tõga kõvastõ kiinni? Röp*

2. ääris, rant *Kübärä poodiss kutsuti tuud, mis suvõkübärä ehk kao pääl - - verrev kaaruss oll Vas*

poot|tasku põuetasku *kes_tu rahakotti `karmanni jullel panna, rahakot` panti ikki puhu`tasku Puh; kuhti?, noil ol`l kaits `taskut, rinna`tasku ja puu`tasku Kan*

pootima `pootima, (ma) *poodi* Khk Mus Kaa Põi

1. pookima, vääristama *poetoks pannasse teise puu `sisse, kevade pooditase Khk; ta\_i poodi enam õunbud, mähk akkab koore `alla tulema Mus; See oo veel mu isa-isa pooditud õumpuu Kaa; Kui puu koor `lahti läks, siis aketi `pootima Põi*

2. pilti peksma, nahutama *kui ma ta käde saa, küll ma teda poodi Mus*

pootma `puu`stma Võn Ote San V(-mõ) Krl Har, -me M, (ma) *pooda; `pootama* VII Põi

1. tükikesteks peenendama, murendama *pooda leib peeniksess Hls; sa kanadel maha `puu`ten levä Krk; ma poodi `leibä piimä `sisse, tei pu`i Võn; leib tulõ `piinüss `puu`tä?, ega sõss kana suurõn tükün neelätädä? ei_saa? Kan; Pini om prännigu_kõik` puruss `puu`tnu? Urv; piim aedass `kiinjä, sinnä_poodõtass `tairigu vatsk `sisse Rõu; iij puu`st ol`l [adral] `kuu`miseraud, mis turbast puu`st Vas; sül`di `puu`stmisel koratass hiireliha? `vällä Röp; vasaraga poodatass ar kips Se; `leibä puu`st kana`silõ Lut*

2. kukkuda, pudeneda *laskma Tuujm poodab `äütsmid; Är sia last võta, va`st poodad latse maha Hls; siij puu ei pia `õunu otsan, siij puu`st maha puha; miu kana olli jälle üte munakse `puu`ten; anise ka poodave sule maha; `surnul olli poodet raha `kirstu Krk; vana `pernane and - - la`silõ vaglutõttu liha, mi iks poodi `maahha noid `vaklu, olõ õs inne nannu? Vas; kõik` `hamba puu`st är? (linamasinast) Se || pilti *Temä olevet latse ärä `puu`ten (tegi aborti) Krk**

3. lüdimä *ube `pootse kaunde sihest `välja VII; Akka sa ernid pootama Põi*

4. pugema, poetama *pootab läbi aa ennast VII*

pootsak → pootshaak

pootsakas *pootsak|as* g -a Vig; *pootsa|k* g -gu Har miski losakil olev, losu, logu *`veissed magavad nagu suured pootsakad seäl Vig; mis ta vana majapootsak siss om tan, ta ei olõ enämb medägi?; tuu ei elä üütsindä_tan pootsakun Har*

pootsama *pootsama* lonkama *Mes sa oma jalale teind oled - - sa ju üsna pootsasiid kohe Jaa*

*poots|haak *puots|haak* g -`haagi Kuu; *poots|aak* Jäm Khk Muh/n -*aek/* Mar Han Vän Ris/*puots-/*, *puu`st-* Ran Nõo, g -*aagi*; *poots|vaak* Sim Lai, *poost-* Ksi/-*uu-/* Plt, g -*vaagi*;

`pootsa|k g -ki hajusalt Sa Hi, Rid Mar; `puotsa|k g -kki Jõe; `puuŕsta|k g -gi KJn; `puostav g -i Jõh pikavarreline ühe raudkonksu ja ühe -teraga riist `läksin `ülge `juure -- akkasin `puotsakkiga teist togima Jõe; puots `haakidega kisuti kohe jää `puosta ald [angerjaid] Kuu; pootsaagid oo laeva peel `tarbilised Khk; [hüljes] tõmmatse `pootsaki ninaga lohinal kõva jää `peelee Mus; Pootsak -- pidi egas peres olema Põi; pootsaagiga kistasse tulest põlen `pal'ka `välja Muh; Pootsak aa meremihe tarvilene tööriist Emm; pootsaak oo kõber or'k, kus vee seest kedägi `asja `väl'la tõmmatasse Mar; pootsvaagil on konks ja terav ots, pikk varss taga Sim; tulekahju juures ja kus seda poots `vaaki vaea oli Lai; kui maja põleb, tiritse pal'gid `puuŕstaga tulest `väl'lä KJn; puuŕstaagil om ots nigu tuural, kõver konks kül'len, et tõmmata saab; kui pang `kaivu lääb, siss puuŕstaagiga saad võtta `väl'lä Ran || kangapinguti poostvaak oli, mis `kanga `oidis ühe `taolise, et ta ei saand kokku `tulla ega laili `minna Plt Vrd koossaak, pooksoak, poolsaag, poomsaak, pooshaak

pootsik¹ poots|k g -ku sõimusõna hooletu, laisa vms kohta oo üks va pootsik Vig

pootsik² → potsik

pootska → potska

pootsman `pootsma|n(n), -n(n) Muh Var, g -n(n)i, -nni SaLä Muh Hi Var Tõs Khn Tor Hää(-u-); `puotsman(n) g -i Kuu Hlj VNg Vai JõeK hrl tekimeeskonna ülem olin `puotsmanist `ulgu `laivas VNg; `puotsman juhatas `matruksille tüöd Vai; `pootsmañn on `tüürmanni `järgmine `matruste käsu `andja Jäm; siis ta sai `pootsmaniks ning akkas eed `palka `saama Khk; Sadama pootsman vaatis sadama korra järel Emm; `pootsmañn piäb meeste üle `korda pidama ja toidlustama ja Var; Pootsmañniks suab jõlma kuõlita kua Khn; `pootsmañn oo laeva pääl `tüürmannist alam Hää; `puotsmann tieb `purju ja on `laadimise juures esimene mies, `tüürmann tahab ärra olla JõeK

pootõ → poot²

poottäis piitl (rasedusest) temäl ka rasse sij elu, oma puhutäit kanna ja tii tüüd kah Krk; edimäitse puhutävve puistass ärä (tegi aborti), aga peräst lašk tulla, nüid om neli last ilma mehetä Nõo; läis puütävvega mehele Se

popa popa PJg Trm Nõo, poppa Kuu RId lastek

1. tuli poppa `poltab Kuu; älä `puutu poppada Lüg

2. valus, haige; valu kuhu `kõhta said poppa Lüg; `lapse sõrm on poppa IisR; äla tie -- poppa `lapsela Vai

3. piip ära kisu isa popad PJg

4. suss aab sõrme popa `nõnna ja sõrmega udistab popa seest `vuudre `väl'lä Nõo

popak, popakas popa|k g -ku IisK Iis; popakas IisK (teat seen) popakud -- libedad siened IisK; venelased süevad popakuid Iis

popatama popatam(m)a Urv Har Vas lobisema; pobisema mi_sa popatat ütte `puhku; suu kää pään, popatass alasi Urv; vana inemise rõibõ popatass pääle, olõ umõta rahu kah Har; olõ õi\_tuul `aigu sukka_popata², tuu om aamõtih Vas

poperdama poper|dama Mär Nis Juu Koe VJg Iis Nõo, -teme Hls; popperdamma Lüg, pober- Vai; popõrdõmõ San

1. sumama tümä suo õli, küll ma sain popperdada, `enne kui säält `vällä sain Lüg; poperda siäl muda sees, niidä siis veel ehk võta `loogu Juu

2. soperdama, oskamatul tegema; mäkerdama midä siä poberdad, ku siust ei ole tegijä; akkas poberdamma, `raiskas sene `asja `vällä Vai; poperdab kõik enese uued `riided ää Mär; `aiglaselt popertep pääle sääl man Hls; taa om alb -- taa om kokku popõrdõdu San

popitama

3. koperdama *laps popperdab jo, akkab`kõndima Lüg; laps akkab juba poperdama VJg*

4. mugima, pikkamööda mäludes sööma *vana obune - - poperdab`piale, ei soa`söödud Nis*

popitama¹ *popitama riknema kalad lähvad popitama - - kui nad pääva käes`seisvad Põi*

popitama² *popitama popsutama popitab`piipu PJg*

popitsema *popitsema Krj VII Muh podisema, popsuma siil vahel popitseb nii`kangesti Krj; kas [supp] popitseb juba VII; sa nagu va pudru katel popitses Muh*

popka¹ *popka tugipulk popka tuleb`kahvlile (kahlile)`sisse, siis ta ei`lange`õõnsass Kod*

popka² *popka kurnimäng Poisid mäyyivad kiigaplatsil popkad Jäm*

popp¹ *popp g popi Khk VII Mar Kse Khn/n`-pp/ Kod kurn vm viskemäng poisid löövad küla vahel poppi VII;`viskavad poppi,`kaikaga`pihta ja läheb mis vingub Kse; lapsed mängäväd`poppi [viie kivikesega] Kod || kullimäng – Kod*

popp² *popp g popi Jäm Khk Mär Kir Juu Trm Plt Lei, pobi Kuu; popp g popi Tõs Khn preester vene popp Kuu; kirgu ärrad, pühad popid, kurgu all neil`valged lapid Jäm; vene popid`ütleväd: ää tee mu tegude järele, vaid sõnade`järgi Tõs; Popp võttõ tänä pahulõ; Popi`tasku`ollõ jõlma põhjata Khn; popp on, kis teenistust teeb Juu; popp om vene`rahvil Lei*

popp³ *popp Muh, g popi Khn; g popi Kse*

1. puujupp *Poiss`suagis`kaika otsast popi ää Khn*

2. lõngatokk *neli lugu saab sellest popist Kse*

3. mäda puu *vettib vihma ees ää nagu suur popp Muh*

poppa → *popa*

poppi *muhku kupu raud`olli, misega`sisse noksiti, siis nahk`tõmmas poppi sarve`sisse Muh*

poppis *muhkus`tuhlid oo poppis nagu va taelad Muh*

-pops Ls *toapops*

pops¹ *pops g popsi eP,`popsi R; pops g popsi Hää Saa Kod MMg Vil eL(pobsi TLä hajasalt V) maata või vähese maaga talupoeg, kes elatus peam juhuteenistusest, vabadik neid vähikäsi`popsi majasi oli siin Kuu;`iesti valitsuse ajal õless minä ka saand`popsi kõha Lüg; popsid`nõutsid maad`juure Khk; pops - - kellel on muidu natuke maad, paar vakamad VII; Ega külal olid omad popsid, kõik küla ääred olid pisiksi popsi`kohti täis Põi; oli pops, et ta`saumas elas Käi; uuemal ajal on küll pops, aga`enne olid vabanikud Rei; popsil on üks`väike maea üit Noa; saanarahvas ehk popsid Vig;`väiksed saunakohad, natuke kardulemaad ja maea, need\_o popsid Lih; popsid oo jo natuke suuremad saunikud Aud; popsil maad ei ole suuremat kedagi,`kartulid vakk maas Saa; pisike popsi koht on, mis sest`soada on Juu; Liiva külas oli kolm`sauna Kadakamää kruundi pial, nied olid popsid ja tegid töö`päivi peremehele Kos; popsil on veke muatükk, veke elamine JMd; mis pops peremehe`kõrva ennast siab Koe;`popsidel, mis sial metsa ääres elasis, neil olid kitsed, üksta puhas, kus sie kits sõi VMr; popsil on kas peremehe kruundi`piale`tehtud maja,`antud raasike`põldu kua IisK;`poppsa pal`ju enam ei õle, ilma`muata põle enam pal`ju`keski MMg; kel talude kül`jest`anti moad, niid on ike popsid Pal; pops oli talu saunas, saunik Ksi; popsid käisid`mõisas`päivi tegemäs, üks perekond eläväd meiegi maa piäl KJn; pops, tal om ike maad ka veidike Trv; popsi olli jalgsulase, sji`käüs jala`mõisa tühün Krk; pops`ol`li iki suuremb kui sulane, temä`ol`li oma urdsikun kah iki peremijs; talul olliva pulma, siss`popsele`säeti laud sanna`tarre, nuu olliva`vaese Ran; pobsi ja perenaese kõik aena`aigu tambiti aenale Puh; maa`mõõtja ütelnu: siin om`ulka pobsitaresid,`popsele piap ka maad`anma, muedu nakava`kaibama Nõo; popsil om lapike maad - - ja tsiapõrss, teevä talule`päivi maa vai maja asema`iist Kam; lasi`hindä maa pääle kolmõl popsil*

maja_tettä^o Kan; popsi naasõl ol' ulga `latsi, noid ma `süütse alasi Krl; timä om popsi poig ja taht perremihe tüttard Har; kõge vähämb ol' `popsel kats vai kolm vakamaad, vähämbä pääl ei\_saa<sup>o</sup> ämp ellä<sup>o</sup> Rõu; peremijs tek'k tarõ ja paänd popsi `sisse elämä, pops tek'k `päivi Vas; pops ol' vanast vakamamijs, mõnõl ol' kats kah Rär; pops, kel olõ õi tallo Se Vrd popsik^l, popsnik

pops^s pops IisR Mar KuuK Koe Puh, g *popsu* Jäm Khk VII Jaa Muh Rei Phl Kse Tõs Tor Juu Iis Plt KJn Hls Har Rõu, *popsu* Lüg/`p-/ Mär

1. kerge löök, vops *pani* `popso `mulle `kõrva `ääre (mesilane nõelas) Lüg; `andis moole *popsu* `pihta Khk; teine löi teise *popsu* Jaa; ma pane soole ühe *popsu* Muh; ratas täie `ooga tuli\_s sai ike *popso* `pihta Mär; `tõmmas *popsu* na `pihta et Kse; sain metu `popsu Tor; `pandsi *popsu* tal `pihta Hls

2. mahv, suitsupahvak `tõmmas ühe `popso Lüg; piibust üht `popsu `tõmbama Rei; `tõmman ühe *popsu* Iis; ma `tõmba üte *popsu* `piipu Hls; ooda `raaskõsõ, ma_lasõ kats-kol^p `popsu viil Har

3. lühike tugev heli, pauk *popsud* keivad metsa_polt, jo säääl jahimih on `püssi `laskmas Khk; oo_ne kivi *popsud* või püssi *popsud* Muh; juba *popsud* kõeväd, jämedäd `vihmä tuleb Tõs; arvad vihma piisad tulid, niहुksed arvad *popsud* Juu

4. adv, hüüds annab edasi popsuvat heli *Vedas* `piipu `tervest jõust *pops-pops-pops*, aga mitte põlema ei läind, tubakas märg IisR; kui - - kibe külmaga `oue `minna, siis aja `teibad `paukuvad *pops* ning *pops* Khk; iir üppas maha *pops* Rei; nahkiir, kui `valged `asja nääb, `sõnna `peale laseb *pops* ja *pops* Mar; akas seäsi `anna - - see pint käis `ringi ik_pops ja *pops* senna põhu `peäle Mär; mees `tõmbab `piipu *pops* ja *pops* Puh

pops^s pops g *popsi* Ote, *popsi* Ran veerandliitrine pudel (viina) pops om mehel parass `kiinni susata, ei tapa ärä su; valanu ää kõrra `liikvat *popsi* `sisse, a `liikva ei ole püsinu *popsin* - - lännu `võtma, ollu kaits vai kolm `tilka Ran

pops^s pops g *popsi* nätske leib jääb *popsiks*; kui leivad ei kergi, oo *popsid* Kei

***pops^s** p `popsi (teat viskemäng) *lapsed* `viskavad `popsi, mängivad `popsi, panevad `puuga *kibile* `pihta, see oo `popsi `viskama Mar

popsand nud-kesks `popsand paistetanud, paistes so silmad puhas\_sured `popsand Khk

popsatama *popsat*|ama Khk Muh, -eme Hls San

1. potsatama *popsatas* maha Khk; asi puite nõndagu *popsaats* maha Hls

2. popsutama, popsuma *ús* ahmitses sipelgud ja *popsatas* `lõhki Muh; `piipu *popsateme* San

popsik^l *popsi*|k g -ku LNg Juu Tür Kad pops *ennem* oli neid - - *popsikusi*, `väiksed ütüd talode maal LNg; Juinkülas puha *popsikud* Juu

popsik^l *popsi*|k g -gu kopsik *Too* *popsiguga* vett Rei

popsima `popsima, (ma) *popsi*(n) Jäm Khk VII Põi Muh Mar Mär Kse Tõs Khn Tor Hää Ris Kei Juu HJn JMd Koe VJg Iis Trm Kod, `popsin Kuu VNg Lüg IisR; `popsma, (ma) *popsin* KJn, *popsi* Trv Puh Nõo San/ma-inf -me/ Har, *popsi* Krl/ma-inf -mõ/

1. piipu tõmbama, popsutama *mihed* `popsid *piipu* ja *paguti* `toine `toisele siis oma tubaka ja Kuu; nie kaik `popsivata `piipu, tuba `suitsu täüs VNg; `popsis nenda rahuligult Khk; Jähid aja `ääre `istuma ja `piipu `popsima Põi; ika *popsid* oma `piipu Kse; Taat *popsib* `koldõ `aukus Khn; ta võib päävad läbi tuas `piipu `popsi Tor; mõned nuored *poisid* *popsivad* koa JMd; alate tä *popsib* Kod; *popsib* `piipu ja *nohiseb* Plt; mes sa *popsit* sest *piibust* Puh; sa\_popsit taad `piipu ka alasi, pia vahet kah Har

popsis

2. taguma; popse tekitama `vartadega ma `popsisi küll VII; *popsivad* juba `peale kive `paika, *pops ja pops* Muh; *popsib teist* Kse || mätsima *popsin sauega selle vahe* `kinni Juu

3. (söömisest) *lähme, lapseke, popsime kõhud täis* Mär; *leib na ea, et popsi kere täis* Kei; *mutku popsib* `leiba süüa Juu; *pagari leib on* `pehme, ia `popsida vanal inimesel HJn

popsis paisunud; pruntis *Ahjust tulid kenad* `popsis kakud; *Laps oli* `popsis `pöskedega Kaa
popsitama *popsitama* Hää, `popsitamma Lüg Vai popsutama mida `asja sa `ühtalugu
`popsitad sest `piibust Lüg; *vanamies* `popsita `piipu Vai; *akkas* `piipu popsitama Hää

popsjas `popsj|as g -a Kei Juu nätske *leib, kui ta taenas on* - - nii `popsjas teene; *ei minä sedä* `popsjast `leibä taha Juu

popsnik `popsni|k Hlj VII Pöi Käi Saa, g -ku VNg Jäm Mar Mär Tõs Tor Hää Ris Rap Juu Kos JMd Koe VJg hajusalt TaPõ VIPõ, Trv, -gu Khk Rei; `popsni|k TMr Ote, -ku Har Plv Ráp, -gu Ran Puh San Har pops *nie* `veike `popsnikud, *nie ävisivad ära* VNg; `popsnigud *tegavad suure koha peel tööd* Khk; `Popsnik - - `vaene inimene, `eesel oli *kasin vakama moad* Pöi; `popsnikud *käisid enni vanaste ikke mõises teol ja tööl* Mär; `popsnikul *on pisike moatükk* Juu; `popsnikud ja *saanamehed käisid iga nädal kolm* `päeva mõisas Koe; *meie külas ei õle palju* `popsnikkusi Iis; `popsnikul *on õma maja, mõnel on moad ka ivake* Pal; *olgu ta* `popsnik vai `mõisnik, *ärä elävä kõik* Ran; *siia* `tüühve mi\_ `popsnikkõ ei *tarvida* Har; `popsnik - - *kiä peremehe käest maaveerekese om* `rehtnü? Plv

popsti, popstik `popsti IisR Rei, `popstik Khk Kaa popsatades, popsuga `Popsti `mul'liid
`mutku `tõusivad IisR; *oun kukkus* `popstik puu otsast maha Khk; *iir üppas maha* `popsti Rei

popsu *popsu* suguaqt – Emm

popsuma¹ `popsuma, (ta) *popsub* IisR/`p-/ Mär Nõo popse vms heli tekitama, popsima *Siil akkas* `popsuma IisR; *mage õlut võttis seest* `popsuma, *võtab* `kaasi `sisse Mär; *Sul kah tu piip* *popsub vahetpidämädä suun* Nõo

popsuma² `popsuma *tursuma, paistetama uad* `popsuvad nii *suureks, kui* `keeta; nii `popsund
`palgega Khk

popsutama *popsut|ama* Jäm Khk VII Mär Kse Han Aud Juu Iis Trm Plt Trv Nõo Rõu, -amma Urv Har, -eme Hls(-em) San; `popsutama Kuu IisR, `popsotamma Lüg piipu suitsetama `popsotab `piipu Lüg; *mehed popsutavad pops ja pops* VII; *mis sa sest va piibunost* *alati popsutad* Mär; *Aas iad juttu, popsutas* `piipu ja *tegi vähäm* [tõöd] *kui teised* Han; *muudkui popsutab oma* `piipu Iis; *ist* `koldekivi *pääl ja popsu* `piipu Trv; *mehe muudku popsuteve* Hls; *Viil üüse mõnikõrd kuuled temä popsutamist* Nõo; *Popsu* tüüd `piipu ütte `muudu Urv; *kas sa jäl nakat taad* `piipu *popsutamma* Har

popul¹ *popul* g *pobuli* Kam; pl *pobla*? Plv

1. *pabul* `ulka `lamba *pobulit* Kam

2. *uba* – Plv

popul² → *pobul*

poputama¹ *poputama* Khk Pöi Muh Mar Mär Vig Ris Nis Kos Jür JMd Koe VMr Kad VJg Iis Trm Plt KJn Ran Nõo, -eme Krk; *popputama* Kuu VNg IisR, *poppotamma* Lüg Jõh hoolitsusega hellitama; hästi söötes, ravitsedes kosutama *pere* `naine *tege omale paremikki* `ruoga, *siis popputa* `endast *senega* VNg; *taheti minu väimehest saada, tehti minule* `süüki *mõnesugust, siis minu poppodatti sää* Lüg; *Ema popputas* `aiget `puega `ninda, *et sie* `praavis IisR; *poputas teda keige ee ning paramaga* Khk; *Ta poputas obuse õles ja laadal müüs* `jälle `kalli *inna eest maha* Pöi; *Kaua sa teda ikka popputad, ta suur juba küll* Mar; *poputab teist* `kangeste - - *annab kõik, mis tal on* Nis; *küll tema ennast poputab, aga targemast ta näust ei*

lähä, ikke - - nisuke suitsu `karva Kad; ema ike vist poputab sind, ega sa muidu nõnna paks õle Iis; Temä poputep ainult oma latsi, aga esi ei tää midägi parepet süvvä Krk; kas tollest mõni laís enämb tulep, tä om ju ärä poputedu Ran Vrd puputama¹

poputama² *popu|tama Iis, -tamma Võn, -dama Hi; poppotamma Lüg*

1. mullitama; mulksuma, kihisema *leib poppotab `astjas, kui appaneb pali; supp `ninda vana, et akkab poppotamma Lüg*

2. tursuma, paisuma *vesi popudab uppund inimese üles Rei; vorstid popudavad [keedes], löö auk `sisse Phl*

3. mäluma *poputass `leibä süvvä Võn*

poputama³ *poputama Muh Kse Kei*

1. popsutama *poputab `piipu Kse; paneb piibu põlema, akkab poputama Kei*

2. popsuma *paadi `mootor poputab ikka pop-pop-pop Muh; masin poputab `peale Kse*

poputosu *poputosu merihärg – Muh*

pora¹ *pora kivipuur Lähän teridän pajas porad ärä; Suur kivi, sen jauks `täädüb pikk pora `olla Kuu*

pora² *n, g pora, p porra loba, lora mi_sa ajadõ umma porra Vas*

porahhama *porahhama Vas(-mma) Se Lut*

1. lobisema *pisu `aigu um `vaiki, siss nakass `jäl'ki porahhama Vas*

2. (peeretamisest) *kui peerähhät - - siss porahhass; perse_porahti Se*

porama¹ *porama, (ta) porra Rõu Plv Vas Räp Lut; porame Hls Krk*

1. latrama, lobisema *mia sa_porrädõ_tah Vas; vana hujotuss, poraku_i² nii pal'lo Räp; sääne ku mi karusõ imä, kõõ porra Lut*

2. podisema **a.** mulksudes keema *pudõr porra joba Rõu b.* porisema *akkab aga `jälle porame Hls; Kui ta jälle porame akkap, ärä tii vällägi, küll ta peräst vait jääp Krk*

3. nurru lööma *tulõt siia² porama jäl² Plv*

porama² *porama*

1. taguma, lööma, põrutama; ka lõhkama *tä oli saand `juure ja siis oli igä porand sen (hülgeraua) `sinne `hülge sise; Pora viel paar `kerda `vaiale `pääle; nie olid `hirmusad `suured `paugud, kivi poramine; Vanast oli `püssürohega poratud Kuu*

2. puurima *`enne porati auk ja kivi `kiiliega luhastetti kivi Kuu*

poraus *porau|s g -kse kõmakas, kärakas `Jousid `juossa sen ajaga `iemale juo, ku se poraus kävi; Mis porauksed ne `aeva `kuuluvad, kas moni porab `oige kivi Kuu*

porbolaine *`porbolai|ne g -se sitasitikas – Vai*

porbutama *`porbutama Lüg, `porbotam(m)a Lüg Vai Vas/p-/*

1. lobisema, vatrama *mis sa `porbutad kogo `päivä; `kuuleb midägi, siis päräst `porbotab Lüg; mei omad on sial - - talutare^s `porbotaned, `putru `keitaned ja Vai*

2. popsuma – Vas

pordik *pordi|k San Urv Har, g -ku Hää Saa Plt Vil M(-gu Krk) Kam raisus, liiderlik (naisterahvas), lapsega naine mede külas ei ole `ühtegi pordikud; pordikud tüdrukud ol'lid vanaste põlatud Saa; mis\_ni mehe naese sõss om, ku pordiku `ausa om Trv; sedä pelläti, et [tütred] pordikuss käte ei lää; vanast pordiku `panti äbü `penki Hls; pordiku all minenet maa seitse `süldä `lõhki, ku pordik `pal'la `pääge üle lääb; vanast es tohi põllege `lauda `pühki, siss lääve `tütre pordikuss Krk; vana pordik naisterahvass Har*

pordilene → poordiline

pordo → port¹

pordsopill

pordso|pill vilepill *seto tõi latsilõ pordsopilli* Räp

pordu- *pordu-* Kuu/`p-/ Jäm Khk Muh Kse PJg Hää Ris Juu JMd Koe Iis Ksi Plt Krk Puh Nõo Krl Har, *pordo-* Plv Se, *portu-* Rei Tor hoora-; liiderlik *porduelu on patuelu* Khk; *see oo va pordunaine, see elab ühna porduelu* Muh; *oo üks pordutüdruk* Kse; *see oo pordulaps, põle sel (emal) meest`ühti* PJg; *portuamet`sel`ge* Tor; *põle laalatud`ühti, on üks porduelu* Juu; *elab va porduelu - - käib väga laialt oma asjaga`ümber* Ksi; *Vanast pordunaese istnuva tii`veeren ja uuttseva mehi* Nõo; *sio tüdrik eläp periss porduellu* Krl; *na tegevä õks taad pordutüüd edesi, aga`paari ka ei lähä?* Har; *Ma? vöi taga niisama pordoello ka? ellä* (vabaabielust) Se

pordu|haigus *pordu`aigus* menstruaatsioon – Kos

pordu|kask pl *pordukased* sookask – SJn

porduma *porduma* Muh Nis Rap, *pordo-* LNg Mar riknema, hallitama, mädanema minema *riided`porduvad`keldris ühe korraga ää* Muh; *kardolid`lähtvad vihmase ajaga vao sees`pordoma* LNg; *einäd oo ää`pordond - -`niiskeks läind ja puhas`pordond* Mar; *karduled läind`kuhjas`porduma, mädan ja tümad kõik* Nis

pordu|mari (taim) *pordumarja, musta mõrru marja mõtsan* Krk

pordu|sõlm *pordu-* Muh Vig(*pordo-*) Kse Saa Plt Trv Krk, *portu-* Aud, *porto-* Mar Kul Mih (teat halva pidamisega sõlm) *va portosõl`m ei seisnd`kinni* Mar; *pordosõl`m, see ei seesä, see oo alam sõl`m* Vig; *va portusõlmed, ega need pea, portusõlmed oo alvaste`pöördud kõie sõlmed* Aud; *mis sa pordusõlmest eidät, pordusõlmel lääve otsa`risti; obest ei panna pordusõlmege`kinni* Krk

porel *porel* g *-a rõuguredel eenad on porelate peal* Vän

porga *porga* Rõu Se *loraja Porga, panõ? suu kinni?* Rõu; *tuud porgat tohi`i? joht`usku?* Se
Vrd *porgats*

porgad pl *porgad* Jür, *porkad (-r-)* JõeK JJn Kad VJg Sim, *porkad R(-id Jõe)* Pee, *porkud* HJn saapalabad; poolsaapad; tanksaapad *panen`porkid`jalga* JõeK; *Ostin omale`uued`porkad, siis on omite jalad vähä`aigu`jälle hõäd`kuivad* Kuu; *vanad`saapalavad mei`ütlemä`porkad; sõaväes ikke õlid vahi`onnid, sial õli sies kasuk ja`porkad,`nahkast`tehtu ja vilt sies* Lüg; *Sa mu`porkaid ei õle nähänd* Jõh; *Kesse`ennevanasel ajal`veike`lastele`saapaid muretses,`nindasama`lohverdasid`õuves`suurte`porkadega* IisR; *porgad, need sõja aal tulid`seia* Jür; *porkudel`seari ei ole* HJn; *porkad,`rasked`saapad siin miestel* JõeK; *porkad,`prostoi:`nahast vanad`saapad* JJn; *porkad olid`jalgas* Pee; *sõjaväe porkad seal rehetuas,`rasked kui kurjad vaimud teised* Kad; *kui`saapa siared ära leigata, siis`ongi`porkad* Sim

porgan *porgan, porken* Kod, *porkan* Ran Kod/`-n/, g *porkna; porgen* g *porkne* Hel; *porgõn* g *porknõ* Har; *põrgan (-r-)* Puh Nõo Vön Kam Rõn Krl Rõu Lut, *põrgnass* San Kan Urv Rõu Vas Se, *põrknass* Vas Se Lut, g *põrkna (-r-); n, g`põrkna (-r-)* Urv Plv Räp Se; *põrgen* g *põrkne* Ran Rõn; pl *porkanid* Kod, ppl *porkn(a)id* Äks *porgand keksi porkanid ülesi* kisk Kod; *mõni ei taha`porknaid ega`kaal`a* Äks; *temä kiisk`põrkna nii ilusade`puhtass* Puh; *üits aenuke kuk`k`ol`li`põrknit ja`tuugi tuli õredade* Nõo; *põrknide asemale istuti`pijete* Kam; *suvel keideti`põrkna`väikesi`tsütsi, viis-kuus tük`ki kõgõ päalistega,`mõsti ärä ja`viidi`turgu* Rõn; *looma`lätsive`põrknile (porgandeid sööma)* San; *veneläsil olliva? kõrutõt`põrkna? leevä vahele* Urv; *nuur põrgan om verrev ja maku`ss* Krl; *Põrknõid hoiõtass liiva sisen* Har; *valgõ? omma? eläjä ja verevä? omma? inemise`põrkna* Rõu; *pandass`põrknit kah`kapstidõ`sisse jo?* Plv; *Põrgnass ol`li`nii`hää ja`kõrksa haugata* Vas; *põrkna? piiräkit küdsetäss* Se
Vrd *purgan*

porgand *porgand* Jäm Khk Põi Muh Emm Rei Rid Mar Mär Vig Kir Mih Tõs Pär Tor Ris Juu JõeK JMd Tür Koe IisK Trm Pal Lai KJn Vil, *porgand* Kuu RIid, g *-i; porga`nd* g *-ndi* Kse

Aud Kad Iis KJn, *-ndi Hää Trv; porga|nt g -ndi Plt; n, g porgandi VII Khn; `porkand Vai juurvili (Daucus carota) `porgandid `hussitavad ärä Kuu; `porgandisi meil ikke on [maas] Lüg; `Lapsukesel `porgandi `karva punane kleit `seljas IisR; porgandid on punased, mis sööma taarist, `valgid on enam looma taarist Jäm; porgandi jääd oo nenda `rohtu kasund Khk; `meite porgandid muha tegemata `alles VII; Pisike ihualasti poiss kut porgand Pöi; ma tõi palju porgandimi Muh; `lammad sõid porgandi lehed kõik ää Mär; `kiskusid suure ulga porgandisi ülesse Kse; Mine korra juõstõs põllalõ ning tuõ mõni porgandi supissõ Khn; porgandisi koguni alb kakkuda, ein suur, isi `väikesed Hää; ennemušte porgandid ei old moas, muðu `mõisades oli Juu; porgandid on `valgeid koa JMd; `riastis enese `pal`jast kui porgand Kad; tuo kaks porgandid koa supi `sisse Iis; Porgandi piirakaid tehti kõige tihemalt Trm; keedeti `kartulid ja porgandid koos, eks lapsed, need tahnd `toorelt `süia Lai; porgandi `piälsed `õetseväd, on juba lekilest KJn Vrd porgan, porkana, purgand*

porgatama *porgatam(a) Vön Kam San Urv Har Rõu Plv Vas Se, `porkatamma Se lobisema, lorama mis sa porgatat, tuu ei ole `õige jutt Kam; Istuss tan `lõunast saani?, muidugu porgatass Urv; Mi\_sä tanh porgatat niipal`lu, olõ paremb `vaiki Har; ta porgatass õnne, vana pori `suuga inemine Rõu; vanast mõnõ tüü man porgatõdi ütte luku Plv; tuu porgat ütte `muuðu, timä jutust panõ õs kiä tähelegi? Vas*

porgats *porgats lobiseja, loraja Piä suu, vana porgats Vas Vrd porga*

porgatuss *porgatu|ss g -sõ muda Kõik' tuu ka'ra aid - - ol'l lehmil läbi tambit nigu_porgatuss; Tul'l ku_ `mäskna läbi porgatusõ Rõu*

porgeldama *porgeldama peksma – Kuu*

porgilla *õieli Mes siin vahid, pää `porgilla Kuu*

*porgutama *(nad) porgutavad kepiga tõukama poisid porgutavad, keivad [kelguga] jee peel, siis porgaga `tõukavad edasi Khk*

*porgutamine *p `porgutamist poputamine sedä sama `süeki [anti], midä isegi sei, `mingisugust `porgutamist `lapsega ei õld Lüg*

pori *pori üld; p porri hajusalt T, V vedel pinnas, muda, sopp tie one lõgä ja pori täüs VNg; tahin `mennä `toise talo, en saand `mendust, muda ja pori oli pali Vai; sügise keik kohad pori või lakku täis VII; `Õhta tuli koju just kut pori orikas, õleni poriga koos Pöi; pori oo soos, ühna poriseb `jalge all Muh; sead käivad poris Rei; `sonnide `sisse keerutab `seukest pori kokku Vän; ku lamu `urkes ära mädaneb, siis ta läheb poriks Hää; masin jäi tüma pori `sisse Kei; läks nii, et pori käis üle peä Juu; seda muda ja pori kõik kuhad täis Koe; oh sina lapse kääñ, kuda su sil`mist suab, siis aga kohe pori sies Sim; küll õli `moandi peal põhjatumast paelu pori Trm; mes `asja te paterdata pori sijs; muss peso, pane `õhta likku, siis liguneb pori (mustus) `lahti Kod; kui kevade ei kadu pori kudagi ära, siis tuleb kuiv suvi Pal; rahe lõi kõik sodist, poriga segi kõik Äks; kus sõkutasse pal`lu, sial on pori Ksi; siad røbeldäväd pori sies KJn; eläjäd ol`lid tee porile sõknd Vil; kos sa `seandse poriga saad minnä, `rõõva poriga tett Trv; mina läbi pori es jõvva vedäde Hel; mõni laits süüp toorest `kartuli ütten poriga ja om tubli nigu turvass; kaar külvä `porri, rügä tuhk`auda Ran; ma kirjuta sedäsi jämedäde, nigu varess lääp pori `müüjä; vanat piap `austama, aga temä litsub maha ja sõkub `porri piitl Nõo; kel kuha suhu `jäievä - - ärä mädnü nigu pori Vön; mul `ol`li `uñdrik üless käänetu, siss es saa poriga Rõn; ratta lätsive `porri Krl; mis sä patõrdat taah porri pite Rääp || oone kui pori (katkine, puru) LNng*

pori *pori Kuu S Var JõeK porilane, porikärbes Kivije vahele juo kidu `unniku jättä ei void, porid ja `kärbäsed `kallal Kuu; sinine kärmes on pori, kus sañt asi on, lennab `peele Jäm; pori pand `eese munad räimeste `peele Khk; Üks va pori oo ennast tuba ajand, tüütab eese porinaga*

pori

otse ää Kaa; kui porid `ooste kallal oo, siis võia `ülge `rasva, siis porid ammusta mitte Muh; Porid munest munad liha peele, liha läks sandiks Emm; kui `palju porisid on, siis `pandi [kalad] veri `soola ja siis `kuivama Phl; va porid tulavad tuppä Var; porid, nied on mustakad JõeK

pori³ pori Muh Hag hajusalt V(p porri, -rr-)

1. lora, loba mis sa `peale pori aad Muh; eks ta jutt üks pori ole Hag; Aiva\_vanna porri inne, vai sõss tuu viil `õigõ ol'l Urv; ma is jõua enämb timä porri kullõlda², ma_tul'li `vällä<sup>2</sup> Har; aja pääle tan porri suust `vällä Rõu; tuu um periss pori, midä sa_kõnõlat Vas; keelä no sa umma porri Se

2. loraja, lobiseja tuu_m pori, keä kää poristõn maad `müüjä Har; pori, jätä<sup>2</sup> no uma<sup>2</sup> lõvva<sup>2</sup> `paika Se

pori- pori- Porilomp õli pori `lombi järäl, `katsu, kuda läbi saad Lüg; Teab kudas see `eese maja `sõnna pori `auku tegi Põi; see oo naa `pehme porimaa, ei kannä jala inimestki Kir; jalad nagu porikäiad kohe Tõs; porilomm seesab alati märg, ei kannä Aud; teeme `kartuled porimaa pääl Hää; tie nagu poriauk, upu kas `sisse ära Kos; siad püherdavad porilombis JMd; see õu on peris porimülgas Trm; nepp käib ühess poriaaguss `tõisi; tämäl porimua piäl kasvab `irmus üvä siäme Kod; mõnel on pori `karva `juuksed, ei ole pruunid, ei ole mustad Lai; `käunamid elavad mudastes `raavides ja pori `lohkudes SJn; üits porilätak om `saapa küllest maha lännu Hls; ka meil ka mõni maa om, ku vähe `vihma tule, siis ku üits porimõl'l kunagi Krk; kevädel ja sügisel ku poriaig `ol'li, siss es saa kudagi porist läbi; [vihmaga] `ol'li ussaid nigu porimül'ge, lätsit läbi nigu üits mullin jälle Nõo; suu om porimaa, sääl liivasõmõrat sisen ei ole Kam; kalmussõ² kaussõ mõtsah porilombih ja järve ja jõõ² veereh pori pääl Räp

porianed pl porianed vesiroosid – Tür

porijoodik sopajoodik, joomar kuradi porijoodik, viimatseni joob ära Plt; `ol'li üits porijoodik, ta_s ole midägi väärd Nõo

***porikas** pl komp porikamad porisevõitu niid kartulid one porikamad Kod

pori|kärbane porikärbes pori `kärbane on `niisikene, tagumine õts on ele sinine Lüg; porikärbane on suur kui üks sitamumm Iis

pori|kärbes porilane porikärbes toidab ännast raibetest Khk; pori `kärpsed oo suured jämed, kui laseb inimese ihu `peale, siis tükk liha ja `nahka `seltsis Muh; suur sinine kärbes, see oo porikärbes, sui oo neid igal pool, kui sa kedägi `värsket tapad Mar; pori `kärpsed käevad liha peal, porisevad nõnna et Juu; porikärbestel on suured silmad Sim; ku porikärbes liha `peale lähäb, siis on kõhe ussid lagedal IisK; laisk kui porikärbes Plt Vrd pori|kärbane, -kärblane, -kärmes

pori|kärblane porikärbes tänä one taas mittu pori `kärbäläst tuas VNg; pori `kärbläne taht suurõmb olla² kui mehiläne Plv

pori|kärmes porikärbes porikärmes, suur roheline persse Jäm; pori `kärmpsed on igavesed suured, suure jäme ealega VII; Kui sui midagi `värsked `kuskil on, kohe on porikärmes kallal Põi; must porikärmes läin nena august `sisse Phl

porilane porila|ne g -se R/-lai|ne VNg/ Jäm Muh Mar Mär Kir Tõs Hää JõeK JMd Koe IisK porikärbes Kui porilane poriseb viel `viinakuus, sis `vihmane pikk sügis on ies Lüg; Ei ägedaga tohi `miski `luoma tappa, porilased `pilves `ümber IisR; see ei ole mesilane, see oo porilane Muh; va porilased sii nii `kangesti mürisevad ja kallal Mär; matsi (pekka) aga neid porilasi Kir; porilased lennäväd rämede `piäle Tõs; tänavu viel ei ole porilasi JMd; kui porilane lennab, sis poriseb IisK

porima porima Khk Mär Juu Jür JJn Tür Koe VMr Lai

1. poriseks või auklikuks tallates rikkuma, lõhkuma; poriseks tegema *selle* `kange vihma ja *sopaga tee naa ää poritud, kõik oo naa* `rooplene Mär; *Einamaa kõik* `lehmade poritud, *puha jälje* `auke täis; *Küll sie laps oma* `riideid porib Jür; *porib teine kõik põllu ää* Koe; *sõidavad seda vahet* `ühte `puhku, *siis porivad ära* VMr

2. katki tegema, kahjustama *obuse kabi oo naeldega ää poritud* Khk; *põlv oli* `tohtrestest poritud Tür

3. a. purssima *ma porin koa natuke vene kielt* Juu b. tühja juttu ajama *sõna siit, teine sialt* - - porib `piaale, *aga* `tuume ei ole Lai

porin *porin* g -a Kuu Lüg Vai Khk Kaa Muh Rei Mar Mär Kse Hää Hag Juu JMd JNn Koe Kad VJg Iis Trm Plt Trv Nõo; *porrin* g *porin|a* Puh Har Rõu Plv Vas, -e San Krl; n, g *porina* VNg

1. ühtlane madal heli, põrin; *podin siest porise, porina one* `kuulla VNg; *kui porilane* `lendäb, *siis porin* `kuulub *joba, aga ei* `näegi viel Lüg; *porikärmes teeb* `tiibadega *porinad* Khk; [ratta] *rumm tehje porina ealt* Muh; *rünna* `aigel on suur *porin* `järgi Rei; *supp kees mis porin taga* Kse; `kange *porin, mürin, kärin* Hää; *lähäb minema, suur porin taga* (peeretamisest) JMd; *jutu porin* VJg; `kartule *keeva ku porin* Trv; *pada* `paanti *koogu* `otsa, `paanti *tuld* `alla ja *pada kei ku porin* Nõo; *om ku üts porrin kunagi* (kõnekõminast) San; *ma kuulli köögist paa porinat* Har; *kiä alati* `pijru *lask, sõss üteldäss: täl alati üts porrin takah* Plv

2. *torin ken seda porina* `joua `kuulla VNg; `ühte `puhku *torised, üks porin* `ühte `puhku Lüg; *ma p taha su porinad kuulda* Muh; *su porin* `tüitab *mu ää* Koe

3. *torisev, pahur (inimene) va porin,* `miski *asi põle tahtmise järäle* Mär; *on üks porin inimene, poriseb aga kõige aassa* `juures Hag; *vanad mehed on jo* - - porinad JNn

porinal *porin|al* Vai Hää Juu Iis Trv, -el San porinaga, põrisedes *ohuke* `pinnas *pääl, atra* `juokseb *porinal* `müöda *paat* Vai; *puu* `vanker - - lähäb *porinal* Hää; *puudru keeb porinal, kui seäsi vabaste keeb* Juu; *sitt juusk porinel* `vällä San

porine *pori|ne* g -se Kuu Lüg Vai Jäm Khk(-sse) VII Pöi Muh Mar Mär Aud PJg Tor Hää HMD Juu Kos Jür HJn Amb Tür VMr VJg Sim TaPõ VIPõ Hls, -tse Lih Kse Tõs Ris Kõp Trv Krk T; *pori|nõ* g -tsõ Võn Kan Krl Plv Röp, -dsõ Rõu Vas Se poriga koos; *porirohke* `õue - - `ninda *porine, et ei* `pääse läbi Lüg; `välläs on *porine* `ilma Vai; *porise* `aaga *saant* `liikuda, *määrrib jalad ää* VII; *Selle sügise oli irmus porine* Pöi; *porised* `pasled ja *kapetad, ää too tuppä, pane* `õue `kuima Mär; *tõi poritse ao tuppä* Kse; *vahest sügisi maa porine ja ropud ilmad* Hää; `loomade *asemed porised ja märjäd* Juu; *sügise on porisem änam, aga sui on tahedamad need sood ka* Tür; *porise* `tiega on *paha* `minna VMr; `moanti oo nõna *porine* - - *tieb jaladki kõhe porisest* Kod; *kaanid on linaleo augus enamasti, kus porine põhi; vahel on porised jõulud, vahel tuleb* `oktoo-bris *lumi maha* Lai; *mis sa lamberdad siin porise* `jalgadega Pil; *kas sa läät poritside* `rõõvidega *tuppä* Trv; *tij om poritsess aet* Krk; *potisinine* - - `olli *ta kui porine, mössit ärä, jälle ilus* Ran; *lina* `kakmine *olli vahel porine nõndakui* Puh; *välläst* `olli *poriste* `jalguga *nii pal'lu pori* `sisse *kannetu* [nagu] *mügrämägi läve all* Nõo; *tinavu om* `kartuli `õkva *nii poritse* Ote; *mõtsava, el om alati vesine ja oiap poritsess, ei võta kuivass konagi* Rõn; *satass taad vanna lumõ* `lörtsi, *aja kõik* `tij? *vedeläss ja poritsõss* Kan; *porist tijd* `müüdä *tulõ samolt minnä* Plv; `täämbä `veiga *porinõ ilm, lumi vihmaga segi* Se

pori|nukk (teat seen) *mede kuusikus kasus vanasti porinuk'ka, niid ol'id ääd seened* Vil

porisama

porisama, porisema *porisam(m)a* Trv Ote Urv Har Rõu Vas; *poris|ema* hajusalt R, Jäm Khk Kaa VII Põi Muh Rei Mar Mär Kir Kse Tõs Tor Hää Ris HMD Hag Juu JMd Koe VJg Sim IPõ Plt Puh Nõo, *-emma* Vai, *-em(e)* Hls Krk San, *-õm(m)a* VLä Plv Rõp Se

1. *porinat, podinat* vms heli tekutama `kärbäläised *porisevata ja pirisevata* VNg; `paarmud *porisevvad juo lagedal* Lüg; `kartulid vast akkasivad *porisemma, viel ei ole `valmid* Vai; *katel poriseb `kiia* Khk; *Poriseb ümber pea nagut juuskull* Põi; *soos ühna poriseb `jalge all, nii mäda* Muh; *rünnad porisevad* Rei; *su perse üsä poriseb taga* Tõs; *puu `vanker poriseb* Hää; *sääsed virisevad ja porisevad* Ris; *kuule, kui kärbes `paergastki poriseb* JMd; *sitik lähäb porisedes* Trm; *pada porisap* Trv; *kapuste akkas joba porisem* Krk; *kos vesine suu, porisass suurest kavvõst enne* Ote; *Eilä_niä_ `keie\_ku\_porisass, `täämbä omma_kalõss tõmmanu* Urv; *pada nakass jo porisamma, vaia `putru siädä* Har

2. *torisema, rahulolematult rääkima; lorama* *Midäs tämä `aeva poriseb `kaikiega* Kuu; *mina porisin, et oli `alvast `tehtu* VNg; *Pere `naine vahest poriseb peremehega* Jõh; *Esiteks porises natuse aega vastu* Jäm; *kurjaga inimesed porisevad* Khk; *Mis sa muidu porised, sinu jutt äi `aita seal midagi* Põi; *ää porise nii palju* Muh; *Aga ta võib poriseda, nenda tüüdab ää küll et* Rei; *poriseb paegal, `ükski asi põle `tahmese järäle* Mär; *paha inime poriseb aga `nurkas* Tor; *poriseb enesele abemesse, sua arugi, mis ta reagib* Hag; *uriseb ja poriseb ühte puhku* Koe; *üht lugu teise kallal jõriseb - - muudku poriseb* Sim; *pahameelega tänitamine oli se porisemine* Lai; *temäst ei massa tähel panna, ta porisess ütte puhku* Krk; *Alati kui käsed, siss egäkõrd porisep vasta* Nõo; *porisõja juttu ei saa[?] kunagi kullõlda[?]* Kan; *porisõss pääle alasi nigu poola papp* Har; *mõnõ inemise[?] pal'lo `mõistlikku juttu ajaki<sup>?</sup>, muudku<sup>?</sup> porisasõ<sup>?</sup> õnnõ* Rõu; *olõt jo<sup>?</sup> kõik är<sup>?</sup> porisõnu* Plv; *sul `õigõt juttu olõki_i[?], kõõ porisõt* Se

porisku *porisku* poriseja, toriseja `otsa `kannika - - `keige `iamalle `lapsele `anneti, `niskune *porisku ei `saandki* VNg

poristama *porista|ma* Käi Lai, *-mma* Har onomat *puuporisti poristab* Käi; *poristab `rääkida kiiruga* Lai; *tsiga ei süü[?], muudu poristass enne* Har

***poristelema** (sa) *poristelede* (peeretamisest) *Oled igä va sidä `haisutross - - muudku poristelede* Kuu

-poristi Ls puuporisti

poristik *poristik* madal, porine maa *poristik om sääräne, [kus on] marja varrõkõist, mätkõist* Har

poritama *poritama* pikkamisi keema, podisema `kapsad *poritasid tümast, poritasid `kieda* Iis

poriteme *poriteme* poriga määrima ärä *poridet puha, porige üten* Krk

pork *pork* Hlj IisR Kse, g *porga* Khk Mus Rei Mar Kul Han Var Ris Ann Sim Trv Hel, *porgu* Mär Vig Amb JMd Kad, *porgi* Koe; *pork* Põi VJg, g *porga* Rid Sim, *porgi* Kaa; `porka VNg, g `porga Vai

1. kepp, latt, malakas; mütt suur *kadakane pork oli, `oksad `külles* Hlj; *senel on leppast `murtu `porka kääs* VNg; *jeed `mööda keiasse porgaga* (teravikuga kepp) Khk; *pork, ümmargune asi `otsas - - porgaga müttad* Rid; *nüid ma ole niipal'lo `tervem, et kei elma porgata* Mar; *mool oo sii kojäs `nurkes ea kadaga pork* Vig; *võtan üks ea pork kätte [koerte vastu]* Ris; *eit lähäb müeda tied porguga* JMd; *pork on pikk nagu teivas, jäme nui `otsas, porgaga lükati [lootsik] `kaldast edasi* Ann; *Ära sa oma `porku maha unusta* Kad; *Ma `leikan metst ühe porga* Sim; *püündjä lääb `ruugu ja akkap sääl porgage `mütmä ja peksap kala ruušt `väl'lä `võrku* Trv

2. a. naaskel vms riist *porgad olid rauast, porgaga lõõdi aukusi naha sisse; mõnel [pootshaagil] oo pork (rauast teravik) otsas, mõnel pole Mus; Too üks porrk, teeme augu sisse; Kus meite päti porrk soand on Põie b. jäänael kui vahel jää libe oli, siis ta pani oma jalgadele porgad ala Khk; Tee oo seike kol'jakaslibe, peab oostele porgid alla lööma Kaa c. idu või juur magedel on porgad väljas, sured pitkad porgad taga Khk; ohaga pork läheb sügavasti maa sise Rei*

pork² *pork* Jaa/-r-/ , g *porga* Trv Hel

1. (jämedast lõngast) *Kui sa niid uiest akkad soki lõnga ketrama, siis ketra vähe peenem, ää ketra sõhukest porri änam mette Jaa*

2. vilets riie *ame mitmast kohast kinni porgat ku pork kunagi* Trv

pork³ *pork g porga* männi- või kuusekäbi *Metsaalune oli porri täüs, ära palja jalu pääle mene* Kuu

pork⁴ *pork g porga* (põlvest) *polve porgad* Kuu

porkam *porkam g -i* loraja, lobasuu *No,ta um kül' üts porkam* Rõu

porkama *porkama* Har/-mõ/ Se, da-inf *porgata* Nõo lorama, lobisema *Ärä porra tühjä plärä* Nõo; *mi,sa porkadõ, aasõ pääle umma porri* Har

porkame *porkame* müttama, mütaga peksma *abar või aevõrk om, aat perve lähembäse ja sõss äkki porrat sääil* Trv

porkan → *porgan*

porkana *porkana* porgand *tiemo porkanost piiraka; miä vodin ühe suure porkana ja söin nahka* Vai

porkane *porka|ne g -se* jäme *suure porkase päägä, jämejä päägä; porkane jalg* (paistes) Kuu

porka|pää 1. konnakulles *Tanuväs kraavid_o porkapäid täüs; Loik kubiseb porkapäist* Kuu

2. lõokannus *Sul kohe porkapääd vaasiess* Kuu

porkatamma → *porgatama*

porkima *porkima, (ma) porgin* Ris Plt, *porgin* Lüg(ma-inf -maie), *porrin* Kuu; *porrkma, (sa) porgid* Ote

1. peksma *ma tulen õuve ja porgin tädä* Lüg; *tarvis väl'la porkida neid* Ris; *ta porrkind teise vaeseomaks* Plt

2. tõrelema, riidlema *Jäin nadukane eina kaarele iljaks ja kohe sain porkida; Porkisin poistega, olid aeru murdand* Kuu

3. taga rääkima *mis sa porgid ilma asjata tõist* Ote

porkman, porkmann → *portmonee*

porlier *porlier g -i* trobikond *Inimised uodid rannal porlieris - - paati* Kuu

pormur *pormur g -a* raas, väike tükk – Vai

pornik¹ *pornik g -ku* Rid Mär Vig Hää

1. miski vilets või lagunenu *üks vana paadi pornik* Rid; *mis elumaja see oo, muðu üks pornik; suured, rasked, roostetama läind nõud nagu va pornikud* Mär; *Selles pornikus sa elad* Vig

2. madal, laia põhjaga *paat vanasti ol'id pornikud, muda vidasid* Hää

pornik² *por'nik g -gõ* poisipõngerjas – Plv

pornik³ → *kapornik*

pornikad pl *pornikad* purakad, põrakad *viieteis kümme rüsaga sain üle kahe puuda* [angerjaid], *igavesed pornikad, jämedad ja pikkad* VNg

pornikas

pornikas *pornikas* jonnakas `kanged `joñni täis, on üks *pornikas* Rid

poroga *poroga* Võn Röp Se, *porohka* Plv, *poronga* Võn; *poro*|k g -ga Se lõhe jääs *ku talvõl üle järve `käämist ol'l, pidit `väega `kaema, et porongahe `sisse ei aja hobõst* Võn; *suurõ lahi` kutsutass `Peipsih porohkass* Plv; *ku sulla näge, sõss poroga kisk lajalõ, ku külmäle lätt, sõss kokko* Röp; *meil ol'l rannapääl jäänü porokahe üks luik* Se || üleskuhjunud jää lõhe juures `mäne üless aase, siss om *porok, saa ei üle poroga kuidagi* Se

porohka → *poroga*

porok *poro*|k g -ka lõhik särgi küljeõmbluse allservas jätämä särgile *porokad kahele puale* Kod

porok → *poroga*

porokas *porokas* labane, jäme riie `päälimine õts õli linane, alumine õts õli takkune, jäme *porokas, sie õli `särgi alene* Lüg

poro|kellod pl kuljused *obosi `kaula `pandi poro `kellod* Vai

poro|kärbes, -kärbläine *porikärbes poro `kärbes; poro `kärbläine sittu `ussisi* Vai

porone *poro*|ne g -se *purune `juogi vesi on `ninda porosest mend* Lüg

poronik *poroni*|k g -ki lahvandus *poronikki ai hobõsõ `sisse* Plv

porotama *porotama* tüürima *Porotass - - lootsikut* Võn

porotamma *porotamma* näpistama, ära külmetama *külm porotas `kartuli, `kartulid on magusad* Lüg

porovernik → *poluvernik*

porr *porr* g `porri Kuu IisR (lind) `Rähnäd *ku `porrid `toksivad puid* Kuu; *Porr elab `metsas ja maja `juure tuleb kah, sel'g on `pruuni `kirja* IisR

porrama `porrama, da-inf *porra*|ta Trm Lai Nõo Kam Ote, -ta<sup>?</sup>, -da<sup>?</sup> V(-mma Har); `porramõ, da-inf *porradõ* San Krl/-dõ[?]

1. *lorama, lobisema* *Kui lased porrata, siss ta porrap vai päiv otsa* Nõo; *sa mugu `porrat `enne, võl'ssjuttu aat* Kam; *ta mugu porra suumulgugõ* San; *poisi_ `porssi\_sääl ja `viitse `aigu* Krl; *ala porradu, mi\_sa ajat hüpäjuttu, kõnõla vahel inemise juttu kah* Har; *mis sa tah porrat ütte `lõunu, suu vatutass inne pääh* Plv; *olõ õi[?] il'loõs, kui `väiko latsõ<sup>?</sup> joba `porrama `õpva* Röp; *poisi<sup>?</sup> vega `porrasõ[?] `tüütriga man* Se; *ta `porrass `vahjõlõ* Lei

2. *porisema, torisema* *Asja eest teist taga muudkui porrab aga* Trm; *kui põld nõnna iast `tehtud, kui teine `tahtis, siis `porras `pialegi* Lai; *porrass, et - - kas ei oless võenu [põõsaid] tuuva ja istutada* Nõo; *tõõsõlõ tüü[?] vai hääd kui pal'lo, irra ja porra alate* Röp

3. *porinat, podinat* *tekitama kuis sul ta perse om nakanu nii `porramma* Har; *pada porra* Vas

porras `porras g `porda redel *oda `porras ja mäne lakka; `porda päält `langis `alle* Vai

porosa pl *porosa[?]* Har Lut vuntsid *vanamiis om habõna[?] maha ajanu[?], porosa[?] om jäätünü[?]; timäl om tuu muud, püürd pääle ummi `porssõ* Har; `porssõga miis Lut

porosa- *porosa-* *porsalakent oli juua* Jäm; *porsataar oli reuma `aiguse rohi* VII; *Porsa `oksasi `pandi õlle `sisse* Jaa; *Nüid on porsamätad nii suureks läind, niidumoad polegi änam* Põi; *kui porsavett üle jähi, siis `pandi teiseks korraks; umalaviha `lahtub ää, aga porsaviha tuleb `juure_vel* Muh

porosa|kask *porosa-* Mär Tor Rap Plt Vil Hls, *portsa-* KJn sookask *Soos kasvavaid kiduraid kaski ütakse porsakased* Mär; *porosa `kaške pruugitase umalate asemel* Tor; *porsakase `lehti `panti õlle `sisse, nagu umalte aset piap `täütme* Hls

porsane *porsa*|ne Muh, g -se Trm *porsaga koos; porssasid täis mannergu `olli porsane* Muh; *porsane* [soo] Trm

porsa|õlu porsaga valmistatud õlu *porsaõlut*, see teeb pēe `aigeks, pole laar õlut mette Khk; *porsaõlut*, sehuke vallali viha `olli tal juures, umalaõlut olli param Muh; *Porsaõlut toodi kontvõõrastele* Mar; *muhulased kõige `rohkem tegavad porsaõlut* Kse

porse → porss²

porselei → portselan

porseised pl *porseised* porsakorjajad *porseised tulavad* Muh

porsik *porsi|k* Muh, g *-ku, -ko* Mar(-rss-), *-gu* Khk Mus; *porsi|k* g *-ku* Kaa LNg

1. (porsane) võsastik *mete einama on küll pal`las porsik, porsad ning kanarohi `kasvavad* Khk; *Portsikuse pole kedagid `minna `tahtand* Kaa; *on portsikuks `kasvand, võsa kasvab `peale* LNg

2. määtlane maa *see põle kellegi maa, va mättä porsik* Mar

porsikas *porsikas* tihe põdsas – Krj

porsin *porsin, porssin* sassis kangass om *porsin* Rõu

porskama *porskama* purssima *Venelased, `neiega pia mõne sõna `porskama* IisR

porsku¹ *porsku* pigi tubakast *korjab seda elisodi `piibu sise, sel on `porsku ais* VNg

porsku² *porsku* (teat toit) *Kartulid `tambid pudru `nuiaga segamine, muna kloppid `ulka, `piima ja jahu võib ka, lihatükid, mis `praetud, `jäävad ka `sinna `pañni, `ongi `porsku* IisR

porss¹ *porss* g *porsa* (-ss-) S LNg Mar Kse Var PJg Ris Trm Hls, *porsu* Tõs Saa Pst; *pors* g *porsa* Var Mih/-ol; *ports* g *portsa* Vig Kei; pl *porsud* PJg, *po`rsid* Kod, *portsud* Saa

1. madal soopõdsas (Myrica); *porsa* vili *porsad* [on] *madalad, kasuvad pisised `pehmed nupud `külge, neid nopidaste õlle taarist* Jäm; *kis `porssu kasvatab, nee kasvavad ise* Khk; *porssad, vihad pisised `pöösad* Pha; *Porsad kasusid sii soo einamas* Pöi; *nad `ollid mitu nädalt suuremoal porsel* (porssasid korjamas), *`porssade eest said `vilja* Muh; *tali porsad on ise ja suve porsad ise* Emm; *porsad oo pikad, urva `moodi* Mar; *said jälle `porssade eest raha* Kse; *pors, tal on õis ka `otsas* Mih; *porssad - - kole õhk on nendel, nagu mu`stika lehed, kõvad lehed* Ris; *`Portsasi `pañdi umalade eest, tegi siis õlle vihaks* Kei

2. soovõhk vm taim kus kige mädam ja `pehmem, sääil porsud kasvavad. *Kui sigadel es ole räga anda, siss `kisti porsud ülesse, `keetsime ära, leem ol`li pruun ja paks; kui sigadel es ole räga anda, siss `kisti porsud ülesse, `keetsime ära, leem ol`li pruun ja paks* Saa; *Porss om iluse punase käbig valge tupen lill* Hls

porss² *porss* g *porsi* Iis Trm; n, g *porse* Iis (teat ahjutoit) *tambiti kardulid pudrust, mune ja `manna `sisse, `pañnidega `ahju, sie õli sis* porss ~ *porse* Iis

porss³ *po`rss* Krj Pha VII, g *porsi* Rõu; p *portsi* Kaa

1. jäme kangas või lõng *Ága seda lina es ole nii rohkesti sii ilmaskid kää, änamasti sai seda takuportsi kujutud* Kaa; *po`rss, jäme riie, ullud linad kasusid, saand kenad riiet* Pha; *jämehet `langa mõni tek`k - - vana po`rss, toda `porssi `võeti jämmehe `kangahe, `panti terä kotiss* Rõu

2. halvasti tehtud asi, käkerdis *Selle va puuratta porsib ju egauks kogu, aga egauks äi tee siis ratast, ta on muidu üks po`rss* Krj

porss⁴ *po`rss* g *po`rsi* nõid *po`rss suetsotab ja loeb siäl juuren* Kod

porssakas *porssakas* mätlük ja võsane maa *porssakas - - üks `mätlük ja pöösastega, saa midagi kasuta* Pha

porssima *porssima* Jõh Koe Trm, (ma) *porsi(n)* SaId(ma-inf) *porssima* Pöi) Iis, *porssin* VNg Lüg; *po`rssma* Kod, (ma) *porsi* (-/-) Trv/ *porsma/* Puh Nõo Ote San hajasalt V; *portsima*, (ma) *portsi* Jäm Kaa, *portsin* Kuu, *porsin* Sim; imperf (ta) *po`rssis* Lai, *portsõ* Se

porssin

1. purssima `Portsib sanu suust `väljä Kuu; küll `meie `oige `porssima kahegeste pual`villast, ei saa `toine `toisest `arvu VNg; `porssib ikke ka vene kielt Lüg; Küla `koolis aketud juba varakult venne keelt `porssima Kaa; Ta oli kadakasaks, porssis pireke saksa keelt Pöi; meie Liisu porsib kua saksa kielt Sim; `porssis ja `porssis seda keelt, oleks kas või keele ära murd Lai; laits porsib ütsikit sõnu Trv; ega ta ära `müvvä iks ei lase ennäst vene keelega, ta saab aru kõigest ja porsip ka sugu Nõo; laís porss ka jo kõõlamist Kan; hoobiss `häste ei_mõista iks viil kõõlda[?], porss inne Urv; Ma_saksa kiilt ei mõista[?], porsu mõõ sõna Har; meil tu'l vinne karuss, edimält es mõista_sukugi eesti kiilt, nüüd iks porss joba Plv

2. pusserdama ma `portsisi see kogu, vanad kotti või riiet, mis pole suuremad `tarbline enam Jäm; Kui `ölgi vähe oli, et pole `öiged katust saand teha, siis porsiti nii samma liul `ölgedest `peele Kaa; Eks selle va puuratta porsib ju egaüks kogu Krj; obustel lakad olid nõnda ära porsitud (painajast) VII; Ta `porsis ise kõik asjad `valmis, sest polnd midagi, kudas see oli Pöi; Porssisin kõige ommiku su riideid [parandada] Koe; Ärä naka enne porssma, kui sulle opetass ja ärä näedätäss Nõo; tütärlais ol' `kanga iijn, no om kõik' langa<sup>?</sup> är<sup>?</sup> `porssu[?] Kan

3. posima, nõiduma – Trm Kod

porssin → porsin

porssis mätlük ja võsane `porssis maa, üks `mätlük ja pöösastega Pha

porssumõ `porssumõ sassi minema ta\_m nii är `porssõnu, et taad ei saa kui `vällä arutõ San

porst porst g porsti Jäm Ran Ote Lut/-s/-

1. pihik, abu kirju kuue porst oli, see oli sehuke lühike, sellel olid lapid, pal'lu `kulda ja `elmid Jäm

2. lühike taljes naistejakk porsti olliva pikä `käistega, enämbide olliva na potisinitse, ligi ihu; porst `ol'li lühike ja voldi olliva all Ran

3. narmas rätil umma[?] porsti[?] Lut

porstma `porstma, (ma) porsti jahvatama `raaskõsõ porsti lävi (läbi) kivi `jauhha Lut

porst|tuba eeskoda mene porstuba ja tuo pütti VNg; `ennevanast olivad tua ees porstuvad Jõh; pane treppuks `kinni, `muidu `tullo `külmä porstuppa Vai || kolikamber porstuba, kus on kõik talu rigu-rägu ja träni kuos Sim

porsud pl porsud krousid kleidil on porsud sijs Ksi

porsuma `porsu|ma Khk Mus VII Pöi Muh Emm Mär(-rts-) Pä Jür Kad Ran Võn Kam, -mma Har Plv Vas, -me Hls Hel; `porsoma Khn Pil

1. tursuma, paisuma moa pind `porsun Muh; käsi `porsund, mädäneb `ühte `puhku Vig; suure joomaga oo nägu ää `porsun Tõs; `surnu akkab `porsoma Khn; kiha kõik üless `porsunu Hää; odra terä on `jämmeks `porsunu Saa; See on niisuke maa, et kevade `porsub üles Jür; nägu `porsond Pil; uiis võib ärä `porsuda Ran; `erne pandass enne `külmist `porsuma Võn; käsi mõnikõrd kül'mäga `porsup üless Kam; kiipp ol' är<sup>?</sup> kujonu<sup>?</sup>, `juuške, pañni vette likku, nüüd um ärä_ `porsunu[?] Plv

2. mädanema, roiskuma `seisand sült läheb `porsuma, võtab sandi mau `sisse Mus; vana asi repetab ää, `porsub ää VII; va `porsund puu Pöi; märg riie `porsub ää Kse; `porsun liha Tõs; Märg ein `porsob lasus Khn

porsus kõrgel tasemel tuul juba päris vaga, aga vesi seisab ikki `porsus Hää

porso|sõlm (teat sõlm) `sõl'ma oo kahte `moodi, `õige sõl'm ja porsusõl'm; ummsõl'm oo naa samuti kui porsusõl'm, ei `jäeta `aasa Tõs

port port Vas/-rt/ Lut, g pordu Nõo Ote Krl Plv, pordo KJn Plv; n, g pordo Kod liiderlik inimene; lõbunaine üteldäss, et ega varass ei usu `õiget, port ei usu puhast Nõo; vana port

inemise tük'k Krl; *kiä`litsi lööse, tuud kutsutass pordoss* Plv; *ta om port, saa_i umast naasest täüs* Vas

port², porte → poort

portma `portma Har Plv; tgn `portja Vas liiderdama *ta lätt jälle`portma* Har; *ta om`portja* Vas

portman, portmann → portmonee

***portmonee** `port|manee· Khk Mär Tõs Tor, `pork- IisR Mär; `port|mañ(n), -n(n) Pil KJn, `pork- Plt Vil Hls Nõo Krl Har Rõu Plv Vas, g -i rahatasku; toos `portmanee· on raha`tasku Khk; `portmanee· oo pargit nahast, ilus koit Tõs; `portmonee·s oo paberossid sees Tor; külaonu `andis paberossi `portmañni Pil; Poes `müiti - - `porkmanisi, `naalu, `värvä Vil; tema pands paberossi `porkmaniss Hls; Vanast olle rikkambil raha jaoss porkmani ostetu, et siss porkmanist olle uhke võtta ja massa Nõo; *tuu mu pabirossi`porkmañn siiä?* Har; vanast kutsutiva? rahakoiti? `porkmañniss Plv || portfell, mapp naisterahvas tuleb `vasta, `porkmann `kaindlas Plt

-ports Ls lumeports

ports ports g portsu Sa Muh Emm Rei Mar Kse Tõs Khn Tor Hää hajusalt K/-o KJn/, Iis Trv Hls Krk, `portsu R(-o Lüg), pordsu TLä San Har Rõu Plv/-ol/ Vas Se, porsu Jõel/`p-/ Mär Kse hajusalt Ha, Kod MMg Pil(-o); n, g `portsa Vai

1. mingi kogus, hulk *kala`porsud`läksite keik`suolajalle Jõe; Eks ne`joodud oda igä`portsu raha ka ärä Kuu; kui`linnassi`kasvadetti, siis iga päiv`tuodi oma ports`aidast ja`pandi põranda`pääle Lüg; sest villast saab portsu`lõnga Khk; Küll on aga ports rahvast kogu väätud; Kaarma ja Karja vahet oo päris kena ports maad Kaa; Roo ports on käe, ju kevade katuse`peale koa soab; Oli sealt igavese portsu raha soand Põi; [tõi] portsu kalu Rei; suurõd praamid olid, siis - - tõid suurõ ma\_`ilma portsu [kive] Khn; tegin ühe suurema porsu`kurkisi HMd; vokkisi oli ika old maailma ports sial Hag; põletas porsu`metsä ää Juu; annan obuselle tubli portsu JMd; üks tohutumb ports inimesi läks siit`müeda Kad; Õli meie porsus esimene javataja (lobiseja) MMg; *sij on laulatuse rahvas, neid on ia ports Ksi; sõin ühe iä portso KJn; ports mehi Trv; ta om oma portsu juba kätte saanu (rasedast) pilt Krk; ma sai üte pordsu raha Puh; portsus kobaras, hunnikus`tosteti`sirpaga kalad`nuodaperäst kottisse ja üks siis samate`portsuss`müüdi kohe Kuu; sääsed - -`portsus puhas, sured parved koos Kaa; ilusad lille`kändad,`portsus kohe Plt; portsu`otsa`hädasse, halba olukorda Nüüd on vast`portsu`otsa`lendänd Kuu; Sattus portsu`otsa, ei`antu`aega luuslanki`lüia Hää; Ma_sattõ`säntse pordsu`otsa, et es tiiä_ku_vana ol`li Rõu**

2. (toidu)portsjon *liha`portsud old ka ige, aga ühel mihel old`taltrigu pääl`oige suur ports Kuu; sai siis`lõune ports ka`süüdust Lüg;`Õuna`piiraka`portsud olid kodu`valmis`leigatud, siis`saadeti tüö`juure IisR; üks mees`andis oma`sukri portsu Jäm; koerale`antakse oma ports`süüa VII; Sant vaata, kuidas näljane mütmte mihe portsud kinni keerab Emm; liha porsud`tehti`valmis Kse; tiemajas`anta ports tied tie`käijale VJg; suppi tuvvas ports Hls; Ma sei terve pordsu ärä Nõo; võtami üts ports`sül'ti Har;`Rõugu söögimajan umma_suurõ_pordsu? Rõu;`ütsäkeisi ol`li mi?`katla pääl, kaüssada`portsu ol`l vaia [jagada] Se*

ports² → porssi!

***portselan** `portselaa|n (-ñ) Lüg/`p-/ Khk Põi/-oa-/ Vig Tor Koe Iis Trv Hls Krk, `porsõlaa|n Krl, `purtsela|n Trm, `portslee|n Juu, g -ni; `portsõlaa|`r g -ri Har; `portsõla Lei, `portslei Rõu Plv, `potsleni Juu, `potslei Kuu, `porselei Kod portselansavi, sellest tehtud keraamika *Eks ne`potslei`asjad on`oite ilusad ka Kuu; nied on`portselaani`tassid, on`pienemast kivist Lüg;*

portsima

tassid ning taldregud on portselaanist Khk; Portseloani pole vanasti külas olnd, `sakstel võis mõni taás või taldrik olla Pöi; portselaanist nõud oo ilusamad ja `kal`limad Tor; `portsleeni taásid, mis nist ilusad `peened on ja õhukest; `enne olid teeáed, sis tulid `potsleni piibud Juu; porselei piibod, `valgess kiviss kolo Kod; tijkannu om portselaanist Hls; na taási? omma portsõlaarist tettü Har; `portslei taási? omma `kal`lit jako Plv

portsima¹ `portsima, (ta) portsib jämedalt sadama portsib lund maha Kse

portsima² → porssima

portsuma `portsuma, (ta) portsub Mih Tõs Kad VJg, porsub Nis Sim Trm

1. torisema, tõredalt kõnelema tä portsub aga `peale Tõs; mõni portsub kogu päeva, aga kallale ei tule Kad; küll ta `portsus ometi tigidalt VJg; selle poisiga olen ma `püsti ádas kohe, mutku porsub `vastu Sim; vot kus krae, tema muudku porsub `vasta Trm

2. lortsuma, lirtsuma `Saapad vett täis tõmmand, nüid `portsuvad `jalgas Mih

portu- → portu-

portus `portus g-õ Har Ráp portu-, liiderlik elu sa\_võit taad `portust útskõrd maha ka jättä? Har; konass ma `el`li `portusõn, et sa minno `sõimat Ráp

poru¹ poru Kad IisK, poro Lüg Jõh Vai

1. puru, sodi `valget `liiva poroda [on] `tuobi `põhjas Lüg; Põrand on poro täis Jõh; järele jäänd pienikesed terad, vilja porud IisK

2. madal, vesine koht oli üks tüma poru Kad

poru² poru Jõe Kuu Hlj, poro VNg Jõh Vai võrgukivi porud on `suuremad kived `vergu `otstes Jõe; Torm vei `kammila `vergu ribi edesi, poru ei pidänd Kuu; `suurtel `võrkudel on `ankrud, `veikestel porud Hlj; esimesest `lasti kupp `sisse ja siis `lasti poro, `katsuti, kas poro on `põhjas VNg

porudreksik → podrätsik

porugas porugas, poruka g poruka selts, kamp `Traali `mieste poruka läks tänä `pruovima Kuu

poru|jobusk prügikala porujobuskid, vähikesed prahtkalad Mar

poru|jomm poru|jomm (-joim) Kuu Khk Rei Mär Tor Saa Juu JMd VJg Iis Trm Plt Trv Hls Krk, poro- Mar Mär Ris Koe Kod Äks KJn Puh Võn Har Rõu Plv Ráp, g -jommi (-jõm-); n, g poro `jommi Vai; poru|jumm Kse, puru|juim Hls Krk, g -jummi; purujõmm Hls San; porojoim Se

1. alkohol (hrl viin) mis ma selle porujommiga `peele akka Khk; kis seda oo näind, et tema koa klaa? oo, poro `jommi täis Mär; mehed võtavad poru `jommi pudelist Saa; eela said kõvaste poru `jommi, täna on pia `aige Trm; vast `laulsivad porojommi pudelist Äks; see olli poru `jommi täis `tõmmand täna Plt; võtame puru `jummi kah Hls; sai üits purujuim pant Krk; mehe jõiva vanast poro `jommi Puh; ta_m henne vanna poro `jommi täis võttanu Har; láits `kõrtsi ja ütél: anna mullõ poro `joimmi Ráp; klapimi? kokko, võtami poro `joimni Se

2. purjutaja ei tiä, kenegä tämä poro `jommi `paaris (koos) käib Vai

poru|jommi poru `jommi Jõh IisR Khk Saa Trv, poro- Lüg Vai purju viin paneb jo poro `jommi, ku teda pali võttad Lüg; Tämä ei jää poru `jommi, võttab vähe Jõh; on ennast poru `jommi võttand Khk; kui poru `jommi jääb, siss ei mäleta änam midagi, mis ta teeb Saa; mehe jääve poru `jommi Trv

poru|jommikas 1. joodik Tuleb koju, `juua täis nagu porujommikas Han

2. kangekaelne Mõni mees on targast piast kua igavene porujommikas Han

***poru|jommin** *porojommin* Võn; *purujummin* Hls *porujommis mehe om purujummin* Hls; *mies ol' porojommin* Võn

poru|jommis *poru|jommis* Kuu Jõh IisR Khk VII Muh Emm Rei Mar Mär Vig Kse/-*jummis/* Han Tõs Tor Hää Saa Juu Kos JMd Koe VJg Iis Trm Pil, *poro-* Lüg Vai Mar Mär Tõs Khn Ris Koe, *puru-* Kuu Pha Hää VJg KJn; *poru|jõmmis* Khk, *puru-* Jäm Käi (*puru*)*purjus* *Mies_o tänä puru`jommis, ega sie merele `pääsegi* Kuu; *sie õli viel parajast poro`jommis, kui `siia `eile tuli* Lüg; *Õlivad kõik poru`jommis* Jõh; *Kui meite mees porujommis on, siis ta on ikka äisatu* (kuri) küll VII; *See mees on päris purujõmmis, äi söhusega reegi änam Käi; Oli veel porojommis, aga läks juba uut peale võtma* Mar; *Ollatse poru`jommis ja tihatse `kurja* Han; *poru`jommis, jalad käivad rista-rästa all* Saa; *joonust piast oli poru`jommis moas* Kos; *ta on poru`jommis ja ei tia kellegist midagi* JMd; *võtab aga `viina `jälle ja sedasi poru`jommis seisabki* VJg; *sa oled täna veel poru`jommis* Trm **Vrd** *porujommin*

poru|jommitama *poru|jommitama* Muh Mär Kse Iis Plt Trv, *poro-* Võn; *poro`jommitamma* Vai *purjutama mei peremies poro`jommita vaid alalde* Vai; *nee porujommitavad `peale* Muh; *käivad külas porujommitamas* Iis; *läksid teised `jälle porujommitama* Plt; *mehe porujommitive kõrtsin senigu `õhtuni* Trv

poruk *poru|k* g *-ka* Ran(*poro|k*) Kam (teat jook või vedeltoit) **a.** *veest, jahust ja piimast porukat tetti, kiit vii ärä, paänd jahu `sisse, `lasti `jahtuda, siss kui apuss läits, `panti piimä sek`kä* Ran **b.** *porganditest, kaalikatest ja leivast `põrkna ja kaali keedetivä ärä, `aeti koti `sisse, leevä liim kah `aeti kotist läbi. nu kolm `liimi `panti kokku, siss `olli tu poruk valmiss. pühäde juuk, jõoluss tetti ja egäss pühädess* Kam

poruka → *porugas*

porusk *poru|sk* Urv, g *-ski* San *jäme lõng või riie poruskist tetti `ammõ jakk vai alusspuul, mis ol' `säärdenē `prostoi pakõl`* San; *Ta jämme lang, ku_kua_vijl `pehme_silmä_kah, sõss saa ku vana igävene porusk* Urv

poruskinõ *poruskinõ* jämedast kangast *ma `pilsõ `endäl `rõiva maha?*, *mul om taa poruskinõ sällän* San

porustik *porusti|k* g *-ku* mudane koht *tüma porustik on küll* Kad

poru|tuhk *tuline tuhk porutuha sies suab `ästi kardulid küpsetata* Kad; *porutuhk on äge* Rak

porätsik → *podrätsik*

posija *posija* Vig Vän HMd MMg *hajusalt eL sõnadega arstija, sõnuja, lausuja mu emal olid läin silmad `kaiki, isa viin ta posija `juure* HMd; *va posija paänd suu `aige kotusse `pääle, siss ta luges* Trv; *vanast es ole jo üttegi `tohtret, nii sama posija olliva, `ütlivä nõiasõnnu* Nõo; *tu posija vai nõid `ol'li opanu, et ärä sa mitte `roh Kemp löögu kui kolm kõrd* Ote; *mul ol'li_`pal'ja jala?, tuu posija puhk mu jala pääle* Rõu; *vanast maal muid `arstõ es olõ? ku posija? ja tasuja?* Vas; *siih Setomaal `k'audi õks posija mano* Se

posima *posi|ma* Lüg Jõh Vai Khk Kaa Mar Tõs Ris Hag Iis Äks KJn Trv Puh Nõo TMr KodT Võn Rõn V, *-me* Krk San; *da-inf poási?* V

1. a. *sõnadega arstima, nõiduma ta posis oma nõia sõnu mu `paise `peele* Khk; *võlu posis viina `sisse oma sõnad ning siis `andas selle viina `aige käde* Kaa; *posisid sõnu nikastand koha `peale* Mar; *lausujad lugesid `piale või posisid oma sõnu* Hag; *vanainimene posib `aige man* Trv; *mine temä manu, temä mõist poside küll* Krk; *temä kobiss näpuga ja posiss `sõnnu ka pääle, aga midägi es avita* Nõo; *maanõid, temä ikke sai posima selle leevä `pääle* KodT; *toda naist ka üteldi nõias, võib olla et ta mõne sõna posisi kah* Rõn; *ku_nii midä säänest hätä ol' eläjäl vai `isial, sõss `käüti posija man, kiä nii posõ ja sõnnu tegi* Urv; *mi_`lähkün ol' üts posija,*

posinal

tuu posõ podõlidõ ja puhk, vahel naar ja vilist Har; ku huss pand, siss ka vaia posõsi[?] pääle Rõu; vanast positi roosi `vasta sinitse papõri `pääle Plv; midägi_tuust posimisest api es saa[?] Vas
b. posistama *kõik' üü timä posõ `hindäle, kas tä sõss kõnõli umma patu kahitsust vai Rõu; mis sa tah posit, ma_i kuulõki taad Plv*

2. pusima, kohmitsema arutan `niiti, *posin* `niiti Lüg; *midä siä posid, ku siust ei ole tegija, midägi senest posimisest `vällä\_i tule Vai; ma posisin* `jalgu `kinne `panna Ris; *mes sa posit nõnda kavva ennäst `rõivile Puh; Küll temä posib, ta ei mõista nõklagi õiget muudu kätte võtta Nõo; tuu ka iks säääl midägi posisi rehe all Kan; ma\_i saa<sup>?</sup> `arvo, mis tä säääl posi, ku ei saa_`tüühü Plv; panõ<sup>?</sup> jo `rõivihe, mis sä nii kavva positõ[?] Röp*

posinal *posinal nõiad lugesid ennest posinal* `peale Tor

posis *mossis ta `olli `eelse päeva nii posis, ei tea, mis tal viga pidi olema Muh*

posisama *posisama posisema, pobisema Säääl tä `hindele nõna ala\_posisi, `arvu saa õs midägi[?] Rõu*

posiseja *posiseja Kul Vig Tõs Tor Juu Tür posija posiseja, nõid, kis viina ja soola `piale sõnu luges, `toodi `aige looma `juure Kul; `uskus posisejat Juu; posiseja posises küll `piale, aga see ei `aita kedagi Tür*

posisema *posise|ma Kul Mär Kse Mih Tõs Tor Hää Saa HMd Juu Jür Amb JMd Tür Koe Iis, -me Krk San*

1. posima *kui loom oli `aige, `toodi küla arst, kis sõnu luges ja posises Kul; kui see va nõia pruuk oli, siis posiseti `aigele kohale `peale Mär; viina `piale tä oli siis seal posisen ja selle pidi siis inimene ära `jooma Tõs; oli üks vana mies, kis ruosi `vasta tegi `sukru paberi `peale\_suri `riistisi ja posises Jür; nõiad posisevad `aige `piale JMd*

2. pobisema *kes sellest täab kedagi, mis sa posised Hää; pomises omaette, posises ja müsises HMd; posiseb oma ette, kuuluta testele mitte Juu || nohisema kui ninä sedäsi `kinni, sis posiseb Juu*

Vrd *posisama*

3. pusima – Iis

posistama *posistama Kaa VJg; da-inf posistõ[?] Har*

1. posima *sa pidid keik selle vee ära `jooma, mis se suur posistaja tegi Kaa; sa mõistat ka jo positõ[?] Har*

2. sosistama *mis ta posistab alati salajuttu; posistas `talle kõrva `sisse VJg*

poskama *poskama, da-inf posata kõdunema; lagunema Võrk `poskas `terven ää Khn*

poskatama *poskatama Rõu Vas*

1. viivitama, aega viitma *sul um tah no aig poskata[?], mine ruttu Vas*

2. sosistama *Säääl nä[?] aia veeren poskadi, tiia_miä nä[?] arudi Rõu*

poskerdama *poskerdama Jõh IisR pusserdama `Poskerdavad säääl `eina `kuhja `kallal, küll sie akkab vett `sisse `võtma Jõh; Kui tüöd ei `tunne, ei akka ma mitte `poskerdamagi IisR*

poslamasla *poslamasla Khk Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Juu Jür JMd Koe VJg Iis Kod Plt KJn Trv Hls Puh San V, pu- Jäm Khk Kaa; `poslamasla R Muh päevalille-, kanepi- või linaseemneõli `poslamasla eli põleti `lampides Jõe; kanepi `siemnistest `tehti `poslamasla eli Jõh; `poslamasla poles `reies `lampide sies Vai; poslamasla õlist tehase lihavõtte pühade `aegas `toitu Khk; Soldatitele oli poslamaslaga `putru keedetud Kaa; `poslamasla eli oo `tülge (tülgas) Muh; [nad] panid poslamaslad `kookidele `peale Kse; soldatid `kiitva poslamaslaga `süia Hää; poslamasla eli põles `lampide sees `mõisas Juu; `annud poslamasla, et one udara põletik Kod; venelise sõöve poslamasla eli Hls; Siss tul'l - - poslamasla, palutedi toda San;*

poslamasla `el'li *pa*dass *supi* `sisse väess Har; *poslamasla*, `tuuga ollev `väega hüü süvvä_`*kiit*ä[?] Rõu; *Paastu aigu tarviteti liha ja võiu asemel poslamaslat* Vas

posle pl `pos|le Ran Võn Kam, -le<sup>?</sup> Räp( `pus-), -lõ[?] Urv Rõu Vas, -li Võn Ote Rõn, -li[?] Urv Rõu Plv Vas kõlud, kõlkad *kui tuulutat sarjaga, tuleb kõege ilusamb pääterä, siss tuleb järgmäne alamb prahine sort*, `posle Ran; `antke obõsile `poslit ette Võn; *tuulutamise man jäivä* `posle, *nuu* `paanti obõsõlõ pääkoiti, `anti obõsõlõ ärä süvvä Kam; *kaara posli omma kõhnust kaarust Ote; Ku vanast* `villä sarjati, *sõss ol'li\_* `säantse_sarja `päälse<sup>?</sup>, *vana praht ja olõjaku<sup>?</sup>, nuu ol'liki\_* `posli[?] Urv; *Poslõ[?] panõ tsiaterri sisse* Vas; *vana kõhna* `pusle<sup>?</sup> läävä<sup>?</sup> agande `viirte, *pääterä[?] jäävä[?] iks* `keskele Räp

poslikud pl *poslikud* kõlud – Pal

poslis ühel nõul, meelel *Tulivad kahekeste, õlivad* `ninda `poslis Jõh

posmak¹ *posma|k* g -gu segadus *Kae_tuud posmakut and* [korda teha] Rõu

posmak² → pasmak

poss¹ *poss* g *posso* toss, suits *Metsä tagant* `tõusis *paks poss; lapsõd* `karjõs tegäd `posso (tähistavad lõkketegemisega karjaskäimise algust) Khn

poss² *poss* g *posso* kurtumm; vähese aruga inimene näid õli kolm `vendä, kaks õlid *possod ja üks õli pime* Kod

poss³ *poõs* IisR Iis, *poss* Lüg Jõh sigade kutsehüüd *vana siga, `sellele* `üeldi *poss, poss* Lüg; *Kesikut* `kutsutasse *poõs-poõs-poõs* IisR

possa *poõsa* Jäm Khk Mar/-ss-/ Kod, `possa IisR põssa *pere* `naine `possatab `possa, `possa IisR; *notso ja possa ikke keikse* `rohkem `õõtasse Mar; *põrsass kutsutasse - - poõsa, poõsa* Kod
Vrd possu

possak, possakas *possak* Hel, *possakas* Kad

1. *pontsakas, tõntsakas nisuke possakas tüdruk, et lase* `käia; *aand omale kodinaid ulga ümber, üsku possakas oli teine* Kad

2. *miski sassis, sagris lõnga viht segamine nagu va possakas; juuksed piias nagu possakad* Kad

3. *tossike Peremijs olli säändene possak* Hel

***possama** (ta) `possab *tossama*, suitsu välja ajama `Tiimer (aurik) `possab *mere piäl* Khn

possa-passa lohakalt *tüõ on* `tehtü `possa- `passa, *ei ole* `siivute `tehtü Vai

possatama *poõsatama* Jäm, *possatama* IisR/ `p-/ Kad Iis põssatama *pere* `naine `possatab IisR; *poõsatama sigu poõsa poõsa* Jäm **Vrd** possotama

posser `posser g -i soss-sepp, vusserdaja *Mis sa* `sellel odaval `posseril `enda tööd lased `narrida IisR

posserdama `posserdama IisR, *possõrdam(m)a* Vas vusserdama *Akkasin* `õmblema, `posserdasin *ära* IisR; *Ar[?] sa[?] naaku possõrdama, tii[?] tüü kõrdapite* Vas

posserdus `posserdus g -e

1. *vusserdus Sie küind pole ka muud kui üks* `posserdus, `jusku *sigä* `tuhnind IisR

2. *vusserdaja Nisukese* `posserdusele `põlvega `persse ja menema, *mis ta* `ilma `aegu *tüöd rikkub* IisR

possiku pl *possiku* kõlud *söödeti* [loomadele], *rüä* *possiku, nuu* `ol'li ivä *tüst* Ran

possima `possima, (ta) *possib* laia lund *sadama vahest possib sedasi, et sa taha* `väl'la `mennagi Mih

possin *poõsin* g *posina* sosin *üts poõsin ol' inne, ma es kuule midägi; posina pääle lätsime* *mano* Plv

possis

possis `possis Sim, `possis Kuu/-ss/ Var Kad VJg Hls mossis, torssis mokkad `possiss Kuu; täl uuled `possis Var; oli teine kogu `eilse päeva - - nisuke `possis Kad; mis sa kõhnid nii `possis `näuga Sim; `possis nägu ehen Hls **Vrd** possus

possotama `possotama põssatama `possotab sigu süöma kallal Ris **Vrd** possatama

possu `possu Kad Nõo, `possu Jõh(-o) Vai põssa siga `kutsuta `possu, `possu Jõh; Meil kah rohkemb luume ei ole kui pal'lalt sij `possu Nõo **Vrd** possa

possukas `possuk|as g -a jõmpsikas `possukad mürasid tee pial Lai

possus mossis sie tüdruk on alati `possus JMd **Vrd** possis

post `pošt g `pošti (-s-) Sa Muh L K I eL; `post g `posti Hi, `posti Kuu VNg Lüg Jõh IisR; n, g `posti Vai

1. tulp, samm vorotile `lüüdi `post ede VNg; jämedad `postid `aeta maha `varbuse `aia tegemise `juures Lüg; `posti on `lanjakille Vai; tuuligu `posti `otses\_o kere Ans; värigu `postid oo mäjad Khk; Vanad küünid olid `postide `otsas, ega nurga all tamme `pošt Põi; kuru oo `postide peal, rood `rinki `pandud Muh; `säñji `post Emm; vanadel kajudel ike vinnad, `pošt `püsti ja vinn seäl Vig; suur pulli aid oln, suurte `postega Tõs; Jõlma `poštita `suagid akõt ede `pandud Khn; turba `pošti serbad olid ahju müüriga tasa, aga `pošt oli `kõrgem, pikem kui ahju müür Nis; `enne old kiriku `pošt, `seotud `sõnna inimesed `kinni ja peksetud Juu; tegin ühe lüüvi aluse, kus katus on peal ja `poštid üksi `püsti Jür; värava `pošt läks maha JMd; püürkiigud on kua, `pošt pannakse `püsti maa `sisse ja sial `posti kül'les on ratas, kus nüürid `alla ulatavad Koe; `päikesel vahel on rõngas `ümber ehk vahel on `pošt pial, siis `üeldasse, et pääval on `pošt pial VMr; `poisid ronisid `pošti `õtsa Iis; `täma `seisi kerikun taga suali `poštide all Kod; vana majale `pändi toe `poštid ülesse, et\_si maja `jälle kõvem oli Ksi; `pošte om tijeveren paelu; `poštiga `aidu Trv; kassipoig länüü üless `posti `otsa ja peni aogup all; ku ta `saisma jääb, siss saesab nigu `pošt `jälle Nõo; kui `päeväl [om] ma `ilmatune `kõrge `pošt `pääl, ta tähendäp, et - - üits ilma muude tulep Kam; pal'ke om sugu siia mäe `pääle joba `tuudu, mes pannass maa `sisse `postiss Rõn; nigu `pošt `sais sääl täl man, aga - - silm ei\_selletä, mis tä om Urv; tii `viirde umma? `posti? üless `pantu Rõu; ol' üits `pošt `pistü ja sääl `ol'le pilahk siseh Plv

2. hri pl voki osa vokki `postid ehk lühü `postid, `postide vahel käib `värtän Jõh; vokil ei ole `sammad, vokil oo `poštid ja aisad Mär; need oo `poštid, kus luht vahel kõib Aud; voki kabi, selle peal põigitii on `pošti puu Pil; `rindu sehen om kaits oki `posti Trv

post `pošt g `pošti (-s-) Khk Sald Muh L, hajusalt K, I eL; `post g `posti Hi, `posti Kuu VNg Lüg Jõh; n, g `posti Vai; kaasau `postaga Lei

1. postisaadetus `postobused - - `käisivatta `posti vedamas VNg; kirja `kandja toob `posti Khk; argibeti üksi `pošt keib Krj; Enne olid `posti talud, kus `pošt maha käis Põi; `post tuleb `õhta Rei; kas `pošt oo tulnd juba Mär; ma lähe `posti `viimä Tõs; `poštimes toob `pošti, kirjad ja lehed Juu; ma lähän `pošti `vasta JMd; tsaari aeal valla kassakas vedas `pošti, kaks `korda nõdalas Lai; kui `pošt `tul'li, jo `ijmalt aas pasunad KJn; `täämbe ei ole `posti tullu Hls; egäl lallal `ol'li oma `postimiis, vedäs `posti küläsit `müüjdä lak'ka Ran; ma_i olõ viijl umma `pošti kätte saanu? Har; `pošti `tuuma läti kasak, `käuse üttest `tõiste alati Plv || piltl (keelepeksust, tühja jutu levitajast) sie on `kange `posti vedama, `räägib `kõiki `asja, mis siit `kuuleb ja säält `kuuleb Jõh; sij om `postivedäje - - joba `pošt lääp mineme Krk; om tä `pošt kül', tühä jutu `kõnõlõja Se

2. postside; postiasutus `ennemald meie isa käis `postis VNg; kirja on ävind `postist, ei tiä, kene käde on saand Vai; oled sa lehed `postist käde saand Khk; kirjad soavad `posti `viidud VII; vanamies lähäb `omme `pošti Iis; sa piät kiri enne valmiss kirjutama, Mañn lääh paneb `posti Nõo; `postaga ala olõta (postiga ära saada) Lei

post- *post* `vankurid `soitivatta külavaheld läbi VNg; kui tahid `sõita `sinna ehk `sinna, siis võttasid *postobosed* Lüg; `kümme `sendine *post* `marka Vai; Täna käidi *postmaandid* prügimas Jäm; *paned postmarga kirja* `peele, siis viiasse käde Khk; *See laseb kut postobu küla kauda ümber* Kaa; *Vanasti oli postmoantee* `ääres kivist võrstapostid Pöi; *Vanast sõitsid postobust ikka sammu, kümme võrsta tundis* Emm; *Mees oli naa uhke, et sõitis Lihulast postootestega koju* Han; *postvanger oo kummiga või kongiga* Tor; `enne olid nisuksed rahad nagu *postmargid* Juu; *pošt* `kaarte vaja tuvva San **Vrd** *post*-

***postak** g *postagu* postmaantee niu *postagu* pääl, *edesi ja tagasi* `tõmbase pääle (palju liiklust on) Har

postel *postel* `(-ś-), *postil*, *postõl* Se(g -li), *pooste* `l Röp, g -la voodikott külealutsõ kottõ kutsutõss *pooste* `l Röp; *postel* `ummõldass kokko; *posteli kot*, `olgi om täüs aet; *maka postila koti pääl*; *postõl om sängüh* Se **Vrd** *postelka*

postelka *postel* `ka = postel – Se

posti- *posti* `jaamast õli kolm `virsta Jõvi `vaksali Lüg; *postimes tõi* `moole raamadu Khk; *postipoiss tuln* `silda kaudu `oostega Muh; *postijaamast saab obused* Rei; *postivädu oo koa tema kää* Mär; *Talumed pidid posti* `joama `sakste `oostele einad ja kaerad `viima Kei; *lähän* `sinna *postitalusse* Amb; *posti* `jaama siin ligidal põle JMd; *postimis tuuþ kirjad vallamajasse* KJn; *mea olli kaits* `aastat *postivedäjä* Pst; *justku üits postipasun kizens*; *vanast olliv sängü ku posti* `vankre Krk; `sõitja *massiva postijaama pidäjäle*; *postitij* `loeti edimätse järgu *tij*, `kerku *tij* `olli tõese järgu *tij* Ran; *saksa* `sõitsivõ *postioöstõgõ* ütest *jaamast* `õistõ San; *üts lätt tijd* `müüdü `sarvõ aiõn, *tuu om õks postimis postisarvõga* Har; *ku toda postikaarikut nätti tulevat, sõss üteldi*: *tahvet tulõ* Röp; *ma_lä posti* `majja, *kae, kas om* `kiijä Se **Vrd** *post-*

postil → postel

posti|pulk (hrl puust) abivahend nõu vitsutamisel *püttile akkan varu* `pääle `lüömä, siis käib `postipulk. *kui raud* `asjaga lüöd, siis lüöd puuvaru `katki, *aga* `posti `pulgaga lüöd vähe `aavali Lüg; *vitsutamisel on postipulk ja ammaspuu* Trm; *postipulgaga* `aetasse vitsad riissa `piäle Kod **Vrd** *kostipulk*

posti|vahe endisaegne pinnamõõt *kui sügise sai rukki põld juo* `valmist, siis - - `postivahe *pääl õli* `kaeksa inimist `lõikamas Lüg; *postivahe õli suvi* `vilja ja `postivahe rukkid maha `niitada [mõisas] Jõh; *kaks, kolm postivahet* [metsa] *oli* Kär; *Sai oma postivahelt ulga eina* Mar; *kahekesi tese našte rahvaga viiskümmend kuus postivahet lahutasin kesa sõnnikud ära* Hag; *tööpalk makseti postivahede pealt* Juu; *postivahe oli* `kaera `niita Kos; *tiu* `päävade eest `anti *postivahe rukist kätte*, siis arvati sialt `jälle `päivi Ann; `tündrema oli kolm tal`linna vakamad, *postivahe oli neli vakamad* Pai; *mõisas käisime rukist lõikamas, sie oli neila vakamane postivahe* VMr; *postivahe, lõõdi põllule postid* `püsti ja kirjutati nimi `piale, *metsas õli neid kua* Trm; *lina* `kakja võtt *postivahe* `väl`lä kaku, *kes olliva raha iist* `kakja Kam || *kella numbrite vahe kell oo kaks, üks postivahe veel* `puudu Kir

postromka *postromka*, `pastr|omka, -umka veorihm, rahe, treng *pastromkad*, `kävvdä obose `ruomi `külge Vai

posu *posu* IisR Kaa VJg suurem hulk, *hunnik Käis* `sienel, *tõi igavese posu* `sieni IisR; `Seiksest *posust on* `raske `õiged `asja leida Kaa; *täna on suur posu pesu* VJg

posu|mokk *posumokk* mossitaja – Hlj

posus mossis *mokkad posus* Hlj

posõrik *posõrik* nõõriga kokku tõmmatud tanu tagaosa – Har

potajas *potajas* potsakas, *pehme õli paks potajas laps* Kod

potak

potak¹ *poʔa|k*, -ä|k g -gu kangapoomi pööramispuu `suska *poʔak* parebahe `mulku; *poʔäguga* pöörtäss kangast Se

potak² → potakas, potake

potakas *potak|as* g -a IisR/-tt-/ Vig Juu VJg; *poʔa|k* g -ku Kod Nõo; pl *potakad* Amb Sim mütakas, miski priske, jäme vms *Sa oled kohe päris pottakas* IisR; `sukru pead olid ja sealt `löödi *potakas* ära Juu; *jalad nigu potakad*, `raske `käimisega Sim; `rasse ja rasvane kana nigu suur *potak jälle*; *paneb suure potaku* `jalga -- ei jõvva `jalga perän vedäda Nõo

potake *poʔa|ke* Trv Hel, *poʔa|k* Krk, g -kse potikaupmees *potak jälle tulli*, *potak, ken poʔte tuu* Krk

potak|kelk → potkakek

potak|sien (teat seen) *potaksiened on suured siened, pruunid ja al'id, pialt libedad* IisK

potas¹ *potas* g -e Koe Kad; *poʔa|ss* g -sõ Har; *potta|s* g -kse VNg jahukaste `tieme `oige *pottast ka* `karduli `juure VNg; *tegi* `paksu *potast* ja `kohvi kua Kad; *mi_taha ka potast tetä?* Har

potas² *potas* tüürimõla *peru mõla* kutsutasse *Kasepäl potas* Trm

potatama *potatama*, (ma) *potada* katsuma, proovima *ma_potada tõugada, lätt vai lää_i; timä potatass tüüd tetä?* Se

poterdama *poterdama* Mär Pee Kod Plt, *potterdama* Hlj VNg Jõh, *poderdama* Kuu Vai/-mma/

1. *patrama, lobisema* *Tämä poderdamisest ei saa* `lahti Kuu; *mei potterdama aga neid* `ennevanasi sonu, `tiema `nalja *senega* VNg; *mina poterdan ja segän teie mõtted ärä* Kod

2. *paterdama igavene soo old, põle kand obust ega inimest, ärjad poterdand sies* Pee; *paks laps poterdas aga kääda* Kod; *poterda sel'latäiega poolest säärest saadika sehes* Plt

3. *soperdama, vusserdama* *Sie potterdab, saa* `miski `tehtud Jõh; *ei* `oska *teha, poterdab muðu* Mär

potermann *poterma|ñn* g -ñni Hää, -nni SaLä Pha, -ni Krj; *potermann* Kuu/-tt-/ Muh; *putermann* g -i Emm Phl Ris; *potõrmañn, putõr-* g -i Khn *kotermann sie - - tais* `olla üks midägi *pottermann* Kuu; *kaks potermañni olid ühekorra laeva kallal* `riidu leind, *et teine ja teine saab omale* Jäm; *potermañn nägi ära, et äda tuleb* `kapteni kursiga, `viskan poisi roolist ära ja *varr-varr-varr* `keeran rooli üles Krj; *kui potermann* `laevas `näitab, *siis lae läheb kolme päeva pärast ukka* Muh; *laevamihed olid seda putermañni ikka näind* Phl; *Egäs* `laevõs arvati *potõrmañn olad* Khn; *mõnikord vanemad mehed teevad ka nooremadel potermañni, paneb siis sae või mõne kõliseja asja seina pääl ja sji* *siis ikki tji* äält Hää; *putermannid laeva ruumis* `riidlesid Ris || *majahaldjas* `õösse *potermañn läind* `soigudes ning nuttes ning pärast rihi *põlend ää* Pha **Vrd** poterpüks

potermu *potermu* kera põhjaks võetud lõngakahl *potermu tiäväd, siis akavad kerimä, kerid* [lõnga] `sinna *potermu* `piäle Kod

poterpüks *poter|püks* Jäm, *putter-* Hlj *kotermann putterpüks, kui* `laevamehed `näevad, *siis* `ähvardavad `kervega Hlj; *poterpüks elab laevas ja elus ka* Jäm || *majahaldjas* – Jäm **Vrd** potermann

poti¹ *poti-* (anumast) *Potti* `rauavad õlivad, `õuves sai `kieta Lüg; *Liest ei saand potti* `muidu kättä, *siis õli pottiark* Jõh; *Ah sina oma loriga võid potti* `laadale `menna IisR; *potisepp on* `linnas, *seda tööd äi tee mitte egäüks* Emm; *poti* *pihidega* `kallad [sulami] *nokast* `vormi PJg; *võta ark siält nukass ja* `sorka *ahaju, poti* *argil oo vars taga* Kod; *Ma võti potikaupmehe käest rügäde* *üjst* *kaits* *suurt* `liuda Trv; [koduõlu,] *sji* *õigati potiõlu* Hls; *joba* *köögin potieli ja*

pannieli, joba söögitegemine käib Nõo; meil om uma potisepp jo_vanass jäänü?, 'kiäki ei opi manu, näüs, kost mi_potisepä saa Har; Mine? uma rumala jutuga potilaadalõ Rõu; padonik om poti`kauplõja, kes poripotte müüse Röp

poti-² poti- (kaardimastist) pottiemänd, sie on kaard `neske Lüg; istub `peale kut potiäss (ei tee midagi) Rei; poti`essa põld Juu; potiäss jo üteldäss kõge alvemp olevat Kam; ma\_mänge `kaartõ, muidu läts kõik`vällä?, a\_poti`soldan jäi `piiu Har; paatuuss, potiuuuss Se

poti|lakuja -lakuja Pha, -`lak'ja Hls Ote Röp nimetissõrm poti`lak'ja ja til`luke tipa Ote

poti|nilp nimetissõrm potinilp, põialpoiss, pikk indrek, nimetismaats, `väike atš HJn

poti|nobi potninobi nimetissõrm – Võn

poti|nool nimetissõrm esimine sõrm_o poti_nool, nooleb keik potid `puhtas Aud; potinool, enne ikke `aeti piimapüti `ümmert koor sõrmega `lahti PJg **Vrd** potinoolija

poti|noolija -noolija Mus Pha Põi Muh Hi Mar, -`noolja Lih Var PJg nimetissõrm põial\_o tää`tapja, esimine [sõrm] poti`noolija, keige pitkem\_o pitk `villem Mus; Esimene sõrm, see on poti`noolija, sellega riisuti piimapüti ääre pealt koort Põi; [sõrmed on] täitappija, poti`noolija, suur siig, kulla`kandija ja vehe ants Phl; Potinoolija, esimese sõrmega tõmmati üle kõik toidused potid ja siis suhu Mar **Vrd** potinool

poti|nopp potinopp nimetissõrm – PJg

poti|nõel nimetissõrm potinõel, nimetsesõrm Mar

poti|roheline kaseleheroheline potiroheline, kase `lehtidega `tehti `enne `koltseks, siis `aedi potisinise `sisse, äi `ilmaskid lehe päald `välja Emm; me teime potirohilist ka, nüj lõnga või villa tulliv `vihteg enne ärä `kijät, siss potti panna, siss tulli rohilise Pst

poti|setu setu rändkaubitseja Potisetu käest vahetedi `närtse `vastu savist parts `pille latsile ja `pernasele `liudu Hel; Peräst poolõ `nakseva? vabriko`puuluitset tegemä - - nuu es olõva\_nii sügävä? ja ol`liva_lühembä hannaga?, noid tõiva_potisetõ? ja `vael`diva_viläga? Röp

poti|sine potisinine podisinega `värviti `villu ja `niiti ja `kaiki `riidi; pottisine, sie `tehti `pissuga, aga sie oli `jälle üks `vastapidav värv VNg; sinekivi `panti poti `sissi, kusega apandide, tetti potisine, potisinege värmiti Krk

poti|sinine (värv, värvitoon, värvus) minu vanaisal oli `siuke pottisinine [kuub] Jõe; õli üks pott, `kõrjati kust `sisse, sai ia pottisinise `värvi Lüg; Pottisinist `karva `riide `plikimist ei kart IisR; sii värviti potisinist, `kusti potit täis, `pandi `apnema, `värvi `sisse, nõnda tõmmeti siniseks Khk; potisinine `olli allikas, sellega `tehti mütsi karvad Muh; potisinine on sihane tume värv, suured sinise värvi kängud olid Emm; potisinine oli `neoke tume sinine, see ei läind elädes pealt ää Mar; sinikibi `pandi kuse `sesse, sedä `kõidi segämas. sai kolm neli `pääba apendada, siss vellad `sesse, `enni kastati märjass, siss jäi ühü`tassa, oli siss potisinine Vig; Potisinised kampsulid olid ilusad Han; potisinine, elesinine oli, sinikiviga värmitud Tõs; Potisinistel kuuedel `ol`lid nõõripunased paelad, näpudega `tehti Hää; mehed `kaantsid kirikus ehk `niukse pienema koha pial potisinised sukad Jür; potisinist värviti kusega, `toodi `aaptekist sinikaunist Amb; potisinine, sie oli ia värv, sie ei läind pialt ära VMr; potisinine, `neske kivipott oli, `sinna kõrjati kust, siis `paändi sinikaunist likku Sim; põl`bpüksid olid potisinist `värvi, `põlvede kohalt rooklõngaga kokku tõmmatud Pil; potisinist tetti inimese kusege, kusi `panti üte poti `sissi, sinna `panti sinekivi, `lambasõnniku ala `panti `lauta, kus ta õige lämi seis Pst; ribasuka, potisinitse kirjä sehen Krk; potisinist ei keedete, vett kah ei panda Hel; potisinine `ol`li kusepotin värmitu, tuu es `pel`gä `päivä ei `mõskmist, `ol`li ta kui porine, mõssit ärä, jälle ilus; porsti olliva pikä `käistega, enämbide olliva na potisinitse Ran; Ku_potisinist värmiti, siss sinekivi tull `aptikust `osta? Kan; sij potisiinne ei olõ illuss saanu?, taa om veidü kusõga_hapatõt Har; Potisinistest

potissepp

`rõivast tehti naasilõ\_kerikun käägi särk Rõu; potisinidse segähhämine `ol'l ikk aia pääl, saal olõ õs `haisu Vas Vrd potisine, pottsinine

potis|sepp pottsepp Siin on natuse potissepa tööd tiha Jäm; Oli taarist teha liiti või ahju, pidi olema ikke potissepp, kis tegi Khk; kis `mõisas tegid `ahjosi, nee potissepad keisid lennast Mar; potissepp teeb `ahjusi Aud; ahjutegije om potissepp Krk

potitama poŕita|ma Tor JMd Koe VMr Kod KJn Kan Rõu, -mma Har Plv; poti|tama Khk Kse VJg Trm Plt Trv Puh Nõo Ote, -teme Hls San, -dama Emm; poditama Kuu, pottitamma Lüg

1. potile panema ema ikke pottitab last Lüg; emm akkas last potitama Khk; Kis last aegus potidama akab, senel aa pärast kergem Emm; poŕita laps ära Mär; temät ei ole vajaki potite Hls; Kas tu laits esi ei mõesta potti võtta, et sina piad tedä potitama Nõo; läts - - uma last poŕitamma Har; kas sa latsõ är^o poŕitit Plv

2. poputama, ülemäära hoolitsema ei jõua sind alati potitada Kse; mes sa poŕitad alate (valmistad hõrgutisi) Kod; tuu potitass tõist Ote; last poŕitadass, ei lasta_midägi_tetä^o, ei_kohegi minna^o, hoidass ku `li'lli Kan; Vasikiid joodõti edimält kolm kõrd, a\_ku jo\_`naksi `hainu `süüjä - - kiä neid `jousõ `kõiki är^o_poŕita^o ja^o olla^o Rõu; poŕitat, harõtat latsõ halvass Plv

3. potisinist või potisiniseks tegema vanad eided poŕitasid, [tegid] poŕisinet VMr; sinekiviga poŕitasse `villu KJn; `pernaese sõsar ei ole `mõistnu sinepotti tettä, siss miu emä potit tälle Nõo

potivaar, potivar potikaupmees poŕivaarid `keisid sii ike Rabinast Tor; kivikruusid, mes poŕivaarilt tõema, siält `juudi kal'ja `taari Kod; üks poŕivaar oli poisiga siin, oli Setumaalt Plt; nüüd on kõik `siuksed `kaupmed, põle arjakast, põle poŕivääri Pil; kausikaupmiist kutsuti potivariss, niid ol'lid kõik Petseri rahvas Vil

poti|värv potisinine vanad `rahvas `ütliväd kusevärv, peräst `üieti pottivärv Lüg; seda poti`värvi, seda pidi nõnda paraea `oidma, kui ta `keema läks, siis oli ta oma asjast (toimest) `ilma Khk; `ennevanast `tehti potisinist, `lambalaudas `tehti teda, poŕivärv `üiti KuuK; sinine kalev oli, poŕivärviga oli värvitud viel Kad

potka `potka tõukekelk `Potkaga võib `mennä üle `norga `näädinge Kuu Vrd potku

potka|kelk `potka- Kuu, pota- JõEK tõukekelk `Jäise `tiega saab `potka `kelguga üäd `soitu Kuu; potakelgul on pikad jalased JõEK Vrd potkkelk

potkima `potkima a. põtkima sie rahudu laps `potki alade `jalgu,ega tegi maga,es pääl ja siis `itse `külmitä Kuu b. trampima Midäs seel lume `hanges nüd `potkid, kas `tallud tie sise vai midä Kuu

potk|kelk potk- Jõe, `potku- Kuu tõukekelk potk`kelkudega mei `käime `ülgepüüs ja `muidu `talvel jää pial Jõe; [jääl] vois `kääü `mitma `muodi, `jalgasi ja, ja siis `potku `kelkujega Kuu Vrd potka|kelk

potku `potku tõukekelk `mendi valatama, `palju `nuodal kalu on ja sis `mendi `neie `suome `kelkuega, `potku,ega Kuu Vrd potka

potku|kelk → potkkelk

potkur `potkur g -i vint, sõukruvi Enämb ei ole vasest `potkurisi; Siis kävi kova raks `ahtriss, `potkur sai niisuguse `huobi, et ei `liikund enämb `üldse Kuu

potlõma potlõma pottidega kauplema Läts kah Eestimaalõ potlõma Se

potokene potokene miski pehme vms karu_o nõrk ja pehme ku potokene Kod

-potos Ls koerapotos

potrama `potrama Khn, da-inf *podra|ta* Var Hag Juu Trm Kod Puh Nõo Ote, *-ta<sup>o</sup>, -da<sup>o</sup>* hajusalt V(-mma), `potra(da) Kuu RId(-maie Lüg); `potrame, da-inf *podrate* Hel

1. patrama, lobisema *Midä tämä nüid alade pidäs* `potrama, ei `seisu `millaski vaid Kuu; *sie muudku `potra alalde `ilma `aigust juttu VNg; Mis sa `potrad* (ropendad) `laste `kuules Lüg; *ää `potra na pailu* Var; *mis sa si `potrad muđu* Khn; `potrab aga `piale, ei sua enese suud `pietud Hag; *suu `potrab peas kui `atra `veski; küll vanamoor `potras kõik `ilma asjad kokku* Trm; *mes sa `potrat säärast juttu* Puh; *Potrap üttelugu nigu üits pudrupoít* Nõo; *käve tan, podraśs mito `tuñni* Kan; *Ma\_ `potri küll_ `tiäga\_ pal'lu, tiä\_ kas `pal'huss paänd vai* Urv; *hummõn ei olõ_ tedä kotohn, sõss `võimi podrada<sup>o</sup>* Rõu; *olõ\_ i määnestki `õigõt torro täl, `potrass inne* Plv; *ta ol' imelik `poiskõnõ, tunni `aigo ta es saa<sup>o</sup> ka `potramata olla^o* Räp

2. purssima, puterdama *Laps `potrab ka midägi, vade ega `kaigist sanust aru saa `ühtä* Kuu; `Potrab `miski, `teised ei saa aru, mis `räägib Jõh; *Mis ta nii `purjes on, aga kiel on tüma küll, juttuga `potrab* IisR; `potrab `suuga Juu; *Potrab saksa keelt reaki, nagu ei tea mis asi arvab ennast õlema* Trm

3. sonkima; sumama `potras tühäs Kuu; *Ära lase `lapsel `putru `kausis `ninda `potrada* IisR; *eks seäl tühä mua peäl ole paha podrata* Juu **Vrd** *potrima*

4. soperdama, vusserdama *Mis sa `potrad sääi, kui ei `oska teha* Jõh

Vrd *podrama*

potreitsik, potretsik → *podrätsik*

potrima `potrima Kuu Lüg sumama *kole sügäv talv õli, `potris sääi `puole kereni lume sies* Lüg **Vrd** *potrama*

potrutama `potrutama

1. kobrutama, vahutama *vesi `potrutab alukse ies* Kuu

2. kõrbema `liemekeit kippu `toisina `pohja `potrutama Kuu

poträtsik → *podrätsik*

pots *pots* IisR Khn VJg, g *potsu* Koe Kad Plt

1. miski pehme, lõts *või üsä pots* Khn; *paks soust on pots, potsust kutsume* Kad; *leib on `taignane kui pots* VJg || *lobjakas lume pots* Plt

2. onomat *Kust sie lehm `õuvele `päeses, nüüd `laskes pots-pots kõik `õuve täis* IisR

potsak, potsakas *potsa|k* Kod, g *-ku* Saa Ran; *potsak|as* Saa, g *-a* Kse

1. *pontsakas miu onunaine oli potsakas* Saa; *suured potsakad vihad seened olid* Kse; *kanapoja seivä, olliva tubli nigu potsaku* Ran

2. *mütsakas `koorma otsast kukkus ää potsak linu maha* Saa

potsatama *potsatama* IisR/`p-/ Kod; *podsatama* Rõu *potsuga kukkuma `Potsatas `parsilt maha, ei äda kedagi* IisR; *vahel `õunu langeb maha, üks potsatas `sinnä* Kod; *Sattõ maha_ku_podsati* Rõu

potsavaitama → *potsevaitama*

potserdus `potserdus plätserdis, soperdis *Sie `potserdus ei õle `miski pilt* Jõh

potsevaitama `potsel|va-itama IisR(`patsi-), `potsi-, `potsa- Jõh *kositama Küll `potseva-itasivad `ästi; Mis `asjaga ma sind `patsiva-itaksin* IisR **Vrd** *potsitama*

potsik *poisi|k* g *-ku* IisR/`p-/ Mär Vän Juu Jür Pil, *-gu* Rõu; *poisi|k* g *-ku* Mar, *-gu* Khk; *poosi|k* Kul Vig Lih Plv, *pootsi|k* Kul Mih/g *-ko/* PJg Pst, *puoisi|k* Ris Sim, g *-ku* (väike) anum, *topsik Siin on igasugu `poisikuid, näe, `selle sies on `vankri `määre* IisR; *tõrvapotsigus on tõru* Khk; *Potsiku põhi on kuivanud lahti* Mar; *oo üks va must tünnik ehk poisik* Mär; *tõrb pannasse poosiku `sisse* Vig; *sealt tuli ka üks pootsiku täis raha `väl'la* PJg; *lännikid ja poisikid on*

potsima

vöörkoda täis Vän; mis neist potsikutest `oetakse, kõik kohad potsikuid täis Juu; pootsik es kuio<sup>?</sup> konagi, es lasõ<sup>?</sup> vett `sisse Plv

potsima `poetsima, (ma) `poisin IisR/`p-/ JõeK Koe VMr Kod Lai, `potsin VJg Trm; `potsima, (ma) `potsin Plt, `potsin Jõe Kuu Lüg Vai

1. pätsima, mätsima *Mes sen savega siin* `potsid Kuu; `karjamaal õli save `saada, siis `potsisin `veikesi `ahjusi teha Lüg; `eile vast `potsisin savega `pliidi `serva `kinni Vai; kui `leiba teha, `poetsib `kääga `piaale ja silitab teist JõeK; `võetud arjakseid, laps ülesse palavasse ja siis `poetsitud sial palavas teist VMr; lund `poetsib sadada Koe; `poetsisin ahju aagud ja praud savega `kinni Trm; siis kallatasse uhumriss ärä `sõula, siis `poetsitasse kõvass `kiinni `käägä Kod; `pääsuke `poetsis oma pesa Lai

2. lätsima, pritsima `potsis `märjaks meid, aga midagi ei `juhtund Jõe; `potsib teisele pähä VJg

potsitadu tud-kesks *potsitadu* potsitud *ahi* `olli maakivedest *potsitadu* üless ja savist Ran

potsitama `poetsitama kostitama *poetsitati* ja `anti, `toodi mõdusid `väl'la Trm
Vrd potsevaitama

potsevaitama → potsevaitama

potska `poiska (-t) Krj Emm Kos VJg Trm Hls Vön Röp, `poiska (-t) R HMd JõeK KuuK Har; `pooska Aud Rõu(p-)

1. väiksem vaat, tünn; potsik *meil on* `niisukene `poiska, `kellega vett sai `tuadud Hlj; `ennevanast `üöldi eli `potskad vai eli `paagid Lüg; [õlu] `panna `potska `sisse ja `potskale `prunti kovast `pääle; `pulmadeks `tuodi `viina `potskaga Vai; Meite `poiskale läheks kaks `vitsa `pääle ajada, siis ta peaks soolvee `kinni küll Krj; Peesteploittisi (päästeparvi) tehta küll `potskadest, mis loudadega kokku löödud Emm; pues oli pool `pooskat veel eeringid Aud; eeringad ja silgud on `potskade sees, neid `väikseid `öeldakse potskad, suured on `tündrid Trm; piima `poiska Hls; anna mullõ taad `pooskat, ma taha `kapstit tetä Võn; ta `pooska um täüs joba Rõu; laado pääl oma[?] `poiska<sup>?</sup>, panõ<sup>?</sup> täüs mõdu, `poiska `sisse pandass määre[?] Röp

2. vaadikujuline poi, võrgutähis *mis sul oli pujuks* `verkode peal, kas `tüönder voi `potska voi kupp Jõe; *Ei old* `tarvis [aju] rivil `suuri `potskaid pääl pidäda, avit ühest `potskast ja `toised `voisid kaik `lieted `olla Kuu; suured võrgu `potskad, kahe `kümne, kahe `kümne viie tuobised HMD; `potskad käivad `verkudel peal JõeK

3. viinapudel, plasku *poiska*, laberik pudel, paksu musta laasist. *reisi pääl võets* `poiska ligi Hls; *sõsarõütütär saat* mullõ `pooska eederit Rõu

Vrd potsku

potski pl `potski pruutneitsid `pulumõ `aigu, ku kul`atama `miinti, sõss ol`neli `potskit, `mõrsa viies `vaihõl; `potskiil omma vaniku_pääh ja siidi_pääh Se Vrd podruski

potsku `poisku Kaa Ris/-o/ Hls, `poisku Hlj Jõh/-t-/ IisR Kär Kaa Krj Muh

1. väiksem vaat, tünn; potsik *Oma poolt vei mee* `poisku, `teistel oli muud `söömist IisR; *mis sa selle* `poisku `sisse tahad `panna Kär; *Naine oli* `poiskuga `piima `seltsi vettand Kaa; *Tõru* `pandi paadi ninase kard `poisku `sisse põlema Krj; üks veke `poisko oli `nurkas Ris

2. vaadikujuline poi, võrgutähis nüüd `püüta `poiskudega Hlj; *kui lesta noota* `lasti, siis `poisku `pandi `merre, sõnna `ümber tõmmati noot Muh

Vrd potska

potslei, potsleni → portselan

potsti `potsti Lüg IisR Kul Juu Jür KuuK Sim Plt Puh Nõo potsatades, potsuga *akkasid neid* `latvu kahele `puole seda `muodi `ringi `murdama, siis `iõstasid `potsti sene `akki `pääle Lüg;

ˈPotsti ˈpatsas ˈkaapekakku ˈtaigen ˈlapse käest põrandalle IisR; kukkusin ˈpotsti maha Kul; ˈneäris ˈtehti ˈpaäsi, teene ˈändis teesele ˈpotsti ˈpersse (lõi õlenuudiga) Juu; õun kukkus porisse ku ˈpotsti Sim; visass ˈpehme lumega ˈmulle ˈpotsti ˈsälgä Puh; kui ˈtüürik läits ˈtjijmä talule, siss ˈvõeti ta ˈkiinni ja ˈlүүüdi ˈvasta ˈahju ˈpersega kolm ˈkõrda ˈpotsti, ˈpotsti, ˈpotsti, siss jääb ˈtüürik ˈpiätämä, ei lähä ärä Nõo Vrd potstik

potstik potsti kukkus kõhuli maha ˈpotstik Kaa

potsukas potsuk|as g -a (magajast) kärstäväd magada raabi ääres nagu va potsukad Vig

potsuma ˈpotsuma Kuu Trm potse kuuldavale laskma ˈPotskad ˈpotsuvad tänä meresse ˈviskajes, ˈuome saab kalu Kuu; Kui [veskikivi] veel kivistamata õli, siis kui tonkasid, potsus vastu, põlnud kõla Trm

potsutama potsutama MMg, ˈpotsu- VNg Jõh IisR, potso- Lüg/ p-/ Kod Pil

1. a. toiduga poputama ˈAinike poig, küll tämä emä ˈpotsotas täädä Lüg; Mida siis ˈninda tast ˈpotsutad, ega sa täädä ˈastja ei pane Jõh; Mis neid ˈvõeraid nii ˈpotsutad, ˈaitab vähemastki IisR; topitab ja potsotab Pil **b.** toitu valmistama Tea mis pidu ˈselle ˈnaabril on tulemas, küll ˈpotsutavad ja ˈvaaritavad IisR

2. patsutama ˈleivalaud oli, ˈlaua ˈpääle sai ikke ˈesteks rias keik ühesugused ˈpanna ja siis sai ˈvaalida leib sedasi ilusast, moni viel ˈpotsutas VNg; ˈViskas ˈviimase ˈangu ˈtäia ˈsõnnikud ˈkärru ˈpiale ˈpatsti ja ˈpotsutas pialt keik ˈkinni, et maha ei põru IisR; potsotasid mulla piält labida põhjaga ˈkiinni Kod

3. popsutama mehed potsotasid ˈpiipo Kod

potsõrdamma potsõrdamma Rõu Vas Räp

1. potsima, mätsima Miä tä sääl ahu man no_potsõrdass Rõu

2. lohakalt tööd tegema ülekõrra tüümehe ˈkõsil üteldäss: tä potsõrdass Räp

pott pot̄ g pot̄i (-t-) Sa Muh L hajusalt K TaPõ, eL, pot̄iti IisR; pott g poti Rei Mar, potti Lüg Jõh, podi Kuu; potti g podi VNg Vai

1. (lameda põhjaga anum) **a.** keedu- või haudenõu, kastrul Pane podid ˈpliidi ˈpääle Kuu; pottil ˈsanga pääl ei käi, pottil on ˈkõrvad Lüg; panin sene krabu ˈsinne potti ˈkiemä Vai; potid oo sauest ˈtehtud VII; Ajand keeva vee poti ˈõmber ja põletand ˈeese jala puhas ää Põi; pot̄i ˈpersses auk, pot̄t ei kanna änam Mär; pane ˈkaapsad pot̄i sisse ˈauduma Kse; ˈvillu värviti ˈniokste suurte potte sees Tõs; ˈkamber on nii soe kui pot̄t HJn; pot̄i võõp lähäb ära, pot̄t on ull, keedab sinise supi Ann; pada ˈsõimab pot̄iti, ühed mustad mõlemad vns VJg; seisab kääd ˈtaskus nagu ˈkõrvadega pot̄t Trm; ma ˈvõisin seda pot̄iti küll räbalatega, aga oli kuum, ˈpillasin maha ja oli puru Lai; setud teeväd pot̄ita KJn; pot̄itel om kõrva Hls; or̄st om or̄stige pistet, pot̄t pot̄ige pistet (parastajast, keda ennastki õnnetus tabab) Krk; pot̄t om õhuke, tuu om ˈväega usin ˈpõhja ˈkõrbuma, pada om paksemb, tuu ei võta nii Ran; es olegi sel potil pikkä igä, ˈjuuškma nakass Nõo; laja põhjaga pot̄in ei saa nii ˈäste ˈkijjät ˈpaksu ˈsүүiқи Võn; vanast olliva lavvust tõnni, siss ˈollu rasu tõnni sehen, siss es ole pot̄te Ote; Nigu_pot̄iti, nii kaant, egä pot̄t löüd ˈhindälle ˈparra kaanõ (igäuks leiab sobiva kaaslase) Urv; hiidä pudõr pot̄iti Rõu; tuu sannakõnõ oll lämmi nigu_pot̄t Vas; mõnõl saís mesi kõõ vahaga? kõõ talvõ pot̄ih Räp **b.** pissipott, ööpott tuli ise, käis pottil ja käis ˈkүүõgist vett võttamas Lüg; sii värviti pot̄isunist, ˈkusti pot̄t täis, ˈpandi ˈapnema Khk; õpetakse last pot̄i ˈpeäle Juu; ˈollid akand last pot̄i piäl kusetama KJn; viie-kuvve ˈaastane arbeldab joba esi - - võtab poti ja istub poti ˈpääle Ran; pot̄t om iks tuli ää, mugu võta sängi alt ja kuse Nõo; imä lašk lafsil pot̄iti kusta? Vas **c.** lillepott triip_uones ˈkasvasivad ˈruosid, ˈkärnäl pidi seda kõik sättime pottide ˈsisse Lüg; toaroosid kasovad pottide sees Mar; nuu aalu poja (aaloe kasvud), mes kõrval om kasunu, ˈvõetass pannass ˈtõisi

pott

potti Nõo **d.** (muud juhud) *erilased tievad potti* JMd; *Sai kõhe joodud mitu potti õlut* Trm; *anna miul üits potitinti; ku süüme soone om ärä venidet, siis panti potti (kuppu) kõtu pääl* Krk

2. *pottkivi, ahjupott sie suemüür - - on niskest liht pruumid pottid* Lüg; *tel'leskivid ja potid, potidest ahe* Hää; *poite tetäss savist, potit taap vähep põlete ku tel'lesskivi* Krk

3. (voki osa) *voki potti käänetas kruuvist üless või alla* Ote

pott: *potit g poti (-t-)* Mär Kse Trm KJn Trv Hls Kam San Har Plv Se; *pott g poti* Rei, *potti* Lüg *poti, pada (kaardimast) pada ehk pott* Lüg; *potid läksid kõik maha, ega taal potisid kää vist põle änam* Mär; *potit om tromp* San

pott|ahi *pottkivivoodriga ahi metsävahil on pottahi punastest kividest* Lüg; *Vana laskna eese uiele elule pottahjud sisse teha* Kaa; *Vanasti olid mõisas öksi pottahud, talu peredes äi olnd* Põi; *mes pottahod oo, aho müüri sees oo ahokapid* Mar; *pottahul üks ainuke auk läheb tagant otsast leeride sisse* Var; *pottahud saavad libedas lihvitud* Tor; *poitsepp tegi meile kaks uut potit ahju* Iis; *nüüd on pottahjud, nüüd ei lõõska, vanast tuli väl'la nõnna kui* Äks; *pottahi lääp rutep lämmiss* Krk

potter *potter* lastek nimetissõrm – Kuu

pottis *pottis* Pil, *pottis* Mus (millestki potjalt kumerast) *potit katlad, pottis asjad* Mus; *erilane teeb pottis pesa oksa külge* Pil

pott|kivi *pott, ahjukivi siin küläs ahjusi ei õle pottkivedest, aga pliitasi on küll* Lüg; *Pottkivi ahjusi teevad juskadega* IisR; *Pottkivi ahi annab ästi sooja* Vig; *pottkivi on nagu kahvel, aga ilma klasuurita* Kod; *tel'lesskivi ahjul om vähep lõõre ku pottkivi ahjul* Krk

pott|kuub (teat pikk naiste palitu) *naestel olid pottkuued, keskkohast krousitud, piht oli kangeste kinni* Hag

pott|liiper *pott liiper* lastek nimetissõrm – Kad

pott|müts *naistemüts Põhja-Eestis pottmütsid, pärast tehti siidid keik, aga enni olid siitsi riidest kirjud, papi piale oli tehtud* Ris; *Pottmütsid tehti - - papist tehti alus valmis ja sõnna piale õmmeldi siis riie* Kei

pott|päästal *pottpäästal* = *pottpääsuke* – Noa

pott|päästlane = *pottpääsuke potit päästlased, nad oo isi targad, valge kõhualusega* Lih

pott|päästuke = *pottpääsuke pottpäästuke ja teine päästuke* Kse

pott|pääsuke *räästapääsuke mis tegid poti moodi pesa katuse alla, lauda lae sisse, need üiti pottpääsukesed* Var; *pottpääsuke ei laula, mutku [teeb] lurts lurts lurts, tal ise valge lapp oo saba pial* Tõs **Vrd** *pott|päästal, -päästlane, -päästuke*

pott|rästas (lind) *poiträstas, pisine allikas, koltsed munad* Jäm

pott|sepp 1. *potissepp pottsepp savetab ahju* VNg; *kakskümmend aastat tegin pottseppä tüöd* Lüg; *potissepp teeb ahju, oskab sauega ümber keia* Khk; *Pottsepad akkasid liiti vittima* Kaa; *kämmel, väike pisike va'rs järel, kellegä pottsepäd müüri tegavad* Vig; *ma tien puutüöd ja pottsepa tüöd* Kad; *potisepa kääd on sauesed* VJg; *ahjutegijäd o pottsepäd* Kod; *miu miis tei kõik tüü läbi, pottsepä tüü ja puusepä tüü* Puh; *kost me potisseppä saame endäle, pliit om ärä lagunu ja korsna kah* Nõo; *minev aasta olli ta meil siin pottsepä iist* Rõn; *potisepä savi piät peenikene olõma, ilma sõmõrada* Plv; *tollõmatsõ maja mano pottsepp tek'k ahja, üldäss hüä' aho ollõv* Vas

2. *räästapääsuke potissepp, lõhema tiivadega* LNg

pott|sinine *potisinine lõng on juba potisinine* Ris

pott|vile *savist piilupart potiviled olid enne nagu pardid* Kir

potukas *potuk|as g -a odrajahukook tieme ohrajahust potukaid* Jür

potukse|mees potikaupmees *savi`kruusa sai kua, kui need potuksemehed akkasid `käima*
Tõs

potu|loga puruks, tükkideks *Savikauss kukkus käest maha, nüüd potuloga, `pal`jalt tükid viij*
parandal Hää

potu|logadi ligadi-logadi *Seel on keik täitsa potulogadi; Küll lapsed joudvad ikka ruttu keik*
patulogadi aeda Emm; *Kõik läks potulogadi, läks `raisku* Hää

potu|pill *potupill* savist piilupart – Lai

potutama *potutama* toiduga poputama *Mis siis viga potutada, kui äid `a`su kää* Han

potutis *potutis* g -e toiduga poputaja *Vanad inimesed ikka potutised oo, noored ei taha*
keetmesega `aega `viita Han

potvuska *potvuska, poduska* Vai palgikelk *`potvuska, minegä `palki `veidedä* Vai

potõrdi *potõrdi* kobakäpp *`Siokõ potõrdi\_mte tie `ühtegi `asja `jästi* Khn

pou *pou* nutukisa *Eit pani pou üidma* Han

-pou Ls sitapou

poua *poua* põuane *ilm on poua ja kuiv, kui on vagane ja `pil`ve tükkigi `kuskil ei ole* Juu

pougahhutama *pougahhutama* paugatama *pougahhuí suurõst tükäst (suurtükist) vai püssäst*

Lut

pouk → põuk

poukar *poukar* g -i Jür Ann Pee külapidu, simman lähme *`poukari `piale - - `mitmes kuhas*
käisid, kus sihuke ruum oli, `mängisid ring`mängusi, `tañsisid* Ann; *`poukar, seal kiiguti,
laaleti, tañsiti Pee

poukima → paukima

pou|meister → paumeister

pousis kohevil *vill on `pousis* Ris

pouusk *pouusk* g *pousu* vara kel *`pousku on, eks nied ikke soa `kergemast mehele; mõni inime*
on `kange ahnitsema `pousku Kad

pouuskima → puuskima

pouuslaes, pouuslaht, pouuslak → puuslak

pouusli → puustel

pouust → puust

pout *pout* g *poudi* Khk Mus Emm Tõs Hää Ris *paut Tegime ikka enne neli viis pouti - - kui*
randa saime Khk; *kui `pouti\_p saa `vastu tuult teha, siis piab `luhvama* Mus; *Peene merega*
leheb jäntsilaev kergesti poudiks Emm; *tegi poudi ja sõidab nüüd teise al`tsi pärast* Hää; *ku tuul*
otse `vasta, juused õhe poudiga `sinna Ris **Vrd** pouts

poutima *`poutima, (ta) poudib* Jäm Khk Pha VII Põi Emm Hää Ris *pautima Tuul puhus külje*
pæelt, tuli akata `poutima* Jäm; *Meitel oli `poutimist, enne kui `randa saime Khk; *Purjupoadiga*
oli merelt tulemine `vastu tuult `raske küll, soodi otsast `kinni ja poudi reidi teise korra `teise
`kül`ge Põi; *`poutima, teise al`tsi pääl `sõitma, ku tuul teistpuult kül`lest purjedes puhub* Hää;
poudi `vasta Ris **Vrd** poutsima

pouts *pouts* g *poutsi* Jäm Mus *pout laiv - - tegad poutsid `sisse, liiga-looga tuleb* Jäm; *teisiti*
mine `jälle poutsiga Mus

poutsima *`poutsima* Jäm Hää Saa, (ta) *poutsib* Emm *poutima laiv tahab `sülda tulla, ep saa*
otse tulla `vastu tuult, siis on `poutsimine Jäm; *poutsib ninda et, [aga] pole ta senest kasu*
midagid saand Emm

pouvitama *`pouvitama* kõvaks tõmbuma *maa `pouvitab [põuaga]* VNg

poveska

poveska → pavestka

praad *praad* (-d) Kuu Jäm Rei Mär Kse Han Tõs Khn Tor Hää Ris Juu Koe VJg IPõ/g *praadi* Trm/ Plt KJn, *praed* Jäm Khk Rid, g *prae*; *praat* (-t) g *praadi* Puh Nõo Rõn San V; *raad* Khk Vän/-d/ KJn Trv Hls Krk, *raed* Põi, g *rae*; n, g *praadi* Vai, *prae* Lüg Khk Pha, *rae* Põi; p *praadi* IisR, *roadi* Põi soe liharoog *Isäme* `naine`keitäs`manna`putru, *prae* õli ka ikke`ahjus`Lüg; *piiad* `paistavad`*praadisi* Vai; *jänessest* saab *eed* `praadi`Khk; *panni* peal sai`värsked liha`küpsed, *see* `õöti`*prae* Pha; *Nii ead rae lõhnad* tulid Põi; *nüid tehakse`jootudes`mitmesugused`praed ja supid* Mär; *Viimes`tuõdi`praadi kua* viel lava`piäle`Khn; *Mina oma kodu`näl`ga küll ei näinu, aga`praadi ka ei saanu* Hää; *kokk tegi sakuskid,`praadis`praed`val`mis, tõi`meile ette* Lai; *laku`paäni niikaua, kui`praad`küpsed* Plt; *`aäti iäd`raadi* KJn; *meil`saäntel ei ole`raadi* Hls; *suurma`vorst`ol`li ahjun, no`praat kah* Puh; *vanast sai ike`kätse`praati ja`nu`mkana`praati ja`kõiki`si`üiduss* Nõo; *Herne ja ua`ruug`ol`l`pa`õmb ku`praat`Urv;`tsia`praat um iks`hüä`küll, ku`pul`mõhn`tetäss* Rõu; *näil`alati`praadi?* süvvä Plv

praada*leit* ämmaemand *läenu`praada`eite`tu`uma oma naese`juurde* Hää

praadiguss lagunened, raisus *Sie`verk\_o`praadiguss,`seisund`juo`tügü`aiga* Kuu

praadiku kõlbmatuks, raisku *Paat`mend`praadiku;`Tuhli`korv on`juo`praadiku`jäänd* Kuu

praadima *praadima* Kod/-ua-/; (ma) *prae(n)* SaLä hajusalt L, HMD Jür Ann Koe VJg Pal Lai Plt KJn Vil, *praadi(n)* Jäm VII Kse Han Ris Iis Trm Äks, *praadin* R(-maie`Lüg); *praadma`Khn,`praema`Hi`Lai, (ma)`prae(n);`praatma, (ma)`praadi`hajusalt`T(ma-inf`-t-),`Krl/-me/`Har`VId;`raadima, (ma)`rae(n)`Khk`Krl`Põi(ma-inf`roa-)`Muh`Tor`Hää,`raadi`Khk`Kse;`raadma`KJn`Kõp`Trv,`-me`Hls`Krk, (ma)`rae(n)*

1. toiduaineid kuumutama, pruunistama *`kietasime`jälle`neid`suola`silku ja,`ega_s`igakord`joua`praadida`Jõe;`omnikul`õli`praaditu`liha ja`kohv ja`kõik`Lüg;`Kohvi`praadisime`pre`nniga`siitte`kõhal`Jõh;`ma`sõi`muna`ning`praet`liha`Jäm;`emm`akkas`liha`raadima`Khk;`leiba`praetakse`panni`peel`võiga`Mus;`Tehti`vahest`ka`raet`kala,`rasvaga`raeti`Põi;`nad`raadin`maks`Muh;`pre`nliga`praeda`kohvi`Rei;`pahla`otsas`sai`praetud`-`praeti`liha`Phl;`leha`pannasse`panni`peale ja`praetasse`ää,`rasvast`tehasse`sausti`Mar;`ma`praadi`natuke`silku`Kse;`avi`sünnib`küll`koa`praadi`Var;`praetud`silgud`ja`peen`leib`HMD;`kieda`ja`praadi`ja`pane`maäti`kua`Iis;`vorsti`võib`siia`kohe,`aga`eks`ta`praetud`ole`parem`Pal;`pese`[seened]`ära,`pane`paäni`ja`praadi`ära`Äks;`kes`viisakalt`riakis,`see`ütles`kohvi`praadima,`aga`õöldi`põletama`ka`Lai;`nemäd`raatsid`omale`salaja`liha`KJn;`si`lind`raetse`ärä`Hls;`liha`peäp`ärä`praatma,`muidu`lääp`ta`alvass`Puh;`tõõva`konna`vüü`rusi,`et`praadi`ärä,`saab`konna`praati`nalj`Nõo;`är`praadit`ani`Krl;`sääräst`tsialiha`põrhõld`ei`olõ,`midä`praati`saat`Har;`praadi?`kartoli`är?`Plv;`kallo`praaditass,`pandass`väke`mano`Se*

2. küpsema liha *`praadib`iast,`paned`praadimaie`nied`raasukesed,`siis`nõnda`krõbid`kõhe`Lüg;`Ei`praadi`õieti`Jäm;`paneme`väikse`paja`sisse,`praeb`nõnda`iluste`ära`Hää;`perenaine`pani`liha`killukesed`paäni,`praema`Lai;`panti`[liha]`ahju`raadme`Krk*

3. pilt (liigest kuumutamisest, päevitamisest) *`üästi`ele`päiv,`[muda]`pandi`kivijie`pääle`-`ja`siel`siis`praadis`toise`üästi`murejaks`Kuu;`sie`praadi`oma`kaula`päälist`VNg;`Täna`on`nii`pala,`et`otse`raeb`Põi;`päike`praeb`kohe`ära`VJg*

praadsatumma *praadsatumma`prantsatama`uús`praadsatu`kiäni?* Har

praadsutamma *praadsutamma`paugutama,`prõmmutama`Är\_`lasku`latsõl`nii`uist`praadsuta?;`lahk`ussõ`hiägi`päält`maha?;`Mi`sa`nii`praadsutat`no`ussõga`Urv*

praadsõrdama *praadsõrdama`plärtsima,`lartsima`Keväjä`piät`mitu`aigu`läbi`mua`praadsõrdama`Rõu*

praag → **praak**¹

praaga- praaga- `Aises `viinast `nindagu `praagatünn Kuu; Paks ja `suure kõhuga nigu `praaga-aam IisR; surutõrred on praaganõud Kul; `enne oli praagatõrs, kui `viina `tehti Kse; magu ijs ku raagalašs Saa; laud on nagu proagaoam (suur) Juu; kere nagu praagavaat ies, süünd täis Sim; sij om küll raaga-aam, süüp ütte `puhku (õgardist) Krk; präägu `katla mõisah, kui `viina tetäss Se

praaga|magu paksmagu; sõim Õli `suure kõhuga, kõht rippus ies, vana `praagamagu Lüg; Sie on omale iad ja paremat `sisse ajand, ega ta `muidu nisuke `praagamagu oleks IisR; Üks va laisk roagamagu on seal Pöi; oled ikke üks va praagamagu (räpane), `vaata, mis su `riided kõik eest oo Mär; mõnel `sohke suur kõht ees, `öetse va kuradi praagamagu Tõs; küll si on üks raagamagu, käib ja veeredab perset muudku Saa; see va praagamagu, kel ea suur kõht on Juu; sina vana pruagamagu, `vuata missugused su `riided on ja paks magu ies VJg; sie mõne obune, igavene praagamagu Sim; inimesel suur kõst, pruagamagu, ei tiä, mes `sisse ajab Kod; praagamaod, eks neil old lotid [ka] lõua all Lai; mõni `tjinder sõimašs oma perenaist: sij om küll raagamagu Hls; ahnest aa `sisse, va raagamagu Krk; tolle praagamao käest ärä mine ilma asjata küsimägi Ran; tõsele inemisele üteldess tül'ü pääle: va praagamagu San; Vana praagamagu, kõik viimäse süü `hindäle `sisse Urv; oh sa praamagu, vai sa_ka minnu irvitellet Har; Sul sääne präägamago iih, nigu kõrtsimehel Vas Vrd praatsamagu

praagane praaga|ne g -se Jäm Rei Mär Tor Hää Ris Tür Koe VJg Iis Trm Kod(-ua-), -tse Kse Tõs Puh San; `praaka|ne g -se Kuu VNg; praaga|nõ Har, prääga|nõ Plv Vas, g -dsõ; raaga|ne g -se Khk Aud Tor Hää, -tse Trv Hls määrdunud, rokane `polle one `praakane, `tahtu `puhtast `pessa VNg; See raand nii praagane, see tuleks `pesta Rei; kukkus praaga `sisse, sai kõik praagaseks Mär; käed olid värmitsed ja praagatsed Tõs; leit sul raagane Aud; kääd kõik praagased, ukkes Tor; `riided sul kõik praagased VJg; võtad pruagase pange Kod; nõu om raagane Trv; irmus praagane `ündrik om sul `ümbre Puh; taa paig om sul `väega praaganõ, mõsõ ta `puhtass, siss saat taad `kaivu aia? Har; om nii prääganõ, kui midä prääga `sisse om sadanu Plv

praagatama praagatama Ran Nõo korbatama, mustusekorbaga kattuma vanast latse `ol'li kõik tatitse, ärä praagatedu põse ja suu tatiga Ran; põ'l om ärä praagatanu, ei `julge ämp ette panna Nõo

praak¹ praak g praaga Jäm Khk VII Emm Rei Lämp Kse Han Tõs hajusalt K(-oa- Rap Juu), I(-ua- Kod), `praaga R/n `praaka VNg Vai; praag g praaga TLä Vön San hajusalt V(g praa Har); prääg (pr-) g prääga (pr-), präo (pr-) VId(g präägu Se, prää Lut); raak g raaga Khk VII Jaa Pöi(-oa-) Muh Aud Tor Hää Saa(n raag) Pil KJn SJn M

1. alkoholi tootmise jääkaine torode müöd `läksivad `viina `praagad kõik `suure `tõrte `sisse, nied õlivad `oues `postide `õtsas Lüg; `Praak jääb järele, `praaka `süüdetasse `luomidelle IisR; raak `antasse sigadele Khk; Viinaköögi roak `anti `ärgele, ajas ärjad liha täis Pöi; ämbri on `praaka Rei; `praaka `toodi vaadiga Mar; kui lehmäd õlle `raaka saavad, siss on piim `kangesti rammune ja pal'lu annavad `piima Saa; kõik nuumärjäd said `proaka Juu; praaga `vaanisi ikka soovitakse teha kätele, kui kääd valutavad JJn; viinavabrikust `vietakse `praaka `luumadele VJg; `ärge tal'l, põhjato suur tõrs õli, sinna vedeti vuadiga `praaka ette Kod; `mõisas on praagaga nuumatud neid `pul'lisi Lai; lehm `ol'li mõisa toidu peal, `raaka `anti lehmadelles SJn; `leotiv ennäst kuuma raaga sehen, apu raak kisk `vällä süüdigu ihu sijst Krk; suure kondige ja iluss täkk, raagage ärä söödetu Hel; õlle `praaka jäi pal'lu `järgi Puh; praag `juuške `vällä tsemendi `auda, kařamišs, kes `praaga vidi, pidi säält `vällä `pompama Vön; ku härjä? ol'i

praak

harinu, siss nuu `jeie `väega magusadõ tuud `praaga Har; hańsa praag um ka hüä rohi, ku jala` `haigõ umma` Vas; `präägast üteldi `kartoli raba, kost piiretüst `aeti; `mõisah `ol`le tuu `praagavidämine Ráp; `praoga hoit `tsika ja `lehmä Se

2. mustus, rääm; risu, rämps *suu `nurgad on `praakas, on keik `mustaga kuos Jõe; `körvad `praaka täis Khk; tiab mis `praaka ta sialt kogu aas VII; Taldregud on `praaka `kuivand Rei; need [villad] olid nii `praaka ja puru täis Noa; Täna võivad ikka mõrrad praaka täis olla, sest kõik Matsalu alune on jäneseid täis Mar; põletavad raiesmal puru ja `praaka Tõs; laeva praak jääb meres `ul`pima Ris; om nii ropane, rokutap kõik `rõiva praagaga kokku Nõo; sul omma na püksi suurõ `praaga kuun, kae et sa naid kerese pääle ei hiidä?, sääl söövä prussa na `nahka Har; `Vahtsõ `rõiva om `präoga kuun Rõu*

praak *praak Phl Mär HMd Koe ViK Iis Kod Lai Plt, praak` Rõn Har, g praagi; praak g `praagi hajasalt R; raak g raagi Tor (miski) kõlbmatu, mittekvaliteetne mõne `aasta juba ei ole kuhe `verkudega enamb `käidudki, nüd on kuhe `vergud `praagis Jõe; praak vili javatetti ja `viedi `siale Lüg; `praagid obused, nied, kel lakk ja saba maas Jõh; sie puu tulo `praaki `viska, senel on `oksad sies Vai; see on praak puu Phl; müib praak `kaupa Mär; Mõni vabrik teeb `saanti `kaupa, toodab aenult `raaki Tor; mul küll seda ette ei tuln, et `praaki oleks munad läin HMd; selle asja `viskame `praaki Koe; kui teda enam ei arita, siis ta on praak maa, praak ehk `kõlbmata VMr; sie on praak kruam VJg; [linad] on nagu praagid, takused ja `elbes Sim; praak tõkot, nagu lehmä sitt tõene Kod; jäätmaa piab olema praak maa, `kõlbmata maa Lai; lõng ehk linad, purakad kui praak kaup Plt; lätsit sa `mõisa moonameess, ku sul `lehmä es ole, and `mõisa sulle noid praak`lehmä Rõn; tuu raha om jo praak, tuud `konki kiä enamb `vasta ei võta? Har Vrd prakki*

praakal → praaker

praakama *praakama Tõs, da-inf praagata Rei Var; `raakama, da-inf raagata Vig*

1. raiskama, laristama *sool iga pääv sepik leib `seltsis, küll sina võid praagata Rei; mis te `raakate alati Vig; `praakab `piale, kui ta pailu `kraami läbi lööb, pärast `puudus käes Var; `praakasid oma raha viinä ja õllega ää Tõs*

2. puukima, õgima *sa `praakad oma kere täis, meidel pole midagid Rei*

praakel → praaker

praaker *praaker Var, g -i Aud; `praak|el Kod, g -li VII, -le Ris Plt; `praakal g -i Kuu Hlj Lüg(-ar) Jõh Mär JMd VMr VJg Trm Lai; n, g `praakli Har Se, `praagli Ote; `raaker Tor; `raak|el Pst Krk, `raag|el Saa, g -le metsamaterjali vm toodangu praakija, sortija, hindaja `Praakalid `vahtsivad igä üle `toisi ka `aeva, kus `leikus `puolel oli parajast Kuu; `praakalid tulid ja `ostasid [puud ja propsid] ära Hlj; oled `praakliga tülise läind VII; `praakal ostab tüki `metsa, müib ja `kaupleb Mär; mõisates olid `enne metsa `praakerid Aud; raaglel on pailu tüüd puide `vastu `võtmisega Saa; `praakal on `metsas puude `sortija ja üle `vuataja JMd; ta oli viel `praakal kua, kui [laud] oli kõver, siis tuli otsesest tükk ära võtta VMr; tämä õli `kange piimä `praakel, piimä `katsja Kod; lina `praakalid olid, kes linu `vasta `võtsid Lai; raakle sordive mõtsan puid Pst; raakel olli ka sääl söömän, lavva raakel Krk; `praagli `võtva mõtsan puid `vasta Ote; `praakli, kiä `mõtsa üle `kaese? Se*

praakima *praakima, (ma) praagi(n) Jäm Khk VII Rei Phl Mär Kse Tõs Aud Tor Hää Ris Kos/-oa-/ VJg Kod Plt KJn Vil, `praagin Kuu VNg Lüg Vai; `pruakima, (ma) pruagin JMd Koe; `praak`ma (-k-), (ma) praagi(n) Kod Puh San Kan Har Rõu Plv Vas; `raakima Khk Põi/-oa-/ Tor, `raak|ma Trv, -me Hls Krk, (ma) raagi(n)*

1. sortima, valima mihed `raakivad linu Khk; näd `praakivad linu, ilusamad teisäle ja alvemad teisäle Tõs; `praakisid, et pisemad oo pudeli kurgid ja muist panavad suurema nõude `sisse Aud; Ää süda süüb ära kõik, ta ei praagi `toitu Hää; ära niipaelu pruugi JMd; õman kodon nõnna praagivad Kod; `Pärnus ol'lid suured `kuntorid, praagiti [linad] läbi, `tehti suured puüdid, läksid `laeva Vil; `mõtsu raagitass Trv; raagits ärä, egä sort esi `paika Krk; kas `sulle kõik ei `kõlba, et sa nii pal'lu praagit Puh; taa iks praak' `hindäle naid ilosampi ja parõmbit `tütrikkõ - - jäi vanass poisiss, et `väega pal'lo `praaksõ Kan; ta om meil peenükene lihm, ta praak' `hainu Har; linno `praakva?, määness `määndsegi `sorti Plv; välj ja praakima kõlbmatuks tunnistama ei `kelband sie, `praakis `vällä `toise VNg; sandemad puud praagitasse `välja Khk; seal maksetakse munadest paremad `inda, aga pal'lu praagitakse `väl'la Mär; praagi viletsamad kardulid `väl'la Kse; sitemad visatas prakki, praagitas `väl'la Hää; ta pruugib alvemad munad `väl'la JMd; `praakis tõrvakseid `välja ulga vähemast VJg; vii kaupmehele mune, kohe praagib alvad `väl'la KJn; siss olli `vällä raagit, üteli om viga, tõisel om viga; Mea olen iki raadkaalage kanase `vällä `raakin, nij ei ole `kuigi `ääse Krk
Vrd prakma

2. halvustama, maha tegema küll nie `praakisivatta seda inimest VNg; Olid ta töö ää `roakind, et see äi aidade `kuskile Põi; ega tööd `praakida saand, ma `mõstsin teha ka `kõiki Mär; Ninastavad, kui mõni `toitu ehk tüüd praagib Hää; `praakis minu tüö ära Iis; ulk lõuvapuid koos, mudku praagivad `tõisi Trm

praakima: `praakima Han, (ta) praagib Mar

1. läkastama mes sa krõbisäd, praagib aga `peale kõhida Mar

2. lärmama Mehed tulid laadalt praakides ja käratsedes Han

praakli → praaker

praaksuma `praaksuma Lüg; (nad) `praak'sva San präaksuma `pardid `praaksuvad Lüg; partsi `praak'sva San

praala praala praalija, kiitleja Tema ju va praala, ei tema juttu või uskuda Pil

praalima `praalima Kos/-oa-/, (ma) praali(n) VII Mar Mär Han Tõs Hää VMr VJg Sim Iis Trm Pal Lai Plt KJn, `praalin Kuu Hlj Lüg(-maie) Jõh; `praal'ma (-l-), (ma) praali(n) Kod Trv TLä Rõu Har Vas; `raalima Khk VII Vän Saa, `raal'ma Trv, (ma) raali(n)

1. hooplema, kiitlema `praalib `muidu, ise puol `siegi `santi Lüg; Enne `praalis küll küla kiige all, et oo rikas Han; tuled `siia `raalima veel, kas sul äbi ei ole Vän; küll võib õmetegi `praali tõne, kui ivakese `viina koa vel soab Trm; mõni praalis oma asja üle Pal; mõni lubas kes tiab mis `suuri `asju ära tiha, aga isi sitt ei jõund midagi, oli pal'las `praalija Plt; praalib nüid inime isiennäst KJn; mis sä raalid Trv; nakass `praalma, et temä - - `jõudna kõrdsi kuivass juvva Ran; küll sa praalit ennäst Puh; Käü tan no_ `praal'man Rõu

2. prassima; priiskama Küll sie pere vade `praalib, ei `oska samate elädä Kuu; `praalis kõik läbi Hlj; ta jõi ning `raalis mitu `pääva Khk; käisid `kõrtsis ning `raalisid VII; ää praali naa `kangeste `ühti Mar; `praalis ja `praassis kõik läbi, nüid oo puupal'las Mär; tal `ol'li painu `sõpru, nendega ühes `ol'li `raalinu Saa; kui `jälle külas mõned juodud olid, siis `juodi ja praaliti VMr; praalib kõik varanduse ära Iis

3. pragama, kurjustama; räuskama sie `proalis ikka taluperemiestega, kis vähä `maksta tüö iest Kos; mina [lapsi] ei lüend - - `praalisin kered täis, tegin tõsise näu ette Trm; praali tä läbi Kod; mis sa praalid veke lastega nii pal'lu Lai; sia jooseva, ei saa jagu, vannume ja praalime Ran; [ta] sai `jaole, nakass `praalma, ai meid ärä mõtsaveerest eläidega Puh; kudas sa minuga

praaliss

praalit nii jäl'edäde; Küll temä praalib, nii et noil kõrva kumiseva Nõo; ma jäi `tämbä hommugu illa pääle külä päält kuu<sup>o</sup> tulõkiga, no\_sai imä käest `praali Har

Vrd prallima

praaliss *praali|ss* g -sa lomp läisi *praalisa* mano `mõskma Se

praam *praam* g *praami* Jäm Rid Khn JõeK Kad, `praami Hlj; *raam* g *raami* Khk Aud pukseeritav kaubalaev `viimasel `otsal `käisivad `praamid ka, `pukserid `käisivad neid `praamisi vedamas Hlj; *raamiga* `väätase puid ning kivisi, `raami viiasse `pukseriga `sõnna Khk; *suurõd praamid olid, siis oli kaks kolm meest siäl `praamis* Khn; *praam ehk parsu, said `viidud viljakotid parsusse* JõeK || parvlaev ühüst kohast kõevad üle suure raamiga Aud

praanima `praanima, (ma) *praanin* Mär Kod(`praanima); `praanma, (ma) *praanni* Har pragama, tõrelema `praanis ja `taples `mooga küll, mis ma änam sain sõnna parata Mär; *akasin `praanima* Kod; *ma\_`tahtõ pidu pääle minnä^o, mu imä `naksõ minnu `hirmsadõ `praanma* Har

praanitama *praanitama* Kod; *prani|tama* Trm, -damma VNg; *ranitama* Pil SJn pragama, tõrelema, tänitama *sie pranidab toist taga, mina taga `perse ei pranida* VNg; *suan Linda käess praanitata, meks ei õle `val`mis* Kod; *akkan `riidlema ja ranitama* Pil; *Taat ranitas eela poisii nii läbi, et küll sai* SJn

praanitsema *praanits|ema* Mär Var, -õma Khn; *pranitsema* Hää Nõo pragama, tõrelema *akkas praanitsema, kärätsema* Var; *Igänes praanitsõs `mioga* Khn; *Memm pranitses poisid läbi, aga ema `tul`li, `sõimas naha täis Hää; esä `olli `väega kuri, ku `pessä es saa, siss vähämbält pranitseda said* Nõo **Vrd** prannitsema

praasel → prasel

praaseldama *praaseldama* Nõo, `praaseldama Kuu; *praseldama* Hlj priiskama, prassima *Ken sügüsül kohe hakkab `praaseldama, oo keväjäl nälg varaks* Kuu; *praseldab kõik läbi* Hlj; *juudi ja praaseldedi üten* Nõo

praasnik *praasni|k* g -ku Kaa Ris VJg KJn(-s-); `praasni|k (-s-) g -ku Lüg Jõh Iis Se, -gu Kuu Vas, -ka, -ga Se; `praasni|kko g -go Vai; *praasni|k* g -ki Plv; *prasni|k* (-s-) Mär Kse Tõs Tor Hää Jür Koe I Hls Puh/g -gu/ Urv, `prasni|k Lüg IisR, g -ku; *raasni|k* Pha Põi/-oa-, *rasni|k* Khk/g -gu/ Tor Vil/-s-/ Trv Hls, g -ku pidu, jooming; õigeusuliste püha *akkasimma nime `päivi ja `praasnikuid pidämä* Lüg; *õppetaja pidas seda `prasnikud ära, siis nemad tulivad ja `võtsivad vett (jordaniil käimise)* IisR; *tei tahato alalde `viina `juua ja `praasnikko pidä* Vai; *rasnik oli suur püha ning pidu, venelased pidasid* Khk; *Mis praasnik see tiitsel tööajal jälle olga* Kaa; *Nendel pidi see roasnik ikka `talve olema, maja õnnistamine ja lapse `ristimine* Põi; *pidasime `jõulus praasnikud* Mär; *suur prasnik oli, `söödi ja `joodi, õlle ja viinä prasnik* Tõs; *venelased pidasid rasnikud* Tor; *Kallendresse `tehti nüid `uusi prasnikuid* Jür; *tuadi `viina, `tehti sepikut, `pieti kõhe nagu `praasnikku* Iis; *veneläsed lähväd pühäle, venelässe praasnik* Kod; *siäl talus [on] praasnik, inimesi paelu kuus* KJn; *Vene papid, `köstred, kuul`meistred käesid taludes rasnikute `päägi* Vil; *vene `piave rasnikud* Hls; *kui prasnigut `peetäss, siss süvväss ja juvass pal`lu* Puh; *Praasnik ol`li veneläste pühä vai pidu* Urv; *kui johuss `hulka kuuh olõma ja mõni tulõ sekkä, sõss `ütless: mis praasnikki ti piät* Plv; *Praasnik keste kolm päivä* Vas; *ma_piä `praasnikka, kutsu umadsõ kokko; ol`li_suurõ_`praasniga^o* Se

***praasnits** ppl *praasnitsit* pahandus *kae `mäantsit praasnitsit tulõ* Se

praass → prass

praat → praad, pratt

praats *praats* g *praatsu* Emm Rei

1. kärsitu, äkiline *Ta nii va praats, midagid äi kannada`reekida; Va praats, ega tühja asja pärast saab süda täis Emm*

2. ports, mingi ebameeldivus *Kukkus igavese praatsu otsa Emm; Nüüd on see praats kää, oli seda`praatsu nüüd`tarvis Rei*

praatsa|magu *praatsa-* Rei Kad, *praats-* Hlj Jõh IisR, *raats-* Khk Pha praagamagu, paksmagu *On iad ja paremad`sisse ajand, [ega]`muidu praatsmaust ole saand Jõh; Praatsmagu`palju süüb ja on paks ka IisR; suurde`köhtudega mihed on raatsmaud Khk; Oo söuke raatsmagu, nat mõni toomas naine Pha; Söuse praatsamaule äi sünni riie ka selga Rei; tema va praatsamagu tuleb minu`näule Kad*

praatsik → pratsik

praatsima *praatsima* määrima *Lapsed`praatsivad oma`riided saviga IisR*

praats|magu → praatsamagu

praatsutama *praatsu|tama* Juu JMd VJg Iis Nõo, -dama Rei; *praatsutama* Kuu RiId(-mma Lüg); *pratsutama* Mar Plt

1. toiduga poputama *Mis sa tast`ninda`praatsutad, ega sa tädä`astja ei pane Jõh; küll söödettasse ja pratsutasse teist Mar; perenaane praatsutab ennäst alati, sellepärast ta on nii jäme Juu; küll nad praatsutasid sial JMd*

2. priiskama *Kaua sie liha sul sen`praatsutamisega`vastu pidäb Kuu; ära praatsuta ega`raiska nii pailu VJg; sel ei pea`ükski asi`vastu, pratsutab`varsti kõik läbi Plt; Kui kopika saab, siss om vaja praatsutada Nõo*

3. laisklema, vedelema *Sa ikke viel`praatsutad, tüöl ei olegi IisR; las mies toidab, naine praatsutab niisamati Iis*

4. (peeretamisest) *Mis sa`pääle praatsudad Rei*

praatuma *praatuma* Har Plv *praadima* *Mi_pañõ liha`praatuma* Har; *pañõ\_kaas kah, sääll pikkä`aigo`praatúsõ [seened] ilosahe är^p Plv*

praava *praava* Trm Ran Nõo Kan vahva, kergelt vindine *Õhtu ilja peale tulivad tagasi, siis õlivad täitsa praavad poisid Trm; olliva paraja praava mehe, nal'la jut käis; egäüits ei võta ka`endä praavass, mõni mijs ei maedsagina toda`viina pal'lu Nõo*

praavima *praavima, (ma) praavi(n)* Hi hajasalt Lä, Kos/-oa-/ Jür JMd JJn Pee Koe VMr Kad VJg I Plt San(ma-inf -me), *praavin* Kuu RiId(-maie Lüg); *praavma, (ma) praavi* Vas Ráp; *raavima, (ma) raavi(n)* Krj Pöi Muh Han

1. paranema **a.** terveks või tervemaks saada *Kas jalg hakkab juo`praavima* Kuu; *`aige`püüäb jalale akkada ajama, akkab`praavimaie juo Lüg; Aav`praavis ära IisR; tämä enämb ei`praavi, tämäl on`surma`aigus Vai; ta saab`viimaks`terveks küll, aga ta võtab pitka aja`raavida Krj; Jalg akkab juba`raavima, juba toas kepiga käib Pöi; Teris akkas jooniga praavima Emm; Aige äi praavi sugugit Käi; see oli sügisest saadik`aige, kas ta on`praavind ka Mar; ära need`aigused`praavisid Kul; Lehm`praavis ruttu`terveks Jür;`aige praavib päris`väl'la JMd; see aavanatuke praavib`varsti ää Pee; vana inime on, ega tema enam siis kui ruttu praavi VMr; ei sie`tiiskus änam praavi Kad; õled jo ivakese`praavind koa Trm; nierud`lašti, võta [lammas]`kiinni, kopota vassa maad, vahel praavib ärä Kod; nii pikale ikka olen`praavind Plt; nüüd om är`praavenu San **b.** paremaks muutuma *nüüd akkab ilm juo`praavima Lüg;`Iesti aeg`praavis elu ka ikke`pal'ju Jõh**

2. parandama, korda seadma *mehe? siin`praavva`mootorratast; ommõl`naatass`pulmõ pidämä, ma praavi pulma`aknit Ráp*

praavitama

praavitama *praavitama* Jäm Khk Kaa Krj Käi Rei(-*dama*) Rid Mär Lälö Tõs Khn Hää Saa Ris Jür JMd Ann Koe VMr(-*ua-*) VJg Iis Trm Kod Plt Kõp Trv T/-*eme* San/ V(-*mma*), *praavitam(m)a* R; *proavitama* Kei Kos Kad MMg; *raavitama* Khk Krj VII Põi/-*oa-*/ Muh Vig Han PJg; (*p*)*ravitama* Pär Saa KJn SJn Trv, -*eme* Hls

1. **parandama a.** kohendama, terveks tegema *Vergud tahtuvad praavitada* Kuu; *tämä praavita vanu riidi* VNg; *läks midägi katki, vankri ais ehk - - eks puusepp siis praavitas neid* Lüg; *miul ei ole aiga siule appi tulla, mie praavidan kadost* Vai; *meremees raavidab oma laeva* Khk; *rattud tuleb raavitada* VII; *Akkas vanad rege roavitama* Põi; *ma raavita selle nõu ää* Muh; *Ma lähe katsu seda karjama aida vähe praavita* Rei; *tuul kipob katost ää laotama, praavitasin teist* Lih; *enämästi iga aasta tuleb mõja juures midagi praavitada* Var; *Tuunikell jäi seisma, piab praavita viimä* Khn; *Ma ravitasi oma püksa* Pär; *tij terveks, praavita ära* Hää; *mul on väl'las midagi ravitada* Saa; *Kui ikka praavitad, saad korda kõik* Jür; *ma praavitasin ta jaki varrukast* Ann; *katsu nied vanad rangid kudagi ää pruavitata* VMr; *kui vaol mõni vimp sees, eks libestaja praavita ära* Trm; *sij maja tahass ravitada* KJn; *las ma praavita su särgi ärä* Trv; *postitij - - vesi lahk ta vahel ärä, siss praavitadi, panti agu sisse, kivist val' ette ja* Ran; *nüid om tünn ärä praavitedu iluste, piab vett kinni jälle* Nõo; *ta om kui vana lõhka, ei praavita endäl midägi* Võn; *ma tahtse, et ta praavitase kella* Ote; *sij vaat om katski joba, mes täst praavitada* Rõn; *käüssit tulõ praavitada* Kan; *ku hõrila' omma' juuñdõ praavitõdu (häällestatud), sõss nakass koguduss laulma* Har; *taht praavitamist* Vas

b. ravitsema, ravima *väimes tuli, tä siis akkas tedä siel rohitamma ja praavitamma* Kuu; *siis saab praavitada paremast, kui saab rohto* Lüg; *praavita kõhä vällä* Jõh; *arst praavitas tänd* Tõs; *see aav on juba mädane, seda tuleb ravita* Saa; *proavitas oma aiged piad* Kos; *enne praaviteti kõik kodu ää* VMr; *mõisas õli kupp, eks nad ikke proavitand koa, kui õli käsi aige ehk jalg* Kad; *Sind tuleb enne ravitada, kui terves saad* SJn; *kui käsi lahki om, pane vaiku pääle, vaik ei lase mustust sisse minnä ja praavitab ärä nigu lõhn* Nõo; *inemist ei tapeta ärä, saagu ta saht vai vigane, iks praavitadass ärä* Rõn; *Vanast käve_posija sannan haigiid praavitaman* Rõu

Vrd praavitsama

2. talitama, toimetama *ma pea suurde pühade aegas koa kodu raavitama* Muh; *ma praavitasi laupasel päeväl omigust õhtani kodo* Tõs

3. sugutama, paaritama *Ei sie sõñn praavitand ühtegi, lehm otsib jälle seltsi* IisR

praavitsama *praavitsa|ma* Rõu, -*mma* Har **praavitama a.** kohendama, korda seadma *sa piat taad praavitsamma, ega taad nii ei vôi jättä* Har; *Ku_pal'k ilusahe tõõsõlõ_päälõ_sündü, sõss kobsati viijl kirjvõsilnägä_mõni pauk päälõ ja käve, a ku_sünnü es, sõss praavitsõdi kirjvõga_jäl_hüäss* Rõu **b.** ravima *Ku_midä muud hätä tull, sõss praavitsõdi esi_ni_pal'lo ku_sai vai kutsuti posija* Rõu

praavitumma *praavitumma* paranema, tervenema *aige jo praavitu, aigus püördü jo paremalle puole* Vai

praavjuma → praavuma

praavna *praavna* hea, korralik *praavna tüij, ku jovvuss tegemene; kõik' omma praavna mehe* Se

praavosk → praost

praavuma *praavu|ma* Nõo Rõn hajusalt V(-*mma*), -*mõ* San; *praavomma* Se, *praavõma, praavjuma* Lut paranema, tervenema, kosuma *sij jalg ei saagi sul praavuda, ku sa päiv otsa ta pääl käid* Nõo; *nüid ta om iks joba nii praavenu, et ta saap kotun väikselt ärä tallitada*

Rõn; aga `aste om `praavõnu seo elu San; Tütär rohiits mul taad `jalga kõigildõ, näet är\_ `praavu Urv; mul nakass jo jalg praavumma, ei olõ_taal hätä medägi Har; `Ellu jäi, är\_ `praavu^o Rõu; elläi nakass `praavuma Plv; älväte är minno - -es saa<sup>o</sup> süvvä<sup>o</sup>, `nakse katussõ sammõlt pääl pidämä, sõss `praavu suu ka är<sup>o</sup> Räp; hobõnõ `praavoss `värske haina pääl Se; pääle vihmakese lina<sup>o</sup> nakasõ<sup>o</sup> `praavjuma Lut

praavõldama praavõldama praalima Tuu `autu pääle õlõ õi_tel joht midägi praavõlda, naid um jo_kõigil Rõu

prada n, g *prada*, p *prata* Urv Rõu Vas Se tüli, pahandus Ääsä `üüje ol'l neil jäl\_suur prada Urv; naid pratu ja häti um maast `taivani^o Rõu; või tuud prata, jumalakõnõ Se

pradaki pradaki Tõs Tor prantsti puu kukkus pradaki maha Tor

pradask pradask g -i meeste pealiskuub pradask õli miässel, piälpuul `põl'vi kuub; pradaskid sel'jän Kod

pradasse kõhukaks, paksuks Vasik on `suure `juomaga pradasse mend Kuu Vrd pradisise

pradi pradi Kuu IisR ViK praht, sodi `Lapsel on tia mis pradi suus, võtta ära IisR; einamua on pradi täis VJg; kui reht pekseti, siis lõpuks jäi pradi maha, vil'ja teri, aganaid, umbrohu `siemneid, kõik peenike pradi segamine Sim

pradikas pradi|kas Lüg, pradi|gas Kuu, g -ka jõmpsikaks; söim Kust `nindasugune pradigas, nenä tattine pääs, on `väljä `lastud Kuu; vana pradikas Lüg

***pradima** imperf (ta) pradis vadistama, pudistama pradis kõnelda nõnnagu ei suanud ühess sõnass aru Kod

pradi|magu (lohakast, korratust) oled vana pradimagu, ei `oska `korda pidada VJg

pradin pradin Kod; n, g *pradina* VNg vadin sie pradina `tüüta VNg; veneläsil jutt lähäb ku üks pradin Kod

pradinal kolinal Kukkus pradinal põliti Emm

pradine pradi|ne g -se Lüg Jõh VJg prahine; määrdunud ei pese `süügi `riistu, `onvad pradised Lüg; Laud on pradine, pühi sie `puhtast Jõh; põrand on pradine VJg

***pradisema** käskiv kv ärä pradise lobisema ärä pradise, ole vaid VNg

pradiss pradiss suure kõhuga olend – Hlj

pradisise pradisise Hlj Amb kõhukaks, paksuks vasikas on pradisise lähend Hlj; Vasikad lähevad kua pradisise, kui pailu lahja `juua annad, maud `vuata et käivad `varsti `vasta muad Amb Vrd pradasse

pradistama pradistama Var Kod/-ss-/; radistama Muh onomat, deskr mis sa radistad (vadistad) Muh; mustad pääsused tegavad riha`alla ja `lauta pesad, pradistab `metmed `moodi `laulu Var; par'did pradissavad, aned kõõgutavad Kod

pradistis pradistis rabistaja, sahmerdis pradistis, tormakas, pusserdab sial kallal, aga ega töö sellepärast edasi lähä Var

prae-praadimis-; praetud `kietasime `jälle neid `suola `silku - - ega tahagi igakord praekala Jõe; meil ei õle prae`ahju, aga siin `metsävahil `jälle on Lüg; `vueti prae`pannud `ahjust `vällä Vai; See raeahi küpsetab east küll; `Õhta tegid panni peal rae`tuhlid Põi; koha oo jälle praekala, vemmad oo soolakalad Rid; tuleb `kange praeais Mar; ta `olle toond raeahõ, aga `olle suur olnd Mih; praekala tehässe pulma ehk pidu aal, viäretäse jahu ja munaga ja `panse ahaju suure paänniga Kod; [õunad] `pañdi pañni `piaie, vekesemad prae`pañnidega `kuuma `ahju Lai; mõni tegi `sousti ja prae`rasva, praerasu käib igäle `poole KJn; raeliha tetti, sääil olli egät `raadi Krk

praega

praega `praega Jõe(-ää-) IisR Kir Lih Juu Jür Amb Koe VMr Iis Plt, `praiga, `präiga RId; `paerga Kuu Hlj Mär Mih Pär Kei Juu Kos Jä ViK TaPõ Plt praegu meil on `paerga siin `kätkü, kus ma oma `lapsi `kiikusin Kuu; mina ei `tahtund mett ega taha `präiga ka suu `sisse VNg; `tondist enämb en tiä `praiga Lüg; `nuorelt õlin ikke `suurema kasuga, tugevamb mies ku `praiga õlen Jõh; jalad üsna valutavad `paerga kohe Mär; kõik `praega alles `võlga Kir; Kuimetsa mõesa `õues `paerga nisuke `kelder, rauduks ees, mis põle `paergagi `lahti `võetud Juu; kui `praega jumalasõna õpetust `kuulda võtame, soame uue maailma Amb; talu on `paerga kesk küla, põllud olid `iemal Pee; neid on `praegagi, kes ei mõsta kedagi teha VMr; kas seda sekeldust `paerga vaja on VJg; `Paerga ma küll ei sua, pian mõjale menema Trm; `paerga on `raske elada Pal; üks neid ole `paergagi näha, neid vanapõlve `aitasid Äks; `paerga põle meeles Lai; se metsavahi koht on veel `praega alles Plt

praegal `praegal Jõe(-äe-, -ää-) Vig Juu Pee VMr; `paergal Kos praegu nied vägavad `uoned on `praegal sial näha; mul on `präegal siin kojas `ülgeraud Jõe; teevad `paergalgi ika joanistuld Kos; nüüd `praegal ei ole küll neid näha pailu VMr **Vrd** praegul

praegalt `praegalt Jõe(-ää-) Kuu/-ld/ IisR Kul Kei Juu Jür HJn Kad; `paergalt Pee VMr Kad Sim Trm praegu se `pihlakas on `präegalt järel Jõe; kas sedasi `saime `müöda `oue `juosta ku `praegald `lapsed `juoksevad Kuu; `praegalt on `ünite Kul; sie koht on `praegalt alles HJn; `praegalt `õilevad nii ilusasti Kad; `paergalt on kõik tüöd korras Sim **Vrd** praegult

praegane `praega|ne Jür Äks, `praiga|ne VNg Lüg, `paerga|ne Koe Pal Lai, g -se praegune `praigase `ilmaga [on hea] `mennä Lüg; `praegane koolimaja on minu `aegne ehitus Äks; üks pääva `vargaid ole alati old, `paergasel ael nisuke ei lähe töö `juuregi Lai

praegani `praegani Sim Plt, `paergani Kod tänini se piird on vist `praegani alles Sim; minu kohvitašsid ja kahavrid nuad, kõik\_o `paergani alles Kod; mees elab `praegani Plt **Vrd** praeguni

praegas `praegas Hlj; `präigas VNg Lüg Vai(-ai-) praegu `praegas on lagund se maja Hlj; sedä tehässe `präigaski, sedä `värske `piimä suppi Lüg; tämä on `praigas `aige Vai **Vrd** praegus

praegast `praegast Jõe IisR Jür JõeK Amb Ann VMr Iis, `präigast Hlj RId(`prai-); `paergast Kuu Hlj Khk Muh Mar Mär Kei Hag Juu Kos Ann Tür Koe Kad Sim TaPõ/-ss Kod/ praegu Ma `paergast just tulid neh `ouest `kulli `küütimäst Kuu; `miedu `versok on juo `präigast viel VNg; ma tulen `praigast kõhe `sinne Lüg; ei sünnigi `paergast `juua Mär; see eläb `paergast alles Juu; `Praegast küll ei tia, kudass ma üksi siin akkama saan Jür; `praegast `astja sial akkamas Amb; kägu kukub `paergast Ann; mul pia `praegast on nii paha VMr; `praegast ma küll ei saa `mennä Iis; põua ilmad on `paergast Trm; neid oo viijl `paergass elon küll Kod **Vrd** praegust

praegu `praegu IisR Ans(`präe-) Khn PJg Hää Saa(`raegu) HMD Jür HJn Kad Sim Iis Plt Pil Vil, `praigu, `präi- hajusalt R(-o Vai), `präägu Jõe Jäm Hi(-εε-); `paergu Sa Muh L(-o) K Trm MMg Lai, `päergu Ans(-ää-) Pär nüüdsel ajal; käesoleval hetkel `anjerjaid sai `praetud - - iad olite `süia, et süöks viel `präägu Jõe; neid `vargaid oli `enne viel `rohkemb ku `präigu VNg; `praigo on nähä, et on kalad `likel Vai; `sõnna ta jähi moost `loulma, loulab ta `praegu veel, seda ma\_p tee; roog on kallis ka `päargu, tükati tahetakse kaks rubla süllast `saaja Ans; mool pole `paergu `aega Khk; `paergu on öö `otsa `valge valu Pha; ma akete `paergu menema Pöi; rootsusse pesa oo meil `paergugid vist puu `otsas Muh; oripuu kannab lagipuud, `preegu käib mütu `palki üle, nee on paarid Käi; hobuse raua jälgl on `preegu seel kivi pæel Phl; `paergu pole seal suurt vett kedagi RId; ma tulen pärast, mette `paergo Kul; üks

raudkibi oo `paergu `Kirvlas Kir; vanasti `tehti sedasama `sööki kui `paergugi Mih; `Praegu `naervad, `varssi `nutvad Khn; `paergu `vihma satab Vän; nii arenes talu nii `kaugele, ku `raegu on Saa; kanarbik `õitseb `paergu juba Ris; õde on mul `paergu elus, vend suri vekesest peast ää Juu; munade `koksimine oli `enne ja `praegu koa HJn; `paergu [keegi] ragistab sial padrikus Pee; vares on `praegu aja pial Kad; `praegu jookseb küll õige tugevast, aga küll ta pikka `müeda `paatub Sim; meil on `praegu viel `sirpisi Iis; vanast ühelti tuadasse, mõni vana inimene `ütleb `paergugi MMg; kus nad ohverdasid, kivi on sial `paergu väljal Ksi; noored Pärdid on `paergu Alberdid KJn; `paergu käevad kah poisid tüdrikute juures SJn; `praegu tullin metsast kodu Vil

Vrd para-aegu, praega, praig

praegul `praegul Hlj Jür HJn praegu `praegul ei tule midagi `miele Hlj; `Praegul elan `uoldaja abil Jür **Vrd** praegal

praegult `praegult IisR Kul/-olt/ Var Kos HJn Amb Tür Pee Äks; `paergult Noa HMd Kei Kad, `päärgult Ans praegu mul `päärgult pinnad sääll `kuuris veel Ans; ma `praegolt tulin alles kodo Kul; ikka see samma tule eli oli, mis `praegult Kos; tulin just `praegult metsast agu toomast Tür; mul `praegultki sial seena naal suur rihe riha Pee; `praegult tehasse `süia Äks **Vrd** praegalt

praegune `praegu|ne Kuu Ans Käi LNg/-go-/ Tõs Rak VJg Iis Trm Äks Ksi Plt Puh/g -tse/, `praigu|ne Kuu Lüg(`präi-; g -sse) Vai, `präägu|ne Jäm, g -se; `praegu|nõ g -sõ Khn; `paergu|ne g -se Khk VII Pöi Muh Mär Ris(-go-) Amb JJn Koe KJn nüüdne kaks lohe rüsa - - `rohkem `praeguse `korral ei old meres tänavu Kuu; `praiguse `põlve `rahvas ei `tunne `niiskest `asja mis `enne Lüg; toht seda `praegust `asja teab Ans; `paergused inimesed äi ole nii `vastupidavad kut ennevanasti Khk; Nee `paergused valat luisud äi `kõlba mitte `kuskile, nad äi tee vaheks Pöi; `paergune töö oo ikka `raskem Muh; `paergusel ajal oo ikke üsna igab teed `käia Mär; vanast olid suuremad `käimised kui `paergusel aal Amb; sie on minu `praegune mies VJg; `paergused tüöd on `pailu `raskemad Iis; nagu `praegune aeg on, nüüd on kõva eena tegemine Äks; `praegune aeg om paras `liina sõiduss Puh **Vrd** para-aegune, praegane

praeguni tänini teeme `praegunigi `kal'la Pil **Vrd** praegani

praegus `praegus Jäm(`präa-) Ans(`präe-) Mus Krj VII, `praigus, `präi- Lüg; `paergus Khk Kär Kaa Jaa Pöi Muh Noa Kul Lih MMg; praes Jäm praegu ma `präigus `lauva tagant tulingi kõhe Lüg; Mul armid `praegus veel peal; äi tule praes seda `laulu `meele Jäm; siin külas elab veel `präegus üks vana mees Ans; `paergus akkas `vihma sadama Khk; Ma umbest paergus aka linna minema Kaa; särgi käiste `otsas on `paerguskid narid Jaa; See pisike lume puru tee `paergus veel midagi Pöi; mine kohe `paergus, mis sa viidad `aega Muh; ei ole `paergus sial `miskid puud pial Lih; vanast ühelti `tõurarüögatus, `paerguski egä üks soab `arvo MMg **Vrd** para-aegus, praegas

praegust `praegust Jäm Kul Tor Ris HMd Jür HJn Tür VMr Iis Trm Äks Ksi Kõp TMr, `praigust Hlj VNg/-äi-/ Lüg; `paergu|st Kuu Khk Krj VII Pöi Muh Lämp(-ost) Kse Tõs PJg Vän HaLä Amb Ann Kad Sim Trm Ksi Lai KJn, -ss Kod, -sti, -ste Mär Kad; `präägust Jäm Ans, `päärgust Aud praegu `Paergust mürist juo, `mengä `heini `korjama, siit tuleb kova iil Kuu; `praigust läks just menema Hlj; mul `piimä `praigust on küll Lüg; vanast ajast inimesed elasisid tükkis `väätimad `moodi kut `präägust, niid tükkis kenam Ans; Paergust rihaltsad pole änam, sai kütteks tehtud Khk; `paergust käivad meil koa ikka [nääri] sokud veel Pöi; see irm_o `paergust mu südames `alles Muh; ei meie meest `paergost kodo põle LNg; `praegust ei ole `uita ega karosid Kul; see üsna `tuntud nimi, neid oo `paergusti küll Mär; väike saun, `päärgust oo tühi Aud; eks sial ole `praegust tüma ka HMd; see `paergust siin tühi plära, mes ma siin

praegut

reagin Nis; `Praegust `ütlesime viel, kui juba `kuolis käisime, `Lehmja poisid `naersid, et `Vaela lapsed `praevad kust Jür; `vaatasin `paergust ukse pialt, et oli väga märg Ann; muist on minu karjam `paerguste Kad; `praegust on mul palju tüöd Iis; ei õle `paerguss küll [heinailm] Kod; `praegust on ka jahvats odav Äks; tñj `paergust kärbissid Ksi; `praegust on ju paelu säl `loogu maas Kõp; `praegust parandadass katust TMr Vrd para-aegust, praegast

praegut `praegut, `präägud Rei; prä(ä)t Rei, præet Phl; `paergut Rap, `päärgud Ans praegu see katuse nukk, ta on `päärgud ikka kõva `vastu pidama veel Ans; `praegut äi saa `tulla; Ta läks juust präägud siit akna alt kouda Rei; præet ka `riidlevad, et herm üsna Phl

praga → raga

-pragadi Ls prigadi-pragadi

pragahõlõma pragahõlõma kärkima, põrkima mi_sa_tan iks pragahõlõt Kan

pragalene pragale|ne g -se praguline leivad on pealt pragalesed Ris

praga|lõug laimaja, lobasuu no seda praga lõuga mina juba `tunnen Lüg Vrd pragasuu

pragama praga|ma R/-mma Vai/ Jäm Khk Pha Emm Rei Phl Mar Kse Tõs Tor Hää Juu Kos Koe Kad VJg Sim Iis Trm Kod Plt KJn Puh Nõo Har Röp, -me Hls Hel San; raga|ma Khk Põi Muh PJg Saa Kõp Trv, -me Krk

1. pahandama, riidlema Küll sie alade praga henes `lastega Kuu; ärä `ilma `aigu praga, ei sie ole tämä süü VNg; üks pragamine alalde, üvä sana tämä\_i `anna Vai; kukkus `mooga ragama, et ma\_s ole ää toond Khk; Nägi väikseid poissa oma ajas, küll pani pragama Pha; Ta ragab selle poisiga küll, aga see `aita `sõukse mehele änam midagi Põi; ragas aga `peale öö läbi Muh; Kus pistis pragama Emm; kuule, ku kisab ja pragab teisega Kse; karjatsed pragasid `loomega Tõs; kaas ja koer saavad aru, kui nendega ragatse Saa; mis sa alati pragad järjest, ei sool põle ööd egä `päävä, mutku pragab Juu; lapsest piast sain `ühte lugu pragada Kad; küll ta pragas tal naha täis VJg; ma küll pragasin ja käräsin näiegä Kod; mõni pragab kõvasti KJn; küll ragaás ja kärk `miuga Trv; temä ragade küll saanu Krk; ma saa `väega pragada, et ma ennemb kodu es tule Puh; Mes sä pragad säääl nii kurjaste, nii et mõts kõlab vasta Nõo; ma\_läisi `lõunõ `aigu kotust `vällä, ku ma tagasi `tul'li, siss esä `naksi minnu `hirmsadõ pragama Har; olõ õi? il'loós praka? ka `hindä vahel, ku `võõra? `kuulva? Röp Vrd pragima

2. taga rääkima, klatsima käis külä `müödä sinuda pragamas; midä `jälle pragasid minuda Lüg

-pragas Ls prigas-pragas

praga|suu = pragalõug nied `meie külä `naised `onvad kõik igavest pragasuud Lüg

***pragelema** (ta) prageleb pragama, tõrelema mõni, kes ärä prageleb, kiänäb `ümber, ei pidä viha Kod

prageline prageline, pragi- praguline muld on prageline, praud `kuivavad `sisse; jää on nii pragiline Amb

pragenema pragenema pragunema leib nõnda ära pragenenu Hää Vrd ragenema

pragi: n, g, p pragi Ans Kir Kse Tõs PJg Hää Juu Ann Koe Sim Trm, p prak'i Võn Plv Vas praht, sodi igasugust pragi ajab ju lehm omale `sisse ko ikka Ans; ma tõi pragi tuppa Kir; metsa org oo paks ja tihe, pragi kõik täis Kse; `riidi ja laupäe vedän pragi kiriku `ümmert Tõs; Maa pühiti `puhtaks, et võrgudesse puru ei aja, kõik risu ja pragi `oiti `iimäl Hää; küll on si paelu pragi ja `ássu, teä mellas sa selle `puhtaks suad Juu; ära aea nii pal'lu pragi põrandalle Sim; nakatanu luu `ol'le nigu iüits pragi, ta\_s anna `väl'lä lina seest Võn

pragi: pragi riid, pahandus kas `sohkest pragi siis `tarvis olas oln Var

pragiline → prageline

pragima *pragima* riidlema, *pragama mis tä siäl `jälle pragib* Var

pragin *pragin* g -a Kuu VNg(n *pragina*) IisR Vai Jäm Khk Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Koe Kad VJg Iis Trm Plt KJn; *prakin* (-k'-) g *pragin|a* Puh Nõo Rõn Urv Har Rõu Plv, -e San Krl

1. praksumine, *ragin vala tulist vetta `pääle, siis `lähte kohe, pragin taga, `katki* VNg; *`Oksad põlevad praginaga* IisR; *`metsas on `puude pragin, kui neid `raiuda* Rei; *nad ei kuulnd üht praginad ega mürinad* Mar; *kui meie maja põles, küll oli irmus pragin* Mär; *suur pragin `ol'li mets, põter läks* Tor; *tuli põleb suure praginaga* Iis; *irmus parkin `tul'li, mul om jo irm* Puh; *Latse seevä kui prakin* Rõn; *Tuli palass pliidi all nigu üts prak'in* Urv; *luu läts `katski nigu prakin ennedä, läts purule kõik'* Har; *puu[?] palasõ[?] ku prakin* Rõu; *mõtsa all ol' suur prakin, ei tiia, kes_säl `kõnde* Plv

2. piltl tüli, *riid es sääl tule ulga siän külländ toda praginat ja priginät* Nõo; [Naabri] *`värte pääl olnu_hirmuss prak'in* Rõu

praginal *praginal* IisR Khk Mär Tõs Tor Ris Amb VJg Iis Nõo praksudes, *raginal `Turbad akkasivad praginal vajuma, ei `kannatanud seda `raskust* IisR; *obu üppäs praginal üle aea, purustas aea ää* Tõs; *põter läks praginal* Tor; *ahi kõeb praginal* Ris; *rabadad puud kui raiu, killud aiva `lendavad praginal laiali* Amb; *Kuuse puu praginal palab* Nõo

pragisamma *pragisamma* Urv Har Rõu Vas pragisema *Ahi palass nigu pragisass õnnõ, kuiva_kuusõ puu[?]* Urv; *egä (jää) pragisi enne, ku pääle lätsi* Har; *Kuusõ halu[?] `ol'li ahuhn mugu_pragisnu[?]* Rõu

pragisema *pragis|ema* Kuu RId(-emma Lüg Vai) Jäm Khk Rei LäPõ Kse Tõs Tor Ris Tür Koe Kad VJg I Plt TLä TMr, -eme San(-õmõ) Krl, -õm(m)a Khn Plv Vas praginat tegema, *ragisema `tombas`akna `kinni, et `klaasid pragisi* VNg; *kuuse puu kui põleb, siis pragiseb. `ütlevad, et Reo `metsa puud, nied iseäranis pragisevad* Lüg; *Jäe akkas pragisema* IisR; *pragisedes põlema* Rei; *kuuse puud pragisevad `ahjus `kangesti, kui need küdevad* Mär; *Iä pragisõs obosõ all* Khn; *mis seal jala all pragiseb* Tor; *tuli pragiseb põleda* VJg; *õksad pragisevad pliita all* Iis; *tuul aab kuevad õksad maha nõnnagu pragiseb* Kod; *põletasime [kohviube] pada põhjas, pañnis akkasivad pragisema `irmsast* Lai; *kuuse puu praksub ja pragiseb* Plt; *puu pragisep, kui ta `katski lääp* Puh; *kadajas pane palama, pragiseb nigu jäl'e* Nõo; *puu paa all pragisõsõ* San; *hago palass kui pragisõss* Plv **Vrd** *pragisamma*

pragistama *pragist|ama* Kuu Lüg IisR Mar Mär Kse Tõs Khn Aud Tor Ris Koe VJg Iis Trm Kod/-ss-/ Plt KJn Puh, -amma Har Plv, -eme San

1. praginat tekitama, *ragistama ära pragista sääl, ma tahan salaja `linnu ligi `menna* Lüg; *`Metsas pragistasse kõvaste, karu ikke on* IisR; *kis seal `metses pragistab, loomad või tuul või* Mär; *`kiegi pragistas põesastes* Ris; *pragistan neid puid maha võtta, et oleks talvest võtta* VJg; *tuli pragistab põleda* Iis; *luum pragistab metsäs* KJn; *ärä pragista noid sarapuid `katski, kui sa `pähknit otsit* Puh; *ei saa sa mõtsan `kuigi `muudu ilma pragistamalda `astu[?], ossa õks pragisasõ `jalgu alh* Har || *rabistama, ülepeakaela tegema* Tüõ *`juures ei tohi `ilmaski pragistama akkada* IisR

2. riidlema, kärkima; purelema *Kus vihastas ja akkas pragistama, nuo kus `laudis sõnu üks teise `piale* IisR; *pragistab teisega naa riielda et* Kse; *mehed ette kiruvad ja pragistavad* Tõs; *küll koerad sii pragistasid* Aud; *pojana jäe pragissama* Kod

3. onomat *`koslad pragistavad, kui lennäväd, präek, präek* Khn

pragistus *pragistus* g -e IisR Iis, -õ Har

pragistöllöma

1. pragistamine *pragistuse* `piaie `ärkasin üles Iis; *kas sa siss pragistust ei olõ*, `kuuldanu Har

2. käre, keevaline inimene *Pragistusest* `pietasse teist küll, *tämaga piab* `mõistama `ümber `käia IisR

Vrd ragistus

pragistöllöma *pragistöllöma* pragistama ku [lehm] `naksõ hao unigu takan *pragistöllöma*, *siss lätsi ja ai tagasi* Har

pragu¹ *pragu* g *prao*, *prau* Kuu RI(d)n *prago*) Ans Pha Emm Rei LÄPõ(n *prago*) Vig Kse Tõs Tor Hää hajasalt K, Iis Trm Kod TLä Võn Kam Krl Har Rõu; *ragu* (-o) g *rao*, *rau* Kuu Hlj VNg Lüg Khk Põi Muh Vig PÄPõ Kad KJn Kõp Vil Trv Hls Krk; p *praku* Krl Har lõhe, pilu, mõra *vesi jääb* `väiksemaks ja *vesi* `jälle `touseb `suureks, *siis lüõb sured raud* `sisse (jääst) Kuu; *tämä pani lusiga rau vahele* VNg; *sie ahi on siit* `lõhki *mend*, *on prago sies* Lüg; `permando `laudul *pali pragosi sies* Vai; *Liida taga ragu russagid teis* Khk; *meri ikka täiesti umne ep ole*, *praud sees* Pha; *Laasil on ragu sihes*, *külm ää* `lõhkund Põi; *ma nägi läbi kasti rao* `põrsud Muh; *seinäl on pragu Rei*; *kui paranda lauad oo ää kuin*, *lööb praud paranda* `sesse Mar; *aho müeri sees oli koa ragu*, *pandi peerg sõnna põlema* Vig; *mõnes kohas maa kuiv*, *kõik pragusi täis* Tõs; *lootsiku puul tuleb* `veike *ragu* `sisse `raiu Tor; *nõel kukkus paranda prau vahel* Hää; *kase korp on paks koor*, *pragusi täis kõik* Nis; *kõik praud* `määrisin *siledaks sauaga* HJn; *lutikad ronivad prau vahele* JMd; [puid langetades] *lase* `alla *tuule*, *siis ei lüe praod* `sisse VMr; *sein on pragusi täis* Iis; *alva* `aaga *saagitud pal'gid* `tõmbavad *pragusid* täis Trm; *külm lõhub* ää `lõhki, *jäeb pragu* `sisse, *pragusid kõik järv* täis Kod; *paanti need peerud* `senna *põlema kivi pragude vahele* Äks; [tüdruk] *laseb praost*, *poiss laseb tilsu otsast* Plt; *jõel lüüüb* `talvel *suured praod* `sisse KJn; *pišt pirru rao vahele* Trv; *akna laasil om ragu sehen* Hls; *maoaava om inimesel ja* `luumel *kah*, *mao sehen om suure rao* Krk; *kui sulass läits*, *preßs jää vahelide kokku tollesama prao mant*, *ai* `kõrgede *üless* Ran; *ku suur* `ol'li, *siss üteldi pragu*, *ku* `väike `ol'li, *siss* `ol'li *lahe* Nõo; *klaasil om mütu praku sisel* Krl; *nigu viiitsilk lambi tsillendri pääle tsilgat*, *nii lei prao* `sisse Har

pragu² n, g *pragu* *praht*, *risu är lännü pragust*, *ei* `kõlba *kohegi inäp*; *vana pragu om*, *taast ei saa midägi* (puust) RÄp

praguline *praguli*|ne RI(d(-go-)) Kse JMd Koe VJg Iis Trm Puh/g *-tse/*, *pragule*|ne Mär PJg Hää Ris Plt KJn, *raguli*|ne Kuu Lüg Muh Trv, *ragule*|ne Juu KJn, g *-se* *pragudega* *kaetud ärä oda sene pragulise* `kruusiga VNg; *ikke* `kerkimise *viga*, *kui* [leib] *jäi raguline ja* `küljed *kõik* `lõhkened Lüg; *kui leib ei saa iast silitetud*, *siis lähäb pragulisest* Jõh; *penki on kaik pragoline* Vai; *see pal'k.o nii raguline*, *ei sünni maja* `sisse *panna* Muh; *kääd pragulesed*, *katki ja* `lõhki *kõik* Mär; [maa] *on pealt* - - *kõvasse tõmmand*, *ära* `kuivand *praguleses* PJg; *leib on nõnda pragulene*, *kas tuul* `ahju *läinu või* Hää; *ragulene on vahel pal'k*, *kui ta* `lõhki *on Juu*; *tua sein on väga praguline* Iis; *puu* `lõhki *kuind*, *niid ragulene kõik* KJn; *jää om raguline* Trv; *ärge minge üle jää*, *kas te ei näe*, *et ta om praguline* Puh **Vrd** *pragalene*, *prageline*, *praoline*

pragune *pragu*|ne g *-se* Rei Koe, *-tse* Ote; *prago*|nõ g *-tsõ* Plv; *prakunõ* g `praodsõ Har *praguline uks on pragune* Rei; *plank maa läävä kuivaga pragutsess* Ote; *ta* `aknõkruut *om jo prakunõ*, *ta* `kaugõ *ei saisa* Har; *seod potti joht ei võta*?, *om pragonõ* Plv

pragunema *pragun*|ema Lüg Rei Mär Kse Tor JMd Koe VJg IPõ Plt Puh Nõo, *-õmma* Har; *pragonemma* Vai; *ragun*|ema Tor, *-ama* Trv *praguliseks muutuma kui jää* `murdub *vai* `langeb `alle, *siis praguneb* Lüg; *penki on kaik pragonend* Vai; *kruugid pragunevad* Rei; *kääd pragunend* - - `lõhki Mär; *na kuiv*, *et maa akkab pragunema* Kse; *akna laasid ragunesid* Tor;

laud *praguneb* kuiva kääs JMd; märg `lõhkus jalad ära, olid `lõhki ja *pragunend* Lai; põld nakkap *ragunama* Trv; klaas *pragusi* `katski Puh; kõik' laasi\_`pragunõsõ? , ku vesi pääle *tsilgatuss* Har **Vrd** pragenema

pragusilla praokile Lökkä uks nadukane *pragusilla* Kuu

-praha Ls priha-praha

***prahema** (sa) *prahed* edasi-tagasi käima mis sä *prahed* Var

prahi- kauba- *prahi* `lastis `laivaga `läksima VNg; Rahilaev võttas oma rahi `peele ning `sõitas `välja Jäm; Noorest peest ma oli aastapäavad ühes *prahilaevas* *simmermanniks* Kaa; `linnas oo *prah* `vankrid, `vääitse sigu ja `loomi Tõs; *prahilaev* ol'li `reidis Hää; *rahivagun*, siäl on *raht* ja raam KJn; *Prahirongil* olle kah kaits ehk kolm sõidu vagunit inimeste jaoss Nõo

prahikas *prahik*|as g -a *prahitaoline* ärä `minnen kabasin siält vijl - - mes aga kätte saen, *prahikas* kraam Kod

prahine *prahi*|ne g -se Lüg IisK Kod MMg Lai Plt, -tse Kse Nõo Plv *prahiga* koos, *prahti* täis *lubja* põletamisest *pidivad* ikke `puhtad paed õlema, et ei õld *prahised* ja *prügised* Lüg; *prahitsed* `erned, *peab puhastama* Kse; `enne sai sarjaga tuulata, siis üles\_pole jäi puhas vili, alla tuult jäi *prahine* vili IisK; tuul aab männi õkkad `kaevu, siis on rääsine ja *prahine* Kod; tal'vine niit on must ja *prahine*, eina *pebresi* täis Lai; tal'vikud olid alamad villad, mustad ja *prahised* Plt; ta `tul'li tüüjst, `ol'li *sitanõ* ja *prahine* Nõo **Vrd** *prahine*

prahk *prahk* Kse Juu Ris, *prahk* San Krl, g *prahi* *praht*, risu *maas* oo *pailu* `prahki Kse; va *pilliruo* *prahk* Ris; vana koli kõik', vana *prahk* Krl

prahkam `prahkam *prohmakas*, õnnetus *esimeses ilma sõjas* `tul'li see `prahkam (haavata saamine) SJn

prahkats *prahkaís* sõim vana *prahkaís*, pia suu kiinni? Krl

prahkeldama *prahkeldama* Kei Trm Kod MMg Lai, `prahkel- Jõh IisR *rahmeldama*, askeldama *Sie mini tal* `kange `prahkeldaja, kodu tuleb, kõik `jõuab, kõik tieb `korda Jõh; *Prahkelda* ja *kroabi* `piale, kus_se *varanduse* unik oli Kei; Sai Ödrasse talu õue piilu ja vahti, mis seal tehti ja *prahkeltati* Trm; kui *pulmatalitus*, siis on suur *prahkeldamine* kohe Lai **Vrd** *rahkeldama*

prahkeldus *prahkeldus* g -e IisR/ `p- Kad Trm

1. *rahmeldus*, *askeldus* `Kesse neid `pulma `prahkeldusi tüüajast jättab IisR; Ta ei taha niisugust *prahkeldust*, nagu talus ette tuleb Trm

2. *rahmeldaja*, *askeldis* *Nuo sie inime* on küll üks `irmus `prahkeldus IisR

prahkjas `prahkj|as g -a *turske punase* `palgega `prahkjas mees Khk

prahmakas *prahmak*|as Pha Mar Hää Vas, `prahmag|as Kuu, g -a; *prahma*|k g -gu Rõu

1. *prohmakas*, õnnetus *Kas sedä* `prahmagast oli viel `sulle `tarvis Kuu; *Juhtund igavene* *prahmakas*, *lehm surnd* ää Pha; *Kust mina võisin arvata*, et `seuke *prahmakas* `kaela tuleb Hää; *Kae_säänest* *prahmakut mõista* es sa joht unõngi är_nätä? es Rõu; *Kagos ol'l* *prahmakas*, ku *sannalagi* *sisse sattõ* Vas **Vrd** *rahmakas*

2. (kõvast, kuivast heinast) `neoksed va *prahmakad*, ei need põle `miski einäd, nagu va *tarnad* Mar

praht *praht* (-ht) g *prahi* Jõe Lüg hajusalt eP, TLä TMr Rõn V, *prah* Var Tõs; `prahiti g *prahi* RId; *raht* (-ht) g *rahi* Khk VII Põi Tor KJn Trv Krk prügi, sodi, risu *pean kogu* `pühkima, et `saiksin neist `prahtidest `lahti VNg; mul `pliita suu alune `ühtä lugu `prahti täis, ei `viitsi *puhastada* Lüg; *Kui inimene* `aige oli, `toodi tee `ristide *peelt* `prahti, `pandi *panni* *peel* põlema, `aige - - `ingas seda `suitsu ja sai `terveks Jäm; *suaks seda* `rahti vähemaks VII; `Rahti ja sodi

praht

on kõik kohad täis Pöi; Kes teeb nii palju `prahti Rei; va põho puro ja praht oo seal villa sees Mar; eena ülesse `anmesega läks keik krae vahe `prahti täis Mär; raua sitt või puru oo see praht, mis sepal `järke jääb Aud; lükkas `prahti kokku Rap; see rasva praht saab seebi rasvaks Ann; pühen `välja selle prahi Iis; lammas pistab pia `sõime, vill lähäb eina `prahti täis Plt; `siukest va `rahti siin, puru ja `rämpsu KJn; ütlen selle rahige `vällä lännu Krk; terädest sõõrutass praht `vällä Ran; maamehine kannab `prahti kokku, pesä om nigu mütsäk sääl aena sehen; kos luud om, pühi sij ussealune prahist `puhtass Nõo; tolele (pruudile) paänniva `kõiki `prahti [kirstu], `pappre tükke ja (pulmanaljast) TMr; aid om `lehti ja `prahti täis, tahap jälle `riibu Rõn; Es olõ inäp tuu aig, ku aganit ja\_ `prahti leevä `sisse `aeti Urv; ku_ma naka `põrhõld `kraami vedämä, ku_`kõik `praht kokku võtta?, siss saa õks mitu hääd `kuurmat Har; sääne `väikene `viskli vai `kõhvlkene ol, `minka `viljä visati, `viskamisega lätsi agana ja praht `vällä Rõu; pühi? praht hunikohe, muido `karga vai kepiga üle Plv || (millestki kehvast) ta `õstis kõiksugu `prahti kokku VJg; Magasehe `viide kõik `praht kokko, keväjä külveti tuu `maaha, tuuperäst kah es kasu? `õiget `vilja Röp; üle prahi kõige parem Vaabrigus teheteided oo ikka üle prahi, ilusti rullis, muudkut kedra Emm; poeg oli irmus `kange pillimees, üle prahe kohe Var; [ta] õli näiss (meestest) kõege ette, üle prahi Kod Vrd prahk, praht

praht praht (-ht) g prahi Kuu SaLä(-) Kaa Emm Hää KJn(-) Nõo, prahe Tõs Khn; `prahti g prahi VNg

1. last, laadung; kaup `Juuni lobul pakkusid `piiridükse `laevue peremihed vanale üht `prahti Kuu; sie tuob `prahti oma aluksega VNg; Laev sai oma prahi pæle Jäm; mõni lae jähi siis tükkis - - `jäksa teda `välja `maks, kui palju praht `maksas (karile läinud laevadest) Khk; Ourigud vetvad purjulaevde eest keik paramad prahid æ Emm; `Laevõl paelu `prahti vädädä Khn; ükskõik mis praht tal (laeval) sehes `olli Hää

2. kasum `Laadungis oli kolm tuhat `litra, sest sai `prahti kolm `kümmand `marka; Vanemad mihed `seilasid alade prahi `pääle Kuu

prahtama `prahtama laimama, taga rääkima küll te sääl viel `prahtasita tõist Lüg

prahtima `prahtima, (ta) praheb lärmama mis sa praheed - - ää `tõmma naa paelu Tõs

prahtine `prahti|ne g -se Lüg Jõh prahine `niske `prahtine vili Lüg; `Korjas `prahtisi `pohli Jõh

praht|kala prügikala Prahtkala ööti meriärjad, mundrid ning tesed söuksed kalad, mis mõrdas või võrkus lisaks tulid Khk; porujobuskid, vähikesed prahtkalad Mar

praht|vanker (kahehobuserakendiga) töövanker Pääva läbi kolistasi va rahtvankriga rinki Han; Vanaste `õl'lid mõesades ikki suured raht `vankred Tor; Prahtvangõrdõga `veeti sitta ja teitti kõkõ viimäst prosto-i tüüd Har

prahusk → praost

prahvak → prahvakas

prahvakas prahvak|as g -a Kse Iis Trm Plt KJn; prahva|k g -ku Lai, -gu Rõu; rahva|k g -ku Trv Hls Krk kärgatus, pauk kõis üks suur prahvakas Kse; lõi ukse `kinni ja käis nii suur prahvakas kõhe et Iis; prahvaku pialt läks sulale, `järsku, nigu välk `taevast Lai; `õl'li suur prahvakas, kivi läks `lõhki KJn; oli iki ää rahvak `kuulda Trv; mia es kuule sedä rahvakud Hls; üte rahvaku paänds, üte kärdsägu (äikesest) Krk || pilt hoop, lõök Ku tu prahvak tul'l, sõss ol'li_kõigil silmä_peon Rõu

prahvatama prahvatama IisR/`p-/ VJg IPõ Plt KJn Nõo Rõu; prauhatamma Plv; rahva|ama Trv, -em(e) Hls Krk

1. prahvakuga paiskuma, kukkuma või purunema; raksatama `Lauvad prigisesid ja pragisesid, kui `piale `läksime, `prahvatasid purust IisR; uks prahvatas `lahti, `kange tuule iil tuli VJg; põhjatü `kõrge lauvariit, kui vähäkese puudu, siis prahvatab kõhe `ümber Trm; kukkus maha nii et prahvatas Plt; lagi rahvat `sissi Trv; ma asti urgi `otsa ku rahvati Krk; poiss tõmmass usse `kinni nigu prahvatab, maja saena `õkva värisivä Nõo; läts `kaiski kui prauhat inne Plv Vrd prahvatuma, prähvätämmä

2. äkitselt, ägedalt välja ütlema kui midagi teisest `tiadis - - siis vihaga prahvatas ära `öölda Lai

prahvatuma prahvatama prahvatama, lahvatama tiä prahvatu äkki `naarma Kan

prahvatus prahvatus kärgatus `olli edimene prahvatus (sõjast) Hel Vrd prähvähüss

***prahvlema** pr (ta) `prahvless krõmpsuma, ragisema kui jämme riiskaena ol'liva, siss obene sei nigu `prahvless Kam

prahvma `prahvma Urv, (ma) prahvi Rõu prahvatama, äkitselt ütlema Ku vihatsõss sai, sõss `prahvsõ kõik `vällä Urv; Miä meele pääle tulõ, tuu tä `vällä prahv Rõu

praig praig Lüg Jõh praegu praig `jõusin `siie Lüg

-**praigad** Ls igepraigad

-**praigased** Ls igepraigased

praisked pl `praisked pritsmed muda `praisked on sul `riiete `küljes Lüg

praiskuma `praiskuma(ie) pritsuma kui `viskas `suure kive vette, siis vesi `praiskus üles; ia `süüläs siga on, siis süüb `ninda, et `toito `praiskub Lüg

praisutama `praisutam(m)a pritsima kui mudane tie, siis obone `sõidab ja `praisutab muda üless; `praisutas `jalgudega vett Lüg Vrd präisutama

***prakatama** nud-kesks praka|tand Rid, -dand Emm pakatama Nahk on prakadand ja `kihleb Emm; leib oli prakatand, `ahjus lõid praud `sisse Rid

prakk¹ prakk g praki Sa hajusalt L, KJn SJn, pragi Kuu; prak'k g praki Lai Hel hajusalt T, V(g prak'i); rakk Kär Muh Tor, rak'k Saa Trv Krk, g raki; pl prakid Kod (miski) kõlbmatu, kehv, mittekvaliteetne moo teris on päris prakk Khk; ein läks prakiks, mädanes ära Mus; Prakkisi `asju `müüdi laadal poole innaga Kaa; prakk ning alvaks läind, ta_p `aita Pha; praki `sisse äi maksa raha `panna, see\_p maksa parandamist ää VII; prakk maa, ei ole kõlbulik Var; prakid linad oo takutse Tõs; rakid puud, mets `saetakse maha Tor; üks vana laeva prakk sääil mere `ääres Hää; anna se rak'k liha koerale Saa; prak'k [lina] ei kannatanud `ropsida Lai; sij (sirp) olli vana rak'k juba, ku tal `amba olli är lännu; sa olet miul periss rak'k `villu müünu Krk; temäl `ol'li serätsit prak'ke mehi ka, kes tedä oless `võtnu, aga egäle ütele ta_s lähä Nõo; kos ubaleht ja osi `kasviva, tuu olli prak'k aenamaa Kam; se om prak'k kraam Ote; Prak'k maa om kõva savipõhjage San; neo om praki\_kausi? Urv; sul om prak'k kaup, sääilt ma ei osta?; naa\_pal'gi omma maa pääl `kaugõ `saisunu - - naist ei\_saa muud ku prak'klaua? Har; Tuu ol'l üis prak'k rõivass, tuu ol'li juu\_sisen Rõu; ta\_m jo? prakist lännu?, mis ma prak'kega tii Plv; ta ineminõ om prak'k, joodik ja prak'k ineminõ Se; p r a k k i raisku, hukka see töö läks mul ka prakki, ei tuld `välja midagi Mär; kirst oli prakki jäen, lukud olid eest kadun Var; mõni vana prakki läind [pada], kel auk `põhjas PJg; asja om rakki minnu Trv Vrd praak

prakk² prakk Jäm Mar Kei Kos Koe VJg Kod MMg Äks Ksi Lai Plt Kam Ote, prak'k Nõo Ote, g praki; rakk g raki Tor KJn meeste kuub, pintsak paneme praki `selga, Jäm; ma aasin nüüd kõbad lapid püksi põlvete `otsa, praki `käiso `peale Mar; prakk, eks ta ole üks linna riie Kei; `enne olid mieste `rahval prakki, iest lühike nagu `pintsak, tagant saterkuue `muodi VJg; miässele `testi prakki ja naessele kuhtid `selgä Kod; minias pani mehe praki `selga Äks; prakil

prakkhani

oli kahelt poolt `kül'gede pialt `veiksed raasikesed `lahti `jäetud Lai; prakk old seilas ja `pal'lad sukad old jalas Plt; aa `endäle pagsemb prak'k `säl'gä; `tüürik es mõesta paegata, om miu praki kõik `punsu `kisnu Nõo; prak'k, tuu kutsutass nüid kuuvess Ote

prakk|hani prakkani ristpart – Rid

prakma `prakma praakima Edimelt prakiti vällä, a tõdsõ sügüse lätski är sõtta; [Ta] prakke suurõmba kala vällä, ni vot neo peeñokõsõ jätt mullõ Se

-praks Ls kajupraks

praks¹ *praks* Kuu IisR Vai Hää Ris Puh Võn, g *praksu* Rei Mar Mär Kse Jür Koe Iis Plt San

1. praksatus kõva *praks* Rei; ei `olndki suurt `praksu kedagi, vähä nagu muðu prõksatas ja oligi pooleks Mär; mes *praks* tuu `ol'li Puh

2. hüüds, adv *Praks* läks lait `kraavi pial `puolest ja ma kukkusin lödasse IisR; tie `kannu meni `vasta ust *praks* `katki Vai; *praks* praksatas kaíti Kse; priks ja *praks* tuli praksub Hää; puu läks `katki *praks* Ris; *Praks*ub, käib ikka *praks* ja *praks* üksteise `järgi Jür

3. raks, kord, puhk *esimese praksuga kohe sai kuuli* Mar; *ühe praksuga `murdis kepi `katki* Iis

praks² *prak's* Võn, g *praksi* Plv rägastik *tan ol' ka hirmuss prak's ja suu, `kašvi paiu võsa* Plv

praks³ *prak's* g *praksi* kolmejalgne pink – Krl

praks⁴ *praks* Lih, g *praksi* Rid nurg *praks oo ka tõmbi `peaga, laia soomusega, see oo suur kala, vahel oli kaks või kolm `naela* Rid; rõks või lasn, mõni üiab *praks* Lih

praksahhama *praksahhama* praksatama läts *kaitski ku praksahhti* Vas **Vrd** praksahhama

praksahhuma *praksahhuma* praksatama – Vas Se

praksahhama *praksahhama* Plv Se praksatama läts `kaitsi nigu *praksahht, kui mõnõ pulga `kaitski murrat* Plv; `pähknä kuuj' *praksahhtass innõ* Se **Vrd** praksahhama

***praksahhatus** pl *praksahhtusõ* praksatus nu_omma nuu *praksahhtusõ* Se **Vrd** praksahhatus

praksahuss *praksahu*|ss g -sõ Har Plv Vas/-hh-/-; *praksa,uss* Urv Rõu praksatus Kõögin ol' *suur praksahuss, ei_tiiä_mis `kaitski praksah* Urv; *ma\_kuuli mõtsan üte praksahusõ* Har; *suur praksahuss ol', ossa* `murduva `jalgu all Plv **Vrd** praksahhatus

praksajus `praksaju|s g -kse praksatus – Kuu

praksak *praksa*|k g -ku Nõo Võn praksatus *mina unest kuuli, et tare pääl nigu üits praksak* `ol'li Nõo; *asi läts `kaitski, praksak* `ol'li Võn

praksama `praksama Mär Iis, da-inf *praksata* Kse praksatama; praksuga *murduma `praksas* pooleks Mär; *jala all `praksas midagi* Kse; *puu `praksas `katki* Iis

praksastamma → praksatama

praksatama *praksat|ama* Jäm Khk Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Jür Koe VJg Iis Trm Kod Plt KJn Puh Nõo(-gs-) Kan, -amma Har Rõu, -eme San; `praksatama Kuu Lüg/-mma/ IisR; `praksastamma Vai korra praksuma; praksuga purunema; raksatama `pikne `praksat Kuu; `metsas `iilisima `lindu, õks jäi jala `alla ja `praksatas Lüg; ei tiä, midä miul `praksasti, kas ame `paula meni `katki vai Vai; jää *praksatas `jalge all* Mär; `järsku *praksatas ja puu kukkus maha* Tor; *puu praksatas puoleks* Ris; *Suur kašk praksatas otse pikali, kui tormis murdus* Jür; *puu praksatas, kui maha kukkus* VJg; *kepp praksatas `katki* Iis; ei tiä, mes asi praksatas Kod; *läks kaíti ku praksatas* KJn; *puu praksat tuule käen* Puh; *Kui luuka väega kokku tõmbat, siss piab ta praksatama* Nõo; *ku ütte juti `andsõ, sõss puu sattõ praksatadõn `maaha* Kan; *juušk ku ossa praksati* Rõu **Vrd** praksahhama

praksati praksti *praksati* läts `kaitski San

***praksatuma** *praksatumma* Har, *pragsatuma* Nõo *praksatama ma`eitusi ärä, et ei tiia, mes\_tu`ol'li, mes pragsatu jala all* Nõo; *mis sääl praksatu, kae vana Jaan' murd`ossõ* Har

praksatus *praksatus* Jür, *`praksatus* Lüg IisR, g -e *praksatamine üks`praksatus käis, võib`õlla, et mõni`tõine ka õli`lindu`iilimas* Lüg; *`Este ei tehend`praksatusest`väl'jagi* IisR

Vrd *praksahuss*

praksauss → *praksahuss*

praksna *`prak'sna* Har Plv Vas Se *praksumine ne\_puu, et na külh`tuura`ol'li, aga palasi nigu`prak'sna* Har; *mõtsah ol' suur`prak'sna* Plv

praksnik *`praksni|k* g -ku *praksatus üks`praksnik käis* Lüg

praksti *`praksti* Kuu IisR Vai Rei Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Jür Koe VJg Iis Trm Plt Puh Rõu *praksatades, praksuga`praksti`lähteb`katki* Kuu; *Ma saand`õiete`tiigi`piale`astudagi, jae läks nagu`praksti ja akkas vajuma* IisR; *asi läks katti`praksti* Rei; *`astusin`praksti jalaga`peale* Mär; *puu läks`praksti poolese* Tõs; *Puu`murdub tormis, tieb`praksti* Jür; *oks läks jala all`katki`praksti* VJg; *`puhtast kuiv rabe puu lääb`praksti poolest* Trm; *`praksti läks`lõhki* Plt; *`praksti murs agusid`katski* Puh; *`katski ku`praksti* Rõu

praksuma *`praksuma, (ta) praksub* Jäm Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Hää Ris Jür Koe VJg Kad Iis Trm Kod Plt KJn, *`praksu(b)* Kuu RIid; *`praksoma, (ta) praksob* LNg Mar; *`prak'sma (-k-), (ta) praksub, -p* Puh Nõo, *prak's* Har Vid *prakse kuuldavale tooma pakkasega`aia`teibad`praksuvatta* VNg; *kuivad`õksad`praksuvad jala all,`lähvad`katki, ega`tuores õks ei`praksu* Lüg; *tuli`praksu* Vai; *puud`praksuvad`ahjus* Rei; *kadagas`kangesti praksub, kui tät`pliita`alla`panna* Mar; *tool`praksus all, tohi`änam`siita`peale`istuda`ühti* Mär; *`vanker läks puruse ja`praksus* Tõs; *kašk ja lepp ei praksu tules* Hää; *jää praksub* Ris; *liha praksub pañni pial* VJg; *puud praksuvad`kange tormiga* Trm; *mõtsan`praksusiva puu* Puh; *aava puu`praksnava`väega, lõönävä tulekibenit`kõge tuha ja tolmuaga pliidisuust`väl'lä* Nõo; *ti`hällüt külh tanh`kõvastõ, hällü tala nakass jo`prak'sma* Har; *puu? ahoh`prak'sva? Vas; kuus`prak's, ku palass, pill`hütsi`ahost`väl'lä* Röp || *pragama, kärkima metsavaht kukkus`vargaga`praksuma* Trm

praksutama *praksutama* *praksumist tekitama tuul praksutab`metses puid* Mär

praksõllõma *`praksõllõma* *praksuma Kuusõ hagu`praksõllõss`hirmsallõ paa all* Urv

pralkam *pral'kam* g -i (lapsest) *vahel last`üeldässe pral'kam; tita (nukk) nõnnagu pral'kam testud* Kod

prall *terve kui pral'l* Kod

prallama *prallama* *pillama, priiskama`prallab oma rahad maha* Jäm

prallima *prallima* Tõs, (ma) *pralli* Jäm Khk VII *praalima; trallima joob ning prallib, p`teeni ning äp tee tööd`kuskil* Khk; *äga jumala pää`prallis`kõrtsis* VII; *mehed`prallisid`pulmas* Tõs

pramama *pramama* Kuu Vai Mär *jaurama, jonni ajama mis sa pramad`tühja, anna järele* Mär

pranatsõmma *pranatsõmma* *tõrelema nakass muka armõtuhe pranatsõmma* Plv

prandsahhama *prandsahhama* *prantsatama – Vas Vrd prandsahhama*

prandsahhama *prandsahhama* *prantsatama sattõ`maaha kui prandsah't* Plv **Vrd** *prandsahhama*

prandsatumma *prandsatumma* *prantsatama kõõgi ussõ lei tuulõga ni`kõvastõ kiñni?, et prandsatu* Har

prandsavuss *prandsav|ss* g -se *prantsatus Küll ol'le suur prandsavuss, kui ta murduss* Nõo

prandsu

prandsu kirja punase-valgekirju *prandsu* `kirja rätikõni Har

prangel `prang|el Tõs Kod, g -li Lai rahutu; ulakas, üleannetu *igavene* `prangel, mis `seoke kärsitu Tõs; *karjapoißs õli niisamasugune* `prangel Kod; *sõna* `kuulmata *poiss, on kuradi* `prangel Lai

prangeldama *prangeldama* nüpeldama *nakass kõvaste* *prangeldama* Ran

prangis rangis *seisab jalad* `prangis Plt

prang|jalg *prangjalg* rangjalg – Plt

pranglane `prangla|ne g -se jõnglane, (ulakas) poisike *vot kus poisi* `pranglased *sial koos; poiss ei kuule sõna, just kui* `pranglane Lai

prani → prann

pranidamma → praanitama

pranitama¹ *pranitama* narmastama *Sai lina* `valmis, siis *akkasin pranitama* Jõh

pranitama² → praanitama

pranitsema → praanitsema

pranje → prann

pranken `pranke|n g -ni karusnahast krae – Kan

prankin `prañkin g -a ilupael `prañkin `panti palitulõ puusa `vol'te pääle Võn

pranma → praanima

prann *prañn* g *prañni* Ris; *prann* g `pranni Lüg Jõh; n, g `pranni VNg, *prani* Jõh IisR Kad Iis, *prañje* Hag; pl *pranid* VNg VMr, *prañnid* LNg narmas `mulle ei `mieldi nied `prannidega linad VNg; `surne `kirstu `ümbär `lõigeti sakkid ja `prannid õlid `nurkides Lüg; Jäi rätтик `ukse vahele `kinni, ühe prani `tõmmas `vällä Jõh; enne `kantud riiete all `prañnisi Ris; *nagu praniid ripuvad kase oksad* Kad

prannama `prannama, da-inf *prannada*? Vas Se

1. *priiskama* *Esä kogosi varra, poig läts liina, nakas prannama, ol' varsti vaenõ* Vas; `prannass *uma varandusõ üless* Se

2. *mõllama, mürama Naakõ ti mul prannama, ma? võta vitsa* Vas; *ti nii kavva* `prannat *tah, kooni? läät* `taplõma Se

pranniline `prannili|ne g -se narmaline *mina plikka* `polves en `nähnu `prannilist lina VNg

prannitsema *prañnitsema* tõrelema *prañnitseb peal tõšega, nagu õleks teab mis tehnd* Trm

Vrd praanitsema

pransaki → prantsaki

pransatama → prantsatama

prans|palk → krantspalk

prant *prañt* Ran Lei, g *prañdi* Juu Har, *prandi* Trm; *prant* Käi Rei, g `prandi Kuu põletik vm haigus *lüüb* `prandi *sise* Kuu; *oli üks mees, jäänd külmägä magama, jalale läind prañt* `sesse Juu; *prañt lei pähä* Trm; *prañt om luu manu lõönü?, ta lõigatass sul maha* Har; *prañt* `eitänü `lambilõ `kõüdzi (sõrgade) `vahjõlõ Lei || *vamm Sellen majal on prant sees* Käi

prant² → rant¹

prants *prants* Rei Plt väljendab prantsatust *kukub prants ja prants, `pehme nigu* `ploítski (joobnust) Plt

prantsaki *prantsaki* Saa, *pransaki* Mär prantsti *jalg jäi juurika taha ja prantsaki* `maoli maha Mär; *obun kukkus maha ku prantsaki* Saa

prantsama `prantsama prantsatama `prantsas `vastu `seina Kse

***prantsastama** imperf (ta) `prantsastas prantsatama puu kukkus maha `ninda ku `prantsastas Lüg

prantsatama *prantsa|tama* Khk Mar Kse Tõs Hää Saa/-dama/ VJg Iis Trm Plt San/-teme/ Rõu, `prantsa- Kuu Lüg; *prantsata|ma* Puh, -mma Urv; *prantsatama* Mär prantsti kukkuma või paiskuma *sie inimene kukkus `nõnda maha, et `prantsatas kõhe* Lüg; *kukkus maha naa mes prantsatas* Mar; *laps prantsatas sülest parandale* Mär; *tuul prantsatas ukse maha* Tõs; *prantsadas äkisti maha Saa; prantsatas `vasta põrmandud Iis; katsu kui õleksid lakast `alla prantsatand* Trm; *uks läks prantsatades `lahti* Plt; *maha satass ja prantsatess* San; `Yäne tñj, *vanainemine sattõ maha_nigu prantsati* Urv **Vrd** prantsastama

prantsis kobaras *paberitsi pöösas, kollakad `õitsmed, `prantsis `pitklikud rosina `moodi punased marjad; `prantsis õitsendega, möni lill on sedine* Jäm

prantslane `prantsla|ne g -se Lüg Vai/-lai|ne/ Jäm Aud Hää JMd Tür Trm Kod Lai Ksi Puh; `prantsla|nõ g -sõ Har Rõu Plv; `prantsuslai|ne g -se VNg; `rantsla|ne g -se Khk VII Põi M

1. prantsuse rahvusest isik *esimese `ilmasõa ajal `vangisi sai nähä, nied õlivad `austerlased, `prantslasi mina en õle nähnd* Lüg; *prantslaised on vist kattoikkulaised* Vai; *reislastega oli sii `rantslasi kua* VII; *Rantslased olid suure `aiguse `siia `sisse toond (süüfilisest) Põi; `prantslased räägivad oma `prantsuse kiõld* Hää; *prantslasi `olla õige pailu* JMd; *prantslased on igavesed muenarid* Tür; *prantslased õleva äkised* Kod; *Prantsusmaalt tulliva sõa `aigu `prantslase siia* Puh; *ta om nigu `prantslanõ, habõna? omma `prantsusõ `muõdu `põedu* Har; *ku `prantslasõ? `vällä tuli, sõss ol'l müll* Rõu; *prantslasõ? ol'li käünü* Vinnemaal Plv

2. (teat hobusetõug) `prantslasel on suur tugev kere, tugevad karvad Lai; *oben õigats `rantslane, `rantslase om paksu, jämme `jalgege* Krk

prantsma `prañtsma, imperf (ma) *prandsõ* priiskama *ma_prandsõ raha üles* (maha) Se

prants|sai *prants-* Lüg Rei Mar Mär Kse Tõs(*prants-*) Ris Kei Juu Ann Koe IPõ Äks Plt Pil SJn Hel Kam San Har Plv, *prant-* Kuu Var, *rants-* Khk Muh Vig Hls Krk erikujuline pagarisai `õstu `saiaid õlivad, viis koppika ja, `kümme koppika õli prantsasai Lüg; *rantsasai on pitkergune pagarisai* Khk; *rantsasai oo sarviline* Muh; *prantsasai, `tõmba `lõhki, nehoke kahe poolega* Mar; *enni olid kahekopikased prantsasaiad, pragu oli peal* Mär; *prantsai, kaks `saia koos* Var; *tõi `moole ilusa prantsaia, iä `süüä* Tõs; *kõrtsudes [sai] prants `saia* Ris; *prantsasai, vana linnasai* Kei; *pagarid teevad prants `saia* Ann; *prantsasai, pikergused, õtsad jämedamad ja kesspaik pienikene* Iis; *prantsasai oli nigu vikati luisk, õhuke ja kitsas - - vaksu pikkune* Lai; *siis olid siukst prantsasaiad, kaks kopiku tükk, siukst ühes suures puñdis sedasi* Pil; *rantsasai pätsikese `muõdu kogusen, viis tükkü* Hls; *meantse niõ käe tal om, juõtku rantsaia, `rakse täis* Krk; *prantsasai, nigu jakukese sehen ol'li* Kam; *prantsaia? omma jakulise, vanast maõs ega jakk kopek* Plv

prantsti `prantsti Kuu Lüg Vai Jäm Rei Mar Mär Kse Tor Hää Ris Koe Kad VJg Iis Plt Trv Puh Võn Har Rõu, `prantsti Tõs, `rantsti Põi Tor, `ransti VII prantsatades *kukkus `vatsuli `prantsti* Lüg; *laps `langes maha `prantsti* Vai; *kukkus `ransti muha* VII; *See vana puu, tuul liikkas selle `rantsti `õmber* Põi; *laps kukkus asemelt maha `prantsti* Mär; *ukse `tõmmas `prantsti `kinni* Tõs; *odikad olivad jalus, kukkusin `otsa et `prantsti* Kad; *uks läks - - `lahti* `prantsti Plt; *visassi kasti `prantsti maha* Puh; *muru ol'l vehmaga `nilbõss lännü?, sattõ `prantsti kápuli maha? mua `sisse* Har; *va rassõ inemine, istuss ku `prantsti tooli pääle* Rõu **Vrd** prantsti

prantsus `prantsus Lüg IisR Vai Jäm Emm Rei Mar Mär Kse Tõs Vän Hää Ris Juu Koe Kad VJg Iis Trm Kod Plt, `rantsus Khk VII Põi Muh Vig Aud Tor SJn, g -e; `prantsu|ss g -se Nõo Kam San, -sõ V; `rantsu|ss g -se Trv Hls Krk

praokalli

1. prantslane; prantslased `prantsus käis `Moskvas (1812. aasta sõjast) Vai; kes neid `rantsusi näind on VII; tuleb `jällä `niuke lugu `väl`lä, nagu siis, kui `prantsus `Muskvas käis Mär; `rantsuss ja `engline, nii sõdisiv Krk; ütskõrd käis `prantsuss `Moskval Krl

2. Prantsusmaale või prantslastele omane; prantslastelt pärinev a. süüfilis `prantsuse tõbi, kie alt mädäneväd, `naiste `rahvad ja `mieste `rahvad ka Lüg; Eks nad `kruonust ehk `laeva pialt `tuoned `selle `prantsuse `aigusse IisR; Poiss oo juba mütu aega prantsuses Emm; `prantsuse tõbi, kui tillid ja munnid mädäneväd Mar; `rantsus oo mõnel `püksis Tor; see mees on `prantsuses. `prantsuse tõbi lähäb naeste `kül`gi koa, see on sañt akkav `aigus Juu; oli `prantsuses old, altelamine mädanend ja `aisend teisel Kad; linnan näid parandeti, õlid `prantsusen Kod; `rantsusest ei saa iki `tervess Krk; `prantsuss om `kül`genakav `aiguss, üteli om `prantsuss, siss om tõesel kah Nõo; tuu `ol`li `prantsuisi lännu, `ol`li kliinikude `viidu Kam; Tuu ollõv `prantsusõn, tuust tulõ `kaugõn `hoita? Urv; tuu `prantsusõ `haigusõ kätte ol`l pal`lu inemiisi ärä`koolu? Har; kes tedä taht, tuu olõvat jo `prantsusõh Rõu; maal põle pal`lu `prantsuse `haigust Räp b. (muud juhud) `prantsuse `soldatid õlivad käind `Pieterburis Lüg; `rantsuse viin Khk; enne oli `prantsuse sõda Tõs; `prantsuse rahvas VJg; `prantsuse eli oo muss ja aeseb `irmsass, sedä `aisu kärbes ei sall`li Kod; `prantsuse abe on ainult `kõrvade ääres Plt; `prantsusõ kiilt ma ei mõista?; habõna? omma `prantsuse `muudu `põedü Har

praokalli `praokalli Hlj, `raokalli, `rau- Lüg Jõh

1. praokil uks on `raokalli Lüg

2. praokile ära jätta ust `raukalli, siis tuleb külm `sisse Lüg; Ma `jätsin `ukse `raukalli Jõh

praokel `praokel Phl, `praukel Mar praokil uks on `praokel Phl

praokeli `praokeli Ran Nõo praokile uiss jäi `praokeli, `kül`mä tuleb Nõo

praokesel `praokesel Koe Trm Lai Plt, `prau- HJn praokil uks on `praokesel Koe Vrd praoksel

praokil `praokil Kul Lih Vän Tür Pee Plt, `praukil Hlj Kei Trm MMg Pal, `raukil Khk paokil, irvakil uks oli `raukil Khk; uks on `praokil Plt Vrd praokel, praokili, praoksil

praokile `praoki|le Mär Vän, -lle Hag Kos JMd JN Koe VMr Sim Kod Pal Lai; `prauki|le VJg, -lle Hlj VNg JMd VJg Trm Pal; `raokille Vai; `raukile Khk paokile, irvakile veräväd `onvad `raokille Vai; poiss tegi ukse `raukile Khk; lükka uks `praokile, tuba oo `liiga sue Mär; tie uks `praukille JMd; uks on `praokille Koe; ivakese teeb aga roamatu `praukille, nago kardaks tõne `tähti voadata Trm; jätä uks `praokille Kod; nad on värava `jätnud `praokille Pal

Vrd praokeli, praoksile

praokili `praokili praokil – Põi

praoksel `praoksel Ris Kei Ann Plt praokil aken on `praoksel Ris; uks on `praoksel Kei

Vrd praokesel, praoksil

praokselle praokile uks jäi `praokselle Juu

praoksil `praoksil Var Aud Hää, `prauksil Mar Kul Vig Han Jür praokil uks oli `prauksil Kul; Kass lipsas prauksil ukse vahelt sisse Han; `Kitsalt `lahti, `praoksil Hää; Lapsel olid silmad `prauksil, muudkui naerab `vasta Jür Vrd praoksel

praoksile `praoksile Mar Mär HMd Ksi, `prauksile Han

1. praokile uks oo `praoksile Mar; Pane uks `prauksile, tuleb `lahkemad `õhku `sisse Han; jätä uks `praoksile HMd

2. praokil uks `praoksile sial Ksi Vrd praokskile

praokskile praokil uks on `praokskile Kei Vrd praoksile

praokveli praokil(e) uiss `ol'li `praokveli; siss lätsi sinna tare manu, võti usse `praokveli
Ran

praole `praole Phl, `praule Juu, `raolle Vai, `raule Pöi

1. praokile `tõmba uks `raolle Vai; Kui `õhta läbi oli `piirgu põletud, siis tuba oli nõnda läpatist täis, et sai uks `raule `tehtud Pöi; jätä uks `praule Juu

2. praokil `silmaid on `raolle Vai; uks on `praole Phl

praoline `praoli|ne Koe Har/g -tse/, -le|ne Tõs, `prauli|ne Khk Kse Hää Iis Trm, g -se praguline külm löi jää `prauliseks Khk; seinä pal'gid oo na `praulised Kse; `kange külmägä oo järved ja mered `praolese Tõs; Maa on nõnda ära `paakunu, kõva ja `prauline Hää; `praulised seinad, lasevad `külma ja tuult läbi Iis; näüss, ku_ `kaugõ sa\_ taad `praolitse tsillõndriga `lampi paluta^o saat Har

praos, praosk → praost

praost praost Khk, g praosti Rei/-ou-/ Koe Plt, `praosti Lüg Vai; praust Mar, g prausti Jäm Ris VJg, `prausti VNg Lüg; praosk (-s'k) g praoski (-s'ki) Äks KJn Ran Puh San Urv Har Rõu; prau's g prau'ssi Pal; praavo'sk g -i Plv Vas; raos'k g raoski Trv Hls Krk; n praos Muh Tõs Juu, praus VII HJn Hää, prahu'sk Har, `praaväst Lei, raost Pöi Vig; pl prauksid Amb kõrgem vaimulik `praustisi oli mittu tükki siin kohe VNg; `meie õppetaja sai nüüd `praostist, kesk`iäline mies ikke on Lüg; `praostil oli küll üvä `proua, praost ise oli vaid paha mies Vai; praustil on kuldõbe rist kailas Jäm; praus oli ise teenistust pidand VII; Iiumaal pole praegut `prousti Rei; oo kirikärrä ja oo praust, praust ikke änäm kui kirikärrä Mar; mede praos oo `Pärnus Tõs; sie päris praust pidi `seie tulema Ris; prauksid ja õpetajad, kas nemad `õigust riagivad Amb; meil ei ole `prausti VJg; pühaba oli praosk, esmaba mõesteti vaemuliku ametist ärä Äks; prau's piab õlema üle nende õpetajate Pal; sij inime saand praos'kis KJn; siss käüs üits raos'k `kuçuli `kaemen Krk; praosk üt'el `kerkun `jutlust Puh; `piiskop ja prahu'sk, `aastajal üt'skõrd pedä jutust Har; `piiskop om üle praavo'skide Plv; `praavašt om `erikesandide üle kaeja Lei

praotama `praotama Ris Koe Plt, `prautama Ris Jür Iis; `raotama JõeK, `rautama Kuu Hlj Khk paotama ma ei `rautand mitte `suudki Kuu; emm `rautas ust Khk; nii kui sa ust `prautad, nigu kirikulist `joosvad `sisse (kärbestest) Ris; ära sa palju oma suud seal `raota JõeK

prasel prasel Hää, prasõl Khn, g -i; `praas|el g -li Emm present Panid luukidele praa'slid peele, et vihm sisse äi saja Emm; Panõmõ ljõnnasõd `õuõ prasõli `piäle `kuima Khn; Prasel - - `pantaks `kuçurma pääl, et `vihma läbi ei lase, prase'li all on kuiv Hää

praseldama → praaseldama

praska praska Mih Tor Ris/prä-/ , `praska Lüg Jõh IisR; brä'skä Lei meski; koduõlu, suhkruviin vm kodus tehtud alkohol `neljakeste siis ikke `kampas `juodi ja `tehti sedä `sukrust `praskat Lüg; Kui üks kord `aeti läbi, siis oli `praska, kui kaks kord, siis `üäl'di viin, viin oli `muidugi `puhtamb ja paremb Jõh; `Praska `kääris `pärmega, mõned jõid sedasama - - kui läbi `aeti, sai ia `viina; `Praska oli sie `käerima `pandud segu IisR; Praskat - - lastase kolm nädalad `keia ja jook `oogi `valmis Tor; prä'ska, see oli viina `käites Ris || leivakoortest ja suhkrust jook - Lei

prask|arakas kirjurähn praskarakas on kirju Juu

praska|taat praska-, prä'ska- (lind) prä'skatuat on üks kirju lend Juu

prasnik → praasnik

*prasnitama (nad) pra'snitavad pidutsema veneläsed lähväd pühäle, pra'snitavad Kod

prass

prass *praás* g *praási* Hää, *prassi* Jäm Khk; *prass* g *prassi* Emm Ris; *praass* g *prassi* Hlj
brass, nöör raa pööramiseks *prassidega* `vieta raad `teisele `puole `masti Hlj; *laske suured*
prassid pakki Khk; *praássi on vokapurjul kaks* Hää

prasseldama *prasseldama* laristama `Selle pime`luomale `anna vai mõis kätte, keik
prasseldab läbi IisR

prasseldus *prasseldus* g -e laristaja – IisR

prassima¹ *praássima*, (ma) *praási(n)* Mär Vän Hää Ris JMd Koe VMr VJg Sim Iis Trm Plt
KJn; *prassima*, (ma) *prassi(n)* Jäm Muh Rei Mar Tös, *prassin* Kuu RiD; *praásma* Hel/-me/,
(ma) *praási(n)* Kod hajusalt V, *prassi* TLä San; *raássima*, (ma) *raási(n)* Kse PJg Tor Juu KJn;
rassima, (ma) *rassi(n)* Khk VII Pöi Mar, *rassin* Lüg; *raásma* Kõp, (ma) *raási(n)* Saa KJn, *rassi*
Trv; *raásme*, (ma) *rassi* Hls Krk

1. pummeldama, laristades pidutsema; priiskama *prassid oma vara* `otsa ja siis akkad
`toiste kääst `tahtuma VNg; *on ise* `kaunike `jõukas mies, *aga kui akkab* `selle `viinaga
prassima Lüg; *rassis oma varanduse maha* Khk; *Korda seal pole, kui [raha] on, rassitakse*
ää Pöi; jõi - - ja *prassis tüdrugutega* Rei; *meni joob ja prassib* `eesä vara `puhtes maha Mar;
raássis ja jõi ööd ja päävad Tor; *praássivad juua ja tapelda* Ris; *ta praásib kogu oma varanduse*
läbi JMd; *küll ta praásib* `juotudes VMr; *küll aga sie mies praalib ja praásib* Sim; *nüüd*
prassivad jo mõne neli `oasta Trm; *lakkusid ja* *praássisid* `terve öö Plt; *joove ja rassive* Trv;
tuü, kiä eläss peost `suhhvõ, *tuüü om alasi, a kiä praás, tuüü om näl'g alasi* Har; *viina mano*
*`tükvä?, siin üüü ja* `päivä `lakva? *nink* `praáva? Plv; *Väega hojop, `raiskass ja praás kõik*
kraamikõõ `maaha Röp

2. lärmama, tülitsema, pahandama *nüüd tihti päle* `rassivad Lüg; *peremies oli* `eile
juobund, prassis ja peksi naist Vai; *purjos mehed läksid siit* `möödä `kange `rassimesega ja
`vanmesega Mar; [õpetaja] *raásib kah lastega, kui lapsed ul'akud on* Saa; *raássivad test*
kahekeste nõnna mis kole Juu; *ära praási mu kallal* JMd; *raásib loomaga* KJn; *kärgib ja rassib*
miuga Trv; *ku na purjun om, siss rassive* Hls; *las ta* `rassi `päälegi, *ku kava ta ike raás* Krk;
*meie emä läp periss ulluss, ta prassib ja kärgib, `üüše ei maka sil'mä* `täitki Ran; *Küll temä*
prassib nonde tüülistega, ei mõesta üits riha veda, ei tõene viglaga midägi tetä Nõo; *joodiku*
iks `praáva, *egä muu ei prassi* San; *kuluúsi úts vuüü õigõ* `praási? Plv

3. praalima, hooplema *mis sa muüü prassid, tea, kas sool* `oogi tät nõnna pal'lu Mar

4. manguma *prassin kõhe* `prassimise `viisi Lüg; *akab* `vingma ja *praásma: lahe mu* `sinna;
mes sa praássid nõnnagu `muslane Kod

prassima² *prassima*, (ma) *prassi* Jäm Ans *rassima ma_p prassi üht* Jäm; *maksa* `rääkida,
kui pailu on `prassida saand Ans

prassing *prassing* Khk Phl pummelung *Küll sääl oli täna suur prassing ning lakkumine* Khk

prat *parajasti ma* `ollen talitaja *prat* Phl

pratak *prata*|k g -ku kalts, *hilp Pratakud* `selgas Jäm

***prats** g *pratso* Mar hoop, *mats esimese pratso löönd* Mar

pratsik *pratsi*|k Aud PJg, *praatsi*|k Aud(-t-) Pär, *ratsi*|k Aud Vän/-t-/, *raatsi*|k PJg, g -ku
võsastik saun_o paksu ratsiku sees Aud; *sii* `kalda peal on `seuke *praatsik* Pär; *pratsikus on*
pisiksed `väätimad puud ka PJg; *üks lepa ratsik on* Vän Vrd *prätsik*

pratsutama → *praatsutama*

pratt *práit* *kivirägane, risune práit maa, `töötada ei saa, kivi org - - ei ole vikatiga ka* `niita
Var

pratt: *pratt* Vas Ráp Se(*praat*) vennas (hrl tähenduseta kiilsõna) *ma ei tiiä?*, *kas tä põl'g tedä pratt kalõss vai halvass* - - vihasi *ar?*; *Ei pratt, nii sij asi ei jää?* Ráp; *susi ül'däss om* `veega tark, *timä pratt* `tjädvät *kõik*; *Lää es pratt* `kiäk'e jaani `üüse magama Se

pratutama *pratutama* rabelema, tormama *mis te pratutate*; *kohes sa nüid lehed pratutas* (pratutades) Khk

prau *prau* Lüg Mar Juu *prauh kukkusin prau* `vatsuli põrandalle Lüg; *iga* `öösi `löödud *uksed prau ja prau* `kinni Mar; *mehed rabasid,`võeti vihk* `kaenlasse ja `aanti, *ladvad* `vasta `seina *prau ja prau* Juu

praudi *prauhti tuul lükand* `praudi selle kabeli ukse `kinni Mar **Vrd** *praudi*

praugastamma `praugastamma paugatama *tuul löi* `ukse `lahti, *nii et* `praugastas *kõhe* Lüg

praugatama *praugatama* Koe Plt paugatama *uks praugatas* `lahti Koe; *perse praugatas* (peeretamisest) Plt

prauh *prauh* Lüg IisR Mar Mär Kse Tõs Koe Iis Kam San

1. annab edasi löögi vms heli `Tantsisivad `ennevanasi `tantsusi, `leiväd `jalga maha *prauh ja prauh* Lüg; `Titsist `pandud `reikad ragisesivad, üks `langes *prauh* `puolest IisR; `löödud *kabeli uks prauh* `kinni Mar

2. annab edasi toimumise kiirust vms `Korraga nagu *prauh ais* `katki IisR; *jalad prauh alt ää* Mär; *tõesen jaaman ol'liva obese val'miss, prauh sinnä* `saisma jaama *ette, obese* `talli, *nuu obese ette ja jälle sõit* `valla (postitõllast) Kam

prauhatamma → prahvatama

prauhklõmmõ `prauhklõmmõ kärkima, põrkima *suga ei saa midägi kõnõldõ, mutku* `prauhklõt õnnõdõ Har

prauht, prauhti *prauht* Kam Har Rõu, `prauhti Kuu Lüg Jõh IisR Jäm Khk Mar Kse Tõs Koe Kod KJn TLä Kam Ote San Har

1. prahvatades, prahvatusega `prauhti `murdasin puu `katki Lüg; *Sulane lei vihaga reha* `varre `vasta maad, *vars* `prauhti `katki IisR; `kange *tuul löönd ukse* `prauhti `kinni Mar; *ühekõrraga tuul lüänud* `prauhti `lasti kõik nüid *uksed* Kod; `prauhti *lennäss uiss* `valla Puh; *obene järä ristk* `ainu nigu *prauht ja prauht* Kam; *lätt kõrs* `katski `prauhti ja `prauhti, *siss om vili kaju* Ote; *timä pahasi ni* `vällä?, *et lei ussõ prauht kiini?* Har

2. äkitselt; kiiresti *ühes summas panid* [lambad] `prauhti `metsa Khk; *pire obu* `tõmmas `prauhti Tõs; *karas maast* `prauhti *üles* KJn; *Ta om muidu* `raske unega, *aga küll nüid ol'le kui* `prauhti *ülevän* Nõo

Vrd prauhtik

prauhtik *prauhti tuul löi ukse* `prauhtik `kinni Khk

praukale *praokile lükka sie uks* `kinni, `praukale *jäänd uks* Hlj

praukisele *praokile nüüd on nisukene ilm, et võib* `keldre *ust ka* `praukisele *jätta* JJn

prauksis *praokil Pane see* `prauksis *silm päris* `kinni *kohe* Jür

praukuma `praukuma Vai, (ta) *praugub* Hää Lai

1. *paukuma* `viimäst *sie jää* `lauma *tuleb üle* `suure kivi ja - - *kukkub* `katki, `ninda *t tupp* `kuulus *sedä* `praukumist Vai; *pikne* - - küll *ikke praugub* Lai

2. kärkima, põrkima *Kärgib ja praugub, et tahm tua laest maha* Hää; *peremees* `praukus *sulasega* Lai

praus → praost

praus: *praus* g *prausi hull tuu piät* `kangõ *mijs* olõma, *kes om prausi osa* `mängünü Har

praus: → praost

prautsima

prautsima → proutsima

pravi *pravi* (teat toit) *temä tegi õige pravi, liha, `kartuli, kapuste kokku tett* Trv

pravitska *pravitska* lora, loba; nõokesõna *mis pravitskit sa piät; täl nä imä pravitska?* Se

pravvil *pravvil*, pl *prav(v)ila?* Vas Se vankri juhivits *pravila?* vaja ärä säädä?, et `õkva `juuskva Vas; *pravvila? olõ õi? üie? pik'ä?, sis lää äi? ratta? tiid piiteh; pravvil, šjo om ravvast, jammest raadist, innevanast ol'li kabladsõ? ja rihmadsõ?* Se

***preegeldama** (ta) *preegeldas* ajama, kihutama *preegeldas eest ää, et kõik `kõrva läksid* Kei

prees *prees* (-s) g *preesi* Khk Mar Mär Kse Tõs Hag Rap Kos Ann Pai Kad Lai Plt; *priis* (-s) g *preesi* TLä Võn San V, *priäsi* Kod; *pries* g *priesi* Ris JõeK Amb JMd Koe VJg Sim Iis Trm, `priesi R; n, g `priesi VNg Vai; *preesis* g -e Jäm Ans; *rees* (-s) Khk Muh Mar LÄEd PÄLo Pil, *riis* KJn Vil M, g *reesi*; *ries* g *riesi* Khn rinnaehe (kasut ka rõivaste kinnitusvahendina) `kääksed `kääsite `priesidega `kinni Jõe; *isäl kadunul õli viel pries, minul on ikke `õlled `nüöbid* Lüg; mõned olid kividega *preesised* - - *nee olid suuremad kut rõhjaspreesis, kolm neli kivi peel* Jäm; *rees* `olli `rindas Muh; *meestel olid ümmärgused reesid, `nööpa ei olnd ees* Mar; *sõlel olid ilusad nakid `ääres, rees oli `lihtne Vig; reesid `pandi uju ede* Tõs; *võta üks `surnu pries ühes ja `vaata selle priesi läbi (nõidumisest) Ris; preesid olid mestel särgi `kinni `oidmeseks iga pää, naestel `uhkuseasaks, väl'las `käämesel* Rap; *eks rikkamatel old `priesisi koa `rohkem* JMd; *õbe preesid olivad, nisukesed veikesed* - - *sie pidas sis [särgi] `kinni Kad; kel `sõlge põllud, õlid priäsid* Kod; *preesid olid nii suured nigu nid kahekrõonised rahad* Lai; *meeste `rahva reesil on pal'las võre ja tilgu* KJn; *viisid vana raha `sinna, tegi `riisa ja õbe sõrmussid* Vil; *õbe ja vašk reesi ollive, siantse `rõnga ja telg pääl* Pst; *suurdel olliva õbe preesid, lastel `ol'li vasest tettu preesid* Ran; *võtit preesi musta `amme kül'lest ärä, pannit jälle `puhta `kül'ge* Nõo; *koton olliva? vanol mehil preesiga `hammõ? kinni Kan; sõl'g ol' suur, priis ol' iks vähamb* Krl; *ütte `priisi sai kõigilõ `hammilõ vinäld (küllalt), ku ar_kaoda as õnnõ* Vas

preesi|kiri (teat muster) *mul om preesikirjaga räit* Har

preesis → prees

preesk → priske

preester `preest|er Kod KJn, g -ri Jäm Khk VII Muh Rei Kse Tõs Ris Pal, -re Mar Mär Tor Hää Plt; `priest|er g -ri Jõe Kuu Lüg Khn HJn JMd Koe VJg Iis Trm, -re Ris; `priist|er Lei/-õr/, g -ri Puh, -re Trv Ran; `peest|er g -re Juu San/-ij/, -eri Vai/-ie-/; n, g `preestri hajasalt V, `piistre Plv Se; `reest|er Tor, g -ri Khk Krj Põi Mih; `riist|er Hls, g -re Trv; `riist|el g -li Hls(-pr-), -le Krk; g `pestri Phl katoliku või õigeusu kirikuõpetaja *käis oma `tahtsi* - - `Liesil `prieistri kuolis Jõe; *vene kirigus on `piesterid* Vai; *luterusel oo õpetaja, vene usul `preester* Khk; *oome on `reestri matus* Krj; *ma `olli `pestri juures* Phl; *preestretel olid pikad `juussed* Mär; *preestriärra elab ku parun* Kse; *preester piäb kirikud, loeb ja laalab* Tõs; *preestrete `riided on `uhked, kullast ja karrast* Hää; *kääsin vene kirikus, sis oli mitu `peestert seäl* Juu; *Rotermañ läind vene `prieistri `juure* HJn; *eesti kogodusel_o õpetaja, venelaesil_o `preester* Kod; *kis veneusulest ol'lid, `ristis `preester* KJn; `priistride man `käämä Trv; *mia taliti `riistert* Hls; *olli üiis eesti `sorti miis `riistless* Krk; *priistre maeen ja `kerkun ristiti `lausi* Ran; *sinu mehest oless võenu `priister saada, täl `ol'li ää pää `õpmise pääle* Puh; *Preestri näet tapõti sõa `aigu är?* Urv; *nuyf `preestri ol' väega sõnakass* Har; *kül\_tuuj `preestri ol' uma naasõga_pidänü_pahandust* Vas

preetel `preet|el, p -li (mingi kala) *preetli `püitaks Kuramaal, niid on lahjad just ku mede rüssa räimed, terava kõhudega* Hää

preht *preht* g *prehi* KJn; *reht* g *rehi* VII supi või ühe söögikorra jagu kalu *sai mõne ia rehi käde* VII; *tuun* `sulle ühe *prehi* kalu KJn

preht *preht* g *prehi* puhas, korralik *preht inime* Koe

prehtima `prehtima, (ta) *prehib* Emm Han/-rā-/ ehtima, uhkelt riietuma *Möni lihtsam naine äi prehi ennast ültsegid* Emm; *Rikkad tüdrukud - - raiskasid `aega `prähtimese peal, `vaestel põln `aega ega `ehtid ennast `prähti* Han

prehtima `prehtima pehkima *ta* (lina) *oleks sial ää `prehtin, kui kauaks maha jääb; puu `prehtib ka ära* HMd

prehtis `prehtis Emm, `präht- Han ehitud, uhkelt riides *Koupmihe naine oli üks prehtis inimene, ta muistis ennast prehtida* Emm; *Prähtis naisel oo ilusad `riided `sel`gas, pia libedas `suetud ja isi sial sihes kua kena* Han

prei *prei* Kuu RId Khk Käi Phl Mar Kul Mär Tõs Aud Ris Juu Koe VMr VJg Sim Trm Kod Äks Lai Plt Ote Urv Har Rõu Plv, *rei* Khk VII Muh Vig Aud Vän Tor KJn Vil M, *trei* Jäm Mär Khn Nõo Urv Har Rõu Vas Röp Se nahapõletik hobuse sõrgatsil *prei `kärna tule `voida `miskagi* VNg; *sel obosel on preid `jalgus - - `luukab `jalgudest* Lüg; *trei jala sihes, koodist ajab `kesta, karva ära* Jäm; *kala on aava saand ja `senna on `kasvand - - prei* Khk; *obuse jala `külges oo reid* Muh; *obusel treid `jalge sees, kui jalad `aiged* Mär; *preid - - või ja rasvaga sai `määrida, siis kosus ää, `lõhkised sooned olid sees, nagu suured pragud `ümber kabja `piirde* Tõs; *prei, kui obosel olid jalad `kärnas või `kaiki* VMr; *Toonuvad obuse tallist `väl`ja ja akanuvad obuse `jalgu pesema, `preisid `arstima. Preid löövad obusele selle tõttu, kui obuse ase kuiv ei õle* Trm; *ätik ja roheline siip, sellegä arsitasse preid* Kod; *kapja saad viil sa paranda, ku obesal on rei jalus* Vil; *rei om, alumise `liikme ja kabja vahelt lüüß `kärna* Pst; *obese jala sehen om rei, mädänik lääb `sisse, ku ase om virdsane* Krk; *egas vanast tolle `treile merätsegi `rohtu es ole, määrd kusega, tuu `ol`li tuu rohi* Nõo; *tengel om alvemb kui prei, sõrgatsi takast lätt `kärnä* Ote; *Hobõsõl om prei jalan, `taaga ei_saa jo pik`kä maad `sõita?* Urv; *prei jalahn, tuu um virdsast saanu?* Rõu; *hobõnõ põdõ preid* Plv; *hobõsõ jalal om trei, võtab `katski kabja `rande vahelt* Röp

preiama `preiama Jõh Vai meelitama; ihaldama *sie `preiab seda `pruuti omale* Jõh; *eks me `preianed `toinetoist; `preias sedä tüttarlant* Vai

preili *preili* Jäm Khk Rei hajasalt Lä, Tõs Hää Ris Juu JMd Koe VJg Iis Trm Ksi Plt KJn Puh, *preili* R Ran Kam San hajasalt V, *preeli* Mar Khn Kod Ran, *preil* Ann; *reili* Khk VII Põi Mih PJg Tor Saa Pil Kõp M vallaline naine, (peenema olekuga või kõrgemat päritolu) neu *preilide `kleidid olivatta ilusad* VNg; *ennemb õli neid `prouasi ja `preilisi ikke pali* Lüg; *reili läks jalutama* Khk; *Mõisa tüdrukud olid ikka reilid* Põi; *noored preilid* Rei; *lähme `öõssi preilisisid `oõsima* (ehale minekust) Mär; *Preilid olid `antvarkide ja `mõisnikkude lapsed - - ega külas preilisisid oln* Kse; *see oo ette preili ilusid `riidis* Tõs; *valla koolimajas on kaks preilid* (õpetajannadest) Hää; *kõrgem rahvas keik preilid* Ris; *eks linnas ole ike toredad preilid küll* JMd; *nüüd on talumätsid kua preilid* VJg; *linnas preilist lähnd tõne* Trm; *kaks preilidä õli* Kod; *pidu pääl om pal`lu reilisisid* Hls; *mea `õmle nüid reilide `rõõva* Krk; *jõukamba talu `ütte `tahtsiva `preilit `mängi; kui lina rabatu, `panti `pünti - - ilus puüt nigu preeli* Ran; *üts vana `preili, tuu ka minestänü är?* Urv; *preili? jalutasõ poodi poolõ* Har; *tahn um `pal`lo `võõrit `preilit* Rõu **Vrd** preilna

preilna n, g *preilna* Rid Mar Kse JMd VJg Iis, *preilna* Jõe Vai Han Saa Har Lei; *preiln* Jür, g *preilna* Ris; *prel`n* g *prel`na* Mär; n *preilen* Rei; n, g *reilna* Khk VII Põi Han Trv preili *preilnad ise oma `silmadega näind, kuda `ärä sõit treppi* Jõe; *kus viel `preilna* Vai; *see oli ka*

preine

sehande mõnus`reilna Khk; puari nädaliga läind\_sureks`reilnaks VII; lõnnas oo preilnad, maal jälle tüdrikud Rid; saksa preinadel olid kursetid Mar; mõesa prel'nad tulid tee peal`vasta Mär; valitseja ja preiln`uotavad õpetajad Ris; vaat kus mul preilnad VJg; ilusad preilnad Iis; kelle`reilna niij lääv sääld Trv; no\_kos`preilna lätt Har

preine `prei|ne g -se Trm; `prei|nõ g -dsõ Har adj < prei `preise `jalgega obune Trm; mi_hopõn ei saa `preidsõ jalaga joosta? Har

preiskama → priiskama

preislane `preisla|ne Lüg Jäm Khk Kad/`präi-/ Trm, -lai|ne Vai, -le|ne Emm, -lä|ne Har Plv, `reisla|ne Khk VII Trv Hls, g -se preisimaalane `austerlased ja `preislased õlivad `Saksa sõavaes Lüg; `reislaste `sisse_s või `ilmaskid `uskuda VII; muist `ütlest, et nad pole `sakslest, et nad `preislest Emm; `lõune `sakslased olid iad inimesed, aga nied `präislased, nied olid ühed kihvtised Kad; sij `mõisa om `reislase jagu Hls; nuu vahest õks omma_ `preisläse? Har

preit → priit

prekk prekk ropp – Tor

prekki rikki prekki läind, tükkis `katki ta pole, seda saab arida veel Khk

preks `preks g `preksu Jõe Kuu Hlj maiusroog sie tegi täna `preksu Jõe; mes `preksu sa `oite `arvasid minu `keitämä, et sie toit naha vahele ei käü Kuu

preks (p)reks g (p)reksi latikas preks - - suur lai kala; reks, vimma `vormi ta lähüb, jämedam soomus kui vimmal oo Aud

prengid → trengid

prenka prenka traadist aas õngel mõned kutsuvad salmeda prenka Kod

prenn → preenner

preenner `preenner Hlj Var KJn, g -i IisR Khk(r-) Han Trm, `prenri Äks, `prenre Tor; preenner Trv, g -i Aud JMd Hel Puh; `prennel Emm Kul, g -i Ris HMd Juu Koe VJg Pal Lai Plt, `prenli Rei VJg Iis Ran, `prenle Mär Hää HMd Jür; `prennel' (pri-) San, g -li Kam V(-le Röp); `prennal g -i Kuu; `prend|el g -li Tõs; `pender, -är Amb; `penner g -i Kod; `preñn (-nn) g preñni IPõ, `prenni Lüg Jõh IisR; n, g prennu Kuu/`p-/ Phl, `prenni VNg Vai, prännu Rei; `rennel g `rendle Krk; `remmel g `remle Saa Hls Krk kohvimaterjali pruunistamise pann Sigurid `leigati pisukasteks tükkijeks ja sis - - `pandi nie tügüd `prennalisse ja sis `kiereti `prennali üheld külild `toisele, et said sigurid `pruuniks Kuu; tahan akkata siin `prennigä `kõrvetamma neid sigurisi Lüg; `Prenneri `liigutati kahele `puole ikke `ninda_t terad tegivad siuh-sauh, sigurid aga kriuh-krauh IisR; kohvi `preenner Khk; `Prennel on plekist, kaanega, pitka varre `otsas Emm; Kui prännu kaane `lahti tõmmad, on tuba kohe `paksu `suitsu täis Rei; ei ma taha `prennelt, meie kõrvetame `kohvi paa `põhjes Mär; pane uad `remlisse, akka kohvi kõrvedama, `remlel on raud kaas pääl Saa; sigurid sügise `võeti maa siest `välla ja leigati `pieneks ja kuevatadi ära ja siis `praeti neid `prenle sies HMd; Kohvi `prennel oli plekist, külasepad [tegid] Jür; `pender, nagu pañni `muodi, siis sai sedasi kieratud tule pial Amb; meil on jo vana preenner JMd; `prennelil on ia pikk vañs VJg; praadime `kohvi `prenli sies Iis; anna pennerid Kod; kohvi põletatakse `prenriga või padas Äks; mia `pandsi kohvi ua `remlis Hls; siguri kõrvedets `rendle sihen ärä Krk; nisud ja rüäd `panti segi, kõrutedi panni pääl ehk `prenligä Ran; nigu `kohvi `tahtseme tetä, siss võime tsiguri ja `vil'lä kah, kõik palutime ärä prenneli sehen Kam; olõ `õiõ_prennelit ka õks egän talun Urv; kos tuu prinnel' jäi, ma_taha `kohvi paluta? Har; ma osti hinele `vahtsõ prenneli Rõu; prennel', tol hand peräh, puust hand ja `rauda kah Röp

prennik → präänik

prennu → preenner

prentsal pingul *kõis_o* `prents'al Rid

present *prese-|nt* (-nt) Amb Trm Kod Röp Se, *prise-|nt* (-nt) Saa Lai KJn Vil Puh Rön Krl Har Ply, *pritse-|nt* Krk, *pruse-|nt* Aud, *rese-|nt* (-nt) Vig Aud Krk, g -*ndi*, -*ndi*; *prise-nt* g `prise-ndi Kuu/-re-/ Lüg Vai jäme impregneeritud riie; sellest materjalist kate *panimme* `prese-ndi ja siis tegimme `telgi Kuu; *prise-nt*, lähäd `vihmaga `veskile, *paned* `kuorma `pääle Lüg; *pani sie raha* `prise-ndi `sisse ja `viskas rie `pääle Vai; *matid olid* `enne, *kas need olid* niinest või `seuksed nagu *rese-nt*, `koorma `piale `paandi Aud; *prise-nt*, *arjumeeste käest vahel* `võtsime ukse `alla mahapaneku jaoks Saa; *prese-ndid* tehakse kõik sellest (puldaniist) ka Amb; *prese-nt* õli üle `vankri visatud Kod; *prise-nt* riie, *eks ta* `tolmu `varjand ka Lai; *temä* `oll'i `põõsan *prise-ndi* all, lännuva `põõsast `müüdü nigu maa `jõntsusi Puh; *prise-ndist* tetäss lootsigu kah sõa `aigu viijst üle minnä? Har; *ega?* *prese-nt* külh nii nal'lalt `vihma läbi ei lasõ? Röp; *ku ma prese-ndi* `tõmba üless, *šõss* `pelgä_i pal'lo `vihma Se **Vrd** pressing

press: *preßs* g *preßsi* (-ss-) Jäm Khk Krj L K I hajusalt eL; *press* g *pressi* Mar, `pressi Kuu Lüg Jõh; n, g `pressi VNg Vai; *präss* g *prässi* Hi; *reßs* g *reßsi* (-ss-) Khk VII Pöi Vig Han Tor KJn Vil Trv Hls Krk

1. **a.** *pressimine kova* `lainega - - `vitsad `hoisid siis, *et sie press ei old* `sinne [paadi] `lauduje vahele nii kova Kuu; *vie press piab õlema*, *et* `veski `käima paneb Lüg; *pressid* *akkavad tulema* (sünnitajast) Ris; *laps sünnib parajasti*, nii kõva *preßs* tuleb kohe Ksi; *ukse vahel siss tõmmati jaku* `kaupa rõõvas läbi - - *sjj* `oll'i *sjj* vanutuse *preßs* Vil **b.** (vaimsest survest, koormusest vms) `piases *ressi* alt ää VII; *Võlg* paneb kua *pressi* pial, *et* tuleb ää `maksa; *Mõni kool'*meister ei viisi `pressi pial `panna, siis lapsed ei õpi kua Han; [leeritükid] *pidid* *pias* olema sõna sõnalt, nii kõva *preßs* oli Nis; *ta elab suure preßsi* all *omad päavad* JMd; *paneb teenijalle* `preßsi `peale Trm; *pannass rasse reßs* `pääle, *ega sul muðu sedä* `palka ei massede Krk; *nüüd* `paanti *preßs* `pääle, *elä?* *nüüd* ku tahat Se

2. **a.** *seade*, mis surub või lööb töödeldavat objekti nii uus raha, *et* `umbest *pressi* alt tulnd Khk; *riie viiasse pressi* `alla Mar; *viis* `vihku `puntis `paandi *pressi* `alla Lih; *puristas suust vett* `piale ja *preßsiga* lükkas üle Kos; *rätsepa reßs* Trv; *Peßsümasinal om aur ja preßs*, *aur vedä* `preßsi `ümbre?, *preßs pess* `vil'lä Har; *raamatu?* määritäs kliimiga, *šõss* *pandass* *preßsi* ala Plv; *preße* om ka õgasugutsit, *muni preßs* lüüj *parebahe* [vilja] pää `puhtast Se **b.** *vajutis* `sieni `keidetasse ja *kuppatasse*, `panna `pressi `alle Lüg; *kui tünn täis* - - siis sai *preßs* `piale `pandud, *et* las nüüd `apneb (kapsastest) Amb; *kui nõrk preßs* `panna, siis ka `kapsad `liisuvad ära Kad; *panevad seened* `veikse *preßsi* `alla KJn **c.** (viikidest) `Teingi siis ma ka `püksüle `pressid *sise* Kuu; *püksil* *ressid* *sihes* Khk

4. *tuuliku pidur* `tuule `veskil `lasti *press* `pääle, siis jäi `seisma Lüg; *Ratta* `pääle `tehti kõveratest puudest *reßs*, *ressile* `pandi `tõmbe puu poole `otsa suur kivi *jurakas* Pöi; *Kui veski väga nobeste käima akab*, siis *pandeks* *präss* *peele* Käi; *preßs* `veskil *peal*, *kui tuul\_o* vali Mar; *preßs* `lastakse maha, `veski *änam* ei joose Hää; *kibikašt* `vaotab *preßsi* `vastu ratast, `veski jääb `seisma Nis; `veskile *pannakse* *preßs* *piale*, *kui* `seisma tahetakse `panna JMd; *preßsi* piip, *selle* `piäle tõssad *preßsi* pal'gi Kod; *preßs* om *päärattal* ümmertiiru, *joosep* tõisipidi `ringi Krk; *kui tuul läits väegä kõvass*, *lassid* *pressi* `pääle, *jätid* `veske `saisma Ran; *tõmba tuulõ rattalõ* *preßs* *pääle*, *et* `veski `saisma jääss Har

press: *preßs* g *pressi* (kala) *pressid* oo `seoksed *laiad*, *eest* *peast* lääb `järsku *laias* Tõs

pressile pingule *voki süda*, *seda* *mõda* võib nõõri *preßsile* tõmmata LNg

pressima *preßsima* (-ss-), (ma) *preßsi*(n) (-ss-) Jäm Khk Kaa hajusalt L K(-mä KJn), I(-mä Kod), *pressin* R(-mä Kuu, -maie Lüg); *preßmä*, (ma) *preßsi* (-ss-) T V(-me Krl); tn `preßmine

pressima

Pst; `prässima, (ma) prässä Hi; `reßsima, (ma) reßsi(n) Aud Tor KJn Vil; `ressima Khk VII Pöi Muh, `res|ma Trv, -me Krk Hls, (ma) ressi

1. tugevasti suruma, vajutama, lükkama `Pressi hüäst `suitsukalad `korvis kogu Kuu; pia kolo jääb `uimasesst vahest, `suoned `pressivad pähä Jõh; sai küll `juure juo, aga [jää] `pressis oboes lodast Vai; Keedet `seenid prässidi `riidest koti sees, siis sooladi püti `sisse, jätedi `talveks Rei; pressi varvast, litsu aga takka (jookse kiiresti minema) piltl Kse; Sojad lebad oo ühüteise pial kooruksed `lahti `pressin Han; Nii lai ku suga, nii lai piab kangas olema, siss ta_i lõhu suga ära, ei pressi äärdest kokku Hää; parmudel nendel on teravad nokad, preßsib `sulle `sisse ja siis ta kipetab ja kiheleb Ris; `Esteks lapati linapihu pihu `sisse kägerasse ja preßsiti kõvasti kokku Amb; ommiku ei ole nii `preßsimist rongile JJn; linnakse jahud ära `kieta, siis ära `pressida sõredast `riidest läbi, et kesi `ulka ei soa Kad; siäl õli rahvass pal'jo, `irmsass preßsiväd ja piigissäväd Kod; preßsid ennast teesele `kangeste ligi Pil; siul om jo `päevi pal'lu, nij päevä om jo sut maha `ressin (vanadusest) piltl Krk; sa\_let pal'lu otseti, veri pressib otsa `sisse, siss nakab pää valutama Nõo; paännin vikati talle (ussile) kaala varre pääle, `naksin tedä `preßmä KodT; om sääräne pomp, mia viij üless preßs Har; võid ol'l pant kohegi anomae kiinni? ja är_preßsit ilosahe Vas

2. a. pressi abil suruma sie `pressi `linnaksi VNg; mii vaha pressidasse pressi all `puhtaks Khk; Nüid ressitakse juba põhud einad kogu Pöi; õbepaber oli pial ja rupl oli `piale `sesse preßsitud (šokolaadist) Jür; `einu koa pressitakse Iis; nigu `uudismaal jääb maa koredass, siss pressivä raudruul'lega kokku Ran; Rukkõ pääle? ol'li `säntse lilli_vai kirä_preßsidü? (suurrätist) Rõu b. (aurutades) triikima, volte sisse töötlema press `rauaga ikke `pressitasse Lüg; poiss pressib oma `püksa Khk; siis akkasid tüdrikud siilikumi `ressima Muh; Omakujut `riidest `püksi peab tiheli `prässima Rei; kui riie oo uhotud, siis märg riie pressitasse ää leiba `ahjus Mar; kangas sai `rul'li `aetud ja kivi `alla `pandud, see `reßsis tä siis `sirgu Aud; kui pintsak `val'mis on, siss preßsitakse nõnna, et klois on all ja `preßsimise padi pial Kos; Sooja leivaga sai kõik krooked maha preßsida Amb; `enne meie `vaal'sime, vabrikus preßsitässe `kangid KJn; rätsep ärä reßs, sõss om ku linnan ressit kunagi Krk; kui ärä ol'l vanutedu, siss pressiti Kam; `rõivid preßsitess märjä rübäle läbi Krl; tuu rõivass um vabrikun nii viisi preßsiti, et umma_krunds_u_seen Rõu

3. pingutades midagi tegema Oo kange mees tööd pressima, äga tema vastu naljalt äi jõva küll Kaa; Arvas, et obusega ei sua nii ruttu edasi, siis pressis jala minna Trm; Kõndis pia moas - - muudku aga pressis nõnnagu massin MMg

4. survet avaldama `Mõisnikud `pressisid taluinimeste kääst igasugu `maksu ja sööma `ainid Han

5. peale pressima 1. peale suruma siin inimisi `ninda pali, ei `päase läbi, `pressivad `pääle kõhe Lüg; nii `kangesti oli täis inimesi, `preßsisid üksteese `peale Mär; vahest sulaga vesi pressib jões ülevalt `kangeste `piale, siis sie vie paisutus kangutab jäe ülesse Kad; (lehmale:) ära reßsi `maoga `pääle Vil 2. survet avaldama, peale käima Suvel kui `kiiremäd tööd `uotamas olid ja `pääle `pressisid, ei `joudand igä päiv `kammila `verkujega `aiga `vietä Kuu; kell kaks `öösi `aeti rehele, poisikestele `preßsisid `piale peremies ja perenaene Kos; Kui ta mõnda asja tõese käest endäle imustab, siss ta pressib pääle nii kavva kui kätte saab Nõo; pääle `preßjä, kes ei jätä? `järgi, mutku piät `ostma Rärp; välja pressima 1. välja suruma lätte suun, kost vesi `vällä preßs Rõu 2. survestades midagi saama ta `pressis uudist `välja Khk; sunniviisil `pressis `väl'la raha ja `ehte `asju Vig; palga preßsib ikke `väl'la Lai; siss `tulli tõene serände tark jälle, jälle `preße `rahva käest raha `väl'lä Nõo

pressing *pressing* g -u Khn; *preesing* g -i Emm; *pereesing* g -a Rei; *ressing* Muh, *resing* Saa, g -i present *ressing_o jäme* `takne riie, tõrva ja maalituhaga\_o üle `tehtud, siis peab vett Muh; *pereesing*, kõva tõrva riie Rei; `Mootor jäi `seismä, tegime *pressingust äädä* `purju Khn; *resing tõmmatse* `kuurma `pääle Saa

press|raud *trikraud* `Ennemb õli `niisike `raudane *pressraud*, mida `suendati küdeva `ahju suul Lüg; *Reésraud*, pala pol't `pandi `sisse ja *ressiti* Pöi; *Pane prässroud* ahju `louga, las leheb tuliseks Emm; *preésraud* -- `aeti palavas, *pressiti* `riidi Tõs; *Krookusi* ja *voltisi* sai *pressrauaga* Kei; siis oli viel siest õenes *preésraud*, pol't `lašti tule `tangidega `sisse, kui oli kuum JN; *preésraud*, sie oli tal küll mal'mi purakas, seda käis ta `suendamas paea all VMr; kui rätsep tedä (kuube) tei, siss *reésravvage* `riikis tedä viijl siless Pst; *purdsati* rõevass ligedäss, *preésravvaga* silitsedi Ran; `rätsebäl -- *preés* `raude ol'l mito tükki, üts ol'l alati tulõn, tõõsõga *presset*, tõõne läts kuumass Võn; *panõ* `rätsepä *preésraud* tullõ, ma_taha `rõivõid `preési? Har

pretsik *pretsi* k g -gu pirtsakas seal elas üks *pretsik* vanatüdruk Jäm

pretsitama *pretsitama* pirtsutama närp inimene *pretsitab* omaga, ep taha `keiki `toitu `saaja Jäm

pretsnik → *pritsnik*

priatsima `priatsima, (ma) *priatsin* lappama `priatsisin kõie kokku Iis

pridan *pridan*, *pritan* g *pridani* Se; *pridaa-n* g *pridaa-ni* Trm, `pridaa-ni Lüg Jõh IisR; n, g *pridana* Vas(*prigana*) Räp Se, `pridaa-na IisR; p *priganiga* Hlj kaasavara, veimevakk kui nied `pulmad `tehti, [külatüdrukud] `aitasid sis sedä `pridaa-ni ka `valmistada ikke Lüg; `pruudil õli *pridaa-n*, säääl õli `päälimesed `kleidid, pesu, padja `püürid, palakad ja tekkisi Jõh; Kõik raha kulutas `pridaa-nist IisR; inne poiss võtaki_i?, ku *pridanat* saa Vas; tal omma? suurõ? *pridana?*, mis tal viga mehele saia? Räp; võit *pridanaga?* naasõ; pini ka_vil aini *pridanast* Se

pridisema *pridisema* krigisema – Kuu

priek *priek* g *priegi* Jür JõeK pidu, jooming tegime ühe ea *priegi* Jür; *piavad* pidusi ja `priekisi JõeK

priekima `priekima Kad, (nad) *priegivad* JõeK

1. pummeldama, pidutsema *priegivad* ja juovad sial JõeK

2. vohmima, palju sööma või jooma `priekis kere täis ja läks oma tied; saime õige imu pärast neid `marju `priekida; `priekisin õlut `juua, nüid aab siest kangeste täis Kad

priem|raud nõõpaukude valmistamise vahend *priemraud* oli rätsepatel, *sepad* tegid *nisuksed* *priemraud* Jür

priesterdama *priesterdama* noomima ema akkas *priesterdama* Iis

priga *priga* pragu mõnen kõhan one järv *prigasid* täis, `riisi ja `rääsi `katki (järvejääst); [kui] *puud lõhud*, lähväd *prigad* `sisse Kod

prigadi-pragadi deskr kääd *pragunend* *prigadi-pragadi* `lõhki Mär; maa om selle `kange kuevaga ärä lahenu, om kõik *prigadi-pragadi* `lahki tõmmanu Nõo

prigaline *prigali* ne g -se *praguline* leeväd piält *prigalised* Kod

prigama *prigama* rebenema nigu `jälle `kostegi *prigasi*, `jälle `sinna paik pääle Nõo

prigan, prigana → *pridan*

prigas-pragas deskr *soola* `tüüsidüsna *prigas-pragas* pailu kää peel Jäm

prigastama *prigastama* rebenema, *pragunema* Ära `õmble `ninda `kitsaid varukaid, `võivad `kaendla alt *prigastata*; Ühel munal on koor vähe *prigastand* IisR

prigi *prigi* Plv, *prigu* Räp pigi tä (uss) *tuud* piibo *prigi* `haisu `pel'gäss, et sõss ta_i lää? *sinnä_mano* Plv; *piibo* *prigu*, mis `perrä jääss Räp

prigin

prigin *prigin* Kuu VNg Lüg IisR Jäm Khk Mär Kse Tõs Tor Ris Koe VJg Iis Plt, *rigin* Khk Tor, g -a; *prikin* Nõo, *prik'in* Har Rõu, g *priginä*

1. *prigisemine Jäe tegi priginad ja 'lapsed 'juoksid 'kaldale IisR; Oli kuulda laasi priginad Jäm; priginad ja praginad ilm täis Mär; läks suure prigina ja praginaga Tõs; astub agude 'peale, nii et prigin taga Plt; mõtsan om alasi priginät Har*

2. *pilti nägelus, riid säääl tule ulga siän külländ toda praginat ja priginät Nõo*

priginal *priginal* IisR Jäm Tor Iis prigisedes, priginaga 'Kuuse 'oksad akkasid 'praksudes ja *priginal põlema IisR; Mahlapudel läks priginal katti Jäm; tuli põleb priginal Iis*

priginal-priginal *ruttu, ribinal-rabinal kui minema akkab, siis kohe priginal-priginal Mär; tiä tek'k kõik priginal-priginal Rõu*

prigin-prigin *ragisev vms heli midagi 'asja 'lähte 'katki, prigin-prigin taga VNg; puud põlevad, et prigin-prigin Lüg; lähäb üks prigin-prigin taga VJg*

prigi-pragi *prigi-pragi* praht – Hää

prigisema *prigise|ma* Kuu IisR Kse Koe Iis Plt Puh, -me San priginat kuuldavale tooma; *pragisema Jäe võib prigiseda kui tahab, ega ta 'murdu IisR; midagi prigiseb põranda all Kse; õksad prigisevad 'jalgade all Iis*

prigistama *prigistama* Kuu IisR Kse Tõs Koe Iis Plt Puh priginat tekitama; *pragistama Poiss, ära 'tallu ega prigista sääl 'kaäkiste 'klaasitükkide pial IisR; prigistab tooliga teises toas Kse; prigistab ja pragistab 'okstes Plt || krigistama mõni ineme prigistap unen 'ambit Puh*

prigisämä *prigisäm(m)ä* prigisema *Sul tu tagaots iks prigisäsä ütte 'muudu (peeretamisest) Urv*

prigu *prigu* RId Sim Nõo Võn Kan Urv pragu, pilu 'naisteraval on ka prigu VNg; *Midä sie vanainimise suu on muud ku prigu, 'ambaid põle Lüg; 'Ammuks 'õstsin 'uue nua, juba teral prigu sies IisR; Sul ta prigu ei_pia_sukugi, joba jäl_kusi tulõ Urv*

prigu → prigi

priguline *priguli|ne* g -se *praguline jää rädiseb jala all, lähäb prigulisest Lüg*

priha-praha *pilla-palla kaik 'asjad 'onvad priha-praha, 'kraamimatta Vai*

***priht** g *prihi sodi, praht lakas prihi ja prähi all on kangaspuud JIn*

prihti-prahti *kila-kola Kõiki prihti prahti põle meeleski, mis sai vahel õsta Trm*

prii *prii* üld(rii) hajusalt S L VIPõ M)

1. vaba a. (sõltuvusest, orjusest, vangistusest vm rõhuvast) *talupojad 'saivad 'mõisast priist, 'enne õlivad ikke 'mõisa käsu all; ma 'käisin 'kohtos ja kohos 'muistas mu priist Lüg; tämä on nüüd prii, tämäl ei ole 'kengi, ken saa 'kinni pidä Vai; prii loom peab ennast 'toitama, see jääb metsa varale 'jälle Khk; kui inimene pole kellegid käsu all mette, siis ta on üks prii inimene VII; mina olen sest süüst prii, ei mo ing tea sest süüst 'ühti Mär; mede rahvas sai riiks Tor; Mõnes kohas oli sia 'lautu kaks, ühes olid orikad ja prii emised, teise sees põrsastega emised Kei; prii vars õli, 'juuksi 'mõisa 'iärberi taha Kod; sij mõestatud 'kohtos priis KJn; ma naka pia priiss 'saama umast 'orjusõst Har; mõistõtõ priist, vabastõdi Se b. (tööst, teenistusest vm kohustustest) oleks mul prii 'aiga, siis mina vadiseks VNg; 'Lapsed 'suured, nüüd oled prii inime, mene kuhu tahad IisR; ta sai roonust priiks Khk; Ta on nüüd poest rii, ju näeb, kus 'jälle lihav Põi; põle 'kuškilt prii inimest võtta suve 'aegus kodu 'oidjaks Mär; Sulasõd said luada päävä ikka priiks Khn; olid 'puhta priid, tüöd ei tein Ris; sui pidime kell viis omiku mõesa õue pial olema ja 'õhta kell kaheksa saime priiks Kos; kui sul prii 'aega vahel on, siis tule 'meile JMd; oli soldatist tõne, nüüd sai priist Trm; ega lapsed priid olnud, alati 'tehti tüüd Pal; miul ei ole üteki rii 'tumni Hls; ennevast es ole lugeje prii, neid 'paanti tühe Hel; õdagune aig ollu*

`tüülsed priid joba `mõisan ja tulluva `lämmäle `rehte Ran; mõni sulane tei kaoba suve `pääle, suvel `tijnse, `talve `olli prii Nõo; kui `olli õtak, siss `saite tüüst priiss Ote; `varsti lastasõ\_kooli\_priiss, siss tulõ nuil prii elu Har; kõgõ olt sa\_ka varrõh, olõ õi\_prii kunagi? Vas; ku opõtaja är\_käve, sõss o'lliva latsõ? prii Röp c. mitte kasutuses olev; vabalt võtmiseks `Saagirikkamal `päiväl oli `tarvis viel `neljät `paati, prii `paati, kes siis kalad `maale toi Kuu; tal on prii maad kääs Khk; Moa ja mets keik oli rii, et võta ja tee Kaa; kui jõulupühad olid, siis oli kohe prii liha, siis igaiüks võis kohe niipailu võtta, kui liha oli Põi; äi seeld võeda `ühte puud ega sene sees käi kedagid, see on prii mets Käi; nende kõõgi `kõrvas_o üks prii `kamber Mar; `Aapsalu ol'mi pial, sial nisuke prii koht, lehmad käisid sial `süomas Ris; kuredik oli pime koht ahju taga, `senna `paandi prii aasad, mida iga pääv ei pruugita Nis; prii `riided on, mis `sel'gas [enam] ei käi, ära `kantud Hag; mul läks vikati lüsi kahti, kas teil on prii `lüssä Juu; võta siit, siin on üks poit prii JNj; muad kõik süädin ja priid Kod; `laube `õhtu lätsiv [õitsilised] puha ütess kottel kokku, kus `rohkep rii maad olli Krk; talu `pernane, sul `olli prii kõik `endäl võtta Nõo; säääl kabeliaian om viil prii platsi, `sinna `kiigi ei istuta Ote; siss jäi seo kõrts jälle priiss, puul `aastege saiss prii San; matusõ aian om meil prii matusõ plats Har; ku sul poit prii jääss, sõss ma keedä ka `hindäle Röp || piltl vallaline Ta on rii mees, naine läks minema, elab üksi Põi; prii inimene oo üks poissmees Mar

2. tasuta sie on prii `süöma pääl Lüg; Mis tal viga, `kortel prii, puud priid; Pia `lõuvad, `muidu `lennad siit prii `küüdiga piltl IisR; Elasime prii lobi otsas Jäm; kooli õpetajal oo `kolter prii Khk; söömäd joomad on prii Phl; need, mes `enni `vangi `viidi, nende `kohta inimesed `ütlesid: nüüd ta läks prii leiva `otsa Mar; tal oo ikke prii `söömene Mär; muna oo ikke sul prii Tõs; ja siis veel need priisõidud ka, käisid mööda küla `sõitmas, [hobused] olid ikka üsna `vahtus ees, kui nad koeu läksid pulmast Nis; lehma karjamoas oli mõesa poolt prii Kos; prii leiva pial teine nüid (vangis) Koe; `ahti `neile piim ja liha prii VMr; sulasel oli prii söök, prii riie, kõik maea pidamine oli pereme poolt Lai; prii kütus ja prii lobi Pil; mes mul viga `põrgun olla, sõõgi joogi prii, tule palava, kõik illuss `valge Puh; nüid om prii kuul, ei massa `kiäki kooliraha Nõo; meil koolijuhatajal om prii küte?, prii tuli kah Har; ega minno ei tarvitõda, nüüd nakka nigu lais prii `leibä `süüjä Röp

prii- vaba Eks õle `nähto `aigu, `orjust ja tüöd, nüid pian prii `põlve (vabadust, puhkust) Lüg; priimehed (vabad talupojad) ei teind küüdi `voori, sillatükki ka ei teind Vän; `täämbäne päiv om mul priipäiv, ma või no? minnä kohe taht; vanast ku mõni pops `võeti, tuud kutsuti priirahvass Har; ma sulanõ es olõ, ma `olli priimijis Rõu

priilane `priila|ne Kaa Põi, `riila|ne Pha VII Põi, g -se lahkusuline Kes menda teise pisemase usku läksid, priilased, paptiistlased ning teised Kaa; oli `riilaseks akkand VII; `priilased `ütlevad, et nad on `õntsad ja jumala lapsed puhas Põi Vrd priiline

priiline `priili|ne g -se Khk Phl/-le|ne/ lahkusuline kas seel pool mete kedagid pole, kas metotistisi ka ei ole ja `priilesi Phl Vrd priilane

priilits priilits g -ä piirits priilitsägä_ `koetass `võrku, `nitsit ja `košlit kah; tah um mito tük'kü priilitsit Plv

priilt vabalt, piisavalt `Leiba õli neil priilt võtta Trm

priil|nimi perekonnanimi, liignimi esimene on iesnimi, tagumine on priinimi Lüg; priinimi on liignimi Khk; `Laitsman oli priinimi Ris; Vanaste, kui igaihele teine nimi viel `ahti, akati seda priinimeks `üidma Jür; Müündi ärral oli neli viis `puega, nende priinimi oli Staal' Pee; `liiganime ei nimetatud, ikke priinimi oli Sim; Tallinamual kutsutasse inimesi priinime `järgi Trm; lähäd `kohto ehk `liiri, õegatasse priinime järele Kod; ihe priinimi oli Kiillas Plt; Potter

priiom

`olli temä riinime Vil; väärnimi väitsä pää, riinimi nipitiri nalj Trv; miut kutsuti ike riinime järgi Krk; prii`nimme` ütlivä mõne perän, kui mina koolin käesi, üteldi väärnimi Kam; mul om uma vana priinimi Har

priiom *priiom* nekrutite sõjaväkke võtmine *mine_sinnä_kus se priiom om Se*

priipahku *priipahku* Kaa Han Kei Pal Krk Nõo, *-pahku* Kos, *-paku* Kuu, *-paku* Kod

1. lisaks, pealekauba *ühed rangid` piavad olema priipahku, et` rangisid piab olema` rohkem Pal; niij` kiisa - - niij` and` kiisakaupmiss` mulle priipahku pääle Nõo Vrd priipauki*

2. vaba(ks), ilma kohustusteta *Sai roonuteenistusest priipahku; Priipahku mees, pole tal naist ega last Kaa; mul`likad olid priipahku loomad Kei Vrd priiplahti, priipalu*

3. vabalt, omatahtsi *Sool oli loua pial, see oli priipahku võtta Han; mia lätsi priipahku` sõiten Krk*

4. üleliigne *kas teil one` mõnda priipaku` lauda Kod*

priipalu vaba, ilma kohustusteta [Ta] *ollõv ka_priipalu poiss Rõu Vrd priipahku*

priipass *priipass` g -passi Vig Ris Nis Hag Kos Koe Plt, -passi Jäm San; priipass` g -passi Lüg IisR; g priipatsi VNg Jõh; seesü priipass`is Kuu, riipass`is KJn, riipassin Trv, priipatsin Kod*

1. kahehobuserakend, üks aiste vahel, teine trengidega kõrval *õdine obone` tõisepuol` kale_ska` aisa on priipass`is Lüg;` Sakstel kaks obust ies, üks viel` kõrvas, sie on priipass`i obune IisR; priipassi obused olid` trengide vahel Jäm; panen obuse priipass`i Hag; vanass saksad` sõitsid, neli obess eden - - kaks obess aeste vahel, kaks obess priipatsin pitkä` köötegä Kod; sij` obone on riipass`is, mis kõrval on KJn; Sij` must pane aiste vahele ja al`l riipass`i Trv Vrd riipross*

2. (töö juures mittevajalikust inimesest) *sa jääd priipassi pääle San*

priipauki lisaks, pealekauba *anneti` palka ja sõit viel priipauki Lüg Vrd priipahku*

priiplahti vaba, ilma kohustusteta *siss ma olli priiplahti, es tuj` midägi, nii sama` karglõsi` ümbre San Vrd priipahku*

priipärest 1. vabalt, küllaldaselt, tahtmise järgi; tasuta *Kalu taga ajajess ja priiperäst kalu omale sise` lahmiess ehk unestid vie` pinnale` ingämä tulemise (rüsasse kinni jäänud hüljestest) Kuu; Talisel ajal oo pitkad ööd, siis saab otse priipärest magada Kaa; liha sai ka jõulu` aegu riipärest` süia Krj; niid on arstid riipärest Pha; Talgus said naised priipärest keelt peksa Emm; Kõik kasvataks` lambu, kui priipärest` einu olöks Khn; tegin seda üsna priipärest Koe; tal on söök priipärest` käes Plt; priiperäst võta ninda pal`lu, ku sul vaja om Krk; leib om tel priiperäst, aga liha kae, kost tahat Har*

2. niisama, ilma otstarbeta *see oo priipärest sii, ega seda` tarvis põle Mär; taga` altari peäl on kroon`lühtred, mõni on priipärest ja mõnel on koa kõenal sees Juu*

priisiist täpselt *Leika sie` laua pikkus siis ka` priisiist Kuu*

priiskama *priiskama San/-me/, da-inf priisa|ta Jäm Khk Rei Mar Mär Kse Var Tõs Tor Hää Ris JMd Koe Iis Trm Kod Plt KJn Puh Nõo, -da?` hajusalt V(-mma),` priiskada Kuu;` preiskam(m)a VNg Lüg Vai;` riiskama VII, da-inf riisata Khk Põi Muh Kse Tor KJn Trv Hls/-me, -te/` raiskama, pillama` preiskaja, sie one juo` laiutaja VNg; oma` asja` preiskab ja ajab` laiali, tänä süõb ja` omme on` ilma Lüg; ta` priiskas oma varanduse ee, jõi selle maha Khk; kaua ika suab` riiskada VII;` Korda seal pole, riisatakse, rassitakse ää Põi;` joomisega vara` priiskama Rei;` priiskab ja prassib mööda külävahet, tööd ei viitsi teha Mar; nüid oo täl` priiskamise päeväd Tõs; poisid` priiskasid oma raha läbi JMd; on üks viina juadik, sij` juub ja` priiskab Kod; ta on kõik oma vara ää` pilland ja` priiskand Plt; joodik` riiskab ja rašsib KJn; riisašs sääll nõndagu ime kunagi Trv; joove ja` riiskave, ei ole aru Hls; sa` priiskat kõik joogi*

`pääle selle raha `kopka Puh; `hoitja om tuu, kes ei\_ `priiska_midägi asalda? Kan; ala nakadu sa? umma varandust vällä_ `priiskamma Har; täl om varanduss kõik är? priisatu Plv

priiskuma `priiskuma pritsuma vesi `priisku üles Vai

priisköllöma `priisköllöma, da-inf priisõlda? priiskama na `priiskõlli mölõmba, ni_nuuj? ku vana Har

priistahv, priistai, priistal → pristav

priistames `priistames torm ku neid `pringli siin `liikumas, siis tuleb üks `priistames Hää

priistan → pristan

priistang `priista|ng Ris, g -ngi JõeK, -ngi Jõe Hlj, -ngju Kuu priit, purje sirgena hoidev puu `priistangi `otsa paned `senna `purje `külge ja siis `sellega lükkad `selle `purje `lahti Jõe; `priistang oli niisugune `kerge `teiväs, siel oli hark `otsass, sie hark `pandi `sinne `seili `lenki ja siis `toine `priistangi ots oli `masti küliss Kuu; `priistang pressib purju `lahti Ris; `priistangiga lükkab kalapaadil purjed `lahti JõeK

priistav → pristav

priiste tasuta andass sul süük `priiste Krk

priistik → priistükk

priistükk `priistü|kk g -ki Jäm Mus/ `r-/ Rid Vig Aud Ris Kei Kos Jür Pee Koe Iis Kod Lai Plt, -kü Har(n -k'k), -gü Kuu; `priisti|k Tõs Plv, g -ku Mar Aud Pär Vän Hää Urv/-s-/; `riisti|k g -ku Mar Vän Hls; riisti|k g -ku Tor, -gu Khk(pr-) pruukost, eine ma ole `priistükki võttand, ma\_p taha süia Jäm; ta läks priistigule Khk; `õhtane `riistükk Mus; omingo võtan `riistikku või vahepalukest Mar; päeva `tõusma `aegas läksin `künma, paari tuhni pärast kulus `priistükk ära Aud; moonakad läksid riistikule Tor; `priistik, `õhta oode, `lõuna oode Hää; Perenaene tõi priistüki põllule Kos; Võta ikka priistükki ka, enne kui klunkarille lähed Jür; kas `leiba ehk kala, võid, `piima kua - - sij õli `priistükk, siis `jõudis keskommoguni tüüd tehä Kod; `priistükk oli saksa sõna, mõisa `teenijad `ütlesid Lai; ei_tüü_mis ma `priistikuss anna Urv; `priistük'k om õdagunõ söögioodõ Har

priisutamma `priisutamma pritsima älä `priisuda miu `pääle vett Vai

priit priit g priida SaLä Tõs Khn Aud Hää; preit g preidi Rei Phl Rid; riit Khk, g riida Pöi Muh purje sirgena hoidev puu Priit lükkab purju nurga `risti Jäm; priit, see oeab purju `püsti, oeab purju `sirges Khk; poadi puri pannakse riidaga, tõmmatakse `sirgele Pöi; preit, pikk puu laeva nenas, kuhu esimene purju kinnitatakse Rid; `piske vokkpuri, mašt `püsti ja siss oo priit koa, kellega `sirgess lüiatse Tõs; Lasõ priida pahl terä alamalõ Khn; Purju `kešel ol'id priidad Hää

prii|tahtlik prii `tahtlik vabatahtlik – VII Trm Kod

prii|tahtlikult vabatahtlikult läks ise prii `tahtlikult soda Hlj; miä menen prii `tahtligold `soldadist Vai; kes\_se prii `tahtlikult ikka `surma akkab `otsima VII; läks rii `tahtlikult roonuse Muh; see oo tal prii `tahtlikult `tehtud Kse; ma olen tein üsna prii `tahtlikult seda Ris; prii `tahtlikult läks sõtta, mes `asja ta vahib siin kodo Kod; ma tei sedä prii `tahtligult, ilma `suündmede Hel; nemä `ütlivä: prii `tahtligult olet obese `annu, miä `ütli: kõik om sunni tüil Puh; uma pää `perrä lätt, et kedägi ei kullõ?, prii `tahtlikult Se

priit|puri (teat puri) priitpuri, mes masti `sisse kõib ja all oo poom Tõs; priitpuri - - pisut alt laiem ja ülalt läks `kitsamas Aud

priitsakas priitsak|as g -a kiitsakas, kõhetu olend vekke õhva, priitsakas on tõne Trm

priitsep komp `priitsep vabam tõug sai är\_tettüss, ol'l `priitsep vahepääl, sõss tulõ hainang, sõss olõ õs inäp nii prii Rõu

priitsima

priitsima `priitsima Hlj, (ta) *priitsib* Jür Sim riitsima, vedelikku läbi hammaste imema *siad* `priitsivad kõik vedela ära Hlj; *mõni sea põrsas ei süö `easte, priitsib läbi ammaste* Jür

priitumalt ilma kohustusteta; priipärast Üks `luuder, logaski, tüüid ei tii, `priitumalt elab; *Mede lastel on neid (õunu) `priitumalt võtta* Hää

priitumas küllaldaselt seäl oln `vihma `priitumas, aga meil ei ole `kartula pesä veel märjas saan Tõs

priitumaste `priitumaste PJg, `priito- Kul Mär, `priitumast Var Tõs Khn Aud/-št/; `riitomaste Vig, `riitumast Vig Mih priipärast, vabalt; tasuta `süia oo meil nüüd `priitumaste ees Kul; *seda oo `riitumast võtta* Vig; *anditse `priitumast `süia* Var; `priitumast oli võid, iga päe oli või prii Tõs; *leib oli ikke `priitumast laua pial, on ka jaopärast `antud* Aud; *Teese pere sead naa priitumaste rukkis, et pole asigi* PJg

priitüde tööta, tegevuseta *saa ei tast noorõst mihest `miaki müşt, perremüşt ei viisi ta `tüjni, käü enne `priitüde* Har

priius `priius g -e Kuu Vai Jäm Khk VII Rei Mar Mär Kse Tõs Tor Juu JMd Koe Iis Trm Plt KJn; `priiu|ss (p-) g -se Trv Hel Puh Nõo Võn San, -sõ Krl Har Rõu/n -s/ Plv Vas Se; `riius g -e Khk Muh Tor Hls; *riiu|ss g -se* Trv Krk vabadus, prii-olemine *meil on nüüd `priius* Vai; `eestlased `võitsid landervaarid ää ning said `priiuse VII; *põle `riiust `kuski* Muh; `enne `lausime ikke: `priius kallis anne, `taeva kingitus Mar; *ega ma põle prii saand `seista ühti ega põle moole `priiust `antud* Mär; *talupoead said `priiuse käde, said oma `tahtmest elädä* Tõs; `riiuses elame `paergu Tor; *nüid kooli vaheaeg, nüid `priius* Juu; *eks nüid ole `priius igäihel, kas ta tahab `tienida või ei* JMd; *nüid on igal ühel `priius teha, mis tahab* Iis; *nüid on sul `priius, põle tüüid* KJn; *riius kähen - - om vangist `väl`lä saan* Hls; *pühapäevän saava inimese `priiust* Nõo; *kroono pääl magasime kellä `säitsmeni, viis `tuñni oppust, tuu ol`l nigu priius [talutõõga võrreldes]* Võn; *vinne `keisri and meile priiusõ* Krl; *nu` um priiús egalõ poolõ minnä?, kos `kiäki taht* Rõu; *priiuss, ütest kiusatusõst `pääsi prii* Se

prii|usuline lahusuline *priiusulised, tuled pidavad ära kustutama, üheteise sel`jas* `roomama Jäm; *Olid riiusulised, paptistid ja mis toñt sii puhas olid* Põi; *kis `eese `peale lugemese võttis, oli see siis paptist või priiusolene* LNg

prikasto *prikasto* ilus, tore, uhke *tuu perepoig ol`l nii prikasto, ku ta `sõitse musta ilosa hobõsõga kerikohe* Röp

prikilka *priki`lka* mõrra pära – Se

prikk *prikk g priki* Jäm Käi Rid Aud

1. *tooder noordi ja süüdi prikk on, annab `märku, kust `külgest `mööda peab `sõitma* Käi; *prikk, laevatee `ääres, `näitab teed* Rid

2. *talveteetähis teeprikid, pannaste `õlgi, lage pæel kadagu oksad* Jäm; *prikid pannasse `sinna, kus oo kardetavad kohad jões - - kuuse oksad `pantse `püsti* Aud

prikk *prikk* Hlj Mar Hää, *g priki* Rei Phl, *prigi* Kuu; n, *g prigi* VNg Vai

1. *kahemastiline purjelaev `Ennemb olid prigid merel `soitada* Kuu; *kahe `mastiga prigi, molembis `mastis olivad raad* Vai; *prikk, vanasti `ol`li `tihti, nüid `sõuksi ei ehetada* Hää

2. *priit purjo prikk, mes üleväl `püsti oiab* Mar

prikkama *prikkama*, da-inf *prikata* Jäm Krj VII Põi Rid Mar Khn Hää Ris JõeK, *prikkada* Kuu Hlj Hi; *rikkama*, da-inf *rikata* Khk/rü-/ Mus Krj Pha Muh paati ahtrist aeru abil edasi ajama *Jullal oli kolm `istumise `lauda, `keula, kesk`paiga ja perä laud, kust sai ka `souda ja peräss `püstü `seisuess prikkada* Kuu; *prikkab, tagant `puuga tougab `vastu `põhja* Jäm; *leheb laiva luubiga suure laiva `pæele, siis ta rükkab taga, ühe aeruga sõuab* Khk; *kes rikata `oskas, läks*

kiiremini kui kahe aeruga Mus; ta rikkas `paati aeruga Muh; `laeva äi `jäksa prikkada Emm; `kitsa `kohtade pääl prikadakse Phl; taga otsa peal mees `püsti, aer peos ja prikkab Rid; Prikkamise asõ kolõ madal, aer libiseb `vällä Khn; üles läksin prikates, `alla tul`lin `sõudes Hää; suurt `paati ei saa, aga jullat saab ühe aeruga prikata JõeK Vrd prikkima¹, priklama

prikkima¹ prikkima, (ta) prikib Khk Phl; rükkimä, (ta) rükib Khk prikkama aka niid prikkima; `laeva rükitässe Khk; hakkas `paati prikkima Phl

prikkima² prikkima, (ta) prikib rügama, rükkima siis prikib naa, et sooned_o `õhta `aiged Var

prikk|part piilpart prikkpart¹ elab loigude ja metsade sehes Hää Vrd priks|parts

priklama¹ priklama prikkama perä `peiliss oli `priklamise mölk, ühe `aeruga siis `priklati; vahest `laeva `luubid tulid `priklaess `randa Kuu

-priks Ls vihmapiiks

priks¹ priks g priksi purjekas `väikse priksi õõruva sääl juba puul<sup>1</sup> `päivä Ran

priks² priks Kuu IisR Rei Hää San annab edasi praksatust, pröksatust Priks-praks `läksivad `kresla `varbad `katki IisR; Nömm `oksi on ea `murda, ikka priks ja priks; Pisist allirebud linnud laulavad priks, priks enne vihma Rei; priks ja praks tuli praksub Hää Vrd riks

priksatama priksat¹ama Kuu/¹p-/ Jäm Koe Puh, -eme San praksatama, pröksatama joba priksatap loogapuu Puh; oss priksatess `kaitski San

priksatus¹ priksatus g -e praksatus, pröksatus Kas `priksatust `kuulsid IisR

priksna¹ priksna praksatus, pröksatus `priksna<sup>2</sup> [käivad], latsõ `murdava ossakõisi paa ala²

Har

priksnik¹ priksnik väike paat – Ran

priks|parts piilpart mõni sõrt om priksparsi Hel Vrd prikkpart

prikst, prikssti prikst Kse Iis Puh San; `prikssti Ris Koe praksti, pröksti läks kaíti prikst Kse; lambiklaes tegi `prikssti Ris; klaasitük¹k lennäss prikst `vastu `lauda Puh

prikstu¹ prikstu uhke; kärmas, tragi Kae määne `prikstu poiss tast `kasvi Vas

priksuma¹ priksuma, (ta) priksub Kuu/¹p-/ Kse Ris Iis Puh praksuma, pröksuma tuli priksub Kse; klaas `priksusi Puh

prilda¹ → prilla¹

prill¹ prill (-l) g prilli (-l) Jäm Muh Hi hajusalt L(pre- Mar) K, I T V, `prilli Kuu Hlj Lüg Jõh; n, g `prilli VNg Vai; rill (-l) g rilli (-l) Khk Kär Kaa Põi Muh LÄEd Mih Aud Tor Hää KJn; rel¹ g relli (-l) Khk VII Vig Saa KJn M; pl kril¹lid Ris

1. hrl pl nägemise abivahend prill nenä pääl Kuu; siis one `prilli `rasvas, kui `viina one saand pilt VNg; eks näid õle ka küll, et akkab jo `nuorelt `prilli `kandamaie Lüg; pole `eese silma ede `rilli saand Khk; aab rellid nina_pele, loeb `rellidega VII; Tal on veel nii ergud silmad, et loeb ilma rillita Põi; kui mol poleks `prilli, loeks ma änam mette Käi; pane prillid `silmde `pääle Rei; ma ole kaua `aega `prellisi `pruukind Mar; silmäd jäävad tuhmiss, põle `relli koa mete Vig; ei ole `tarbis `ril¹la Mih; miu rellid on kadunud `jälle Saa; kril<sup>1</sup>lid nina peal Ris; ega prilligagi `iasti nää, pril¹ jääb vanaks Ann; minu ema suri ää, kua ei old `prilli kand TÜR; kinnast tien pril<sup>1</sup>liga, kedran ka pril<sup>1</sup>liga VMr; akkasin `prilli `kandma VJg; mul ei õle `prillisi Iis; pril¹lidel traat küljen one ja konksod Kod; rel¹lid lõöväd uduses, ei näe nendegä ka `iästi KJn; sil<sup>1</sup>mä nägemine on mul ää, ei ole `pril¹la `pääle saanud viij<sup>1</sup> Vil; temäl olive relli ehen Trv; ilma rellite om üits must laam Krk; nüid kannava noore ja vana `pril¹le Puh; ta_m `aastile vana, aga näeb viij<sup>1</sup> lugeda prilletä Nõo; veli om noorõmb minnu, tuu ei\_saa\_ka ilma pril<sup>1</sup>litä koheki minnä<sup>2</sup> Urv; laas om vällä<sup>2</sup> satt pril<sup>1</sup>liraamist, nikagu pandass tõnõ laas `sisse, siss om

prill

jälle `terhve pril'l Har; pril'li_vananõsõ ar_kah Rõu; esä läts ilma prilletä läbi (elas elu ära prille kandmata) Räp

2. (miski prillisarnane) **a.** silmus sea kärsa kinnisidumiseks *Prill õli puupulk, `nüöri`õtsad läbi, `pandi` lõugade `ümbär Lüg; `seale pannakse prill ninasse, kui `tapma akatakse Mär; kui sigä `tapma akatakse, tehäkse prill ninä `peäle ja keerätäkse ninä tugevast `kinni Juu; sigadelle `pañti ennemast prillid ette, kui `tapma akati JMd; pril'l pandass `tsialõ `ñõnna, sõss ei saa? `rüüki, pööräga pööretäss kiñni? Plv **b.** kõie vm kinniti purjes *Purju prillid panta suurde purjude nukkadesse Emm; Purjul - - all on prillinukk või soodinukk, säääl on prill sijs, purjuprill Hää**

prill¹ (p)ril'l g (p)rilli Khn; p `prilli Kse Tõs, `pril'li Har (koos paarissõnaga prall) trill-trall, pillerkaar *nad pidasid `prilli ning `pralli Khk; pidäsid `prilli ja `pralli, oli suur pidu Tõs; ta ei mõista muud tetä_ku `pril'li- `pral'li lüüä? Har*

prilla¹ *prilla, `prilla Trv Pst Hel T, `prilda Hel praegu `prilla jalg vigane, ei saa kohekile Trv; `prilda `vihma tuleb kui `lamba sarvest, ole otegi seni, kui ta üle jääb Hel; kui ma viimäts otsani nõnda näe kui prilla, siss ei ole viil ätä midägi Ran; miul om viil prilla alali `rõivakolgituss kurik ja langakerituss pulk Nõo; ega ommugu lämmi ei ole sugukine, prilla om ull kuum Ote; ma ei tiia prilla mitte San Vrd prõlla*

prilla² *prilla Käi Tõs Hää (kala) **a.** makrell Prillade liha `süüdi, magus liha Hää **b.** prillad ood suure räeme `moodi Tõs*

prilla³ *prilla praegu, nüüdsama `Õkva prilla `aigu läits - - kae, vast saat viil tagasi õegate Hel Vrd prõllaigu*

prillakas *prillak|as g -a priiskaja, pillaja Prillakas ja priisakas inime Jäm*

prillama *`prillama, da-inf prillata Jäm Mär Nis JõeK VJg, `prillada Kuu; `rillama Vil pillama, raiskama, priiskama `prillab ja `raiskab Kuu; pojad `prillasid `linna kõik läbi, mis isa vaevaga oli kogund Mär; ta `prillab enese vara ää puhas Nis; küll `prillab ja laseb läbi oma varanduse JõeK; `rillaja, mis sil'm näeb, sedä ostetse Vil*

prillatseni *praeguseni kauss prillatseni alali, ei ole ärä lagunu Ran*

prilli *purju, vinti pani `endasa `prilli, ei siis old enamb tüõtegija VNg*

prillis *`prillis Lüg Kad krillis sul ikke vist õlema `silmad `prillis Lüg; on üks lakekauss, aina silmad teisel `prillis piäs Kad*

prinds *prinds g prindsi semmipuu keel – Vas*

prindsmä *`prindsmä, (ma) prindsi vatkuma `villu prindsitäss Vas*

pringel *`pringel Kuu Hää, g -i Vai, `pring|li Põi Hi Khn, -le Var pringellane Moni `hüüdü neid `vierekalaks vai hüppäjä vai `pringel Kuu; `pringel laseb kukker`pallo, tedä ei `süüä ja neid ei `püüeda Vai; kaks `korda `tulle nisukest kala, `pringlid, ei neid pole `rohkem mette oln Phl; `pringel puperdada vee piäl nagu suur obu Var; Tormaga aab vahel `pringlisi Riia mere kua Khn; eila `pringel üppas meres, sii `ol'li ju tääda, et torm tuleb Hää*

pringuli *pinguli suu `pruntis, pringuli olemisega Jäm*

prinnil *prinnil Rei Kod/-ñn-/ pingul Ma lähen nii paksuks, et kõhunahk ümber rasvamau nii prinnil, et erm Rei; kangas one prinnil, lõng õege kõvass Kod Vrd prinnin*

prinnin *pingul `riided `kitsass jäänud, kõik prinnin, `ümber iho nõnna prinnin Kod Vrd prinnil*

prinnitämä *prinnitäm(m)ä purjutama, (kõvasti) jooma Tõmmati jäl? uma liha lavva pääle?, viin ja ollu_kah, sõss `naati prinnitämmä; Poisõl ol'l uma õllõ annum nukan, sõss säääl nimä prinnidi õñnõ? Rõu*

printa *printa* närb, toitu valiv *On see aga printa, äi lehe kala-tuhlis sisse* Emm

printsakas *printsak|as* g -a Mus Rei

1. peenike, habras *Vits oli nii pitk ja printsakas, nenda kut ma ühe oobi löi, nenda läks pooleks; nõrgad, printsakad oksad* Rei

2. ulakas laps *at_sa printsakas, või tahab ruuaks `saada* Mus

printsti *printsti* Kse Iis IisR *prantsti kukkus `printsti maha* Kse

pripatsi → priipass

priske *priske* VNg Jõh IisR *hajusalt eP(preesk Sim), Hls, `priske Hää TLä San Krl, `prüske VII Jaa, `priski VNg Vai, `prüski San Rõu Plv Vas; prisk g `priski hajusalt R; prüsk Rõu, g `prüsi Har; n `prüs Krl; `riske Khk VII Põi Mih Tor Hää KJn Trv Hls Krk, `rüske Jaa, `riski Muh; risk g `riske PJg*

1. tüse, rammus, lopsakas *nie one `priskid inimesed puha, ei nie ole `lahjad `ükski* VNg; *õlin nuor mies ja õlin kole prisk* Lüg; *Näust on küll mend `priskimast Jõh; punaste `põskedega tüdruk oli `riske, ea söögi `otsas läks `riskeks* Khk; *pale nii punane, se_o nii `prüskeks läind* Jaa; *Vana nähjakse nii `riske olavad Põi; üks vana `rätsep oli, see oli koa `priske mees* Mar; *ilusad `prisked `põrssad Mär; `tehti tal `sooja vett ja jahu peal - - et siis koa `riskemasse läks (lahjast loomast) Mih; kena jumega inime oo `riske ja ilus Tor; inime on `priske, veis on rammus* Juu; *siin põle `ühtegi `kõhna inimest, kõik on `prisked* JMd; *ta on ilusa näu jumega, `priske jumega* VJg; *sie on nõnna `priske `näuga Iis; poiss õleva terve ja `priske nõnnagu üks pal'k; küll one särjed paksud ja `prisked* Kod; *`priske inimene on söönd, põle `näl'gind* Plt; *ol'li ilus inime, nõnna `priske ja viisakas* KJn; *tubli obene om `riske* Trv; *ilust ei `tohtvet ütelte, ütelts iki `riske looma, `riske `põrse* Krk; *ku ma `tütrik olli, ma_lli ka `priske* Nõo; *ta om illuss, ta om `väega prüsi `tütrik* Krl; [ta] *om noorõkõnõ ja armõdu prüsk nigu turu upin* Har; *ega mijs haard `prüskit, kes_tu `hirmsat taht (ilusast neiust)* Plv

2. tugev, suur, kenake *hakkas `tuulema, oli prisk tuul* Kuu; *sie `anda `priskid `miedud* VNg; *Nüid on teil kolm kilo `meetrid kenad `prisket `käimist* Kär; *See soab sealt `riske kopika veel* Põi; *`priske tuul, nii et lahedast võid `sõita* Hää

priskelt *priskelt* Mar, *riskelt* Mih hästi, *tublisti nad eläväd `jõutsalt ja `priskelt* Mar; *kardulid õetsesid naa `riskelt* Mih

priskesti *priske|sti* Hlj Phl Mär Sim, -ste Aud Kad, -st Khn Juu Sim; *`priski|sti* Kuu, -st VNg; *riskeste* PJg hästi, *tublisti sie oli saand `priskisti kalu* Kuu; *pane void `putru `silma, aga pane kohe `priskist* VNg; *ta on `priskesti `kasvan* Phl; *sööge aga `priskesti* Mär; *`iästi `seüväd, siis `üeldäke `priskest `seüväd* Khn; *`priskest eläb, põle muret midägi* Juu; *seal kasvab neid muistikid `priskeste* Kad; *täna ma sõin `priskest, kohe liha ja kardulid* Sim

priskus *priskus* g -e Kuu Jäm Khk Kse Tõs Ris Koe Iis Trm Kod; *risku|s* g -se Khk PJg Trv/-u|ss/ ümarus, *lihavus tal oli `riskust igal pool* Khk; *ei ole änam seda `priskust* Kse; *täl oli pales `priskust* PJg; *sie põle `õige `priskus* Ris; *laps\_o kõhna, `jõudu ei võta, `priskuss täl ei õle* Kod; *riskuss näon* Trv

prisla *prisla* lake, lahja jook *Ega sie õlut `miski old, üks `prisla oli* Jõh

priss → priske

pristal → pristan, pristav

pristan *pristan* g -i Jõh Vai; *prista|n* Vas, g -*ñni* Võn; *prüista|n(n)* g -ni Kod Se, -*ñni* Trm; n, g *prüistani* Vai; *pristal* g -i VNg Jõh *sadam `laiva tule küllega `pristali `juure* VNg; *paljo `laivo oli `pristanis* Vai; *prüistani `aetasse `venned* Kod; *ma ol'li laáva pääl `kaptent - - `päivä ma `puhksi `pristañni majan (sadamahoones)* Võn; *prüistañ, kohe laiva? `saisma jäi?* Se

pristav

pristav `pristav Jõh Vai Tor Urv, `pristal Lüg, `pristahv Hää, `pristohv Se, g -i; `prista|v Har, `prõsta|v Rõu Vas, g -vi; `priistav Kuu Hlj Lüg Khk JMd Koe Trm Lai Plt Nõo Urv Krl, `priistav Tõs Kod, `priistal Juu, `priistahv Mar Mär Plv, `priistohv KJn Se, g -i; n, g `priistai Se; `krista(h)v g -i Puh; `ristav Trv Hls Krk(-ov), `riistav Khk Muh, g -i kohtutäitur `priistav `annab `tiada `mulle, et kahe nädala pärast lähad siit majast `välja Hlj; tulivad kõik `pristalid ja `kohto `ärrad `sinne `käimä Lüg; `tuodi `pristav `sinne ja `kirjudatti varandus puha üles, mis õli ja `müüdi maha Jõh; `riistav kõis `oksjoena tegemas Muh; asi oo juba `priistahvi kätte `antud Mär; `priistav tuleb kirjutab kõik maja tühäse, täl oo `sõuke luba käe Tõs; `pristavid pitseerivad varandust `kiinni Tor; `priistav on kohe `kaelas, kui `võlga ära ei maksa JMd; linnass tuli `priistav Kod; ametnikud ol`lid `priistohvid KJn; `ristov tule kirjuts üless kikk Krk; kui sa tärmeniss ärä ei massa, siss tuleb `kristahv `väl`lä Puh; Tul`le `priistav ja kirjut sul nii pal`lu kraami vai luu`me üles, millest ta luu`tse nii pal`lu raha saada müvven, et ta tolle võla jao kätte saass Nõo; Ma olõ uma elupäävä siiani nii är elänu, et mul `priistaviga midägi\_tegemist ei olõ olnu? Urv; `varsti om `pristav `uuta? Har; tuu libu kuís `prõstavi ja `prõstáv paänd vele majast `vällä Rõu; kiä võla `sisse om jäänu?, noil käüse `priistahv Plv; nii tark poiss ol`l, et käve vijl herräga_kohut kah, saat `prõstavi herräle `säl`gä Vas; `priistai tulõ, `müümisõ ala lätt Se

pritak, pritakas `prita|k g -ku VII; `prita|kas g -ga Jäm; pl `prita|gad Ans, -gud Jäm; `rita|k g -ga Khk; `ritak|as Kaa Krj, `ritag|as Khk, g -a

1. räbal To`rm võib paadi purjed pritagateks teha Jäm; `pükstest olid `pal`jad ritagad `järges; Ritak sii ning teine sääil, keik katki kärisend Khk; Püsta see pöütäis riide ritakid kaltsukotti Kaa

2. pilbas obu `luhkus rattad `pal`jaks ritagateks Khk; puruks pritakuks kukkus kõik VII

prita|part `pritapart piilpart – Trm

pritik `priti|k g -ke varb, ritv, latt `pritik, sääne mis panõd `ruu`dja `vaihhõlõ Se

prits `prits g `pritsi (-t-) Jäm Khk VII Muh Han Hää Amb VMr Plt KJn Trv hajusalt T V; `prits g `pritsi Rei Mar Mär Kse Khn Ris Juu JõeK JMd Koe, `pritsi R, `pritsu Tõs Iis Trm; n, g `pritsi Vai; `rits g `ritsi Khk VII Põi Muh Han Mih KJn/-t-/ M

1. vedeliku pritsimise seade perast oli kaks `pritsi, `teine oli Iasalu prits, `teine oli `Niemest Jõe; ku mois polema läks, siis tuli Aseri vabrikust prits VNg; `puodmel õli omal prits, tule `tõrjumise prits Lüg; Ein `putkest tegivad `lapsed omale `pritsid IisR; kui `kõrgese sa pritsiga ikka lased Khk; kut `ritsist `laske `vastu puud VII; [kustutama] minnasse suurte `ritsidega Muh; kui prits kohale `jõudis, oli kõik juba põlend Mär; Ritsiga ritsitse puid Mih; Prits `tuõdi tulõkahju `juurõ Khn; `pritsid `pumpavad vett `sisse Hää; `virtis oli sie prits, mis lapsed tegid JõeK; nüid tahetakse `pritsi iga `valda muretseda JMd; linnades on ritsid KJn; tuld lõpetets ritsige Hls; `pritsiga pritsitäss `uibit Puh; `poiskese tennuva pütsikust pritsi, siss lasnuva pritsist ütstõstõtele vett `kaala Nõo; uibaian om `prits Rõn; tulõ `tõrjel om `prits Har; `pritsimehe? lasõ pritsist Rõu

2. süstal; süst Küll `mulle neid `pritsisi on `pandud, vade igä ei avida Kuu; Vanaste `tohter ei tehendki `pritsisi IisR; `Sõuke pisike riits oli, sellega `lasti rohi silma `sisse Põi; `pritsiga pritsida `rohtu `silma, `kõrva Rei; panivad `mulle mitu `pritsi kää `varde VMr; `mõnda rohi ritsitse `väikse ritsige Hls; arst paänd ütekõrraga neli `pritsi Nõo; paänd `pritsi, siss saa lehm innembi `tervess Rõu

prits `prits g `pritsi metallist ilustus kaabul Rikkepel `surõl olnd `pritsega_kaabu?; kaabu? ol`li vildidse?, `prits ol`l tinanõ Se

prits `prits g `pritsi piilpart `pritsi poeg KJn

pritsaal *pritsaa-l* g `pritsaa-li Jõe Kuu Lüg; n, g `prit|saa-la, -saa-lu Kuu sadam *pritsaa-l* on traataja sies Jõe; ta käib `pritsaa-lis `valves; `lotkasi ei `tohtind juo `kussagi `üksigult `olla, nie pidid kaik olema `pritsaa-lass; `pritsaa-luss `paadi `silla `lohkus [jää] joba ärä Kuu

pritsakas *pritsakas* rahutu, püsimatu vägä *pritsakas* obone, noor, trambib ja kraabib, rahu tal ei ole Juu

pritsakas *pritsak|as* g -a Jõe IisR piilpart üks `linnamies `laskis viiskümenđ `pauku `õhta `välja ja sai ühe `pritsaka kätte Jõe; Piripart, mõni `ütleb viel `pritsakas IisR

pritsama *pritsama*, (ta) `pritsab korraks pritsima vesi `pritsas üles Rei

pritseldama *pritseldama* hangeldama `pritsnikud `pritseldavad ja `müövad VNg

pritseldama *pritseldama* kritseldama tä oo vallatusega selle lava ää pritseldan Tõs

pritsima *pritsima*, (ma) *pritsi(n)* Jäm Khk Rei Mar Kul Mär Vig Kse Han Tõs/-mä/ Hää Ris JMd Tür Koe Kad Iis Trm, `pritsin Kuu/-mä/ RId; `pritsima, (ma) *pritsin* VMr Kod Lai Plt KJn/-mä/; `prits|mä Trv hajusalt T V, -me Hls Krk Krl, (ma) *pritsi* (-t); `ritsima Khk Pha VII Pöi Muh Kse, `riis|mä Trv, -me Hls, (ma) *ritsi(n)*

1. (pritsiga) piserdama või kastma; piiskadena paiskama puud ja `marja `põõsad tahavad iga `aasta `pritsida Lüg; ku akkeda `triikima, siis `pritsida `riide `päale vettä Vai; poiss `ritsis mind täis; ta akkas õunpuud `pritsima Khk; ratas ritsib läkku üles VII; Tulekustutus riis, kui `ritsis, siis teist neli meest oli teise otsa peal Pöi; ära pritsi vett Rei; kui oo kruusi parand, siis pritsitasse vett maha Mar; pritsib varvaste vahelt soppa ja vett ülesse Mär; Putkest tihatse prits, sellega saab vett `pritsida Han; nüid oo `parma paelu vähäm, pritsitse `kange `rohtega Tõs; pritsimehed tõrjuvad tuld, pritsivad vett pääl Hää; `vankre rattad `pritsivad Ris; `piima pritsib maha Koe; pori pritsib kõik `riided täis Kod; pritsib poriga ukka KJn; pori om `pääle ritsit Trv; looma `väege piap maad `pritsime, põhja puult kül`lest Krk; [posija] `pritse tälle vett sinnä sällä pääle ja lugõsi ka, mis täl sõna olliva Ote; aian pritsitess `uivid ja marja `puhmõ San; mõsk vaja är? `pritsi?, sõss saa `triikmä `naata? Kan; ma läisi loñdist läbi, `saapa kurivaim ol'i `kaatski, `naksi `saapamulgust vett üless `pritsmä Har; ol'i mõsu likõss `pritsnü? Plv

2. süstima `tohter `pritsi rohoga `aiged Vai; `põrssad läksivad pasale, pidivad kätte ää lõppema, arst `pritsis `teisa VMr; pritsime `aigele `rohto `sisse KJn; ku midä `haigõt om, sõss pritsitäss `säätse rohuga? Urv

pritska *pritska* Jõh Vai VII/-t-/ vanker a. suur töövanker kaks obost ies, nied `suured pikkad `vankrid, `pritska `vankrid Jõh b. sõiduvanker `sõitsime `pritskaga VII

pritslid pl `pritslid jõulupräänikud – KuuK

pritsnik *pritsni|k* Trv, g -ku VNg Jõh Koe Ksi KJn, -gu Kuu; `pritsni|k Se, g -ki, -gi Räp; `pritsni|kka, `pritsnie|ka g -ga Vai; `preisni|k San, g -gu Ran ülesostja `vilja ja `kartuli, vasiku, `luome ja sigu `ostasid `pritsnikud VNg; ühe `kõrra tuli siis `pritsnik: vot tule tuo `kartulid `omme `ommiku `vällä Jõh; meil olivad `pritsniegad, `ostasivad kala, neid käis siin `Narvast Vai; latikest massiva viis kopikat naglast, sudakust säedse, `preisnigudel `ol'li vašk `päsmre Ran; obõse `preisnik kää ütest laadast `tõiste `laata San; ku püük `otsa sai, sõss `viidi `liina, sõss `müüdi liinan mis kaupmehe? vai `pritsnigi maassiva, ahunit ja `särgi Räp; `pritsnik añd tsee'vert liiguss Se

pritsnik *pritsni|k* g -ku piilpart sain kaks `pritsnikku KJn

prits|part *pritspa|rt* piilpart – KJn

pritsvilling *pritsvilling* g -u tugev voog Olõks mõñõ teese kohta nied pritsvillingud tuln, olõs mjõtu miest uppun oln Khn

pritsüma

pritsüma `prits|üma Puh Urv(-ümmä) Krl, -umma Har pritsuma ärge `laske ennäst ärä `pritsü Puh; *Vana must vesi, viimate* `pritsüss mu `puhta põllõ pääle<sup>o</sup> Urv; `saapa omma porige är^o `pritsünü Krl

pritt pritt g priti piilpart tillukse partsi kutsutse priti Pst

pritt pritt g priti Hi leivasupp täna keedame pritti Käi; pritt nagu hunt, mütu nime Phl

priu priu Pöi Rei

1. nutt, tõnn *Kui teina sind ka lööb, külap siis varsti priu väljas* Rei

2. lonks *Pane kohe ea priu* Pöi

3. onomat *Vedru* `pääses mo näppude vaheld `lahti ja läks priu Rei

priuh priuh IisR Hää annab edasi tegevuse või tegutsemise kiirust (hrl koos sõnaga *prauh*) *Nigu priuh oli ruut `korraga `kaiki; Ühe `korra võtt `kerve ja tagund `kanga `löimed priuh-prauh purust* IisR; *Järsk ja tuline, temal käib kõik priuh-prauh* Hää

priuhti `priuhti IisR Nõo priuh `Krahmas maast `kruusa ja `priuhti `vasta akkend IisR; *Kui täl süä täis, siss pillub noid rumalit sõnu üks priuhti ja prüuhti* Nõo

priuksatama priuksatama piuksatama *Ega meeste jutu vahele naised palju ei seganud, nooremad ei priuksatanudki; Mõni magama jäädes tagast priuksatas* (peeretamisest) Trm

proda proda Khn Hää praam; vana laev *Sie mte põlõ kellegi lae, üks igävene proda* Khn; *Akkagi seda proda änam kohendama* Hää

prodane prodane sodine `lapsel suu kõik prodane Hlj

prodetsik → podrätsik

prodi prodi Lüg Jõh Muh Kad

1. sodi `õõrusimma sene vana kittiprodi päält maha ja `värvisimma `uvvesta Jõh; *igasugu puu prodi* Kad

2. pehkinud, mäda *Seina alune juba üsna prodi* Muh

prodima prodima podisema pada lähäb `kijmä ja prodima Kod

***prodima**: pr (ta) prodi kooberdama ta om kah kehv õks, aga `siski ta prodi kah, koobõrdass Se

prodin prodin ragin prodin käib JõeK

prodine prodine g -se Lüg Vai sodine, rokane kui vanast suu õli prodine, siis `üeldi, et sul on mokkad rokkas Lüg; *lauda `ninda prodine, et ajab inotamma kohe* Vai

produsk produšk, protušk g -e prוותneitsi produškel ol'liva `kirjoga `hammõ_säläh; `mõrsal om nell'i protušket Se

progisama, progiseme progis|ama Vas, -eme, -õmõ San, -õmma Plv rogisema kik'k luu ja kondi vanal progisese San; *progisõss inne kui `lahksõt, om kõva rõivass* Plv

progotu progotu g -ma Jõh IisR Vai kasimatu, ropp, räpane `õige progotu inimene sie on küll Jõh; *oled progotu, nenäst `tilku natta `vällä; ühed progotumad `luomad* Vai

prohkus → prohvus

prohmak, prohmakas prohma|k g -ku Nõo Urv, -gu Rõu; *prohma|kas* Mar Han TÜR, `prohma|kas Kuu (-gas) IisR, g -ka äpardus, õnnetus *Nüüd sama hüä kui kodu `ukse ies niisugune `prohmakas* Kuu; *Eks old `prohmakas küll, laut põles, aga tänagu `õnne, et `luomadki `pääsesid* IisR; *Vintis peaga võib juhtuda niisuguseid prohmakaid* Mar; *Vaat kus prohmakas, rong juba läin* Han; *Sellist prohmakat ei teadnud küll oodata* TÜR; *Kae, mesukene prohmak nüid - - sedä kõik tei juumine ja purjun pää* Nõo; *Ku\_sullõ ka\_sääne prohmak `kaala tulõ, mi_sa_tijt sõss* Rõu

prohmus, prohus → prohvus

prohvet *prohve|t* Khk hajusalt L, Ris JMd Trm Pal Plt Puh, *prohve|t* San Krl Har/-õ|t/ Plv Vas, *prohve|t* Kuu Lüg Vai Hls/-e|t/, *rohve|t* Khk Pöi/'r-/ Mih PJg, *rohve|t* Trv Krk, g -ti, -di; *prohve|t* g -di Jäm Muh Koe piibl jumalike ilmutuste vm kuulutaja; ennustaja *prohvet*, siin `selle `kohta `rohkemb `ütlevad `ilmatark Lüg; *prohvet ep ole armas oma päris maal* Khk; *Kuulutas eda noagu `rohvet, mõned asjad läksid tække koa Pöi*; *piiblis oo prohveedid* Muh; *oli ulk prohvetisi, olid koa nende raamatud* Mar; *Järbe külas oli - - rohvet* Mih; *ta akkas prohveti viisil `riakima; ta oli nagu prohvet, et `mulle seda ette `ütles nii `õigest* JMd; *ennevanast õlid prohvetid, nüid ei õle* Pal; *sij om `prohveti ette kuuluted* Hls; *õige rohvet om sij, ken `õigust kõneless, valerohveti õppave valet* Krk; *mi^o opõtaja kõnõlass ka periss prohvõti `muudu* Har; *kiä jumala sõnna kuulutiva^o, noid kutsuti prohvetiss* Plv

prohvetlik *prohvetli|k* g -ku Koe Har/-võ-/; *prohvetli|k* g -gu Kuu; (p)rohvedlik Khk ilmutuslik, ennustuslik *Prohvetligud uned - - nie `lähteväd alade täppe* Kuu; *prohvedlik kuulutus läks `täide* Khk; *kõnõ ol'l periss prohvõtlik* Har

prohvus *prohvu|s* Han Hää Saa Iis Kod/-os/, g -se Ris JMd, -sse IisR Trm, -kse Kuu; *prohvus* g -e Khk Muh Kul Mär PJg Tor; *prohvu|ss* g -se Puh Nõo San, -sõ V; *prohmus* Plt KJn/-os/, *prohmus* Kul Tor Juu, g -e; *prohmu|ss* Ran, g -sõ Har Plv Röp; *prohkus* g -e Hää; *prohus* g -e Tõs; *prohu|ss* g -sse Nõo, -sõ Har; *rohvus* g -e Khk; *rohmu|ss* g -se Hls Krk, -ssa Trv(rohmu|ss); *rohmos* Vig Mih

1. (kirumissõna:) kuramus, sindrinahk; (ka kasimatust, ropust inimesest) *Saadana `prohvukselle ei lähe suo `einad enamb `nahka* (loomast) IisR; *oh sa `rohvus, läks katti kääst* Khk; *tä prohmus `tuldk järele* (koerast) Kul; *mõesa saksad ja unsakad olid ikke enni `kanged teomeestele ja `vaestele inimestele `ütlemä: oh sa prohvus Mär; sa vana prohmus, lohakas ja laisk inime* Tor; *Võtaks seda `prohkust sij ja teine* Hää; *oh sa prohmus, kas sa\_i jää vaid* Juu; *sa `prohvus küll, ära viis minu kõie* JMd; *koeralegi `ütled `prohvos* Kod; *sihukese `prohmusega ei taha tegemist tehagi* Plt; *tema sõemass mu rohmussase; sa olet ropp ku rohmuss* Trv; *vaata `rohmust, mis ta tiib* Hls; *mis sa olet, ütts igäven `rohmuss, must ja ropp* Krk; *me\_sa `prohvuks mehitse taru maha visassit; kirp om `kõrv lännu, küll kuristab prohuss* Nõo; *karask, `prohvuks, är valaunu nigu tahk* Urv; *prohvuks, sa ei tohe_tuud tetä^o, et sa kotust `vällä lähät; kasi, sina vana `prohmuss* Har; *ti olõtõ kõik ütessugumadse `prohvuksõ<sup>o</sup>; `Korgõ sann um külm, lämmi, taa `prohvuks, tükiss är<sup>o</sup> ütess lae ala<sup>o</sup>* Rõu; *Oodõte õnnõ, et kuna vanamijs är<sup>o</sup> koolõssõ<sup>o</sup> - - aga vanamijs, `prohvuks, ol'l viil kõbuss ja kõva nigu mürk kunage^o* Röp

2. sibi peldiku vädäjäd oo prohused Tõs; *kas ma pia siu siita kasima, ega ma mõni prohuss ei ole* Nõo; *prohuss om pel'dipuhastaja* Har

proiam *proiam* g -i kandam *tuu tuub oma `proiami* Nõo

proid *proid* g *proiu* (taimede purust, segust) *käve tah `ilda `aigo Timo mõtsah tuuht `oismah, kõkkõ `proidu pañni `sisse, sõss sai vahanõ sal'v* Plv

proimõ|mulk käeauk teat rõivastel *proimõmulk om kitasnikal, a pindsagul om `kääsemulk; rüvvil - - siih ol'li\_ `proimõmulgu^o, kost käe läbi `tsusksi^o* Se

prokk *prok'k* g *proki* (-k-) San Har Rõu Vas Se rebasemürk *Rebäse umma ka_ är_ni_kavalass lännu^o, no_saa õi_ tõisi moodõ kätte ku_prokkõga^o* Rõu; *rebäsile pandass prokkõ* Vas; *munakõsõ^o, rebäse proki^o, vaha om `ümbrel* Se

proks¹ *prok's* g *proksi* noor loom, värss *pulliksõ prok's* Urv **Vrd** *pruks¹*

proks² → *pruks²*

prokutamma *prokutamma* indlema *ísiga prokutass ja hürrä inne, tulõ timä är^o pahru mano viiä^o* Plv

prokutes

prokutes *prokutes* kodupoolis, parem toit *mis prokutes me täna tieme* Jür
prommima `prommima, (ma) *prommin* Ris, `prommin Kuu tõrelema, kurjustama *sain*
prommida Kuu; ta `prommis minuga Ris

pronditu → prunditu

prondsoh kortsus *ńago om prondsoh* Se

***pronima** (ma) *proni* kortsima *ma proni tedä kokku* Kan

pronks¹ *pronks* Mus Emm/-ö-/ Tõs Lai Ran, g *pronksi* Jäm(-u) Khk Mar Koe Iis Krk,
`*pronksi* Lüg; *prońks* g *pronksi* Kan, *prongsi* Har Plv; *prunks* Kod, *pruuks* Plt; *ronks* Vig,
g *ronksi* Khk, *rongsi* Hls, *ronsi* VII (metallisegu) `pronksist on `lambi `jalgu ja `prossisi Lüg;
kaelaketid olid `peened, *pronksust* `tehtud Jäm; *ronsi* *samm* VII; *üks* va *pronks* oo, *põle see*
kuld Mar; `leiti *kuld sõrmuseid* ja *luid* ja `siukest *pruuks* `asju Plt; *si* ei ole *kuld*, *si* om *ronks*
Hls; `kohtukul'l, ta *sais* `kohtu *kapin*, kolmenukeline *pronks* *aluss* all Ran; ta ei olõ *hõpõ*, ta om
prońks Har; *vanast* ol'li_suurõ `pääga_sõrmussõ_prongsist Plv

pronks² *pronks* g *pronkso* kronu *sel oli vana obose pronks ees*, *lasi* ikke *koap*, *koap* Juu

pronnakas *prońnakas* pontsakas, trullakas ta om *prońnakas* ku *rummikõnõ* San

pronnima `prońnima riidlema, tõrelema küll *sie oli tige*, küll `prońnis *ete*; sai `prońnida Jür

pronsatama → pronsatama

pront → prunt²

pronts → prunts

pronsatama `pronsatama Kuu, *pronsatama* Jür *prantsatama laps* *kohe pronsatas*, *kui*
maha kukkus Jür

***prontsuma** imperf (ta) `prontsus *prantsuma*, *põntsuma tuli* `alla *nii et* `prontsus Jür

proogand *proogand* g -i kasimata inimene *ropp* *inimene*, ei *korista* `endä *nägu* ei *käässi*, *must*
nigu *proogand*; ärä `määrnu `endä, *nigu* *vana* *proogand*, *ma* ei *taha* *seräst* *proogandit* `sülle
võtta Ran

proogatedu tud-kesks *proogatedu* määritud, *mustaks* *tehtud* ärä *proogatedu* `rõiva Ran

proogi pl *proogi* Kam Ote, *proogi*[?] Ráp Se meeste põlvpuksid *proogi*, *nu* `paklatse
püksi - - *kõedeti nõõriga põlve* alt `kinni Kam

prooklema `prooklema ringi käima *siin* *tuleb* *ikka* *pailu* `aega `prooklema Kos

proom → proov

proomima, proomma → proovima

proomost *proomost* g -i nõidus *proomostit* *pidämä* Se

proosahuss *proosahu*|ss g -sõ aevastus *Proosahuss* *tul'l pääle*, *is* *joua*_kinni_petä[?] Har

proosatama *proosatama* aevastama *Ma*[?] *üts kõrd* *proosati* *enedä* Har

proosatuma *proosatuma* pitsima; *purskama* *Ega* *ma* *es* *taha*[?] *sinnu* *proosada*[?]; *Proosatu*
naarma Har

prooshank `pruüş|hank Har, `pus|hang Rõu, g -hangu; `puúshank Se *pootshaak*
`pruüşhanguga *tõmmatass* *maia* *lak'ka*, *ku* *maia* *tahat* `lahku[?]; *tu* mu `pruüşhank *siia*[?],
*ma*_lähä `palkõ *ajama* *ij* `viirde Har; `pushanguga *tõmmati* `vällä Rõu; `puúshank, `tuuga
mindäss *tulõkaholõ* Se

proosiskõlõma *proosiskõl(l)õma* aevastama *Tul'l* *riihetarõst* *proosiskõllõn*; *Mi*_sa *tanh* *ütte*
`puhku *proosiskõlõt* Har

proosk *pruüşk* g *proosu* aevastus *Ku*_`külmä *olõt* *saanu*[?] ja *nohu* *nakass* *tulõma*, *siss* *tükiss*
pruüşk *pääle* Har

prooska → prosk

prooskama `pruʊʂkam(m)a, da-inf proosada[?]

1. pruuskama, korskama tuʊ obõnõ alasi proosaś Har

2. purskama Tulõmäest `pruʊʂkass tuld ja `tuhka Har

prooskma `pruʊʂkma (-ś-), (ma) proos|i, -u Har Rõu

1. pruuskama, korskama varss om tallist `ussõ pääsnü<sup>?</sup>, no juʊʂk `hirmsadõ ja_pruʊʂk Har;
Kõik hobõsõ `pruʊʂkva Rõu

2. aevastama siss ku_külmetät, siss proosut Har

3. pritsima Rõõvast om vaia likõss `pruʊʂku[?] Har

prooskõlõma `pruʊʂkõlõma aevastama Mis sul viga om, mi\_sa\_tanh jäl<sup>?</sup> `pruʊʂkõlõt; Ta ega kibõna ao peräst muudku `pruʊʂkõlõss Har

proosta → prosta

proostõbahe lihtlabasemalt `ütless proostõbahe, et nui (kepi kohta) Se

proosud pl proosud, `pruosud suletutid allil kanal suured proosud; `pruosudega kana, suletutid ümmer `lõuade Ris

prootsent → protsent

prootsi `prootsi Mar Rap Juu(-t-), `rootsi Juu kasutuselt ära ma `veskasi selle asja jo `ammo `prootsi, et sedä änäm `tarbis põle Mar; kui nad on vanad, siis pane `rootsi, `viska ää ehk pane `seisma Juu || untsu `Puhta `prootsi läks, tuleb `jälle otsast alustada Rap

prootski pl `prooíski<sup>?</sup>, `prooísiki[?], `protski<sup>?</sup>, `pruíski[?], `pootski<sup>?</sup> pruutneitsid nel'li `prooískit ol'l; Prooísiki saa õs `aándit; Káts `prútskit kõrval ja `mõrsja kesspaigah ja şõss kumarídiva lauluga[?] Se

prootsus tarvitamiskõlõmatuna vana kal'la ásti seesab `kõökis `prootsus Juu

proof proof SaLä VII Muh Rei Phl hajusalt L(proob g proobi Mär Mih), Hag Juu Trm Lai Plt, pruuy Hää Kod/g pruavi/ Pal KJn Ran Võn/-v/ Ote, g proovi; pruov g pruovi Ris JMd Koe Iis, `pruovi Kuu VNg Lüg; n, g `pruovi Vai; proom Plt, pruum (-m) T V, g proomi; roov Khk VII Põi Vig Tor, ruuy Trv Hls Krk, g roovi

1. proovimine, katsetus, katsetamine, sobitamine; sobivuse kontroll ma ühe `korra olen käind [kleidi] `pruovil VNg; `riide üle `passimise roov Khk; ma katsu prooviks VII; Oli seal mütu `oastad roovi peal, siis alles `võeti naiseks Põi; eks me tee korra `proovi Muh; tee `proovi, kui `arvad, et ea põle; võtan `ešteks ühüks nädalaks proobi `peale Mär; Proovita ei saa `kleiti `valmis õmmelda Han; `tõole tehässe `proovi, kas sa `oskad Tõs; võta omale proovise Aud; lähäd ju `pruuyi, kas sünnib `jalga Hää; võtan pruovi `peale Ris; on sial nüüd pruovi pial, et kas saab `asja Iis; `panti roovi `pääle Trv; selle ma tei rooviss Krk; pruut `võeti `mõisahe katõ nädäli `pääle proomile Võn; rätsep ütél, et timä võtt enne poisi proomi pääle, siss tege `õigõ kauba Har; and proomi `pääle Vas

2. koosharjutamine `Proovidega lõpetatse `varsti Han; käis näitemängo pruavil Kod; teiti pruuy, võti tooni `väl'lä (orkestrist) Võn

3. a. väike kogus millestki `meierid kasudid `piimä `pruovi vai `rasva `pruovi tegemiseks sedä `lanjaõli Kuu; meiereis nad tegad seda rasvarotsendi `proobi Mih; ennemast `võeti vilja `pruovi, kas vili on nii `raske kui vaja JMd; kui piimä `pruuyi teiti, siss pidi man olema Ran; üits linapeo `tuudi proomiss -- kui kiud luu kül'lest `valla läits, siss `ol'li parass maast üless võtta Nõo b. näidis, eeskuju tegin ise ka nied `pitsi `pruovidki, `tahvli `piale VNg; vodin `pruovist tügi `riiest Vai; sai ilusad `kinda kirja proobid Mär; Särgi `kirju ma `katsusi ka tiha, aga ei saa mitte, ei tule `müile ja midagi `pruuyi põle Hää; siis ma kodusin sääli, ta tegi proovid ette Hag; `teemä selle pruavi järele Kod; tijn küll, kui on pruuy iis KJn; roovi `järgi ostab Hls;

proovel

tuu pruuts` tuudi proomiss, siss tuu\_päält` koeti Har; olõ_i` pruumi iih, ei mõista tetä` pääst Plv || vorm, kuju ei ole nii` proovis obune, kõrvad on` lohtis. obusel piab oma proov ka olema, et ta ilus on Lai

4. pisut, väheke *proov` alla kaheksa` kümne oli Noa; ennem oli` tetresi, nüid mõni proov on Rid*

proovel → pruul

proovima: *proovima* Jäm Khk Kaa Muh Rei Mär Kse Han Mih/-bi-/ Tõs Pär Tor Trm Plt, *pruuvima* Hää KJn, *pruuyma* Ran Nõo San, (ma) *proovi(n)*; *pruovima*, (ma) *pruovin* Ris JMd Koe VMr Iis, *pruovin* Kuu RId; impers *proaviti* Kod; *proomima*, (ma) *proomin* Plt; *pruymma* (-nm-), (ma) *proomi* T V; *roovima* Khk VII Põi Tor KJn/-uu-/; *ruuyme* Hls Krk, (ma) *roovi(n)*

1. midagi kindlaks tegema, katsetama, kontrollima *vigasti` pruovida ikke, kas one` lenu teral vai one maa teral VNg;` pruovima` õige` võidelda, kumb` kumma maha` saama Lüg; pappi` pruovis, kas` oskad lukke Vai; poiss akkas` tantsu` proovima Khk;` roovisid uut masinad poole` pääva VII; Käis kasukad` ülle` roovimas Põi; läksid` uusi vikatid` proovima Mär; Tuleb` proovi, kas uied kingad lähvad` jalga Han; proovitse, kas sa` oskad tööd tehjä Tõs; pruovin seda tüöd Ris; ega` suapaid ilma` pruovimata sua` osta JMd; ma tahan kua seda siemet` pruovida VMr; piab kõik läbi` pruovima Iis; proaviti ärä, mes on rammusa piimägä inimene, siji` võeti ammess Kod; ta` pruuyind ärä, ei kasva KJn; ma roovi esi ärä, kudass ta` käimä akkass Krk; ma proomi, kuiss tuu` jaki` mulle passip Puh;` ütlevä, et sõnajala avitana, võib jo` pruumi Nõo;` vastsel aeal proomiti seement nii,` lašti` klaasi` sisse, kos` sel`ge vesi, kümme vai viis terä. ja kes` väikse mulli üless` võtsõ, nuu` idasiva Kam; ma` pruuyse midägi ametid ette võtta San; ma` proomi, kas ta` mullõ ka parass om vai Har; mul viht jo havvuss keressel,` pruuykõ, määne om Vas; Ol`li` pruuymmu tuud [vaati] liigutada, aga olnu` väega rassõ ja ei olõ` jõudnu` Röp; hobõst proomitass, kas` hõste` k`jund Se*

2. maitsma, mekkima *naised ikke suppi` keidavad, et` tarvis` pruovida, kas on` suolane vai mage Lüg;` pruovimo sedä tubaka Vai; Poisid käisid` õhta juba õlut` roovimas Põi; mia roovi,` miande maik tal om Hls; vanast ku` käk`ke tetti, siss proomiti, kas` käki om` joba keenu Nõo; ma` proomõ olut Krl;` viina proomitass, kas om` kõvvuse man Plv; Proomi\_sa\_kah` lämmin`d vatska Röp*

proovima² → kroovima

proovod, proovoda *proovo|d` g -di n, g` proovoda Se; g` provoda* Lut surnu ärasaatmistalitus, matusejutlus *proovodit` piät, siss` kündle kõigil` käeh palasõ; papp` pääle kerigu ao` pidä proovoda Se; provoda raha* (tasu matusetalituse eest) Lut

proovotamma *proovotamma* matusetalitust pidama *Proovotamise` aigo` laskva umadsõ` kõik` põlvildõ,` kündle` käeh ja kirstu veereh palasõ; papp` mõtel`:* *egass ma inne täl no joht naist proovotamma` nakka ai\_ko raha` käeh Se*

props *props g` propsi* Jäm Mus Pha/*pru-*/ Emm Rei Pär Hää Jür Har/*-p-*/, *propsi* Kuu Hlj Lüg Vai peenike ümarpuit *Enämiste igä sai` saetud` propsisi ja` aeva olid` männü ja` kuuse puud Kuu;` Propsi` vieti` vaksali,` läksid` linna Lüg; Prupsid, kenad noored kuused,` võetakse kahe` meetri pikkuseks, lähvad paberivabrikusse Pha; Propsid, nee tehedi metsas valmis, kooridi` e ja veedi randa, siis käist suured ourikud neid randu mööda` peele laadimas Emm; Okaspuu` propse` tarvitati paberipuiduks Pär;` Propsa` kuoriti, olid pal`gist pisemad,` lauti` virna Jür;` propsi` omma` peenükese` papipuu Har*

prosent → protsent

prosk *prosk* g `prosku Jõh; n, g `prosku (-o) Lüg Jõh IisR, *proska* Kam, `prooska Võn piibupigi `suitsetamise ajal jääb `piibu eli, *klaar* `selgib `vällä, *prosk* Jõh; *Piip läks* `proskust `umbe, *lurises* IisR; *piip om* `prooskat täüs nigu *tsirises* õnnõ Võn; *proska, mes säält* `vandoosi *sišest* `väl'lä *valetass* Kam **Vrd** *prosto*¹

proska: `proška pahurdaja, mornitseja Ää `vahtig `nurkõs nagu va `proška; `Sioksõ `proškaga mtõ sua riägitüd Khn

proska², **prosku** → *prosk*

***proskune** g `proskuse piibupigine *Akkas* `jälle oma `proskuse `piibuga löristama IisR **Vrd** *prostone*

prossi: *prošs* g *prošsi* (-ss-) Khk Mär Han Ris Hag Juu Koe Kad Iis Trm Kod Lai Plt Puh San Har Rõu Vas; *pross* g *prossi* Mar Kul, -u Jäm Mus, `prossi Kuu Lüg Jõh IisR; *rošs* g *rossi* Põi Muh Vig/-šs-/ Kse Krk; *ross* g *rossu* Khk; n, g `prossi VNg Vai, *prosse* Khn/-õ/ Aud Hää Hag Plt KJn Puh Nõo Võn, *rosse* Trv Hls kinnitusnõelaga rinnaehe `Nuores `põlves `kandasin `prossi `rinnal Lüg; *sie on rikkas* `piiga, *ken* `prossi *pidä* Vai; *noorematel inimestel olid prossud, keige* `näulissi, *linnud ning librigud* Jäm; *tüdrugutel oo vahel rossud rinna ees* Khk; *mis tored rossid oo, nendel_o värmit loasist kivid peal* Muh; `enni olid naistel *tanud ja sõrmused ja prossid* Mar; *teab kas paneb rošsi koa luusale ette* Vig; *Prossõd olid ika kua, sii* `Kjõhnus üks *mies tegi prossõsi jõlusi* Khn; *ilus prosse, päris kuld kohe* Hää; *prošs oli lai, nõel all* Hag; `õstin *omale ilusa prošsi* Iis; *prošsid - - plekiss õlid, kullavedegä üle kastet, mõned särjesapiga* `tehtud Kod; *temä võšs rosse ärä* Hls; *mõnel om süä, mõnel* `ankur *rossi pääl* Krk; *vanast* `ol'i *elmine viijä ja elmine prosse kah* Nõo; *timä tõi mulle sõrmussit ja prossesit ja pak'ke raha, a ma es taha tedä* Võn; *mõni prošs om näed ku sõl'g suur* San; *taa om tuju prošs, mia ma Mõnist laadast ošti* Har **Vrd** *pruss*¹

pross: *prošs* Hää, g *prošsi* Mär Nis Juu Koe Trm Kod Ksi KJn, *prossi* Mar Han Ote; *pross* g `prossi Jõe Kuu Lüg IisR; pl kaasäü `prošsega Kam; *rošs* g *rošsi* KJn Vil, *rossi* Põi Pst Krk

1. *vahepulk aknaraamil* `akna `prossid on `väiksed, *puust Jõe; Nüüd* `uuvema *mue järele* *tehasse* `raamid `ilma `prossideta IisR; *Rossi pulgad mädanevad akendel kõige enne ää* Põi; *Prossid* `piavad suurde `laasidega *akendel jämedamad olema* Han; *roamid* on *prošsid sees* Nis; *mõnel* `aknal on *ainult kaks prošsi* `pulka Juu; *akna prošs on ärä mädanenud* Ksi; *ümmer ringi on raamid, keskelt puud on prošsid* KJn; *aken* `aida *vaeunu, rossipulga loodist ärä* Krk; *klaasussel ja* `aknal om *prossi* Ote **Vrd** *pruss*²

2. *iluliist kapi prošsid tulid kül'lest ärä* Ksi

prossatama *prošsatam(m)a* Se; *präšsätämmä* (-ss-) Vas Se jumalaga jätma *Nakamõ no*[?] *präšsätämmä, aig kodo minnä* Vas; *prošsataminõ läbi, sis istusõ*[?] [pruut ja peigmees] *hobõsõlõ; ma lää viij prošsada; ko - - umadsõ*[?] ar_`präšsätevvä\_sis `pante *kirstu kaas kiini*[?] Se

prosse → *pross*¹

prosta *prosta* Kaa Rid Tõs Hää Jür KuuK Kad Rak Trm Kod Lai Ran Nõo Rõn V(*proosta* Vas Se), `prosta Kuu VNg, *prost* Hää Lut, *rosta* Pha Hls lihtne; lihtlabane *Oled üks* `prosta *inimene* Kuu; `Prosta *lugu, mida tema* `räägib VNg; *Nii prostade saabastega äi sünni* `linna `minna Kaa; *segati jahu* `putru ja *tañju* `putru ja *sedamodi ikka nisukst rostad* `toitu Pha; *takudest sai veel jämedämäd* [kangast] *teha ikke, prostamad, ja siis ihu* `pialne, *see oli ekki linane* Tõs; *on üks vana prost inimene* Hää; *tema* `õige *nimi on kaunis prosta* KuuK; *ma olen viina* `meisteri *tütar, ega ma_s ka nõnna prosta õlegi* Kad; *See loetasse prosta tööst, kui tehasse kindapera kolm silma parempidi ja kolm silma pahempidi* Trm; *siin - - kõneldasse kõege inetomad ehk prostamad kiälemurret* Kod; *köögitüdruk* `aitas *kokka, tegi tuld,* `kooris `kartulit,

prostalt

tõi vett, ta tegi prostamat tööd Lai; nüüd om ta prosta tüümiiss Ran; Aab serätsit prosta sõnu suust vällä, õkva nigu mõni joodik Nõo; Ma^o ni_prostad tüüüd ei naka_külh tegemä Har; No_küll um prosta (ropu) `suuga poiss Rõu; `väega_proosta nimi, a mitte `mijlde ei\_tulõ<sup>o</sup> Vas; Talopaaõoh teete sääntset prosta `asjo, mis peenikeise `riisto es nõnva<sup>o</sup>; periss prostat küjlt ei olõ mina harino kõnõlõmma Räp; proostal inemisel olõ õi kavalust; tuu ol' - - sääne proosta `perrä (kohtlasevõitu) Se Vrd prostoi

prostalt *prostalt* Kaa Plt Ran/-ld/ Kaa Plt Nõo Ote Rõn Rõu Räp, *roštalt* Var lihtsalt; lihtlabaselt *See töö oo nõnda prostalt tehtud* Kaa; *roštalt on `rääkin* Var; *meisik inimene ei mõista viisakust, prostalt elab* Plt; *ütel `väegä prostald, kas ta purjun `ol'li* Ran; [Ta] *käve `väega prostalt `rõivin* Rõu Vrd prostoi

prostemält *lihtsamalt mõni `ütleb mäe tuul piänemält, mua tuul siis `ütleväd prostemält* Kod Vrd prostoi

prosto^o *`prosto piibupigi `prosto pane `ussile kõri, siis uss sureb maha* Lüg Vrd prosk

prosto^o → prostoi

prostoi *`prostoi, prostoi*· Kuu RId(*prosto* Vai) Jäm Khk Kaa Muh Käi Rei hajasalt Lä, Tõs Khn Tor Ha JJn Koe VMr Kad TaPõ Plt KJn Kõp Trv Puh Nõo Ote San hajasalt V; *`rostoi, rostoi*· Khk Kär VII PõPõ Trv Hls Krk lihtne; lihtlabane; ropp *nisused `prostoid* *`püksid `tehti, suvel olid jalas, kui `moisas `käisivad ja `vieti `sonniku VNg; tõi `siia `piipusid `müia, üks õli ia piip, aga `tõised õlid `nuore mehe `kõhta `liiga `prostoid* Lüg; *Ega tal `muidu viga õld, aga - - kole `prostoi oma juttuga* Jõh; *`prosto `ihmine, tämä ei piä `ütsed `uhkest* Vai; *vanast see `prostoi viin `üiti karja jaaguks* Khk; *See riie oo ikka väga prostoi ruutleidiks osta* Kaa; *mokad, see on päris `prostoi keel, aga `üitakse uuled ka* Käi; *Ma ole va prostoi inimene, mis mina neist saksa kommetest tää* Rei; *teeb väga prostoi*· *tööd* Mär; *Ää aag `siokõst prostoi*· *juttu* Khn; *sitaauk, se oo kõege `rostoim sõna* PJg; *Moaclu on prostoi*· *kõik* Kei; *Maís oli ise `prostoi ja maísi jutt ka* Jür; *sõduritel olid jalas, padinkad, päris juhtnahast, `prostoi nahast* JJn; *`riide palitud `prostoid olivad, ega nad mue `järgi old* VMr; *ärä õli prostoi*· *vanamiis ja valitseja õli ärä* Kod; *maaviin, sij on sij `prostoi kibe viin* Äks; *toores inimene ei ooli kellegist, lükkab teist, lööb, `toorelt räägib, `ütleb `prostoi sõnu* Plt; *tuhk om va `prostoi asi, sijp om iki\_si kige paremb* Trv; *mõni inimen om `rostoi, `rostoi om rumalep ku `lihtne inimen* Krk; *Sij om `väega prostoi, ei ole illoss sugugi* Puh; *nuu om `prostoi naese, mia ole ike kõige sagsemb* Nõo; *va `prostoi talumais* San; *Vana\_ `prostoi inemine, seere_sitaga ja^o `üüdrigu tuuf ripõndass* Urv; *ta om vana `prostoi püksirõõvas* Har; *ma olõ vana `prostoi inemine, mis ma õigõ tiiä* Plv Vrd prosta

prostoilt *`prostoilt* Kuu Lüg Kaa Rei/-ld/ Plt, *`rostoilt* Põi PJg lihtsalt; lihtlabaselt *sidä `pandi siis nii `nauruks, et nii `prostoilt läks küsümä* Kuu; *Et sa linnasakste ees püsut peenemini räägid, mette sedati prostoilt kut kodu* Kaa; *`rostoilt `tehtud, `pulkadest või laudadest, see oo koigas* Põi; *ei taha nagu naa `rostoilt ütelda* PJg; *Nii prostoilt ei maksaks küll teha* Plt Vrd prostalt

prostoimalt *`prostoi-malt* Jäm KuuK lihtsamalt, labasemalt *keige `prostoi-malt ma änam* ka_p räägi Jäm; *vanal aal riagiti ikka nõnda nagu `prostoi-malt, nüüd on kõik pienemalt* KuuK Vrd prostemält

prostoimast *lihtsamalt, labasemalt `ennevanast õlid `vuoded `prostoi-mast `tehtod* Lüg

prostoisti *`prostoi-|sti* KJn, *-ste* Ris KuuK; *`prostoist* Kuu VNg Jõh Rei, *`rostoist* Krk lihtsalt, labaselt *mina `üksi oma perest `räägin `ninda `prostoist* VNg; *Maja on prostoist tehet* Rei; *tema käib `prostoi-ste, käib ilp ies, tallukas taga, nii räbalaste* KuuK; *väga `prostoi-sti ei taha kõneldä* KJn; *sa `ület nõnda `rostoist* Krk

prostoitsõhõ lihtsalt, prostoilt *eläss* `prostoitsõhõ Rõu

prostone `prostone piibupigine vana `prostone piip `põigite `ammaste vahel Lüg

Vrd proskune

-prots Ls lumeprots

prots *prots* g *protsu* logard nigu va *prots* `uitab `ringi, ei viitsi kedagi teha Sim

protsent `protse|`nt (-nt) g -`ndi (-ndi) Kuu Lüg Vai VII KuuK Iis Lai Plt TLä Rõn Krl Rõu Plv; *protse|`nt* (-nt) g -`ndi (-ndi) Khk Põi Muh Mär Var Ris Juu KuuK Amb Trm Kod Äks KJn; *prose|`nt* g -`ndi Mar/-n-/ Koe; *prootse|nt* g -ndi Rei; *proose|`nt* Pil, g -`ndi Tor; *protsõ|`nd* g -ndi Har; *prutse|`nt* (-nt) Jäm Khk Khn Hää, *pruse|`nt* (-nt) Mar Tõs, g -`ndi (-ndi); *pratse-nt* g -a Se; `rotse|`nt Kär/-nt/, g -ndi Trv; *rotse|`nt* (-nt) Muh Mih, g -ndi Khk(ru-) Hls Krk

1. intress või tulu kapitalilt kel õli `lainata raha, siis `maksasid ka `protsendid Lüg; *ehk* `jaksamo vähä `aavalde `protseinti `maksa Vai; ta saab ühisusest omad rotse-ndid ka; rotse-ndid maksetasse ää, aga pæe seisab ikka `maksatta Khk; sa maksa `protse-nta Muh; rahal käib oiukassas prootsent pääl Rei; kui sa `võlgu võtad, sis seal oo need prose-ndid jo Mar; iga `aasta niipa`lu `protse-nti `maksa, kas ta seda `maksa jõuab Mär; kui jääb `maksmata, oo rotse-nt juures Mih; raha eest soab pruse-ndid käde Tõs; viin raha `panka, `pankas `makstas prutse-ndid Hää; ei sua `laenu maksetud, ei sua `protseintigi maksetud KuuK; mõned võtavad rahale `protse-nti juure, võla protse-nt Kod; kevadete `anti [magasiadast] `vil`la laenust, sügise pidid `protse-ntidega tagasi `viima Äks; si`j kümme tuhat tuli ikke ära `maksa `jälle, aga -- ma`j tia, kui suur se prootse-nt oli Pil; raha laenand sugulaste käest -- aga kedägi `protse-nti [nad] põln`d võtnd KJn; viis raha `rotsendi `pääle Trv; temä eläss rotsendist ärä Krk; määräti ostu raha talude pääl, tolle `järgi `võeti `protseint `sisse pik`ä aea pääl Ran; `vil`lä `müidi kah ärä iks, siss sai sält raha, `protsent ol`li esäl `massa Rõn; raha pandass `protseinte `pääle `panka Krl; tu taht nii suurt protsõndit Har; kui andass midä `võlgu, sõss pandass `protseint mano Plv; timä võtt `väega suurõ pratsenta Se

2. millegi osakaal või sisaldus protsendina rasva `rotsent kukub Kär; inimese oma `söömine, see on pisike protse-nt, aga ikka looma viljad [olid jahvatada] Põi; ega vanasti `protseintisid ei mõedetud, naised `tuñtsivad piimast [ise] ära Lai

protsikad pl *protsikad* võserikud rabadik `ütakse, kus nihuksed raba *protsikad* ja paderikud on Juu

protski → prootski

protusk → produsk

proua *proua* hajasalt Sa, Hi(-uu-) LäEd Tõs Pär Hää Kos Amb Tür Pee Koe Trm Pal Ksi VIPõ Har(-uu-), `proua Kuu Lüg Vai, *prõua* LäPõ Khn HaLä, *provva* Hää Iis Kod Hel hajasalt T, V/*pru-* Krl/; *roua* Khk Kaa VII Muh Lih Han PJg Vän Tor Saa KJn, *rovva* Trv Pst Hel, *ruvva* Muh Hls Krk, *ruuva* Hls Krk, *ruua* Sa(-õu- Mus Jaa)

1. abielus naine; naine abikaasana; peenem, jõukam naine, daam `prouada kodo ei ole Vai; õpetaja, see es ole väga suur asi, aga see proua, see oli kounis `mõistlik inimene Ans; `ostas oma ruuale kõiksugu `asju Mus; õpetajal oo koa elu aa ruvva oln Muh; kust te nii `kaugelt prõuad `leitsite Rid; Linnas niisuguseks prõuaks läind, et ei tunne änam äragi Mar; võttis proua ää Kse; Prõuadõl põlõ tehä kedägi Khn; Provva `jälle, kui ärra kodust ära läinu, lasnu lehmadel ette kraameldada Hää; ärra `reakis iga ühega, aga prõua, see oli `uhke, see ei tund juba `teomest ega kedagi Rap; siis pidas proua seda `mõisa Kos; Vene `keiser võttis Saksamoalt naist, ikke kõik olivad `sakslased nende suured prouad Pee; vanass õli õpetaja provva ja `köstri emänd, `mõisa provvad ike õllud alate Kod; nüid tahavad kõik prouad `olla Ksi; kooliõpetajal

proutsima

on ikki proua KJn; rovva läits roškaga `raavi Trv; ulk ruivasid om kogosin Hls; rahvi ruvvat es oole siin Krk; nüüd om kik'k nurgaveere `reilisid ja provvasid täis Hel; olliva kutsutu ärräd oma provvadega; mõne perenaese nakassiva kah provvat `mängmä Ran; `kerku `mõisan ollu serätse `kartoli, et ärrä ja provva olluva man valuma, et ärä ei varasta; siin ole nigu provva, istu, ei liiguta `lil'li lilli pääle Nõo; [Ta] ol' ka vanaste suur' provva, kõik' ilusa `rõiva_sällän ja küpär pään Urv; opeteje pruvva om nuur' ja illuss Krl; `pantkõ hobõst ette, proua taht härräle `perrä `sõita; mis paruni pruual viga, kää jalutõn uma katõ latsõga Har; provva, vanast es kuulõki tuud nimme, nüüd om kõik kotusse? näid täüs Plv; nuur'parroñ võft provva - - provvalõ ehitedi `mõisa, tuu ol' `Jauma `mõisa Vas

2. kõrgemal positsioonil olev naine alamate suhtes Prouadega tuli au `paklikult `rääki Han; Proua suat `esteks aidame ja `kääkind vöi koe ää tuua Amb; proual on tüdruk ees, teine taga Ksi; provva üteli `tütrigidele: ma annan teele kuur' ja `kõiki, iki riibute piimä päälid koore `endile Ran; emäle tüki `sijpi `annu provva, et mine kodu ja mõse oma käed `puhtass TMr

proutsima `proutsima Jäm(-au-) Ans, (ma) proutsi Khk käima, hulkuma Paneme aga `proutsima (punuma) Jäm; `joulu esmaspäha `õhtu_s liha `ükskid `proutsima Ans; kohes sa lehed `proutsides Khk

provoda → proovoda

provva → proua

provval → pruul

provvanõ provvanõ < proua üt' provvanõ Võrolt `ol'le mikka üteli Röp

prualitama prualitama tõrelema kui lapsed lähvad üle `liiksess (üleannetuks), siis suavad prualitata minu käess Kod

***pruht** p `pruhti Emm Phl võimalus; kord, puhk Külab ta leheks `kõrtsi küll, kui naine tale `pruhti annaks; Äi mahu läbi, sest äi ole nii `palju `pruhti (ruumi) Emm; `kangru sõlmed äi joose kaks `pruhti teine teise läbi Phl

pruhv pruhv g pruhi viik Mul vanamis `presse iks `püksile pruhi_ka `sisse Urv

pruiskama `pruiskama sülitama kui et taha `süia, siis `pruiska maha suust; nüüd ma õlen `pruovind ka [pähkleid süia], vähäaig lasen ühest suunurgast `tõise ja `pruiskan maha Lüg

pruiskuma `pruiskuma paiskuma mõnel ku `juuksi `lõikad, siis on `ninda kõvad, et tükkid `pruiskuvad, tükkid üppavad siis kõhe `kaugele Lüg

prukk prukk g pruki noor loom, värss väike ärja prukk JõeK Vrd pruks¹

pruks¹ pruks g pruksi Emm Rid Mar Ris Nis Hag Jür KuuK Koe Iis Kod, `pruksi Kuu(-u) Hlj Jõh IisR, pruksu Mär Juu JMd noor või väike loom, värss `Lammas ise `vergule `liiga ei tehnd, aga nie `pässi `pruksud, kenel `suured `sarved Kuu; `Sellest ei tulegi `oiget `pulli, `jääbki `pruksiks Hlj; `kuue `puudane sia pruks Jõh; vana `jeera pruks Emm; väike ärja pruks, pal'lu sest laadal saab koa Mär; vekki pruks, ega sie viel ärg põle Ris; pisikese ärja `pruksidega `künti, `uoste küünd akkas minu aal Jür; pruksud läksid `kaevuma JMd; `niske `veike pruks ruun õli, `keskmäne obene Kod Vrd pruks, prukk, pruss²

pruks² pruk's g pruksi Ote San Kan Urv(pro-) räsa, ristpulk mõne `lapju varrel om pruk's ka otsan Ote; vikati lõöv, kon pruk's ja vang külen om Kan; vigla prok's läts `kaatski; pruksist võedass kiini? Urv

pruks³ pruks g `pruksu puuks, peer Laps tegi `veike `pruksu IisR Vrd pruks¹

pruksima `pruksima, (ta) pruksib Ris Nis Kei Koe Kad puksima va tige jäära, tuleb kallale ja pruksib tugevaste Nis; `Jääraasi üle `talve `jäätü üks, ega neid `pal'lu kõlvand jätta, akkasid `pruksima Kei; `oinand pruksivad Koe

pruksutama `pruksutama puuksutama, peeretama *Kõik see aig`pruksutas IisR*
Vrd pruuksutama

prullakas `prul`lak|as g -a trullakas, prink *Tüdruk sile ja`prul`lakas et lust näha;`Poisi`kohta on [ta]`liiga`prul`laka`muega IisR*

prummits *prummits võrgukudumise vahend`prummits on`oina või kitse sarvest`tehtud,`oiab silma`lahi, et`võrku kududa Trm* **Vrd** prupits

prundin pruntis, torus *mokad`pru`ndin ja`püssi, üks vihane inime Kod*

prunditama `prunditam(m)a pruntima – VNg

prunditu tud-kesks *pru`nditu Võn,`pro`nditu Plv kroogitud ärä`pru`nditu`ündrek Võn;`ündrek ol`l üleväst kah`pro`nditu Plv*

prundseline *prundseline krookeline`Prundseline alosündrek`hoit`päälmise ilosahe`kohruvalla Vas*

prundsitamma *prundsitamma krookima mul ol`l laalatada (laulatusel)`prundsitõdu`undrek`sälän Võn*

prunks → pronsk¹

prunn *pru`nn g`pru`ni Äks Ksi TMr,`prunni Jäm Krj;`prunn g`prunni Hi;`ru`n g`runni VII`Jaa Põi Muh`prunt`Pane`pudel`prunniga`kinni Jäm;`Ru`n`kargas ikke eest`Jaa;`Löö`aga`õllenõu`ru`n`kõvast`peale Põi;`nõul`ika`ru`n`ja`lassil`topp`Muh;`õlle`riistal`on`prunn`ees`Rei;`pudelil`on`ko`rk,`aga`lähkrel`on`pru`nn`Ksi;`[pütil]`ol`li`pru`nn`pää`kah,`sää`lt`lasti`siis`väl`lä`tu`u`viin`TMr*

prunnis `prunnis Jäm, `runnis Khk pruntis, punnis *Prunnis uultega Jäm;`Vassiga`köht`nõnda`runnis,`kui`juua`saand`Khk*

prunt¹ *pru`nt IisR, g`pru`ndi (-nd-) Jäm Mar Mär Lälö Pär Tor`hajusalt`K, Iis Lai Rõu,`prundi`Kuu`VNg(n`prunti) Lüg Jõh;`ru`nt g`rundi`Kse`Mih`punn,`pulk,`tropp`Paks`ja`lühükäne [mees]`ninda`ku`lehkri`prunt`Kuu;`eiga`rohe`klaasi`ilma`prundita`tohti`olla`VNg;`piima`lähkril`õlivad`ka`puust`prundid`pää`Lüg;`Sinul`on`jah`alati`pru`nt`suu`ies,`kui`oleks`tarvis`oma`iest`kedagi`üelda`pilt`IisR;`lähkrä`pru`nt`läks`pealt`ää,`kõik`joosis`enni`maha,`kui`eenamasse`saime`Mär;`Õlle`poolik`võeb`rundi`eest`äe`lõia,`kui`käärib. Runti` tuleb`pesot`paotada,`kui`õlot`laska`Mih;`koore`kern`oli`koa,`kus`koort`korjati,`pru`nt`oli`all,`sää`lt`alt`lasti`se`vesi`väl`lä,`apu`vesi`Juu;`Na`j`pärast`õöldakse,`kui`keegi`pal`ju`räägib:`pange`pru`nt`piale`Jür;`Lähker`tehti`kadakast-kuusest,`pru`nt`käis`ees`Amb;`mitmes`kohas`olid`künad,`auk`oli`tal`põhjas`ja`pru`nt`ies`VMr;`ilus`veke`obune`nigu`pru`nt`Lai;`Lüü`vaadilõ`pru`nt`ette,`muidu`ju`usk`õlu`maha?`Rõu`Vrd`prunn*

prunt² *pru`nt g`pru`ndi Plv(pro-)`Se`volt`pru`ndi?`omma`pre`ssvol`di?,`alt`omma`vallalõ;`pro`ndi`pa`ntiva?`ündrekalõ`ala`viirde`Plv;`Talvõl`peivä`mehe`hammõ`pää`l`pru`ntõga`kaskat`Se*

prunt³ → krunt¹

prunti `pru`nti Ris Jür, `prunti Kuu IisR Khk Pha Emm Mar Var Tõs Puh; `runti Khk Muh
 1. torru *Sain`aga`vähe`suud`paotada,`kui`tõmbas`kohe`mokkad`prunti`ja`nägu`läks`tõrssi`IisR;`poiss`ajas`suu`prunti`Khk;`Tüdrugul`oli`sihane`mood,`et`kui`täle`midagi`äi`meeldind,`vidas`suu`prunti`Emm;`seädis`mokad`prunti`Tõs;`Aab`aga`mokad`pru`nti,`süda`täis`teisel`Jür*

2. punti *inimesed`pannid`ennast`runti`Muh*

pruntine `pruntine pruntis, torus `pruntine suu Kuu

pruntis `pru`ntis IisR Jäm Mär Tor Ris Jür JMd Koe Kad IPõ, `pruntis VNg Lüg Vai Khk
 Mar Han Tõs Plt; `runtis Khk

pruntlapp

1. prunti aetud; punnis üht`puhku suu `pruntis VNg; Käib `teine `tihti`piale `pruintis mokkadega IisR; mokad on poisil `runtis Khk; `kangesti `pruintis `suuga Mär; Paled kua `pruntis, `neuksed ilusad ümmargused Han; Muidu ilus tüdruk, aga mokad `pruintis piias Jür; on sie laps vast üks iripill, aina mokad `pruintis Kad **Vrd** prundin, prunnis

2. pundis, kobaras kukemarjad `kasvavad ühes `runtis koos Khk; soldatid olid kõrvu `pruntis kõik Tõs

pruntlapp särgi rinnalapp *pruntlapp*, `mieste `särkidel on siin ies, `veike nüüpauk `õtsas Jõh **Vrd** prustlapp

prunts *pruints* Hel San, g *pruñdsi* Võn VLä Rõu Vas Röp, *pruntsi* Ote Kam; *proñts* g *proñdsi* Võn San Urv Krl, *pruntsi* Ote; *brunšt* g *bruñdži* Lei

1. undruk, seelik *minul omma kõrditu pruntsi* Ote; *pruints* vaja är `kõrti San; *Mul om viijl pruints, kõigil tõisil omma<sup>o</sup> iks kleidi<sup>o</sup>* Urv; *vanast `koeti `pruntsõ kah, pruñdsirõõvast* Krl; *kui ol'l laemb pruints, sõss sai `ruhkõmp, kui `ahtamp pruints, sõss sai veidemb neid kimaruisi* Har; *nakaás `täñni, nigu tulinõ tungõl' olõss tsusat pruñdsi hanna ala^o* Rõu; *Panõ^o nelli `pruntsi ülestikku, saat `häste kahhar^o* Vas; *brunšt om alt lağa* Lei

2. krooge, volt *jaki ol'liva keskkottalt kõrditu, veeren ol'liva proñdsi* Võn; `pruntsi *kisnu* Kam; *pruints persega* (tagant volditud) *särk* Vas; `pruntsõ `säädmine `jupkahe om kah küllalt rassõ Röp

pruntsli `pruntsli kroogitud äärispael `pruntsli um kuhti veerel Vas

pruntso *pruñtso* pontsakas, lihav olend [hobune] *sügise nõnnagu pruñtso* Kod

pruntsojas *pruñtsojas* pontsakas, lihav `niske *pruñtsojas, ümmärgune lihav ja paks, lass* (last) `ütleväd Kod

pruoksama `pruoksama korskama *hopõn pruoks nõnaga* Lut

prupits *prupits* võrgukudumise vahend *prupits käib `alla võrgu `serva, et oiab silmad `lahti kudumise ajal* Trm **Vrd** prummits

prups → props

***prupsama** nud-kesks *prupsanud* onomat üks *prupsanud piäretätä* Kod

prusak → prussakas

prusent → protsent

prusklane `prusklane Kuu; pl `prusklesed Kad teat väike sipelgas `prusklane `hammust minu Kuu

prusku `prusku (kängus vasikast) *moni on pisukene kera vaid, aga `suure kohuga, on üks pisukene `prusku vaid* VNg

pruss: *pruús* Kan, g *pruúsi* Plv; *pruss* g *prussi* Khk(r-) Hi(n, g *prusse* Käi) *pross* Mõned mehed *tegid ise naistele russisid* Khk; *Senne kuldprussi `löidis moo onu* Rei; `tüürikõl `prussõ ol'l kah, *hõpõ rahasist tettu* Kan; *seo ilm kand `pruúsõ, vanast ol'liva preesi^o* Plv

pruss: *pruús* Mär, g *pruúsi* Hää Har Rõu, *prussi* Var; *pruss* g *prussi* Emm, `prussi Lüg; *bruss* g *brussa* Lei; *pruus* g *pruusa* Plv; *ruús* g *ruúsi* Vän, *russi* Mus VII kantpalk `palgid tahavad `prussidest `lõigata Lüg; *Paku saega `saeti käsitsi, palgi `roovimiseks `tehti russid* Mus; *sii `tehti üks kord `pruúsa koa* Mär; *suured pal'gid ollid, kaheteiss `kümne ja kuueiteiss `kümne tolli `peale tahatud, ned ol'lid ruúsid* Vän; `pruúsi *viitaks väl'lamaal* Hää; *sääl `ol'li `suuri puid, nuist `lüüdi pruúsi* Har; *mõtsamehe^o löövä `pruusõ mõtsah* Plv

pruss: *pruús* g *pruúsi* Var Kei Kod Plv; pl `prussid Kuu aknapross *pruúsid, mis `aknal vahepeal käib* Kei; *lei `akna kõgõ `pruúsega `sisse* Plv **Vrd** pross^o

pruss¹ *pruús* g *pruúsi* Koe; *pruss* g *prussa* Har; n, g *prussa* Nõo prussakas üits *prussa* joosep sääl Nõo; *mul ei olõ ütte riisikät, ei `prussa, ei lutikat; kel hulga `prussõ om, sinna `viska `kumba vett pääle, siss pagõhõsõ saina `lahkõdõ; üits pruss om pudru `sisse lännü?* Har

pruss² *pruús* g *pruúsi* Hag Koe värss *ärja pruús, kui ta pisike on Hag Vrd pruks¹*

prussa → *pruss¹*

prussak¹ *prussa|k* g *-ki* lai meestevõõ *prussakid olid meestel, `viltsest lõngast olid `tehtud. kui teene vanase läks, ju siis `jälle uus `tehti Tõs Vrd pussak(as)²*

prussak² → *prussakas*

prussakas *prussak|as* g *-a* Jõh/`p-/ Mar Mär Kir Kse Tõs Hää Ris HJn JMd Koe Kad Rak IisK Iis Plt; *`prüssä|gäs* g *-kä* Kuu; *prusagas* VNg; *prussa|k* Rid, g *-ka* Lüg/`p-/ Trm Vil, *-ga* Jäm Emm Rei, *-ku* Kod T V(-gu); *prusa|k* Kuu, *prusa|ka* VNg Vai, g *-ga*; *russak|as* g *-a* Sa(-g|as Khk) Muh Kse Han Aud PJg Vän Tor KJn; *russa|k* Kõp, g *-ka* KJn, *-ga* Khk, *-ku* Trv Hls Krk(-gu) (putukas) *oli viel [miinis] sedä `kollast `väävli old, sie old `jälle `prüssäkä rohi. `temba `ahju `pääle moned `kriipsud, kus `prüssäkäd olid ja siis olid kohe kadunned Kuu; `prussakad on vase `karva, `üellasse: vask `mundri mies Lüg; russagad oo sehantsed niglad loomad, `lähtvad toidu ning piima `sisse Khk; nendel oli üsna mustaks russakid Krj; Oli russakaid nii palju, et kõõgi lagi ja liidi postid läikisid Põi; kanad oo naa `nälgas prussakate järele Mar; Elab nagu russakas rao vahel PJg; `raske oo russakid suretada Tor; mede maja on prussakatest tühi Hää; `kil`ka ja prussakaid, neid `raipeid on `linnas küll HJn; prussakad lõpevad suure külma kätte ära JMd; prussakaid meil ei õle, aga kilgid laulavad jah ahju sies IisK; prussakid seenä vahel pal`jo Kod; russakad tükiväd söõgi `sisse KJn; russakide `vastu ei oleki `rohtu Trv; ku alli savige om ahi tett, mitte üits russak ei ole Krk; `kulleb nigu prussak saenaprao vahel Ran; noorel kuul ei ole ää taret lubjata, siss tek`kub prussakit ja lutikit Nõo; kõllane kriit `ol`li, tõmmati tedä `siira-viira ahju kül`le pääle, kos lämmi, kos prussaku `väl`lä tulliva Rõn; maja vundameñt ka alustõdi hää l pääväl ja vana `kuuga, et siss es lüüj naid prussakiid Har; nüüt elä ma siin nigu prussak `lahkmõh Plv Vrd pruss¹*

prussima *prussima* VNg Lüg, tud-kesks *prussit* Emm; *ruúsme*, imperf impers *russiti* Krk kantima, servama *nelja`kandilisest `prussima `palki* Lüg; *Prussit palk* käib kaks korda saeraami vaheld läbi Emm; ennitsel aal `käege russiti, `lasti katelt puult äräde Krk

pruss|lapp → *prustlapp*

prust|lapp *prust-* Jõh Jür, *pruss-* Hää Jür, *pur`ss-* Muh

1. kasuka rinnalapp kõhu juurest akkas *pur`sslapp* sõnni kut `poole `rindu, rinna iest `olli kasukas `lahti. *punases* nahast põõnad `ollid *pur`sslapi* peal, otsad kõisid nelja nõõbi taha, nee `oitsid *pur`sslapi* `kinni Muh

2. pudipõll *prustlapp* on `lapsel ies, `rinna all Jõh; *Väiksetel lastel `tehtaks põlled kurgu `alla rinna pääl, niid on prusslapid* Hää

3. meesterahva rõivaese *tr`el`lidest `tehti* meestele *prustlapid*; *prusslapp* oli ilma varrukata Jür

prutsent → *protsent*

prutski → *prootski*

pruua → *proua*

pruual → *pruul*

pruudi- *pruudi-* *pruudi`rahvas `läksite `pruudikua* Jõe; *pruudikodu `pieti `pulmad ärä ja siis `mendi vast `laulatamma* Kuu; *kui `pruudipärg on `mänjitu, siis enamb `pruuti varasta ei saa* VNg; *peigome majas `seivad `pruudi`puolised `enne* Lüg; *peio`poissi `enne `pulmi läks*

pruudianded

`pruudi`kirstu lunastamma Vai; pruudipulmad olid - - pühapä `õhta` aksid, esmassene `õhta` tulid `jälle` peiu koeu Jäm; pruudid keisid `kerjamas, nad` pakkusid pruudi`viina Khk; kui ruudikerst `toodi, siis` `pandi` ruudileib `kerstu` Mus; pruut käis kolm `korda` nädalas pruudi`päevi tegemas Pha; läks ruudi`leierid `ostma` VII; `Pulmas` oli ruuditaants, kes ruudiga `tantsis, `andis` raha Pöi; teisibe, neljabe ja `laupa` ollid ruudikõima päevad Muh; pruudipärjel `leier` oo pärje `külges` Mar; esite läksid `sõnna` pruudikoeu `pulmi` pidama Lih; `aanti` `villu, `vöösid, sukka, `kindud, ilma` ei `tohtind` pruudi`viina `vastu` võtta Mih; kui pruudikaanikas jagatud suab, siis `lähtväd` `sjõnna` võerusile, pruudimaja Khn; ruudivädaja oli üks vanem abielu mees, kis ruudi ruudimajast `peigme` majasse tõi PJg; pruudikirst `olli` `veimid` täis Tor; pruudipulmad `pieti` pruudi kodus, `pandi` pruut `kamre` ja saearahvas `laulis. pruudipulm` `kestis` üks päe Ris; mängiti pruudi`kraantsi - - voadati, misuke tüdruk `jälle` `järgmesel` korral pidi mehele `soama, sellele` mängiti siis kraants pähä Kei; üks õllekann oli laastust tüttidega ehitud, seda `üiti` pruudikann; `eemalt` kõrvatsed tulid juba `lauba` `õhtu` pruudimajasse Rap; `peigmes` tuli nel`laba `õhta` pruudikodu, siis tõi podeli Kos; läks pruudi`ehteid` `ostma` JMd; pruudivend `sõitis` seda pruudi`kerstu, pruudikerst siis `sõitis` kõige ies VMr; mõned käesid pruudilugemiisi lugeman. pruut` ja peig kahekeisi `sõitsid` `õptaja` juure, `õptaja` lašk lugeda ja `küssi` piälugemiisi Kod; pruudi`kerstu - - tõsteti, ku ta `ästi` `raske` oli, siis `sij` oli aus pruut` Ksi; pruudikraants mängiti `enne` ärä, perän `panti` tanu pähä; õdaku ol`liva `koşjad, ommuku` lätsivä lugema `liina` opetaja manu pruudilugemiisi Trv; lääve ruudikodu `lange` juume Krk; joba pruudilugemisen ärä `käidu` TMr; pruuditanu ol`l tül`l ja mirdiossa ja õie sisen Vön; `veimevakan` ja pruudikirstun iks pruudi `rõiva` sihen Ote; Sõss `käüti` iks pruudikoolin, kolm kõrd iks kuulatõdi `kerkun, sõss` laulatõdi Urv; Pruudi` säädjä pidi leerimajah pruudi ilosass tegemä Plv; ku är laulatõdi, läts peigmüiss `perrä, üt` kõrd `süüdi, hobõstõlõ` pääle ja pruudikodo Röp Vrd pruut-

pruudijanded, -annid pl veimed sain sukkad ja `kindad` pruudi`annist Lüg; Peiupoistele `pandi` `kindad` mütsi `külge, [need` olid] ruudi`anded Jäm; sukad, `kindad,` pailad, nee olid pruudi`anded, pulma ajal jägati, vaka jägamiseks `üiti` Khk; ruudiannid, ikke nooriku annid, neid akkab ta jägama pulma `aegas` Muh; kirst, kus ruudi`anded` sihes olid, `viidi` `peigme` majasse PJg

pruudijema pruudi saatja kis `pruutide` seltsis `kirkus` keib, see on pruudiema. keige suurem sugulane `võõtasse` pruudiemaks Khk; ruudiema ning esi`keibija` olid kõruti Mus; ruut käis küla kaudu `kerjamas,` `uhke` koit oli, ruudiemal oli ninatubaka tops ja viinapudel Pha; Naine, kes ruudiga `kerjamas` käis, oli ruudiema Pöi; kas siss pruudiemä nüid serände lara võib `olla,` piäb iki `kõrda` ka pidämä Nõo

pruudijesik pruudi saatja ruut ja ruudiesik kõisid küla `mööda,` `võeti` võeras koa, kui es ole sugulast `soaja` mitte. `ruutide` eest `joosti` ää, aga esik kõis kõik kohjad läbi Muh

pruudikõrvaline, -kõrvane pruutneitsi ruudikõrvane, kes `kirikus` laulatamas oli Mus; Rikkamal pruudil oli ikka `rohkem` pruudikõrvalisi Pha

pruudilahjad pl veimed `pruudi`lahjad [olid] `kindad,` sukkad Jõh

pruudipoiss pruudipoolne pulmategelane `loultsid` põimi`loulusid` mõlemad, pruudipoisid `loultsid` peiupoistele, peiupoisid `loultsid` pruudipoistele, kumb siis `vastu` saab Jäm; kes pruudipoisiks läks, siis pidi ise pruudikannu ka `valmis` tegema, tamme lauast, saare ja kadagast `laudi` pidi seas olema; ruudipoisil piirulõmmust möök, küsis ruudile raha, kes ei `andand,` sai möögaga Mus; ma olen pruudipoisiks koa olnd Vig; pruudil `pandaks` seppel pähä,

siis tulevad pruudipoisid pruudi järel Ris; pruudipoiss lähäb kerstuga, viib `sõnna [peigmehe koju] Kei

pruudijrand tädirand Juba seikseks mihekaks miheks kasund, et pole muud kut ruudiranna reis akab paistma Kaa; kus sa nende uude `kengega lähäd, kas pruudi `randa või Tõs

pruudisõitja tegelane pulmas, pruudisõidutaja `Pruudi vei `peigme kodu `pruudi `sõitaja. Vahest vei isames, vahest vei vend vai mõni ligemb sugulane Jõh; pruudi `sõitja, pruudil oli külames `sõitjaks, kis ta kiriku viis Juu; pruudi `sõitja `oidis `põlle üles ja raha `paandi `sisse, pruudi `sõitja pani kõige enne Amb

pruudijvakk veimed; veimekirst; kaasavara `üöldi `pruudivakkast, `aava `lauvast `sarja `kere `muodi; `pruudivakk - - kui `pulmad akkasid, säääl õlid `anded sies Lüg; tulge `jooma, tooge raha, kena kiha, magus märg, nõnda `eeti, [kui] saand ruudivakk `väl`la `jäätud Khk; ruudivakk jägati `välja, kõrvane jägas ruudivakka Mus; pruudivakk, vakkas oli kaks paari `kindud, paar sukki, sukapaalad Emm

pruudijveli, -vend pruudipoolne pulmategelane ruudivend võttis kerstu kaane üles ja jägas `peime `poolsetele pulmalistele kerstukaku Põi; kui ruut ruudimajast `viidi `peigme majasse, siss ruudivend `sõitis taga, saani jalaste pial PJg; [kihlama] läksid pruut ja `peimis ja kaks käemeest, `peime poolt isamees ja pruudi poolt pruudivend Rap; pruudivend viis vanasti pruudi kirikusse, oli ükskõik kes nuortest miestest külast JMd; pruudivennal oli kua ikke tüed, vat linutamise aal käis, põll ies VMr; ku pulm pruudi puul õli, siis pruudiveljed talitasid juagi `kraami, õlut ja `viina kaunid (kandsid); `ennevanass pruut sõit laalataja naesega ja pruudi veli õli kutsariss Kod; pruudivend, kes viis pruudi kirkiku. kui [pruudil] lihalist `venda ei olnud, siis `võeti võeras, pidi poissmijs olema Ksi

pruudõ pruudõ sepp pruudõ poolõ läts, pruudõ tek`k `vahtsõ ravva Rõu

pruuel → pruul

pruugest → pruukost

pruugitavane pruugitavane kasutatav, pruugitav pole `ühte `puhku pruugitavane sõna Khk
pruuk pruuk g pruugi hajasalt eP, `pruugi Kuu Lüg Jõh IisR; `pruuk' g pruugi Trv Võn Ote San V; ruuk g ruugi Khk Krj VII Põi Muh Tor Vil Trv/n -k/ Hls komme, tava, mood, harjumus; kasutus, tarvitusviis `Endised vanad `pruugid on `uueamal ajal kaik ärä unestettud Kuu; minu isal õli sie pruuk, et tämä iga `mihkli `päivast, suve lõppust tegi õlut Lüg; see oo `korda juba sedasi ruugiks saand Khk; See oli nendel vana ruuk, `laupa äi akatud õhegi suurema `tõõga `peale Põi; põle ruugiks Muh; Öppis sandi pruugi Emm; Ennem oli see pruuk, et kiriku `minnes `panti sukad ka `jälga Rei; pudro pruuk on `paergogi veel LNG; kuda isä oo teind, siis lapsed ikke pidavad sedä `pruuki Mar; `jätsid maha vana pruugi kõik, olõ`s pulma `nalja kedägi Khn; Enne olnu meeštel sij pruuk, et `kirveäksid olnu püksirihma kül`les Hää; siis pani pruut lebakõiti aännid, sukki ja `kindaid ämma eede jäoks, see mood on `paergu alles `pruukis Rap; nüid ei ole seda õnne valamise `pruuki nõnna Juu; Oli nisuke arilik pink, mõnel pool olid kolme `jalgsed pingid pruugis Amb; siin `ümbruses on kõik üks pruuk, `riide pruuk ja Ann; küläs põld seda `pruukigi, põld `siisi Pai; taluperemestel oli ka pruuk `ärgadega `künda VJg; laste pesuvette `paanti õbedad, muko sij vana pruuk, kas sij kedägi tähendäs Kod; `nuitse aa `rahva ruuk Vil; sij ei ole mede valla ruuk' Trv; juurõtusõ `pruuki es olõ, aga leib apašs ilustõ Ote; om näet mõnõl sääne pruuk' San; egäl talul oma taar, egäl `perrel oma pruuk' Krl; siss ol`l pruugiss tuu, et vanõmballõ pojald `anti talu ja noorõmb pedi siss `ussõ minemä Har; nüüd inämp hällü `pruuki ei olõ? Vas; Tano `kañmise pruuk' kattõ ar? Röp

pruukama `pruukama kõntsä ajama mere pohi `pruukab Kuu

pruukima

pruukima `pruukima, (ma) *pruugi(n)* hajusalt S L, K IPõ, `pruugin R; `pruukma (-k'), (ma) *pruugi(n)* Kod Trv hajusalt T, V(-ou- Lei); `ruukima Khk Mus Kaa VII Pöi Muh Mih PJG Tor, `ruuk|ma Trv(-k'), -me Hls, (ma) *ruugi(n)*

1. kasutama, tarvitama *Oled akkand jo kovasti `viina `pruukima Kuu; ei pia jumala nime `kurjaste `pruukima Lüg; seda sõna ep ruugita pailu Khk; See ratas paistab üsna ruugitud asi olavat Kaa; `Piipu, `viina ja naist see mees elus `ruukind äi ole Pöi; kas sa ruugid koa õlut Muh; Pruugi nee kihjad enni ää, kui pisiseks jäävad Rei; vanutamata riiet pole mitte pruugitud Phl; puroks ja katti, mõlemad oo pruugitud sõnad Mar; kas sa `piipu koa pruugid Mär; ei ole nõnda rumal, et ta teise `kuuldes akkab oma perset `pruukima (peeretama) Hää; mispärast see tuleb, et inime ei mõista oma vabadust kasulikult `pruukida Kei; Ei pruugi naised rätikud, käivad aina `pal'ja `piaga `kange tuule kääs Jür; sea arjaksed, kingsepad pruugivad neid HJn; ta pruugib paelu `viina JMd; põld on lahjaks pruugitud Koe; olen kõiksugu rohud ää `pruukind VMr; `kartuse tubakas, seda `pruukisivad ninasse Kad; mes sa pruugid neiss sõnadess `ühte puhku Kod; vanast pruugiti `läetsi keedusseks Äks; al' `veevel pruugitasse obeste kõhä `vasta KJn; `viina ruugits pal'lu Hls; veri tahap `laari, temä siss pruugip (kasutab seksuaalselt) sedä nästerahvast Krk; talupojad `pruukseva puu `trul'le Ran; mis es ole siin `ültse pruugitavan, iks üteldi mes Nõo; inemine piät `endä üle valitsama - - minä es olõ pal'lu `pruukja midägi (ei tarbi üleliia) Ote; tiä tek'k tuud kah, et `viina `pruuk'sõ San; ei olõ `pruuk'nu pal'lu `aigu naid sõnnu, selle ei olõ `meelen Krl; ma `mõili, et ta küpär sul om viil vastan, aga ta om sul jo vällä `pruugit Har; sääne puu `löüte, es taheta `pruuk'mata jättä? Räp; suud p r u u k i m a rääkima; häbematult kõnelema, vastu rääkima ärä siis `kurjast suud `pruugi `eiga toist `tüüta VNg; Suud oled küll `pruukind, oleks sa kedagi teind ka IisR; ärä `pruukig oma teravad suud `ühtid Jäm; Laps äi tohi oma suud `pruukida Rei; ärä pruugi seda suud `ilma `aegu Tõs; Näh, tema tuleb ka suud `pruukima Hää; mis ta pruugib igal puol oma suud Hag; kes kubja `vasta suud pruugib, saab tulist kuuskümmend naha `piale Iis; mõni peremees `ütles, et suu `pruukimist ma ei sal'li Lai; sa `pruugit taad suud üle aru Har; mis sa nakat umma suud `pruuk'ma mu peräst Rõu; mina ei prougi oma soud Lei*

2. tarvitsema, vaja olema *Ega sa `pruugi `mennä neh `sinne pidule Kuu; Kas tal pruukis seda keike rääkida Jäm; sul ei oleks `pruukind seda teha mette Mär; mul ei pruugi tüöd teha Ris; või sul sedä pruugib täis kallata KJn; [tal] ei pruugi tulla? `tüühhe, mul om esi inemiisi küländ Har*

pruukost `pruuko|st (-st), -go|st (-st) g -sti, -sti Kuu Lüg SaLä VII Muh Hi(-ge|st) Rid Mar LäEd Pä Ris Kei HJn Amb Tür Koe TaPõ VIPõ Hel T V(-ku|st Rõu); `ruuko|st, -go|st g -sti, -sti VII Mar/-st/ Aud Pär Vän VIPõ M; `pruuku|ss Har, `bruuko|ss Lut, g -sõ hommikueine, ka oode, vahepala `pruugost, sie on `ommikuse varane `süömine Lüg; ta töi `moole `pruukosti `tööle järele Khk; lihame `ruugosti `võtma VII; `Pruugestid `anta umigu `enni keskumigud, apupiima podi vei võid- `leiba Emm; võtan natuke omigust `ruukosti Mar; ma vii `pruukosti `metsa järele Kse; võtame `pruukosti, võtame vähä `leiba Tõs; olli nõnda `pruukosti aeg Hää; `pruugošt, si ikka muud ei tähenda, ku üks tükk `leiba võta ää Kei; eena aeg, `ummes kella kuue aeg `anti `meile `pruugosti, sie oli võileib Tür; `pruugošt, sie kõhutäis ei õle, nõnna puol kõhutäit Iis; `pruugošt õli kuuve aeg, pääv akas kumama, kui õlid tüül. `pruugoštiss `anti piimä `kõrti, silk ja leib `kõrva Kod; kella `seitsme aal viisid `pruugosti järele künnimehele Pal; meil `antakse `pruukosti eena aeg, muðu meil ei `antagi Äks; mõni `ütles keskommiku `sööki ka `pruugošt ja kes veel peenemalt `tahtis `öölda, see `ütles `priüstükk Lai; `enne käis `pruugošt, siis oli keskomik Pil; `Pruugošt `ol'li kella kuuve aeg, kui `tul'li rukkii `lõikus, siis jäi `pruukošt ärä KJn;

mõnes kohas `anti `ruugošti - - `anti igäle õhele kätte tükk Vil; kui kolm `tunni tüüjd ärä tetti, [siis] `anti `ruugosti süvvä Pst; `ruugostiss olli ike keedet mis `tahten süük, mõnikõrd soolast `putru, mõnikõrd kardult Hls; mea ole alle ilma `ruugostite Krk; kae ruttu `pruugošt lavva `pääle, mul om pak'k minek Hel; tuu kõrutedu karask `ol'li `väegä ää `pruugostiss, seid tükikese ärä, `ol'li kõtt täis Ran; meil emä tei iks mestele `pruugostiss `siini, paänd kuurd `pääle Nõo; `omgu süvväss `pruugošti, kella kuvve `aigu `viidi tüü manu `leibä San; suul'putru `süüdi `pruugostiss piimä kõrvalõ, kui eeringet es olõ? Urv; nakakõ no_ `pruukust `võtma, siss saat rutõmbadõ minemä; ütess `pruukusõss teitti `kuukõ, mesi `anti manu `võtta Har; vaia `pruukušti viiä\_ `mõtsa, sulanõ mõtsahn `kündmän Rõu; `pruugošt es süvvä es lavva man, viiäss `nurmo Röp; hummukult tulõt üless, süüjt `bruukosõ Lut

pruuk¹ *pruuk¹ g pruuk¹ Mär, `pruuk<sup>1</sup> Vai puuks, peeretus lasi ühü pruuk<sup>1</sup>; ei tohi `lasta `pruuk¹ Mär Vrd pruuk¹*

pruuk² → pronks¹

pruuk²utama *pruuk²utama Mär, `pruuk<sup>2</sup>utama Vai puuk<sup>2</sup>utama, peeretama näe, pisukaine ka `pruuk²uta (väikelappest) Vai; `jätke järäle, mis te pruuk²utate sial Mär Vrd pruuk²utama*

pruuk²uss → pruuk²ost

pruul *pruul (-l) g pruuli Jäm Khk VII Muh Rei Ris Ann Kod; n, g `pruuli Urv Rõu Plv Vas, `pruul'e Se; `pruual Kuu Mär Kse Koe, `pruuel JMd Plt, g -i; `pruuel Hää(-oo-) Hel(`pruvvel), g `pruuvli Trm, -le KJn; `provval g -i Iis; ruul g ruuli Khk VII Muh; `ruubel Pst, g `ruble Hls(-v-) Krk; `ruvvel g `ruvle Trv pruulija `Moisa oluve `pruual Kuu; `meite mihed on täna õlle ruuliks Khk; läks `möisa ruuliks VII; vanasti pruul põletas `möisas `viina Rei; vabrikus on õlle `pruuelid, ega majal `pruuelid põle JMd; õlle pruul ja viina pruul, niid õlid pruulid kõik Kod; `pruuel ja abilesed olid, kes `oskasid [õlut] teha Plt; sa oled iä õlle teind, oled `pruuel KJn; `ruuvel tüib õlut; `ruble käest `tuüdi `pärimi Hls; temä olli õppin õlle `rubleless Krk; `pruvvel tegi `möisan õlut Hel; Minu vanaesä ol' l ollu? katõssatõiss `aastat Urvastõ `möisan viina `keldren viina `pruuli Urv; `pruuli om üle `kaeja viinakuah Plv; `pruul'e tege olut ollõkuah Se*

pruulima *pruulima, (ma) pruuli(n) Jäm Khk VII Mar Mär Kse Ris Juu JMd Ann Koe Trm Plt, `pruulin Lüg; `pruul'ma Har, -me Krl, (ma)pruuli; `ruulima Khk VII Põi Muh Tor, `ruul'ma Saa, (ma) ruuli(n) õlut valmistama akkama õlut `pruulima Lüg; taet `ruulis `meitele pühadeks õlut Khk; ia `möistri ruulitud VII; See pidi oma pulma õlut `ruulima Põi; odre pruulitasse koa õlles Mar; inimesed es `oska `enne `ruuli, `enne `tehti mõdu Saa; vabrikus pruulitakse õlut JMd; täna pruulime õlut, õlu tahab lahutada Ann; kas sa nakat `täambä hommugu no\_ `pruul'ma vai Har*

pruun *pruun (-n) g pruuni SaLä Kär Krj Hi L hajusalt K, I Hls Hel T hajusalt V, `pruuni Kuu Lüg Jõh IisR; n, g `pruuni VNg Vai; ruun Khk Kaa VII Põi Muh, ruun Mus KJn Kõp Trv Hls Krk, g ruuni; pruun Trm Kod Äks Ksi, pruun Vig V, g pruuni pruuni värvi; pruun värvus, miski pruuni värvi `värvis rädigu `pruunist VNg; Ilus tume kalev, pruun nigu kohv IisR; miul on pali `pruuni `riide Vai; vihuri koordega värviti, see tegi ruuniks Khk; tüüüss oo punakas ruun Mus; Kivi `samblast sai tumedat `pruuni Krj; tegi `ruunisisid `riidid VII; takispuul_o punakad lehed ja punased ruunid marjad Muh; kuiu võttis maa pruuniks Phl; `neoke pruun kord lööb `peale, see `üitakse rooste, pruunid plekid tulevad `peale Mar; lina lähäb pruunimas, siis_o lina `valmis Vig; Kuõgid `jästi pruuniks küpsn Khn; naarits on al'likam ja tõhk on anam pruun Vän; säääl ol'li `väiksid `pruune mutikid Saa; Pruuni sai kibisamlaga küll, päris ilus kohvipruun oli Kei; Tema kudus `valge `sisse käbidega värvitud `pruuni Amb; kase `korpadega*

pruunakas

värviti `pruuni, pohlavartega värvitud pruun on `jälle teine Sim; `küüjnne luudad aia piäl `tuulduvad, lähväd pruunemass; ei õle pruun ei, nagu muage värv Kod; ma ristikutega tegin rohelist ja kanarbikkudega `pruuni Pal; lase või pruuniss KJn; meil koets `ruuñe `körte, `seante kõrvenu ruun Krk; ošt omale noore musta-pruuni obese Hel; mõnel om nägu tedre `tähti täis - - `väikse pruuni täpikse Ran; kui na sia tulega kõrvetiva, siss kammar läits pruuniss Puh; suurd uba om mul üits kuk'k ja `pruuni uba om ka veedi, pruunist saap ää supp; kel pruuni sil'mä, t\_om iks alb inimene Nõo; leiväl `ol'li nii illuss pruun koorik all kui Ote; kuuse kukkõga saa `ahkjass pruun Kan; `pik'ne lei mehe är^o, hiuss ol'l kõik' pruuniss palanu^o Krl; sibulikoorest tu'l pruun Har; edimält `halti<sup>o</sup> `varba `vaihhõ<sup>o</sup>, a hummogu ol'li\_pruumi, siss es `halta nii Vas; haava porovik om päält verrev, `süüjese porovik om pruun Rär; pruuni karvaga^o härj Se

pruunakas pruunak|as IisR/`p-/ Pha Var Ksi, pruunä- KuuK Kod Plt KJn, pruuma- Vig Kod, g -a pruunikas `Õtsaedine on tämal (jänesel) punakas, ise on `pruunakas IisR; lepä `lehtegä tegid, eks see olnd koa pruumakas Vig; pruunakas vedelik, peeru `paltsam Var; `kimmel põle al'l, nisuke pruunakas ja tõmmukas KuuK; kivisammel `tiib pruunaka lõnga; poslamasla one pruumakas nagu võiõli Kod; kuusikseen on pruunakas kollane, lepikseen on natukene pruunakas KJn

pruunikane pruunika|ne Mar, ruuni- Hls, g -se; pruunika|nõ g -dsõ Har pruunjass puupunane oo pruunikase `karva Mar; `tõmmab päält tükiti ruunikasess (korp küpsedes) Hls; pruunikadsõ hobõsõ ei olõ musta, ei olõ verevä kah Har

pruunikas pruunik|as Kär hajusalt L K, Iis Trm Pal Lai, `pruunik|as Jõe Lüg IisR, g -a; pruuni|kas g -ga Jäm Khk(-gas); pruunik|ass g -a Trv Hls Hel hajusalt T, -asõ Har; `pruuni|gas VNg, g -ka Kuu, -ga Vai; ruunik|as Khk Mus Kaa Põi Muh, -k|ass Trv Hls Krk, g -a; pruunik|ass g -a Rõu Vas Rär, -atsõ Har veidi pruun, pruunjass `niskene `pruunikas obone õli sie nuor obone Lüg; tämal olivad `pruunigad `riided Vai; mesilese kellad, pealt on pruunigad, kella `moodi Jäm; rohi leheb selle kõrvedise kää juba pruunigaks Khk; ilus ruunikas riie sai Muh; `neoksed pruunikad punased paled Mar; tõhu nahk oo kall'is, `seoke ilus pruunikas `pehme karb Aud; `samlaga sai ilusa pruunika `rõõva Saa; jüst punane ei old, aga põld jüst must koa, nihuke pruunikas oli Rap; meil on pruunikas koer JMd; liivakivi lääb `kergest `kaiki, ta on pruunikas nigu liiv Sim; põldpüü on al'likas või pruunikas Pal; ku periss rohilane es ole, pruunikass oli, sõss oli parass kakku (linast) Trv; olli `seante ruunikass palitu Krk; suuõkaala annave pruunikat `värmi Hel; kui na sia tulega kõrvetiva, siss kammar läits - - pruunikass Puh; korjassime äitätäri `lil'le ja `värmsime, mõnikõrd saap tüme kõllane, mõnikõrd `roh Kemp pruunikass Kam; vil'la ladva<sup>o</sup> omma lännu pruunikasõss; na `sisse kodamise langa^o omma mul `säärtse pruunikatsõ<sup>o</sup> Har; vihma vesi `umgi_pruunikass Rõu; `keisri kusi `kuklasõ^o umma_kah pruunika^o nigu mõtsakusi `kuklasõ^o Vas **Vrd** pruunakas

pruunikas- pruunikas- isa kovakaul on `selja pealt `pruunikasmust Jõe; Leppa `kuore `värviga sain `pruunikas `kollase `villa IisR; pruunikasmust palitu Tõs; säälpäält ja kubupäält um siniraag sääne pruunikasshahk Vas

pruunistama pruunist|ama Jür Ran, -eme San; tud-kesks pruunistõdu Vas pruuniks küpsetama või küpsema `kartuli ahjun pruunistava Ran; ma pruuniste `leibu San; `pahti kõik' nuu `ainõ kokku, pruunistõdu nisuterä^o, siss `herne^o ja tuu karašk (kohvi tegemisest) Vas

pruunjass `pruunj|as Ris Jür Koe Iis Plt KJn/-ñ-/ Hls(`ruu-) Hel; `pruunj|ass Ote, g -a Puh/-n-/ San, -atsõ Plv; `pruunja|ss Krl Rõu, g -dsõ Har Plv Vas pruunikas, veidi pruun `pruunjass värv Ris; `ol'lid `pruunjad `riided KJn; `ruunjass om raasike ellemb [kui pruun] Hls;

`pruunjass obene Puh; sullõ ei `kõlba ta kleidirõõvass, ta `näütäss sul enämb `pruunjass Har; nuu ol'li üte_sääntse? `pruunjatsõ?, es olõ huupiss pruuni es; ol'l sääne `pruunjast `karva Plv
pruunjas- kadajest tuleb -- `siande `pruunjaskõllane [värv] Hel; naistepuna [on]
`pruunjasspunane Ote

pruun|nupp (taim) `Sellel `hainamaal `kasvab `palju pruunnuppe Kuu

pruun|tõbi (teat sigade haigus) sigadel on pruuntõbi, nahk leheb pruuniks Käi

pruus → pruss?

pruut *pruut* (-t) g *pruudi* eP(r- Sa Muh Vig Mih PJg Tor Kõp Vil) eL(r- M), *`pruudi* R(n
`pruuti VNg Vai)

1. a. abielluv naine, mõrsja *peigmies ja pruut oli siel kesk `laua taga siis Kuu; tuli `pruuti `tahtuma siit VNg; pruut meni `peito, `peio `poisid `õtsisivad `pruuti taga Lüg; ruudid keisid laulatusel sariligud mütsid pæs Khk; sai `tehtud `sõuksed sõrm`kindad -- ku ma ruut oli, siis mool oli viisteisend `paari sõrm`kindud [andideks] Kär; Kena ruut oli, `valge leit ja `leier olid; Küll [tal] nüüd ka tiidus on, ta ju ruutis inimene (kihlatud) Põi; kui kirstust laalatselt ää `tuldi, siis ruut `olli viel ruut, aga teise pulmapäeva `olli juba nuorik; palju `ruuta oo see `aasta Muh; Kis pruuti tantsidas, see pidi veimevakka raha panema Emm; kui kosjad `peetud olid, siis pruut läks külässe pruudi `viina `viima Mar; `peimes ja ruut läksid kiriku `juure üles `anna Mih; vanaste `tehti pruudile `lambanahast kasukas -- liignahast kirjad `aeti `piäle, punased kirjad olid Tõs; `pruuti ehetaise `pulmes Tor; `õustert (veimevakka) `tehti, mõne pruudil olid suured kirstud täis HMd; pruut läks undi `ända `aama (ande paluma), pruudid käisid pia `aegu kõik pered läbi Rap; kolm nädalat tuli kuulutada, siis selle aa olid pruut Amb; linutajana paneb pruudile tanu pähä JMd; `tõstand pruudi obuse `sel`ga Rak; laalatamass tulid, siis mängeti `kraantsi, pruut visaäs pärjä Kod; pruut ei `sõitnud oma peigmehega keriku, `peigmel oli isames ja pruudil oma `sõitja Äks; pruudil pidi paelu `veimi olema kõegile `anda KJn; niij om `pruute asja Hls; lääve ruudi kodu `lange `juu`ma Krk; pruudi `põlle vaja paegata, ega üte nõna alt `käidi läbi, ega üits visass raha põlle `sisse (teat pulmakombest) Puh; `viidugi pruut `mõisde, ärrä tullu siss oma jagu ärä `saama (esimese öö õigusest) Nõo; makõkahjaga korjati pulma `aigu pruudilõ raha Ote; kui laulatamisest kodu tulõva?, sis pruut `viidi `kaska `pääle maha, et pruut saa `pehme `süämega Kan; siss `võeti pruudil kruu`j maha? ja `paanti uma müts pähä?, siss is olõ enämb pruut Har; pruudilõ kingitüst es viiä?, `viidi raha ja söögi `kraami Rõu; pruut ol'l must nigu kannukõnõ, a `rõiva? ol'li_ `kal'li\_`säläh Vas*

b. tüdrukõber, kallim Mõnõl mehel mjõtu `pruuti Khn; küll sellel poisil on pael'u `pruutisi JMd; lähme `pruutisi `vuatama (ehale) VJg; tõene võit tõese pruudi `taantsma, siis lätsivä `tül'li `pruute pääle Ran; vana pruudi jäit `maahha Rõu

2. p1 pruutpaar Ruudid eideti [kantslist] maha kolm `korda Muh; pruudid tulevad Phl

pruut → ruut?

pruut- pruudi- Pruutkrants `täüdü `olla ilusist `lilliest `tehtud; pruut linudetti [peigmehe] kodu, `pandi tanu pähä, pruuttanu Kuu; pruut `asjad `tehti kõik siis kodo, `piened `valged ilusad kõik puha Lüg; pruudil oli üks tüdruk, `üiti pruutkõrvane, mis pruudiga `seltsis oli; Ruutpärj oli alati mirdi `okstest Põi; ruutlina õmmeldi tanu `ümber `kinni Muh; Pruutkerst tooda juba enne pulmi peigmihe koju, tee pael nouta pruutkerstu viibija kæest viina, muidu äi lasta läbi Emm; pruutkerst pidi olema sukki ja `kindud ja `paelu täis Rid; pruutlangud ja teised olid `peime poolt langud Var; peigmees pidi paelu `kinkima, pidi pruut`ehted `osma, `saapad, siidirätik, tanu, põll, sõrmus oli juba enne, kihla `aegu Mih; kui nad (noorpaar) pruut `leeris (lugemas enne laulatust) olid kõind, siis akati kirikus maha kuulutama PJg; pruut ja peig lähväd

pruutama

pruutlugemisele - - `riidi kääsid pruutlugemisel, pühäbä kuulotitte esimesõ kõrd Kod; pruutkleit tetti niisama oma `koetud `riidest - - ütskõik misuke värv kellelgi `ol'li Võn

pruutama `pruutama ptruutama Kulõ\_külämijs, `pruuda mu_hobõst Rõu

pruutima `(p)ruutima, (ta) (p)ruudib andisid korjama ennevanasti `keidi Velsandis `pruutimas, pruudi `asju `kerjamas Khk

pruut|käimine pruudi käimised annete kogumiseks ruut keis ruut `keimist - - `anti `kindud ja poar `paelu Põi

pruut|neitsi pruuti pulmas saatev tütarlaps pruut kutsub omale tüdrikud `pulma - - pruut `neitsid, neid on mõnel kuus või seitse Ksi; ennembi ku laalatus `ol'li, siss `ol'li pruut `neitsi sääp pruudi taka Nõo

pruut|paar õppetaja `kuulutab pruut `paarisi `kolmel pühäl `kantslist maha Lüg; Peiupoiss pruutüdruguga oli ikke pruutpaari `saatjaks Pha; pruutpaar `sõitis ikke teestest ees, kui keriko `mindi Mar; kui pruutpaar `õue tuli, siis üks vana inime `tõmmas looga pealt ää, sai selle eest `kendad Juu; kui kolmat kord juba pruutpaar maha `üöldi, siis olid pulmad ka HJn; puid `paandi ette, kui pruutpaarid tulivad laalatselt Pee; `juudi ja `süüdi ja siss läks pruutpaar lugema SJn; kui pruutpaar läits, pruut `ol'li nigu kusi `kuklane kõrval, `keskeld peenikene, `undrik jälle alt laga Puh; kask (kasukas) `laotedi ukse ala, säält pidi pruutpaar üle minemä - - siss olevat `lamba õnn Kam

pruut|tüdruk `peiu `poissisi oli `pulmas ja kolm tükki olite pruut `tütrikud Jõe; `pruuti, ku `pulmad tulid, siis võttas ka õmale - - pruut `tütrikud Lüg; Ma olin veel ruutüdruguks Põi; Kui pruutpaari kerikilikuld loulatada, siis aa nendel mütu paari peiupoissisi ja pruutüdrugid seltsis Emm; pruudil olid pruutüdrikud ja veljed Var; ruutüdrekud - - noored tüdrekud, näil olid `pissed siidilindid `rindas PJg; tuul lehvitab `seple paelad, pruutüdrekud aeavad `õigeks Ris; pruutüdrikud ja peiupoissid, kuda `kiegi rikas oli, kas kuus `paari või mõnel oli ka neid kümme Amb; peiupoissid, pruutüdrikud, nied olid ikke täied pulmalised VMr; pruutüdrikud istuvad [pulmas] pruudi kõrval Ksi

prõdistama prõdistama põristama siin prõdistasivad küll [lennukid] JõeK

prõgenema prõgenema pragunema nõu prõgeneb. maa ka prõgeneb Hää

prõgin prõgin Lüg IisR Trm Nõo, prõkin Nõo Plv Vas, g prõgina prõksumine, pragin uus maja, `palgid `kuivavad, siis ka prõgin taga Lüg; Õhuke jää oli, sie läks prõgin taga `katki IisR; kui lina `aste kuivass olliva kütetu, siis lätsivä ürsiga luu `kaatski nigu üits prõgin Nõo; suur prõkin ol' mõtsa all, läts prõgina `pääle mano Plv

prõginal prõginal IisR Lai prõginaga Ma `õige vähe vajutasin ja [akna] `ruudul oligi prõginal pragu sies IisR; murid prõginal `makaroo-ne Lai

prõgisama prõgisama prõgisema - Vas

prõgisema prõgise|ma IisR Mär Kse Tõs Tor Koe Iis Trm Puh, -mma Lüg, -me San prõginat andma kui rukki akkas `küpses `saama ja tuli äkki `vihma, siis `kuivas ja `küpses, siis prõgisese Lüg; paanni peal `kange soolane liha prõgiseb Mär; laudi lagi prõgiseb, ei tiä, kas läheb `katki Tõs; tia mis see jala all prõgisese Koe; koim lätt kokku ku prõgisess San **Vrd** prõgisama

prõgistama prõgist|ama IisR Mär Kse Tõs Koe Iis Trm Puh Vas, -eme San prõginat tekitama Mis_säl `patrikus prõgistab IisR; prõgistab - - päävä lille `seemnid `siia Mär; prõgistas papert Tõs; peni prõgistap leivä koorikut Puh

prõks¹ prõks g prõks|u Khn, -i Kse nurg seal oli paelu `prõksa Kse; Prõks, latika `muõdi, aga ümmärgusõm Khn **Vrd** rõks²

prõks² prõks IisR, g prõksu Jür

1. kerge praks *Prõksu tegi iga pisike asi* Jür
2. onomat *Prõks-praks* `läksivad `kuusealud lõhinal põlema IisR
- prõks**³ *prõks* Jõh, g *prõksu* Jür (väikesest esemest või olendist) *kel õli jahi`püssi torts, mõnel mehel`revolvri prõks; Mõnel õli omal`ärjaprõks* Jõh; *Pulliprõks veel pisike ja lahja* Jür
- prõksahhama** → prõksahamma
- prõksahhuss** *prõksahhu*|ss g -sõ prõksatus – Vas **Vrd** rõksauss
- prõksahamma** *prõksahamma* Plv, *prõksahhama* Vas prõksatama `pähknä *kuuj`prõksahmass`hamba* all Plv
- prõksatama** *prõksat*|ama IisR/`p-/ Mär Kse Jür JMd Koe Iis Trm Plt Puh, -amma Urv, -eme San korra prõksuma; prõksuga purunema *Oks`prõksatas jala all ja`irmutas`tetre`lendu* IisR; *vähä nagu prõksatas ja oligi pooleks* Mär; *riista vist prõksatas pialt ära* JMd; *klaas läks prõksatades kahti* Plt; *Luits läis jala all`kaitski_nigu prõksatass* Urv **Vrd** prõksahamma
- prõksatus** `prõksatus g -e prõksatamine *Lakkast`käivad`prõksatused* IisR **Vrd** prõksahhuss
- prõksi**|kala nurg *prõksikala oo lai nagu latikas* Kse
- prõksna** `prõksna prõksumine *Tuli palass nigu?* `prõksna Rõu
- prõkst, prõksti** *prõkst* Räp, `prõksti IisR Jür prõksatades, prõksuga *Teiba ots`puutus vähe`aknasse, nii kui`prõksti oli akken puru* IisR; *Roostetand traat läheb`prõksti`katki, kui murrad* Jür; *Puu om külmäga nii kõrrõ, et lätt katske nigu prõkst* Räp
- prõksuma** `prõksuma, (ta) *prõksub* Mar Mär Kse Var PJg Nis Jür Koe Iis Trm Plt, `prõksub Lüg IisR; `prõksma San/-me/ Vas/-k-/ , (ta) *prõksup* Ran Rõn prõkse tekitama `pierud`prõksuvad, kui`katki`murdada Lüg; `prõksus ja prõgises kõik, kui`peale`astusid Mär; *tuli prõksub, kui kuusepuu põleb* PJg; *kui ta (rukkivihk) juba kuiv oli,`prõksus, et iba`väl`la tuli sorinal* Nis; *õksad prõksuvad jala all* Iis; *`ambaga kaet, kui kuju om, prõksup, siss panet`uhmrede (kanepiseemnetest)* Rõn
- prõksus** traksis põle `prõksus olekut - - loomu poolest `loodud lõndu Var
- prõksutamma** `prõksutamma prõkse tekitama `lapsed`murdasid`piergu`katki, et mida sa`prõksutad Lüg
- prõksõlõma** `prõksõlõma prõksuma *tuli palass nigu`prõksõlõss inne* Kan
- prõlla** *prõlla, prõ-* T, *prõlla*², *prõ-* Urv Rõu Räp praegu *ega noid`kiissu prõlla ei püvvetägi* Ran; *ta`kandlega mäng, küll`ol`li illuss,`õkva nigu kõrvun prõlla* Puh; *mul ei ole`aiga prõlla mõsu`mõske, miä piä`siuga siin jututama; elävä nigu`mõisnigu prõlla, tunni pääl massetana raha* Nõo; *minu sil`mä prõlla`aigõ ei olõ, mugu vanavusest ei näe* Ote; *Altri`ol`li säälsaman kos prõlla* Rõn; *mu`pääkõnõ om prõlla ka nii ul`l San; t\_om prõlla\_sääl alalõ, tuuj`kabõlionõ*² Urv; *Olõ õi?* *mul prõlla?* `aigu Rõu **Vrd** prilla¹
- prõlla**|aigu praegu *ma lähä prõlla`aigu* [ära] Nõo **Vrd** prillaaigu
- prõll**|aigu praegu *prõll`aigu`tulli liinast kodu* Puh
- prõllane** *prõlla*|ne g -tse Ran Nõo/-õ-/ praegune *oma naese ai ärä, om prõllatseni ärä* Ran; *prõllane elu om`uupis tõene* Nõo **Vrd** põllane
- prõllani** *prõllani, prõ-* Ran Nõo Kam Ote praeguseni *temä_i tiia prõllani tost asjast midägi* Nõo; *vana jäevä prõllani omma`tallu* Kam; *`keldre usse om prõllani nätä vai luugi* Ote **Vrd** põllani
- ***prõmakas** g *prõmaka* põmakas *Kole äge`teine nigu`mustlase püss, tia,`milla prõmaka paneb* IisR
- prõmatama** *prõmatama* põmatama *Käis`irmus sumakas ja suur kivi prõmatas`laili; Pal`k`pääses`virna`otsast`vierema ja prõmatas`alle* IisR

prõmdi

prõmdi prõmatades *Kui `vintis `piaga `ilja kodu tuli, virutas `prõmdi `vasta ust, et miks ei ole kedagi `õuves `vastas IisR Vrd prõndi*

prõme → rõme

prõmenema → rõmenema

prõmin *prõmin g -a kõmin Prõminat tegivad `suured `tühjad puu `riistad IisR*

prõmisema *prõmisema kõmisema Pasuna `mängu `seie `saate ei `kuule, a `trummi prõmisemist nattuke `kuuleb IisR*

prõmistama *prõmistama kõmistama `Tühjas `kartuli `kuopas oli tore prõmistata, me tagusime `nuiaga `vasta `setveriku `põhja; Vana ise ja pojad ka olivad kõva `älega, prõmistasid nigu `õorre `põhjast IisR*

prõmm *prõmm g `prõmmu mürts `Ära tau kõvaste prõmm-prõmm `vasta ust, mul on `kerge uni, `kuulen ühest `prõmmust; Prõmm ja pakk `ropsuga `puolest IisR*

prõmmima *prõmmima, (ma) prõmmin IisR/`p-/ Mar Jür*

1. mura tekitades taguma; lüües prõmme tekitama *Mis te `prõmmite `uksega IisR; Poiss `prõmmis `jalgega `vasta ust Jür*

2. riidlema, noomima *ma `võtsi tä käsile ja `prõmmisi tä läbi Mar Vrd prõnnima*

prõndi *prõndi `kuksi `prõndi maha Kod*

prõngul *prõngu|l g -li pillerkaar sulanõ ja `tütrigu lei\_sääl prõngulit, minnu es avida\_ `kiäki? Vas*

prõnkõllõma *prõnkõllõma logelema Ega sa? tüüd ei viisi tetä, tahat muudku `prõnkõllõda; Kes ar? harinõss `prõnkõllõma, ei tuust tüümiist saa? Vas*

prõnnilaud *nalj põll käävä?, prõnnilavva? iih Se*

***prõnnima** *da-inf `prõnnida riidlema, prõmmima Kas nüid said prõnnida Trm*

prõnsatama *prõnsatama Kod/-i-/ Lai prõnsatama, prantsatama ku kang kivi tagass ärä kukub, siis [mehed] kukuvad nõnnagu prõnsatab Kod; prõnsatas selili maha Lai*

***prõss** *p `prõssu keps Mõnikõrd lei\_ `lauta pite hummugult jo_prõssu (poeginud utest) Rõu*

prõssal *prõssal|l g -li keps, kepslemine Vasik lei sulun umma prõssalit õnnõ? Rõu*

prõssama *prõssama, da-inf prõssada kepslema Tuu vasikass `karglõss, a lehm `prõssass Rõu*

prõua → proua

prõökama *prõökama, da-inf prõögata Hää Plt prõökama; suurustama `Prõökab, et temal kækell; Pañni `prõökama: ära pane oma koitisi `siia; Mis tal viga prõögata, mehe rahakott lõua all Hää*

prädi *prädi sodi `karvad on `säkräs `siira `saara, sittä prädi täis Jõh*

prädikäs *prädik|äs g -ä noor neiu, tüdruk Kaks prädikä tänä `altari ies; Sie prädikäs ka lähäb juo mehele Lüg*

***prädine** *saav prädisest sodine älä tie `riidi `mustast ja prädisest Lüg*

prädnik → präänik

prädži *prädži puuk (putukas) – Lut*

präginäl *praginal, raginal `Lambad - - panid savad `seljäss iest `juoksu, päss präginäl `neile järel Kuu*

prägisema *prägise|ma Puh, -mä Kuu, -me San prägisema, ragisema mes tühi sä prägised (riidled) piitl Kuu; latsel om kõhä, ta prägisep alati rinnust Puh; puu palass kui prägisess San*

prägissämä *prägissämä deskr küll näväd `tõmmavad ja prägissäväd, nõnnagu saksa kiilt kõnelevad; kõik ühedsugused prägissäjäd Kod*

- prägu** *prägu risu tuu puu prägu sääl kõik' maah Röp*
- prägä** *prägä (teat part) prägä poeg KJn*
- prähk** *prähk g prähi kulune hein `nühkisin va `prähki eenämäl Juu*
- prähklemä** *`prähklemä, da-inf präheldä pragama Kellega tuu Öiõ sääl `prähkless Rõu*
- prähkä** *prähkä rögiseja, kõhija Vana prähkä muidugu prähkätäss inne Urv*
- prähkajäs** *prähkajäs paks tugev ja prähkajäs ta õli, et tuada titte Kod*
- prähkätämmä** *prähkätämmä Urv Har pidevalt kõhima Üü otsa prähkäi, es panõ_suudki_kiinni? Urv; mi_latsõl om pikk rüüss, no_prähkätäss pääle ütest tüküst Har*
- präht** *präht Kär Var(-h-); g prähi JJn praht, sodi, rämps jäi [seebil] ala üks präht, mis es `aita Kär; traat`laevega kokku tõmmatud kõik poead ja pissiksed ja, igävene präht oli (peenkaladest); kolikammer, kus `sõuke vana präht Var; lakas prihi ja prähi all on kangaspuud JJn*
- prähtima** → prehtima¹
- prähtis** → prehtis
- prähtjas** *prähtjas Phl, -jäs Pst Nõo uhke, toretsev Küll om siij ennäst vällä ehtin, prähtjäs Pst; Prähtjäs inime ei jõvva kaugele Nõo*
- prähvähüss** *prähvähü|ss, prähvä,ü|ss g -se prahvatus üts prähvähüss ol'li, kas vihm tulõ kost vai; `pik'se prähvä,üss Har*
- prähvämmä** *`prähvämmä prahvama ku_siss minno pääle prähväss, kas sitt jo_siia om kannõt Har*
- prähvätämmä, prähvätümmä** *prähvät|ämmä, -ümmä prahvatama no_prähväti kafs `kõrda, rässäterä `ol'li nigu tsilla ubinakõsõ?; `pikne prähväti `õkva mi_maja kottal `väega kõvastõ Har*
- prähästik** *prähästi|k g -ku võsastik ega see põle kellegi karjamo, on muðu üks metsa prähästik, põle `rohtu kedagi Nis*
- präi- → prae-*
- präisutama** *`präisutama pritsima `tõine peseb peso ja `präisutab; `präisutab vett `vasta `silmi Lüg*
- präkeldama** *präkeldama Rei, präkkeldämä Kuu, prägeldamma Vai*
1. (toidu valmistamisest) *Pühie ajal käüb neid `viera `palju, ei saa muud tehä, kui `aeva präkkeldä `toistele; Midäs siin `jälle präkkeldäd `panni pääl Kuu*
2. *logistama; midagi lohakalt tegema Mis sa selle jälgrattaga iga `õhta präkeldad; See pole midagid asi, ma ise präkeldasi sene [õmbluse] vähe kogu Rei*
3. *kohmitsema – Vai*
- präkin** *präkin g prägina pragin tuul murrab puid nigu präkin Puh*
- präkk** *präkk Rei Phl Var, g präki Käi närü; vilets, närune va `riide präkk, kui ta vana ja `katkine on Käi; präkk, pisine kitsas riie, ei `aita `selga `ühtid Rei; allitama läin [hein], präkk, ega ta sünni `kuskile, aeab looma `aigeks; präkk maa, igävene siä arjas kasvab Var*
- präkkatus** *präkkatus omlett muni ja `pieni jahu, `alla liha `raasukesi, `kallad `selle `raasukeste `piale, `ongi präkkatus Jõe*
- prökkima** *prökkima, (ma) präki Hi vusserdama, ära rikkuma präkid mo `riided pohas ee Emm; See on nii ära präkit, et sest äi saagid änam asja; Präkkis suure ulga riiet ää; Sokis on nii präkit - - nõölu ilusti Rei*

präkutama

präkutama *präkutama*, -dama Hi paaritama; kargutama Pole *jäärast, kis`lambud* *präkudaks; puki präkudab`lambud, tuleb teist`ilma Emm; jääras präkutab uhesid Phl || piltl Mis sa`terve päeva selle ratta`selgas präkudad, tee ka midagi Rei*

prälka *prälka* Se Lut, `präälka, `praalka Se ropsilaud kura `käega hoidass linnu `präälka pääl kiinni, `hüüga rabatass Se

präll *präl'l* g *präl'li* V kidur või väike olend `põrsa *präl'l*, `punga jäänü *põrss* Urv; *ta käüse, tatsõ präl'l* iks *alati üsäh* Plv; *Kari vai asi, paar`präl'li* (noort oinast) *ja lehm; är\_pärähünü* *vasiga präl'l* Vas; *om üts`põrsa präl'l*, *taast saa no tsiga* Se

prälli `prälli Hel Nõo Võn kängu *Tuu põrss lätt edesi, kes saost süüki süü, kes liimi lidsi, tuu jääss prälli* Hel; *Mõnikõrd sügise sündenu looma jäävä talve joosul prälli* Nõo

prälline *präl'line* kängus *sääne präl'line, är pärähünü?*, *suurõ kõtuga?* Se

prällis `prällis Lüg Jõh IisR kängus, näljast punnis `Lapsel kõht `prällis, `enne viletsat `süüki `süüdi -- `kõhud `prällis Lüg; *Sie vasikas on`puhta`prällis Jõh; Sie pois on küll`prällis,`milla ta enamb`kasvab, ta jo vana ottu IisR*

präll|magu praagamagu, paksmagu *kuradi präl'magu tan käü* Krl

prällümä `präl'lümä (-ll-) San Urv Har Vas Röp(-ömä) känguma, näljast punduma *sügusedse`põrsa`präl'lüse är?* Urv; *är`prällünü -- lahja`syüki söönü?* Har; *lat's um suurõ kõtuga niu?`prällünü vasik* Vas; *kes emä? poja? är`põlgva,`präl'lüse är?* Röp

prälnik → präänik¹

prändsenu nud-kesks `prändsenu kängunud *vasik om är`prändsenu --`laia`syüki`antu* San

prändsähhüss *prändsähhü|ss* g -se

1. *prantsatus kui [puu]`maahha tul'l -- ol'l`prändsähhüss* Se

2. *obadus, hoop sai`prändsähhüse, ku`leie tõõnõ* Se

prändsähti → prantsatama

pränik → präänik¹

pränitama *pränitama* söimama *küll`pränitas, oli kuri ja`sõimas* Lai

prännid → prann

prännik → präänik¹

***prännima** (sa) *prännid* toitu valima *mis sa`prännid* Phl

pränsin kängus *tsiga om`väega kõhn ja`pränsin* Ote

pränt *pränt* g *prändä* ropsilaud *Pakk om all, laud om`lüüdü`pistü paku`sisse ja omgi\_pränt; Prändä pääl`rabati vanast linnu,`panti linapeo`prändä pääle?, sõss`rabajaga`pešti luist`puhtass* Urv

pränts *pränts* g *prändsi*

1. *prantsatus ka_ol'l`pränts* Se

2. *obadus, hoop sai`prändsi, ku`leie tõõnõ* Se

***prantsatama** *prantsätämä* KJn; imperf (ta) *pränsatas* Muh, *prändsähti* Se *prantsatama see ühna`pränsatas maha* Muh; *uks läks`kiinni,`prantsätäs* KJn; *prändsähti õnõ, kui [puu]`maahha tul'l* Se

präntsti `präntsti Muh KJn *prantsti kukkus`präntsti maha* Muh; *kukkus maha`präntsti* KJn

präsisemä *präsisemä* plärama *las`präsisedä, kui tahab;`präsiseb muðu oma`suuga* Juu

präska → praska

präсли `präсли väike olevus või asi *tillakene`präсли* Ote

prässⁱ *präss* (-ss) Rei Amb, g *prässu* Mar miski kahar vöi krässus [Vöi] männil oli *präss* otsas Rei; *prässu moodi öis, metu öit ühö varre ots; kaharad `juused, need oo `loodud inimestele, nao_sur präss pias* Mar

präss^e → pressⁱ

prässakas *prässakas* Amb, *prässäkäs* Lüg/`p-/ Juu; *prässäk* Vas

1. nässakas *pisikene mies öli, `läksid sõnussille `vaidlema, `teine `ütles: mis sinä `prässäkäs ka öled mehe käes* Lüg; *oina prässäk* Vas

2. kähar, haraline *prässäkäs kašk, `okslene ja lai; vaher one ike nihuke prässäkäs, sedä lähü `reäkimägi* Juu

prässⁱ sassi *lõng on `präss* läind Rei

prässⁱ kängu *ei lää edesi, om `präss* jäänü Ote

prässik *präss*|k g -ku vilets, kängu jäänud loom Kui *`eintele `miski lisa ei `anna, siis tulevad `talledest `prässikud* Jöh

prässis sassis vöi krässis *prässis* `peaga Kse

prässäk → prässakas

prässätämmä → prossatama

präsu *präsu* segadus *`irmus präsu, sij asi läks ukka* Kod

prätak *prätak* pahandus *tulö sääne prätak `kaala* Se

prätsakas *prätsak*|as g -a kidur puu *kase prätsakad* LNG

prätsik *prätsik* võsastik *prätsik, kus võsa täis on* Var **Vrd** *pratsik*

prätsti *plärtsti* *Tõmbas pea maha `noaga `prätsti* Krj

prätt *prätt* g *präti* Hi *kerglane, alp* Va *prätt tüdruk, `ühtelugu naarab ja iridab* Emm; *Leheb metsa, lossid (kalossid) pheel, täis prätt* Käi; *kerglase heiduga on prätt inimene* Phl || *tujutsev See obu on nii prätt, oja aga, et ta\_p lähe `kargama* Rei

prättima *prättima*, (ma) *präti* Jäm Emm Phl alpima; *pirtsutama* Mis *laps prätib söögiga* Jäm; *Tüdrugud prättivad nüütsel ajal änam kut taris* Emm; *ma hakkasin prättima ka, pole tahtn vana `kleiti `selga `panna* Phl

präu *präu* tragi *Präu* inimene Vig

präudi *prauhti lõime ukse `präudi `kinni* Hää **Vrd** *praudi*

prää- → *prae-*

prääditämä, präädmä *prääditämä, `präätamä (-í)* Se; *präädmä, impers prääditäss* Lei Lut; *da-inf praadi*? Kra

1. *ketrama kae_`määndse poolitävve ma `langa präädidi; ao `valgõst o'l pal'lo linnu ar `präätet* Se; *al'g `präädi* Lei; *nakass `präädmä `villu; prääditäss vok'iga* Lut

2. *pilti juttu heietama `prääitäss õnõ taad juttu* Se

präädmä → prääditämä

prääganõ → praagane

präägatuss *präägatu*|ss g -sõ *prääksatus pärts tek'k üte präägatusõ ja linnaás minemä* Har

präägutaja *präägu*|taja Har, -taia Röp (lind) **a.** *part präägutaja om enne minnu jo platsin* Har **b.** *rukkikirääk präägutaia tännitäss prää?-prää?* Röp

präägutama *präägu*|am(m)a Har Plv/-go-/ Vas Röp Se, -eme San *prääksuma sa tulõt viij magamast üless, pärsi_`präägutasõ jo ammust saani?* Har; *kui laís ikk, sõss tollölõ kah vöi üteldä: mis sa tah präägotat* Plv; *pärts prääguú üüj `otsa* Röp

präägutellemä *präägu*|tellemä Har, -tõlõma Vas *prääksuma ku_ma säält aia veerest `müüidä `tul'li, siss külh präägutel'li pärsi?* Har

prääk

prääk *prääk* (lind) *prääk - - siij rääksub`jälle rukki sehes ja nisukse kuiva maa pääl* Äks

***prääkima** *da-inf`prääkida askeldama - Phl*

prääksnik *prääksni|k g -gu prääksumine`Pardid neh - -`prääksnik Lahe`rannald`siiegi`kuulla;`selge`prääksnik oli`heinäss (rukkirääkudest) Kuu*

prääksuma *prääksuma, (ma) prääksu(n) Jäm Khk Phl Mär Kse Tõs Hää Ris Juu Jür Iis Lai,`prääksun VNg Lüg;`prääksümä Kuu Vai;`prääk`smä (-k-), (ma) prääksu Puh Nõo Ote San Har;`priaksuma, (ma) priaksun Juu JMd Iis;`preaksuma, (ma) preaksun Koe Trm*

1. (lindude samalaadsest häälitsemisest) *pask`nääre, sie`prääksub.`talve, kui akkab`prääksuma, siis`luodetti, et tuleb sula Lüg;`part prääksub Phl;`varese pojad prääksuvad pesas Mär;`pardid priaksuvad ühtlugu, ei ole vaid kunagi JMd;`rukki reak preaksub Trm;`kui külmäle lääb, siss prääksuva usse Puh;`rüärääk`prääk`s joba Ote;`parts no_`prääk`s, no^o hõik jo`poigõ Har*

2. (inimesest:) prääksumist meenutavat häält tegema; ka õiendama, tänitama *laps`prääksus, ei`ükski`mennu abi VNg;`prääksub peale paegal`persse taga, isi tunnegi tööd Mär;`mis sa prääksud Kse;`tüdrik, ää`prääksu Tõs*

prääksü *prääksü rukkirääk`prääksü`prääksü rukki sies Vai*

prääkuma *prääkuma (-ia-), (ta) präägub (-ia-) Iis; (nad)`prääk`vä^o Se prääksuma`rukki riak priagub Iis;`pardsi^o`prääk`vä^o Se*

***prääkätämä** *pr (ta) prääkätäss prääksuma`parts prääkätäss Se*

präälit *prääli|ts g -tsä, -dsä Plv Se Lut;`präälit`g`präälit`tsä,`präälit`tsä Se;`prääni|ts Ote Kan Se, g -tsä Rõu Röp, -dse Plv(`präändse) Vas;`präänts`g`prääntsä Röp;`präänik Vas Röp;`präänk`g`präänkä Röp*

1. ropsilaud *Mino`lüümine ol`l iks põlvõ pääl ja`saisu, mõnõl ol`l kül präänits kah, ega`tuugi`parõmb es olõ^o Kan;`Õigõ vanastõ es olõki`präänitsät, sõss`lüüdi rabajaga põlvõ pääl Rõu;`panõ kolga inne`präändse`pääle ja naka^o rabama Plv;`prääntsä pääl`rabativa,`rõivalina<sup>o</sup> Röp;`Präälit`ts om kolmõ jalaga<sup>o</sup> lavvakõnõ, koh`linnu`rabatass pääl;`Tiiä_i, kos esäl präänits om pantu Se*

2. koonlalaud *präälit, kohõ`kuu`tsli`kõüdetäss manu, sääne`lavvakõnõ Lut*

präälka → *prälka*

***prään** *preen`g`preeni`vana rasva hais kui ta`kuiald`seisab, siis on`ülge`rasva`preen`Emm*

präänane *präänane|ne`g -se`määrdund`Laps on`präänane, ta on`ennast`nenda`täis`trõõmend, et`ermus`Käi*

präänik *prääni|k Var Ran, g -ku Mär Koe Sim Iis Plt, -gu Puh`hajusalt V;`prääni|k`g -ku Lüg Jõh, -ke, -ge Kuu;`prääni|ku`g -gu VNg Vai/-ko, -kõ`g -go, -gõl;`preani|k Kei Kos Kad/g -ka/,`priani|k JMd Iis, g -ku;`präni|k`g -ku Hää Saa Ris HMD KJn SJn Kõp San, -ge Rõu;`pränni|k (-ñn-)`g -ku Muh LÄPõ Ris Kei Jür SJn, -gu Urv;`prädni|k`g -ku Tõs;`präl`ni|k`g -gi Lut;`prennik Vig Var;`rääni|k`g -ku Muh PJg, -ka VII;`ränni|k`g -ku M(-gu`Krk);`ränni|k`g -ku Vig Hls, -gu Khk;`rännikas Vän`piparkook`vm`küpsis`Puoleks`tärtleks`ega`sai`jahud`panna, ku`prääni`kuie`taigina`tehti Kuu;`präänikud,`puest`tuodi`niisikesed`pruunid ja`õhukesed Lüg;`vehvermentsi`präänigod`onvad`üväd`Vai;`rännigud`ostetase`poest,`jõulupu`rännigud Khk;`nisust (niisugused) präänikud ja`kellel`olid`sis\_sured`näud`peal`Noa;`kõht`oli`nii`tühi`et`näppis,`sõin`ühü`prääniku`ää`Mär;`tegi`jõuluse`prädnikusi`Tõs;`pühadeks`tegin`lastele`rännikid Vän;`miul`on`veel`kolm`präänikud`alle`Saa;`siirup`oli`ka`väga`ia,`siss`sai`präänikud`tehtud`HMD;`paruni`proua`andis`lastele`pühadeks`preanikuid`Kos;`tuugi`laadalt`sulle,`saia,`komveki`ehk`präänikid`KJn;`ost`saia`ja`rännikit`Trv;`ää`rõbe`rännigu,`ää`närde`Krk;`liinast`tuugi`laade`aigu*

präänigiti Puh; Anna no latsölö ka tast mõni präänik jürrä? Urv; pinikene sei liha ja `rõõska`
`piimä ja präänikid, muud timä es süü? Rõu; neo umma\_hää\_präänigu?, suuh lagonasõ ärä?`
Plv; ma tõi naid `täpsoss` viirtega_präänikit Röp Vrd prääning

präänik → präälit

präänima `präänima` Rei Kei haisema Suvel aga läks liha, mis vähegi rasvane oli, *präänima*
Rei; seda `öeldakse siis koa, `präänima ja `aisema Kei

prääning prääning g -u TLä(-e) Rõn, -i Kod/-iä-/ Äks präänik lapsile `pantse priäningid ja`
`kompeke kuuse `õtsa Kod; nüid teevad isi prääningid Äks; Meil olliva iki prääninge ennemb`
Puh; nakati pühiss prääningit tegemä Nõo

präänits → präälit

präänitsämä präänitsämä kedervarrega ketrama – Plv

***präänkanõ** pl `präänkatsõ` präänikune `aivah `präänkatsõ tarõgi Se

prääska `prääska` (väga purjus joodikust) `prääska -- nii om `juugnu, kui jovva ai jala_päl`
saista? Se

prääslädse|silm `prääslädse|silm` pääsusilm – Lei

prääslän, präästlän `prääslä|n` (-š-), `präästlän` g -dse pääsuke `prääslädse?, `kaarda all`
pesä, sääil tuu luu `munnõ un sääd `laši; `prääslän` svilbitsõss Lei

prääti → praegut

präätsu präätsu äbarik, vilets Viist (viisid) sa präätsu tallele laku ka Käi

präätsuma `präätsuma, (ta) präätsub` Ris/-tso-/ Plt KJn; `präätsmä, (ta) prääts` Har
prääksuma pardid präätsuvad Ris; juba part präätsub KJn; paräsi_`präätsävä, tuu tähendäss`
vehma tulõkit Har

präättämä → prääditämä

präättüss `präättü|ss` g -se ketrus paabalõ `tuudi `präättüist` Se

präähkelemä `präähkel(l)emä` karkima, paukuma `Pikne `präähkeless armõtudõ, mul om`
nii? hirmudu nigu?; tuu kõnõlass nigu `präähkelless enneda; kis su `präähkellemist `pel`gäss`
Har

prödama prödama sodima Prödas `kartulid `sousti sies lõgast IisR

prödane pröda|ne g -se VNg Jõh sodine kevade jäälagunemise ajal one vesi prödane VNg
Vrd prödine

prödäs räämas `lapse `rinnad` (rinnaesine) one prödäs VNg Vrd prögäs

prödi prödi Lüg Jõh IisR Ris sodi Tee prödi täis Jõh; `Einamal pesin `kausid `suuremast`
prödist `puhtast; On luhakas küll, `sahvri `nurgad `teisel keik tia mis prödiga kuos IisR; arjakal`
oli rätikud, nisu juurt ja muud prödi Ris

prödima prödima Jõh IisR sodima, mäkerdama kuda sa õled prödind enese Jõh; Prödis`
`putru `piimaga segamine; `Lapsed prödisivad pori `loigus IisR

prödine prödi|ne Lüg Jõh IisR, prödõ|ne Vai, g -se sodine `Kartulid `keideti `nindä, et vedel`
jäi õrn, mitte prödine; Prödise `suuga ei saa külä Lüg; `Süömalaud prödine, `kraami ruttu ära`
IisR Vrd prödane

pröga pröga röga Kes tiisikuses, see ajab pröga suust `välja Krj

prögäs räämas moni süü, suu prögäs VNg Vrd prödäs

prögisema prögisema onomat jääb prögiseb, määb ja jookseb utetalle järele Mar

***prögäne** pl prögäsed sodine pese prögäsed `tallerigod `puhtast Vai

pröhkätämmä pröhkätämmä kõhatama lats pröhkät nii kavva, ku `tulgi `haiguss ja periss`
suur kõhä Röp

prössäl

prössäl p *prössälit* lööma kepslema, hullama, jooksuma *Sul lei_ka* - - eläjä *prössälit* Rõu

prössöl, prössölle sassis *pää on`prössöl; älä sasi miu`karvo, need on`muedugi`prössölle*
Vai

prössöl|pea sasipea *oh, sia va`prössöpää* Vai

pröögänd *pröögänd* g -i kasimata inimene *laits kah, must kui pröögänd; mõse suu`puhtass, nigu pröögänd, kos ma serätsega lään* Ran

pröök *pröök* g *prööga* maru merel oo kange möll ja *pröök tänä* - - nii `valges`vahtus ja suured `lained keivad Mar

pröökama `pröökama Jäm Emm Noa Rid Vig Han Lai, da-inf *pröögata* Mar; `pröökama Jõe Kuu/-ämä/ HJn JõeK Sim, da-inf *pröögata* Jür; `prüekama, nud-kesks *prüegand* Kad

1. räuskama, mõirgama *Midäs siel`ninda* - - `prüökädä, `jusku vähämäl ei`kuulis Kuu; *Kus`pistas`pröökama* Jäm; *Akkas eest-pest pröökama* Emm; *pull`pröökas* Noa; *Kellel su pröökamist tarvis on* Mar; *ära`prüöka, ega sa nii suur mies olegi* Sim || *prassima Pärast jahti oli sakstel alles pröökamene* Han **Vrd** *pröökima*

2. rühmama, rügama küll *seal sai pröögata, tüöd teha* Jür; *sie`prüökab tüöd teha küll* HJn; *küll tema mies seda tüed on elades prüegand. mis ta sest`prüekamisest sai, nüid sußsid`püsti* Kad

3. trööpama `prüökab `pal`lu riiet läbi JõeK; *ega temal seisa`ükski asi,`prüekab kohe äe* Kad; *mõni sittab riiet, et ei saa kuñniks,`prüökab ruttu ära* Lai

4. oksendama, öökima *Aga see porsa õlu pani pröökama; Läks ja pröökas seal lauda nurga taga* Mar

pröökima `pröökima räuskama, pröökama *Käskisi teda tööle minna, akkas ermsasti pröökima* Emm

prööklema `prööklema pröökama, praalima *mõni on`juua täis,`pröökleb ja`riidleb siis; ta on nihuke`pröökleja ja käratseja* Juu

prüga *prüga* Hää Plt *prügi* va *prüga kõik kohad täis* Hää

prügama¹ *prügama* Kse Kad pröökama; noomima *akkas teist prügama* Kse; [purjus peaga on] `kange *prügaja* Kad

prügama² → rügama

prügi n, g, p *prügi* hajusalt R, Jäm Rei Kul Mär Vig Kse hajusalt Pä, Ris Juu KuuK JMd Koe VMr Kad VJg Iis Trm Kod Plt KJn uus Trv, TLä Kam, *rügi* Khk Mus VII Jaa Põi Muh Vig Tor KJn Hls Krk; n, g *prügü* (-g-), p *prükü* (-k-) Ote San V(-i Krl Har Rõu) puru, rämps, praht *tua prügid`tahtu`vällä`viia* VNg; *prügi läks`silma* Lüg; *õues on pali prügi maas* Vai; *Äkilise`aiguse rohi, sai prügi`toodud teede`ristide peelt* Jäm; *keik kuhad rügi ja rädi täis* Khk; *põllu peal`tehti kütist,`väeti rügi`peale* ja Muh; *pörand on prügi täis* Rei; *kadus ää prügide`sisse* Mär; *kui`õmbleja`õmbleb, oo tuba prügi täis* Tõs; *meri ajab prügi`väl`la* Hää; *aas talle prügi`silmä, pettis teist pütl* Juu; *enne ikke* - - `jätud [leivale] *sie prügi`ulka, et siis suab`rohkem* KuuK; *ma`pühkisin muru prügist`puhtaks* JMd; *tuulispask* - - *ühes kohas akkab`kieritama`tolmu ja prügi ja* Kad; *viskan prügid sõnniku,`ahju põle meie prügisid pannud* Kod; *vii sji rügi`väl`lä* KJn; *vana raua rügi* Hls; *aida ja lauda vahe olli rügi täis* Krk; *üits`uibu om nii`äelmit täis,`õkva nigu prügi* Nõo; *vanast* - - *kaevetu* [sõepõletamiseks] *suure avva maa`sisse* - - *naa om küll nii kasunuva ärä, mõtsa prükü lännü`sisse ja* Ote; *prügü visatõss paa ala ja`palutõts är* San; *tarõ om`väega prüki`i täüs, pühi`puhtass* Har; *tal iks taad vanna prükü um* (rahast) *piitl* Rõu; *kañsi poodi tii veereh omma prügü huniko*<sup>o</sup> Plv; *mis`peenkene prügü jäi, tuu sarati saraga`väl`lä* Röp

prügima *prügima* Kuu Jäm Ris Koe MMg, *rügi-* PJg; *prügüme* San *prügitama Tee on kenasti prügitud* Jäm; *rügime maantee`roopaid kibidega* PJg; *är prügütü tii* San

prügine *prügi|ne* KJn, g -se Kuu VNg Lüg Vai Jäm Rei Mär Tor Saa Ris Juu Amb JMd Koe Iis, -tse Kse Tõs Hää uus Trv, Puh Krl; *rügi|ne* KJn, g -se Khk Muh Hls; *prügü|ne* San, -tse, -dse Urv Rõu Plv Vas; *prük|ine* g *prügidse* Har *prügiga* koos, *prügiga kaetud prügine`põrmand* Kuu; *lupja põletamisest pidivad ikke`puhtad paed õlema, et ei õld prahised ja prügised* Lüg; *rügine piim, rügi täis* Khk; *sai küll tuulatud, aga`vaene tuul oli, ikke alles prügine kõik* Mär; *prügitsed silmad, kõik`liivä täis* Tõs; *prügitse õvve pääl ei taha`käia Hää; prügisemad kõlusemad ivad* Amb; *su`riided said prügiseks* JMd; *panges vesi prügine* KJn; *kikk kotuse om rügise, rügi täüs* Hls; *pühi taad tarõesüst ka üle, ta om`väega prük|ine* Har; *savileede? um sääne kivi prügüne* Plv

prüginesä nagu *prügi`lapsi prüginesä tuba täüs* Kuu

prügitama *prügitama* uus Khk, Pha Hää Plt, *rügi-* Khk; *prügitäm(m)ä* Kod Har, *prügü-* Har Plv; *tud-kesks prügidettud* Lüg, *impers prügidatti* Jõe *sillutama; sillutisega täitma, tasandama prügidatti`uulitsaid`nende kividega, mis siit merest`viedi* Jõe; *mehed rügitasid`maandid* Khk; *tii on prügitadud* Hää; *prügitite tiiid,`paniti`veiksid kiva ja kruus`piäle* Kod; *ma\_sõidi kivitiiid`müüdä hobõsõga, üis verst ol`l otsast otsani`vahtsõst prügitet, säääl ol`l halv`õõita?* Har; *prügütäjä prügütääs uulitsit* Plv

prüllä, prünnä *prüllä,`prünnä* lastek kõht *kas on nüid`prüllä täis; süö oma`prünnä täis* Lüg

prüsinal → *rüsinal*

prüske → *priske*

prüsklemma *prüsklemma* vähkrema *vahi,`kuida laps nüüd`oige`prüskleb ja`uerub* VNg

prütt *prütt* g *prütti* (mingi väike merekala) *prüttid on pisikesed kalad,`lapsed`püüavad. kes neid süüb, nad on nii pisikesed* Jõe

prüägätämä *prüägätämä* ära määrima *uvved`riided prüägätet* Kod

prüüskämmä *prüüskämmä, da-inf prüüstätä?*

1. *trööpama, ära määrima sääne roiduss`läts`prüüskäss uma`rõiva? ruttu är?* Plv

2. *laastama, rüüstama sõda om`kõik üle prüüsanü?, sääält ei olõ? midägi saia?* Plv

puadar *puadar* (lühikesest mehest) *lühike mijs, nõnnagu`puadar käib* Kod

puadussen → *poodukses*

puaran paaris *kui lehed puaran, siis ei õle üvä õnn* Kod

pubelik *pubeli|k* g -ku *hurtsik neid pubelikusi siin küll`l* Ris

***puberdama** (ta) *puberdab püherdama obune puberdab* PJg

pubi *pubi* väike laps *pubi magab`kätkis* Khk

puda *puda* kõht *On küll`pommis, tapa või kirp`puda pääl ära; Mis sel`pudal siis viga on* Hää

pudaaik *puda,|aik* g -aigu *mudane lahesopp Sielid puda,aigust`saimme hüäst`ongiega`anherju* Kuu

pudal, pudalas *pudal, pudal|as* g -a *põngerjas, pabul lapse pudalaid tuba täis; tuba`lapsi täis kui`väiksed pudalad* Mär

pude *pude* Käi Phl JMd JN Sim Iis Trv, g -da Hlj Khk Pä/n *pudõ* Khn/ HJn Amb Koe Kad Pal Ksi Lai(-va) VIPõ TLä, -ja Kuu; *pute* Hel Võn Rõn San, g *pudeda* Nõo Kam Ote; *putõ* g *pudõda* Kam Ote; n, g *pude* Põi, *putõ* Ote San V(g *pudõh|õ* Har -a Lut); p *pudõhõt* hajusalt V

pude

1. lagunev, purunev, mure siel oli kohe kadaja tüng viel `täüeste `tunda, aga -- pärast läks pudejaks Kuu; sukad ning `kindad on pudedaks jäänd Khk; Jää on pude -- `päike teeb jää pudeks Pöi; Odraleb lähäb ruttu pudõdas Khn; mõni riie oo `seoke pude Aud; männad tehakse kuusest, määnd ei ole ea, sehuke pude Vän; loändi keerutamises `võeti ropsitakud või pudedam sort linu Saa; pienike pude sõnnik, ia `kapsa `muale `panna; alumised pal`gid on kõik pudedaks läänd Koe; `kindapaar jäi sügise kuuri `alla `niiske kätte -- läks pudedast Kad; kui vill `liiga lühike, saab pude riie Pal; küll oli pude puu Lai; põle seda ramu [maal], tahaks ramusad `mulda ja pudedad sõnikud `panna; vahel old leib nii pude, olema kohti ää lagunend Plt; noore looma soolikad on pudedamad KJn; paekivid -- mõni pudedamb, mõni kõvemb Ran; ku mollin olli karva `võtmine, siss es tohi sia kõtul kavva `laske kuuma vii sehen olla, pel`läti, et sooliku lähvä pudedass Puh; meil om `väega jahutse `kartuli, nii pudedä, et ei püsivä kuun Nõo; liivatse mulla omma pudõda Kam; ta `väege pute saanu (pudrust) San; üts sort mi? aia ubinit omma? `väega putõ? Kan; vihm om näet kiini lõönü, kõvass, piat maad liigutama ägliga?, saa pudõhõp Har; Nuu\_ligunu kuusõ ossa? ol`li `hüäste vedrutanu?, nuu\_tuu maa putõss ol`li tennü? Rõu; latik om sääne putõ kala, minole tiä nii `väega\_s `miildü Plv; vanaesäl küdüse olli_sõgla pääl, raputedi tuhk päält, nuu ol`li\_putõ\_ja hüä? Vas; kartohka\_jo `veiga putõ?, ma `veiga taha pudõhõt kartohkit Se

2. nõrk, kohmakas (inimesest) küll oled sa pude, kukud maha KJn; nii pude ma ka ei ole, et ma enäp kust oeda_j saa Ran

pude pude g -me Iis; pl pudemed Kuu Khk Trm Plt, pudeme Nõo, pudime Krk hrl pl raas, osake, kübe pudemed kukuvad `kanga kül`lest maha Iis; vil`ja pudemed Trm; pudime puha, säält ei saa `paika ka `kustigilt; tõine pudistess `rõõvatüki ärä -- pudimit kik`k kotuse täis Krk; Peni kõtutab lavva all, kui süvväss ja oodab noid pudemit Nõo || (looma siseelunditest) Eks pudemed `kelbavad ka jo `süüä Kuu; lehma pudemed on kopsud-maksad, sooligad Khk

pude|käpp pudistaja, asjade pillaja Pudekäpp -- kellel kõik asjad maha kukuvad, ei saa ilusti `kiini pidada, pailu `nõusi lõhub Hää; pudekäpp, `pillab kõik asjad maha KJn

pudel pudel Pst, g -i R Khk Mus Sald Muh Hi L/-dõ- Khn/ HaLo Hag JõeK Amb JJn Tür Pee ViK TaPõ VIPõ(-a Kõp) Trv Hel TLä TMr, -e Hää Hls Krk; putel g pudeli Hel TLä Kam; putõl (-i-, -l) g pudõli (-d-) Võn Ote Rõn San V(g -a); podel g -i Rap Juu Kos Jür HJn Amb JMd Ann Koe Kad; potõl` g podõli Har; `pood|el g -li SaLä Rei

1. korgiga suletav (vedeliku)anum Ei sie laps `seisu pudelissigi `paigal Kuu; `Pintsak `ninda kisub ja `trimmib mul, `jusku pudelis ole IisR; `rüüpäsiväd pudeli `tühjäst Vai; sedised kui `poodlid lühise kaelaga Jäm; pole sehandust pudelt paes kää pärast Khk; püsta `lehri ots pudeli ning `kalla Vll; Vanasti olid sauest pudelid, olid ää põletud Pöi; `pandi pudelile nisa `otsa, nüid imeb sealt Muh; Veta `poodliga `piima `seltsi Rei; see oo sii pooletõbine pudel Mär; põle `ühtegi `tühja pudelid, kus `sisse `panna Mär; see kuhi na pudeli `moodi üles `tehtud Vig; ma pesi `tühju pudelisi Tõs; juomamehed löid pudelil kael pealt ää, põln `aega korkentsoni `otsida Ris; kust neid pudelid `võetakse, need maksavad kõik raha Kei; ane sule ots pista suts `sisse ja jooseb podelisse na mis kõlinal Rap; podeliga oian `kül`ma vett peal Amb; veke kul`ku, ta ei ole ikka pudel midagi JJn; mul neid vanu podelisi küll siin, võta siit mõni Koe; nii elav, et ei seisa pudeliski paigal VMr; lapulestele `anti tükk `leiba ja podelist `viina Kad; ega kõht pudel õle, et täis seisäb Trm; laud õli pudelit täis Kod; läks pudelisi `kor`kma KJn; tõse laits om `seande rahutu, et täida pudelise, ta ei seisä `kunnigi Trv; mea olli `seante, es kurda pudelen ka paigal Krk; koer poiss, pessäb pudeldel kaala pääl ävä Puh; tuu süüä, ma kae, kas sääll pudeli `perse sehen om `viina; mul om klaasine putel, lähäb kolmkümmend `nakla `sisse Nõo;

ega mul kahju ei ole, et viin pudõlide jääp Rõn; õl'i ol' tan pudõlan, pudõlaga_sattõ maha Urv; üts potõl' ol' `katskiss lüüd Har; meil um pal'lo `korjunu naid pudõliid Rõu; pedäjä kasu_pandasõ_pudõlahe, viin pääle, tuu ollõv kõtu `haigusõ `vasta hüü Vas || pudelitäis `votsid pudel `viina `elma `alla Jõe; jõeme kaks pudelt õlut Saa; jõin poole pudelid limunaadi Tür

2. ka piitl alkoholipudel, selle sisuks olev jook *Pudel pidäb `ringi `käämä ja pill `üürgämä* [pulmas] Kuu; *Pani `luomad keik pudelisse (jõi maha) IisR; Pudeli eest tehakse - - tööd tuhlismaa nuki peel ää küll Kaa; Mihel pole muidu viga, aga tikub pudelise Pha; `vaatab, kuda pudeli kätte saab, pistab nina kohe `põhja Hää; `peigmes tuli nel'laba `õhta pruudikodu, siis tõi podeli. ja kui `võeti podel `vasta, siis jäi päris `peigmeks Kos; võta ikke `rohkem, mis sest podelist saab Ann; Õli pudeli `puhkunud, keelepaelad õlid `rohkem `lahti kui muul aal Trm; paänd uma talu pudelide Ran; mis siss sinnä\_viga minnä?, `saal jo_pudõla `uufva? Vas*

pudeli- pudeli- siin õli minu mälestuses pudeli `vaprik, sie ävis `vällä säält Lüg; pudeli `korgid on `käsnašt `leigatu Vai; vanu pudeli `korka suur kašti täis Mär; siia tuuvasse pudeliõlut, eks ike mõnes kohas õllekoda ole Äks; podõlikorõk om lobõhõss jäänü?, sinna piat papõr pääle `pandma; podõli `puhkja - - `hämest ahust võtt ora `otsa ja `naksi `puhkma, `iismält ol' nigu kul'luss ora otsan Har; kõgõni vanast toda pudeliõlt es olõki Räp

pudema pudema VII Ris Kei pudenema lehed pudevad maha; õied pudesid ää juba Ris; Ma vana inime, `ammad akkavad koa ää pudema Kei || sünnitama pole viel ää puden Ris

pudeme(d) → pude:

pudenama pudenama Kõp Vil Trv Kam Ote pudenema sul on paelu `leibä maha pudenand Vil; rüä pudenava ärä [kui liiga valmis on] Trv; `rõikal kõdrakse küll'en - - ku ta val'miss saap, pudenap maha Kam

pudenema pudene|ma Kuu Hlj Lüg Jäm Khk VII Phl Mär Vig Var Pä K I(-mä Kod) TLä, -mma Vai, -m(e) Hls Krk San; pudõnõmma V

1. langema, varisema, kukkuma `tarvis `lõikada rukkis `vällä, terad akkavad jo pudenema Lüg; puu `õitsed pudenevad VII; suur otr pudeneb, kaer koa, maa otr ei pudene Vig; pebred oo maha pudenen Var; lakakaer, see ol'li - - `kange pudenema Vän; savi pudeneb müüri küll'est maha, kui märjas saab Saa; lill pudenend ää, eele olid topsid kõik alles, tänä põle `uhte aenokest Juu; mets pudeneb lehest `raagseks Amb; rukkil akkab tera `väl'la pudenema, õdral pudenevad `terved piad Trm; kui näid (marju) ei `korja, siis pudenevad maha, õlgu metsän ehk kodo, egäl puul mari pudeneb Kod; `ambal `sõoja sehes, ega ta muidu ää ei pudene Ksi; küllä küllest pudeneb ennem kui näl'lä küllest KJn; vili pudeni ärä Krk; ilma `saadu kraam pudeneb näppe vaheld ruttu Ran; pak'k piab kõvaste `kinni `keitmä - - asja pudeneva kõik maha Puh; mia es lase üttegi ammast `väl'lä tõmmata, kõik pudesiva esi ärä Nõo; lihe? jo pudõnõsõ? maha Har; Terä_mis `maaha pudõsiva? `otmise `aigo, pühitivä? ka kokko Räp

2. a. murenema, koost lagunema see kook oo pude, pudeneb ää kätte Tor; leib on rabe, pudeneb Kos; vana riie pudeneb ää HJn; võtan kartulid kiemast `väl'la, nää, juba pudenevad JJn; asjad `tohknevad - - lähväd rabadaks, pudenevad ää Kad; mädä puu, ärä pudenes kätte; iä kobe maa, `ästi pudeneb KJn; es saa korrõst savist `kaussõ tetä?, kõik pudõsi? kätte är? Kan; `määnü puu nakass pudõnõmma Har; mi\_ `pel'ksi tuud vanna `ahjo, et vaest `kuigi_pudõnõss Rõu b. sünnitama, poegima `loomadel tuleb nüid pudenemise aeg Muh; naene oo jo pudend PJg; lehm pudenen ää Ris; tüdruk läks koju pudenema VJg; juba see naine ää pudenend Plt

Vrd pudema, pudenama

puder

puder *puder* Kaa VII Emm Rei Saa KJn SJn Vil M T, *pudõr* (-r) Võn Ote Rõn San V (*putr*; g *putro* Plv), *puđr* Põi Muh, *puter* Pã/n -õr Khn/ Trm Kod MMg, g *puđru*; n, g *puđru* uus IisR, Sa Rei Phl Lã(-o) Mih PJg Vãn Tor K Iis MMg Pal Lai, *putru* R/-o Vai/

1. a. viljast või muudest toiduainetest keedetud pehme toit *Ega putru sis sama tuliseld ei süüä, ku keidedä* (olukorral lastakse selgineda) Kuu; *pulma lõppust õli isame putru, sai sie süüdüd, siis õli lõpp; sie keitas kõrvitsatest putru* Lüg; *Külmä viega kartulid kiema ei pandud, et siis ei jää mure putru* Jõh; *käskind aigele rugist putru keeta, see annab kõige rohkem rammu* Khk; *puder on laua pial kaussis, mine sööma* VII; *Supp on nii paks noagu puđr Põi; ma keeda peenikse jahu putru* Muh; *Kis puđru kõrvas leiba sööb Emm; odra jahost keedetse puđro, odrajaho puđro* Mar; *tãna õhta oo nii pime puđru, pane võid silma* Mär; *tãma ei taha suppi ega puđrusid, pole minul muret suppi ega putru keeta* Kse; *puter määras päävad ka ära* (igal päeval oli mingi kindel puder) Tõs; *puđru kõrva es tohi leiba võtta mitte Saa; ku puđru jääb vedelaks, siis oo noor puđru; ku jahu pañdi piale puđrule, oli poolvillane Kei; pal'last troavi, lüpsä lehma ja keedä puđru* Juu; *mul jäi paksu puđrule (puđruseks) pada, oli kõrbend natuke* Amb; *vahel tehti kardulepuđru, vahel tangupuđru, üks mõni puđru jäänd jälle laube õhtaks* Ann; *vedel puđru põle ia kedagi, see tahab leiba kõrva saada* Pai; *ühes kausis oli puđru ja teises piim, siis võta puđru ja kasta sinna piima sisse* VMr; *va raag puđru, ei seda süe kuergi mette* Sim; *rukki leiku ajal lõpetusest tehti puđru* Iis; *kui puđrul ei ole silma sehes, siis on puđru pime* Äks; *puđru oli kindel toit (toitis hästi), sellega võis kedagi teha* Lai; *puđru oli paks, aga kõrt oli ikke vedel* Plt; *putru segätse männägä* Vil; *puder vedel, pöörusta jahu viil sissi* Trv; *must puder - - ku tal rasva ega piimä ei ole pant, viijge keedet Hls; olgu soolane puder või mis tahten - - tat õigats leväkõrulin puder* Krk; *ega puder ja kapusta iki segi ei kõlba* Puh; *peenike jahu om inimestel paremb leeväss ja puđruss, a järk om luumel paremb; pada laseb sinet, ei saa ääd suurma putru, puder lähäb sinitsess* Nõo; *mina ütli, et emä tñ kirivät putru, kae nuu kañepi sijnne teivä puđru kiriväss* Ote; *ilma üvätä puder ol'li kartuli puder* Rõn; *Es keedä suurilõ kiäki vanast piimäga putru* Urv; *nii suur tuli, et putr kõik paa põhja palanu?* Krl; *ma olõ mitmast paast putru söönü? ja mitmast ahust leibä söönü?* Har; *topõld võisil'm ei tsurgi viil puđru maku* Rõu; *pal'ás kanarigu pudõr ol' Vas*

b. (supist, kõrdist) *suurma suppi õigati ike puder* Hls; *keedäme jahu vedelät putru* Nõo

c. (vorstist) *tule pitkä putru süümä* Kod

2. mingi pehme ollus, sodi *palgid on pal'las puđrud seest* Pha; *tuhlid ühna puđruks läin Muh; pähkklad_o alles puđros* (tuumad sisse tulemata) Mar; *Lãmustavad ära, teevad päris puđruks* Hää; *tambiti kardulid puđrust* Iis; *ta (sõiratainas) om äste lahti kloplitu, et tükki ei ole, puđrule tettu* Hel; *miä tei vahel erne tõntsi, keedi erne pehmess ja tampsu puđrule* Puh; *Igåvene supi mõl'l, väega lõdile ja puđrule keedetü* Nõo; *Ütskõik kas kartoli vai ua?, ku puđrulõ keese?, sõss om lüümü* Urv

3. piitl (ebameeldivustest, segaminiolekust, jamast) *süo nüüd ise sie putru, mida oled tehnu* VNg; *Mis nüüd kurdad, ise puđru kietsid, ise larbi* IisR; *Midist putru keski valmis keedab, sedist ta ka ise ää sööb* Kaa; *Tahtis ikka rääkida küll, aga putru oli suu täis, kõnest polnud asja* Pha; *Senest on jälle puđru ja kaapsud kogu klõtit* (töö on kehvasti tehtud) Rei; *aab puđru suust väl'la, mis põle kedagid* Hag; *mets kõik - - puđruss kasvand, igasugused puud ja põesad* Amb; *elo nii segi läts kui pudõr kapstidõga?* Se; *ol' sakõ putr, viil saa sagõhõmp* (elu läheb veel segasemaks) Lut

pudetama *pudetama*, -ämä poetama *tuul pudetab viljä ärä; pudetä ärä niid ubakaanad, siis suab suppi kiitã* Kod **Vrd** *pudotama*

pudev *pudev* Kod Plt, g -a Tõs Tor Hää Saa Vil Trv, -e Hel; *putev* Hel, g *pudeve* San; *putõv* g *puđõva* Krl; n, g *pudeve* Pst Hls Krk *pude*, koost lagunev, mure, rabe *leib oo na pude, ei kann* *näpu vahel võtta* Tõs; nõör - - `tehti linadest, takud on pudevad, lähvad kañti Saa; ta (liha) peäb *sedäsi* `suitsuma, et ta - - pudevasse ka lähäb Vil; *pudev lõng, ei saa sest ääd kangast kudade* Trv; *pudeve puu, ei kannata paenute* Hls; *korvi olli tett ilma* `kuurmede `vitstest, ku ärä koorit, om *pudeve*; küll om sul `pehme pudevave maguse õuna Krk; *rõõvass om vana ja putõv* Krl || nõrk, kohmakas *sel va pudevad käed, tiib kõik nõud käest maha* Hää; `seantse *pudeve jala, ku kohekil* `kinni *putuss, om kõtuli* Krk

pudevvest adv < pudev ää ein nõnda `pehme - - pudevvest kasun Hls

pudevus *pudevus* pudedus ka (kas) mea nende sikkust või pudevust tää Krk

pudi *pudi* Kuu RId hajusalt L K I, eL; p *puñi* V

1. väiksed tükid **a.** (toiduna) `lapsed ikke `sõivad *appu piima pudi* VNg; *kui sepiku leib* `tahkes läind - - siis tehasse *pudi, pannasse sepiku tükid piimä* `sisse Mar; *Taarilebapudi oo vaese inimese toit* Han; *Tited* `seüäd *pudi* Khn; *pudi, tehakse* `leiba piima `sisse Kei; *ema* `andis `vaese sañdile piima *pudi* JMd; *leib piäb* kuiv õlema, *paned* [piima] `sisse, *kui* `kiimä läheb, on *kohe* `val`mis, *sij on kiädetud pudi* Kod; *pudile pannasse* `soola ehk `suhkrut `sisse Äks; *pudi* *jaost oli alati vana leib* Lai; *Vanast sai pudi* `tehtud ikki *kohe nii paelu, et pere* `süüä sai KJn; *seantsit pudisit ma ei süü* Krk; *koorega* `apna piimä *pudi* `ol`li nii ää, et oia näpuga keele ots *kinni, muedu lääb kiil ka ütän* `alla Nõo; *Vanaemä taap iks pudi süvvä, täl ei ole* `ambit suun Rõn; *Puñi süüt* `õkva *himmuga* Urv; *imä tek k mullõ puñi, puñi* `leibä rõõsa piimä `sisse Har; *Suurilõ inemisile teñte pudi* `hapnõ piimä `sisse Räp **b.** (puru või prahina) *sie puu enämb ei* `kannata `ahju `küttest võtta, lähäb *pudist jo kätte* Lüg; *Laud kõik pudi täis* Põi; *iired närivad* *riñtikeinad pudis; päñnin selle agana pudi* `lehmil söömas Saa; *mõni asi, mis kaua on seist,* `tohkneb *kohe käte vahele ää - - jääb järäle* `paljalt *pudi* Kad; *tien ühe tüki* `leiba *pudist* Iis; *eläjä sööve rüä pudi* Trv; *sidemest saadik pidit lavva* `vastu `lüüme, *muđu läits terä pudi* `siss *si* Krk; *lapjuga lüüd õle otsad nädsele, nigu pudile* Ran; *pudi* `võetess *päält är ja siss jääss* *peenakene* `järgi ja *tuud siss sarjatess tuulõ käen* San; *pudi, mia rabamisõst ol`l jäänu* Har

2. adj **a.** pude, mure *pudi liha* Aud **b.** *üsna pudi kraam* (väikestest loomadest) Ris

pudilkeel *ebaselge* häälalus ja kõnepruuk *sie one pudi* `kiele *mies* VNg; *ta reagib nii pudikeelt* Muh; *laps riagib pudikeelega ja mõnele* `jääbki *se pudikeel* `külge Lai; *neil pudikeel,* põle aru *saand, mis nad* `riakisid Plt; *kõnele* `sel`gest - - sa `ütlet *pudikeelege* Krk; *kas es saa riid vai* *kiid üteldä, siss* `ol`li *pudikiil* Ran; *Timäl ol`l olnu* pudikeelega *köögi* `tütruk Rõu; *Pudikiil,* *ku* `saa`i? `puhtahe *kõñõlda*? Se

pudilane *pudila*|ne g -se VII Han Ris KJn *mudilane* Nüid *pudilased* *kõivad laste* `aidas Han; *on aga pudilasi kuos sial* Ris; `lapsi *nagu pudilaisi* (palju) KJn

pudima *pudima* Kuu Lüg Põi

1. *pudistama, sodima* *No mis* `sõuke *nüid peaks* *leva kallal pudima, laud kõik pudi* *sodi* täis Põi

2. *jõgi on* `käänulik, `kierude *vahel* `onvad *nie avad, kalad pudivad* sääl Lüg

pudime → pudev

puudin *puđin* Jäm Kaa VII Rid Mar Mär Han Ris Koe Plt KJn Trv, *putin* Puh Har/-t/-, g *puđina*

1. *pudikeelne* või *arusaamatu jutt paljas puđin* `lahti VII; *need* `rääkvad *mes puđin* *taga* *kohe* *iiu ja muhu keelt* Rid; *kõnelep* `kärmeñte *nigu* *putin* Puh

pudina

2. (väikestest lastest) [Tal] *oo neid pudinaid tuba täis Kaa; Pudinatega oo ikka tegemest, aga vanas ias jälle parem, kui neid oo Han*

3. adj **a.** *pude See leib oo naa pudin nagu oles saepurust `tehtud; Puu oo pudinas läin Han*

b. *pehme timä om pudina keelega, tuust ei_saa arru Har*

pudina pudinal *tä räägib naa pudina, et aru ei soa Tõs*

pudinadõ, pudinahe pudinal *tuu kõnõlass pudinadõ, nii et arrugi ei taha saia[?]; Kõnõli pudinahe Har*

pudinal pudinal Jäm VII Muh Rid Mar Mär Tor Hää Ris Koe Plt KJn

1. *pudistades ühna pudinal reagib Muh; räägib sandisti - - pudinal Mar; küll ta võib pudinal `rääki, `keegi ei saa aru tast Tor; kõneleb pudinal KJn Vrd pudina, pudinadõ, pudinahe*

2. *palju prussakid oli meil ühekorra ko pudinal Jäm*

pudinama pudina|ma Kam, -mma Rõu; pr (ta) *pudinass Ote Urv pudenema kui [vili] es ole kõrraligult omal ajal ärä kogutu, siss nakass pudinama; kõrrõ vili kõik pudinass - - uba es pudina Kam; räni, tõrvanõ, ku lahutass, pudinass är[?] Urv Vrd pudinema*

pudi|napper (sõrmenimetus) *Pudinapper, eks `sengä nibiti pudi suhu Kuu; pudinapper on `tõine sõrm Jõh*

pudinema pudin|ema Nõo Kam Ote Rõn, -eme Hel, -õmma Rõu, -õmõ San; pr (ta) *pudinõss Kan Krl pudenema Savi sai `väega sik`ke ahu jaoss, kik `naksi pudineme Hel; ma niidi `endäle kül`lealutse kotti panna tarn `aina - - kui na_m vilun kuevatu, siss nä_j pudine Nõo; rij`alla om terä maha pudinu Ote; Es või `laske [rukki] maa pudineda Rõn; mis ma taast rabõ_õst leeväst süü, ta jo pudinõss Kan; `Veeti uma hää paks kord [savi], moodõ `naanu_pudinõmma Rõu Vrd pudinama*

puding puding Hlj Käi, g -i Khn; *puting g -i JõeK, -a Mus*

1. *(teat kolmnurkne puri) kui on kolm [purje], esimene puding, teine `liiver, `kolmas on taakvokka Hlj; Nda val`jus läks, et vesi käüs üle, mia läksi liiverpuõmi `piäle pudingid maha `võtma Khn*

2. *raudhaak laevakõite kinnitamiseks tiñji `pardonid keivad tiñji küljest putinga `külge Mus; putingid on reilingu lati küljes, nied on rauast JõeK*

puding|kliiver puding- Hlj Emm Hää Ris, putin- Rei, puten- JõeK *(teat kolmnurkne puri) PEEPurjusi aa purjulaevdel änamesti neli tükki, taakvokk, taaksel, kliiver ja pudingkliiver Emm; puding `kliiver on tenga `partuni kül`les Hää; puten `kliiver, sie on neljas puri, keige viimane JõeK*

pudi-padi väikesed, tühised asjad `eringed õlivad, vasigu tappeti, sült - - ega siis nii *pudi-padi õld midagi `laual, mida nüüd on Lüg, ajas keiksugu pudi-padi kogu Khk; sõhukest pudi-padi oli köök täis VII; kõik pudi-padi, põle aru ega `otsa Hää; mõnel on pailu seda pudi-padi `kraami Juu; `õstis kõiksugu pudi-padi kokku VJg; Ega neskese pudi-padi kaubaga kaugel luatadel ei käidud Trm; arjukstel oli `rõõva `kaupa ja, pudi-padi oli tal `rohkem Pst; ah, mis ma nüüd ole `osten, sedäsamati pudi-padi `värki Krk; näil (rändkaupmeestel) ol`l tsitsi rõõvast, `nõklo, pleiatsit - - säärast pudi-padi Võn; taad pudi-padi `kraami om `väega pal`lu, ei\_saa\_taad kohegi mahuta<sup>?</sup> Har; sääne pudi-padi kraam, mõista ei<sup>?</sup> `õigõhe `osta Plv Vrd pudu-padu*

pudisama pudisama Trv Rõu pudisema **a.** *pudenema leib pudisi maha näppe vaheld Trv*

b. *pudistama, segaselt rääkima Jutt vai asi, purjun `pääga mugu_pudisass Rõu*

pudisema pudis|ema Jäm Khk SaId Muh Rei Rid Mar LãEd Tõs Aud Hää Jür Koe Trm Plt KJn SJn Kam Ote, -emma Jõh, -õmma Plv

1. varisema, pudenema *vili on`valmind, kauaks jäänd, akkab ära pudisema Jäm; lubi ning sau, nee pudisevad seina küljest maha Khk; puu lehed olid puhas pudisend eina`sisse VII;`köömned\_o juba maha pudisen Muh; Vili`põldus juba pudiseb Rei; meie rahvas läks täna põllale odre`lõikama, tahab teina vägise`põldu pudiseda Mar; rabe leib, pudiseb`kangeste Lih; mädän puu pudises Tõs; lehed pudisevad puu kül`lest maha Koe; kos rištaku [heinasao] es panda, tulliva jondi, mis vedämisevä pudisiva Kam; ropsrüä om virga maha pudisema Ote*

2. pudistama, ebaselgelt rääkima *mis sa pudised sääl Jõh; vana inime pudises,`ammid ei ole SJn*

Vrd pudisama

3. (sünnitamisest) *Kannab rasket koormat, võib kergesti ää pudiseda Pha; Ju see akkab`varsti ää pudisema Põi; inimesed pudisevad koa enne`aegu ää Muh*

4. värisema küll *ta pudiseb küll`mä pärast KJn; külmetäss nigu pudisöss Plv*

pudisk *pudišk* pudikeelne *mõni om pudišk Urv*

pudistama *pudistama* Kuu RId Jäm Khk Põi Muh Emm Rei Rid Mär Kse Han Vän Hää Saa Ris Koe VJg Trm Kod/-ss-/ Lai Plt KJn Trv Puh Nõo Har/-mma/, -em(e) Hls Krk

1. tükikideks tegema; poetama, puistama *saab` sõrmide vahel leib`pienest - - pudistada Lüg; ää pudistag neid`lehti`siia maha Khk; Ma ole oma kanadele ikka leva raasuke si pudistand Põi; Kui pähked aa täiesti valmis, siis saab neid kergesti pudista Emm; tuul pudistab rukki terad maha Kse;`lindele sai iki`saia pudistud Saa; pudista kanadele`leiba Koe; [rehi] sae ärä peksetud viis`kõrda, siis akati pudissama, kätega pudissasid Kod; mis sa pudistad leväst KJn; ei ole vaja pudiste maha Hls; tõine pudistess`rõõvatüki ärä, ei tii`meastigi tast`vällä Krk; ani pudistava sällä päält vett maha Puh*

2. segaselt rääkima *Pudistab` keele`otsast nagu tittake IisR; Räägi selgeste, ää pudista Han; pudistas`kangesti, mitte es saa aru, mes ta`ütles Saa; mõni ei saa`kõiki`tähti`väl`lä`öölda - - pudistab`pialegi Lai; laps pudistab, ei saa aru, mis ta räägib KJn; räägi ilusta, mis sa pudistat Trv; ta pudistass uma pudina keelega, miist`kiäki jagu ei_saa? Har*

pudisti *pudisti|i* Saa, -e Hls San, -õ Krl Har; *pudist* Hls Krk *pudinal*, segaselt *laps kõneleb pudisti Saa; pudiste kõneleb Hls; joodik inimen kõneless ka pudist Krk; [ta]`naksi`õkva`sirgõdõ kõnõlõmma, es kõnõlõ pudistõ Har*

puditeme *puditem(e)* *puendama, murendama pudite leib peeniksess, tii lastel leib pudiss; ka sa taaripätsi är puditiit Krk*

pudla → *puhle*

pudlatama *puđlatam(m)a* Urv Rõu (*puđlä-*) *putrama` Ütle sõna`selgelle, mi_sa_nii puđlatat Urv; tui jutust saa_i? üts juudaski? aru, tu`väega puđlätass Rõu Vrd pudletamma*

pudle *puđle* Vas Röp, *puđla* Rõu Lut/b-/ *pudikeelne inimene puđla um, kiä ei_saa ilustõ kõnõlda Rõu; ei saa ta sõnost`arvo, kui puđle kõnõlõss Röp*

pudletamma *puđletamma* Röp, *puđlõ-* Har *putrama ma olõ timä puđlõtamist`kuuldanu külh; mi_sa sääl puđlõtõ, kõnõla ilustõ Har; puđletass õnnõ Röp Vrd pudlatama*

pudlästõlõ *puđinal kõnõlõss puđlästõlõ, kõnõlo_i` puhtalõ Lut*

pudotama *puđotama* poetama *akkan ube pudotama;` ermed ja ubad tulevad pudotata Kod*

Vrd *puđetama*

puđra *puđra* Põi PJg

1. sopp, muda`raske`keia - - *puđra sees PJg*

2. lora *See pole jutt aga midagi, muidu üks puđra Põi*

puđral → *vuđlar*

pu drama

pu drama *pu drama* Sa Käi Kse PJg Ris JJn Koe Lai Plt

1. a. *vatrama*, *lobisema* *see pole midad jutt mitte* - - *on üks pudramine* Jäm; *nüid sa oled küll palju pudramist saand, ma ei pudragid enam* Mus; *pudras suud-silmad täis* VII; *mis sa lämupea pudrad, muidu lobised* Plt **b.** *pudrutama*, *puterdama* *laps juba pudrab* `rääkida Khk; *Pudrab tüki ee, äga sest saa aru midaged* Käi; *poisid ikke pudrasid ise* `keskis *vene* `kieli JJn; *laps pudrab, ei saa aru, mis ta tahab* Lai

2. *sumama*, *sumpama* *obu pudras enese* `väl'la [lumest] Kse; *pudrasin põlvest saadik muja sees* PJg

pu dra-pa dra 1. *segi*, *sassis* *olek puhas pu dra-pa dra* Ris; *asjad kõik pu dra-pa dra* Koe

2. *loba*, *lora* *ajab suust pu dra-pa dra* `välja ning loriseb änam kui `tarbis VII

pu dretsik → *podrätsik*

pu drik *pu dri* | k g -gu *palju või kiiresti rääkiv inimene pu drik räägib pailu* Khk

pu dritsema *pu dritsema* *vatrama*, *patrama* *ta pudritseb nii palju* `rääkida Khk

pu droline *pu droline* *segane* `väega *pu droline* *küül* Röp

pu drostama *pu drostama* *pu drustama* *pu drostab* *segamisi puhas* Ris

pu dru → *puder*

pu dru- *pu dru-* *pia oma* `putruauk (suu) `kinni Lüg; *abu piimale* `jäät *koort sega*, `soola `pandi *ka* `sisse, *see oligid pu drukaste* Khk; *Laupa on pu drupäe, pu drupäeval keedeti ikka tahjuputru* Kaa; *varsi saab pu drukatel tulele* Muh; *Pane oma pu drumulk (suu) kinni* Emm; *pu drulabidad, jämedad, ja järsk saba taga* Mar; *pu dru* `silma *pannatse võid* Kse; *pu drupütti läksid* `viima *titeemäle* Var; *Kesknädal ja lauba olid pu druõhtud* (siis söödi putru) Tõs; *Kelle pu drukaunist sa süüid, selle pu õlt piad* `aukuma *ka* Hää; *pu drumõlaga liigutakse pu dru*, *see* `neoke *lai* Juu; *sõelutasin natukene pu drujahu* Kad; *suu* `niigu *pu drupada*, `patrab KJn; *pane ike äste kuurd ja võid, siss om pu drukaste ää* Nõo; *kesvõ* `jahvõti `veškil `pijnüss *pu drujahuss* Har

pu dru|hark *pu drumänd pu druark* `olli *kahe aruline, sellega liigutati* `putru Muh; *pu druargiga segatse* `putru Mih **Vrd** *pu druhärk*

pu dru|härk = *pu druhark* *Pu druärk* *tehta sihantsest puust, kus oksad peel* Emm; *Vanasti segadi pu dru pu druärgiga* Käi

pu drujas *pu drujas* *nätske ei või viil* `leibä `kassa - - *siis suab pu drujas, üks mage* `mätskä Kod

pu dru|keel *arusaamatu kõne; pu dikeelne inimene pu drukielega, kes segamine räägib* VJg; *mes sa, pu drukiil, jokotad* Kod; *si* `va *pu drukiil*, `putrab *oma jutta* `rääki KJn; *tal om* [jutt] *kui pu drukiil* Se

pu dru|mänd *pu dru* *segamise vahend* Tie `mulle *uus* `putrumänd Kuu; `putru `männad *olivad* - - `viie `aarane *pidi mänd olema* Hlj; *kus pu drumänd_o, ma taha pu dru* `keeta Kse; *pu drumänd, sellega oli ia segädä* Tõs; *meil ol'li mitu pu dru* `mända, *vat nad läksid ka*iti `vastu *pada* Saa; *männe puust tehakse pu drumännad* Jür; *jõulupühaba ommikul* `jälle *sikud käisid* - - *pu drumänniga* `kaapisid *ukse taga* JõeK; *tegivad pu ulusikaid ja pu dru* `mändasi VMr; *pu drumänd* `tehti *männist, pidi olema viie aruga* Lai **Vrd** *pu dru|hark, -härk*

pu drune *pu dru* | ne Põi Tõs Krk Ran, g -se Saa Kod

1. *pu druga* *koos* *Mis sa sii pesid, nui kõik pu drune alles* Põi; *koer limpsib pu druse paa ära; pu drust pada* `leotadi, *kui ta ära* `kõrbes Saa; *si* `jälle *pu drune vesi* Kod; *egä mia tõese* `luskat *es võta, ku ta pu drune* `ol'li Ran

2. *pu derjas pu drune ja sobrane* - - *pidavust või tugevust täl ei oln* Tõs

3. segane eesti kirj' om jo `seante pudrone kirj', sellel om pal'lu murrakit Krk

pudru|nui lau `päiväl `viedi `rannale `putru`nuiad, -- ja siis `küüriti juo `liivaga nie `valgeks Kuu; anna `soole pudrunuiaga Khk; Omal nina peas noagu pudrunui Pöi; kus pudrunui oo, sellega nuiatse pudru `peeneks Muh; kardulipudru tambitasse pudrunuiaga Mar; Pää ku pudrunui `otsas, kõva, ei akka pähe midagi Hää; pudru `nuie tegi ikki peremees isi Saa; pudrunui oli, kellega `kartuli pudru tambiti, kase puust `tehti, kolme tol'line oli küll Lai

pudru|pea taipamatu või unustaja inimene `putrupää, kes midagi `mieles ei pia Lüg; Mis selt `putrupialt tahad, ei sie `mõista ise `kaupleda ega sõiti teha IisR; Olen mina üks pudrupea, jälle jäi rahakott koju Vig; oh sa pudrupea, ei sa tea kellegistki Var; sinul on juo niisugune pudrupia, mis sie kua mieles piab VJg; pudrupia on juba `loodud nisuke unustaja Lai; oh sa pudrupia, mis sa siin oled vusserdand Plt; pudrupääss üteldess, kes midagi `asja meelen ei piä Hel; mina ole kah pudrupää, uneti `kirve `sanna manu Ran

pudru|pööriss -pööriss Nõo, -pöörüss Har Rõu pudrumänd sek'ä pudrupöörüsega `putru `ümbre Rõu

pudru|raaksed pl pudrumänd Pudruraaksed tehti natikse jämematest okstest, nee pidid pudru lopmise ää kannatama Kaa; pudru `raaksed `tehtakse kadakast Pha

pudruselt segaselt Ei ma sest juttust saand suurt aru, `rægib `ninda pudruselt IisR

pudrutama pudru|tama IisR Jäm Khk Pha VII Mar Kse Han Saa VJg Trm Lai Plt KJn Trv Nõo, -tamma Urv Har Rõu, -teme Hls Krk(-tem) San Krl, -dama Emm; pudrotam(m)a Võn Plv Vas; `putrutama Lüg IisR

1. sageli putru keetma `Kietku muud ka, mis ta pudrutab iga päev IisR; mis sa alati pudrutad, muud ei ole kui pudru ja pudru VJg; mis sa iki pudrudet, pudrust keedät, akka vahel toorast jahu `anne Krk; meil alasi muudku pudrutõdass pääle, tsolgutõdass enne tuud `putru Har

2. patrama; segaselt rääkima; puterdama, vusserdama `Paljugi mis tämä võib pudrutata, `võeras ei `mõista teda `kuulalagi IisR; Oli seal midagi kogu pudrutand Jäm; Küll ta võib pudrutada, ilma et sellest kasu oleks Mar; Kui mitu inimest akkavad pudrutama, siis võib töö mokka `minna Han; Mis sa pudrutad, parem ole vagane Trm; see jutt oli pudrutamine -- ei saa arugi, mis ta riagib Lai; es tii ilusta, pudru' muidu ruttu ärä Trv; kes sulle pudrutab, siss ku mia kõnni Nõo; mes sa pudruted `kõnnege San; Sa võit päiv läbi pudrutada uma suumulguga Urv; La'is mõista õi_vijl `õigõlõ kõnõlda, sõss mugu pudrutass Rõu; tiä pudrotass inne, ta\_i olõ? määnegi jutt Plv || (kudrutamisest) Tedrekukked, kui akkavad pudrutama, siis `nõnna, et sie raba kieb IisR

3. mäkerdama `väike laps pudrutab ennast nina otsast saantik ära; küll sa oled ennast ära pudrutanud Saa; lapsed pudrutavad KJn

pudru|tamp pudrunui `Kasta `putrutamp vede ja akka `putru `tampima Kuu; võtan pudrutambi Jür; pia nagu pudrutamp, see oli rumal pia Sim

pudrässik → podrätsik

pudrätsi → podräts

pudsaja → putsai

pudsu n, g, p pudsu Trv Krk Hel T, p putsu V ebe, kübe, pudu, puru kui kangast `koeti, jäi nigu pudsu sinna `kanga `alla -- ega tolle pudsuga midägi es tetä, pühiti kokku, visati `väl'lä Ran; tõenekõrd pää kõõmetab, siss nigu pudsu om pää Nõo; `paklane [rõivas], temä and toda pudsu `sissepoole ja väl'läpoole Rõn; mõnõl `ollõv sõõnu koi villa kikk ärä, jäänu nigu `kanga pudsu enne San; ma kere `langa, sõss läis säänest putsu maha? Kan; Mu meelset om jämme leib vijl parõmb ku\_põrõhõld taa peenikene, pudsust (püülijahust) tett leib Urv; `uhta ajava putsu,

pudsunõ

ku`uhta`häitsese[?], siss ju^šk putsu nigu`tsirkõ Har; kae\_ku pal`lo`kanga sijst um putsu tulnu<sup>?</sup> Rõu; ar om jo pudsulõ`määnõ[?], ar habrastuss jo ihokanõ Se || puravekil võets pudsu alt ärä (seene pehmest allosast) Krk

pudsunõ *pudsunõ* g -*dsõ* San Har/n -*t-*/ Vas purune, ebemeid täis *ta põrmat on`väega putsunõ, ta piat puhass olõma Har; rõivass hiiletäss, är kulunu, sääne pudsunõ* Vas

pudsu|sulg *udusulg pudsusule om anil vai kanal - - pääl om suure sule, all om pudsusule* Ran; *pudsusule om peenikse nigu libeme, tuule käen lähvä`lendu Nõo; pudsusulõ<sup>?</sup> ol`li_`piinü sulõ<sup>?</sup>, egäl tsirgul. kana pudsusulõ\_`teiti padäss Rõu*

pudsuville *hatule, karvendama tihe rõevass võtab ruttu nigu pudsuvile* Rõn

pudu *pudu* Saa Lai, *pudo* Kod kübe *ma ei õle tänä mitte`üste pudo süänud* Kod; *kanarbikud`korjasin metsast, panin patta ja`kietsin ära ja`kurnasin selle pudu ja prahi sialt`väl`ja Lai*

pudu *pudu* pude üsã *pudu riie* Khn

pudu- *pudu-* Kuu Lüg Vai hajusalt Sa, Muh Rei Mar Mär Vig Kse Tõs Hää Saa Ris Hag Juu Koe VJg Iis Ksi Plt Pil Trv Krk Puh Nõo San Krl Har Rõu, *pudo-* Kod (millestki väikesest, peenest, väiksemamõõdulisest) *Palju sul - - neid pudu`luojuksi on Kuu; pudu`luomad`kutsuda kaik pikkaraised elokad Vai; noored loomad, vassigad ning mulligad - - pudulojuste kari* Khk; *pisiksed kanad, kuked, anepojad, nee on\_ne pisiksed puduloomad* Krj; *kebade`aegu`väiksid pudu`loomi küll, kõik`tahtvad ülespidamest`saada Mär;`väike pood ja pudukaup* Tõs; *see muedu puduraha Hää; ma ei ole üks pudoiva`võtnud* Kod; *kaupmed müüsid [laadal]`riidid ja`saapid ja`kingi ja kõiksugu pudu`kaupa ja Pil; karukõllal pudujuure all, narmassjuure; pudulojusse om kikk kokku talu pääl`väikse looma nagu pardsi ja ani ja kana* Krk; *pudueljekese[?] omma_kanapojakõsõ[?] ja hanipojakõsõ[?] ja pa[?]dsipojakõsõ[?]* Har

pudukane *puduka|ne* g -*se* putukas – Kuu

pudulane *pudula|ne* g -*se* kihulane *pudulased oo allid loomad,`lendavad`peale* Muh

pudulas *pudul|as* g -*a* pabul *tuhled nii pisikesed nagu pudulad;`lapsi nagu pudulaid si koos* Juu

puduma *puduma*, (ta) *pudub* Hää Saa, *puõb* Khn, (ma) *putu* M(ma-inf -*me*)

1. *kukkuma, pudenema, langema Vili nda`val`mis, et`varssi puõb ää* Khn; *pudusin maha, pihakorvi lõin`sisse Saa; raamatuke pu[?]te tij pääl maha* Trv; *küll om ta emä nõgu, kui emä suust pudunu* Hls; *ka_sa vette puttit vai käisit ujumen;`jämmit vihma pisarit putuss* Krk

2. *puutama temä pu[?]te miu`käege* Hls; *mea ei putu kellekides`kinni; mea ole sellest pudumede* Krk

pudunõmma *pudunõmma* *pudenema leib pudunõss, ammuss ta küdseti, nigu vana leib tõnõ;`kampveerega\_pudunõsõ\_`hamba_suust maha[?]* Har

pudu-padu *pudi-padi pudu-padu kaupmies* Kuu; *keik vana kolu kogu on pudu-padu* Khk; *tiab mis pudu-padu`loomi sial oli VII; sellel\_o pudu-padu`värki küll Muh; pudu-padu kraam, nõõbid, nõelad segameni läind* Hää; *laadal oli`kõiki pudu padu`kraami* VMr

puentrad pl *puentrad* *peenrad* – VNg

puesa|paesa *puesapaesa* uisapäisa, ülepeakaela – Khn

puga *puga* RId VII Põi Vig Hää Iis Rãp

1. *pugalik sul kohe puha pugad`luomad* VNg; *puga lehm, sie on alt`külgidest`saadik`valge, päält on must või punane* Lüg; *kui on midägi täppi`otsa ies, sie on siis puga* Vai; *mõises olli ilus puga (valgete külgedega härjast)* Hää

2. (noorloomast) *pisike sõnni puga* VII; *Neid pisiksi pugasi nähjakse seal`koplis olavad; Seal suurt`pulli pole, pisike puga* Põi

puga: *puga* heleda täpiga talveõng *pugal* oo üks *sil'm* `keskel Kod

puga: *puga* nõõridega latt heinte vedamiseks – Rak

pugal: *pugal* Pst Nõo Ote, g -a Kuu VNg(n *pugala*) Muh L Ha Amb Koe Kad VJg Sim Trm Kod Lai Plt KJn; *puga|l'* San Krl, g -la Trv, -li Saa Hls Rõu Plv, -le Krk Hel

1. kirju (loom) *Need pugalad* `lehmad `lüpsavad `palju `piima Kuu; *musta pugal*, `ruske *pugal*, *alli pugal*, `valge *pugal*, *iga* `karva oo *pugalud* Muh; *pugalal* oo keskpaik `valge *ika*, *otsad* oo *teist* `värmä Kse; *pugal lehm* oo *külje alt* `valge, *musta pugal*, *punase pugal* või *alli pugal* Tõs; *pugalal lehmäl juüd lähväd üle sedäsi* Juu; *pugal*, `valge *lapp kubemes*, *temal oli oma karva järele nimi* KuuK; *pugalad* `veised Sim; *pugal õli pul'l*, *kui täl* `valged *küljed õlid* Kod; *täht külle pääl*, *sõss kutsuti pugal'* Trv; *pugal'* - - *ku ta pugal'* `kül'gege olli. *siin_o pugalit küll* Krk

2. pilvelaiguline *ilm lööb na pugalaks täna* Kul; *taevas akkab pugalaks* `lööma Nis

3. (härjavärsist) *puga|l'* `puskis jooginõud ikki *uperkuuti* Saa

puga|: *puga|* g -a Ris; *puga|l'* g -li Har (lind) **a.** ristpart – Ris **b.** (mingi kakuline) *ma sai üte pugali kätte* Har

puga|: **pugalas** *puga|* VNg LNg Rid Nis Iis Trm Ksi Lai KJn, *puga|as* Mar Var, g -a *puga|* **a.** sarvepuga| *pugalad*, `niisused `vorbid on [*lehma*] `sarves, *lued nied* `vorbid ära VNg; *see lehm*, *kis juba vasika toond* oo, *sellel* oo *pugalad sarbe peal*, oo viis *pugalast*, oo viie *poea emä* Mar; *vanal lehmäl on sarved pugalaid täis* Nis; *Lehma sarvedel on pugalad* KJn **b.** sisselõige *kepil vms kubjasse kepp oli pugalatega* - - *ta* `märkis `sinna *kepi* `piale ülesse *moonamehe* `päävi Lai

pugaldama *pugaldama* Jõh/-mma/ Mär Vig Var Mih(po-) Tõs Khn Aud PJg selgima, *klaaruma oli* `kangešti `pilver, *niid ikke akkab juba pugaldama* Mär; *taebas pugaldab*, oo `seoke *tükilene nagu* `lamba *kõhu peal* `lamba *rasp* Mih; `selgemase *lähäb*, *pugaldab*, *akkab* `valgeid *lappa* `sisse `lööma Aud **Vrd** *pugaldama*

pugaldis *pugaldis* Mih/-es/ Aud PJg *pilvitus õhuke pilbe* [kord] `ülebal `kõrges, *muud pugaldist põle*, *muidu on* `sel'ge *sinine* PJg

pugalik¹ *pugali|k* Tor JMd Iis, g -ku IisR VII Vig Nis Ksi

1. pilvelaiguline *taevas akkab* - - *pugalikuks minema*, *pilved akkavad* `lahku `lööma Nis; *taevas on pugalik* JMd

2. (rahutu) *noorloom Pugalikul tahab ase tasutata* IisR; *mis sa oled nii ull pugalik* VII

pugalik² *pugalik* linavästri – Mih

***pugaline** g *pugalise* pilvelaiguline *taevas lähäb pugalises* Ksi

puga|vaerõs *puga|vaerõs* tõmmuvaeras – Khn

pugama: *pugama* VNg Kaa Muh PJg Pai Pee Koe Kad Sim Plt Pil (ära) *jooksma*, *pagema* `Lambad *panid koera eest pugama* Kaa; `õlli `metsa *pugan* Muh; *pani pugama*, *nägi*, *kui tulin* PJg; *tüdruk oli ää pugand* Pee; `Ütlesin *küll*, *et* `uota *mind*, *aga pugas mu iest ära* Kad; *vanames* `pannud *pugama* Pil **Vrd** *pugama:*

pugama: *pugama* Emm Käi prikkama *paadi tagumeisest* `otsast *pugada* Emm

pugama: *pugama* VII Põi *pusklema*, *kaevlema* va *sõnnipuga*, *mis sa sii pugad aa kallal* VII; *Kas sa tuled* `mooga *pugama* - - *sa noagu pisike pul'l* Põi

pugar *pugar* g -a (pilkavast, teravmeelsest vastusest) *Küll* `tahtis *mind tõgada*, *aga ma* `antsi *taale sesused* *pugarad* `vastu Rei

pugatsid pl *pugatsid* (kandmisvahend) `kandega *viisime lattu* - - *nimi oli pugatsid* Amb

pugelema *pugelema* Khk VII Iis, *pugõlõm(m)a* Rõu Se

pugema

1. kaevlema, pusklema `öördavad `pæga teineteist, muidu pugelevad Khk; pullid akkavad pugelema lis

2. puiklema *es naka* `vasta pugõlõmma kah, *and iks mi\_raha ar<sup>2</sup>* Rõu; *no mis sa pugõlõt* `vasta, *mine_ku kutsutass* Se

3. hullama, möllama *mis ti tah pugõlõt, ti tjiit* `hindäle `haigõt Se

pugema pugema Kod, (ma) *poe(n)* Sa Rei Khn/ma-inf -gõ-/ Hää Saa hajusalt Ha, Pal Lai Plt KJn Trv Ran Puh, *pue(n)* R Mär Jä VMr Kad VJg Lis Trm, *puge(n)* Emm Tõs Ris, *puke(n)* Muh Lä hajusalt Pä

1. **a.** kitsamasse kohta, sellest läbi või välja minema *iiks tükk oli maad, `teine vett ja sääld ikke sai läbi pugeda* (Soome saarestikust) VNg; `enne õli pugemist, *kui säält `puie vahelt `vällä sai Lüg; kass puges ikkunast sise* Vai; `Voata, *kust kohast ta riu läbi poeb, `auku pole `ollagi Põi; see aed oo sealt arb, kana pukeb läbi* Mar; *tupe seest ta `väl`lä pukeb, see peä Vig; Kalad pugõvad mõrra toppi* Khn; *nõnda alandlik ta on, jala talla alt poeb läbi* piltl Hää; *nemad (sipelgad) pugevad igas `kohta* Ris; `pañdi rangid `kaela - - *et siga ei saand pugeda* Amb; *sul kohe nagu pugemise pia* (juuksed hästi peadligi) Koe; *karjalapselgi oli vaev nende võsukeste vahelt läbi pugeda* Lai **b.** millessegi tungima, kaevuma *kus sa lähed selle äbiga, kas poe maa ala* Khk; *mis kartuhli `sisse ennast pugevad, need on kartuhli tõugud* VII; *sead pukevad ikke `põhko, kui külm oo* Mar; *veekaaniid tulavad pugevad inimese iho `sesse* Vig; *püid, lume sehes elavad - - pugevad lume angesse* Mih **c.** (magamaminemisest) *põle teha kedagi muudku pue* `põhku Mär; *Mia poe asõmõ* Khn; *eit puges ko `sõnna ahju pial magama* Ris; *egä üits puges oma asemele* Ran **d.** piltl (suremisest) *pukes ää siit maaelmast* Rid; *Mätta `alla pugema* Hää; *selle `aaga kõik uuemad `rahvad, vanad `poevad `auda eest* Juu; *nüid akkan `varsti kadasnikku pugema* Pee

2. märkamatu minema, lipsama; tükkima, kippuma `piiri `valve oli igas puol `vastus - - *siis `üösse salaja ikke monest kohast `pueti `maale* VNg; *pole enam kedad, kes tööd tegad, noored pugevad `lenna* Kär; *Külm pugeb poue* piltl Emm; *omigu juba `kärpsed pugevad tuppä* Han; *kaäs puges salaja `sahvrise* JMd; *paa kuas jäi irvakile, `kärpsed pugesid patta* Kad; *tema püiab ikke ette `otsa pugeda* Lai; *veerukad topitse tuule läbipugemise ette* KJn

3. varjuma, peituma *pugesivad, kuhu `saivad `peitu* Jõh; *poiss puges `nurka mo eest* Khk; *Kui `purju jähi, siis puges laua `alla ja jähi `sõnna magama* Põi; *kui kõue müristab, siss ta pukeb ei tea* Kus Kir; *Küll sai poiste eest ää `puetud* Han; *nahkhiir `lindab pimedas, ei tia kedagi, kus ta pukeb, makab* Mih; `Saklasõ *iest `poeti, `kussõ `kiegi sai* Khn; *koer oli `metsa pugen ennast* Ris; [lambad] *palavaga `puevad aga padrikusse* VMr; *pugesin ahju taha paku* Iis; *eks ta ole sinu urdsik, kohe sa poed, kos `alla sa lähäd* Pal; *konas sa pugesit sinnä sängi `alla* Puh

4. lipitsema, meeldida püüdma *Kes oli `niisike pugeja, sie sai `varsti parema kõha* Jõh; *Seike pugeja vend, muud kut küürutab esimehe ees* Kaa; *iga valitsusega pukeb* Rid; *ära poe ike `perse teeäle* piltl Pal

Vrd pugenema, pugima²

pugenema pugenema VMr Kod Äks pugema õdra õhak pugeneb alate `kaugemalle `silmä Kod; *laud `vooder oli sehes* [aidas], *iir pugenes `voodri taha, kudagi `väl`lä ei saa* Äks

puger puger g -i hajusalt Sa(pugel Khk), Mar põhjasüvendaja, bager läks pugeri `pæele tühe Jäm; *puger puhastab sadamaid; pugel teeb merd süaks* Khk; *pugeriga - - kaevati jõge sügävämäks* Mar **Vrd** poger¹

pugerdama *pugerdama* Khk Krj bageriga töötama, bagerdama *laev pugerdas sadamad* Khk; *Pugerdasid seda merd, sadamat tegid sügavamaks, võtsid mere põhjast muda välja* Krj
Vrd pogerdama

pugeri *pugeri*|k g *-k(k)u* IisR, *-gu* Kuu Rõu/*-gõ-*/ väike ruum või ehitis *Siel pisukases laudapugerigus* o *lambad kohe säpliss* Kuu; *Igavene pugeri sie meie küök; Elavad terve perega ühes tuapugerikus* IisR; *Elumaja vai asi, üte pugõrigu õks tek'k Rõu*

pugi¹ *pugi* SaLä

1. tuulepuhang, pagi *kange tuule pugi* [merel] Ans

2. rünnas *Pilvepugi tõusis üles* Jäm; *vihma pugi tuli üles* Khk

pugi² *pugi* Emm Khn naaskel *Kinksepp tõrgib pugiga nahka; Muedu mtõ sua, piständ pugiga auk ede* Khn

pugima¹ *pugima* Kuu Hlj IisR Jäm Khk Han Tõs Aud Tor Hää Saa Koe I Vil M(-me) Ote mugima, aplalt sööma *Pugib nindagu põhjata kotti* Kuu; *Küll täma võib pugida* IisR; *pugis oma kõhu täis* Khk; *pugi nahk täis, pane aga kere täis* Tõs; *pugis süia metu tuudi* Tor; *muud ei tji, ku pal'last pugivad* Saa; *pugib süia, ei jõvva alla nielata* Iis; *oli oma kere täis pugind* Lai; *küll lapsed pugisid süia, ku metsest kodu tullid* Vil; *pugi ruttu kõit* täis Trv; *Mis sa kuivalt pugit, piimä om ju* Krk; *küll pugib, vaat ku lätt õngu lõõri* Ote

pugima² *pugima* Kuu Hlj Lüg Jõh Khk Mus Kaa VII Põi Muh Khn Juu Jjn VJg Sim

1. pugema, trügima *kuhu sa pugid* Hlj; *Silmus õli ninda kitsas, et sai püörä läbi pugida* (suruda) *kõhe* Lüg; *signa pugis põhku* Khk; *Ta pugiskid ennast sõnna leti ede* Kaa; *ma ei akand pugima siit läbi* Jjn; *pugivad väl'la lume alt, veked valged õied, üeldi lume kellukesed* Sim || (vaevaliselt üles tõusmisest) *ma pugisi maast üles jälle* Mus; *kudagi ikka pugisin enda ülesse* Jjn

2. puksima, pusklema *Akkasid seal õhteteist pugima, täada, mis noored loomad on* Põi; *sõnnid pugivad ning mügivad päle* Juu; *just nagu sõhn vär'ss pugib teist alati* VJg || *küll olli pugin* (ajanud) *vastu, aga ei aita* Muh

3. puurima, uuristama vms *akkas siis kaju tegema, kaks söömavahet just sai pugida ning vesi oligit kää* VII; *Pugis noaskliga nahale augu sisse* Põi; *Katsu siia auk sisse pugida* Khn

puginal *puginal* *Temä topib õdagu oma kõtu puginal* täis Nõo

pugisema *pugis*|*ema* IisR Khk Tor Hää Tür Koe Kad Trm Plt KJn, *-ama* Try, *-eme* Hls

1. katkendlikult häälitsema *ta oli ennast nii täis söönd, et pugises* Khk; *küll sul on raske olla, sa kohe pugised* Koe; *tuli teine aupinu tagant välja nagu kummitus, ise ägisest ja pugises* Kad; *kõht täis niigu pugiseb* KJn; *ägisap ja pugisap tõne* Trv

2. puginal naerma *Ega täma ninda otsekohele ei naera - - nattukese pugiseb* IisR

pugne, pugnets n, g *pugne; pugnets* g *-a* härjavär'ss *Väikene ku pugnets, a tragi lehmä man* Röp

pugokas *pugok*|*as* g *-a* maokas *tiämä rohkem pugokama kuhja, siis juakseb vesi paremass maha* Kod

pugoline *pugoli*|*ne* g *-se* pugusid omav – Kod

***pugrima** (ta) *pugrib* Mus Põi pugema *Poiss nagu pisike mügr pugrib einde sihes* Põi

pugu¹ *pugu* Sjn, g *poo* Mär Vig Vän Saa Juu Ann Tür Pee Koe Sim Ksi Plt, *puu* Kod(n *pugo*) VIPõ M, *puo* VJg; n, g *pugu* IisR S L(-o) Ha(-o) Ris) Amb JMd Jjn ViK hajusalt TaPõ, Vil Trv hajusalt T, Kan Urv Krl

1. loomade siseorgan *Vahi, kus ned kanad on käined, pugud ninda punnakille* IisR; *kanal on pugus toit* Khk; *kanade pugud täis* Emm; *lennul - - oo pugu, kus sisse tä sööb* Mar; *kana*

pugu

söüb teräd puguse Tõs; kanal on poo all terav luu Saa; ohraibad on pugus Rap; iga linnul on pugu JMd; kana aas kluasitüki pugusse Kad; kana pugu on teri täis IisK; ani on suur `süüja, iüst aab pugu täis, tagant laseb `välla Vil; temäl (kanal) om üüts tükk puun Hls; sul'g `luumel om egädel pugu - - ku ärä ei seedi, sõss jääss pukku `kinni Krk; lõegass pugu `lahki Kam

2. kõht kas `larpisid pugu täis Ans; `Eesel pugu `punnis, kus sa änam lihad (rasedast) Pha; katsume, kas pugu täis (lapsele) Mär; pood teil nõnna täis, mis te veel tahate Juu; pane pugu täis Trm; kae kui suur pugu tel iijn om San

3. linnu kõhuala Nee punase puguga linnud on leevikesed Pöi; tulisaba on nehoke al'l lend, saba alt ja poo alt on punane Juu; pajutihane on ere kõllase puguga Trm

pugu pugu Sa Hi Mär Tõs Khn Aud PJg Ris Nis Hag Rap pugal pugu lehmäl on `valge laik üle selja Khk; olgu lehm või pul'l, kessel kubede alt `valge on, `valge lapp mölemis `külges, see on pugu Krj; Linalind on all'i musta pugu lind Pöi; Sool täna na pugu rätik pees Käi; Nüüd on pugud sukad `jälle `moodis, vanaste olid pugud kuued ka; Lihavete munad värvidi sibulikoodega puguks Rei; pugu ärg oo kubest ja puusast `valge Tõs; iest `sapsude pealt käib `valge viüt üle sel'la luomal, kutsutaks pugu Ris; pugu ärg oli kesspaegast `valge, küllid `valged, pia must ehk punane Nis

pugusti altkulmu pugusti `vaatama Phl

puha puha Rld Jäm Pöi Käi Rid Mar Kse Tõs Aud Tor Hää Saa Kei Jür Amb Koe VMr Rak Iis Kod Äks Lai Plt KJn M hajusalt T V, poha Kõp Vil Trv täiesti, üleni; kõik; ainult, üksnes `meie rent oli juo puha `tüoga tasuda parunille VNg; pani `nahka puha, mis `laua pääl õli Lüg; kaik puha `onvad `menned `vällä Vai; `joodi ning `söödi, siis olid puha pulmatoidud `tehtud Pöi; `leedrid on pisigest krellid, lõob ihu punaseks puha Käi; ühesugused vanad puha Kse; nüüd too kõik puha poest Aud; puha mähaga kuus Hää; Puha vale Jür; Mõni ei teind midagi, jättis puha tüdruku teha Amb; `ambad olid puha suus tal VMr; säält siss pidi kõik ärrale `viima puha (jahisaagist) Äks; läks puha sohu om jutuga Lai; paduvihm on roosid puha puruks lõõnd Plt; `kaukaga särk `ol'li, iüst rind `ol'li poha pal'las Vil; aid om puha `längä vajunu Trv; miul üüts ää puha (olen eluga rahul); vanast kutsuti arakmarja, sitikmarja, karumarja, nüüd om na `sestre puha Krk; vanast tettu kõik puha tappega, mitte üüts nagel ei ole ollu Ran; sij obene `sammu ei `käigi, sij puha jooseb `nel'lu; kõik maja om roti `urge täis, põrmandu all kõik roti puha Nõo; puha vana inemise läisi lauva `kerküde, `nuuri es olõ San; lavvakõsõ `ärki `võetu puha Urv; kõik puha saksakeeli kõnõli? Krl; mis ma siist saanu olõ, puha tüü ja vaiv Vas; mõnõ joova? puha verihaana tüd Rär; ja puha väljendab heakskiitvat vms kinnitust no midasugust `kapteni siin nüüd oli, ku `kuolimatta keik olimma ja puha VNg; Mõisas proua ise `oidis `nõela ja puha, kua takuse lasi läbi nõelasilma asveldada Amb; pulmapäe `kindel ja puha Rak

puhahuss puhah(h)u|ss Rõu Plv Vas Se, puhau|ss Urv Rõu Plv Vas, g -sõ

1. puhang tul'l tuulõ puhahhuss, lätt rutto `müüda Vas; puhahhuss `toukass katusõ `maahha Se Vrd puhavuss

2. ohe Mul tul'l tu puhauss `õkva `süämest, ega_ma niisama moodu peräst es `puhka? Urv; `süäme puhahusõ `käävä?, ei tiia_mis no tulõ Plv

puhak puha|k g -ku Kod Äks puhang Sij vihma puhak läks ruttu üle Kod; tuul tuleb keerastikuna - - niisukesed puhakud käesivad Äks

puhaldus puhaldu|s g -kse puhang tuule puhaldus Kuu

puhamus puhamus g -e puhang kui tuli uksess `sisse selle `irmsa puhamusega, taäst kõik ärä purussata; vähäke puhamus tuleb, akavad puu lehed `liikma Kod

puhandes puhandes puhang puru läks `sil'mä, `niigu tuule puhandes tõi KJn

puhandus *puhandus* Jõh Khk, g -e Iis Trm Kod Lai puhang säält tuli üks tuule puhandus Khk; `kange tuule puhandus ae eenäsuadud laiali Kod; kui puhandus üle lähäb, siis on ilus `vaikne ilm; tuleb poisile nisuke puhandus `piale - - läheb kohe kallale emale pilt Lai

puhang *puhang* Kod Plt Vas/-h-/ , g -u Kuu Ran äkiline tuule puhumine, hoog, iil niisugused järskused `tuule puhangud, siis oli `tiedä kohe, et oli paha `ilma tulemass Kuu; `niske puhang käis Kod; vahel om tuule pöörissed, mes puhangu `viisi käevä Ran; tuulõ puhang äkki tulõ, säälsamah är^o ka lätt Vas **Vrd** puhak, puhaldus, puhamus, puhandes, puhandus

puhas *puhas* g `puhta R(n puht Kuu Lüg) eP, `pusta Kod; *puhass* g `puhta Pal Äks M( `puhte; n po- Trv) T(n puass Rõn) V(n -s; n puass Lei)

I. adj 1. määrumata, prahita, saastumata ei mina `jõua siin majas `küögi `puhta pidada; `siebi tükk õli sääl - - ja `valge puht rättik õli ka `juures Lüg; voda omi `puhti käsiga Vai; püttisid pole `präagu `puhtid Jäm; pani piima `puhtase `kaussi Khk; Ea, kui korra kuus `puhta sãrgi `selga sai Põi; sooled said `puhtaks `pestud `puhta `veega Phl; ämmer on `puhta vee nõu Kul; `peske augi piad `puhtasse Lih; võta naa `puhtimi `pulki Tõs; sedasama `ühte `lehma sa_i saa ka `puhta oeda Hää; kui akati nisuke si `puhtamaid elutubasid tegema, siis nied vanad jäid rehetubadeks KuuK; anna `mulle puhas pesu JMd; kuda\_se jõe põhi `kuškil on, ühes kohas on ta ilus puhas ja liivane, teises kohas `jälle mudane ja tüma Kad; tal on näpud `puhtad (ei varasta) pilt Sim; viruta pesu `puhtast Trm; kãäd seebiga `puhtast, `puhtam ilp `sel`ga, puhass põll ette (enne leiva sõtkumist) Pal; `puhta `veesse patta pane [seened keema] Äks; vanad püksid tegin `puhtas KJn; `puhtit `nõusi ei ole sinu aig viijl mia nãnnu Trv; ärã panna mu `puhte rõõvaste `pãäle Krk; kui nuu `mõstu lãnniku kueva olliva, siss `viidi na `puhtade `paika Puh; ma tõi kaits `korvi `val`git kõrikkit, aga nii `puhta olliva nigu lumeange; alamba `rõiva om pidãmise jaoss, `puhtamba om `kãimise `rõiva Nõo; meil om ka `uibuaiata takan kaits `auda, üits olli linaaud, tõne olli `puhtamb Ote; ta\_m puass, va\_el om serãnde verrev ús sisen (kukeseenest) Rõn; võta pürsti<sup>o</sup> `rõiva `puhtass Har; küll ma taad `pliiti tutsahuta viijl `puhtabass Rõu; olõ\_hãä laats, mee\_tuu\_sa välãst puhast lummõ Plv; tuud potiti imã havvut `hainuga^o, nii et pot sai puhašs Vas; kuiss sul velekene om ni puhašs, kuiss sa olt `muãnõ Se || puhtust hoidev pidi ka tegemã temã `perrã, emãkadunuke olli puhass inimene Puh; ma `tiijse `puhta `pernase man Nõo

2. aus, süüta, õige; ka süütu kui inimesel one südã puhas, siis tamã ei `karda kedagi VNg; mina olli küll puhas neitsit oma mehe `kõrva menemas Muh; `puhta südamega inime Tor; `sirge ašja tema `veanas kõverasse, tema ei õld mitte puhas mies; on viel ike puhas sie plika Kad; vai tã ike nõnna puhas one, võib-õlla, et ike võtab tõese õma Kod; ei kuule tast midagi lãra-lãra, pãris puhas inimene Ksi; ma ole nõnda `õige ja puhass, ku emã ihust tullu Krk; `vãega `õntlik `tütrik ja nii `vãega puhass kõigist Nõo; ma nãe `mõnda inemist ärã, et ega ta puhass ei ole, et pikã napu omava Võn; `üttele mullõ `puhtast `süãemest välã^o, mis sa olõ^o `essinü, ma anna sullõ kõik<sup>o</sup> `andiss Har; sa_kãve_kah `aoldõ sääil, vai `sulgi_süã no ni_puhass om Rõu; mu hing tiia äs midãgi^o, mu süã ol^l puhašs Vas; üits liiderlik inemine, ta ei olõ^o mitte `ausa ja puhass Rãp; `tütrek puhass ka ku hõpõ Lut

3. lisanditeta, ehe, kõrvalmõjudest vaba mes nüüd sie puurkaev `tehti `sinne, `puhta save sise `kaevati Kuu; vana kurg `atra - - sie oli `puhtast puust, `rauda ei old kohe mitte olemaski VNg; Sie ei ole puhas `valge, on nisuke `tuhmikas IisR; Nendel oli alati puhas rugi leib Põi; määrin `puhta piiritusega Mãr; las ta magab pia `puhtass, siis on mees jälle (purjusolekust) pilt Ksi; sarjaga tuuluti tuulega rihaltse värãti pãäl, siss sai `puhta terã kãtte Vil; puu_vankre `olli `puhtast puust, es ole ravva kibend Hel; kaits siga nigu elevandi, kõik `puhta vil`lãga nuumatu

puhas

Ran; pühädess tettu iki puhast `leibä, no muidu söönuva aganist Puh; mul `ol`li illuss rammun vašk, `puhta piimäga joodetu Nõo; `puhta terä `viidi `aita, suure aida `ol`li Ote; `pakla_kraabiti `kraaplige `vällä, puhass lina jäi Krl; olõ õi siihn nissu, siihn om puhass rügä Har

4. millestki vaba, paljas, tühi `meie oleme igäväsess ädäss metssigu, ega, nä `süöväd `karduli `pellud `puhtaks Kuu; võttas `viimase asunikku viel ja nüüd on rahast puhas Lüg; eks sa räägi suu `puhtaks piltl Jäm; sellest süüst on moo ing puhas Khk; Karjamaa on nii puhas kut parand Põi; puud olid `ärmes, `ühte nädalid ei olnd, et puud oless `puhtad olnd Vig; teeb su na `puhtas Kse; mo südä oo puhas sest `vargusest Tõs; Kadakakullid tegid silmäpilguga pihelga `puhtaks Khn; `röövisid maead `puhtase Aud; mõnel on pea puhas, siis `üöldakse: tal ei ole `juukse `uitugi peas Jür; mitu vagu sa `puhtast said VMr; teine mua oli nigu rõõsk piim, täitsa puhas, aga mis sügise jäi `künmata, see oli `rohtu täis Trm; põld on uhakist puhas Plt; olete aeda villäst nõnda `puhtass viind, et ei ole änäm iirel ka `süüä Vil; varass tegiõs mu `puhtess ja `palless, ei ole mul kedägi süvvä ei `sel`gä panna Krk; minu suu om prõlla nõnda puhass, et mitte üits ammass ei ole minu suun Ran; kits koorib jo puu `puhtass, `ümbre `sõõri koorib ärä Puh; varass varastab, jääb väga `saina, a tuli palutab `puhtass kõik; `pläts olgu puhass, sil`mä pilk olgu `mintu piltl Nõo; `aeti lõug vatuga kokku ja abena väidsesga tõmmati lõug `puhtass Ote; ku tä `süümä nakanu, sõõs söönü_`puhtass Urv; puu? ol`li_kõik` lehist `puhta? Rõu; puhast tõõd te gema kõike ära hävitama Selle aja sehes, kui mees kodunt ää oli, teind naine puhta töö Kaa; vargad oo ikke ea `puhta töö teind Mär; koit võerad teind nõnna `puhta töö, et isegi kõnidid olid `ümbert ää närind Jür; puhas töö oli `tehtud, sõi ära kõigega (hunt lamba) JIn; [kontvõõrad] mürinal tulid `lauda, tegid `pusta tüü Kod; tuli [ning] tegi `puhta töö ja `koergi ei `aukund järele Plt; mul `ol`li `mitma `aasta kal`lendre alali, a [tütar] `ol`li `väiksen kätte saanu ja tennu `puhta tüü Nõo

5. veatu, laitmatu sel ei õle vene kiel puhas egä `selge Lüg; tuat seda ei taht, et rukki `kõrssa maha jäi, tema `tahtis ikke puhast tüed `suada JIn; sel leeväl om ää puhass magu, sedä võib süvvä küll Nõo

6. täielik, ehtne, pelk kõik oli puhas vale, mis ta `räakis Han; Säält ei saa sa muud kui puhast pahandust Hää; `Puhtast armastusest läksid `puari Jür; siin on kõige `puhtam eesti kiel Ann; tä õle - - puhas saandikene, täss ei õle kedägi tüü tegijäd Kod; muud es ole, ku pohass `ketruss si tali `aiga Trv; kik`k nñ soone olliv puhast valu täis Krk; kas üttegi sõna `õiget kõneleb, puhass võl`ts Nõo; puh as raha sularaha, päris raha `maksas `puhta rahaga, muud midagi ei `andand kui raha Lüg; ega tal puhast raha põlegi, aga taal oo ikke varandust ja paberid koa Mär; ta `oõtis selle koha `puhtas rahas JMd; ei taha muud kedägi ku iki puhast raha Krk; ta karjalas ei taha? `muõna, ta taht puhast raha Har; esäl `ol`le reñdi kotuss, kolmsada `ruubliti `ol`le `reñti `massa `puhtan rahan lelläle Röp

II. adv puha, puhta [ta] tegi `aida `üksi `päine puhas, nüüd on `rohtu täis `ninda\_t Vai; ühe `ounbu pani [torm] puhas puruks Jäm; pæ tahaks pesu, `juused `paakas puhas; `saarlased on änamasti puhas meremehed Khk; ju\_ned `põrgulesed (säased) puhas ammustavad, need ei jäta `võlgu mette Mus; laudad olid puhas vee sees Pha; kanad sii puhas `taimed üles liibitsend Jaa; Lapselt käisime puhas `palja jalu Põi; ennemuiste koerad `ollid puhas rantsid Muh; mei pere `preegu puhas põllal rugis Käi; mo isaema kedras, meil puhas nee mõrralõõnad Phl; ta tiide `velto lõigand ja `riide ääre puhas ää rikkond LNg; sii pal`lu põle, ma võtan puhas ää Mär; puhas silmäd ohatun Khn; siss tema näenu, et sii `Kalmemägi puhas nagu jää tükkisi täis olnu Hää; poiss siis küttis, pia oli puhas märg `otsas Ris; ma räägim siis selle jutu puhas `väl`la Rap; külamehed said selle õbeda puhas omale Kos; kakskümmend kolm lammast ja puhas olid

`köides JJn; me olime nel'la vennaga, teesed on surnd puhas Ann; katukse ruov on puhas mädand Kad; jätab puhas `võõra kätte õma varanduse Kod; juure ja ossa om `terve puhass Trv; lääts, toda ei oleki, om kõik `kartoli `pääle üle lännu puhass Kam; tuu ol'l käünü? puhass Joostõn Har; kõi'k' puha'ss `pal'li är?, mitte midägi es jää_ `sä'l'gä Vas

puhas|nukk puhasnurk (mõlemad osised võivad käänduda) puhassnukk, tuu om `lihti kokku `pantu Ran; ega vanast puhast nukka `kiäki es tii Kam; Aastat kaitskümmend viis tagasi nakati `puhta nukaga `uunit tegema, puass nukk om kül'm kui üts raebe Rõn; `Puhta? nuka? - - tul'liva no `hildampa Urv

puhas|nurk tappnurk (mõlemad osised võivad käänduda) puhasnurk - - siin on `nurga sies tappid Lüg; Puhasnurk on `seinaga ühetasa Jõh; Elumajad said ikka keik puhastnurka seintega üles raiutud Kaa; Puhasnurk - - see on suurde keelde ja soondega kogu tapitud Põi; vanal majal `tehti ristnurgad, uueamal ajal `tehti puhasnurgad Rid; puhasnurk tehakse kalasaba nurga `moodi, teese pal'gi tapp käib teese `sisse, et `sooja piaks Nis; laudal om ristnurga või vene nurga, aga elumajal om `puhta nurga Pst **Vrd** puhasnukk

puhastama puhast|ama Kuu RId(-amma) eP/-ss- Kod/ Trv T V(-amma), -eme M San, -õmmõ Krl; pohastama Vil Trv, puastama Rõn Lei

1. puhtaks tegema **a.** (mustusest, prahist) kui vesi ei `kõlba enämb, siis puhastatta `kaivu Lüg; `püssü `sompala, senega puhastetti `püssü `rauda siest Vai; `saapad `seisvad alles puhastamata Khk; toad kõik `ränkas, pole `aega puhasta olnd Krj; ahi ja `leerid põle mõnel ajal puhastada saand Mär; puhastas oma `riidi sopast ää Tõs; olen eluruumid keik ära puhastanud Saa; ma puhastan obuse ära JMd; kõik kõhad õled `põhku täis aanud, piäd ärä puhassama Kod; maal puhastasivad isi `koirstnid Äks; rehi on peksetud, tarvis rihalune ärä puhastada KJn; piibu õõn on ka nii `kiinni läind, et tuleb pohasta, muðu ei tule änäm suits `väl'lä Vil; nüid om `amba arja, nondega puhastadass `ambit, vana aea inimesed es puhasta Ran; [tema] puhast ja mõšk sedä taret Nõo; obese suga `ol'li, kellega obest puhastedi Ote; sõss ta puhašt mu `jalga ja `lõiksõ Urv; ku `lihmi joodat, siss piat alasi ruuht puhastamma Har; puhastamada kässiga ärä putu? `leibä Plv; vesi puhastass esi\_ `hindä Vas **b.** (mittevajalikust, kõrvalisest) Mene puhasta `porgandi `pienar ärä Kuu; puhastan `lõua `puhtast (ajan habeme ära) Lüg; enne otsiti ikka peed, puhastati täidest Khk; sind `kästi `tuhlid puhasta, akka `tuhlid puhastama Muh; ommiku `võtsid suurest luust ärä ja `päeba `aksid puhastama (linadest) Vig; kalad tahvad ää puhastada Vän; puhastan `suolesi vorsti jaoks Ris; meil einamad viel rigu-rägu täis, tuleb ära puhastata Sim; `põldu puhastati kividest Trm; nüid situb, puhastab `enda korrapärast `välja Ksi; kui einamaad puhastadi, siis - - labidaga mätas viuh `lahti Plt; puhastime kala ärä - - pannime `suuļa `pääle Trv; meil puhastets [linu] iki virrige, käsitsi roobitsege ei saa kedägist Krk; oless nal'lak küll ollu, ku kana oless `ahju lennänu, siss oless ollu puhastedu ja praaditu kah Puh; ega muedu ei saa `vil'lä pääle tetä, ku sa `kande `väl'lä ei puhasta Nõo; nakati `põlde puhastama - - võssu `raoti maha, `väiksembä kivi korjati kokku Kam; mul omma sooligu puhasta? Har; ma_ puhasta mõtsahn seene? ar?, nakka ma noid `halvu `sijini `nõstma Rõu; kure `mafju puhastimi iks tuulõga? Vas; vanamijsš läts võit tuu tsirgu kinni? ja tapp ar? ja puhašt ar? Se || (puhta aine saamiseks) kui viin `linna `vapriku `viedi, sää'l `aeti viin `uuest läbi, puhastetti ja `panti pudelite `sisse Lüg; `mõisas põletati kasepuu süsi, nendega puhastati piiritust ja `viina Kos

Vrd puhastelema

puhastelema

2. pãramisi väljutama sa pidid `valvama kõhe, et kui [lehm] puhastab ärã, et sa sene ärã saad `võetud Lüg; oomingu kellu viie `aegu lehm tõi vassiga, siis puhastas ärã. keik oli `kordas Kär; lehm on end äã puhastand Plt; ooda senigu ta ärã puhastess, ta alle puhastemede Krk

puhastelema puhastelema puhastama hüãst puhastelema, `siivu `itseki ja obeda henes tüttãri ka hüãst `siivuma Kuu

puhastes → puhastis

puhastik puhasti|k Rãp, g -ku Ote Plv Se(-gu)

1. võsast, mätastest puhastatud maa-ala serãnde võsumõts, kos om pajo ja lepã ja kui ärã `raotass, siss üteldass puhastikuss Ote; tek'k `hiindãle `veitkese puhastikku, sääãl või `hainagi `niitã? Se

2. pãramised lehmãl kutsutass puhastik Se

puhastis puhastis Han; puhast|es KJn, g -se Hãã puhastus, pãramised puhastes tuleb üks paar `tuñdi pããle `sündimest ärã Hãã; elãjãl, `lammal ja sial on puhastes KJn

puhastuma puhastum(m)a Krl Har Se

1. puhtaks minema mõts nakass jo lumõst puhastumma Har; Võieta makõ võiuga ja pããliusega, raaja? `kaksi? vallale ja `naksi? puhastuma Se

2. (pãramistest vabanemisest) lehm ei olõ? vii| är puhastunu hinnãst Krl; ma olõ nãnnü, et lehmãl ei puhastu puhastuss ärã? Har; lehm jovva as vii| ar puhastuda Se

puhastus puhastu|s Hlj VNg, g -se Lüg IisR Jãm Khk Kär VII hajusalt L, Ris Kei Kos Jã VJg Iis Trm Kod/-ss-/ Pal Ksi Plt Pil Vil, -kse Kuu; puhastu|ss Võn Kam Rõn San, g -se M(po- Trv) Puh Nõo TMr, -sõ V

1. puhastamine nüüd tehãsse neid puhastuse `raiesi Lüg; puhastus oli kãsil VII; ei jovva sedã pohastuse tüüd ärã tetã Trv; enne pidu om suur puhastuss majan Puh; kui jaht sarjast olli läbi lastu, siss tuulutedi puhastuss sarjaga, tuu olli peenike tihe sari Kam; vere puhastusõ rohi Plv; asunõ inemine `vãega, olõ õi tuu| puhastuist Se

2. pãramised `luomal tuleb puhastus, kui saab `sünnütattu Lüg; puhastus tuleb kolme või nelja tunniga ärã, kui on soem laut, tuleb kolme tunniga Kär; kui laps `ilma sünnib, et need - - puhastused, näid ei `tohtida pãris ärã äãvitada Var; puhastus tuleb isi, kui `õigeste oo PJg; lehmã puhassused ei tule ärã Kod; enne puhastust ei mindã `nüsmõ Krk; vesikoit tule enne `vaikat, perãst om puhastuss Hel; tsial puhastuss olõmõdõ San; mõni ellãi - - ku manu küünüss puhastusõlõ, sõss süü `persehe kah Urv; ku puhastuss är um, sõss pandass sita ala, tõmmatass viglaga üless sitt ja pandass ala Rõu; puhastuss, kui tulõ õi `vãllã, siss andass lina `süimne `missi `sisse [lehmale] Se **Vrd** puhastis

puhatama puhata|ma Kod, -mma Har; imperf (ta) puat' Lei äkitselt, korraaks puhuma `niske puhmeljäne ja tükine tuul, vahel one vagane, siis tuleb ja puhatab Kod; `ãrbdã puat', kois mia `saiõ (nõid puhus ükskõik, mida sai) Lei || pahvatama siis puhatavad kõik `naarma Kod

puhauss → puhahuss

puhavuss puhavu|ss g -se Nõo Võn Ote puhang Ta juušk siist müüüdã nigu üits tuule puhavuss Nõo **Vrd** puhahuss

puhe puh|e Aud Hãã, -õ Khn torm, maru siis `tullõ puhõ - - kui kul'lid (kajakad) `mualõ tulõvad; Juba mõtu `pããva puhõ, `jãlle viib mutid äã Khn; omiku oli ikke suur puhe ja nordi tuul Aud; jäi puhe kãtte Hãã || puhang `vãike tuule puhe, mis sii tüib, võib `merre `minna küll Hãã

puhe puhe g `puhte Kuu; g `puhte(-) S Mar Kse Tor Ris JõeK Trm Ksi Lai KJn koidik või videvik nüüd on pikked `puhted, `joudab tüöd tehã `ehtu `puhtel; `kanged puhet `istuma

(videvikku pidama) Kuu; *ta`nähti ka juba`puhte`aegus ülal olavad Mus; pääva`puhte aeg on just pääva tõus Pha; humigul on`puhte`valge Phl; ta läks omingo vara,`puhte ajal`välja Mar; enne pääva`tõusu oo`puhte aeg Tor; et`puhte (koidikul)`tõösse saad Ksi; tegime`õhta`puhte selle töö ära KJn*

puhe *puhe* g -me VNg Lüg jutt, lugu *sie one puheme mies, sel one pali puhemi VNg; On sel`taadil vast puhemed Lüg*

puhe *puhe* ajaline vahe [tal] *ol`li nüid pikk puhe, mai pühes`tahtis`tulla, nüid alles`tul`li SJn*

puhe *puhe* < puhuma *ku uhumrin õdra teri tambiti, puhuti keded ärä sidess - - puhe keded Kod*

puhe *puhe* (aia parandamisega seoses) *`mendi`einämaa`aidasi`vahtima ja`raiuti puhet, kui õli aid maas Lüg*

puheldama *puheldama* kõnetama *Tuli kohe minu puheldama Kuu*

puheldama → poheldama

puheldi puhanguiti *Tuul käüb keväjätte`oite puheldi Kuu*

puhelduma → pohelduma

puheldus *puheldus* tuulepuhang – Kuu

puhelema *puhelema* hajusalt R(-mma VNg Jõh)

1. kõnelema, vestlema *mis te puhelete sääil Hlj; akkama puhelemma,`eiga me`muidu ole ämärigul VNg*

2. kõhklema, ebaletama *isä tõi`mulle`uued`saapad, mina`jälle`pelgasin ja ei mend võttama, siis isä`ütles, et mis sa`pelgad ja puheled Lüg*

puhella puhuti *`Haigel\_o puhella`kergemb ja puhella`ägejämb hädä Kuu*

puhelus *puhelus* kõnelus – Kuu

puhema *puhema* Lüg(-maie) Var puhuma **a.** (tuulest) *akkab puhema tuult; tuul puheb Var*

b. rääkima, jutustama *üks mies, küll sie puheb Lüg*

***puhemik** g *puhemikku* vigur *puhemikku juttusi`räägib, kie`muistamiste`räägib,`täiest`vällä ei`ütle; ta on puhemikkusi täis Lüg*

puhe|mold → pohemold

puhenema *puhenema* paisuma, lahti lööma, pragunema *alt akkab puhenema, tahab ingata, kui ta pragu lüüb (järvest) KJn*

puhe|peitel uurdepeitel *puhe`peitliga lükkame`uurde`puhtast. no ega sial`uuramisel muud õlegi kui sie puhe`peitel ja nuga Trm*

puhe|raud *puhe-* Trm, *puhi-* Lüg uuristus-, õõnestusvahend *puhiraud,`neie jaust tämä on küll`tehtud, et`õõnsast puhastada`linnupuid. puhiraud on iast kõver, pitk vars taga, siis on ia lükkädä Lüg; ammaspuul`saega`leikad krammid`sisse, puheravvaga lükkann`väl`ja ja`ongi`ambad sies Trm*

puherdama (ma) *puherdan* uuristama *puherdan`käämbriga ratta`rummu siest`puhtast VNg*

puhesema *puhesema* sosistama – PJg

puhessus *puhessus* g -e puhitus *`kange puhessus siden, kui kõst`auru täis ajab Kod*

puhestama *puhestama* VNg Lüg Jõh Trm *avaust tekitama, katki torkama ku vesi`seisa, siis pida avida väha, puhesta`kustki, et saa`juoksema; mädä puhesta ja`lassa`lahti VNg; Rakku ei tõi`nõelaga puhestada, rakku nahk jääb`külge, akkab mädänemä Lüg*

puhestama → puhistama

puhetama

*puhetama¹ *puheta-*

1. puhitama, pakitsema *pihad ajavad puhetuisi, siüst puhetab; paese puheta kua -- paned kedägi aadet`piäle, siis`purskab ükskõrd minemä* Kod

2. purskama, pahvatama *puhetas`naarma äkitse* Kod

*puhetama² pr (ta) *puhetass koitma hummogu puult jo puhetass* Plv

puhetu *puhetu* San Urv, *puhedu, po-* Urv keedetud ja kurnatud *upõ`süüdi ka puhetult, neo omma<sup>2</sup> kuiva<sup>2</sup> San;`Kartoli kooriti är², sõss keedeti, nõristõdi liijh päält är², raputõdi paan häste jahutsõss, üteldi puhedu,`kartoli² Urv*

puhetusel pakil, puhkemas *vesi on nõnna puhetusel, vaja piässätä vesi`lašti; paese -- egäpidi puhetusel* Kod

puhevilla hästi kerkinud, kohev *sai on`ästi puhevilla, on`ästi`kerkind* JõeK

puhik *puhi|k g -ku* San Krl(-gu) *puhas, korralik`väege puhik inemine* San; *puhik`pernani* Krl

puhin *puhin g -a* IisR Trm *puhisemise heli; kohin, mühin* Oli *juuva täis ja tegi vihast puhinat; Akkas üks`irmus`tuule tuhin ja puhin; Kattel ajas üle, puhina-pahina keik kohad täis* IisR

puhi|raud → puheraud

-**puhis** Ls *tuulepuhis*

puhisema *puhisema* IisR Jäm Khk

1. puhinat tegema; puhkima *Ahjus eledast`aetud kivid visati`surtsti ja`surtsti puupüüti, säel nad suhisesid ja puhisesid viel tükk`aega; Tige sõnn puhises`teisel puol`aeda* IisR

2. kihisema, kubisema *Tuba puhises kärmpsetest Jäm; pee puhiseb täidega; nii palju mesilasi on ajas, keik kohad puhisevad* Khk

puhistama¹ *puhistama* IisR, *puhe-* PJg Tor

1. puhinat tegema, puhkima *Sõnn ei`sal`li`võeraid, kui näeb, akkab puhistama* IisR; *puhestas üsa pahenal`kõhtu tühjase* Tor

2. sosistama *puhestad paegal* PJg

puhistama² *puhistama* puistama *tuul puhistas lehed laiali; puhista kanadele`vilja ede* Pöi

puhk¹ *puhk g puhu* Kuu VNg Lüg Kaa VII Kul Mär Han Tõs Khn Saa Ris JõeK Pee Koe Iis Trm Kod Ksi Plt Trv Hls Krk Nõo Har Rõu Plv; n, g *puhu* VII Pöi Muh Emm, *puho* LNg Mar; g *puhu* Käi Hel

1. kord, juht *kaks`puhku kävi meil VNg; sel puhul ei õle`ninda`kiiret* Lüg; *jooksiv`aigus peab`sõuke olema, et puhu on ühes kohas VII; puhu oo tuul siit, puhu sealt* Muh; *Kala`saamene käib ikka na tükadi, puhu on kala, puhu võrgud tühad* Emm; *puho teeb tööd ja teise ei tee* LNg; *see lill talve üks puhk ei`õitse* Kul; *tuleb juba teist`puhku tagasi* Mär; *sel puhul jäin iljaks* JõeK; *mitmel puhul õlen tämale`üelnud* Iis; *küll sae eelä ommogo`peksä, sij õli selless puhuss* Kod; *mõni tehasse ühe puhuga`val`mis -- kuulutasse esimest, teist ja kolmat`korda ühe korraga* Ksi; *ta on siin mitu`puhku olnd* Plt; *mea oli joba tõist`puhku`aige* Trv; *tõmmaäs üte puhuge`pilli, vahet es pia suguki* Krk; *nakass vett`juuma, jõi edimedes puhu ärä, jõi viijl tõsõ sõõmu ja pahvatess`lahki* Hel; *mitu`puhku ole mõtelnu, et piass`onte surm tulema* Nõo; *ma olõ timahalt mõni kaís-kol<sup>2</sup>`puhku marjal käünü²* Har; *üte puhuga tul`l* Plv

2. natuke, väheke *Puhu aja pärast oli`jälle kena ilm* Kaa; *puhk moad`minna* Tõs; *puhk`aega`enne sõda tulid`simmanid* Saa

puhk² *puhk g puhu* Kuu Saa Puh; n, g *puhu* Hää *puhang, iil siin maa ligi, ell`seila, ess -- oli käünd nii äkkisi`puhkusi; sa pidid kohe sen`suodi järel`laskema, kui puhk tuli; perämihe asi*

oligi sidä varu pidädä, et `paadiga `kummulla ei `seiland, `täüdüis `olla varulik iga kova `tuule puhu ajal Kuu; `sõuke `väike puhu on, suurt tuult ei ole Hää; puhku täis kohevil, puhevil läks `uhkelt `mööda, ol'li `puhku täis; `auduja kana on ka `puhku täis, kui pesa päält tuleb Saa puhk, puhka puhk Pst Ote, g puh|u, -o Kod; n, g puhka Plt Võn hajusalt V, puha Rõn San; pl `puhked Trm Lai, puhid Trm karusnahast ääris `puhked õlivad vahest nastel palitutel ja kasukatel käidistel ja kaela `ümber Trm; kasuka puhk one `lambda nahass; suani tekil kua mussad puhud ümmer, karvased puhud Kod; kasukul `panti koeranahast puhk ette, punatse rihmaga õmmeldi puhk `pääle Pst; `tuhkrunahane puhk pandass `viirde Ote; Naha `lasti ärä `pessä, teiti puhadess Rõn; keriko `kaskal ol' puhka veeren Kan; kodojänessess saa hää[?] kübärä puhka[?] Rõu; mul om `käuuste puhka Plv; Puhka - - tuu ol' nigu `uhkuss Ráp Vrd puhus, puhv²

puhkama¹ `puhkama, da-inf puha|ta eP(po- Vil) Trv, -ta<sup>2</sup>, -da<sup>2</sup> hajusalt V(-mma), `puhkada R(-maie Lüg); `puhkame, da-inf puha|te Hls Krk, -de Krk San Krl(-mõ, -dõ)

1. a. väsimusest taastuma, rahuolekus viibima; tegevusetu olla laskma; ka magama ma nüüd tahan `puhkada vähä Kuu; `puhka `jalgu VNg; `talupoig `talvel `puhka - - `talvel saab süä ja `puhkada Lüg; näväd `puhkasivad `süömä `pääle Vai; täna pole linnu kärinat kuulda, `puhkavad vähe Khk; Ta eidab õhta üsna vara puhkama Pha; Loom tahab ka puhata Pöi; `puhka natuke oma `jalga Muh; `puhkamine kulub ära Rei; tä `puhka nüid eese väsimust Mar; `puhkavad `peale pikka maas Kse; `väike lainetus sees, meri `puhka piltl Var; obu jäi `seisma, tahab puhata Tor; jäin `ärgi `puhkama; kül|ta (torm) panni täna `üüse mõnegi [laeva] `puhkama piltl Hää; ei `antud `aega puhata Juu; `puhka ennast nüid `välja JMd; `puhka nüid oma piatäit Koe; ühe kõrra puhasin tii piäl Kod; seda ei tia, kas ta puhass või ujus ta ühe valuga ära Äks; istu korrast ka `jalgu `puhkama Lai; laadales oli küll `möda tee `ääri ja `metsi - - sial `seisid nad `laagres, `puhkasid obusid ja `lehmi Pil; mina põhävä es tii kedägi, pohasin periss Vil; eidä `puhkama Trv; mia `istsi ja puhasi Hls; enne ei läpe kedäk puhate, ku ärä lõpetem Krk; kõtukse om täis, nüid puhake (tibudest) Ran; Kiriläl puhassiva, siss tõmmassiva jälle aenakoti `säl`gä ja lätsivä Nõo; ku ma sai paar `tuüne puhata, siss olli jälle oman jõvvun Rõn; perse taht õge puhade San; tiä om är[?] puhanu Krl; timä nakass uma väsimüst `vällä `puhkamma Har; ijjspävä ol' sel'lipäiv, siss `puhksit Plv; mi\_naka `süüjä, las `puhkass hopõn kah Vas; tan järven `puhkass palo varandust põhan, tuu om muda `sisse `vaonu ja `lainõ<sup>?</sup> ei tuu<sup>?</sup> tuud inämb `viirde piltl Ráp **b.** söötis olema Rukkima pidi õlema `puhkand ühã suve Jõh; Kesa sai alati ühe aasta puhata Kei; las põld `puhka, siss kannab jälle tõese `aasta parõmbat `vil`lä Ran; sij maa ol' nigu ristikaina süüj, nigu puhanu maa `rohkeemb Ote; sjoo põld om jo `veiga lahast jäänu, sjoo jääss `puhkamma Se

2. piltl surnuna lamama joba sie nüid `puhka, ei sie enämb tie kedägi Lüg; neid jähi pailu `sõnna [Saksamaa] `mulda `puhkama Ans; Läks igavesti `puhkama Pöi; `puhka auas Sim; vellekene om joba mitu `aastat avvan puhanu, mina iki elän viil Ran; mes avvan viga puhata, ei puhu tuul ei pästa päiv Nõo

puhkama² `puhkama Trm KJn Kõp Lei, da-inf puhata Kse Hää Saa Trv/ma-inf `puhkma/ T; `puhkamma Se, da-inf puhada<sup>?</sup> Har Vas; `puhkam(e) San/-mõl, da-inf puhate Hls Krk(-de); pr (ta) `puhka Pst, `puhkass Plv; impers pohati Vil

1. õhku välja tõukama; selle abil midagi tegema ma `puhka sinu `õhku nalj Kse; tuli puhati ära Hää; mina olen näinud üssisõnade lugemist, `puhka aavale `pääle ja pobises midagi Saa; `koldest `võeti `turva raasuke, pohati `sinna `külgi, piirg akas põlema Vil; ma puhassi tule ärä Trv; Sia `puhka põie `enge täüs Hls; te `puhkade pää ka ulluss `otsa Krk; ku kel'm sil`mä pääl om, siss pannass `ruuqese `sisse äste peenikest `suhkrut ja puhatass `sil`mä Nõo; ega tikku_s

puhkama

ole - - tuhkavvast `võeti tuld ja siss puhati tuli üless TMr; sõa `aigu läits `kuurma `alla ja om iks sañt, nüid om elu otsan, ei ole peo päält puhata midägi (on varatu) pilti Ote; ma `puhkasi koorõ päält kõrvalõ, valasi alt puuļt San; `puhka tuu küünäl vällä?, mis ta ilma asanda palass Har || paistetama ku uisk är pand, sõss `puhkass kohe üless Krk

2. puhkpilli mängima poisike õppis ära pasuni `puhkama Hää; mehe `puhkave `pilli Hls; na `puhkav pasunt Krk

3. (õhu liikumisest) tuul `puhkab täna val`lust Hää; tuul on käbid kuuse otsast maha puhanud. tuul võib rõugud ka `ümmer puhata Saa; Kui tuul `ahju `puhkab, siis `lõhkevad leväd ärä KJn; `akkass toım `puhkam, nüid viip `sijmle ka ma`pält ärä, puhaśs ütē liivage `sijmle kokku Krk; kui tuul `puhkna, siss nu kondi nakanava `undama Ran; üte kõrraga tuul nigu puhanu - - ja `tul`li pää põlendik Nõo; kõgest nellast `paagast `puhkass tuul Lei

4. rääkima, lobisema sij `puhkass sedä juttu, `muuku puhaśs edesi; tule `puhka juttu kah; sij om `seante, kes juttu mõist puhade Krk

5. ohkama mis sul no? `süäme pääl om, et sa? nii `süämešt `puhkat Har; `puhkass nii `süämešt, `õkva hallõ om kaia? Plv; ma`palsi kõik` aig, `puhksi jumala poolõ, et jummal`anna`mullõ `andiss Vas

Vrd puhuma

puhkama³ `puhkama Käi Phl, da-inf puha`ta VII, -da Khk puhkema, lahti pääsēma vesi `puhkas `lahti VII; verikramm peab suurem veel olema kut paise, viimaks `puhkab ja akab mada `välja `jooksma Käi

puhkatama `puhkatama puhata laskma küll minä `puhkatasin tõist (haiget koera) tie pääl Lüg

puhkatamma → pohkatama

puhke lahti; lõhki, katki esite [on] nad `lupsus, siss lähväd `puhke, viimäs `kuibvad ää, siis akab `marju kasbatama; muhud oo, lähväd `puhke, aavad mädä `väl`lä Vig

puhke-¹ `puhke- Jõe VNg Lüg Jõh Ans Khk Pha VII Muh Käi Mar Vig Tõs Vän Tor Hää Ris Juu Koe Iis Trm Kod Pil Vil Trv Hls Nõo Rõn, `puhkõ- Har Rõu Plv puhkamise `piata ikka seda `puhke`pääva Jõe; `Mõisas `puhke`tundi ei `piatud, a külas `pieti ikke `puhke`tunnid Jõh; läheb oma `surnu`aida `vaatma, et kus tema - - `puhkepaik saab olema Ans; läks `puhkeaaiks `küini VII; põllutõõmees, ei temä saa `puhke`päävi pidädä Mar; nüid oo `puhketuñd käe, `tarvis puhata Vig; see ilus koht oo mo `puhkepaik Tõs; kõrtsud olid`ned üõmaea kohad, obuse `puhkekohad Ris; `lõuneaeag puhatasse, siis `puhkeaeag Kod; anna `puhke`päivi siatallitajale Nõo; Kolm `kõrda `süüdi ja `puhketuñd `ol`li kah `pääle `süüjmise Rõn; ne piñgi omma `puhkamise jaoss, nuu omma `puhkõpiñgi? Har

puhke-² `puhke- Lüg Muh puhkemise `puhkeig on jo `müüda, puud akkavad jo `kustuma Lüg; juba `puhkeaugud merel sihes, siis akkab meri ää laguma, kui `puhkeaugud `sisse lõõb Muh

puhked¹ pl `puhked Lüg, `puhkmed Kuu; ppl `puhkese VNg pungad, võrsed Kevadine sue paneb kaik `puhkmed `puhkema Kuu; obune on `pouslaes, siis moned `keitasivad `männi `nuori `puhkese tämale rohust VNg; nied kase `puhked `jälle kevade, `enne `lehte menemist Lüg

puhked² → puhk³

puhkele¹ `puhk|ele Kse, -õlõ Ráp; `puhkel Hää puhkusele, puhkama lähme `puhkele Kse; ta on `puhkel läinu; peab `puhkel (sõõti) `jätma Hää; lõpõf oma teenüski ärä? ja nüid tul`l `puhkõlõ kodo; asõ sai tettüss ja lätsimegi sinna? - - `puhkõlõ Ráp

puhkele: `puhkele VNg Kse Tor lahti puud `lähte `puhkele (lehte) juo VNg; pungad lähvad `puhkele Tor

puhkema `puhkema hajusalt R(-maie Lüg), S LNg Kul Mär Vig Kse Tõs PJg Vän Tor Ris JõeK Koe VJg Iis Lai Plt Trv

1. avanema, õide või lehte minema muist [õisi] one `puhkend ja muist `puhkemata VNg; maikuus akkavad kõik puud `puhkema Lüg; puhjad `puhkesid Khk; Kevade on üks kena aeg, kui õumpuud `õitsele `puhkevad Põi; pungad `puhkesid puus Mär; õis `puhkess Trv

2. lahti pääsema, lõhkemiseni paisuma `vorstid -- `puhkevad `ahjus ärä, ku `putru ei ole `säälisest `haudund tümäks Kuu; kevade one ikke vesi `puhkemas VNg; Ruos `puhkes, kus akkas `tirrama mäda Lüg; jõgi `puhkes -- `kange pladin veel taga Jäm; Peaks see ühekorra ää `puhkema, see paise Khk; [Uppunul] sapp `puhkeb ära, sapiöli tuleb `välja Krj; Veed on ää `puhkend, nüüd on `varsti [vasikas] käe Põi; kui vete `puhkemine oo kevade, siis\_o vesi kallastega ühe tasa Muh; paise on pakil, siis on ta veel `puhkemata, on `kange valu Käi; nüüd akab laps tulema, veed `puhkevad juba PJg; paise on `lahti `puhkend Koe; ära sa [villi] `katki tee, `oota, kui ta ise ära `puhkeb Lai

Vrd puhknema

3. hakkama sie `puhkes `vinguma VNg; äkkiste `puhken `naurama Lüg; ta `puhkes ühna `nutma Muh; poisid `puhkesid `naerma Tõs; `puhkes kõvaste `naerma Iis

4. murduma (lainetest) `laine `puhkeb just vene taga Hlj; see tänu asi, kut suur laine siis äi `puhke, kut sa laivaga seel sihes oled Khk; teisekorra oli samati tõrm, suured kord `lained, kus `puhkeb, on puhas vaht JõeK

-puhkes Ls hingpuhkes

puhkes puhkenud maikuus on juo `puiel `õige `veikesed lehed, puud on siis `puhkes Lüg

puhki `puhki Sa Hi PJg lõhki, katki koit `puhki, ouk sihes Jäm; tee_p, kas poeg ise selle koore `puhki aeab või teeb vana selle augu `sõnna `sisse; ma löi oma pee `puhki Khk; kui sa `paise `puhki piigistad, tuleb mäda `välja Mus; Suuresülla jõgi oo juba `puhki läind; Oks `püstas koti `puhki Kaa; sukad keik põlve `otsast `puhki Emm; Äi see pea vett, see on `puhki Rei; kasujas läab `puhki PJg

puhki `puhki täis vihane ei tää, mis tal om, `puhki täüs Krk

puhkima `puhkima, (ma) puhi(n) VNg Lüg Vai Põi Emm Mar Vän Tor Hää Kos JMd Koe VJg Iis Trm Plt; `puhkma (-h-), (ma) puhi Trv Nõo Urv Har Rõu Vas Lut

1. kuuldavalt hingama, ähkima luom `puhki, tämäl `vatsa on täis Vai; Taal olid elu aja `sõuksed madalad rinnad, `ähkis ja `puhkis `peale Põi; Vettis mihe üsna puhkima Emm; `puhkis `söömise juures Tor; `ahib ja `puhib, aga ülesse ei saa Kos; palav ajab `puhkima VJg; nüüd on nõnna vihane, et `ahib ja `puhib Iis; tuleb `puhkides Plt; küll `ähk ja `puhk, ku mäest üless läits Trv; küll nemä `ähksivä ja `puhksivä, aga `kuurmat paegast es saava Nõo; Küll\_tia `puhksõ ja `õhksõ, inne ku kerigu mäk'ke üless sai Urv; Vati hõlma\_vallalõ, esi\_tehk ja `puhk ku aurumaásin Rõu

2. sättima, puhevile ajama saa see ennäst `valmis mette, mis sa nii kaua ennäst puhid Mar

puhkim|pael äärispael mul um viil nüüd kuhti külehn `puhkimpael Plv

puhkine `puhki|ne g -se katkine `Puhkist kotti peab `nõoluma; `Puhkise `katla `sisse äi saa vett `panna Kaa

puhklema `puhklema Kod/-mä/, da-inf puhelda Trv TLä(po- Nõo); `puhklem(e), da-inf puhelte Hls Krk; `puhklõm(m)a, da-inf puhelda? Urv Rõu puhkima, ähkima akavad `muadlemä, siis `puhklevad Kod; nagu kuri ärg `puhkleb -- lõhub `jalga `vastu maad ja `puhkleb nõnda et

puhkma

Hls; *sij` ähkless ja` puhkless, kellel keri täüs om* Krk; *lehmil kõtu täis` süüdu, nüid` puhkleva* Ran; *mehe` õkva pohelsiva, nii` rasse` ol`li [tõsta]* Nõo; *kõik` üü` timä ohel` ja` puhel`* Rõu

puhkma → puhkama², puhkima, puhuma

puhkme|aeg puhkemisaeg *lumelagumise ajal on vee` puhkmeaeg; vee` puhkmeaeg või lagunemise aeg, kui jää` akkas laguma* Ris

puhkmed → puhked¹

puhknama *puhknama* Amb VMr VJg Iis Trm *puhkema vied` puhknevad ää [enne sünnitamist]* Amb; *rakud` puhknevad ja` kui on suured rakud, siis pista` lõhki* VMr; *lehed` puhknevad jo` lahti* Trm

puhk-puhult aeg-ajalt *eks ta puhk-puhult ans mõne` marga* Lüg; *tegi puhk-puhult* VII

puhksama, puhksõma *puhksam(m)a* Plv Vas, *puhksõm(m)a* Võn/da-inf -ta/ Rõu Plv Vas Se, da-inf *puhasta?* korra või paar *puhuma sõss puhašti tuud savvu sinnä?* Rõu; *puhksa` tast är?* taa *puru* Plv; *minnu` hõnguga puhasnu? õnnõ, siss olnu` ma` ratilt* maah Vas; *sis` paite tuu` kivi magajal` lõ` nõna ala, sis` viil` puhašte, sis` ol`li tuud` haiso niivõrd, õt` lõika vai väidsega?* Se

-puhku Ls hingpuhku

puhku|aeg *puhku-* VII Kei *puhkuseaeg` kui` puhku` aega` peeti, siis laterdasid joosta* VII

puhkuma → puhuma

puhkus *puhkus* g -e *hajusalt* R, Jäm Khk VII Põi Muh Mar Mär Kse Pä/g -õ Khn/ HMd Juu JMd Koe VJg Iis Trm Kod Plt Pil; *puhku|ss* g -se *Trv Hls Krk Puh Nõo Ote San, -sõ` V puhkamine; vaheaeg töös või teenistuses Viis minuti` puhkust, aga` terve naul tüö` joudu` juures Kuu; vähä` pida ikke` puhkust ottama* VNg; *lasti kodo` käimä` puhkussille* Lüg; *äi` moole ep` anta` puhkust, äi` argibe äga` pühabe* Khk; *Kus` meite` puhkus oli, kui me noored olime* Põi; *ma põlegid veel` puhkust soan* Muh; *iga söömavahe` peale` anti` puhkust koa* Mar; *obu oo talve seesu ja` puhkuse piäl* Tõs; *Sui oli` laevõs ning` talvõ käüs kodo` puhkusõl* Khn; *see ka` puhkus, kui sa istud* Vän; *anna mulle` puhkust väha inge` tõmmamises* Saa; *ta sai` puhkusel, ta sai aavata kääst* HMd; *ega ühe` puhkusega` linna jõua (teel vaja korduvalt puhata)* Koe; *nüüd ommeti saan vähä` puhkust* Iis; [laadalisel] *pidasid` metsade all` puhkust* Pil; *sõamijs` tulli kodu` käimä,` puhkusele* Krk; *es tule ta siss, ku` puhkuss` ol`li, nüid ta` i tule ammukina* Nõo; *tuu` pääärst üteldi` puhkusel ollev* Ote; *ta om` puhkusõ` pääle lubatu* Har; *rohkömb` joht pik`ki` puhkuisi es saa?, a` hõngu` haarti ega` tüü` man tagasi* Rõu; *ku Laanõl` läis naanõ` puhkustõ, nii` kuís mi? Eedu koto` hoitma* Vas; *Pruukošti` aigo` puhkust es` peeta?* Rär; *ul`l pää` anna ai jalolõ` puhkuist* Se

puhkuse|aeg aeg puhkamiseks *sie` puhkuse` aiga one lühikene* VNg; *talupojale talv sie` puhkuseaig on ikke* Lüg; *lenna` teenijätele` antakse` puhkuse` aega* Juu **Vrd** *puhku*aeg

puhkuss: *puhku|ss* g -se Nõo, -sõ Kan Rõu Plv Se

1. *ohe ega` mul midägi ädä ei ole, a` vahel tuleb serände` puhkuss* Nõo; *mul` tul`l sääne` puhkuss, süä om nigu rassõ inne* Kan; *kõnõlda es saa?, muidugu` süäme` puhkusõ` käve?* Rõu; *mul` tul`l jäl?* *puhkuss, süä näge nigu ette midägi` pahandust* Plv; *ku tulõ` süäme`st` puhkuss, siss tulõ` ku mäe alt rasõhõhe* Se

2. *puhang` tuule` puhkuss` käenu` täl` pääst` läbi ja` tul`li` pää` põlendik* Nõo

puhkuss: → puhkus

puhkutama *puhkutam(m)a* Urv Rõu *puhkima, lõõtsutama* Roing *puhkuí` väega?*, *tel ol`l pal`lu vaguniid` takan* Urv; *Õsiga` puhkuí` viil` vilun ka, nii` lämmi ol`l* Rõu

puhkvel 1. *paistetanud, puhitunud` täis üle sel`jä, kõik` niid` tühime kõhad one` puhkvel` üleväl* Kod

2. puhkimas, hingeldamas `nõnna ähkvel ja `puhkvel õli, ei suand kõnelda (pärast jooksmist)
Kod

puhlama¹ `puhlama vohmima Mones peres `leigati iga `lastele jau peräst `leibä, et `muidu
`puhlavad `liiga `palju; Midäs sa sidä `viisi `puhlad, süö ilusast, `aiga on Kuu

puhlama² `puhlama puhkima, ähkima käesi veedike, kae, periss `puhlama paneb Ran

***puhlas** g `puhla kohev `väega omma huba² lina², `puhla², kaalu ui midägi, pal'lo lätt
`punda Se

puhm → muhv, puhmas

puhmak, puhmakas puhma|k g -ka Trm, -ku Plt; puhma|kas Pöi Mih Trm, `puhma|gas Kuu,
g -ka

1. millegi tihe kogum `Oite suur `pärnite `puhmagas Kuu; jaanilille õied on sinised, kollased,
kirjud, nii pikad puhmakud otsas Plt

2. puhmataoline Mis `rohtu seal oli, suured puhmakad pärsid katusid seal mätaste peal Pöi;
puhmakad `lammad (paksu villaga) Mih

puhmanõ `puhmanõ g pohmadsõ puhmaline ma_künni üless uma pohmadsõ karjamaa; no
om vaja ubinõid `pandmõ, taivass om `puhmanõ, pilve² omma² tsähärikun Har **Vrd** puhmõnõ

puhmas puhmas Khk Saa Sim Trm KJn, g `puhma Aud Hää Plt, puhuma Kod; puhmass
Äks, g -e Iis Trm, `puhma Trm Vil M T; puhm Vig, g puhm|a VII LNg Saa Võn San
V(po- Har), -u Võn Kam hajusalt V(n puhõm Röp Se)

1. rohkete võsudega madal puittaim; kohev põõsake; puhmik suured paksud `pöösapuhmad
VII; mere `puhma `pandakse `loomele `alla (mererohust) LNg; lille puhmas Aud; `vaata, sääil
paju `puhmas on [keegi] Hää; sõnajala kännas - - eks ta puhmas ole Sim; leisin ea `puhma
`moarja `eina Trm; suured puhmad kasvavad ümmer lepä kannu, ku vana lepä maha `lõikad
Kod; vili paks kui üks puhmas KJn; lääme nende `puhmide manu Trv; linnukse eläve puhmaste
sehen Hls; `raisi ma\_ilmä pajo `puhma maha Krk; ta lännu `mõtsa, kükitänu
`puhmade - - `endäl `kange irm Ran; `pernasel om pää nigu kadaja puhmass jälle Nõo; jäness
karanu puhmu sisest `vällä ja `juuškma Võn; tiijada lääp läbi kadaja puhmaste Kam;
timahavva iks saa naid `pähkmiid, puhma² omma_kõik² täüis Urv; ol'li ka pohmast latsõ
saanu_henele (vallaslapsest) piit Har; kana - - um puhma all lokoõsih Rõu; siasšk laul madalah
`puhmõ seeh Vas; laik tulõ iks puhmun (parves) pil'li `ruuškõstõ, mõnikõrd tulõ hainatsepäle
kah Röp

2. (tuimast inimesest) mõni tuim om, seis ku vana puhmass kunagi Trv; puhmass, kes ei lausu
midägi Krk

puhmastik puhmasti|k g -ku Tor Võn Har/po-, -gu Trv Kam puhmaste kogum, põõsastik
ündikurika puhmastik Tor; lepä puhmastik Trv; kas sääilt puhmastigust läbi tullit Kam; ta üdse
(ainult) pohmastik `omgina, tanh ei olõ lagõhõt Har **Vrd** puhmistik, puhmustik

puhmeljane puhmelja|ne, -jä|ne g -se ebaühtlane; puhanguline piird one `niske
puhmeljane - - ärä peksetud puhmeljaseks; puhmeljäne ja tükine tuul, vahel one vagane, siis
tuleb ja puhatab Kod

puhmeljas puhmeljas g -e puhmaline puhmeljased võsu salgad Kod

puhmeljasess puhmaliselt nõnna puhmeljasess tõeseb vili Kod

puhmerdama puhmerdama läbi lume sumama – Emm

puhme|vesi lootevesi `puhmeved tulavad enne `sündimest PJg

puhmik puhmik tuim, osavõtmatu inimene mõni õige puhmik Hls

puhmima

puhmima `puhmima, (ta) *puhmib* SaLä KJn Krk, `puhmib Lüg vohmima, süüa ahmima vanames `istus käsi `leivä pääl, ise `puhmis `süüä, aga `meile `annab ühe `killukese Lüg; nõnda *puhmib* `süüa `sisse Jäm; *poiss, mis sa puhmid* Mus; *Läksid `sahvre ja `puhmisid kere täis, mis aga süüdä imustas* KJn; *lehmä puhmive ennast täis* Krk **Vrd** pohmima

puhmis `puhmis Hää Pal mossis *mis sa nii `puhmis seisad* Hää; *on `puhmis, nagu oleks pal'lu ära `võetud* Pal **Vrd** pohmis

puhmistik *puhmisti|k* Har/po-/ Rõu, g -gu Urv puhmastik *Är_`lasku eläjiid puhmistikku, säält ei jõvva\_`sa neid `kuigi `vällä aia?* Urv; *Lehm käve kiinin, läts puhmistikku nigu_`hand `kuugõl'li* Rõu

puhmistu n, g *puhmistu* Har/po-/ Rõu; *pohmist* g -u Har puhmastik *ta ošt henele pohmistuga maa; jänes juušk pohmistudõ* Har; *Mugu_`seelääs pääle puhmistun, nigu\_`lakõ pääl süvvä? olõ õs* Rõu

puhmistunõ *puhmistu|nõ* Rõu, g -tsõ Har/po-/ puhmaline, põõseline *ol'l ka henele maa `ostanu, tuu om sääräne pohmistunõ* Har; *Väikene mõts um, hõrrõ, puhmistunõ* Rõu

puhmlikane *puhmlika|ne* g -tse Kam/-ga|ne/ San; *puhmlika|nõ* Se, g -tsõ Har Rõu Plv, -dsõ Vas puhmaline, põõseline *kui aenamaa vai niit om `puhmiligane - - siss om alb `niita* Kam; *ma ei taha `niita `puhmlikast hainamaad* Har; *suur land - - ta sääne `puhmlikanõ um, kõik aig vesi siseh* Rõu; *puhmlikanõ mõts* Plv

puhmiline *puhmli|ne* g -se Hls Krk(-li|n)

1. puhmaline, põõseline *õige `puhmiline om sij maatükk* Hls; *sääl ei ole kedägi `marju, `puhmilin mõts* Krk

2. ebaühtlane *suga om `seante `puhmilin ollu, kangass `raavline* Krk

puhmus mossis *tema `puhmus selle asja pärast nüid* Pal

puhmuss *puhmuss* g -e mossitaja – Trm

puhmustik *puhmusti|k* g -ku Ote Plv puhmastik *kadaja puhmustik* Ote; *vana puhmustik om, säält ei olõ? eläjäl midä saia?* Plv

puhmute *puhmaviisi teräskain, puhmute kasvap* Kam

puhmõline *puhmõli|ne* g -se puhmaline *puhmõline mõts, kõik kotussõ `puhmõ täüs* Plv

puhmõnõ *puhmõ|nõ* g -dsõ puhmaline – Vas

puhn *puhn* g *puhna* Lä kuivanud kõrkjad; merekõnts *meri aab `puhna `vällä* Mar; *va `kõrka puhna* Vig; *toovad seda va `puhna kojo sõniguss* Kir; *järvest `niitvad `loomadele `puhna `alla* Kse

puhnama *puhnama* Kuu VNg Lüg Vig rahmeldama, rapsima *Vahtind sedä `mieste `puhnamist - - päälld* Kuu; *mis ta `puhnab ja `mõllab, kui ei saa `tehtu* VNg; *küll ma sääl `puhnasin, enne kui sain `vällä* Lüg

puhnitsema *puhnitsema* *tuhlama mis sa puhnitsed seal* Vig

puht *puht* Jõe VNg Põi Kse Juu Kos Tür Kad Trm Kam Har täiesti, puha `sormused olite *puht obedast* Jõe; *puht `selge olin, ei old sugugi `purjes ei `vintis ei kedagi* VNg; *puht jumala uús* (täiesti ussitanud õuntest) Põi; *kui oli riie, siis oli, kui põln mette, siis maga puht `õlge `pial* Kse; *veiksemad majad olid puht ilma akendeta* Juu; *maa alles puht toores* Tür; *jussi ein läks `sil'ma - - lammas oli puht pime* Kad; *Kaks puht pal'jast inimest lähvad kokku, võtavad kõha ja akkavad elama* Trm; *puht südä põld, ütte kivi `murdu ega võssu ei ole sisen* Kam; *ma kõnõlõ puht kuld `õigust* Har

puht *puht* g *puhi* Kuu Hlj Lüg Jõh Khk Krj Emm JõeK

1. kokku lappatud köis, köiesebidus Märg `nasti puht oli `ninda `raske, tuli seda kahe mihe vahel `tosta Kuu; määrjad keevad tariti maas `puhti Khk; köie puht kusagil unikus Emm

2. kubu, kimp toi `suure `lille puhi Kuu; Kui ei õld `rohkemb inimesi majas kui kolm, siis pidivad perä `puistamma õled ja sidumaie `puhti Lüg

puht³ puht Jõe Phl, g puhti Hää laht puht, kus vee murd jääb vähemaks Phl; Kutsuti `Pärnu puhtiks ka - - `sõitsid `Pärnu `puhti Hää

puht⁴ → puhas

puhta `puhta R Khk Mus Krj Pöi Muh Mar Kul Mär Vig Vän Saa hajusalt KPõ, Pal Plt Pil Trv täiesti, puha kui `liiga `mustad `pilved olid, siis oli juo `puhta torm Jõe; paat oli kohe `puhta `triiki täis `anņerjaid Hlj; `Vihmasärakas tuli `kaela ja `kartulid `puhta mudased Jõh; ta isa oli `puhta nõid Mus; `puhta puru alasti, mett üks `riide ilp pole `selgas Krj; nüid on äked `puhta rauast Kul; `niitis `puhta üksi [lambaid], põlnd täl abi ega kedägi Vig; su jalg on ju `puhta `paistes Vän; `puhta liiv, aga `papled `kasvasid HMD; Obune väsis `puhta ää Jür; `puhta `võerad käivad lapulisteks HJn; laadad on `puhta kadund, `laatasi enam ei ole JN; mina ei ole `aige old mitte `ühte `päeva, mina olen `puhta `terve old Ann; temal mitte üks nael ei old sees, kõik oli `puhta puu Pai; sie palit oli mul `puhta uus VMr; vanad on `puhta ära kadunud Pal; sa oled ju `puhta pisike Pil; Ta ju `puhta laäis - - mis mehele mineja tema sõss om Trv

puhtadõ `puhtadõ Har Lei puhtalt säääl elätäss `väega `puhtadõ Har Vrd puhtahe

puhtahe `puhtahe Rõu Plv Vas Se Lut puhtalt Kaara\_ `võeti `puhtahe kokko pehelüste, a\_ `kesvä ja_rükä es `võeta<sup>2</sup> Rõu; tahetass iks `väega_ `puhtahe, et kõik om Vas; Saa\_i<sup>2</sup> `puhtahe kõnõlda², kõnõlõss keele otsaga² Se; toori rabatass är `puhtahe, toori `veetäss `liina Lut Vrd puhtadõ, puhtale

puhtaks `puhtaks SaLä Muh Käi Mar Vän HMD Nis Juu, `puhtas Tõs KJn, `puhtass Ran Nõo Urv Har Vas täiesti, puha Oli oma kääd vahede `okste `otsa `puhtaks ära lammutand Jäm; jalgrattad `viidi siit ee `puhtaks Khk; majad põlesid `puhtaks maini maha, kõueke löi `sisse Muh; ma ole nee keik `puhtaks ee unustand Käi; `jookseb `aigus sõõb `puhtaks puroks tükkis Mar; obu `kargas ja purustas `vankri `puhtas ää Tõs; teese pereme varanduse viind [kratt] `puhtaks ää `teisi peresse Nis; emis ei anna imeda mitte, `eštiks `andis - - aga nüid imemine kadus `puhtaks ära Juu; linnud pihlaka marjad `puhtas ära sõõnd KJn; ku katsk ollu, siss inimese kooluva `puhtass ära Nõo; orjapuu² `olli `puhtass är² `määnü Urv; ta om rinnust `puhtass otsan, ta põdõ `rindu Har

puhtale `puhtale Plv Lut/-õ/ puhtalt ma `üttele teelee nii `selgele ja `puhtale periss `õigust `õkva Plv; poig kõnõlõss pudlätstõlõ, kõnõlo_i_ `puhtalõ Lut Vrd puhtahe

puhtalt `puhta|lt Lüg Vai Juu Khn Hls Krk Hel Ran, -ld Trv Ran Nõo

1. mittemäärduvalt, selgelt; veatult lastas nõnda peenikselt joosta `pääle, siss tuleb ta nõnda `puhtalt `vällä Hls; ta om üüts teräne inimene, kes kik'k ärä tjjd, kigest `puhtalt aru saa Hel; ku ma tiia, et süüjk puhass om, `puhtalt tettu, olgu ta kas vai lahi, mia süüjn ärä kõik Ran; no küll om suli, `tõmbab tõesel naha nii `puhtald üle `kõrvu, et läbi pastab Nõo

2. täiesti, puha sie õli `puhtalt punane kõhe, ku murakad õlid `küpsed Lüg; kolm `kümmand talo poles `puhtalt [maha] Vai; kerp kadus `puhtalt ää Juu; `Puhtald liiv, `vaata, kos sa `vaatat Trv

Vrd puhtast

puhtam puhtamalt teeb `puhtam Rid

puhtama `puhtama keedest puhastama – Mus

puhtamass

puhtamass `puhtamass Har Rõu täiesti Ol'l `puhtamass nuuy, ku_karjan `naksi `käümä? Har; `Pañti tala\_kõik `puhtamass är? ja_pääle_ `pañti üis kõrd `palkõ Rõu

puhtameni, puhtamini `puhtameni Rid, -mini Pil puhtamalt peremees `ütleb, et noh tüdrukud, lööge ikke `puhtamini (niitmisest) Pil

puhtani `puht|ani JJn Kod Plt Trv Nõo, -eni Krk täiesti, üleni kärbis on `puhtani ää lagunend JJn; kadid `puhtani pilved ärä Kod; eenaga on kõege suurem tegu, kõik `puhtani on `raske Plt; meie `ellime kalapüügist `puhtani Trv; ma olli `puhteni terve Krk; kui `lehmi joogile `suula ja jahu pannit, siss jõeva `puhtani ärä Nõo

puhtas, puhtass → puhtaks

puhtast `puht|ast VNg Vai Ris Juu JJn VMr Sim Lai Röp, -est Krk

1. puhtalt, veatult ta käib nõnna ilosti ja `puhtast et Ris; temäl om kik'k asja `puhtest tett Krk

2. täiesti, üleni `einad olen vedand `puhtast `üksi `päine kokku VNg; kui juba `puhtast suits `väl'lä läks, siis panime selle ukse `kiñni `puhtast Juu; sie (ahi) ei ole viel kuum, sie on `puhtast jahe JJn; aas niied põlati ärä, `kautati nied `puhtast ärä Sim; meil ol'l naid [kalapüügi-] `riisto põhatu pal'lo, viimätse sõa `aigu `pal'liva pia `puhtast Röp

puhtaste, puhtasti `puhtast|e Tor Juu San, -i Khk

1. puhtalt, mittemäärduvalt; veatult nad olid `puhtasti `riides Khk; küll on kõik viisi pärast, kõik `puhtaste `tehtud Juu; `puhtaste eläme San

2. täiesti keris - - oli `puhtaste `lahti, `lahtine keris Juu

puhte pl `puhte g `puhtide Võn Kam; `puhtõ? g `puhtidõ, puhõtõ V, puhetõ Vas(po-) Röp Se; `puhti? Lut matused; peied piäme pehmet `leibä küdsämä, meid om `puhtele kutsutu Kam; Mõnikõrd om saanu? - - `puhtõn `kääütüss Urv; tõi sõna, et `puhtillõ vaia minnä? Rõu; kuts minno kah `puhtihõ, saa as mul `mintüss Vas; ähki (pulma) `lätvä? `sil'miga, a `puhtilõ `lätvä? kõtuga Lut

puhte? → puhe?

puhtel puhituses Ku kõtt puhtel om, süü hütsi Röp

puhtelin `puhtel|n g -se puhtavõitu `puhtelise `rõõva, nõ om ää mõsta; sij kainu `puhtelin alle, mis ma sellest mõse Krk

puhtene `puhtene koiduaegne `puhtene `süüjmene SJn

puhte|täht koidu- või ehatäht `puhtetäht tuleb põhja poolt, läheb lõune `poole Krj; `puhtetäht\_o `lõuna ja omingu vahel; `puhtetäht juba `taevas, see tõuseb omingu poolt ööd, kellu kolme `aegas Muh; `puhtetäht, umigu `enne `koitu paistab, suur `selge täht Emm; `puhtetäht tõuseb `enne kui koidutäht Phl; `puhtetäht paistab `õhtu, koidutäht ommiku JõeK

puhtidsõ pl `puhtidsõ? peied tiia\_kas poig ka\_tulõ sinnä\_ `puhtitsilõ Har

puhtima `puhtima, (ta) puhib Kuu Jäm Khk Krj Emm JõeK kokku lappama, puhti kerima `Puhtimine kävi alade `müöde `päivä Kuu; `Ankru köis puhiti Jäm; nooda keeved puhitasse keik ää Khk; kõit `puhtima, `aedaks kerasse Emm; ies paki peal on üks vall puhitud JõeK

puhtima? `puhtima, (ta) puhib Lüg Jäm Khk Trm tuulama, teri puhastama `enne puhiti `vilja - - õli üks lai tohv, vars taga, siis `sellega lei tuult, lei `selle agana `kõrra päält `iemale Lüg; puhitud rugidel on rohu `seemned `välja `võötud Khk; sieme puhitasse ärä talve `vasta Trm

puhtinesä `puhtinesä puhtalt – Kuu

puhtuisillõ puhitusse `puhtuisillõ üless ai kehä Se

puhtumass täiesti, üleni seo külä `pal'li `puhtumass kõik `maahha; villa\_ `pañti siss kusõ `sisse, ku\_tu sinikivi jo `puhtumass lak'ka läts, ar_ `sul'li Vas

puhtus `puhtus g -e Kuu VNg Lüg Jäm Khk Pöi Muh Rei Mär Kse Tõs Aud PJg Saa JMd Koe Rak VJg Iis Trm Pal Plt; `puhtu|ss g -se Trv Hls Krk Puh Nõo Ote San, -sõ hajusalt V määrdumata olek, kasitus `puhtus pida ikke olema, `ninda pali pida `püüdama VNg; kis töö juures `puhtusest saab `oolida Khk; inimene peab `puhtust `noudma Rei; `rehtede `aeges\_o `puhtust `raske pidada Mär; piab ikka oolitsema `puhtuse eest Tõs; kui `puhtus on, siis ei tule `aigused Saa; mina armastan küll `puhtust oma majas JMd; tema `puhtusega `arjund Plt; `puhtuss majan Trv; mea_s näe `puhtust `kunnigil Krk; vanast sitta `laotedi kättega - - `puhtust es ole mitte üits raas Nõo; Mis no taast `puhtusõst kasu om, tük'ü ao peräst om tarõ nigu\_õsia tsungõrmu Urv; `puhtuss om egä üte avvu Krl; meierih um ka_ks `puhtuss, mõnikõrd kontrollitass `piimi Rõu

puhtusil, puhtusõl puhituses lehm ol'l `puhtusil; kõtt om `puhtusõl Plv

puhtõ- matuse-, peie- `puhtõroõg `peeti mõne puu `koõsil kiõni?, `lasti kirst koolnuga puust `müüjä minnä?, lõigati puu pääle rist ja `võeti `viina; `puhtõõõna `tuõdi, `puhtile kutsuti Rõu; `Puhtõlavvulõ ol'li õks lavvaräti\_ka\_pääle `laotõdu?, `Puhtõpääva hummogu `süüdi tõõnõ kõrd; Ku_`puhtõrahvass jo\_kõik' kuõh ol'l, siss `naati `kuõl'jat `kirstu `pandma Vas; `puhtõõõgi? omma_`kutja ja `kiisla Se

puhtõline `puhtõli|ne g -se Rõu Se hrl pl matuseline, peieline `puhtõlise? sõõvä, joova, `leinäse; `puhtõlise_lätsi esä kirstuga?, poig kai mõtsast, `vällä es tohe\_tulla? Rõu; kotost ol'li\_sõõgi? üteh ja `puhtõliisil ka ol'li_mõnõl uma_sõõgi_`kääpä pääle `tuõdo? Se

puhu → poo, puhk', puhk'

puhuduse|rohi (mingi ravimtaim puhituse vastu) Puhuduserohi - - vähest roosakribud õied olid, nee olid selle `vastu, kui lehem puhudas Rei

-puhuga Ls hingpuhuga

puhujaja puhujaja Tõs Ris/-ho-/ Pil, `puhkja Vas Se lausuja, sõnadega arstija on ikke `seuksi puhujasi küll - - `seuksi `tarku Tõs; vanal ajal on oln ikka puhojaid, kes uõsisanu puhosid Ris; `lätläse ol'li\_kõik' `puhkja? Vas

puhu|karman → pookarman

puhuksis puhuksij|s Khk, -ss Kuu puhituses Lehm_o puhuksiss, ega `muidu saa, `kutsuda `tohter Kuu; lehma keril löõb sedasi täis - - siis oo puhuksis; lehm puhuksis, piab täda kargutama (tagant kihutama), et tä `jälle sittuma akab Khk

-puhul Ls hingpuhul

puhulaid ppl puhulaid pohli lähme Kuradi männiku puhulaid `korjama Tor

puhulgad → pohulgad

-puhult Ls hingpuhult

puhuma puhuma R S L(puho- Mar) hajusalt K(puho- Ris); `puhkuma Kuu Jõh Vai, (ma) puhun hajusalt TaPõ, Plt KJn Kõp; `puhkma, (ma) puhun Kod, puhu Trv Hel T V; (ta) `puhku, `puhhu Vai

1. õhku välja tõukama; selle abil midagi tegema küll sina void neid `pullusi (mulle) puhu VNg; tuld tuleb puhuda, puhu süe `küljest tuld Lüg; puhud kas `aige `pääle ehk tulise `pääle Jõh; puhuti niikaua, kut tule piiru `pilpa `otsa sai Khk; Magama lihad, puhu tuluke ka ää Põi; lapse sõrme `pääle puhuma Rei; kui sõõd `kustund, siis peab puhuma, et põlema akkavad Mar; ei või puhuda, pea akkab valutama Mär; puhu see jutt palava pudru `piäle, see põle kellegi jutt piltl Tõs; puhusin lambi ää Tor; Ma puhun `sulle siis `jälle munakoore tühjaks Amb; mina põle tema pialt mitte `karvagi ära puhund (pole talle midagi halba teinud) Koe; kui `ammid ei õle, puhud küll, aga `puhkmisel ei õle `jõudu Kod; ma ei `oska tuld ära `puhkuda Äks; kui [toit]

puhuma

pala on, siis puhu `piale Ksi; kui `liimusid ulga koos on, saab tuld ka `väl'ja puhuda Lai; puhu `pääle, sõs `jahtup ärä Trv; ku perämätse es ole ärä, siss `lasti sünnitäjäl pudelide `puhku Nõo; siss me `puhksime nigu meil sil'mä `tahtseva pääst `väl'lä tulla TMr; tuli taht `puhku?, tulõ? sa puhu? tuld Krl; ku astuss, siss om pää sällän - - et kas nakass tuult `taiva poolõ `puhkma vai (uhkest); hoiä uma hõng palava pudru pääle `puhku?, mis sa alasi jahvat Har; hummogu `puhksõ üts piru palama Vas

2. a. *puhkpilli mängima `karjane ikke kui läks `karja, siis puhus pasuna ehk puhus `sarve Lüg; seda (pasunat) siis pidid `täie `rammuga `puhkuma, mina ka `pruovisin `puhkuda Jõh; Ta oli `kange suu pilli puhuma, ja kenast puhus Pöi; [torupill] `olli nii täis ja `põmmis, kui taga puhuti Muh; puhub pasunad kroonu teenistuses Mär; oli meisterdand sarve ja puhus lood `väl'ja kah Kei; õige eledäss laald, nõnnagu pil'l puhk Kod; karjane `puhkus pasunad, `kutsus eläjäd kokko KJn; poiss puhk suupillikest Puh; tuu `päälmäne ots, kost pasunat puhut, `sinna tetti lepä puust piis `otsa Nõo; Kui eläjä iluste seivä, siss karjusse mugu `puhkseva pasunat Rõn; karjatsil ol'l uma sarv käen, tuud nimä_ `puhksi? Har; hädä ei\_tulõ\_toro `pil'li lüvven ega_pahanduss piibarit `puhkõn Rõu; teku ui kiäki siss pillikeisi laisile `puhku? Se **b.** vilistama, undama `Vaprigust kell `seitse puhus `tüöle, kell üks oli `louna ja kell neli `jälle sis puhus `ehtule Kuu; `ütle `kumbess kõru puhub `pilli, kas ää kõru vai kora kõru Nõo; kõru puhk `pilli, ku sugulise `taivan `taände San; `ütle määräss kõrv mul `pilli puhk Krl*

3. *(õhu liikumisest) luet pohituul on külm, puhub sügisel ja `talvel Jõe; `kange tuul - - tahab maha puhuda kõhe Lüg; tuul `puhhu, omenad `langid maha Vai; kui koer `rohtu sööb, siis tuleb `kurja `ilma, akab puhuma ning sadama Khk; `Loode tuul on `taeva luud, see puhub `taeva `selgeks Pöi; tuul puhus õied ää Kse; Läbi vanadõ mädäde sende puhub `külmä tuult läbi Khn; täna tuul puhob vesigarest Ris; omikuks tuul puhub [toa] külmaks Ann; tuul puhus mind läbi, tegi mind `aigest VMr; tuul puhub õrassed ära, ei lähä iast `kasvama. tuul kui kevade puhub, siis õdra õrass läab kollasest Trm; tuulekiird lei ukсед `lasti ja puhk `sisse Kod; tuul puhub, kuhu ta tahab KJn; viis `varba `seotass kokku, sõs tuul ei saa ärä `puhku Trv; oh sa pagan, kui külm olli, tuul `puhks rõövastest läbi Hel; `oarmigud olliva - - tuulel tõist `muudu puhutu [kui hanged] Ran; vili `pañti rõogu redelde pääle - - tuul `puhkse vil'lä kuevass Nõo; tuul `puhk hummogu lõunast Kan; ku tuul `põhja puult nakass `puhkma, siss nakasõ külmä\_tulõma Har; [rehe ustel] `lašti mõlõmba? poolõ? vallalõ, siss tuul `puhksõ tuu puru `väl'lä Rõu; külm õdagumaa tuul `ol'le, `puhke `õkva luust ja lihast läbi Plv; tuul `pääle es puhu ja tuuperäst või olla_ka_t ta ol'l nii kuum Röp || (tuulamisest, terade puhastamisest) puhuti keded ärä sidess, sedäviisi lüüd sõõlaga [üles-alla]; keded kukuvad `riide `piäle, sedäviisi siis puhuti - - matiga suab `puhku küll Kod; `suurmit puhutass `netsvaga, selle puhutass, et umma\_ `sõklõ?, sõkõl puhutass `ussõ Lut*

4. a. *rääkima, jutustama; lobisema eit puhus üvä juttu `tontidest VNg; `Meie `poisikesed õlima ka `mieste `juures, siis õli ea `kuulada, kui näväd puhusivad juttosi `vaimudest ja kodo `käijatest Lüg; Mis ta ka puhus Jõh; `arvast `saavad kogo, siis on sie judu puhumine Vai; küll me seel puhusime - - igast asjast Jäm; akkad jälle juttu puhoma Ris; ära puhu nii paelu JMd; `puhkumine on `rohkem kahekesi - - eks või kolm või neli ka `puhkumas `olla Lai; sa muud ei tii, kui käit `puhkman `tühje jutte Puh; ala nakadu jälle `tühjä juttu `puhkma Har; mis sa mullõ `tühjä puhudõ? - - taa om tihi jutt Se **b.** luiskama, valetama puhus moole ette, ega ma seda usu Mär; Mõni inimene oo `kange `amba puhuma piltl Han; no mis sa puhud, ega sie ikke nõnna põle, nagu riagid Kad; nemä võldsiva, puhuva vanainimesele ette, siss vanainime `pel'gäb, et `nal'gä jääb Nõo*

5. (posimisest, nõidumisest) *targem inime, kes osab puhuda`seokest`asja, see puhus ning`piiras [teat nahahaigust arstides] Khk; läksin maa-arsti`juure --`ütles, et sul on uús ammaste sees, puhus põse`peale ja valu kadus ää Vän; vanal ajal on oln ikka puhojaid, kes uúsi sanu puhosid; kolm`korda loe sedasi üle need sanad ja puho just`sonna [roosi] peal, umikuks on`terve Ris; Mõnikõrd ol` puhknu_periss vii`pääle<sup>o</sup>, a api ol` saanu^o Rõu; puhk ja paänd sinidse`paprõ`pääle, siss reevähtü tuu valu Vas;`arbda puhk suola_päle Lei*

6. puhkima, ähkima; ohkama *Ta on nii`ijnye`vaevas, ähib ja puhub`pääle Põi; Iga korra lehm ei taha [nõmmemünti], puhub ja keerab pea ära Rei; nendel (tedrekukkedel) oli ikka nii, kui üks`metsas puhus -- nõnna nad tulid kohe Noa; ta`puhkuss ja`trähkiss säl sanna pääl (sünnitajast) TMr; hobõsõ_`naksi\_`pel`gämmä ja`naksi_`puhkma; pul`l om`hirmsa pahanõ, no\_puhk ja kaib Har; täl iks süä`kõõ`puhknu<sup>o</sup>, süä`mõist`är^o, et lõpp tulõ Vas*

Vrd puhkama^o

puhune *puhu|ne* g -tse puhitunud *kõtt om puhune* Hls

puhus *puhus* Trv Hel karusnahast ääris *puhus`pañti kasukal ümmer`tiiru. mõnel om tõhunahast, mõnel koeranahast puhus veeren* Trv; *puhus tetti`tuhkru nahast* Hel **Vrd** puhka

puhuss → pohuss

puhussede → puhusside

puhussen *puhussen* Ran Rõu

1. puhituses *olet puhussen, kõtt kõva ja nii`ränkä`täis, et`lahki minekul; kõtt`ol`li puhussen vahel ja loomadel niisama, kõtt aab`täis Ran; kõtt um puhussen, et ei tulõ`hõngki suust`vällä* Rõu

2. kinni jäämas (hingeõhust) *sigade man joosime [karjas], et`enõ`ol`li puhussen* Ran

puhusside *puhuss|ide* Kam Ote, -ede Ran puhitusse *poiss väherdäb maan -- nii`kangede puhussede aanu; sei nii pal`lu palukit, et ai puhussede* Ran; *ku sa leevä kislad süüt -- tuu ai kõtu puhusside* Kam

puhussil *puhituses kõtt om puhussil* San

puhussile *puhuss|le* Hel San, -l(l)õ Krl Har Rõu

1. puhitusse *Ristkaina ätäl om ull, ku taad eläje`kastege söövä, läävä puhussile* Hel; *kõtt aja puhussile* San; *ma\_keedi lehmile kardokit, ku`tuurõlt`añni, siss lehm läts puhussilõ* Rõu

2. kinni (hingeõhust) *ku kõvastõ joosõt, siss lüü`hõngu puhussillõ* Har

puhussilla *puhus|silla* Har Rõu, *puus-* Rõu puhituses, puhitusse *ma sei hapund`putru -- no<sup>o</sup> om kõtu puhussilla; mul ai enne kihä nii puhussilla täüs, no\_nakasõ`rõhvähüse`käümä, no<sup>o</sup> õks nakass alanõmma* Har; *noorõ haina vai orasõ pääl lätsi<sup>o</sup> eläjä<sup>o</sup>`puussilla; kui süü`kesvi, siss lätt ka`puussilla, vði ar^o kah lõppõ* Rõu

puhussin *puhuss|n* Nõo Urv/-s-s/, -h Vas puhituses *Väega alb om olla, kui kõtt om puhussin* Nõo; *lehm um puhussih* Vas

puhutama *puhu|tama* Lüg Käi Mar(puho-) Kse Tor Lei(pu,u-), -dama Käi Rei

1. puhituma *Vahel vasik on sedasi, et läheb äkisti jämeks, puhudab täis, ma`antsi koirohu vett [siis]; Kui lehm puhudas, siis suitsedati seda`rohtu (nõmmemünti) Rei; kui tuul ei kei läbi, siis lööb valud`sesse, kõht puhotab täis* Mar; *kõtt om ülesse puhutõt* Lei

2. puhkima *See pull läheb kurjaks, mis puhudab* Rei

3. ohkama *täl süä pu,utass`läülmži* (teil süda ohkab raskesti) Lei

puhutis *puhutis* Jäm Põi Muh, g -e Khk(-dis) Kaa puhitus *kõht oli puhitises; lehmäl keivad puhudised, kut kõht`liiga täis oo* Khk; *Ta pole`teedand, kudas puhutisi rohitseda* Kaa; *Noor*

puhuts

ristiku ädal ajab kohe puhutist täis, kui abi äi soa, lööb lõhki Pöi; mool nii kange puhutis kõhtus Muh Vrd puhutus

puhuts *puhuts* g -i Saa Trv, -e Hää Saa(-i) Trv Hls Krk puhitus *peeretada ei saa, kere puhutsel Hää; lehm ol'li puhutsis, täis läind nõnda kui üks pal'l kunagi Saa; apu kapuste aave puhutsess; soodat piap võtme, sõss lää ärä puhutse* Krk; p u h u t s e n 1. puhituses; puhevil, õhku täis *luum om puhutsen* Hls; *lase perset, siss ku kõtt puhutsen om; ku na ojov, om suu kinni, suu puhutsen iki; mia sai aru, et ta olli seante puhutsen* (vihast puhevil) Krk 2. kinni jäämas *ma joosi, miul ol'li eng puhutsen* Krk

puhutse|pulk *torupilli puhumistoru torupillil om puhutsepulk otsan* Krk

puhutus *puhutus* Lüg, g -e Jõh Kse; *puhu|tuss* Krk Rõu, g -tuse Nõo, -tse Trv; *puhudu|s* g -kse Vai puhitus *puhutus, kui ajab õhku siest täis. luomal ka vahel on puhutust siest täis, kui süüb värsket ärjäbä ädälä* Lüg; *vatsa on puhudukses* Vai; *õige vanast, ku ristik einä es ole, siis es ole puhutust kah* Krk; *kihä valutab, aap puhutuisi irmsade täis, oless piir tulessi, lääss parembass* Nõo Vrd puhutis

puhv¹ *puhv* g *puhvi* Khk Iis Plt Trv/n -hv/ puhevil osa rõival *leidi käistel on puhvid* Khk; *jaki puhvid* Plt; *puhvega ja vol'tega kõrdi, kõrdil ollive vanast puhvi pääl* Trv

puhv² *puhv* g *puhvi* nahast või riidest ääris koera nahast *paändi puhvid ümber saani tekile, mes põlvede piale käis; andrukatele tehti kua puhvid alla; ennevanast kaanti neid puhvidega tekkisid - - võeti ilusa karvaga nahk, lamba või mis kellelgi trehvas õlema, õmmeldi jaare piale ümber teki* Trm Vrd puhk³

puhv³ → muhv

puhvaika → vuhvaika

puhvi puheville *kurrud on [käistele] sisse tehtud ning nee oidvad puhvi* Jäm

puhvima *puhvima* Lüg, tud-kesks *puhvitud* Jäm; *puhvma*, (ma) *puhvi* Rõu; impers *puhviti* Nõo *puhvi* ajama *Seljäs õli sinine kleit, puhvitu varrukiegä* Lüg; [Naiste pluusid] *puhviti rinna päält kah iluste ärä* Nõo || *mukkima Ol' hinde üless puhvnu, sõss läits pidulõ* Rõu

puhvis *puhvis* Kad Iis puhevil *suured kruagitud varrukad, siit puhvis kõik* Kad

puiam *puiam* g -o *puidust ankrumärk kes tiid, et kõva nüür vai keet om, sõss puiamot ei panõ?*; *kehvale pandass puiam kül'ge, puiamo otsan om mulk ja nüür külen* Räp

puiama *puiama*, da-inf *puiata* sakutama; *sarjama karass mulle kül'ge, siss puiaass miu, et mia võltse; nakass miu puiama, et siul om ike nü - - viguri* Nõo

puian, puiaand → pujään

puiandi → pojeng

puibukaine *puibukai|ne* g -se kanapoeg *anna puibukaisile süüvä* Vai

puibuss *puibuss* *pujus* – Räp

puidik → puudik

puie|aid *puie-*, *puio-* surnuaed *puieaiah ommagi kääpä; puio aida matõtasõ kuul'ja?* Se

puiestik *puiestik* Lüg/|p-/ Ran, g -ku Jäm Khk Mär Kse Vän Hää Amb JMd Koe Iis Trm Kod Trv Hls Krk Har, -gu Puh uus puudega ala, puuderohke paik *puiestik - - lagendik täis istutattu* Lüg; *ma keisi puiestikus* Jäm; *ilus suur puiestik* Mär; *lähme puiestikku kõndima* JMd; *ilus puiestik lähb mõisa õvve* Kod; *sääl Leeli puiestiku otsa man ma egä kord iste* Krk; *noored kuused - - ritta istutedu, puiestik [palvemaja] iin* Ran; *mi_ mõisa paigin ka om puiestik* Har

puigama *puigama*, da-inf *puiata* uuristama, puusse tehtud augu äärt süvendama *Kas puigasid augu ää* Khn

puigas *puigas* g `puika jõuline (olend) *kes selle* `puika `vastu *suab* VII

***puigeldeme** imperf (ta) *puigelts* puiklema küll *ta kohuís, aga* `vällä *puigelts* iki *ennäst* Krk
Vrd *puigerdama*

puigerdama *puigerdama* puiklema, vastu ajama *puigerdas* `vasta, *ei taht teha; `katsus* *ennast* *kuidagi* `lahti *puigerdada* (kõrvale hiilida) Lai Vrd *puigeldeme*

puigutimad pl *puigutimad* härjaikked (mõistatustes) *Puust puigutimad, luust luigutimad, nahast nibinabinad* = ikkes härjad Han

puigutised pl *puigutised* (mõistatus härjarakendist) *pisikesed puigutised, puigutise niigutised* (härjad), `niiksed `naaksed *nibidi* (ike), *tamm taga sagaras* (ader), *tammel tuut* `järke (inimene), *tuudil napard pöös* (piits), *napardil vars* `järke Jaa

puik¹ *puik* Tor HMD Kei Hag, g *puigu* Khk Mus Kaa Krj Mär Plt, *puegu* Mih/-o/ Tõs Hää, *poego* Juu; pl *puiga* Hls (taim) *puigud, pitkad laiad* `lemmed, `koltсед `õitsed Khk; *puigud kasuvad pajude* `ulkas -- *paju maade sees* *neid* `puikusi *pailu* Krj; Soo pealt sai käidud iga kevade *puiku* kiskumas Mär; *suur* `valge *ilus pehme puik* Tõs; *puegu juured ummisses* `kijita, *on* `langetõbe `vasta Hää; *puik* -- *al*'li `peaga *rohud ja loomad sõid* *neid* `easti HMD; *puik on üks niisugune varane taim, paari tol*'li *pikkune, kasvab rabas* Hag; *poegol must* *peä* Juu

puik² *puik* g *puig*|u PJg Krk, -i Pst Hls, -a Hls

1. (parasiitputukas, hrl puuk) *loom* *naa* `puika *täis* PJg; *lepa puigi tükive* *ihu* `sissi, *ku na* *ihu pääle* *putuve* Pst; *eläjel mõnikõrd naha* *sehen* *puik* Hls; *puik, kes tükiss ligi, puide otsast tule, must* *pää otsan* Krk

2. *kratt näi, et tagumise* `kamre *seina* *siijst* *tulli vattu* (vahtu) `vällä, *kõllane vatt* -- *siij ütelti puigu* *sitt* *olevet. puiguss ja pelliss* *sedä* *kutsuti, sedä* `toiti Krk

3. (vihasest, kangekaelsest olendist) *vihane ja kuri* *ku vana puik* Hls; *aa* `vastu *ku ütís* *puik, tükiss* *ku puik kunagi, [õeldi]* *ku eläjess tükiss* `vil`lä Krk

puik³ *puik* g *puegu* korrastatud mets *tulin puegust läbi* Pil

puika `puika *poiss* `puika² [hulguvad] *ütest paagast* `tõisõ Lei

puikama¹ `puikama Kuu VNg Kaa Pha põikama *ärä sain* `puika *viel* *iest* VNg; *Kui mind nägi, puikas* *kõrvale* Pha

puikama² `puikama Kuu Mus Pil

1. *pugema Eks* *sa* `puika `aia *vaheld läbi ja oledigi* `mustika `metsäs; *Hiiir* `puikas `auku *tagasi* Kuu

2. *poetama oli saladust natuke* `välja `puikand Mus

puikima `puikima, (ta) *puigib* Khk Muh *aeglaselt* *kuduma; millegi kallal nokitsema* *puigib* *aga* `peale, *ei soa* *ei soa millalgid* [valmis]; *akkab* `vardud `puikima; *mis* *sa nii kava* *puigid* *ta kallal* Muh

puiklema `puiklema, da-inf *puigelda* Jäm Khk Rei LNg Vig Saa/-ta/ MMg Lai Plt Trv(*pue-*) Krk/-me, da-inf -te/ TLä, `puikleda Kuu Hlj Lüg Jõh; `puiklõm(m)a, da-inf *puigõlda*<sup>2</sup> Kan Har Vas Röp; imperf (ta) `puikless Hel vastu hakkama, tõrkuma; millestki hoiduma, kõrvale hiilima `puikles `vasta, *ei tahand kalale* `tulla; `katsub *tüö* *iest* `kõrvale `puigelda Hlj; `Pullike *tahi* `vasta `puikleda, *kui* *tädä* *akkati* `põllule `viema Jõh; *äga sellest ää* *puigelda* *ep* *saa* Khk; *Pole mina* `lehma *edasi saand, ajas jälad* `arki, `puikles `vastu Rei; *ta* `puikles *ikki* `kõrva *iga asja eest* Saa; *kui teisel* *abi vaja, siis* *ei puigelda* Lai; `puikli `vastu *küll* -- *aga maha tõmmaís* *iki* (haigusest); `kaugel *ta oma* `vastu `puiklemissig *iki* *saa* Krk; *kõõrik* *inimene* *om* *serände* *kõrvale* `puikleja Ran; *kõrdsimiis* `naksi *pühäbä* *õdagult* *rahvast* *kõrdsist* `ussõ *ajama, kõik* `naksi

puiko

`kangõst `vasta `puiklõmma; imä puigõl' küll `iismält `vasta, peräst and õks `perrä Har; kae `määrne om, tä `puiklõss ics `hiändä kõrvalõ Röp

puiko `puiko pind `puiko mäni `sorme; oda miu `sormest `puiko `vällä Vai

-puinas Ls jahupuinas

puine `pui|ne VNg Lüg VJg Sim Iis Trm, `pui|ne hajusalt S, Kse Hää Saa Kei Hald JMd Tür Koe MMg Pal Lai Kõp Trv Hls Nõo(g -dse) Rõn/g -tse/ San, `pue|ne Kul Mär Vig Tõs Khn/-nõ/ PJg Vän Juu/poe-/ Amb Ann Tür Pil, g -se; `puinõ g `puitsõ (`p-), `puidsõ (`p-) V; pl `puese TMr

1. a. puust tehtud *ahukse* `aḡḡu `aarad olivatta `puised VNg; *senel punn üövlil on `iõine* `puine kruuv `katki mend Lüg; *kilk, kilk, säh ma anna `soole puise, anna sa `moole luine* (õeld, kui hammas ära tuli) Muh; *Puine pištäb, luine litsub, `vinder-`vänder veereleb `ümmer = lusik, `amba ja kijil* Hls; *serände `väike puine vakake `ol'li, sääll olliva sõle ja nõbsi sehen* Nõo; *puidsõ^o anoma* Plv; *pilak' esi^o ol' karranõ, olõ õs puinõ, jalg ol' puinõ* Vas; *pliini k'äpp puinõ ja otsah om ravvanõ, minga võõdass `vällä ahost* Se; *paḡḡi<sup>o</sup>, `iõrdu^o, kirstu^o umma^o `puitsõ^o* Lut

b. kõva; mahlatu *puised porgandid, pole mahlased üht* Khk; *vana loom, liha on puine* VII; *Ma närisi seda puist leigest* Põi; *naa pused peedid* Mär; *nagu põdraliha puine* Kse; *puiste kaalidest `tehti sigadelle `sööki* Saa; *puised koalid on ullud, nagu tikud sies* HJn; *vormein - - tak on kõva puene va's* Tür; *meie kvalikad on tänava väga `puised* VJg; *`puine liha* Iis; *vanast `kooti `tihke kõva riie - - kasta märjast, seisab `püsti, nii `tihke ja puine* Lai; [leiba] *kõvaks sõkkuda ei tohi, siis ta tuleb väga `siuke puene* Pil; *Redis om puisess kasunu, piij ka, akkab `äitsmä, lääb puisess* Hls; *ma ei taha tetä puist `haina, mis ma tii ta `puidsõ hainaga^o* Har

2. a. puud täis *taa sääne puinõ suuḡük'k om* Urv **b.** luine *mis sa neist puistest linadest saad* Khk; *Linad on vähe moas olnd, on puised* Põi; *puised takud `aetse pööra peal, lüiasse kõõveks* Muh; *kui linad äi lehe `puhtaks, siis on nad puised* Käi

3. piltl tuim, tundetu *sie one üks `puine inimene* VNg; *`Sioksi `puisi inimesi põlõgid `näütes `mängü taris* Khn

-puinõ Ls ütsipuinõ

puisandane → puistandane

puisa|vits → puisevits

puise|vits `puise-, `puisa- (punaste marjadega taim) `puise `vitsad, `lilla `õiledega ja punased `marjad, `kasvab madalas `maades; `puisa `vitsa `marjad - - nied on ka iad `juoksva rohod Lüg

puiskima `puiskima tuhlama, segi paiskama `Etsis siin oma veduku (labakuid), `puiskis kaik *kugerpaillu* Kuu

***puisklema** (ta) *puiskleb* (mõistatuses) *Puu õtsas puiskleb, aia õtsas aiskleb, orule munad muneb = ahjuluud* Pal